

Urzędnicy miejscy Legnicy

**Stanisław Jujezka
Krzysztof Kupeć**

**Urzędnicy miejscy
Legnicy
do 1740/1741 roku**

Spisy urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej,
Śląska i Pomorza Zachodniego, t. I: Śląsk, z. 2: Legnica

Stanisław Jujeczka
Krzysztof Kupeć

Urzędnicy miejscy Legnicy do 1740/1741 roku

Wstęp
Stanisław Jujeczka

Verzeichnisse städtischer Amtsträger aus den Gebieten Polens,
Schlesiens und Pommerns, Band I: Schlesien, Heft 2: Liegnitz

Stanisław Juieczka
Krzysztof Kupeć

Die Amtsträger der Stadt Liegnitz
bis zum Jahre 1740/1741

Einleitung
Stanisław Juieczka

Rada naukowa serii: Roman Czaja, Mateusz Goliński, Krzysztof Mikulski –
redaktor naukowy, Zdzisław Noga, Ryszard Szczygieł – zastępca redaktora

Recenzenci: Mateusz Goliński, Krzysztof Mikulski

Redaktor prowadzący: Szymon Gumienik
Redaktor techniczny: Rafał Mikulski

Tłumaczenie niemieckie: Waldemar Könighaus

Opracowanie redakcyjne: Tadeusz Rollauer

Okładka: Krzysztof Galus

Prace badawcze sfinansowane z grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
nr NN108174134

© Copyright by Stanisław Jujeczka and Krzysztof Kupeć
© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Grado
Toruń 2012

ISBN 978-83-62941-10-0

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową
tel./fax 56 648 50 70, e-mail: marketing@marszalek.com.pl

Wydawnictwo Naukowe GRADO, ul. Lubicka 44, 87-100 Toruń,
tel. 56 660 81 60, e-mail: info@marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl
Drukarnia nr 2, ul. Warszawska 52, 87-148 Łysomice, tel. 56 678 34 78

SPIS TREŚCI

WSTĘP (<i>Stanisław Jujeczka</i>)	9
1. Historia i stan badań	9
2. Podstawowe informacje o ustroju miasta Legnicy do początku XVI w.	14
3. Przemiany w XVI w.	20
a) nazwy i hierarchia urzędów w radzie i ławie	20
b) alternata na pierwszych miejscach w radzie	27
c) reformy księcia Fryderyka III z 1548 r. i ich następstwa	28
d) trzeci ordynek (Zwölfer)	31
e) syndyk	33
4. Przemiany w XVII i XVIII w.	34
a) upadek systemu kadencyjnego i ustanowienie dożywotnich miejsc w radzie i ławie	34
b) ławnicy w składzie rady w latach 1643–1656	40
c) <i>Litterati</i> i <i>Honorati</i> . Czwarty ordynek?	41
d) kwestia konfesyjna po 1675 r. a skład rady i ławy	42
e) rajcy nadliczbowi	44
f) próba ustanowienia dziedziczności urzędów?	45
g) epilog	45
5. Termin wyborów	46
6. Honoraria	48
7. Urzędy i służby komunalne	50
a) pisarz miejski	51
b) podwójci	52
8. Podstawa źródłowa	53
9. Forma publikacji spisów	56
10. Zakończenie	59

EINLEITUNG (tłumaczenie niemieckie)	60
SKRÓTY	116
SKRÓTY BIBLIOGRAFICZNE	117
SPISY RAJCÓW I ŁAWNIKÓW DO POCZĄTKU XVII W.	121
SPISY RAJCÓW Z XVII I XVIII W. WEDŁUG ZAJMOWANYCH MIEJSC	
W RADZIE	255
1. burmistrz	255
2. prokonsul (starszy rady)	258
3. wójt	262
4. pan winny	267
5. pan budowlany (edyl)	272
6. pan ceglany	277
7. rajcy nadliczbowi	281
SPIS ŁAWNIKÓW Z XVII I XVIII W.	282
SYNDYCY	306
PISARZE MIEJSCY	309
PODWÓJCI	315
<i>LITTERATI I HONORATI</i>	320
INDEKS NAZWISK	325

Inhaltsverzeichnis

WSTĘP (polnisch)	9
EINLEITUNG (<i>Stanisław Jujeczka</i>)	60
1. Geschichte und Forschungsstand	60
2. Grundlegende Informationen zur Verfassung der Stadt Liegnitz bis zum Anfang des 16. Jahrhunderts	66
3. Die Entwicklungen des 16. Jahrhunderts	73
a) Namen und Hierarchie der Ämter innerhalb von Rat und Schöffenbank	73
b) Alternierender Wechsel auf den ersten Ratsstellen	81
c) Reformen Herzog Friedrichs III. von 1548 und ihre Folgen	82
d) die »dritte Ordnung« (die <i>Zwölfer</i>)	85
e) der Syndikus	87
4. Die Entwicklungen des 17. und 18. Jahrhunderts	88
a) Verfall der jährlichen Ämterrotation und die Durchsetzung lebenslanger Stellen in Rat und Schöffenbank	88
b) Schöffen im Rats in den Jahren 1643-1656	95
c) <i>Litterati</i> und <i>Honorati</i> . Die »vierte Ordnung«?	96
d) die Konfessionelle Frage nach 1675 und die Zusammensetzung von Rat und Schöffenbank	97
e) Überzählige Ratsherren	99
f) Versuch der Ämtervererbung?	100
g) Nachwort	100
5. Termin der Wahl	101
6. Honorare	103
7. Ämter und Kommunaldienste	105
a) Stadtschreiber	107
b) Untervögte	108
8. Quellengrundlagen	109

9. Veröffentlichungsform der Verzeichnisse	112
10. Schluß	115
ABKÜRZUNGEN	116
BIBLIOGRAPHISCHE ABKÜRZUNGEN	117
VERZEICHNISSE DER RATSHERRN UND SCHÖFFEN BIS ZUM ANFANG DES 17. JAHRHUNDERTS	121
VERZEICHNISSE DER RATSHERRN DES 17. UND 18. JAHRHUNDERTS ENTSPRECHEND IHRER POSITION IM RAT	255
1. Bürgermeister	255
2. Prokonsul (Ratsältester)	258
3. Vogt	262
4. Weinherr	267
5. Bauherr (<i>Ädil</i>)	272
6. Ziegelherr	277
7. überzählige Ratsherren	281
VERZEICHNISSE DER SCHÖFFEN DES 17. UND 18. JAHRHUNDERTS	282
SYNDIKI	306
STADTSCHREIBER	309
UNTERVÖGTE	315
<i>LITTERATI</i> UND <i>HONORATI</i>	320
NAMENSINDEX	325

WSTĘP

1. HISTORIA I STAN BADAŃ

Podjęta obecnie próba odtworzenia list urzędników miejskich dawnej Legnicy nie jest bynajmniej próbą pierwszą – raczej podsumowaniem bardzo długich badań na ten temat. Nie jest niczym nowym w nauce (zwłaszcza historycznej), że pisząc monografię jakiegoś zagadnienia, podsumowuje się, zbiera w całość i dodaje swoją własną część do trwających od kilkudziesięciu, niekiedy ponad stu lat poszukiwań swoich poprzedników. W tym wypadku autorzy mają rzadką satysfakcję publikowania wykazów urzędników miejskich Legnicy po upływie ponad czterystu lat od pierwszej próby tego typu.

Pierwsze ślady prób zebrania listy dawnych legnickich urzędników miejskich znajdujemy w 2. poł. XVI w. W księdze radzieckiej za rok 1577 wpisane zostały anonimową dla nas ręką (być może jednego z rajców lub pisarza miejskiego) spisy rajców od 1293 do 1562 r.¹ Sporej części z zamieszczonych na 130 kartach składów rady miejskiej nie znamy z innych źródeł, konsekwentnie więc nie potrafimy też zidentyfikować większości źródeł podanych przez autora. Po dwustu latach, w poł. XVIII w., podobną próbę podjął Johann Jakob Brückner, rajca w nowej pruskiej radzie miejskiej – tworząc coś na kształt rysu kompendium ustrojowego miasta, przejął i uzupełnił dzieło swojego anonimowego poprzednika, dodał także listy rajców i syndyków z XVII i XVIII wieku². Dodatki te z niewielkimi zmianami – ale bez podania źródła – opublikowane zostały kolejne sto lat później przez Adalberta Hermanna Krafferta.

Nowożytni legnicy kronikarze niewiele wnieśli do interesującego nas tematu – zarówno Georg Thebesius (*Liegnitzische Jahrbücher*)³ jak Johann Peter

¹ **A165a** 264–394 (zob. wykaz skrótów na stronie 117).

² **B436** 272–282, 1135, 1300–1327; o J. J. Brücknerze zob. A. H. Kraffert, *Chronik von Liegnitz*, Bd. III, Liegnitz 1872, s. 197–198.

³ G. Thebesius, *Liegnitzische Jahr-Bücher*, Jauer 1733, s. 30.

Wahrendorff (*Lignitzische Merckwürdigkeiten*)⁴ ograniczyli się w swoich pracach do lakonicznych opisów urzędujących w ich czasach władz miejskich.

W roku 1866 prof. Friedrich Wilhelm Schirmmacher z Uniwersytetu w Rostoku opublikował na zlecenie legnickich władz miejskich *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz*⁵, do którego dołączył niepełny wykaz rajców i ławników miejskich za lata 1315–1454. Dwa lata później, w oparciu o dzieło Schirmmachera, Carl Joseph Schuchard opublikował swoją pracę poświęconą Legnicy i ustrojowi jej władz do połowy XV w.⁶ W tym samym czasie trwały już od dawna prace doktorów Aschera Sammtera i Adalberta Hermana Krafferta nad pierwszą monografią dziejów miasta do 1815 r., która ostatecznie jako *Chronik von Liegnitz* przybrała postać trzech tomów w czterech woluminach⁷. Tematyka ustrojowa nie jest tam zbyt mocno eksponowana. Brak też tym bardziej szerszej analizy prawnych odmienności w ramach stwarzanych przez prawo magdeburskie. Od razu powiedzmy, że takiej analizy brak też w obu polskich, powojennych monografiach dziejów miasta⁸. Jedynie w tomie trzecim, napisanym przez A. H. Krafferta, wydrukowane zostały w aneksie przejęte od J. J. Brücknera listy burmistrzów (od poł. XVI w.), rajców (od pocz. XVII w.) oraz syndyków i pisarzy miejskich.

XX-wieczna historiografia nie przyniosła w tym zakresie przełomu. Wybitny skądinąd legnicki archiwista i historyk Arnold Zum Winkel pozostawił po sobie jedynie mały, obarczony zresztą nazbyt ideologicznie artykuł o sprzedaży wójtostwa dziedzicznego w 1280 r. (nazwanym tu „przejściem w niemieckie ręce”)⁹. Nie zostały też ukończone badania Wilhelma Biereye, który w czasie swojego kilkuletniego pobytu w Legnicy (a dokładniej w Legnickim Polu, gdzie pracował jako nauczyciel) napisał krótki artykuł o obsadzaniu ko-

⁴ J. P. Wahrendorff, *Lignitzische Merckwürdigkeiten oder Historische Beschreibung der Stadt und Fürstenthums Lignitz im Herzogtum Schlesien*, Budissin 1724, s. 291–295.

⁵ *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz und ihres Weichbildes bis zum Jahre 1455*, hrsg von F. W. Schirmmacher, Liegnitz 1866.

⁶ C. J. Schuchard, *Die Stadt Liegnitz. Ein deutsches Gemeinwesen bis zur Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts. Mit einem Anhang: Das Buch der Verfestungen 1339–1354*, Berlin 1868.

⁷ A. Sammter, *Chronik von Liegnitz*, Bd. I, Liegnitz 1861; Bd. II, Abth. 1, Liegnitz 1868; A. H. Kraffert, *Chronik von Liegnitz*, Bd. II, Abth. 2, Liegnitz 1871; Bd. III, Liegnitz 1872.

⁸ *Legnica. Monografia historyczna miasta*, pod red. M. Haisiga, Wrocław 1977; *Legnica. Zarys monografii miasta*, pod red. S. Dąbrowskiego, Legnica 1998.

⁹ A. Zum Winkel, *Der Übergang der Erbvogtei in deutsche Hand*, MGAVL 8 (1920–1921), s. 370–374.

legium ławniczego pod koniec XIV w.¹⁰ i większą pracę o bitwie nad Kaczawą z 1813 r. Z nieznanymi nam powodów W. Biereye wyjechał niebawem ze Śląska na Pomorze, ale śladem jego dużo szerszych naukowych planów i ambicji są zachowane w jego notatkach (przechowywanych w Archiwum Państwowym w Szczecinie) dokładne odpisy kilku XIV-wiecznych ksiąg ławniczych, ze sporządzonymi indeksami. Korzystaliśmy z nich choćby dlatego, że w legnickim archiwum nie zachowały się oryginały wszystkich odpisanych ksiąg.

Ostatnią znaną nam próbę sporządzenia list legnickich rajców i ławników (za lata 1455–1655) podjął pod sam koniec niemieckich rządów w Legnicy pracownik miejscowego muzeum – Paul Mertin. Znamy jego nazwisko z kilku artykułów archeologicznych¹¹ i jednego o sztuce renesansu w Legnicy. W tym ostatnim, opublikowanym w 1942 r., przy okazji omawiania XVI-wiecznych stalli rajcowskich z kościoła św. Piotra i Pawła i identyfikowania oznaczonych jedynie inicjałami gmerków, autor sam wspomina o interesującej nas pracy i swojej nadziei na ujrzanie jej w druku¹². Niestety nic nie wskazuje na to, że nadzieja ta stała się ciałem – w każdym razie piszącym te słowa nie udało się natrafić na jakikolwiek jej ślad, ani w rękopisie, ani w druku.

Spośród powojennej historiografii niemieckiej warto wymienić jedynie edycję legnickiej księgi prawa miejskiego Mikołaja Wurma¹³. Natomiast historiografia polska – co przykro tu przyznawać – wniosła bardzo niewiele do omawianego tematu, w wymiarze zarówno analitycznym, jak i syntetycznym. Niewiele tu zmienia kilka zdawkowych zdań w obu cytowanych już monografiach dziejów miasta, pisanych zresztą, w przeciwieństwie do prac Sammtera i Krafferta, w oparciu o istniejącą bibliografię, bez pogłębionej kwerendy archiwalnej. Ze źródłowych prac warto wymienić jedynie artykuły Rościszława Żerelika i Mateus-

¹⁰ W. Biereye, *Über die Ergänzung des Schöffenkolligiums der Stadt Liegnitz im 14. Jahrhundert*, MGAVL 10 (1924–1925), s. 300–310.

¹¹ P. Mertin, *Die neuen vorgeschichtlichen Funde im Kreise Liegnitz und ihre Bedeutung für die Vorgeschichte Schlesiens*, MGAVL 10 (1924–1925), s. 314–343; Idem, *Alte und neue Bodenfunde des Liegnitzer Landes*, MGAVL 11 (1926–1927), s. 409–411; Idem, *Ein keramischer Fund der Völkerwanderungszeit aus Boberau bei Liegnitz. Ein Beitrag zur Herkunft der Drehscheibenkeramik*, MGAVL 13 (1930–1931), s. 71–94; Idem, *Die erste germanische Besiedlung des Liegnitzer Landes*, MGAVL 14 (1932–1933), s. 91–122.

¹² P. Mertin, *Liegnitzer Kunstdenkmäler der Renaissance und ihre Auftraggeber*, [w:] *Liegnitz 700 Jahre eine Stadt deutschen Recht*, hrsg. von Th. Schönborn, Breslau 1942, s. 82.

¹³ H.-J. Leuchte, *Das Liegnitzer Stadtrechtsbuch des Nikolaus Wurm. Hinergrund, Überlieferung und Edition eines schlesischen Rechtsdenkmals*, Sigmaringen 1990.

za Golińskiego o kontrowersjach wokół lokacji Legnicy¹⁴ (ale i tu nie znajdziemy wielu szczegółów o ustroju miasta) i Daniela Wojtuckiego o legnickich kactach¹⁵. Wspomnieć też wypada o opracowanym przez Włodzimierza Kalskiego słowniku biograficznym radnych i prezydentów Legnicy z lat 1946–2001¹⁶.

Pojawia się zatem pytanie o zależność spisów prezentowanych obecnie i sporządzonych przez naszych poprzedników. Przejeliśmy, miejscami poprawiliśmy, a przede wszystkim uzupełniliśmy i opatrzyliśmy źródłami (o ile je zidentyfikowaliśmy) spisy rajców i ławników opublikowane przez F. W. Schirrmachera (do 1455 r.). Spisy wszystkich urzędników za następne trzysta lat opracowaliśmy właściwie od podstaw, wykorzystując – niekiedy bardzo krytycznie – materiał pozostawiony przez J. J. Brücknera i A. H. Krafferta.

W historiografii śląskiej jedynie Wrocław ma bogatą literaturę na temat swojego ustroju: listy rajców i ławników (z obszernym komentarzem) opublikowano jeszcze w XIX w.¹⁷, a analizowali je później m. in. Th. Goerlitz¹⁸ i M. Goliński¹⁹. Warto wspomnieć też o pracach bardziej popularnych²⁰ i z zakresu historii sztuki

¹⁴ M. Goliński, R. Żerelik, *Kontrowersje wokół lokacji Legnicy*, „Szkice Legnickie”, 15 (1994), s. 9–33.

¹⁵ D. Wojtucki, „*So ofte ich das Schwertt duhe auff heben so wunsche Ich dem Süntter das ewige Leben*” – Rzemiosło katowskie w nowożytniej Legnicy, „Szkice Legnickie”, 31 (2010), s. 103–120.

¹⁶ W. Kalski, *Radni i prezydenci Legnicy 1946–2001*, Legnica 2002 (współoprawne z W. Kondusza, *Od głosowania do wybierania. Proces wylaniania władzy lokalnej w Legnicy 1946–2002. Zarys*).

¹⁷ *Breslauer Stadtbuch enthaltend die Rathslinie von 1287 ab und Urkunden zur Verfassungsgeschichte der Stadt*, hrsg. von H. Markgraf und O. Frenzel, Breslau 1882 (Codex diplomaticus Silesiae, Bd. 11).

¹⁸ Th. Goerlitz, *Verfassung, Verwaltung und Recht der Stadt Breslau*, Teil 1: *Mittelalter*, Würzburg 1962.

¹⁹ M. Goliński, *Wrocław od połowy XIII do początków XVI wieku*, [w:] C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski, *Historia Wrocławia*, t. I: *Od pradziejów do końca czasów habsburskich*, Wrocław 2001; M. Goliński, *Powstanie i funkcjonowanie wrocławskiej Rady Miejskiej w średniowieczu*, [w:] *Rada Miejska Wrocławia przez wieki...*, *Materiały z Konferencji. Wrocław, 17 czerwca 2008 r.*, Wrocław 2008, s. 7–12.

²⁰ J. J. Trzynadłowski, *Dzieje samorządu Wrocławia do 1741 r.*, Wrocław [2002]; H. Okólska, *Dzieje samorządu Wrocławia w XIX wieku*, Wrocław 2002; Eadem, *Wrocławski samorząd na początku XX w.*, Wrocław 2002; Eadem, *Władze miejskie Wrocławia w latach 1945–1948*, Wrocław 2005; Eadem, *Nadburmistrzowie i inni urzędnicy Magistratu Wrocławia 1808–1933*, Wrocław 2007.

ki²¹. Kilka lat temu opublikowano podobne do naszych spisy urzędników Świdnicy²², a dotychczasowe śląskie badania na ten temat podsumowała Ewa Wólkiewicz²³.

Ostatnie lata przyniosły także kontynuację dawniejszych badań²⁴ nad urzędnikami miejskimi najważniejszych miast. Częściowo w ramach wspólnego z naszym projektem badawczego ukazały się drukiem listy urzędników Poznania²⁵, Krakowa²⁶, Lwowa²⁷ i trzech miast pruskich: Gdańska²⁸, Torunia²⁹ i Elbląga³⁰. Trzy miasta (Malbork³¹, Gdańsk³² i Toruń³³) doczekały się też opracowań swoich elit urzędniczych.

²¹ A. Jezierska, *Wrocławska Rada Miejska w portretach Georga Scholtza Młodszeo*, Wrocław 2008.

²² M. Goliński, J. Maliniak, *Urzędnicy miejscy Świdnicy do 1740 r.*, Toruń 2007; zob. także M. Goliński, *Zmiany w grupie kierowniczej miasta Świdnicy w latach 1351–1522 – analiza faktograficzna*, „Sobótka”, R. LXII (2007), nr 1, s. 1–29.

²³ E. Wólkiewicz, *Urzędnicy i służby municypalne w miastach późnośredniowiecznego Śląska. Zarys problematyki*, [w:] *Sociální svět středověkého města*, ed. Martin Nodl, Praha 2006 (Colloquia mediaevalia Pragensia 5), s. 135–163.

²⁴ F. G. von Bunge, *Die Revaler Rathslinie nebst Geschichte der Rathsverfassung und einem Anhang über Riga und Dorpat*, Reval 1874; Ch. Krollmann, *Die Ratslisten der drei Städte Königsberg im Mittelalter*, Königsberg 1935.

²⁵ *Władze miasta Poznania*, t. I: 1253–1793, oprac. J. Wiesiołowski, Z. Wojciechowska, Poznań 2003; *Władze miasta Poznania*, t. II: 1793–2003, pod red. J. Wiesiołowskiego, Poznań 2003.

²⁶ Z. Noga, *Urzędnicy miejscy Krakowa*, część II: 1500–1794, Kraków 2008; M. Starzyński, *Krakowska rada miejska w średniowieczu*, Kraków 2010.

²⁷ M. Kapral, *Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku*, Toruń 2008.

²⁸ J. Zdrenka, *Rats- und Gerichtspatriziat der Altstadt (1377–1792) und der Jungstadt (1387–1454/1455) Danzig*, Hamburg 1991; Idem, *Rats- und Gerichtspatriziat der Rechten Stadt Danzig, Teil 1: 1342–1525, Teil 2: 1526–1792*, Hamburg 1989–1991; Idem, *Urzędnicy miejscy Gdańska w latach 1342–1792 i 1807–1814*, Gdańsk 2008, t. I: *Spisy*, t. II: *Biogramy*.

²⁹ R. Czaja, *Urzędnicy miejscy Torunia. Spisy*, cz. I: *do roku 1454*, Toruń 1999; K. Mikulski, *Urzędnicy miejscy Torunia. Spisy*, cz. II: *1454–1650*, Toruń 2001; J. Dygdała, *Urzędnicy miejscy Torunia. Spisy*, cz. III: *1651–1793*, Toruń 2002.

³⁰ R. Czaja, *Urzędnicy miejscy Elbląga do 1524 roku*, Elbląg 2010; K. Mikulski, *Urzędnicy miejscy Elbląga w latach 1524–1772*, Elbląg 2010.

³¹ W. Długokęcki, *Elita władzy miasta Malborka w średniowieczu*, Malbork 2004.

³² J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode miasto Gdańsk i ich patrycjat w latach 1342–1525*, Toruń 1992.

³³ A. Kardas, *Elity władzy w Toruniu w XVII wieku. Mechanizmy kształtowania się i wymiany grup rządzących*, Toruń 2004.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O USTROJU MIASTA LEGNICY DO POCZĄTKU XVI W.

To zapewne pożar, który w 1338 r. strawił większą część miasta (w tym ratusz i jego archiwum), jest przyczyną, dla której nie znamy daty lokacji Legnicy. R. Žerelik i M. Goliński, podsumowując dotychczasowe badania na ten temat, podważyli wiarygodność części już i tak skromnych przekazów źródłowych i zatrzymali się na stwierdzeniu, że lokacja musiała nastąpić najpóźniej w roku 1253³⁴ (datę *post quem* wyznacza w naturalny sposób najazd tatarski z 1241 r.). Ponieważ nie znaleziono od czasu publikacji tego artykułu żadnych nowych źródeł, nie mamy podstaw do podważania tych ustaleń.

Brak dokumentu lokacyjnego (nie wiemy nawet, czy taki dokument istniał) pozbawia nas pewności co do osoby zasadzcy i jego późniejszych uprawnień w roli wójta dziedzicznego. Pozostaje nam zatem opierać się na źródłach nieco późniejszych. Zasadzcą i pierwszym wójtem dziedzicznym był – jak się wydaje – Wolkmар, którego znamy z kilku źródeł, tyle że nie legnickich. W nekrologu cysterskiego klasztoru w Lubiążu znajdujemy dwie istotne dla nas notatki – 22 lipca nieznanego roku wpisano: *Ob[iit] Wolckmarus aduocatus de Legnicz, Joannes, Conradus, Nicolaus [filii] eius, Radomilus frater eius*, w innym miejscu zaś *Item o[biit] Adelheidis civissa Legnicensis, quae comparauit lapidem de sepo annuatim*³⁵. Oba wpisy pozwala ze sobą połączyć spisana ok. 1262–1264 r. *Vita sanctae Hedvigis*, która przynosi nam wieść o Adelajdzie, wdowie po Folkmarze z Legnicy uzdrowionej u grobu Świętej³⁶. Listy źródeł dopełnia dokument lokacyjny Bochni (1253), w którym jako zasadzca występuje Mikołaj, syn Volkmara, niegdyś mieszczanina legnickiego³⁷.

W roku 1264 książę Bolesław Rogatka w jednym z dokumentów wyrównał biskupowi i trzem legnickim kościołom parafialnym straty poniesione wskutek przeprowadzonej przez niego lokacji miasta³⁸ i dopiero to źródło daje nam pewność co do tego aktu. Natomiast o tym, że zapanowało w Legnicy prawo magdeburskie, dowiadujemy się po raz pierwszy w roku

³⁴ M. Goliński, R. Žerelik, op.cit., s. 32–33.

³⁵ BUWr, rkp IV F 214: Necrologium Lubense 1619, k. 52.

³⁶ *Legenda świętej Jadwigi*, tłum. A. Jochelson, wyd. J. Pater, Wrocław 1993, s. 95.

³⁷ S. Jujeczka, *Legnica w XIII wieku (wybrane problemy)*, „Rocznik Bocheński”, VI (2008), s. 12–14.

³⁸ UBSL nr 9:6 iul. 1264.

1280 – wówczas to kolejny władca, Henryk V, sprzedał wójtostwo dziedziczne w mieście dwóm mieszczanom z Jawora: Fryderykowi i Hellenboldowi, określając przy tej okazji szczegółowo ich uprawnienia. Zgodnie z prawem magdeburskim do wójtostwa należał co trzeci denar z sądownictwa (nad miastem i 100 łanami miejskimi), czterołanowy folwark i dodatkowo 8,5 łana, dwór mieszkalny w mieście, rzeźnia, 55 kamieni łoju z jatek, łaźnia dająca 10 grzywien rocznie. Za zgodą księcia wójt mógł wybudować rzeźnię, ławy piekarskie, rzeźnicze i szewskie, łaźnie, kamery kupieckie i kramy – i czerpać z nich dochody. W końcu w przypadku rozbudowy miasta wójt miał prawo do co dziesiątego dworu³⁹.

Otwarta początkowo kwestia redakcji prawa magdeburskiego została uregulowana w roku 1293, kiedy to książę Henryk V nadał miastu to prawo w wersji obowiązującej we Wrocławiu. Oznaczało to powołanie w mieście rady i ławy, corocznie zmienianych – tak jak we Wrocławiu, choć w Magdeburgu urzędy ławnicze były obsadzane dożywotnio – i rzeczywiście w tym samym dokumencie spotykamy jako świadków sześciu mieszczan legnickich, być może rajców⁴⁰. Pewność istnienia rady zyskujemy jednak dopiero w roku 1302, z dokumentu wystawionego przez *universitas consulum nec non civium civitatis Legnicensis* dla rady wrocławskiej z zobowiązaniem nieudzielenia otrzymanego prawa żadnemu miastu poza własnym *weichbildem*⁴¹.

Do kompetencji rady należał ogólny zarząd nad sprawami miasta i utrzymanie porządku (sprawy policyjne), ława pod przewodnictwem wójta dziedzicznego była organem sądowym. Pomijając niepewnych co do funkcji mieszczan występujących w cytowanych wyżej dokumentach z 1293 i 1302 r., pierwszym, znanym nam z imienia, burmistrzem był Mikołaj (1315)⁴², a radę w pełnym składzie spotykamy dopiero w roku 1320⁴³. Początkowo było pięciu rajców, od kadencji 1346/1347 sześciu⁴⁴. Nieco wcześniej, bo już w 1306 r., spotykamy w źródłach po raz pierwszy pełny skład ławy – wójta dziedzicznego i siedmiu ławników⁴⁵.

³⁹ UBSL nr 13:1 iul. 1280; M. Goliński, R. Żerelik, op.cit., s. 29.

⁴⁰ UBSL nr 18:17 iun. 1293; Schuchard 14–15.

⁴¹ UBSL nr 22:25 feb. 1302; Biereye 300.

⁴² UBSL nr 45:18 oct. 1315.

⁴³ UBSL nr 69:13 dec. 1320.

⁴⁴ Schuchard 158, 168.

⁴⁵ Biereye 301 (= UBSL nr 27 = R91 nr 145):16 iun. 1306.

W dniu 31 stycznia 1353 r. książę Waclaw I nadał Legnicy przywilej wolnego wyboru rajców i ławników. Odtąd co roku w Środę Popielcową (*in die cinerum*) ustępujący rajcy mieli prawo i obowiązek dokonać wyboru członków nowej rady – ci zaś mianowali nowych ławników. Wszystkie czynności wyborcze miały być zupełnie wolne od nacisków książęcych, a nowi rajcy i ławnicy przysięgę składać mieli na ręce rajców ustępujących. Przywilej nie określał liczby ławników (choć było ich zazwyczaj siedmiu), natomiast rajców miało być sześciu – trzech wybieranych spośród godnych, wpływowych kupców (*ex numero seniorum seu mercatorum*) i trzech spośród takichże rzemieślników (*de operarijs vel mechanicis*)⁴⁶. Choć większość jego zapisów stała się z czasem nieaktualna, przywilej księcia Waclawa dał miastu stabilizację ustrojową na kilka kolejnych wieków i pozostał istotną częścią miejskiego porządku prawnego aż do czasów pruskich.

Sprecyzowanie wymagań odnośnie rajców znajdujemy w legnickiej księdze prawa miejskiego w redakcji Mikołaja Wurma (koniec XIV w.). Zgodnie z nią rajca nie mógł mieć mniej niż 24 i więcej niż 70 lat. Musiał też być zdrowy. Z udziału w radzie wykluczało widoczne kalectwo (zwłaszcza utrata wzroku, słuchu i głosu) i poważna choroba z kategorii „społecznych” (alkoholizm, epilepsja, lunatyzm)⁴⁷. Ta sama księga świecką władzę rady i burmistrza porównuje do władzy duchowej posiadanej w mieście przez proboszcza. Tak jak ten ostatni miał rządzić parafią i nauczać lud wiary Chrystusowej, tak rzeczą burmistrza było sprawować władzę w imieniu księcia jako pana lennego⁴⁸.

Od roku 1353 już tylko dziedziczne wójtostwo stało na drodze do uzyskania przez mieszczan pełnej samorządności – stąd naturalne dążenie do jego wykupu, charakterystyczne dla wszystkich dużych miast. Domyślać się jedynie możemy, że problemem nie była jedynie chęć zakupu ze strony społeczności miejskiej. Potrzebna wszak była taka sama chęć po stronie potencjalnego sprzedawcy i wynegocjowanie odpowiedniej ceny, urząd dawał

⁴⁶ UBSL nr 192: 31 ian. 1353; A. Sammter, op.cit., t. I, s. 133, 253; D. Poeck, *Rituale der Ratswahl. Zeichen und Zeremoniell der Ratssetzung in Europa (12.–18. Jahrhundert)*, Köln [u.a.] 2003, s. 267.

⁴⁷ H.-J. Leuchte, op.cit., s. 47.

⁴⁸ Ibidem, s. 39: *Gleichir weize als eyn pharre in geistlichen sachen die gemeyne regiren sal und das volk lernen den heiligen christen gloubin, also sal auch der burgermeister die gemeyne regiren von seines erbherren wegen. Was eyn burgermeister thut, das thut her in befelunge seines herren.*

przecież wójtowi dziedzicznemu wysoką pozycję społeczną i spore dochody. Właściwa okazja pojawiła się w roku 1373 – miasto wykupiło wówczas urząd od małoletnich synów zmarłego wójta Franczka⁴⁹. Zapewne tylko przez przypadek w tym samym roku i w podobnych okolicznościach doszło do wykupu dziedzicznego wójtostwa w Świdnicy⁵⁰ (we Wrocławiu wykupiono wójtostwo „na raty” w latach 1324–1329⁵¹).

Od momentu wykupu wójtostwa dziedzicznego jego obowiązki przejął każdorazowy trzeci w kolejności rajca, który odtąd łączył swoją osobą oba kolegia – był jednocześnie rajcą i wójtem-przewodniczącym ławy. Rozwiązania takiego nie obserwujemy w żadnym innym mieście śląskim (choć podobne znajdujemy w Toruniu⁵²). Sam urząd wójtowski zazwyczaj jednak zachowywano, degradując go do pozycji urzędnika komunalnego, powoływanego i zależnego od rady miejskiej i wykonującego niższe sądownictwo (tak choćby w Świdnicy⁵³). W Legnicy z kolei dla potrzeb niższego sądownictwa stworzono urząd podwójciego, o którym będzie mowa niżej.

Wykup wójtostwa dziedzicznego oznaczał także ostateczną stabilizację systemu władz miejskich – aż po wiek XVIII rada liczyła już zawsze sześciu członków (burmistrz i pięciu rajców), a ława ośmiu (wójt i siedmiu ławników). Dla miasta tej wielkości i rangi było to, jak się wydaje, właściwą liczebnie reprezentacją. W Świdnicy, mieście pod oboma względami podobnym, również było sześciu rajców i siedmiu ławników⁵⁴. Legnicę, miasto książęce, ominęły też liczne zmiany ustrojowe, które stały się udziałem dużych miast śląskich podległych bezpośredniej władzy królewskiej. Wprowadzane – raz jako „reformy”, raz jako represje – dotknęły zwłaszcza Wrocław, który licząc tylko od poł. XIV w., przetrwał interwencje w jego ustrój ze strony: króla Jana Luksemburskiego w 1343 r. (32-osobowa rada podzielona na cztery grupy po 8 rajców, cyklicznie u władzy), cesarza Karola IV w 1348 r. (powrót do starego systemu 8 rajców wybieranych corocznie), Wacława IV

⁴⁹ **UBSL** nr 284:6 feb. 1373 (książę Ludwik jako opiekun swoich bratanków potwierdza sprzedaż wójtostwa), ostatni dokument wystawiony przez wójta dziedzicznego: **UBSL** nr 283:26 ian. 1373.

⁵⁰ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., s. 10.

⁵¹ M. Goliński, *Wrocław...*, s. 137.

⁵² R. Czaja, *Urzędnicy miejsy Torunia...*, s. 22.

⁵³ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., s. 23.

⁵⁴ *Ibidem*, s. 12–13.

w 1390 r. (11 rajców, 4 miejsca dla cechów), Zygmunta Luksemburskiego w 1422 r. (z 24-osobowego kolegium co roku wybierano 8 osób do rady, 11 do ławy), Albrechta w 1439 r. (8 rajców i 11 ławników, po dwa miejsca dla cechów) i Macieja Korwina w 1475 r. (pierwszego rajcę mianuje król, resztę rady i ławy – wielkie zgromadzenie wyborcze: 24 kupców, 24 rzemieślników i dotychczasowi rajcy i ławnicy), aby ostatecznie i tak w 1490 r. wrócić do starego systemu 8 rajców i 11 ławników⁵⁵. Nie dotknęły też miasta karne represje w rodzaju tych nałożonych w latach 1522–1531 na Świdnicę – miastem rządziła wówczas rada mianowana corocznie przez starostę. Co prawda represje zostały cofnięte, ale jeszcze przez kilka następnych lat królewski starosta miał zatwierdzać wyniki wyborów⁵⁶.

Do połowy XVI w. stabilny cykl corocznych wyborów tylko kilka razy uległ zakłóceniu. Pierwszy przypadek jest historiografii legnickiej dość dobrze znany. Oto w nocy z 30 na 31 października 1449 r. na wieść o śmierci księżnej-wdowy Elżbiety mieszczenie legnicy wygnali z miasta i zamku jej córkę Jadwigę z trzyletnim wówczas synkiem, księciem Fryderykiem (późniejszym Pierwszym). Głównym inicjatorem, zarówno tych, jak i następnych, zajęć był Ambrosius Bitschen, długoletni pisarz miejski (w drugim pokoleniu), który miał już za sobą jedną kadencję na stanowisku burmistrza. On też stał za podjętymi przez legnicką radę intensywnymi, i zakończonymi pełnym sukcesem, staraniami o uznanie miasta za podległe bezpośrednio Koronie Czeskiej. Efektem tych starań był też patent ówczesnego króla czeskiego Władysława Pogrobowca z 12 marca 1453 r. nadający miastu Legnicy nowy herb – widzialny symbol tej bezpośredniej już zależności. Do dwóch kluczy św. Piotra dodano złotego czeskiego lwa. Co prawda legnicy Piastowie nie zrezygnowali ze swego dziedzictwa, ale ani na drodze formalnej, ani zbrojnej nic nie zdziałali. Podjęta w 1452 r. próba skończyła się upokarzającą porażką pod Ulesiem i ciężkim ranieniem księcia Jana, męża Jadwigi, który rok później zmarł we Wrocławiu. Gdy wydawało się już, że nic nie zagrozi niezależności miasta, 24 czerwca 1454 r. wybuchł w Legnicy bunt pospólstwa, sprzeciwiającego się władzy i polityce patrycjatu. Doskonałe przygotowanie i koordynacja – w jednym czasie uderzono na zamek, ratusz i dom Bitschena – sprawiły, że w rękach buntowników znalazła się cała rada, pieczęcie miejskie

⁵⁵ M. Goliński, *Wrocław...*, s. 128–203.

⁵⁶ M. Goliński, J. Maliniak, *op.cit.*, s. 16.

i archiwum. Królewski starosta w pośpiechu opuścił miasto, stara rada musiała ustąpić (choć tu nie znamy szczegółów), na ich miejsce powołano ludzi nowych, w większości nie uczestniczących dotąd we władzy, którzy zaprosili do powrotu księżnę Jadwigę z synem. Jedyłą osobą, która została ukarana za zdradę, był Ambrosius Bitschen, który równo miesiąc po obaleniu jego rządów został ścięty na rynku przed ratuszem⁵⁷. Z pozostałych „buntowników” większość, prędzej czy później, wróciła do rady lub ławy.

Nie zawsze potrafimy wyjaśnić dostrzegalne w naszych spisach „zakłócenia”. Żadne kroniki nie mówią nam o tym, co właściwie wydarzyło się w Legnicy w roku 1510. Zachowane aż nazbyt dobrze oryginalne dokumenty (w przypadku kopii sytuację można by próbować tłumaczyć pomyłką) mówią nam o trzech składach ławy w tym roku: pierwszy skład potwierdzony jest trzy razy w kwietniu i maju, skład drugi w sierpniu, potem ponownie skład pierwszy w październiku, listopadzie i na początku stycznia. Wreszcie pod koniec stycznia, zaraz przed nowymi wyborami, widzimy ławę w jeszcze innym składzie. Można by się jedynie domyślać jakichś poważnych wewnętrznych sporów, może nawet walk, ale w sytuacji walk frakcyjnych poszczególne składy ławy miejskiej powinny się od siebie poważnie różnić – tymczasem część osób się powtarza, Caspar Schulcz, Jorge Thumer, Cristoff Fulgman i Jorge Fywegk (zatem połowa) występują we wszystkich trzech składach.

Szczegółowa analiza zebranych spisów pod kątem odtworzenia w miarę uniwersalnego modelu kariery w radzie i ławie przekracza ramy tego opracowania. Co prawda spisy mimo na pozór obfitego materiału źródłowego nie są pełne i nie zawsze możemy mieć pewność, że odnotowany przez nas debiut jest debiutem realnym a nie jedynie źródłowym, ale wydaje się, że większości wypadków karierę w strukturach władzy rozpoczynano kilkoma kadencjami w ławie miejskiej, po których można było na jedną lub dwie kadencje awansować do rady (choć rzadko na któreś z pierwszych miejsc), aby znów powrócić do ławy i rozpocząć cały cykl na nowo (wówczas jednak była już szansa na

⁵⁷ Na temat Ambrożego Bitschena pisał ostatnio P. Wiszewski, *Świat Ambrożego Bitschena, czyli jak XV-wieczny mieszkaniec Legnicy mógł postrzegać swoje miejsce we wszechświecie*, „Szkice Legnickie”, 25 (2004), s. 29–85, tam starsza literatura. Opis „sporu lennego” z lat 1449–1454 znaleźć można we wszystkich trzech monografiach dziejów miasta, oprócz tego F. W. Schirmacher, *Ambrosius Bitschen, der Stadtschreiber von Liegnitz und der liegnitzer Lehnstreit*, [w:] *Einladungsschrift zur Feier des Geburtsfestes Seiner Majestät des Königs in der königlichen Ritter-Akademie in Liegnitz*, Liegnitz 1866.

stanowisko burmistrza lub wójta). Ale i wówczas, nawet po kadencji na najwyższych stanowiskach raczej nieuchronny był powrót na przynajmniej jedną kadencję do ławy. Warto też odnotować liczne towarzyszące takiej karierze urzędniczej roczne lub dwuletnie paazy – dawały one szansę dojścia do władzy nowym osobom (lub tym wcześniej pauzującym) a samemu zainteresowanemu większe zaangażowania w prowadzone przez siebie interesy⁵⁸.

3. PRZEMIANY W XVI W.

a) nazwy i hierarchia urzędów w radzie i ławie

Wiek XVI przyniósł kilka istotnych zmian w funkcjonowaniu rady i ławy. Przy lekturze publikowanych spisów najbardziej rzucają się w oczy nazwy urzędów rajcowskich będące odzwierciedleniem podległych im działów gospodarki i jurysdykcji miejskiej – w znanych nam źródłach pojawiają się po raz pierwszy w kadencji 1528/1529:

prothoconsul,
dominus salis,
dominus iudicii,
dominus vini,
dominus aedificiorum,
dominus cellarii.

Niektóre z tych tytułów, niezależnie od wersji językowej, przetrwały na stałe – inne pojawiały się z rzadka, jeszcze inne zanikły. Urząd burmistrza w dokumentach łacińskich funkcjonujący dotąd wyłącznie jako *proconsul* (najczęściej w połączeniu *proconsul et consules*), co wydaje się skróconą wersją *protoconsul* (ale taką formę widzimy jedynie w kadencji 1528/1529), od kadencji 1533/1534 staje się wyłącznie *consulem*. Termin ten przechodzi nawet niekiedy do tekstów niemieckich, gdzie zasadniczo przez cały omawiany okres burmistrz funkcjonuje jako *Bürgermeister* (w kadencji 1571/1572 i następczej: *regierender Bürgermeister*).

⁵⁸ W. Biereye, op.cit., s. 303–310.

Przeniesienie nazwy *consul* z rajców na burmistrza pociągało za sobą konieczność nowego nazwania członków rady, zarówno pojedynczo (tu z rzadka pojawia się termin *senator*, pierwszy raz 1566/1567), jak i działających wspólnie (*senatores*, później raczej *consilium*). Także w tym przypadku problem dotyczył jedynie tekstów łacińskich – w niemieckich burmistrz z rajcami to po dawnemu *Bürgermeister und Rathmanne*, a sama rada to *Rath* lub *Stadtrath*. Istotniejsze jednak stały się teraz nowe nazwy poszczególnych urzędów wewnątrz rady. Nadmiar spraw podległych kompetencji rady miejskiej sprawiał bowiem, że tylko częścią z nich można było zająć się kolegialnie, a drobniejsze lub bardziej specjalistyczne obowiązki rajcy dzielili między siebie – stąd nazwy poszczególnych miejsc w radzie określały w większości zakres odpowiedzialności za poszczególne obszary administracji i gospodarki miejskiej.

Według instrukcji księcia Chrystiana dla rady z 16 lipca 1667 r. burmistrz jako jej przewodniczący sprawował ogólny zarząd nad wszystkimi działami administracji i gospodarki miejskiej, miał być oczami, uszami i ustami miasta (*Consul sohl sein oculis, auris et os Civitatis*). W razie choroby, nieobecności lub zaangażowania w inne pilne sprawy, zastępować go miał we wszystkim drugi rajca⁵⁹. Urząd ten dorobił się największej liczby nazw. Najstarszym był wspomniany wyżej *dominus salis* (1528/1529), w formie łacińskiej obserwowany tylko ten jeden raz, w niemieckiej (*Salzherr, Saltzherr*) także nieczęsto (1579/1580, potem kilka razy w latach 1632–1634⁶⁰). W ciągu następnych kilkudziesięciu lat pojawia się kilka kolejnych tytułów używanych zamiennie i niekiedy lepiej oddających konieczność ścisłej współpracy tego rajcy z burmistrzem: *ab intimis consiliis* (1533/1534, 1536/1537), *assessor / adessor* (1535/1536, 1540/1541, 1548/1549, 1578/1579), *senior* (1547/1548), *eldister Ratsherr* (1551/1552). W kadencji 1537/1538 pojawił się często używany tytuł *Beisitzer/Beysitzer* (dwukrotnie – 1553/1554 i 1554/1555 – w formie *eldister Beysitzer*), przetłumaczalny na język polski jako „kompan”. Tytuł ten ostatni raz widzimy w kadencji 1577/1578 i niejako w jego miejsce, od kadencji 1581/82 pojawił się nowy: *Altherr*, używany zwłaszcza w ostatniej dekadzie XVI w. i na początku następnego (ale pojawił się także w latach 1666 i 1678⁶¹).

⁵⁹ CI 12.

⁶⁰ A137 41:19 iul. 1632, 46:21 feb. 1633, 51:15 aug. 1634.

⁶¹ A928 s.p. 7 apr. 1666 / A929 s.p. 7 apr. 1666 / A937 s.p. 3 apr. 1678.

Ostatecznie jednak najtrwalszy okazał się tytuł *proconsul*, przejęty po dawnych burmistrzach, a na określenie drugiego rajcy użyty po raz pierwszy w kadencji 1566/1567. W XVI wieku użyto go zaledwie kilka razy (1570/1571, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1595/1596), w tym raz w formie *subconsul* (1590/1591), podobnie w początkach wieku XVII (1601/1602, 1606/1607, 1617, 1618⁶²), ale od lat 40. XVII w. tytuł *proconsula* stał się właściwie jedynym używanym przez drugiego rajcę i to zarówno w źródłach niemieckich, jak i łacińskich.

Trzeci rajca – o czym była już wyżej mowa – od momentu wykupu przez miasto wójtostwa dziedzicznego objął ten urząd i łączył odtąd swoją osobą kolegia rady i ławy. W dokumentach z XV i początków XVI w. urzędnicy ci nazywani byli „sędziami” – *iudex* (w tekstach łacińskich) lub *Richter* (w niemieckich). Tytuł ten zanika zupełnie w trzeciej dekadzie XVI w. (*Richter* pojawił się odtąd tylko raz – 1599/1600) i począwszy od kadencji 1537/1538 zastąpiony został przez dawno zapomnianego wójta (*foit, voigt, voyt* lub *vogt*). Ale i ten tytuł pozostał w użyciu tylko przez kilkadziesiąt lat – ostatni raz spotykamy się z nim w kadencji 1581/1582. Jego miejsce już wcześniej zaczął zajmować tytuł głównego wójta ew. nadwójta (*obervoigt, obervogt*), który – jak się wydaje – miał wyraźniej odróżnić ten urząd od urzędu podwójciego (*untervogt*). Po raz pierwszy spotykamy się z tym tytułem w kadencji 1551/1552, następny raz dopiero po 20 latach (1571/1572) i odtąd z niewielkimi przerwami funkcjonował do XVIII w. mimo zauważalnych prób wprowadzenia innych form – *Oberherr* (1625–1628⁶³) i *Obergerichtsvogt* (1630, 1680–1684, 1699⁶⁴).

W wersji łacińskiej termin *iudex* w tej lub podobnej formie (1528/1529 *dominus iudicii*, 1533/1534 *presidens iuditii*) przetrwał do 2. poł. XVI w. – ostatni raz znajdujemy go w źródłach w kadencji 1576/1577 – i zastąpiony został przez nawiązujący do tradycji rzymskich termin *praetor*. Pojawił się on w kadencji 1547/1548 jako *praetor urbanus* i z początku używany był bardzo rzadko i nieregularnie (1566/1567, 1580/1581, 1590/1591, 1606/1607), aby zaniknąć na pocz. XVII w. i powrócić na stałe w drugiej połowie tego samego wieku.

Czwarty rajca nadzorował w imieniu rady przestrzegania dwóch ordynków: winnego i wagowego⁶⁵, co od XVI w. uwidocznione było w nazwie

⁶² **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618.

⁶³ **A402** 36:29 mai. 1625, 43:23 iul. 1625, 85:29 oct. 1626, 120:16 dec. 1628.

⁶⁴ **A421** s.p. 21 ian. 1630 / **A472** s.p. 20 mar. 1680, 22 nov. 1683, 10 ian. 1684 / **A476** 209:28 iul. 1699, 219:17 aug. 1699.

⁶⁵ **CI** 13.

urzędu. Źródła niemieckie są tu bardzo konsekwentne i począwszy od kadencji 1537/1538 aż do XVIII w. używają wyłącznie nazwy *Weinherr*; jedynie w kadencji 1603/1604 pojawia się *Wagherr*. Forma łacińska była za każdym razem próbą bardziej lub mniej dosłownego tłumaczenia: *dominus vini* (1528/1529), *vinorum praefectus* (1533/1534), *curator oenopoli* (1534/1535, 1536/1537), *oenopola* (1535/1536), *vinorum curator* (1540/1541), *pincerna vinarius* (1547/1548). W kadencji 1548/1549 pojawiła się po raz pierwszy forma *vinarius* i to właśnie ona, jako najprostsza, przyjęła się na stałe i przetrwała do XVIII w., choć i tu obserwujemy próby powracania do poprzednich nazw: *vinariae rei praefectus* (1637⁶⁶) i *vini praefectus* (1717⁶⁷).

Podobną sytuację obserwujemy w przypadku piątego rajcy, który nadzorował miejskie inwestycje budowlane i dbał o stan budynków należących do miasta (w obrębie murów i na przedmieściach), o właściwe utrzymanie dróg i mostów, o porządek przy wyrębie w miejskich lasach i przy wypasie na miejskich pastwiskach⁶⁸. W źródłach niemieckich był on z początku określany tytułem *Baumeister* / *Bawmeister* (pierwszy raz 1537/1538, ostatni 1569/1570), ale bardziej trwała okazała się wersja *Bauherr* / *Bawherr* / *Pauherr*, którą widzimy po raz pierwszy w kadencji 1547/1548 i która przetrwała do XVIII wieku⁶⁹. W źródłach łacińskich, począwszy od lat 30. XVI w., widzimy kilka różnych, choć znaczeniowo bardzo bliskich określeń tego urzędu: *dominus aedificiorum* (1528/1529), *curator edificiorum* (1534/1535), *aedificiorum magister* (1533/1534, 1536/1537, 1540/1541). Ostatecznie przyjął się nawiązujący – podobnie jak w przypadku trzeciego rajcy – do tradycji rzymskich tytuł *aedilis*, w XVI w. używany rzadko (1535/1536, 1547/1548, 1548/1549), ale w XVII i XVIII w. wyłącznie⁷⁰. Po drodze nie przyjęła się

⁶⁶ **A170** 302:8 nov. 1637.

⁶⁷ **F** s.p. 1717

⁶⁸ **C1** 13.

⁶⁹ Po roku 1614: **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688.

⁷⁰ **A243** s.p. oct. 1644 / **A245** 4:12 ian. 1647 / **A246** 232:11 aug. 1650 / **A251** passim 1652 / **A267** 298:sep. 1669 / **A273** tyt. 3 ian. 1689 / **A303** s.p. 10 iun. 1690 / **A310** tyt. 1734-1736 / **A311** tyt. 1736 / **A320** 153:13 nov. 1706 do 164:11 dec. 1706 / **A321** 395:16 apr. 1714 / **A323** 203:6 iun. 1720 do 313:21 apr. 1721 / **A330** tyt. 1680 / **A332**

próba wprowadzenia innego, również „rzymskiego”, tytułu *quaestor* (kadencje 1574/1575, 1590/1591, 1606/1607).

Szósty i ostatni rajca zajmował się w XVI w. nadzorem nad piwnicą miejską, czyli handlem piwem, a najlepszym świadectwem tego jest nazwa urzędu – w wersji niemieckiej wyłącznie *Kellerherr* (po raz pierwszy 1537/1538, ostatni 1597/1598), albo w łacińskiej w dosłownym tłumaczeniu jako *dominus cellarii* (1528/1529) lub *cellarius* (1590/1591, 1606/1607). Równolegle, choć tylko incydentalnie, pojawiają się także inne łacińskie terminy: *curator cer(e)visiarius* (1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1547/1548), *prefectus cervisarie* (1536/1537), *dominus cervisarius* (1540/1541), *tabernarius* (1548/1549) już wprost odnoszące się do produkcji i handlu piwem (łac. *cerevisia* – piwo).

W XVII w. wszystkie te tytuły poszły w niepamięć, a szósty rajca nosił odtąd tytuł świadczący o sprawowaniu przezeń nadzoru nad miejskimi glińkankami i cegielnią⁷¹. Nie jest przy tym jasne, czy był to nowy dział gospodarki municypalnej podległy temu rajcy, czy też doszło do odebrania mu zarządu nad wyszynkiem piwa. W każdym razie niemiecki tytuł *Ziegelherr* pojawił się po raz pierwszy w kadencji 1600/1601 i przetrwał bez zmian do połowy XVIII w.⁷² W wersji łacińskiej oddawano to zazwyczaj poprzez *laterarius* (1639, 1656⁷³) lub *laterarum quaestor* (po 1658⁷⁴), incydentalnie

tyt. 1685 / **A334** 14:1732, 33:2 apr. 1733, 89:6 mai. 1738, 104:14 apr. 1739 / **A404** 246:8 mai. 1645 / **A407** 82:17 mai. 1664 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721.

⁷¹ **CI** 13.

⁷² **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A920** s.p. 19 mar. 1652 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **F** s.p. 27 apr. 1707.

⁷³ **A258** 1–2:4–7 ian. 1656 / **A404** 136:26 feb. 1639.

⁷⁴ **A173** tyt. 1658 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 / **A284** 7:1731 / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A310** tyt. 1734–1736 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A975** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **F** s.p. 30 oct. 1700.

pojawiają się też inne wersje: *rei laterariae praefectus* (1650⁷⁵), *officinae laterariae praefectus* (1660⁷⁶) i *officinae laterum praefectus et curator* (1714⁷⁷).

W 1. poł. XVII w. dwukrotnie pojawia się w źródłach tytuł starszego rady (*senior in senatu*, *Elter des Rathes*). W roku 1630 z tytułem tym wystąpił wójt Johann Weigel⁷⁸, pięć lat później nazwano tak zmarłego prokonsula (drugiego rajcę) Fabiana Schuberta⁷⁹. O ile w drugim przypadku można ewentualnie dopuścić możliwość nawiązania do wcześniej funkcjonujących nazw dla drugiego rajcy (patrz wyżej), o tyle trudno by było obronić taką tezę w przypadku J. Weigla (nie łączono wszak miejsc w ramach rady). Wydaje się bardziej prawdopodobne, że w obu przypadkach tytuł *senior* był czysto honorowy i odnosił się do wieku lub ewentualnie do stażu w radzie.

Opisana wyżej kolejność stanowisk i jednocześnie hierarchia / precedencja w radzie jest kolejnością źródłową i tylko wyjątkowo obserwujemy odstępnie od niej. W składach rady z 1554 i 1569/1570 zamienieni są kolejno dwaj ostatni rajcy (najpierw *Kellerherr*, po nim *Bawmeister*), ale trudno orzec, na ile było to odbicie faktycznej (choćby nawet chwilowej) hierarchii w radzie, a na ile wynik pomyłki pisarza.

Jedyna niewątpliwa i trwała zmiana nastąpiła w latach 70. XVII w., zapewne krótko po przejściu księstwa i miasta w ręce cesarskie. Jeszcze w spisach z lat 1673 i 1675⁸⁰ widzimy rajców w tradycyjnej hierarchii, ale w spisie z roku 1678⁸¹ już zamienieni są miejscami rajcowie czwarty i piąty (najpierw *Bauherr*, po nim *Weinherr*). Stało się to odtąd normą i choć nie znamy przyczyny tej zmiany, to możemy ją potwierdzić przez analizę awansów wewnątrz rady. Pomijając odmienny pod tym względem początek rządów habsburskich (głównie ze względu na ingerencje nowej władzy), widzimy, że z szóstego miejsca w radzie awansowano dotąd na piątą (z *Ziegelamt* na *Bauamt*), od lat 90. XVII w. – wyłącznie na (dawne) czwarte czyli *Weinamt*. Równie sugestywne są awanse między dwoma zamienionymi miejscami urzędami –

⁷⁵ A171 124–5: iul. 1650.

⁷⁶ A173 18: 1660.

⁷⁷ F s.p. 10 apr. 1714.

⁷⁸ A421 s.p. 21 ian. 1630 (Johannes Weigel, senior et praetor Reipublicae Legnicensis = Elter des Rathes und Obergerichts Voigt – testament).

⁷⁹ A170 232:16 iul. 1635 (zmarł Fabian Schubert senior in senatu Lignicensi).

⁸⁰ A936 s.p. 20 oct. 1673 / C8 36:7 oct. 1675.

⁸¹ A937 s.p. 3 apr. 1678.

w XVIII w. spośród ośmiu znanych nam *Weinherren* jeden zmarł na urzędzie, kolejny zrezygnował (w 1741 r.), pozostałych sześciu awansowało na *Bauamt*, czyli urząd, który dotąd stał niżej w hierarchii rady.

Na początku XVI w. obserwujemy zmiany także w kolegium ławniczym. Nie dotyczyły one jednak stosowanych nazw. W źródłach niemieckich ławnik to nadal *Scheppe* ew. *Schoeppe* (wsp. *Schöffe*), niekiedy w formie *Stadtscheppe* / *Stadtschoeppe* – dla odróżnienia od ławników obradującego na zamku sądu dworskiego. Źródła łacińskie posługują się terminami *scabinus* lub *assessor* (stąd nie przyjęło się to słowo na określenie drugiego rajcy). Pojawił się natomiast tytuł mistrza ławniczego (*scheppenmeister*, *magister scabinorum*, *magister iuditorum*) na określenie pierwszego spośród ławników. Po raz pierwszy użyto go w kadencji 1515/1516 i z początku używany był bardzo niekonsekwentnie (kilka razy znajdujemy też prezesów ławniczych – *praeses scabinorum*, 1551/1552, 1554/1555, 1556/1557), z czasem wszedł jednak do stałej praktyki ustrojowej. Co prawda aż do końca opisywanego okresu przełożonym ławy był wójt i we wszystkich zachowanych dokumentach ławniczych to jego nazwisko wpisywano na pierwszym miejscu, ale uważne porównanie tych dokumentów (zwłaszcza tych od końca XVI w.) z księgami ławy pokazuje wyraźnie, że z czasem faktycznym przełożonym izby sądowej stał się mistrz ławniczy. Wójtowie na kartach tych ksiąg pojawiają się bardzo rzadko, a i to raczej nie w roli przewodniczących ławy, ale jako przekazujący ławnikom instrukcje rajców (jednak spotykamy w tej roli i innych rajców). Od praktyki tej, zdaniem G. Thebesiusa, były dwa wyjątki – ława obradowała pod przewodnictwem wójta w sądzie gajonym (*in gehegten Banck*) i w sprawach kryminalnych⁸². I rzeczywiście, w protokołach procesowych widzimy ławę regularnie procedującą pod przewodnictwem wójta. Z drugiej strony wspomniana wyżej instrukcja księcia Chrystiana z 1667 r. dawała wójtowi szerokie osobiste uprawnienia – w sprawach kryminalnych przewodniczył co prawda ławie, ale prócz tego w mniej poważnych sprawach mógł samodzielnie wysłuchiwać stanowiska stron i rozstrzygać spory, karać doraźnie w sprawach bijatyk i zamieszek w miejscach publicznych oraz nadzorować całość niższego i wyższego sądownictwa w mieście⁸³.

⁸² G. Thebesius, op.cit., s. 30.

⁸³ CI 13.

Tylko przez kilkanaście lat (1552/1553 do 1565/1566) pojawia się w źródłach tytuł *seniora* lub starszego ławy (*eldister scheppe*), wymienianego zawsze zaraz po mistrzu ławniczym. Wydaje się, że – podobnie jak później – w radzie tytułu tego nie należy utożsamiać z żadnym funkcyjnym stanowiskiem, raczej z honorowym miejscem w kolegium sądowym, być może wynikającym z realnego, metrykalnego starszeństwa. W kadencji 1552/1553 po raz pierwszy pojawił się z tym tytułem Hans Wayner, następnie Balthasar Fluche (1553/1554, 1554) i Franz Stolcz (1556/1557), a od kadencji 1558/1559 do 1565/1566 właściwie stale Hans Dörffer. Później tytuł zanikł, mimo że Hans Dörffer dalej zasiadał w ławie. Domyślać się można, że do tej samej kategorii zaliczyć można tytuł *altscheppe*, z którym w kadencji 1574/1575 pojawił się Valten Hedwiger. Po długiej przerwie ostatni raz z tytułem *seniora* (*scabinorum senior*) pojawił się ławnik Balthasar Schaffe w 1637 r.⁸⁴

b) alternata na pierwszych miejscach w radzie

Opisywany powyżej model kariery w strukturach rady i ławy miejskiej, oparty na systemie rotacji, awansów i pauz, w początkach XVI w. uległ istotnej modyfikacji. Począwszy od kadencji 1507/1508 pojawia się alternata na pierwszych dwóch miejscach w radzie. Odtąd burmistrza i jego zastępcę (kompana) zasada rotacji i pauz nie obowiązywała, a awans do owej elitarnej grupy oznaczał – na ile można się zorientować z zachowanych źródeł – prawo pozostania w niej dożywotnio. Oznaczało to także powstanie, przynajmniej na poziomie faktów dokonanych, osobnej, rządzącej się innymi zasadami, grupy wewnątrz rady. Na ile zmiana ta miała w tym czasie sankcję prawną a na ile była inicjatywą własną rajców lub wynikiem interwencji księcia, pozostaje sprawą otwartą. W każdym razie póki co żadne znane źródła nic o tym nie mówią – pasujący chronologicznie (1507) do nowej praktyki dokument księcia Fryderyka II z zatwierdzeniem przywilejów miejskich milczy na ten temat⁸⁵.

Rozwiązanie takie samo w sobie nie było jednak niczym niezwykłym, także na gruncie prawa magdeburgskiego: osobną grupę dwóch lub czterech

⁸⁴ A884 i A885 s.p. 17 feb. 1637.

⁸⁵ D804:7 ian. 1507.

cyklicznie zmieniających się burmistrzów miały choćby Toruń⁸⁶ i Gdańsk⁸⁷ (w obu obowiązywała chełmińska redakcja prawa magdeburskiego). Model bardzo podobny do legnickiego znajdujemy natomiast w średniowiecznym Elblągu (na prawie lubeckim), gdzie również obowiązywała alternata na stanowiskach burmistrza i jego kompana⁸⁸, w roku 1561 zamieniona na stałe kolegium czterech burmistrzów⁸⁹. Na Śląsku jednak rozwiązań takich nie spotykamy.

Braki źródłowe tylko częściowo pozwalają nam prześledzić, jak w praktyce funkcjonowała alternata. W latach 1507 do 1518 wymieniali się na obu pierwszych miejscach w radzie: Balthasar von der Heide i Peter Virling (Fyerling). Później (1528/1529) ich miejsce zajęli: Caspar Scholcz i Johann Prausnitz, przy czym pierwszy z nich pozostał na stanowisku do kadencji 1548/1549, a drugi z nieznanych powodów utracił miejsce w pierwszej dwójce (choć nie w radzie), zastąpiony najpierw przez innego Balthasara von der Heide (do kadencji 1538/1539), a później przez Melchiora Jeschke.

c) reformy księcia Fryderyka III z 1548 i ich następstwa

Po długim panowaniu księcia Fryderyka II (1480–1547, samodzielne rządy od 1498) jego ziemie podzielone zostały między dwóch synów – starszy Fryderyk (III) otrzymał księstwo legnickie, a młodszy Jerzy (II) księstwo brzeskie. Fryderyk III żył wprawdzie do roku 1570, ale jego panowanie okazało się krótkie. Książę rychło wszedł w konflikt z młodszym bratem domagając się nowego działu spadku po ojcu, a nie uzyskawszy swego niespodziewanie opuścił księstwo i w 1551 r. wyjechał na dłużej do Francji, a potem do Polski, gdzie – mimo że sam pozostał luteraninem - wszedł w dobre relacje z katolickimi dworami królewskimi. W tym czasie księstwo wzięte zostało w zarząd przez cesarza, a synami książęcymi opiekował się stryj książę Jerzy brzeski i biskup Baltazar von Promnitz. Fryderyk III wrócił wprawdzie w 1556 r. na Śląsk i częściowo odzyskał władzę w księstwie legnickim (ale bez samej Legnicy), ale jedynie po to, aby po trzech latach nałogowego pijaństwa, zastawia-

⁸⁶ K. Mikulski, *Urządnicy miejscy Torunia...*, s. 14.

⁸⁷ J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode miasto Gdańsk...*, s. 45.

⁸⁸ R. Czaja, *Urządnicy miejscy Elbląga...*, s. 13.

⁸⁹ K. Mikulski, *Urządnicy miejscy Elbląga...*, s. 6–7.

nia wszelkich majątków na pokrycie długów i nakładania nowych podatków cesarz na prośbę legnickiej rady miejskiej odsunął go ostatecznie od rządów. Niezrównoważonego i nieodpowiedzialnego władcę aresztowano we Wrocławiu i po kilku miesiącach umieszczono w areszcie domowym na zamku legnickim. Pozostał tam do końca swojego życia⁹⁰. Rządy w księstwie przejął Henryk XI, syn Fryderyka, ale jego rządy także nie zapisały się dobrze w dziejach.

W takim kontekście wypada rozpatrywać politykę księcia Fryderyka III i jego następców wobec władz Legnicy oraz wydarzenia z 1548 r.:

- 5 czerwca książę zatwierdził miastu wszystkie przywileje⁹¹;
- 8 (według relacji J. J. Brücknera) lub 20 listopada (według G. Thebesiusa) książę mianował Corneliusa Scholtza na ostatnie miejsce w radzie (*Ziegelherr*), zwolnione po wcześniejszym awansowaniu Bonawentury Lange na urząd mistrza rentowego (ale nie wiadomo, czy w urzędzie miejskim czy książęcym). Oznaczało to złamanie przywileju wolnego wyboru rady. Zabrał też przy okazji na zamek dokumenty i klucze miejskie (oddano je 3 stycznia następnego roku)⁹²;
- w tym samym roku wydany został, znany nam jedynie z wtórnego przekazu (bez dziennej daty), „przywilej” książęcy zmieniający w istotny sposób procedurę wyboru rady. Odtąd książę miał zatwierdzać wybór czterech ostatnich rajców, mistrza ławniczego i wszystkich ławników, natomiast wyłączną prerogatywą książęcą miało być mianowanie burmistrza i jego kompana (prokonsula). Nowo wybrani (lub mianowani) rajcy przysięgę składać mieli odtąd na ręce księcia, ławnicy na ręce rajców. Potwierdzona też została Środa Popielcowa jako termin wyborów⁹³.

Książę Fryderyk III złamał zatem zasadę wolnego wyboru rady, zarówno przez wprowadzenie obowiązku zatwierdzenia książęcego dla rajców i ławników, jak i wprowadzenie mianowania burmistrza i prokonsula.

W publikowanych przez nas spisach widać dość wyraźnie skalę konfliktu między księciem i radą miejską na tym tle:

⁹⁰ K. R. Prokop, *Fryderyk III*, [w:] *Piastowie. Leksykon biograficzny*, pod red. S. Szczura, K. Ożoga, Kraków 1999, s. 508–511.

⁹¹ **D817**: 5 iun. 1548.

⁹² **B436** 50, 252; G. Thebesius, op.cit., s. 63 (cz. III).

⁹³ **C8** 83, 88; A. H. Kraffert, op.cit., t. II/2, s. 9.

- w 1548 r. książę co prawda zatwierdził skład rady, ale zamienił kolejność rajców (w tym burmistrza);
- w 1549 r. książę nie pozwolił na nową elekcję i polecił, aby wybrani i zatwierdzeni rok wcześniej burmistrz, rajcy, ławnicy i starsi wszystkich cechów pozostali na swoich stanowiskach na następną kadencję⁹⁴. Podobnie stało się w roku 1559⁹⁵, co zdaje się przelało szalę goryczy u mieszczan i skłoniło ich do złożenia skargi u cesarza;
- w 1550 r. zapewne także doszło do scysji na tle wyborów – świadczą o tym zachowane dwa spisy ławy, oba identycznie datowane, ale wpisane w innych księgach. Poza kolejnością ławników różnią się w zasadzie tylko osobą wójta, co świadczy o zmianach w łonie rady;
- w styczniu 1551 r. książę Fryderyk bez istotnych – zdaniem mieszczan – powodów kazał uwięzić na zamku burmistrza i dwóch rajców, zabrał pieczęć i klucze, a obowiązki burmistrza powierzył czwartemu rajcy Corneliusowi Scholtzowi, który wyraźnie był w lepszych relacjach z księciem niż reszta rajców⁹⁶. I rzeczywiście cel został osiągnięty – w wyborach z 1551 r. Scholtz został nowym burmistrzem, pozostałych rajców wzięto z ławy miejskiej, którą z kolei uzupełniono o nowych ludzi;
- z sytuacją podobną do tej z roku 1548 (wybór rady i ławy bardziej lub mniej zmieniony wolą księcia) spotykamy się także w latach 1552, 1560, 1562, 1564 i 1566 i być może 1565, zatem w czasie, gdy książę Fryderyk był we Francji, a później w areszcie domowym, co oznacza, że jego polityka była kontynuowana najpierw przez regentów, a potem przez syna.

O praktycznym wymiarze stosowania wprowadzonej przez księcia Fryderyka zasady swobodnego obsadzania przez władcę dwóch pierwszych miejsc w radzie świadczą pojawiające się kilka razy (1554, 1557, 1560, 1561, 1562, 1564 i 1565) charakterystyczne wpisy *Burgermeister und Beysitzer pflegen wir nicht zubeschreibenn* (lub podobne). Rajcy nie „potrzebowali dopisywać” burmistrza i jego kompana zapewne dlatego, że „zgodnie ze starym obyczajem” (*alten brauch*) – choć tu dopatrzeć się akurat można pewnej kądziowości – w momencie elekcji nie znali jeszcze woli księcia w tej sprawie.

⁹⁴ A382 145.

⁹⁵ A162 69.

⁹⁶ G. Thebesius, op.cit., s. 76; A. H. Kraffert, op.cit., t. II/2, s. 17.

Możemy się jedynie domyślać, że najczęściej interwencje książęce w proces wyborczy były interwencjami „na odległość”, trudno sobie wszak wyobrazić, aby panujący książęta regularnie uczestniczyli w nich osobiście – nawet tak „niekonwencjonalni” jak Fryderyk III i Henryk XI. Mamy jednak przykład i takiej sytuacji. Oto – według relacji J. J. Brücknera i G. Thebesiusa – 21 maja 1561 r. książę Henryk XI przybył na ratusz i dokonał zmian w składzie rady. Niedługo wcześniej zmarł burmistrz Hans Staros i książę mianował na jego miejsce drugiego rajcę, na to z kolei miejsce przeniósł rajcę trzeciego (wójta), wójtem mianował jednego z ławników, a do ławy przyjął nowego członka⁹⁷. Gdyby tak rzeczywiście było, to mielibyśmy do czynienia z naruszeniem warunków nawet wspomnianego wyżej „przywileju” z 1548 r. – książę miał prawo mianować burmistrza i drugiego rajcę, ale już nie wójta czy ławnika. Problem w tym, że po pierwsze – zdarzeń tych nie potwierdza żadne źródło z epoki (Thebesius pisał ponad wiek później, Brückner prawie dwa wieki), po drugie – cytowana przez Thebesiusa księga radziecka mówi jedynie o nadzwyczajnych wyborach, a milczy o udziale w nich księcia⁹⁸. Wreszcie zachowane (na wskazanych przez Thebesiusa stronach!) spisy rajców i ławników za ten czas nie do końca potwierdzają opisane wyżej awanse.

d) trzeci ordynek (Zwölfer)

Ograniczony (choć zazwyczaj nie do końca zamknięty) dostęp kupców i popółstwa do rady i ławy prowadził w wielu, zwłaszcza dużych miastach do bardziej lub mniej gwałtownych konfliktów. Te z kolei doprowadzały niekiedy do powołania w systemie władzy formalnego przedstawicielstwa protestujących grup. Tak zwany trzeci ordynek (pierwszym była rada, drugim ława), w przeciwieństwie do poprzednich, nie miał jednak zazwyczaj realnej władzy, ale charakter raczej konsultacyjny i kontrolny. I tak w latach 1521–1524 król Zygmunt Stary ustanowił trzeci ordynek w Krakowie (składał się z 40 osób – *quadragintaviratus*)⁹⁹, w 1523 r. podobne kolegium powstało w Toruniu (24 członków, potem 10, od 1565 – 50, od 1602 – 60)¹⁰⁰, dwa lata później

⁹⁷ B436 56, 254; G. Thebesius, op.cit., s. 137.

⁹⁸ A162 208.

⁹⁹ Z. Noga, op.cit., s. XLIV.

¹⁰⁰ K. Mikulski, *Urzednicy miejscy Torunia...*, s. 12.

w Elblągu (32 osoby)¹⁰¹, a w 1526 r. we Lwowie (*komisja 10-ciu*, od 1686 *komisja 11-tu*)¹⁰² i w Gdańsku (98 członków)¹⁰³. W roku 1693 król Jan Sobieski powołał III ordynek w Poznaniu (20 członków)¹⁰⁴.

W miastach śląskich instytucja trzeciego ordynku pozostawała dotąd nieznaną, przynajmniej na poziomie historiografii. Stąd pewnym zaskoczeniem jest pojawienie się w Legnicy kolegium dwunastu (*die Zwölfer*). Spotykamy się z tą nazwą po raz pierwszy w roku 1587, kiedy to książę Fryderyk IV zarządził, aby rachunki miejskie były podpisywane przez rajców, ławników, starszych (cechowych), *Zwölfer* i przysięgłych¹⁰⁵. Jedna z ksiąg miejskich podaje nam spisy nowo powoływanych *Zwölfer* za lata 1616–1642¹⁰⁶, natomiast ślady realnego funkcjonowania tego kolegium znajdujemy w źródłach jedynie okazynie: 1599¹⁰⁷, 1604¹⁰⁸, 1609¹⁰⁹, a częściej dopiero począwszy od lat 50. XVII w., choć trudno i tu mówić o jakiejś regularności¹¹⁰.

Dwunastu powoływanych było przez radę¹¹¹, zapewne w wyniku jakiejś, nieznaney nam procedury konsultacyjnej z cechami. Nie wiemy jednak, czy powoływani byli na określoną kadencję czy dożywotnio. Spotykamy ich zasadniczo jedynie w dwóch sytuacjach: przy okazji podpisywania wspomnianych wyżej rachunków i wówczas, gdy rada zwracała się do *Communitas*

¹⁰¹ K. Mikulski, *Urządnicy miejscy Elbląga...*, s. 4.

¹⁰² M. Kapral, *op.cit.*, s. 27.

¹⁰³ J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode miasto Gdańsk...*, s. 30.

¹⁰⁴ *Władze miasta Poznania...*, t. I, s. VI.

¹⁰⁵ **B436** 60:5 mai. 1587.

¹⁰⁶ **A137** 2:17 feb. 1616, 5:1617, 13:1620, 18:2 dec. 1622, 26:1626, 39:1630, 42:1632, 64:1636, 115:1638, 121:1642.

¹⁰⁷ **A487** 2:28 sep. 1599.

¹⁰⁸ **A870** s.p. 27 ian. 1604.

¹⁰⁹ **A169** 11:10 feb. 1609.

¹¹⁰ **A137** 130:8 mai. 1657 / **A172** 137:27 aug. 1655 / **A178** 50:7 apr. 1696, 113:7 ian. 1697, 131:22 feb. 1697, 446:22 aug. 1704 / **A196** 62:5 iun. 1653, 136–177:1654 / **A206** 148:24 apr. 1719, 295:3 iul. 1721 / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A301** 25–26:26 aug. 1665, 49:23 aug. 1666 / **A314** s.p. 23 feb. 1682, 28 iun. 1685 / **A316** s.p. 31 iul. 1688 / **A319** 176:9 iun. 1706, 188:1 iun. 1707, 214–215:13 dec. 1707 / **A322** 105–106:5 sep. 1712, 118–19:16 ian. 1713, 196:11 feb. 1715 / **A324** 52:5 mar. 1717, 191:5 mai. 1719, 243:3 iul. 1721, 352:23 iun. 1724 / **A335** 95:8 mai. 1673 / **A337** 168:10 mar. 1681, 247:7 feb. 1682 / **A339** 257:19 aug. 1702, 267:22 nov. 1702 / **A340** 723:6 mar. 1717 / **A408** s.p. 25 ian. 1656.

¹¹¹ **A137** 13:1620 (sindt zwelffer vom Rath geordnet), 18:2 dec. 1622 (idem).

z prośbą o konsultacje i zatwierdzenie albo nowych wilkierzy, albo (co częściej) nowych nominacji w ławie, w innych urządach zależnych od rady, duchownych i witryków w miejskich kościołach itd. Występują wówczas zawsze zaraz za ławnikami, a przed, czy raczej razem z przysięgłymi (przedstawicielami cechów). Ta ostatnia okoliczność oraz fakt, że jak się wydaje, większość z nich z cechów właśnie się wywodziła, sprawia, że wśród kilkunastu nazwisk trudno odróżnić *dwunastu* od przysięgłych. Wydaje się jednak, że wbrew nazwie rzadko występowali jako kolegium w pełnym składzie – najczęściej było ich dwóch, trzech lub czterech. Tylko wyjątkowo, w 1616–1642, 1665¹¹² i 1696¹¹³ roku udało się rzeczywiście odnaleźć wpisy z pełnym składem, co zdecydowało zresztą o zaniechaniu publikacji tak niepełnych spisów.

e) syndyk

Pojawiający się w legnickich źródłach od roku 1592 r. urząd syndyka miejskiego szybko stał się – na wzór Wrocławia i innych miast¹¹⁴ – jednym z najważniejszych w mieście. Formalnie niebędący członkiem rady, stale w jej pracach uczestniczył jako strażnik interesów prawnych miasta¹¹⁵. W przypadku Legnicy, zwłaszcza w XVII w., urząd sprawowany bywał przez jednego z wyższych rangą rajców. Z tej racji także w tym przypadku niekiedy trudno było zidentyfikować syndyków w źródłach, co zmusiło z kolei do większego, niż byśmy chcieli, zaufania wobec spisu sporządzonego przez J. J. Brücknera, a opublikowanego przez A. H. Krafferta¹¹⁶.

¹¹² A301 25–26:26 aug. 1665.

¹¹³ A272 154:20 dec. 1696.

¹¹⁴ E. Wólkiewicz, *Syndycy wrocławscy w średniowieczu i czasach nowożytnych*, [w:] *Město a intelektuálové (od středověku do roku 1848)*, pod red. O. Fejtovej, „Documenta Pragensia”, 26, 2008, s. 149–175.

¹¹⁵ G. Thebesius, op.cit., s. 30 (Cap. IV 17): *Syndicus, zwar eine Persona publica de Collegio, nich aber ein Collega oder Senator ist. Daher Er auch besonders seinen Sitz und Tisch hat.*

¹¹⁶ A. H. Kraffert, op.cit., t. III, s. 331.

4. PRZEMIANY W XVII I XVIII W.

a) upadek systemu kadencyjnego i ustanowienie dożywotnich miejsc w radzie i ławie

Ustanowiony przez Fryderyka III książęcy nadzór nad wyborami do rady miał jeszcze jeden uboczny skutek. Oznaczał w praktyce odizolowanie od siebie obu kolegiów i ostateczny upadek istniejącego od XIV w. systemu rotacji i swobodnego przechodzenia z ławy do rady i z powrotem. Pozostała tylko droga w jedną stronę, możliwość awansu z ławy do rady. Analiza spisów wskazuje, że stało się to ostatecznie faktem w latach 60. XVI w. Od tego czasu widzimy tylko dwa wyjątki od tej zasady: Hans Dorffer, którego jeszcze w latach 70. i 80. widzimy raz jako ławnika, a raz jako wójta, oraz Valten Fiebig, który trzydzieści lat spędził w ławie, ale jedną kadencję (1581/1582) był rajcą, po czym wrócił do ławy.

Właściwie zatem już od roku 1582 mogliśmy zaprzestać podawania składów ławy w tradycyjny, kadencyjny sposób i zacząć podawać okres zasiadania poszczególnych jej członków w kolegium. O tym, że postanowiliśmy z tym zaczekać do końca XVI w., zadecydowały dwie kwestie. Po pierwsze spisy rajców i ławników z lat 80. i 90. są bardzo fragmentaryczne, co wynika ze słabego zachowania źródeł. Po drugie tam, gdzie te źródła są zachowane, widać wyraźnie, że utrzymywano jednak przez pewien czas (właśnie do końca wieku) fikcję corocznego wyboru ławników przez nową radę, nawet jeśli oznaczało to zatwierdzanie tych samych ludzi z ewentualnym uzupełnieniem składu kolegium w przypadku śmierci lub awansu do rady któregoś z ławników.

Zatem od lat 80. XVI w. funkcja ławnika stała się w praktyce dożywotnią, początkowo z zachowaniem pozorów corocznych wyborów. Podobnie, choć ze sporym opóźnieniem, stało się też z radą. Także i tu wiele tracimy przez bolesną niekompletność źródeł z ostatnich dwóch dekad XVI w., ale nawet te zachowane spisy wskazują, że aż do drugiej dekady XVII w. następowała choćby minimalna rotacja osób w radzie. Widzimy też jednak, że powoli dążono do ustanowienia nowego porządku – rotacja ta była niewielka, a począwszy od 1602 r. wybory odbywały się już nie co roku, a co drugi rok. W tej ostatniej sprawie główną rolę przypisać trzeba władzy książęcej – najlepszy tego przykład mamy w roku 1607, kiedy to znajdujemy w księgach

lakoniczną wzmiankę o wyborach urządzonych przez ksiązęcego starostę, który zdecydował o pozostawieniu wszystkich rajców na swoich dotychczasowych miejscach¹¹⁷.

Ostatnimi wyborami rady, podczas których doszło do przynajmniej częściowej rotacji kadr, były – jak się wydaje – te z 1614 r. Następną elekcja z 17 lutego 1616 r. (w obecności komisarzy ksiązęcych, w tym starosty Wolfganga von Rothkirch)¹¹⁸ nie przyniosła żadnych zmian w składzie i hierarchii rajców, a w kolejnych dwóch latach wybory wcale się nie odbyły¹¹⁹.

O następnych wyborach znane nam źródła mówią dopiero pod dniem 10 listopada 1622 r., ale – jak się wydaje – około roku 1620 odbyła się jeszcze jedna elekcja, której akt nie znamy – wskazuje na to uważna lektura większości list rajców. Brak tych akt sprawia jednak, że – znając nawet wynik elekcji z roku 1622 – nie potrafimy ich w pełni zinterpretować i określić, którzy rajcy wówczas awansowali, a którzy pojawili się w radzie po raz pierwszy. Pewny jest jedynie awans Caspara Krebsa z trzeciego na drugie miejsce w radzie (stąd obecność siedmiu komisarzy ksiązęcych, w tym starosty Adama Stan-ge) i powołanie na zwolnione w ten sposób trzecie miejsce ławnika Hansa Weigla¹²⁰.

Źródła nic nie mówią o powodach, dla których burmistrz Caspar Scholtz na początku 1628 r. zrezygnował z urzędu. Być może powodem był wiek i stan zdrowia, choć o jego śmierci czytamy w aktach dopiero w czerwcu następnego roku. W każdym razie 22 stycznia 1628 r. książę Jerzy Rudolf poza procedurą wyborczą mianował burmistrzem drugiego rajcę Caspara Krebsa¹²¹. Ponieważ już w czerwcu 1625 r. zmarł czwarty rajca J. L. Knobloch, do obsadzenia były dwa miejsca. Wybory odbyły się *more usitato* 6 września 1628 r. w obecności komisarzy ksiązęcych i zakończyły się zatwierdzeniem C. Krebsa na stanowisku burmistrza, mianowaniem Fabiana Schubarta na drugie miejsce, awansowaniem rajców piątego i szóstego o jedno miejsce w górę i powołaniem podwójciego Abrahama Urbana na zwolnione miejsce

¹¹⁷ A168 166.

¹¹⁸ A137 1:17 feb. 1616.

¹¹⁹ A137 5:1617 (*Anno 1617 ist die Rathskhür nicht gehalten worden*), 9:1618 (*hoc Anno ist die Rathskuehr nichts gehalten worden*).

¹²⁰ A137 17:10 nov. 1622.

¹²¹ A137 30:22 ian. 1628.

szóste. Obaj nowi rajcy (Schubart i Urban) udali się do Prochowic, aby osobiście złożyć księciu przysięgę wierności¹²².

Niebawem pojawiła się potrzeba kolejnych wyborów. W lutym 1630 r. zmarł wójt Hans Weigel, a w marcu następnego roku piąty rajca Johann Wितich. Tymczasem już 4 marca 1630 r. książę Jerzy Rudolf powierzył urząd wójta na rok (w praktyce na ponad dwa lata) w zarząd czwartemu rajcy Casparowi Thilo¹²³. W dniu 19 lipca 1632 r. książę zgodził się na wybory i wyznaczył swoich komisarzy, samej elekcji dokonano zaś 29 i 30 lipca. Caspar Thilo zatwierdzony został na urzędzie wójta, na zwolnione przez niego czwarte miejsce mianowano syndyka Michaela Hene, na piąte miejsce awansował szósty rajca A. Urban, szóstym rajcą został ławnik Daniel Hertwig¹²⁴.

Śmierć wójta C. Thilo w październiku 1633 r. (w trakcie zarazy) wymusiła kolejne wybory. Doszło do nich 15 sierpnia roku następnego, także w obecności komisarzy książęcych, i oznaczały one awans o jedno miejsce w hierarchii dla trzech ostatnich rajców. Na zwolnione w ten sposób ostatnie miejsce mianowano ławnika Israela Pauli¹²⁵.

Potrzeba kolejnych wyborów pojawiła się pod koniec 1635 r. – w kwietniu zmarł czwarty rajca A. Urban, w lipcu drugi rajca F. Schubert¹²⁶, w dodatku wójt M. Hene już od roku był jednocześnie pisarzem miejskim i było raczej oczywiste, że nie może długo łączyć obu funkcji. Wybory przy udziale książęcych komisarzy odbyły się 6 listopada i miały dość zaskakujący efekt. Przede wszystkim z urzędu burmistrza zrezygnował Caspar Krebs von Romnitz i zajął na powrót wakujące drugie miejsce (zmarł niedługo później, w początkach 1636 r.). To jedyny znany przykład takiej dobrowolnej degradacji. Pierwszym rangą rajcą był w tej sytuacji zajmujący piąte miejsce Daniel Hertwig i to on objął, na następne 19 lat, zwolniony w ten sposób urząd burmistrza. Szósty rajca I. Pauli najwyraźniej nie czuł się na siłach, aby obejmować wyższe urzędy, stąd trzecie, czwarte i piąte miejsce obsadzono nowymi ludźmi (Andreas Früauff, Leonard Baudis, Caspar Heinrich), którzy tydzień później (13 listopada) na ręce komisarzy złożyli księciu przysięgę wierności¹²⁷.

¹²² A137 31:6 sep. 1628 / A 170 152:6 sep. 1628.

¹²³ A137 37:4 mar. 1630.

¹²⁴ A137 41:19 iul. 1632 / A170 165:30 iul. 1632 / C8 5:29 iul. 1632.

¹²⁵ A137 51:15 aug. 1634 / C8 14:15 aug. 1634.

¹²⁶ A170 232:16 iul. 1635.

¹²⁷ A137 53:6 nov. 1635, 54:13 nov. 1635.

Minęły niewiele ponad dwa lata, a znowu śmierć zabrała połowę składu rady: w styczniu 1635 r. zmarł drugi rajca (były burmistrz) C. Krebs, w marcu 1637 r. I. Pauli (szósty), a w listopadzie L. Baudis (czwarty). Wybory odbyły się 26 stycznia 1638 r. i oznaczały awans dla dwóch rajców – trzeci rajca (wójt) A. Früauff otrzymał miejsce drugie, rajca piąty C. Heinrich został wójtem. Miejsca czwarte, piąte i szóste zostały tym razem obsadzone przez ławników (Heinrich Bachman, Tobias Günther, Balthasar Schaff)¹²⁸.

Dnia 23 kwietnia 1640 r. urządzono wybory, ponieważ od września poprzedniego roku, kiedy to zmarł B. Schaff, wakowało szóste miejsce w radzie. Powołano na ten urząd Martina Leuschnera¹²⁹.

Po kilkunastu latach przerwy kolejne wybory odbyły się dopiero 29 stycznia 1654 roku. Na obsadzenie od dawna czekały dwa miejsca w radzie – drugie (A. Früauff zmarł w 1644 r.) i czwarte (H. Bachman zmarł w 1649 r.¹³⁰) – ale obsadzono tylko to ostatnie, zapewne ze względu na nieobecność księcia lub jego przedstawicieli. W wyniku elekcji T. Günther awansował w radzie z piątego na czwarte miejsce, a na zwolnione przez niego miejsce piąte mianowano Tobiasa Francke¹³¹.

W dniu 31 grudnia 1654 r. zmarł nagle burmistrz Daniel Hartwig¹³², być może po raz pierwszy w historii pozostawiając miasto i radę w sytuacji braku i burmistrza (konsula), i prokonsula. Być może, ponieważ wydaje się, że pod koniec 1654 r. odbyły się jeszcze jedne wybory, podczas których prokonsulem został dotychczasowy wójt C. Heinrich, a wójtem Georg Wittich – nie mamy na to wprawdzie dowodów źródłowych, ale zdaje się na to wskazywać analiza wykazów drugich i trzecich rajców. Na pewno doszło natomiast do wyborów 12 kwietnia 1655 r. i uczestniczył w nich książę Ludwik IV – relacja z wyborów mówi wręcz, że to książę osobiście „wybierał rajców”. Burmistrzem został dopiero co wspomniany C. Heinrich, prokonsulem G. Wittich, czwartym rajcą – dotychczasowy piąty: T. Francke, wszyscy z awansu wewnątrz rady. Trzecim rajcą (wójtem) mianowany został Georg Schultes. Nie została natomiast rozstrzygnięta wówczas obsada piątego miejsca w ra-

¹²⁸ A137 68:26 ian. 1638 / A170 331:26 ian. 1638 / C8 16–25:26 ian. 1638.

¹²⁹ C8 26:23 apr. 1640.

¹³⁰ C21:29 nov. 1649 (rada do księcia, Henryk Bachman weinherr zmarł *unter der mittags predigt*, mając 75 lat).

¹³¹ A137 68:29 ian. 1654 / A171 187:29 ian. 1654.

¹³² A171 300:31 dec. 1654.

dzie, które zostało przez księcia powierzone całej radzie w zarząd¹³³. Problem został najwyraźniej szybko rozwiązany i 31 maja tego samego 1655 r., przy okazji instalacji nowych rajców okazało się, że piątym rajcą został M. Leuschner, dotychczasowy szósty, a na zwolnione w ten sposób szóste miejsce mianowano Gottfrieda Grossa¹³⁴.

Dnia 18 marca 1661 r. rajcy zebrali się, aby uzupełnić skład swojego kolegium po śmierci prokonsula G. Witticha (zmarł 24 lutego 1661 r.). Na wakujący urząd awansowano dotychczasowego wójta G. Schultesa, a wójtem z kolei mianowano ławnika Johanna Roseneckera. Czwarty rajca T. Francke ze względu na swoje zaangażowanie w sprawy wojskowe (był dowódcą straży) poprosił o zatwierdzenie na urzędzie rajcowskim i zatwierdzenie takie otrzymał¹³⁵.

Nieco ponad miesiąc później (27 kwietnia 1661 r.) rada uzupełniła skład ławy z uwagi na fakt, że wakowało miejsce po awansowanym do rady J. Roseneckerze. Nie byłoby w tym nic nadzwyczajnego, gdyby nie jeden szczegół. Do tej pory bardzo problematyczną była kwestia istnienia w nowożytnej ławie systemu stałych miejsc, hierarchii i awansów analogicznego do tego funkcjonującego w radzie. Z tych w sumie nielicznych (na tle całości) źródeł, gdy ława występuje *in gremio*, zdaje się wynikać, że hierarchia ławników (poza mistrzem) była pochodną stażu w kolegium. Protokół z 1661 r. jest jedynym źródłem, które wydaje się przeczyć takiemu obrazowi – rada uzupełniając skład ławy, przekazała Augustinowi Frühauffowi (ławnikowi od 1650 r.) drugie miejsce w kolegium, a nowo powołany Johann Friedrich Scharfe otrzymał miejsce piąte, zatem nie ostatnie (ławników było wszak siedmiu)¹³⁶. Trudno orzec, czy jest to unikalny ślad utrwalonej praktyki, czy może próba wprowadzenia nowej. Warto jednak podkreślić, że zachowane dość licznie w aktach radzieckich wcześniejsze i późniejsze wpisy dotyczące uzupełnienia składu ławy o żadnych stałych miejscach w tym kolegium nie wspominają.

W maju 1666 r. zmarł piąty rajca Martin Leuschner. Do wyborów jego następcy przystąpiono dopiero po roku – daty elekcji wprawdzie nie znamy, ale 30 kwietnia 1667 r. rada zwróciła się do księcia o zatwierdzenie na wa-

¹³³ A171 192:12 apr. 1655.

¹³⁴ A171 192:31 mai. 1655.

¹³⁵ A173 86:18 mar. 1661.

¹³⁶ A265 5:27 apr. 1661.

kującym stanowisku dotychczasowego rajcy szóstego G. Grossa¹³⁷. Do zatwierdzenia zapewne doszło, potwierdzają to znane nam źródła, choć trudno zrozumieć, dlaczego 16 lipca tego samego roku dokonano reasumpcji wyborów¹³⁸ (być może chodziło jedynie o braki proceduralne). W tym samym czasie – choć o tym rajcy do księcia nie pisali – na zwolnione przez G. Grossa ostatnie miejsce w radzie powołany został Georg Thebesius.

Nie wiemy, niestety, dlaczego musiały upłynąć aż trzy lata od śmierci burmistrza Caspara Heinricha (zmarł w 1669 r.), aby mogło dojść do mianowania jego następcy – czasy były wszak stosunkowo spokojne, a władza książęca stabilna. Wybory odbyły się dopiero 27 lipca 1672 r. i do obsadzenia były aż trzy miejsca w radzie, ponieważ dwóch rajców postanowiło złożyć rezygnację. Wójt Johann Rosenecker uczynił to zapewne z uwagi na wiek i stan zdrowia (zmarł przed końcem roku), a Georg Thebesius nie chciał najwidoczniej łączyć w jednym ręku trzech urzędów – był wówczas jednocześnie szóstym rajcą, syndykem i pisarzem miejskim. W tej sytuacji burmistrem został dotychczasowy czwarty rajca T. Francke (wkrótce potem zostanie nobilitowany jako *von Franck und Franckenburg*), wójtem – piąty rajca G. Gross, a na wakujące trzy ostatnie miejsca powołano kolejno Adama Gregora Bernhardi, Michaela Grimma (dotąd mistrza ławniczego) i Theophila Milicha (ławnika)¹³⁹.

W grudniu 1672 r. zmarł wójt Gottfried Gross. Sprawą następstwa po nim zajęto się dopiero po pół roku i podczas wyborów 21 czerwca 1673 r. na wakujące miejsce awansował czwarty rajca A. G. Bernhardi, na miejsce czwarte – piąty rajca Michael Grimm, a na miejsce piąte powołano Samuela Alberti z Brzegu. Rajca szósty T. Milich odmówił propozycji awansu i do śmierci pozostał na swoim miejscu w radzie¹⁴⁰.

Ostatnie wybory w czasach piastowskich odbyły się w 7 października 1675 r. w obecności księcia Jerzego Wilhelma. Ponieważ zmarł wójt A. G. Bernhardi, na wakujące miejsce awansował czwarty rajca M. Grimm, a na jego z kolei miejsce mianowano Heinricha Hübnera, dotąd prokonsula w Chojnowie¹⁴¹.

¹³⁷ A198 s.p. 30 apr. 1667.

¹³⁸ A173 342 16 iul. 1667.

¹³⁹ C8 30–32:27 iul. 1672.

¹⁴⁰ A4 533:1673 / A173 588:21 iun. 1673 / C8 33–35:21 iun. 1673.

¹⁴¹ A211 s.p. 1675 / C8 36:7 oct. 1675.

O ile nie mamy wątpliwości, że pod koniec XVI (ława) i na początku XVII w. (rada) oba kolegia ostatecznie odeszły od corocznych wyborów, o tyle odpowiedź na pytanie o prawne podstawy tej fundamentalnej wszak zmiany jest bardzo problematyczna. Georg Thebesius zapisał w swojej kronice, że wcześniej, zgodnie z przywilejem księcia Waclawa z 1353 r., rada zmieniała się co roku, ale z racji niedogodności tej praktyki (tu odsyła autor do rozdziału o wydarzeniach z połowy XV w.) elekcję zastąpiła prezentacją. Co prawda powołuje się autor na wydane w 1676 r. cesarskie zatwierdzenie przywilejów miejskich, ale żaden z tych przywilejów (prócz tego z 1353 r.) nic w interesującej nas sprawie nie mówi¹⁴². Wydaje się, że bardziej szczerza w tym zakresie była sama rada. Upominając się w 1690 r. u władz cesarskich o *ius eligendi vel potius praesentandi senatores* rajcy przywołali wprawdzie przywilej księcia Waclawa i jego potwierdzenia wydane przez kolejnych władców, cytowali też przywilej księcia Fryderyka III z 1548 r. (choć akurat on nie był dla rady korzystny), by na końcu przyznać, że prezentacja jako metoda uzupełniania składu rady zaistniała w mieście *de facto*, ale nigdy *de iure*¹⁴³.

b) ławnicy w składzie rady w latach 1643–1656

Na kolejną specyfikę ustrojową Legnicy natrafiamy w księgach miejskich z lat 1643–1656. Konieczność uzyskania zgody władcy na każdą nominację w radzie, w warunkach wojennych i wobec trwałej nieobecności księcia Jerzego Rudolfa oznaczała w praktyce brak możliwości uzupełnienia składu kolegium, co paraliżowało jego prace. W tej sytuacji *ex speciali commissione* do składu rady dobierani byli doraźnie inni urzędnicy, głównie ławnicy, którzy procedowali na równych prawach z rajcami mianowanymi:

¹⁴² G. Thebesius, op.cit., s. 30 (Cap. IV 18).

¹⁴³ C8 80–84.

¹⁴⁴ A241 54:30 apr. 1643, 115:27 oct. 1543 / A243 40:15 mar. 1645, 273:26 mar. 1646, 276:7 apr. 1646 / A245 38:24 apr. 1647 do 223:12 sep. 1648 / A246 17:31 mai. 1649, 142:12 feb. 1650, 254:16 sep. 1650 / A251 5:27 ian. 1652, 18:1 mar. 1652 / A254 56:23 iul. 1654 / A258 2:7 ian. 1656.

Caspar Hallgans	mistrz ławniczy	1643, 1645–1650, 1652, 1654, 1656 ¹⁴⁴
Georg Wittich	ławnik	1645–1648 ¹⁴⁵
Christian Assmann	?	1645 ¹⁴⁶
Georg Weis	?	1647–1648 ¹⁴⁷
Andreas Heinze	ławnik	1648, 1654, 1656 ¹⁴⁸
Benjamin Herttwig	ławnik	1650, 1654 ¹⁴⁹
Augustin Fruaff	ławnik	1654, 1656 ¹⁵⁰

c) *Litterati* i *Honorati*. Czwarty ordynek?

Począwszy od 1672 r. (zatem pod sam koniec czasów piastowskich) w podobnym kontekście prawnym co *Zwölfer* (podpisywanie rachunków miejskich oraz zatwierdzanie nowych urzędników i duchownych) pojawia się nowa, dość tajemnicza grupa (a z czasem dwie grupy) przedstawicielska – *Litterati* i *Honorati*. O ile *Zwölfer* wydają się w większości przedstawicielami cechów, o tyle wśród *Wykształconych* znajdujemy doktorów nauk (głównie medyków) i dyplomowanych adwokatów. Występowali zazwyczaj parami, niekiedy pojedynczo, rzadziej w większych grupach. Także w tym przypadku nie wiemy nic o prawnym umocowaniu tej grupy, sposobie jej wyłaniania lub mianowania i długości kadencji. Niezwykle jest jednak ich umiejscowienie w hierarchii (precedencji) władz miejskich. *Litterati* wpisywani byli do ksiąg (lub sami się wpisywali przy zatwierdzaniu rachunków) zaraz po rajcach i ewentualnie syndyku a przed ławnikami, usuwając tym samym tych ostatnich, po ponad trzech wiekach od przywileju księcia Wacława I, z drugiego miejsca w hierarchii. Nie miało to jednak większego wpływu na możliwości awansu w strukturach władzy. Spośród znanych nam *Litterati* żaden nie awansował do rady, ławnikami zostało tylko dwóch.

¹⁴⁵ **A243** 112:18 sep. 1645 do 285:27 sep. 1646 / **A245** 25:23 mar. 1647 do 292:11 nov. 1648.

¹⁴⁶ **A243** 81:11 iul. 1645.

¹⁴⁷ **A245** 43:8 mai. 1647, 121:2 ian. 1648.

¹⁴⁸ **A245** 293:12 nov. 1648 / **A254** 56: 23 iul. 1654 / **A258** 2:7 ian. 1656.

¹⁴⁹ **A246** 254:16 sep. 1650 / **A254** 56: 23 iul. 1654.

¹⁵⁰ **A254** 56: 23 iul. 1654 / **A258** 2:7 ian. 1656.

d) kwestia konfesyjna po 1675 r. a skład rady i ławy

Śmierć ostatniego piastowskiego księcia Jerzego Wilhelma jesienią 1675 r. i w konsekwencji przejście księstwa legnickiego pod bezpośrednie panowanie habsburskie oznaczało poddanie wszystkich, luterzańskich dotąd, mieszkańców i instytucji księstwa szeroko zakrojonej akcji rekatoлизacyjnej. Nowy władca uszanował wprawdzie integralność zastanej rady, w czym niewątpliwie pomogła utrwalona w mieście zasada dożywotniego sprawowania urzędów, a 23 lipca 1676 r. zatwierdził nawet 55 przywilejów miejskich (wśród nich ten księcia Waclawa z 1353 r.)¹⁵¹, ale obie strony niewątpliwie nie miały większych złudzeń co do tego, że jest to jedynie odsunięcie nieuchronnego konfliktu w czasie.

Pierwsza okazja do testowania skłonności do ustępstw po obu stronach pojawiła się realnie dopiero po pięciu latach – 9 marca 1680 r. zmarł prokonsul Georg Schultes, w podobnym czasie dymisję ze względu na wiek złożył wójt Michael Grimme. Już 13 marca rada miejska pisała do cesarza i powołując się na przywileje zaproponowała na stanowisko prokonsula Andreea Franza di Conti (katolika i dotychczasowego zarządcę szkolnej Fundacji św. Jana), na wójta Samuela Alberti (luteranina, dotąd edyla), a na opróżnione w ten sposób stanowisko edyla – ławnika Daniela Eberharda Hertwiga (luteranina i syna nieżyjącego już burmistrza)¹⁵². Był to – jak się wydaje – rozsądny kompromis, być może zresztą przed formalnym złożeniem propozycji już wynegocjowany, został zatem zaakceptowany przez cesarza i 29 lipca tegoż roku starosta księstwa legnickiego hrabia Christoff Wenzel von Nostitz instalował nowych rajców¹⁵³. Był to jednocześnie ostatni przypadek mianowania do rady luteranina.

Władze cesarskie kontynuowały odtąd politykę powolnego zmieniania konfesyjnego oblicza rady. Gdy w grudniu 1686 r. zmarł burmistrz Tobias Francke, rada wybrała jego następcą prokonsula A. F. di Conti, a na jego miejsce edyla D. E. Hertwiga i w podobny sposób starała się o zatwierdzenie tej decyzji¹⁵⁴. Tym razem jednak władze cesarskie nie zaakceptowały wy-

¹⁵¹ C8 85–86; G. Thebesius, op.cit., s. 30; A. H. Kraffert, op.cit., t. III, s. 14–15.

¹⁵² A203 246: 13 mar. 1680 / C12:13 mar. 1680.

¹⁵³ A4 534:1680 / A175 292:29 iul. 1680 / A297 2:29 iul. 1680 / B436 1322 / C8 48–60:29 iul. 1680.

¹⁵⁴ A204 232:30 dec. 1686, 10 ian. 1687 / A205 131–2:17 dec, 1686.

niku elekcji – raczej dla zasady niż ze względu na jej wynik – i burmistrzem mianowany został pochodzący z Wrocławia katolik Christian Wolffgeil (instalowany 5 stycznia 1688 r. przez starostę ziemskiego barona Schirotffsky’ego)¹⁵⁵, a po jego śmierci w 1693 r. – Caspar Joseph Schwartz, także katolik, który pozostał na stanowisku ponad trzydzieści lat (zmarł w 1725 r.). W podobny sposób wykorzystano również śmierć czwartego rajcy Heinricha Hübnera w 1690 r. i szóstego, Theophila Milicha, rok później. Dopiero wówczas – 16 lat po śmierci księcia Jerzego Wilhelma – katolicy zyskali w radzie większość. Na pełną rekatolicyzację wypadło czekać jeszcze dziewięć lat – wspomniani wyżej S. Alberti i D. E. Hertwig (zmarli w lutym i maju 1700 r.) byli ostatnimi luteranami w tym kolegium.

Niepowodzenie wyborów z 1686 r. sprawiło też, że rajcy nie próbowali już dokonywać dalszych elekcji. Nie widzimy już w źródłach śladów formalnych wyborów ani w okresie „przejmowania” rady przez katolików (kiedy było oczywiste, że władza cesarska i tak narzuci swoich kandydatów), ani po roku 1700, kiedy w radzie byli już wyłącznie lojalni wobec władzy nominaci cesarscy. Wybory zastąpione zostały przez nominacje cesarskie, zachowano natomiast zasadniczo system awansów – przy wakacie zwolnione miejsce otrzymywał zazwyczaj następny w kolejności rajca, jego miejsce jeszcze następny i tak dalej, a nowy człowiek otrzymywał miejsce ostatnie.

Podział religijny w radzie niewątpliwie niósł ze sobą konsekwencje dla jej funkcjonowania, ale ewentualne konflikty są trudno uchwytnie w źródłach urzędowych. Na ślad wyraźnej kontrowersji natrafiamy jedynie w roku 1694 – 20 marca tego roku pisała rada miejska do cesarza w sprawie mianowania nowego pisarza miejskiego (poprzedni, C. J. Schwarz, został właśnie burmistrzem). Burmistrz, prokonsul i dwóch rajców katolickich prezentowało cesarzowi na to stanowisko Johanna Franza Stenzla, adwokata przy miejscowym Urzędzie Królewskim (zapewne katolika), z kolei dwóch rajców luterzańskich zaproponowało mistrza ławniczego Andreasa Mordebiera (luteranina)¹⁵⁶. Ostatecznie jednak żaden z zaproponowanych nie uzyskał nominacji, a władze cesarskie narzuciły własnego kandydata w osobie G. F. Baumana.

Cesarska polityka twardej rekatolicyzacji dotyczyła jednak tylko rady. Mianowana przez radę ława pozostała w dużej części, być może na-

¹⁵⁵ A4 538:5 ian. 1688.

¹⁵⁶ A177 189–90:20 mar. 1694.

wet w większości, konfesyjnie luterkańska – przy okazji uzupełniania jej składu o nowych ławników sprawa ich wyznania nie była w ogóle (przynajmniej oficjalnie) poruszana, a wiemy o niej jedynie z obecności ich nazwisk w kościelnych księgach metrykalnych. Spośród 29 ławników mianowanych po 1675 r. dwudziestu było bez wątpienia luteranami (Assman, Baudis, Circle, Dewerdeck, Dove, dwóch Gärtnerów, Grun, Hillebrandt, Hilliger, dwóch Leuschnerów, Milich, Pitiscus, Pusch, Schwebel, Sellge, Thebesius, Thilo, Zornitius), siedmiu katolikami (Kobisch, Miccara, Öhl, czterech Schwartzów), dla dwóch (Hildebrandi, Kayser) nie udało się ustalić konfesji. Zwraca uwagę fakt, że pierwszego katolika (J. G. Schwartz) mianowano do ławy dopiero w roku 1698 i było to dziesiąte mianowanie ławnika od roku 1675, ale pierwsze od czasu, gdy w 1691 r. katolicy zdobyli większość w radzie. W tym samym 1698 r. rada mianowała jeszcze mistrzem ławniczym luteranina G. Baudisa, ale już po jego śmierci w roku 1702 stanowisko to otrzymał katolik J. F. Kobisch, który nie miał wcześniej żadnego doświadczenia w ławie, ale pozostał na tym stanowisku przez następne czterdzieści lat.

e) rajcy nadliczbowi

Kolejną XVIII-wieczną innowacją ustrojową było pojawienie się rajców nadliczbowych (*supernumerarii*). W roku 1703 z rekomendacji biskupa wrocławskiego – co samo w sobie wydaje się zaskakujące – nadliczbowym rajcą został w Legnicy Joseph Pol¹⁵⁷, ale poza wzmianką o instalacji żadne dalsze źródło nie potwierdza sprawowania przez niego mandatu. Po kolejnych trzech dekadach (1736) mianowany przez cesarza został Wilhelm Carl Jockisch instalowany – być może wobec oporu lokalnych władz – dopiero po dwóch latach na wyraźne polecenie z Wiednia. W każdym razie nowy rajca włączony został w system awansów i po roku został szóstym rajcą. Jego miejsce jednak od razu zajął nowy rajca nadliczbowy Ignatz Rosenberger, który dotrwał na tym stanowisku do końca czasów habsburskich.

¹⁵⁷ A4 161:24 mai. 1703 Joseph Pol, supernumerariusz rekomendowany przez biskupa wrocławskiego złożył przysięgę *in curia* i został wprowadzony do rady.

f) próba ustanowienia dziedziczności urzędów?

Po ustanowieniu i utrwaleniu się dożywotności sprawowania urzędów naturalną do pewnego stopnia konsekwencją byłaby próba pójsicia o krok dalej i wprowadzenie dziedziczności stanowisk. Formalnie nigdy do tego nie doszło, choć pod koniec panowania habsburskiego znajdujemy w aktach dwa dość symptomatyczne w tym kontekście przypadki. W sierpniu 1729 r. rada mianowała ławnikiem Caspara Josepha Schwartza, zaraz po rezygnacji (i wstąpieniu do zakonu dominikańskiego) jego brata Leopolda Josepha¹⁵⁸. Kilka lat później, w grudniu 1736 r., z miejsca w ławie zrezygnował Michael Leuschner, a na jego miejsce powołano natychmiast jego syna Michaela Ehrenfrieda¹⁵⁹.

g) epilog

Kończymy nasze spisy na przełomowych i symbolicznych zarazem dla Legnicy i całego Śląska latach 1740–1741. Zajęcie prowincji przez wojska pruskiego króla Fryderyka II – mimo zmiennych losów tej kampanii i późniejszych wojen śląskich – okazało się trwałe i w większości nie spotkało się z oporem ze strony mieszkańców, zwłaszcza luteran. Dla Legnicy oznaczało jednak koniec nienormalnej sytuacji luterańskiego w ogromnej większości miasta rządzonego wyłącznie przez katolików. Gdy nowy władca zażądał od rajców przysięgi, ci odmówili i 14 sierpnia 1741 r. gremialnie podali się do dymisji – złożyli jednak przysięgę jako zwykli obywatele¹⁶⁰. Dzięki relacji J. J. Brücknera znamy przynajmniej częściowo późniejsze losy ostatnich rajców: burmistrz J. A. von Braun i prokonsul L. B. Wittiber, obaj formalnie obcokrajowcy, pozostali w Legnicy i żyli jeszcze w r. 1748, ale zapewne z racji wieku żadnych nowych urzędów nie podjęli. Z pozostałych rajców Holtzhausen (rodem z Jeleniej Góry) wyjechał na Węgry, gdzie dostał jakiś urząd, Schlegelhoffler został poczmistrzem w Czechach, Micara (jego ojciec był Włochem i zarządcą dóbr legnickich benedyktynek), został rajcą rządowym w zmigrodzkim państwie

¹⁵⁸ **A283** 197:31 aug. 1729.

¹⁵⁹ **A284** 606:7 dec. 1736.

¹⁶⁰ A.H. Kraffert, op.cit., t. III, s. 187; **B436** 155.

książąt Hatzfeldów, Jockisch i Rosenberg nie otrzymali żadnej nowej posady¹⁶¹.

Już tydzień po rezygnacji starej rady powołana została nowa, choć o trybie tego powołania i ewentualnych naciskach ze strony nowej władzy nic nie wiemy. Nieoceniony i w tym przypadku J. J. Brückner, który sam został rajcą w styczniu 1742 r., podaje nam składy nowej rady do roku 1754 (ich publikację pozostawiamy już innym historykom), z których wynika wszakże, że większość wybranych wówczas osób (na czele z burmistrzem, prokonsulem i wójtem) utrzymała się na swoich stanowiskach przynajmniej te kilkanaście lat¹⁶².

5. TERMIN WYBORÓW

Ustalony przez księcia Wacława I termin wyborów rady i ławy na Środę Popielcową bardzo długo był dotrzymywany. Nie mamy wprawdzie akt wyborów z XIV i XV w., ale liczne księgi ławnicze pokazują nam termin pierwszego posiedzenia tego kolegium. Spośród 24 ksiąg z tego okresu 12 (1380, 1383, 1384, 1388, 1389, 1415, 1425, 1426, 1457, 1460, 1463, 1491¹⁶³) rozpoczyna się od środy następczej po Popielcu (po niedzieli *Invocavit*), kolejnych dziesięć (1385, 1438, 1458, 1467, 1468, 1470, 1476, 1479, 1481, 1487¹⁶⁴) od jeszcze kolejnej środy (po niedzieli *Reminiscere*), zaledwie jedna (1471¹⁶⁵) w środę pięć tygodni po Popielcu (po niedzieli *Judica*) i jedna (1488¹⁶⁶) w środę po niedzieli *Quasimodogeniti*, czyli w drugim tygodniu po Wielkanocy. Zważywszy, że ława niekoniecznie musiała zbierać się na pierwszym roboczym posiedzeniu w dniu swego wyboru, ale mogła to uczynić właśnie tydzień lub dwa potem, wypada uznać, że przepisany termin elekcji generalnie był dotrzymywany z ewentualnymi odstępstwami, które można przypisać nieznanym nam wypadkom losowym.

¹⁶¹ B436 156–157.

¹⁶² B436 1326–1327.

¹⁶³ A350, A351, A352, A354, A355, A356, A357, A358, A362, A363, A360, A1202.

¹⁶⁴ A353, A359, A361, A364, A365, A366, A368, A369, A370, A371.

¹⁶⁵ A367.

¹⁶⁶ A372.

Wiek XVI przynosi nam dokumentację pozwalającą określić nie tylko początek urzędowania, ale niekiedy także sam moment elekcji. Kilka razy rzeczywiście doszło do wyborów w Popielec lub zaraz po nim (1516, 1547, 1548, 1597, 1608, 1614¹⁶⁷), zwłaszcza że termin ten został potwierdzony we wspomnianym już wyżej dokumencie księcia Fryderyka III z roku 1548. Częściej jednak moment elekcji przesuwany był na kolejne tygodnie Wielkiego Postu, najczęściej przed samą Niedzielą Palmową:

tydzień po niedzieli <i>Invocavit</i>	1551, 1554 ¹⁶⁸
tydzień po niedzieli <i>Reminiscere</i>	1514, 1515, 1526, 1549, 1562, 1568, 1590 ¹⁶⁹
tydzień po niedzieli <i>Letare</i>	1512, 1523, 1534, 1556 ¹⁷⁰
tydzień po niedzieli <i>Judica</i>	1527, 1533, 1535, 1537, 1542, 1543, 1544, 1545, 1548, 1550, 1551, 1553, 1555, 1557, 1558, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1569 ¹⁷¹
tydzień po niedzieli <i>Palmarum</i>	1567 ¹⁷²

Sporadycznie spotykamy się z wyborami po Wielkanocy. Jeśli już do tego dochodziło, to było to raczej zaraz w drugim tygodniu po świętach, po niedzieli *Quasimodogeniti* (1513, 1538, 1555, 1565¹⁷³) lub w maju (1561, 1592, 1612¹⁷⁴),

¹⁶⁷ **A158** 68, 123 / **A 168** 224:1608 / **A 169** 349:1614/ **A382** 14 / **A433** 19:1597 / **A1204** 44.

¹⁶⁸ **A159** 38:1551 / **A160** 37:1554.

¹⁶⁹ **A162** 269:1562 / **A164** 321:1568 / **A375**:1526 / **A382** 145:1549 / **A431** 9:1590 / **A1204** 24:1514, 33:1515.

¹⁷⁰ **A160** 239–240:1556 / **A373** 2:1512 / **A376**:1534 / **A492a**:1523.

¹⁷¹ **A164** 404–405:1569 / **A375**:1527 / **A376**:1533, 1535, 1537 / **A381** 12:1542, 32:1543, 48:1544, 58:1545, 61:1548, 175:1550, 230:1551 / **A383** 10:1552, 32:1553, 100:1555 / **A384** 65:1557 / **A385** 1:1560, 29:1561, 55:1562, 112:1563, 158:1564 / **A436** s.p. 1548, 1551, 1553 / **A437** 134:1558, 191:1560, 276: 1562 / **A438** s.p. 1563, 1564.

¹⁷² **A164** 125:1567.

¹⁷³ **A160** 167–168:1555 / **A373** 27:1513 / **A377**:1538 / **A438**:1565.

¹⁷⁴ **A162** 207:21 mai. 1561 / **A 169** 304:23 mai. 1612 / **A391** 47:9 mai. 1592 / **A431** 193:9 mai. 1592.

a zupełnie wyjątkowo na jesieni (1517, 1610¹⁷⁵) lub wręcz pod koniec roku (1575¹⁷⁶).

Wybory rady z lat 1612 i 1614 były – jak się wydaje – ostatnimi, podczas których dochodziło do realnej, choćby częściowej, wymiany kadr. Wszystkie następane urządzone były jedynie po to, aby uzupełnić wakujące miejsca o nowych rajców i potwierdzić awanse rajców z miejsc niższych na wyższe. W roku 1616 przy tej okazji przestrzegano jeszcze terminu lutowego¹⁷⁷, w późniejszych przypadkach nie widać już żadnej regularności.

6. HONORARIA

Jedynie tytułem analogii z innymi miastami domyślać się możemy, że początkowo (być może aż do XVI w.) rajcy i ławnicy nie otrzymywali wynagrodzenia za swoją pracę. Jednakże ustanowienie – choćby nawet metodą faktów dokonanych – dożywotności urzędów miejskich doprowadziło też szybko do zmiany zasad finansowania ich pracy. Po raz pierwszy „listę płac” najwyższych urzędników znajdujemy w aktach z 1610 r.:

burmistrz otrzymywał rocznie	110 talarów oraz deputaty w drewnie, zbożu itp.,
prokonsul	100 talarów i deputaty,
wójt	90 talarów i deputaty,
pozostali trzej rajcy	80 talarów i deputaty,
przewodniczący ławy	20 talarów i deputaty,
ławnicy	tylko deputaty,
pisarz miejski	90 talarów,
pisarz urzędu rentowego	50 talarów i deputaty ¹⁷⁸ .

¹⁷⁵ **A169** 8:26 oct. 1610 / **A398** s.p. 26 oct. 1610 / **A1204** 62:2 oct. 1517.

¹⁷⁶ **A428** 59:24 dec. 1575.

¹⁷⁷ **A137** 1:17 feb. 1616.

¹⁷⁸ **A497** 170–171.

Podobny w treści spis znajdujemy w aktach z roku 1661¹⁷⁹. Poza tym przygodnie natrafić można na pojedyncze informacje o wypłacanych honorariach (*salarium*). I tak w 1672 r. przy okazji powołania Georga Thebesiusa na urząd syndyka przyznano mu z tego tytułu 50 talarów rocznie¹⁸⁰. W tym samym roku z zasiadania w radzie zrezygnował wójt J. Rosenecker, zachowując jednak dożywotnio *salarium* i immunitet – co porównać można raczej do przejścia w stan spoczynku niż do dymisji¹⁸¹. Podobnie było w 1704 r. przy okazji dobrowolnej dymisji ławnika Ch. Weyracha – on również zachował dożywotnio immunitet, dochody i coroczny deputat drewna¹⁸², co przy okazji informuje nas, że wówczas także ławnicy otrzymywali jakieś honorarium za swoją pracę. O jego wysokości dowiadujemy się w 1724 r. przy okazji instalacji nowego ławnika L. J. Schwartza – jego *salarium* ustalono wówczas na 32 talary¹⁸³.

Stawki wynagrodzeń obowiązujące od 1610 zostały zmienione dopiero w roku 1716¹⁸⁴. Od tego czasu były one prawie dwukrotnie wyższe:

burmistrz	200 talarów i deputaty,
prokonsul	180 talarów,
wójt	160 talarów,
pozostali rajcy	114 talarów,
pisarz miejski	125 talarów,
syndyk	62 talarów i 18 groszy,
mistrz ławniczy	40 talarów,
pisarz rentowy	125 talarów,
lekarz miejski	75 talarów,
podwójci	43 talarów,
inkasent celny	16 talarów,
mistrz więzienny	23 talary 27 groszy,
kat	13 talarów,
wartownicy nocni	po 1 talarze tygodniowo.

¹⁷⁹ A496 s.p. 1661.

¹⁸⁰ A327 1:2 aug. 1672 / A335 1:2 aug. 1672.

¹⁸¹ C8 30–32:27 iul. 1672.

¹⁸² A178 419:27 mai. 1704

¹⁸³ A324 38(po 350): 6 mar. 1724.

¹⁸⁴ A. H. Kraffert, op.cit., t. III, s. 127.

7. URZĘDY I SŁUŻBY KOMUNALNE

Szerszą wiedzę o urzędach składających się na system administracyjny miasta zyskujemy dopiero ze źródeł z końca XVII i 1. poł. XVIII w.¹⁸⁵ W ich świetle najważniejsze urzędy w mieście to:

1. Rada Miejska – 6 rajców (burmistrz, senior, wójt, panowie budowlany, winny i ceglany) i syndyk.
2. Ława Miejska – wójt, mistrz ławniczy i 5 ławników.
3. Kolegium Dwunastu (*Zwölfer*) czyli III ordynek – przedstawiciele popółstwa.
4. Starsi i przysięgli (*Eltisten und Geschwornen*) – przedstawiciele cechów.
5. Wiertelnicy i starsi przedmieść. Wiertelnicy (od niem. *Viertel* - kwartał) zajmowali się głównie ustalaniem straży na murach miejskich i czuwaniem nad przestrzeganiem rygorystycznych przepisów przeciwpożarowych. W Legnicy urząd ten wprowadzono wilkierzem miejskim w roku 1340¹⁸⁶, na mocy którego dla każdego kwartału miało być ustanawianych po dwóch *huobtluyte* (*Hauptleute*). W wieku XVII nazywano ich *Gassenmeister* – było ich 8 w mieście (po dwóch na kwartał) i 17 na przedmieściach (po dwóch do pięciu na przedmieście).
6. Witrycy. W XVII-wiecznej Legnicy były dwa urzędy przy kościele św. Piotra (*Kirchenampt zu St. Peter* oraz *Pfarrhoffampt zu St. Peter*) i dwa przy kościele Najświętszej Marii Panny (*Kirchvater ampt zur Lieben Frawe* oraz *Ander Kirchenampt zur Lieben Frawe*), choć podział obowiązków między nimi wydaje się problematyczny. Do tego dochodzili zarządcy nad szpitalami (*Hospital St. Stanislai* oraz *Hospital St. Nicolai*) i lazaretem (*Lazaret und beyder Seelenhaeuser ampt*).
7. Urzędy jałmużnicze (*Ober Allmosen oder kasten ambt* oraz *Nieder allmosen oder klein kasten ampt*) oraz kuratorzy dochodów kościelnych (*Büchsen, kasten und collectur ampt vor den kirchthüren* oraz *Geistliches collectur ampt*).
8. Urząd Szkolny (*Schulampt, Praesidium scholae*) nadzorujący szkoły miejskie.

¹⁸⁵ J. P. Warendorff, op.cit., s. 291–295; A137 s.p. wykaz urzędów z roku 1657; A138 201–287 teksty przysięg dla mieszczan, urzędników i osób wykonujących różne zawody w mieście.

¹⁸⁶ UBSL, nr 120.

9. Urząd Sierocy (*Weysen-Ambt*), składający się zawsze z jednego z rajców jako przewodniczącego i dwóch ławników, zajmował się opieką nad majątkiem małoletnich sierot.
10. Izba Rentowa (*Rent Stube*) obsadzona przez mistrza rentowego (*Rent Meister*) i adiunkta – przyjmowali oni należności podatkowe, sądowe i targowe.
11. Izba Akcyzowa (*Accis Stube*) obsadzona przez poborcę (*Einnehmer*), kontrolera (*Controlleur*) i adiunkta.
12. Urząd Wagi (*Wage*) obsadzony przez mistrza wagowego (*Wage Meister*) i pracownika do obsługi wagi (*Wag Bedienter*), którzy pobierali opłaty od towarów (należne miastu z tytułu prawa składu).
13. Urząd Mostowy (*Brückenampt im bruche*).
14. Urząd Celny (*Zollampt*).

Do tego dochodzili liczni urzędnicy powoływani i opłacani przez radę miejską i od niej zależni. W pierwszym rzędzie był to personel kancelaryjny - pisarz miejski i podlegli mu kanceliści, podwójci i pisarze innych urzędów (budowlany, celny, bramny), lekarze miejscy, dalej służba policyjna i wartownicza (bramna, nocna i ogniowa), duchowni luterańscy i służba kościelna (zakrystianie, dzwonnicy i organiści), kaci i personel więzienia, masztelarze, rurmistrzowie, stróże, posłańcy i wielu innych¹⁸⁷.

a) pisarz miejski

Najbardziej kluczowy dla funkcjonowania kancelarii miejskiej urząd pisarza miejskiego (*Stadtschreiber, scriba, notarius, grammateus publicus, grammateus et tabellio publicus*) potwierdzony jest już w 1. poł. XIV w., choć warto zauważyć, że jest także jednym z najtrudniej uchwytym w źródłach, które powstały przecież w większości z jego udziałem. Informacje o pisarzach znajdujemy bardzo często w źródłach przypadkowych, do 1. poł. XVII w. ratuje nas w dużym stopniu, opisany niżej, spis Ambrosiusa Bitschena z kontynuacją¹⁸⁸ oraz informacje o składzie rady umieszczane niekiedy na stronach tytułowych ksiąg radzieckich.

¹⁸⁷ O służbach municypalnych w śląskich miastach zob. E. Wólkiewicz, op.cit., s. 146–159.

¹⁸⁸ A844 281.

Do obowiązków pisarza należało przede wszystkim uczestniczenie w posiedzeniach rady i ich protokołowanie, prowadzenie ksiąg, sporządzanie odpisów, archiwizacja dokumentów. Konieczna do tego szeroka wiedza prawnicza, praktyka kancelaryjna i umiejętność prowadzenia akt oraz tworzenia dokumentów w obu językach urzędowych (niemieckim i łacinie) sprawiała, że kandydatów na to stanowisko szukano często poza granicami miasta. Według prawa miejskiego w redakcji Mikołaja Wurma jedno było tylko ograniczenie w dostępie do tego urzędu – ze względu na potrzebę pełnego zaufania i potencjalny konflikt lojalności nie wolno nań było powoływać duchownych, niezależnie od stopnia święceń¹⁸⁹.

b) podwójci

Wykupienie przez miasto wójtostwa dziedzicznego w 1373 r. postawiło pod znakiem zapytania przyszłość urzędu wójtowskiego. W Świdnicy, która zdecydowała się na podobny ruch dwa lata wcześniej, wójt – zwany teraz „wójtem miejskim” – stał się jednym z urzędników komunalnych podległych radzie i ławie. Należało do niego niższe sądownictwo, które nie wymagało angażowania całej ławy – sprawy porządkowe i policyjne¹⁹⁰.

W Legnicy przyjęto odmienny model ustrojowy. Urząd wójta powierzony został każdorazowemu trzeciemu rajcy. Spowodowało to potrzebę powierzenia niższego sądownictwa podwójciemu (*untervogt, underfoit, undir foite, geswornen dyner der undirfoit, untergerichtsvogt, geschwornen vogt, subpraetor*). Geneza tego urzędu nie jest jasna – podejrzewać można, że w jakiejś formie mógł istnieć już w okresie wójtostwa dziedzicznego, ale znane nam źródła mówią o nim pierwszy raz dopiero w latach 1460¹⁹¹ i 1469¹⁹², choć podejrzewać można sporo wcześniejszą metrykę tego urzędu. Być może, właśnie podwójcim był nieznaną skądinąd Nicolaus Meisener *viceiudex legnicensis*, którego znajdujemy (niestety bez daty) w nekrologu lubiąskim¹⁹³. Uważna lektura ksiąg ławniczych pokazuje, że – oprócz wspomnianego sądownictwa – nale-

¹⁸⁹ H.-J. Leuchte, op.cit., s. 47.

¹⁹⁰ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., s. 23.

¹⁹¹ A362 62:11 iul. 1460.

¹⁹² A365 132:1469.

¹⁹³ BUWr, IV F 214, pod dniem 1 listopada.

żało do niego prowadzenie przynajmniej części z tych ksiąg (pełnił zatem przy ławie do pewnego stopnia funkcję analogiczną jak pisarz miejski przy radzie) oraz – co możemy potwierdzić już w roku 1479¹⁹⁴ i 1534–1536¹⁹⁵, a potem stale od 2. poł. XVI w. – udział w towarzystwie dwóch lub trzech ławników w postępowaniu komisyjnym (np. spisywaniu inwentarzy pośmiertnych).

8. PODSTAWA ŹRÓDŁOWA

Na potrzeby niniejszego opracowania kwerendą objęto w pierwszym rzędzie lokalne archiwa – Archiwum Państwowe we Wrocławiu z oddziałem w Legnicy oraz Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu. Kwerenda w tym ostatnim miejscu zakończyła się największym rozczarowaniem. Nie zachował się tam ani jeden dokument pochodzący z legnickiej kancelarii miejskiej, a do wykorzystania nadawała się jedynie księga metrykalna (nr 23) z kościoła św. Jana w Legnicy z lat 1651–1718 z kilkoma zaledwie nazwiskami katolickich rajców i ławników. W Archiwum Państwowym we Wrocławiu pozytywny efekt przyniosło w zasadzie jedynie przejrzanie zespołów blisko związanych z Legnicą – klasztorów cystersów w Lubiążu (Rep. 91) oraz benedyktynek (Rep. 93) i kartuzów w Legnicy (Rep. 95), księstwa legnicko-brzesko-wołowskiego (Rep. 3) i okolicznych miast (głównie Złotoryja, Chojnów i Lubin – wszystkie Rep. 132a). W dużych dokumentowych zespołach pozostałych po miastach Wrocław i Świdnica znaleziono wprawdzie po kilka dokumentów legnickich, ale były to albo listy, albo dokumenty rady we wspomnianym już wyżej formularzu pozbawionym nazwisk.

W tej sytuacji cały ciężar kwerendy spoczął na zasobie przechowywanym w legnickim oddziale Archiwum Państwowego we Wrocławiu. Tu przechowywane są dokumenty i akta miasta Legnicy. Te drugie przy powojennym opracowywaniu sztucznie i nie zawsze szczęśliwie podzielono na akta przedpruskie (część II zespołu) i pruskie (część III); nie zawsze też – jak się oka-

¹⁹⁴ **A369** 76: *aus unser foits register... in gegenwertigkeit czweyer scheppen und des geswornen foits.*

¹⁹⁵ **A376** 25, 33, 38, 44, 86, 92, 151, 157, 168, 187, 196, 200, 209, 213, 223–224, 232, 242, 249.

zało – opis odpowiada zawartości. Inwentarz myli księgi radzieckie z ławniczymi, wśród tych ostatnich nie wyróżnia ciągów tematycznych (z wyjątkiem ksiąg „testamentów”, ale i tu tylko część rzeczywiście należy do tej kategorii). Nie odróżnia też ksiąg ławy miejskiej od dworskiej (np. A386). Przynajmniej w pewnej części jest to zapewne wina archiwistów niemieckich i przyklejanych przez nich na grzbietach ksiąg mylnych naklejek z tytułami. Wszystko to sprawiło, że kwerendą – w dużej części ignorując zapisy inwentarza – trzeba było objąć ogromną większość z liczącej 1205 j.a. drugiej części zespołu (okres przedpruski) i wyszukiwać co ciekawsze pozycje w części trzeciej (formalnie akta pruskie, ale znaleźć tam można też materiały średniowieczne).

Z punktu widzenia badań nad urzędnikami ławy miejskiej najistotniejsze wydają się licznie zachowane księgi ławnicze (*Schöppenbücher* – 30 ksiąg dla lat 1380–1542), kontynuowane następnie jako *Gerichtsbücher* dla lat 1542–1728 (40 ksiąg) i *Criminalia* 1552–1733 (25 ksiąg). Poza tymi zwartymi ciągami jest jeszcze sporo ksiąg zawierających odpisy, wyciągi z działalności ławy, ułożone chronologicznie lub rzeczowo.

Księgi rady miejskiej to przede wszystkim *Stadtbuch* za lata 1371–1445, jej kontynuacja – niestety – nie przetrwała ostatniej wojny (mamy jednak wypisy z lat 1477–1515). Spośród akt średniowiecznych mamy jeszcze kilka poszytów odpisów, często współczesnych. Zwarte ciągi ksiąg rady zachowały się dopiero od połowy XVI w.:

<i>Acta Reipublicae Liegnicensis</i>	27 ksiąg za lata 1545–1736,
<i>Acta Quotidiana</i>	9 ksiąg za lata 1651–1700,
<i>Missiven</i>	24 księgi za lata 1590–1726,

a przede wszystkim

Rathäusliches Protocoll – 72 księgi za lata 1608–1741.

Do tego dochodzą niepełne ciągi ksiąg poszczególnych rajców i funkcjonariuszy miejskich:

<i>Protocollum Proconsulis</i>	3 księgi za lata 1671–1686,
<i>Protocollum Praetoris</i>	15 ksiąg za lata 1673–1736 (z lukami),
<i>Protocollum Aedilis</i>	8 ksiąg za lata 1672–1742 (z lukami),
<i>Protocollum Vinarii</i>	6 ksiąg za lata 1672–1717 (z lukami),

Protocollum Syndici 6 ksiąg za lata 1663–1741 (z lukami).

oraz

Protocollum Notariatus (des Stadtschreibers) 8 ksiąg za lata 1562–1563, 1593–1594, 1687–1737.

W przypadku pisarzy miejskich sprawa jest jednak o tyle ułatwiona, że sporą część pracy wykonali za nas oni sami. Ambrosius Bitschen, XV-wieczny pisarz miejski, a później także burmistrz Legnicy, w jednej ze spisanych przez siebie ksiąg sporządził także wykaz swoich poprzedników, do którego kolejno dopisywali się i jego następcy aż do połowy wieku XVII¹⁹⁶.

Osobnym zespołem są Dokumenty miasta Legnicy, w zamyśle twórców inwentarza stanowiące niewątpliwie część pierwszą całości (choć nie jest to nigdzie zapisane) z obszernym zbiorem dokumentów rady i ławy (w sumie 354 dok.), którego użyteczność dla naszej kwerendy kończy się jednak w zasadzie na połowie XVI w. Do tego dochodzą, nie do końca wciąż opracowane, szczątki zespołu pod enigmatycznym tytułem *Zbiór materiałów dotyczących Legnicy* (dawniej Rep. 29 *Außerurkundliche Papiere der Stadt Liegnitz*), w których znaleźliśmy nieco interesujących materiałów, w tym brudnopisy protokołów wyborów rady z XVII w.

Spśród materiałów przechowywanych w legnickim archiwum wykorzystano również kilka spośród dokumentów miasta Jawora i przede wszystkim księgi zmarłych z obu legnickich kościołów parafialnych – Najświętszej Marii Panny oraz św. Piotra i Pawła – dzięki którym możliwe było ustalenie daty zgonu większości znanych ze źródeł urzędników z XVII i XVIII w.

Spśród rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu przydatny okazał się XVII-wieczny odpis nekrologu klasztoru cystersów w Lubiążu (IV F 214). Znajduje się tam kilka wpisów świadczących o związkach legnickich elit urzędniczych z klasztorem – niestety – niedatowanych.

W archiwach poza granicami Śląska skorzystaliśmy jedynie z przechowywanej w Archiwum Państwowym w Szczecinie spuścizny po Wilhelmie Bieyre (gdzie znajdują się odpisy XIV-wiecznych legnickich ksiąg ławniczych) oraz spisu pochówków w kryptach nieistniejącego już franciszkańskiego kościoła Matki Bożej Bolesnej na Przedmieściu Chojnowskim, który udało się

¹⁹⁶ A844 281.

znaleźć w aktach tego zakonu w Archiwum Narodowym w Pradze (RF, kniha 59).

Pośród materiałów wydanych drukiem wspomnieć trzeba przede wszystkim o wiekowej, lecz fundamentalnej dla średniowiecznych dziejów miasta, edycji F.W. Schirrmachera – *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz und ihres Weichbildes bis zum Jahre 1455*, z edycją większości istotnych dokumentów z zasobu archiwum legnickiego (i – wspomnianą już wyżej – listą urzędników miejskich). W niewielkim zakresie wykorzystano także *Regesten zur schlesischen Geschichte* oraz *Monumenta Germaniae Franciscana*.

Z licznych epitafiów zachowanych (i nie zachowanych) w legnickich kościołach korzystaliśmy za pośrednictwem *Lignitzische Merckwürdigkeiten* J. P. Warendorffa¹⁹⁷ (choć konfrontacja z innymi źródłami wykazała tu zadziwiająco dużo błędnych odczytów). Co prawda dzieło to pochodzi z roku 1724 i stąd próżno tu szukać epitafiów późniejszych, ale lustracja obiektów zachowanych *in situ* nie przyniosła nic nowego. Podobnie z ogromnego zbioru kazań pogrzebowych, przechowywanego do 1948 r. w bibliotece kościoła św. Piotra i Pawła (w innych zbiorach miejskich przechowywano też mniejsze kolekcje), a obecnie w Oddziale Starych Druków BUWr – korzystaliśmy za pośrednictwem katalogu wydanego w 1938 r. przez Richarda Mende¹⁹⁸, który podaje wszystkie potrzebne nam informacje.

9. FORMA PUBLIKACJI SPISÓW

Przy opracowaniu spisów, na tyle na ile było to możliwe, trzymaliśmy się standardów wyznaczonych przez poprzednie publikacje, zwłaszcza te powstałe w wyniku tego samego projektu badawczego. Tak więc zapis publikowanych imion i nazwisk ściśle odpowiada ortografii źródłowej – nie ujednolicono jej ani między sobą (tzn. nie wybierano najczęściej występującej formy), ani nie sprowadzono do współczesnej ortografii niemieckiej (np. Czimmerrmann do Zimmermann). Ewentualne różnice w zapisie – o ile występowały

¹⁹⁷ J. P. Warendorff, op.cit., passim.

¹⁹⁸ R. Mende, *Katalog der Leichenpredigten-Sammlung der Peter-Paul-Kirchenbibliothek und anderer Bibliotheken in Liegnitz*, Marktschellenberg 1938.

w ramach jednej kadencji – zaznaczano w nawiasach. Pojawiający się w ten sposób oczywisty problem z identyfikacją i utożsamieniem poszczególnych osób rozwiązany jest przez wprowadzoną numerację osób (o czym za chwilę) i przez indeks.

W okresie nowożytnym trudną wcześniej do ostatecznego rozwiązania kwestię ortografii nazwisk (rzadziej imion, choć i tu bywają rozbieżności) w dużym stopniu rozstrzygają księgi rachunkowe miasta Legnicy. Były one z zasady jednoroczne, ale ich lustracji dokonywano zazwyczaj raz na kilka lat i wówczas obecni przy tym rajcy, ławnicy, *Zwölfer* i przysięgli (później także *Litterati*) osobiście podpisywali się pod podsumowaniem wpływów i wydatków. Uznając zatem, że każdy z nich sam najlepiej wiedział, jak się nazywa – przyjęliśmy tę formę za najbardziej poprawną, ewentualne poboczności zaznaczając jak wcześniej w nawiasie.

Również kolejność urzędników w kolumnach jest odzwierciedleniem zapisów źródłowych – ewentualne różnice, niekiedy zauważalne, zaznaczono w przypisach. Pod kolejną datą roczną publikowany jest najpierw skład rady, następnie ławy, oddzielone od siebie przez dwie kreski (--). Ewentualny brak składu ławy (wynikający z braku źródeł) nie był zaznaczany, natomiast brak rady, dla uniknięcia nieporozumień, oznaczano przez „/”. W sytuacji, gdy wzajemna hierarchia członków obu kolegiów jest nam nieznana, działa się tak wówczas, gdy ich składy odtwarzaliśmy na podstawie źródeł szcztątkowych, wymieniamy ich w jednej linii, oddzielonych od siebie przecinkami. Pojawiająca się niekiedy sytuacja zastępowania w trakcie kadencji jednego, zazwyczaj zmarłego, urzędnika przez innego, zaznaczano przez umieszczenie tego drugiego w następnej linii z silnym wcięciem.

Wspomniane wyżej spisy członków rady zestawione ok. 1577 r. przez anonimowego autora i przejęte przez J. J. Brücknera podajemy, cytując tylko tego ostatniego i kursywą – chyba że udało się je zweryfikować innymi źródłami.

Z publikowania spisów urzędników w układzie corocznych kadencji trzeba było zrezygnować na przełomie XVI i XVII w., w momencie wspomnianego już wyżej przejścia od modelu kadencyjnego do modelu stałych, w większości dożywotnich miejsc w radzie i ławie. W rezultacie „kadencyjne” spisy ławy zakończono wraz z końcem XVI w., spisy rady kontynuowano jeszcze przez kilkanaście lat aż do pełnego ustabilizowania nowego sys-

temu. Jednocześnie rozpoczęte zostały osobne, chronologiczne spisy rajców (według poszczególnych w niej miejsc) i ławników. W przypadku rady oznacza to nieuniknione, częściowe „nachodzenie” na siebie spisów kadencyjnych i chronologicznych.

Idąc w ślad za wspomnianymi już wyżej poprzednikami, publikowane niniejszym spisy urzędników opatrzone zostały numeracją. Jej zalety są dość oczywiste – wprowadza porządek w zapisach, identyfikuje poszczególne postaci w ten sposób, że numer nadany przy pierwszym pojawieniu się w składzie rady lub ławy (ten fakt dodatkowo podkreślony jest tłustym drukiem) towarzyszy jej aż do końca kariery urzędniczej. Oddaje też – w przypadku naszych spisów jedynie do końca XVI w. – chronologiczny porządek pojawiania się w spisach. Późniejsze spisy rady i ławy oraz wszystkie spisy niższych urzędników miejskich tej ostatniej zalety już nie mają, ale objęto je również numeracją choćby dla spójności całości i identyfikacji postaci. Te ostatnie zaopatrzone także w znaki informujące o sposobie opuszczenia urzędu: przez śmierć (†) lub przez awans w systemie władzy (tu znak ze skrótów poniżej).

Trzeba jednak od razu powiedzieć, a w dużym stopniu powtórzyć za Mateuszem Golińskim¹⁹⁹, że system ten ma kilka wad. Przede wszystkim prezentowany spis urzędników nie jest kompletny, a zatem np. odnotowany przez nas (i wytluszczony) debiut w radzie czy ławie aż nazbyt często jest debiutem źródłowym, nie realnym. Po wtóre, system ten wymusił kilkakrotnie pozaźródłową, czysto intuicyjną, identyfikację postaci tam, gdzie autorzy zdecydowanie woleliby tego uniknąć. Takim sztandarowym przykładem, wprost korespondującym z podobnym podanym przez M. Golińskiego, jest przypadek Kaspra Scholtza, a raczej kilku Kasprów Scholtzów występujących w składach rady i ławy od 1459 do 1549 r. W oczywisty sposób jest to kilka osób – ale ile konkretnie? I które kadencje należą do którego z nich? Nie dała na to pytanie odpowiedzi ani analiza karier, ani próba znalezienia choćby kilkuletnich luk w działalności. Ostatecznie rozdzielono wszystkie zapiski między cztery osoby, kierując się raczej intuicją niż twardymi przesłankami.

Jeszcze tylko kilka słów o przyjętym przez nas dość niekonwencjonalnym sposobie cytowania źródeł. W sytuacji, kiedy ogromna większość materiału pochodzi z jednego archiwum (i z zaledwie kilku zespołów archiwalnych), nie chcąc jednocześnie pomijać żadnej z odnalezionych przez nas informa-

¹⁹⁹ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., s. 27.

cji, zdecydowaliśmy się na możliwie najbardziej lakoniczny zapis. W przypisach znajdzie zatem Czytelnik zapis składający się z dwóch lub trzech części: wytłuszczonej litery z cyfrą (np. **A350**, **D950**), gdzie litera symbolizuje zespół archiwalny, a cyfra numer jednostki archiwalnej, następnie po spacji numer strony (o ile jest to księga lub poszyt i wprowadzona została paginacja), po czym po dwukropku datę dzienną źródła. Ewentualne dopiski umieszczone są w nawiasie, a poszczególne wpisy uporządkowano według kolejności alfabetycznej i cyfrowej, nie chronologicznie. Oddzielono je od siebie ukośnikiem.

10. ZAKOŃCZENIE

Autorom pozostaje jeszcze miły obowiązek podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej książki. W pierwszym rzędzie jej pomysłodawcom: prof. Krzysztofowi Mikulskiemu z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który był kierownikiem ogólnopolskiego projektu badawczego, i prof. Mateuszowi Golińskiemu z Uniwersytetu Wrocławskiego, który koordynował śląską część projektu oraz służył zawsze swoją pomocą. Osobne, równie serdeczne podziękowania, należą się pracownikom archiwów, które objęte zostały naszą kwerendą. Dotyczy to zwłaszcza legnickiego oddziału Archiwum Państwowego we Wrocławiu, gdzie szczególne wyrazy wdzięczności zechcą przyjąć panie Milena Tarnowiecka i Maria Gała, które w najbardziej dosłowny sposób odczuły na sobie ciężar i skalę naszych poszukiwań.

EINLEITUNG

1. GESCHICHTE UND FORSCHUNGSSTAND

Bei dem hier vorliegenden Verzeichnis der städtischen Amtsträger der alten Stadt Liegnitz handelt es sich keineswegs um den ersten Versuch dieser Art, sondern vielmehr um die Zusammenfassung bereits länger andauernder Forschungen. Es ist in der (Geschichts-) Wissenschaft nicht neu, daß man bei der Abfassung einer Monographie zu einem bestimmten Thema vor allem sammelt und zusammenfaßt, um dann seinen eigenen Anteil zu der Jahrzehnte oder gar Jahrhunderte dauernden Suche seiner Vorgänger hinzuzufügen. Im vorliegenden Fall haben die Autoren die seltene Genugtuung, das Verzeichnis der Liegnitzer Amtsträger nach über vierhundert Jahren erstmals auch publizieren zu können.

Die ersten Spuren einer Aufstellung der ehemaligen Amtsträger der Stadt Liegnitz stammen aus der 2. Hälfte des 16. Jh. Dem Ratsbuch für das Jahr 1577 fügte eine anonyme Hand (wohl die eines Ratsherren oder eines Stadtschreibers) Listen der Ratsherren aus den Jahren 1293 bis 1562 hinzu¹. Einen Großteil der auf diesen 130 Folioseiten erhaltenen Listen sind aus anderen Quellen nicht bekannt, weshalb auch die meisten vom Schreiber genannten Zeugnisse nicht mehr zu verifizieren sind. Nach 200 Jahren, um die Mitte des 18. Jh., unternahm schließlich Johann Jakob Brückner, ein Ratsherr im neuen preußischen Stadtrat, einen ähnlichen Versuch, indem er für sein Kompendium zur städtischen Verfassung die Aufzeichnungen seines anonymen Vorgängers übernahm, ergänzte und die Listen der Ratsherren und Syndiki des 17. und 18. Jhs. nachtrug². Diesen Ergänzungen fügte A. H. Kraffert einige kleinere Nachträge hinzu und veröffentlichte sie weitere einhundert Jahre später.

¹ **A165a** 264–394.

² **B436** 272–282, 1135, 1300–1327; zu J. J. Brückner vgl. A. H. Kraffert, *Chronik von Liegnitz*, Bd. III, Liegnitz 1872, S. 197–198.

Die Liegnitzer Chronisten der Neuzeit haben nur wenig zu dem hier interessierenden Thema beigetragen. Sowohl Georg Thebesius (*Liegnitzische Jahrbücher*³) als auch Johann Peter Warendorff (*Liegnitzische Merckwürdigkeiten*⁴) beschränkten sich in ihren Arbeiten auf lakonische Beschreibungen der in ihrer Zeit regierenden Magistrate.

Im Jahr 1866 veröffentlichte Friedrich Wilhelm Schirmmacher von der Universität Rostock im Auftrag des Liegnitzer Magistrats sein *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz*⁵, dem er unvollständige Listen der Ratsherren und Schöffen für die Jahre 1315–1454 anhängte. Zwei Jahre später veröffentlichte Carl Joseph Schuchard in Anlehnung an Schirmmachers Werk seine Arbeit zur Geschichte und Verfassung der Stadt Liegnitz bis zur Mitte des 15. Jh.⁶ Im selben Zeitraum arbeiteten bereits Ascher Sammter und Adalbert Hermann Kraffert an der ersten Monographie zur Geschichte der Stadt bis zum Jahre 1815, die schließlich unter dem Titel *Chronik von Liegnitz* in drei Bänden und vier Teilen erschienen ist⁷. Die Verfassungsgeschichte nimmt darin keinen besonderen Platz ein. Es fehlt vor allem eine detailliertere Analyse rechtlicher Besonderheiten innerhalb des vom Magdeburger Recht vorgegebenen Rahmens. Eine solche Analyse fehlt aber auch in den beiden, bereits nach dem Krieg verfassten polnischen Monographien zur Geschichte der Stadt⁸. Im dritten, von A. H. Kraffert verfaßten Band der Chronik wurde lediglich die von Brückner erstellte Liste der Bürgermeister (seit der Mitte des 16. Jh.) und Ratsherren (vom Anfang des 17. Jh. an) sowie der Syndiki und Stadtschreiber erneut abgedruckt.

Auch das 20. Jh. konnte in dieser Hinsicht keine nennenswerten Fortschritte verzeichnen. Der anderweitig hervorragende Liegnitzer Archivar

³ G. Thebesius, *Liegnitzische Jahr-Bücher*, Jauer 1733, S. 30.

⁴ J. P. Warendorff, *Liegnitzische Merckwürdigkeiten oder Historische Beschreibung der Stadt und Fürstenthums Liegnitz im Herzogtum Schlesien*, Budissin 1724, S. 291–295.

⁵ *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz und ihres Weichbildes bis zum Jahre 1455*, hrsg von F. W. Schirmmacher, Liegnitz 1866.

⁶ C. J. Schuchard, *Die Stadt Liegnitz. Ein deutsches Gemeinwesen bis zur Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts. Mit einem Anhang: Das Buch der Verfestungen 1339–1354*, Berlin 1868.

⁷ A. Sammter, *Chronik von Liegnitz*, Bd. I, Liegnitz 1861; Bd. II, Abth. 1, Liegnitz 1868; A. H. Kraffert, *Chronik von Liegnitz*, Bd. II, Abth. 2, Liegnitz 1871; Bd. III, Liegnitz 1872.

⁸ *Legnica. Monografia historyczna miasta* [Liegnitz. Historische Monographie der Stadt], red. M. Haisig, Wrocław 1977; *Legnica. Zarys monografii miasta* [Liegnitz. Abriss der Stadtgeschichte], red. S. Dąbrowski, Legnica 1998.

und Historiker Arnold Zum Winkel hinterließ einen kurzen und ideologisch allzu vorbelasteten Aufsatz über den Verkauf der Erbvogtei im Jahre 1280 (dieser wird hier als „Übergang in deutsche Hände“ beschrieben)⁹. Ebenfalls unvollendet blieben die Forschungen Wilhelm Biereyes, der während seines mehrere Jahre dauernden Aufenthalts als Lehrer in Liegnitz (genauer in Wahlstatt) zwei Artikel verfaßte. Einen über die Ergänzung des Schöffenkollégiums zum Ende des 14. Jh.¹⁰ und einen weiteren, umfangreicheren über die Schlacht an der Katzbach 1813. Aus unbekanntem Gründen kehrte Biereye Schlesien jedoch bald den Rücken und ließ sich in Pommern nieder. Seine weitergehenden wissenschaftlichen Pläne und Ambitionen lassen sich allerdings in seinen (heute im Staatsarchiv Stettin aufbewahrten) Abschriften einiger Schöffenbücher aus dem 14. Jh. und den hiermit zusammen angefertigten Indices ablesen. Diese haben die Autoren der vorliegenden Studie ebenfalls verwendet, da nicht alle früherer abgeschriebenen Stadtbücher bis heute erhalten blieben.

Den letzten uns bekannten Versuch, eine Liste der Liegnitzer Ratsherren und Schöffen (für die Jahre 1455–1655) anzufertigen, unternahm Paul Mertin, Mitarbeiter des hiesigen Museums, kurz vor dem Ende des Zweiten Weltkrieges. Er ist durch eine Reihe von Aufsätzen zu archäologischen Themen¹¹ und einem weiteren über die Renaissancekunst in Liegnitz bekannt geworden. Im letzteren, 1942 erschienenen Artikel erwähnt er im Zuge der Beschreibung des aus dem 16. Jh. stammenden Ratsgestühls der Kirche SS. Peter und Paul sowie der Identifizierung der dort lediglich mit den Initialen gekennzeichneten Wappen seine im Entstehen begriffene und uns hier interessierende Arbeit, wobei er seiner Hoffnung Ausdruck gibt, daß sie bald gedruckt werden könne¹². Leider weist nichts darauf hin, daß sich diese Hoff-

⁹ A. Zum Winkel, *Der Übergang der Erbvogtei in deutsche Hand*, MGAVL 8 (1920–1921), S. 370–374.

¹⁰ W. Biereye, *Über die Ergänzung des Schöffenkollégiums der Stadt Liegnitz im 14. Jahrhundert*, in: MGAVL 10 (1924–1925), S. 300–310.

¹¹ P. Mertin, *Die neuen vorgeschichtlichen Funde im Kreise Liegnitz und ihre Bedeutung für die Vorgeschichte Schlesiens*, in: MGAVL 10 (1924–1925), S. 314–343; Idem, *Alte und neue Bodenfunde des Liegnitzer Landes*, in: MGAVL 11 (1926–1927), S. 409–411; Idem, *Ein keramischer Fund der Völkerwanderungszeit aus Boberau bei Liegnitz. Ein Beitrag zur Herkunft der Drehscheibenkeramik*, in: MGAVL 13 (1930–1931), S. 71–94; Idem, *Die erste germanische Besiedlung des Liegnitzer Landes*, in: MGAVL 14 (1932–1933), S. 91–122.

¹² P. Mertin, *Liegnitzer Kunstdenkmäler der Renaissance und ihre Auftraggeber*, in: *Liegnitz. 700 Jahre eine Stadt deutschen Rechts*, hrsg. von Th. Schönborn, Breslau 1942, S. 82.

nung erfüllte. Jedenfalls ist es nicht gelungen, irgendeine Spur dieser Arbeit, weder in Manuskript- noch in gedruckter Form, zu finden.

Unter den deutschen, nach dem Zweiten Weltkrieg entstandenen Arbeiten ist lediglich die Edition des Liegnitzer Stadtrechtsbuches des Nikolaus Wurm erwähnenswert¹³. Die polnische Geschichtsschreibung hat hingegen – beschämend genug – zu diesem Thema weder Detailuntersuchungen noch Gesamtdarstellungen hervorgebracht. An dieser Tatsache ändern die wenigen Sätze in den bereits zitierten Monographien zur Geschichte der Stadt, die keine archivalischen Materialien benutzten und nur auf der Grundlage der vorhandenen Literatur verfaßt wurden, auch nichts. Von den quellenkritischen Arbeiten sollen hier lediglich die Beiträge von Rościśław Żerelik und Mateusz Goliński zu den Kontroversen über die Stadtaussetzung¹⁴ (mit nur wenigen verfassungsrechtlich relevanten Details) sowie die Arbeit von Daniel Wojtucki über die Liegnitzer Henker¹⁵ erwähnt werden. Ebenfalls zu nennen ist das biographische Lexikon der Liegnitzer Ratsherren und Stadtpräsidenten der Jahre 1946–2001 von Włodzimierz Kalski¹⁶.

Aufgrund der bisherigen Forschung muß somit nach der gegenseitigen Abhängigkeit der hier präsentierten und von unseren Vorgängern angefertigten Verzeichnisse gefragt werden. Wir haben also die von F. W. Schirmmacher abgedruckten Verzeichnisse der Ratsherren und Schöffen (bis 1455) übernommen, zum Teil korrigiert, vor allem jedoch ergänzt und mit Quellenverweisen (sofern sie identifiziert werden konnten) versehen. Die Verzeichnisse aller Amtsträger für die folgenden dreihundert Jahre wurden neu erstellt, wobei die von Brückner und Kraffert hinterlassenen Materialien kritisch ausgewertet wurden.

¹³ H.-J. Leuchte, *Das Liegnitzer Stadtrechtsbuch des Nikolaus Wurm. Hinergrund, Überlieferung und Edition eines schlesischen Rechtsdenkmals*, Sigmaringen 1990.

¹⁴ M. Goliński, R. Żerelik, *Kontrowersje wokół lokacji Legnicy* [Kontroversen um die Lokation von Liegnitz], in: *Szkice Legnickie* 15 (1994), S. 9–33.

¹⁵ D. Wojtucki, „*So ofte ich das Schwertt duhe auff heben so wünsche Ich dem Süntter das ewiege Leben*“ – *Rzemiosło katowskie w nowożytnej Legnicy* [Das Henkerhandwerk im neuzeitlichen Liegnitz], in: *Szkice Legnickie* 31 (2010), S. 103–120.

¹⁶ W. Kalski, *Radni i prezydenci Legnicy 1946–2001* [Die Ratsherren und Präsidenten der Stadt Liegnitz 1946–2001], Legnica 2002 (zusammengebunden mit W. Kondusza, *Od głosowania do wybierania. Proces wyłaniania władzy lokalnej w Legnicy 1946–2002. Zarys* [Von der Abstimmung zur Wahl. Die Berufungsprozesse der lokalen Machtorgane in Liegnitz 1946–2002]).

Innerhalb der schlesischen Geschichtsschreibung besitzt lediglich Breslau eine umfassende Bibliographie zum Thema seiner Verfassung: die Listen der Ratsherren und Schöffen wurden (mit detaillierten Kommentaren) bereits im 19. Jh. publiziert¹⁷ und später von Th. Goerlitz¹⁸ und M. Goliński¹⁹ ausgewertet. Zudem können hier einige eher populärwissenschaftliche²⁰ und kunsthistorische²¹ Arbeiten erwähnt werden. Vor einigen Jahren sind bereits ähnlich angelegte Amtsträgerverzeichnisse aus Schweidnitz erschienen²². Die bisherigen Forschungen zu diesem Thema faßte Ewa Wólkiewicz zusammen²³.

¹⁷ *Breslauer Stadtbuch enthaltend die Rathslinie von 1287 ab und Urkunden zur Verfassungsgeschichte der Stadt*, hrsg. von H. Markgraf und O. Frenzel, Breslau 1882 (Codex diplomaticus Silesiae, Bd. 11).

¹⁸ Th. Goerlitz, *Verfassung, Verwaltung und Recht der Stadt Breslau*, Teil 1: *Mittelalter*, Würzburg 1962.

¹⁹ M. Goliński, *Wrocław od połowy XIII do początków XVI wieku* [Breslau von der Mitte des 13. bis zum Anfang des 16. Jh.], in: C. Buško, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski, *Historia Wrocławia*, Bd. I: *Od pradziejów do końca czasów habsburskich* [Geschichte Breslaus, Bd. I: Seit den Urzeiten bis zum Ende der Habsburgerzeit], Wrocław 2001; M. Goliński, *Powstanie i funkcjonowanie wrocławskiej rady miejskiej w średniowieczu* [Entstehung und Tätigkeit des Breslauer Stadtrats während des Mittelalters], in: *Rada Miejska Wrocławia przez wieki. Materiały z Konferencji. Wrocław, 17 czerwca 2008 r.* [Der Breslauer Stadtrat im Laufe der Jahrhunderte. Materialien der am 17. Juni 2008 veranstalteten Konferenz], Wrocław 2008, S. 7–12.

²⁰ J. J. Trzynadłowski, *Dzieje samorządu Wrocławia do 1741 r.* [Geschichte der Selbstverwaltung Breslaus bis zum Jahre 1741], Wrocław [2002]; H. Okólska, *Dzieje samorządu Wrocławia w XIX wieku* [Geschichte der Selbstverwaltung Breslaus bis während des 19. Jh.], Wrocław 2002; Idem, *Wrocławski samorząd na początku XX w.* [Geschichte der Selbstverwaltung Breslaus am Anfang des 20. Jh.], Wrocław 2002; Idem, *Władze miejskie Wrocławia w latach 1945–1948* [Der Stadtmagistrat Breslaus in den Jahren 1945–1948], Wrocław 2005; Eadem, *Nadburmistrzowie i inni urzędnicy Magistratu Wrocławia 1808–1933* [Die Oberbürgermeister und andere Amtsträger des Breslauer Magistrats in den Jahren 1808–1933], Wrocław 2007.

²¹ A. Jezierska, *Wrocławska Rada Miejska w portretach Georga Scholtza Młodszego* [Der Breslauer Stadtrat im Spiegel der Porträts Georg Scholtz' des Jüngeren], Wrocław 2008.

²² M. Goliński, J. Maliniak, *Urzędnicy miast Świdnicy do 1740 r.* [Die Amtsträger der Stadt Schweidnitz bis zum Jahre 1740], Toruń 2007.

²³ E. Wólkiewicz, *Urzędnicy i służby municypalne w miastach późnośredniowiecznego Śląska. Zarys problematyki* [Die Amtsträger und die städtischen Dienste in den Städten des spätmittelalterlichen Schlesiens. Ein Abriß der Problematik], in: *Sociální svět středověkého města*, hrsg. v. Martin Nodl, Praha 2006 (Colloquia mediaevalia Pragensia 5), S. 135–163.

In den letzten Jahren konnten auch die älteren Forschungen²⁴ zu den städtischen Amtsträgern der wichtigsten Städte fortgesetzt werden. Bis heute sind teilweise innerhalb eines gemeinsamen Forschungsprojektes, die Listen der Amtsträger aus Posen²⁵, Krakau²⁶, Lemberg²⁷ sowie aus den drei preußischen Städten Danzig²⁸, Thorn²⁹ und Elbing³⁰ im Druck erschienen. Für drei Städte (Marienburg³¹, Danzig³² und Thorn³³) konnten zusätzliche Untersuchungen zu ihren Eliten vorgelegt werden.

²⁴ F. G. von Bunge, *Die Revaler Rathslinie nebst Geschichte der Rathsverfassung und einem Anhang über Riga und Dorpat*, Reval 1874; Ch. Krollmann, *Die Ratslisten der drei Städte Königsberg im Mittelalter*, Königsberg 1935.

²⁵ *Władze miasta Poznania*, t. I: 1253–1793 [Der Magistrat der Stadt Posen, Bd. I: 1253–1793], bearb. von J. Wiesiołowski und Z. Wojciechowska, Poznań 2003; *Władze miasta Poznania*, t. II: 1793–2003, red. J. Wiesiołowski, Poznań 2003.

²⁶ Z. Noga, *Urzędnicy miejsy Krakowa*, cz. II: 1500–1794 [Die Amtsträger der Stadt Krakau. Teil 2: 1500–1794], Kraków 2008; M. Starzyński, *Krakowska rada miejska w średniowieczu* [Der Krakauer Stadtrat während des Mittelalters], Kraków 2010.

²⁷ M. Kapral, *Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku* [Die Amtsträger der Stadt Lemberg vom 13. bis zum 18. Jh.], Toruń 2008.

²⁸ J. Zdrenka, *Rats- und Gerichtspatriziat der Altstadt (1377–1792) und der Jungstadt (1387–1454/1455) Danzig*, Hamburg 1991; Idem, *Rats- und Gerichtspatriziat der Rechten Stadt Danzig, Teil 1: 1342–1525, Teil 2: 1526–1792*, Hamburg 1989–1991; Idem, *Urzędnicy miejsy Gdańska w latach 1342–1792 i 1807–1814* [Die Amtsträger der Stadt Danzig in den Jahren 1342–1792 und 1807–1814], Bd. I: *Spisy* [Verzeichnisse], Bd. II: *Biogramy* [Biogramme], Gdańsk 2008.

²⁹ R. Czaja, *Urzędnicy miejsy Torunia. Spisy*, cz. I: *do roku 1454* [Die Amtsträger der Stadt Thorn. Verzeichnisse, Teil 1: bis zum Jahre 1454], Toruń 1999; K. Mikulski, *Urzędnicy miejsy Torunia. Spisy*, cz. II: *1454–1650* [Die Amtsträger der Stadt Thorn. Verzeichnisse, Teil 2: 1454–1650], Toruń 2001; J. Dygdała, *Urzędnicy miejsy Torunia. Spisy*, cz. III: *1651–1793* [Die Amtsträger der Stadt Thorn. Verzeichnisse, Teil 3: 1651–1793], Toruń 2002.

³⁰ R. Czaja, *Urzędnicy miejsy Elbląga do 1524 roku* [Die Amtsträger der Stadt Elbing bis zum Jahre 1524], Elbląg 2010; K. Mikulski, *Urzędnicy miejsy Elbląga w latach 1524–1772* [Die Amtsträger der Stadt Elbing in den Jahren 1524–1772], Elbląg 2010.

³¹ W. Długokęcki, *Elita władzy miasta Malborka w średniowieczu* [Die Stadeliten Marienburgs während des Mittelalters], Malbork 2004.

³² J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode miasto Gdańsk i ich patrycjat w latach 1342–1525* [Die Recht-, Alt- und Jungstadt Danzig und ihr Patriziat in den Jahren 1342–1525], Toruń 1992.

³³ A. Kardas, *Elity władzy w Toruniu w XVII wieku. Mechanizmy kształtowania się i wymiany grup rządzących* [Die städtischen Eliten in Thorn während des 17. Jh. Die Formierungs- und Amtswechselmechanismen der herrschenden Gruppen], Toruń 2004.

2. GRUNDLEGENDE INFORMATIONEN ZUR VERFASSUNG DER STADT LIEGNITZ BIS ZUM ANFANG DES 16. JH.

Vermutlich ist die Feuersbrunst, welche 1338 den größten Teil der Stadt samt Rathaus und Archiv vernichtete, der Grund dafür, daß der genaue Zeitpunkt der Liegnitzer Stadtaussetzung nicht bekannt ist. R. Žerelik und M. Goliński stellten bei der Zusammenfassung der bisherigen Forschungsergebnisse einen Teil der wenigen Quellennachrichten in Frage und konstatierten, daß die Lokation spätestens 1253 erfolgt sein muß³⁴ (den *terminus post quem* bildet der Mongolensturm des Jahres 1241). Da seitdem keine neuen Quellen ermittelt werden konnten, fehlen die Grundlagen, diese Ausführungen anzuzweifeln.

Das Fehlen einer Aussetzungsurkunde (wenn es eine solche überhaupt jemals gab) macht es unmöglich, den Lokator zu identifizieren und seine späteren Rechte als Erbvogt zu beschreiben. Deshalb müssen hierfür spätere Quellen hinzugezogen werden. Es scheint, daß der Lokator und erster Erbvogt ein gewisser Volkmar war, der uns in einigen, allerdings nicht aus Liegnitz stammenden Quellen begegnet. Im Nekrolog des Zisterzienserklosters Leubus finden sich hierzu zwei wichtige Nachrichten. Zum 22. Juli lautet ein Eintrag: *ob [iit]. Wolckmarus aduocatus de Legnicz, Joannes, Conradus, Nicolaus [fili] eius, Radomilus frater eius*. An einer anderen Stelle steht wiederum geschrieben: *Item o [biit]. Adelheidis civissa Legnicensis, quae comparauit lapidem de sepo annuatim*³⁵. Diese beiden Einträge lassen sich durch eine Nachricht aus der um 1262-1264 entstandenen *Vita sanctae Hedvigis* miteinander in Verbindung bringen. Sie berichtet, daß Adelheid, Witwe Volkmars aus Liegnitz, am Grab der Heiligen geheilt worden sei³⁶. Eine weitere Quelle liegt in der Aussetzungsurkunde für die kleinpolnische Stadt Bochnia vor, in der als Lokator ein Nikolaus, Sohn des ehemaligen Liegnitzer Bürgers Volkmar, auftritt³⁷.

Im Jahre 1264 entschädigte Herzog Boleslaus der Kahle den Breslauer Bischof und die drei Liegnitzer Pfarrkirchen für die Schäden, die sie bei

³⁴ M. Goliński, R. Žerelik, op.cit., S. 32–33.

³⁵ BUWr, rkp IV F 214: Necrologium Lubense 1619, k. 52.

³⁶ *Legenda świętej Jadwigi*, tłum. A. Jochelson, wyd. J. Pater, Wrocław 1993, S. 95.

³⁷ S. Jujeczka, *Legnica w XIII wieku (wybrane problemy)* [Liegnitz im 13. Jh. (ausgewählte Probleme)], in: *Rocznik Bocheński* 6 (2008), S. 12–14.

der von ihm durchgeführten Aussetzung der Stadt erlitten hatten³⁸. Erst diese Quelle bringt Sicherheit über die erfolgte Lokation. Daß diese nach Magdeburger Recht erfolgte, erfahren wir zum Jahre 1280. In diesem Jahr verkaufte der damalige Liegnitzer Herzog Heinrich V. die Liegnitzer Erbvogtei an zwei Bürger aus Jauer, Friedrich und Hellenbold, und fixierte dabei genau ihre Rechte. Entsprechend dem Magdeburger Recht gehörten zur Erbvogtei der dritte Pfennig von den Gerichten (über die Stadt und die 100 städtischen Hufen), ein vier Hufen großer Wirtschaftshof, 8 ½ zusätzliche Hufen Landes sowie ein Stadthof, ein Schlachthaus, 55 Steine Unschlitt und ein Badehaus mit 10 Mark Einkünften. Mit Erlaubnis des Herzogs konnte der Erbvogt ebenso ein Schlachthaus, Brot-, Fleisch- und Schuhbänke sowie zusätzliche Badehäuser, Kaufkammern und Krame errichten und die dafür fälligen Abgaben erheben. Schließlich erhielt der Erbvogt für den Fall einer Stadterweiterung die Rechte auf jeden zehnten Hof³⁹.

Die anfangs offen gebliebene Frage nach der für Liegnitz geltenden Variante des Magdeburger Stadtrechts wurde schließlich 1293 geregelt, als Herzog Heinrich V. der Stadt die Rechte nach dem Vorbild Breslaus gewährte. Dies bedeutete für Liegnitz die Einrichtung eines Stadtrats und einer Schöffenbank, deren Zusammensetzung nachdem Breslauer Vorbild jährlich wechselte, obwohl in Magdeburg selbst die Schöffen die Ämter ursprünglich lebenslang bekleidet hatten. Tatsächlich begegnen uns noch in der gleichen Urkunde sechs Liegnitzer Bürger, möglicherweise Ratsherren, als Zeugen⁴⁰. Sicherheit hinsichtlich der Existenz des Rats erhalten wir jedoch erst mit dem Jahr 1302, und zwar durch eine von der *universitas consulum nec non civium civitatis Legnicensis* ausgestellte Urkunde, in der sich diese gegenüber dem Breslauer Stadtrat verpflichtete, die erhaltenen Stadtrechte an keine andere Stadt außerhalb des eigenen Weichbilds weiterzugeben⁴¹.

Zu den Kompetenzen des Rats gehörten die allgemeine Führung der städtischen Belange und die Erhaltung der Ordnung (polizeiliche Maßnahmen), wohingegen die Schöffenbank unter Führung des Erbvogts die Gerichtsbarkeit ausübte. Zusätzlich zu den hinsichtlich ihrer Funktionen unsi-

³⁸ UBSL nr 9: 6 iul. 1264.

³⁹ UBSL nr 13: 1 iul. 1280; M. Goliński, R. Żerelik, op.cit., S. 29.

⁴⁰ UBSL Nr. 18: 17 iun. 1293; C. J. Schuchard, op.cit., S. 14–15.

⁴¹ UBSL Nr. 22: 25 feb. 1302; W. Biereye, op.cit., S. 300.

cheren Zeugen aus den oben erwähnten Urkunden der Jahre 1293 und 1302 ist ein gewisser Nikolaus als erster Bürgermeister der Stadt für das Jahr 1315 bezeugt⁴². Der Rat begegnet uns erst in einer Urkunde aus dem Jahre 1320⁴³. Zunächst zählte er fünf Mitgliedern, seit der Amtszeit 1346/1347 sechs⁴⁴. Die Schöffenbank, die aus dem Erbvogt und den sieben Schöffen bestand, ist bereits zum Jahre 1306 in den Quellen bezeugt⁴⁵.

Am 31. Januar 1353 gewährte Herzog Wenzel I. der Stadt das Recht der freien Wahl der Ratsherren und der Schöffen. Seitdem hatten jedes Jahr am Aschermittwoch (*in die cinerum*) die abtretenden Ratsherren das Recht und die Pflicht, die Mitglieder des neuen Rats zu wählen. Letztere wiederum ernannten dann die neuen Schöffen. Alle Wahlhandlungen sollten frei von herzoglichem Druck ausgeübt werden, und die neuen Ratsherren und Schöffen hatten ihren Eid in die Hände des abtretenden Rats zu leisten. Das Privileg nannte keine bestimmte Zahl der Schöffen (obwohl sie meistens zu siebt waren), Ratsherren sollte es hingegen sechs geben. Von diesen sollten drei aus den Reihen der Stadtältesten bzw. der Kaufleute (*ex numero seniorum seu mercatorum*) und drei aus denen der Handwerker (*de operarijs vel mechanicis*) stammen⁴⁶. Obwohl mit der Zeit ein Großteil der im Privileg Herzog Wenzels I. festgeschriebenen Artikel ungültig wurde, verlieh es der Stadt in den folgenden Jahrhunderten verfassungsrechtliche Stabilität und bildete einen wichtigen Anteil ihrer rechtlichen Ordnung bis in die preußische Zeit.

Eine Präzisierung der Anforderungen gegenüber den Ratsherren enthält das Liegnitzer Stadtrechtsbuch in der Redaktion des Nikolaus Wurm (vom Ende des 14. Jh.). Demnach sollte der Ratsherr nicht jünger als 24 und nicht älter als 70 Jahre sein und zudem gesund sein⁴⁷. Dasselbe Buch vergleicht das weltliche Regiment des Stadtrats und des Bürgermeisters mit der innerhalb

⁴² UBSL Nr. 45: 18 oct. 1315.

⁴³ UBSL Nr. 69: 13 dec. 1320.

⁴⁴ Schuchard S. 158, 168.

⁴⁵ Biereye S. 301 (= UBSL Nr. 27 = R91 Nr. 145): 16 iun. 1306.

⁴⁶ UBSL Nr. 192: 31 ian. 1353; A. Sammter, op.cit., Bd. I, S. 133, 253. D. Poeck, *Rituale der Ratswahl. Zeichen und Zeremoniell der Ratssetzung in Europa (12.–18. Jahrhundert)*, Köln u.a. 2003, S. 267.

⁴⁷ Zu den Ausschlußkriterien gehörten eine sichtbare Behinderung (vor allem der Verlust des Seh-, Hör- und Sprachvermögens) sowie eine ernsthafte „gesellschaftliche“ Erkrankung (Alkoholismus, Epilepsie und Mondsucht, vgl. H.-J. Leuchte, op.cit., S. 47.

der Stadt ausgeübten geistlichen Macht des Pfarrers. So wie dieser über die Pfarrkirche bestimmen und das Volk im christlichen Glauben lehren sollte, sollten jene im Namen des Herzogs als des Lehnsherren über die Stadt gebieten⁴⁸.

Seit 1353 stand der Stadt nur noch die Erbvogtei zur Erlangung ihrer Selbstverwaltung im Wege. Hieraus resultierte ihr natürlicher Drang zum Erwerb derselben, welcher charakteristisch für alle größeren Städte war. Wir können lediglich mutmaßen, daß der Kaufwille seitens der Stadtgemeinde nicht die einzige notwendige Voraussetzung für ein solches Geschäft war. Auch auf der Seite des potentiellen Verkäufers mußte der Wille zum Verkauf dazu vorhanden sein um dann einen, auch hinsichtlich der hohen sozialen Stellung und der damit verbundenen hohen Einkünfte des Erbvogtes akzeptablen Preis auszuhandeln. Der rechte Zeitpunkt kam im Jahre 1373. Damals kaufte die Stadt den unmündigen Kindern des verstorbenen Erbvogtes Franczko dieses Amt ab⁴⁹. Wohl nur durch Zufall konnte im gleichen Jahr und unter ähnlichen Umständen auch die Erbvogtei in Schweidnitz von der Stadt erworben werden⁵⁰.

Seit der Erlangung der Erbvogtei wurden deren Pflichten vom jeweiligen dritten Ratsherren übernommen, dessen Person von da an beide Kollegien verband. Er war gleichzeitig Ratsherr und Vogt und somit Vorsitzender der Schöffenbank. Eine solche Lösung läßt sich in keiner weiteren schlesischen Stadt feststellen⁵¹. Für gewöhnlich blieb das Vogtamt erhalten, und der Vogt wurde zum einfachen Kommunalbeamten degradiert, der vom Stadtrat abhängig blieb und die niedere Gerichtsbarkeit ausübte (so z. B. in Schweid-

⁴⁸ Ibidem, S. 39: *Gleichir weize als eyn pharre in geistlichen sachen die gemeyne regiren sal und das volk lernen den heiligen christen gloubin, also sal auch der burgermeister die gemeyne regiren von seines erbherren wegen. Was eyn burgermeister thut, das thut her in befelunge seines herren.*

⁴⁹ **UBSL** Nr. 284: 6 feb. 1373 (Herzog Ludwig bestätigt als Vormund seiner Neffen den Verkauf der Erbvogtei); die letzte vom Erbvogt ausgestellte Urkunde: **UBSL** Nr. 283: 26 ian. 1373.

⁵⁰ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., s. 10. In Breslau konnte die Erbvogtei schrittweise bereits in den Jahren 1324-1329 gekauft werden, vgl. M. Goliński, *Wroclaw...*, S. 137.

⁵¹ Eine ähnliche Lösung ist allerdings in Thorn nachweisbar, vgl. R. Czaja, *Urządnicy miejscy Torunia...*, S. 22.

nitz⁵²). In Liegnitz wiederum wurde für die niedere Gerichtsbarkeit das Amt des Untervogts geschaffen, von dem noch weiter unten die Rede sein wird.

Der Erwerb der Erbvogtei bedeutete auch die endgültige Stabilisierung der städtischen Herrschaft in Liegnitz. Bis zum 18. Jh. zählte der Rat von nun an stets sechs (Bürgermeister und fünf Ratsherren) und die Schöffenbank acht Mitglieder (Vogt und sieben Schöffen). Für eine Stadt dieser Größe und diesen Ranges stellten die genannten Zahlen eine angemessene Repräsentanz dar⁵³. An der herzoglichen Stadt Liegnitz gingen auch zahlreiche verfassungsrelevante Umgestaltungen vorbei, die vor allem die großen, unmittelbar dem König unterstellten schlesischen Städte betrafen. Mal als „Reformen“, mal als Repressionen eingeführt, galten diese vor allem Breslau, das seit der Mitte des 14. Jh. zahlreiche Eingriffe in seine Verfassung seitens der Herrscher hinnehmen mußte. So setzte König Johann der Blinde im Jahre 1343 einen 32 Personen zählenden, in vier Gruppen geteilten und abwechselnd amtierenden Rat durch, Kaiser Karl IV. kehrte wiederum 1348 zum alten System der acht jährlich zu wählenden Ratsherren zurück. Wenzel IV. berief 1390 elf Ratsherren, darunter vier aus den Zünften und Sigismund ließ 1422 aus einem 24 Personen zählenden Kollegium jährlich acht Personen in den Rat und elf in die Schöffenbank wählen. Schließlich reservierte Albrecht 1439 Plätze für acht Ratsherren und elf Schöffen, davon jeweils zwei Plätze für die Zünfte, Matthias Korvinus nominierte wiederum 1475 den ersten Ratsherren, wohingegen die übrigen Mitglieder des Rats und der Schöffenbank von einer großen Wahlversammlung, die aus 24 Kaufleute, 24 Handwerker und den bisherigen Ratsherren und Schöffen bestand, gewählt wurden. Schließlich konnte 1490 das alte System mit acht Ratsherren und 11 Schöffen wieder eingeführt werden⁵⁴. Auch Repressionen in der Art derjenigen, die in den Jahren 1522–1531 Schweidnitz auferlegt worden waren, erteilten Liegnitz nicht. Schweidnitz wurde damals von einem Rat regiert, der jedes Jahr vom Landeshauptmann ernannt wurde. Zwar wurden diese Repressionen wieder aufgehoben, doch in der Folge mußten die Wahlergebnisse eine Zeit lang vom Landeshauptmann bestätigt werden⁵⁵.

⁵² M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., S. 23.

⁵³ Im ähnlich großen Schweidnitz gab es ebenfalls sechs Ratsherren und sieben Schöffen, vgl. M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., S. 12f.

⁵⁴ M. Goliński, *Wrocław...*, S. 128–203.

⁵⁵ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., S. 16.

Bis zur Mitte des 16. Jh. wurde der stabile Zyklus der jährlich stattfindenden Wahlen nur einige wenige Male gestört. Der erste Fall ist der Liegnitzer Geschichtsschreibung recht gut bekannt. In der Nacht vom 30. auf den 31. Oktober 1449 vertrieben die Liegnitzer Bürger auf die Nachricht des Todes der Herzoginwitwe Elisabeth hin ihre Tochter Hedwig mit ihrem dreijährigen Sohn Friedrich (I.) aus der Stadt. Der Hauptinitiator dieser und der folgenden Handlungen war Ambrosius Bitschen, langjähriger Stadtschreiber in zweiter Generation, der bereits eine Kadenz als Bürgermeister amtiert hatte. Er stand auch hinter den vom Liegnitzer Rat angeregten und mit der böhmischen Krone geführten intensiven Verhandlungen um die Unterstellung der Stadt unmittelbar unter deren Herrschaft, die zu einem erfolgreichen Abschluß gebracht werden konnten. Ein Ergebnis dieser Verhandlungen war auch ein Patent König Ladislaus' Posthumus vom 12. März 1453, in dem der Stadt ein neues Wappen verliehen wurde – ein sichtbares Zeichen ihrer unmittelbaren Unterstellung unter die böhmische Krone: Den zwei Schlüsseln des hl. Petrus wurde darin der böhmische Löwe hinzugefügt. Zwar verzichteten die Liegnitzer Piasten nicht auf ihr Erbe, doch weder auf formalen, noch bewaffneten Wegen konnten sie etwas erreichen. Ein 1452 unternommener kriegerischer Versuch endete mit einer herben Niederlage Herzog Johanns, des Gatten der Herzogin Hedwig, und seiner Verwundung bei Waldau, der er ein Jahr später in Breslau erlag. Als die Unabhängigkeit der Stadt durch nichts mehr gefährdet schien, brach in Liegnitz ein Aufstand der Handwerker aus, der sich gegen die neue (böhmische) Oberherrschaft und die bisherige Politik des Rats richtete. Seine ausgezeichnete Vorbereitung und Koordination – zur gleichen Zeit wurden Schloß, Rathaus und Bitschens Haus angegriffen – führte dazu, daß der gesamte Rat, die Stadtsiegel und das Archiv in die Hände der Aufständischen fielen. Der königliche Landeshauptmann verließ Hals über Kopf die Stadt, und die alten Ratsherren wurden zur Abdankung gezwungen (wobei hier keine weiteren Details bekannt sind). An ihre Stelle wurden neue Leute berufen (vor allem solche, die bisher nicht zur herrschenden Gruppe gehörten), welche die Herzogin Hedwig zur Rückkehr nach Liegnitz einluden. Die einzige Person, die wegen Hochverrats bestraft wurde, war Ambrosius Bitschen, der genau einen Monat nach seinem Sturz auf dem Ring vor dem Rathaus enthauptet wurde⁵⁶.

⁵⁶ Zu Ambrosius Bitschen vgl. zuletzt P. Wiszewski, *Świat Ambrożego Bitschena, czyli jak XV-wieczny mieszkaniec Legnicy mógł postrzegać swoje miejsce we wszechświecie* [Die Welt

Ein Großteil der übrigen „Rebellen“ kehrte früher oder später in den Rat oder auf die Schöffenbank zurück.

Nicht immer können wir die in unseren Verzeichnissen augenfälligen „Störungen“ klären. So berichtet keine Chronik über die Ereignisse des Jahres 1510. Die allzu gut erhaltenen Originalurkunden (im Falle von Kopien könnte man mit Schreibfehlern erklären) sprechen von drei verschiedenen zusammengesetzten Schöffenkollegien. Das erste Kollegium ist drei Mal im April und Mai bezeugt, das zweite im August und im Oktober, im November und Anfang Januar begegnet erneut das erste Kollegium. Ende Januar schließlich, kurz vor den Neuwahlen, setzte sich die Schöffenbank wieder anders zusammen. Hinter diesem Phänomen könnten ernsthafte innere Streitigkeiten oder gar Kämpfe vermutet werden. Allerdings wären wohl im Falle von Fraktionskämpfen die einzelnen Kollegien immer neu zusammengesetzt; in unserem Fall taucht jedoch ein Teil der Schöffen immer wieder auf: Caspar Schulcz, Jorge Thumer, Cristoff Fulgman und Jorge Fywegk (also die Hälfte der Schöffenbank) gehörten allen drei Kollegien an.

Eine detaillierte Analyse der zusammengestellten Listen hinsichtlich allgemeiner Karrieremodelle innerhalb des Rats und der Schöffenbank sprengt den Rahmen dieser Arbeit. Zwar sind die Verzeichnisse trotz reichlich vorhandenen Quellenmaterials nicht vollständig; nicht immer läßt sich auch mit Sicherheit sagen, daß der hier ermittelte Beginn einer Amtszeit auch der tatsächliche (und nicht nur der quellenmäßig bezeugte) Amtsantritt war, doch scheint es, daß in den meisten Fällen die Karriere innerhalb der städtischen Herrschaftsstrukturen mit mehreren Amtszeiten auf der Schöffenbank begann. Nach diesen konnte man für eine bzw. zwei Amtsperioden in den Rat wechseln (allerdings selten auf die ersten Plätze), um danach wieder auf die Schöffenbank zurückzukehren und die Laufbahn von neuem zu durchlaufen⁵⁷. Aber auch nach einer

des Ambrosius Bitschen oder Wie mag ein Liegnitzer Einwohner des 15. Jh. seinen Platz in der Welt gesehen haben], in: *Szkice Legnickie* 25 (2004), S. 29–85, mit älterer Literatur. Eine Darstellung des „Lehnsstreits“ der Jahre 1449–1454 ist in allen drei Stadtmonographien zu finden, darüber hinaus vgl. immer noch F. W. Schirmmacher, *Ambrosius Bitschen, der Stadtschreiber von Liegnitz und der Liegnitzer Lehnstreit*, in: *Einladungsschrift zur Feier des Geburtsfestes Seiner Majestät des Königs in der königlichen Ritter-Akademie in Liegnitz*, Liegnitz 1866.

⁵⁷ Danach war die Chance allerdings größer, das Amt des Bürgermeisters oder des Vogts zu erlangen.

Amtszeit in den höchsten Stellungen war die Rückkehr auf die Schöffenbank mindestens für eine weitere Kadenz unvermeidlich. Ebenfalls interessant sind die ein- oder zweijährigen Pausen, die diese Laufbahnen häufig unterbrachen. Diese gaben neuen Personen (oder denjenigen, die pausiert hatten) die Möglichkeit, (wieder) an die Herrschaft zu gelangen, und dem Kandidaten ein größeres Engagement innerhalb der von ihm geführten Geschäfte zu beweisen⁵⁸.

3. DIE ENTWICKLUNGEN DES 16. JAHRHUNDERTS

a) Namen und Hierarchie der Ämter innerhalb des Rats und der Schöffenbank

Das 16. Jh. brachte einige wichtige Änderungen für den Rat und die Schöffenbank mit sich. Bei der Lektüre der publizierten Verzeichnisse fallen sofort die Namen der Ratsämter ins Auge, in denen sich die von ihnen betreuten wirtschaftlichen oder jurisdiktionellen Aufgaben widerspiegeln. In den uns bekannten Quellen kommen sie zum ersten Mal in der Amtsperiode 1528/1529 vor:

prothoconsul
dominus salis
dominus iudicii
dominus vini
dominus aedificiorum
dominus cellarii

Unabhängig von der Quellsprache haben sich einige der Titel erhalten, einige tauchten nur selten neben anderen auf, noch andere wiederum sind ganz verschwunden. Für das Amt des Bürgermeisters, das in lateinischen Urkunden stets mit *proconsul*⁵⁹ wiedergegeben wird, setzt sich seit der Amtsperiode 1533/1534 die alleinige Bezeichnung *consul* durch. Diese taucht sogar manchmal in deutschen Texten auf, in denen in der besprochenen Zeit

⁵⁸ W. Biereye, op.cit., S. 303–310.

⁵⁹ Meistens in der Verbindung *proconsul et consules*, wobei es sich wohl um die verkürzte Form von *protoconsul* handelt (diese Form begegnet allerdings nur in der Amtsperiode 1528/1529).

eigentlich der Name *Bürgermeister* (in der Amtsperiode 1571/1572 und folgenden: *regierender Bürgermeister*) vorherrschte.

Die Übertragung des Namens *consul* von den Ratsherren auf den Bürgermeister machte die Umbenennung sowohl einzelner (hierbei kommt recht selten der Name *senator* vor, zum ersten Mal 1566/1567) als auch gemeinsam agierender (*senatores*, später eher *consilium*) Ratsmitglieder erforderlich. Auch in diesem Fall betrifft dieses Problem ausschließlich lateinische Texte, während diese Amtspersonen in den deutschen Texten stets *Bürgermeister und Rathmanne* hießen, und der Rat selbst *Rath* oder *Stadtrath* genannt wurde. Wichtiger sind aber nun die neuen Bezeichnungen der einzelnen Ämter innerhalb des Rats. Die große Zahl der Angelegenheiten, die zu den Kompetenzen des Rats gehörten, bewirkte, daß nur ein Teil von ihnen kollegial erledigt werden konnte. Kleinere oder spezielle Aufgaben haben die Ratsherren unter sich aufgeteilt, weshalb die Namen bestimmter Positionen größtenteils auch deren Zuständigkeitsbereich innerhalb der städtischen Verwaltung und Wirtschaft umschrieben.

Nach der Instruktion Herzog Christians für den Rat vom 16. Juli 1667 sollte der Bürgermeister als Vorsitzender des Rats die allgemeine Leitung über alle städtischen Verwaltungs- und Wirtschaftsbereiche innehaben. Er sollte Augen und Ohren sowie der Mund der Stadt sein (*Consul sohl sein oculis, auris et os Civitatis*). Bei Krankheit, Abwesenheit oder Beschäftigung mit anderen dringenden Angelegenheiten sollte ihn der zweite Ratsherr vertreten⁶⁰. Letzteres Amt brachte die meisten Namensvarianten hervor. Der älteste war *dominus salis* (1528/1529). Der Begriff kommt in der lateinischen Form nur dieses eine Mal vor und ist in der deutschen Variante (*Salczherr, Saltzherr*) ebenfalls nicht allzu häufig belegt⁶¹. In den folgenden Jahrzehnten tauchen einige weitere Titel auf, die abwechselnd benutzt wurden und zum Teil besser die enge Zusammenarbeit dieses Ratsherren mit dem Bürgermeister wiedergeben: *ab intimis consiliis* (1533/1534, 1536/1537), *assessor / adessor* (1535/1536, 1540/1541, 1548/1549, 1578/1579), *senior* (1547/1548), *eldister Ratsherr* (1551/1552). In der Amtszeit 1537/1538 erscheint der oft benutzte Titel *Beisitzer/Beysitzer* (zwei Mal – 1553/1554 und 1554/1555 –

⁶⁰ CI 12.

⁶¹ So 1579/1580, dann wieder einige Male in den Jahren 1632–1634, vgl. A137 41: 19 iul. 1632, 46: 21 feb. 1633, 51: 15 aug. 1634.

in der Form *eldister Beysitzer*). Zum letzten Mal taucht er in der Amtszeit 1577/1578 auf. An seine Stelle trat seit der Amtszeit 1581/1582 ein neuer Name, der vor allem im letzten Jahrzehnt des 16. und Anfang des 17. Jh. gebräuchlich war⁶²: *Altherr*. Als beständigster erwies sich schließlich der Titel *proconsul*, der von den alten Bürgermeistern übernommen und zum ersten Mal in der Amtszeit 1566/1567 als Bezeichnung für den zweiten Ratsherren benutzt wurde. Im 16. Jh. wurde diese Bezeichnung nur einige wenige Male verwendet (1570/1571, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1595/1596), dabei ein Mal in der Form *subconsul* (1590/1591). Ähnliches gilt auch für den Anfang des 17. Jh. (1601/1602, 1606/1607, 1617, 1618⁶³), denn erst seit den vierziger Jahren wurde die Bezeichnung *proconsul* für den zweiten Ratsherren zu seinem sowohl in den deutsch- als auch lateinischsprachigen Quellen einzig benutzten Titel.

Wie bereits erwähnt übernahm der dritte Ratsherr mit dem Kauf der Erbvogtei auch dieses Amt und verband seitdem den Rat mit der Schöffenbank. In Urkunden des 15. und beginnenden 16. Jh. wurden diese Amtsträger *iudices* bzw. *Richter* genannt. Dieser Titel verschwindet endgültig im dritten Jahrzehnt des 16. Jh.⁶⁴, und beginnend mit der Amtszeit 1537/1538 wurde er durch den lange unbenutzt gebliebenen Namen Vogt (*Foit*, *voigt*, *voyt* oder *vogt*) ersetzt. Diese Bezeichnung war allerdings auch nur einige Jahrzehnte lang im Gebrauch – letztmalig taucht sie in der Amtszeit 1581/1582 auf. Ihren Platz begann bereits früher die Bezeichnung Obervogt (*Obervoigt*, *Obervogt*) einzunehmen, die anscheinend diesen vom Amt des Untervogts unterscheiden sollte. Zum ersten Mal begegnen wir jenem Titel in der Amtsperiode 1551/1552, das nächste Mal dann 20 Jahre später (1571/1572); seitdem fand er mit kleineren Unterbrechungen bis zum 18. Jh. Verwendung, obwohl immer wieder versucht wurde, neue Namensformen, beispielsweise *Oberherr* (1625–1628⁶⁵) und *Obergerichtsvogf* (1630, 1680–1684, 1699⁶⁶) einzuführen.

⁶² Er kam allerdings auch in den Jahren 1666 und 1678 vor, vgl. **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A937** s.p. 3 apr. 1678.

⁶³ **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618.

⁶⁴ Die Bezeichnung *Richter* tauchte dann nur noch ein einziges Mal auf – 1599/1600.

⁶⁵ **A402** 36: 29 mai. 1625, 43: 23 iul. 1625, 85: 29 oct. 1626, 120: 16 dec. 1628.

⁶⁶ **A421** s.p. 21 ian. 1630 / **A472** s.p. 20 mar. 1680, 22 nov. 1683, 10 ian. 1684 / **A476** 209: 28 iul. 1699, 219: 17 aug. 1699.

In der lateinischen Version überdauerte der Terminus *iudex* in dieser oder anderer Form (1528/1529 *dominus iudicii*, 1533/1534 *presidens iudicii*) bis zur zweiten Hälfte des 16. Jh. Zum letzten Mal begegnen wir ihm in der Amtszeit 1576/1577, danach wurde er durch den an römische Traditionen anknüpfenden Namen *praetor* ersetzt. Er tauchte in der Kadenz 1547/1548 als *praetor urbanus* auf und wurde anfangs nur sehr selten benutzt (1566/67, 1580/1581, 1590/1591, 1606/1607). Mit dem beginnenden 17. Jh. verschwindet der Begriff wieder, um in der zweiten Hälfte desselben Jahrhunderts auf Dauer zurückzukehren.

Der vierte Ratsherr beaufsichtigte im Namen des Rats zwei städtische Prärogativen: den Wein(ausschank) und die Waage⁶⁷, was seit dem 16. Jh. sich auch in der Amtsbezeichnung widerspiegelte. Die deutschen Quellen sind hierbei sehr konsequent, beginnend mit der Amtszeit 1537/1538 benutzen sie bis ins 18. Jh. den Namen *Weinherr*. Lediglich in der Amtszeit 1603/1604 kommt der Name *Wagherr* vor. Die lateinische Form war wiederum eine mehr oder minder wörtliche Übersetzung: *dominus vini* (1528/1529), *vinorum praefectus* (1533/1534), *curator oenopoli* (1534/1535, 1536/1537), *oenopola* (1535/1536), *vinorum curator* (1540/1541), *pincerna vinarius* (1547/1548). In der Amtszeit 1548/1549 begegnet dann zum ersten Mal die Bezeichnung *vinarius*. Diese einfachste Form sollte schließlich bis ins 18. Jh. überdauern, obwohl auch hier immer wieder Versuche auszumachen sind, zu den alten Bezeichnungen zurückzukehren: *vinariae rei praefectus* (1637⁶⁸) und *vini praefectus* (1717⁶⁹).

Eine ähnliche Situation ist auch im Falle des fünften Ratsherren zu beobachten, der die städtische Bauaufsicht führte, sich um die städtische Bausubstanz (innerhalb der Mauern und in den Vorstädten), den Erhalt der Straßen und Brücken sowie die Ordnung beim Holzschlag in den städtischen Wäldern und beim Weiden auf städtischen Wiesen kümmerte⁷⁰. In den deutschsprachigen Quellen wurde er anfangs *Baumeister/Bawmeister* genannt (zum ersten Mal 1537/1538, zum letzten Mal 1569/1570), als dauerhafter erwies sich jedoch der Titel *Bauherr / Bawherr / Pauherr*, der zum ers-

⁶⁷ CI 13.

⁶⁸ A170 302: 8 nov. 1637.

⁶⁹ F s.p. 1717.

⁷⁰ CI 13.

ten Mal 1547/1548 verwendet wurde und bis ins 18. Jh. überdauerte⁷¹. In lateinischsprachigen Quellen wiederum kommen, angefangen in den 1530er Jahren, mehrere verschiedene, aber inhaltlich sehr ähnliche Bezeichnungen für dieses Amt vor: *dominus aedificiorum* (1528/1529), *curator edificiorum* (1534/1535), *aedificiorum magister* (1533/1534, 1547/1548, 1548/1549), um im 17. und 18. Jh. ausschließlich beim zuletzt genannten zu bleiben⁷². Nicht durchgesetzt hat sich wiederum die Einführung einer weiteren „römischen“ Amtsbezeichnung: *quaestor* (1574/1575, 1590/1591, 1606/1607).

Der sechste und letzte Ratsherr beschäftigte sich im 16. Jh. mit der Verwaltung des städtischen Kellers, also dem Biervertrieb. Das beste Zeugnis hierfür ist ebenfalls seine Amtsbezeichnung. In deutschen Quellen wird er ausschließlich *Kellerherr* genannt (zum ersten Mal 1537/1538, letztes Mal 1597/1598), in lateinischen begegnet eine wörtliche Übertragung: *dominus cellarii* (1528/1529) bzw. *cellarius* (1590/1591, 1606/1607). Sporadisch kamen noch andere lateinische Formen vor: *curator cer(e)visiarius* (1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1547/1548), *prefectus cervisarie* (1536/1537), *dominus cervisiarius* (1540/1541), *tabernarius* (1548/1549), die sich unmittelbar auf die Bierherstellung bzw. den Biervertrieb beziehen (lat. *cerevisia* – Bier).

Im 17. Jh. verschwinden all diese Titel, und der sechste Ratsherr wurde mit einem Namen bezeichnet, in dem seine Aufsicht über die städtischen Tongruben und Ziegeleien zum Ausdruck kommt⁷³. Dabei ist nicht klar, ob es sich um einen neuen, ihm unterstellten Wirtschaftszweig der Stadt handelt

⁷¹ Nach dem Jahr 1614: **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A884** und **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688.

⁷² **A243** s.p. oct. 1644 / **A245** 4: 12 ian. 1647 / **A246** 232: 11 aug. 1650 / **A251** passim 1652 / **A267** 298: sep. 1669 / **A273** tyt. 3 ian. 1689 / **A303** s.p. 10 iun. 1690 / **A310** tyt. 1734-1736 / **A311** tyt. 1736 / **A320** 153: 13 nov. 1706 do 164: 11 dec. 1706 / **A321** 395: 16 apr. 1714 / **A323** 203: 6 iun. 1720 do 313: 21 apr. 1721 / **A330** tyt. 1680 / **A332** tyt. 1685 / **A334** 14: 1732, 33: 2 apr. 1733, 89: 6 mai. 1738, 104: 14 apr. 1739 / **A404** 246: 8 mai. 1645 / **A407** 82: 17 mai. 1664 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** und **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721.

⁷³ **CI** 13.

oder ob ihm die Aufsicht über den Bierausschank wieder genommen wurde. Auf jeden Fall taucht der deutsche Name *Ziegelherr* zum ersten Mal in der Amtszeit 1600/1601 auf und hielt sich ohne Änderungen bis ins 18. Jh.⁷⁴ Im Lateinischen wurde dieser Amtsträger *laterarius* (1639, 1656⁷⁵) bzw. *laterarum quaestor* (nach 1658⁷⁶) bezeichnet. Nur beiläufig kamen auch andere Varianten vor: *rei laterariae praefectus* (1650⁷⁷), *officinae laterariae praefectus* (1660⁷⁸) und *officinae laterum praefectus et curator* (1714⁷⁹).

In der ersten Hälfte des 17. Jh. kommt in den Quellen zwei Mal der Titel des Ratsältesten vor (*senior in senatu*, *Elter des Rathes*). 1630 tritt mit dieser Bezeichnung der Vogt Johann Weigel auf⁸⁰, fünf Jahre später wurde so der verstorbene Prokonsul (zweiter Ratsherr) Fabian Schubert bezeichnet⁸¹. Zwar kann man im zweiten Fall die Möglichkeit nicht von der Hand weisen, daß hierbei an früher gebräuchliche Bezeichnungen für den zweiten Ratsherren angeknüpft wurde (s. oben), im Falle J. Weigels könnte man jedoch kaum eine solche These vertreten, denn Plätze innerhalb des Rats wurden nicht zusammengefaßt. Es scheint, daß in beiden Fällen der Name *senior* ein reiner Ehrentitel war und sich auf das Alter oder die Amtsjahre im Rat bezog.

Bei der oben beschriebenen Reihenfolge der Ämter, die gleichzeitig die Hierarchie innerhalb des Rats widerspiegelt, handelt es sich um die aus den Quellen hervorgehende Reihenfolge, von der nur in Ausnahmen abgewichen

⁷⁴ **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **A884** und **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A920** s.p. 19 mar. 1652 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **F** s.p. 27 apr. 1707.

⁷⁵ **A258** 1–2: 4–7 ian. 1656 / **A404** 136: 26 feb. 1639.

⁷⁶ **A173** tyt. 1658 / **A198** 332: 19 mar. 1671 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 / **A284** 7: 1731 / **A301** 149: 14 feb. 1671 / **A310** tyt. 1734–1736 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33: 2 apr. 1733 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A975** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **F** s.p. 30 oct. 1700.

⁷⁷ **A171** 124–5: iul. 1650.

⁷⁸ **A173** 18: 1660.

⁷⁹ **F** s.p. 10 apr. 1714.

⁸⁰ **A421** s.p. 21 ian. 1630 (*Johannes Weigel, senior et praetor Reipublicae Legnicensis = Elter des Rathes und Obergerichts Voigt – Testament*).

⁸¹ **A170** 232: 16 iul. 1635 (ist *Fabian Schubert senior in senatu Lignicensi* gestorben).

wurde. In den Zusammensetzungen des Rats der Jahre 1554 und 1569/70 ist die Reihenfolge bei den zwei letzten Ratsherren vertauscht (zuerst *Kellerherr*, nach ihm *Bawmeister*), doch ist es schwer zu sagen, inwieweit es sich dabei um die tatsächliche (wenn auch nur kurzfristige) Hierarchie innerhalb des Rats oder nur um einen Irrtum des Schreibers handelt.

Die einzige zweifelsfreie und dauerhafte Änderung erfolgte in den 1670er Jahren, wohl kurz nach dem Übergang des Herzogtums unter die kaiserliche Herrschaft. Noch in den Verzeichnissen der Jahre 1673 und 1675⁸² treten die Ratsherren in der traditionellen Reihenfolge auf, doch bereits in der Liste des Jahres 1678⁸³ tauschen der vierte und der fünfte Ratsherr die Abfolge (zuerst *Bauherr*, dann *Weinherr*). Diese Reihenfolge wird von da an zur Norm. Der Grund für den Tausch ist zwar unbekannt, er läßt sich jedoch durch die Analyse des jeweiligen Aufstiegs innerhalb des Rats bestätigen. Wenn etwa die anders geartete (durch die Einmischung der neuen Herren herbeigeführte) Situation zu Beginn der habsburgischen Herrschaft außer Acht gelassen wird, kann beobachtet werden, daß bisher vom sechsten auf den fünften Platz befördert wurde (vom *Ziegelamt* auf das *Bauamt*), seit den 1690er Jahren dagegen ausschließlich auf den (einstigen) vierten Platz, also das *Weinamt*. Ebenso zwingend ist der Aufstieg innerhalb der beiden getauschten Ämter – im 18. Jh. ist von den acht bekannten *Weinherren* einer während seiner Amtszeit gestorben, sein Nachfolger verzichtete auf das Amt (1741) und die übrigen sechs stiegen zu *Bauherren* auf, also auf einen Platz, der bisher in der Hierarchie weiter unten gestanden hatte.

Anfang des 16. Jh. lassen sich auch Veränderungen innerhalb der Schöffenbank beobachten. Sie betrafen jedoch nicht die Namensgebung – in deutschsprachigen Quellen hieß der Schöffe weiterhin *Scheppe* bzw. *Schoeppe*, bisweilen auch in der Form *Stadtscheppe* / *Stadtschoeppe*, um sie wohl von den Schöffen des im Schloß tagenden Hofgerichts zu unterscheiden. Lateinischsprachige Quellen sprechen weiterhin vom *scabinus* bzw. *assessor*⁸⁴. Eingebürgert hat sich damals auch der Titel des Schöffenmeisters (*scheppenmeister*, *magister scabinorum*, *magister iuditorum*) für den ersten Schöffen. Zum ersten Mal kommt der Name in der Amtszeit 1515/1516 vor, wurde aber zu-

⁸² A936 s.p. 20 oct. 1673 / C8 36: 7 oct. 1675.

⁸³ A937 s.p. 3 apr. 1678.

⁸⁴ Daher setzte sich wohl letztere Bezeichnung für den zweiten Ratsherren nicht durch.

nächst sehr inkonsequent benutzt (einige Male findet sich der Name *praeses scabinorum* – 1551/1552, 1554/1555, 1556/1557). Mit der Zeit etablierte er sich aber dauerhaft. Zwar blieb bis zum Ende des hier untersuchten Zeitraums der Vogt der Vorsitzende der Schöffensbank, sein Name erscheint auch in allen erhaltenen Urkunden zuvorderst, doch ein genauer Vergleich dieser Urkunden mit den Schöffensbucheinträgen (vor allem diejenigen seit dem Ende des 16. Jh.) zeigt deutlich, daß der Schöffensmeister mit der Zeit faktisch zum Vorsitzenden der Schöffensbank avancierte. Die Vögte kommen in den Schöffensbüchern nur sehr selten vor, und wenn dann eher nicht als Vorsitzende der Schöffensbank, sondern als Übermittler der Ratsinstruktionen⁸⁵. Von dieser Praxis nahm man nach G. Thebesius nur in zwei Fällen Abstand: die Schöffensbank beriet unter dem Vorsitz des Vogts „in gehegter Bank“ und in Kriminalsachen⁸⁶. Tatsächlich tritt die Schöffensbank in den Prozeßprotokollen stets unter dem Vorsitz des Vogts auf. Andererseits verlieh die oben erwähnte Instruktion Herzog Christians von 1667 dem Vogt weitreichende persönliche Befugnisse – in Strafsachen saß er der Schöffensbank vor, bei kleineren Vergehen konnte er selbständig die Prozeßparteien anhören, Streitigkeiten entscheiden, für Prügeleien sowie öffentliche Unruhen unverzüglich Strafen verhängen und die Aufsicht über die niedere und höhere Gerichtsbarkeit in der Stadt führen⁸⁷.

Nur für einige wenige Jahre (von 1552/1553 bis 1565/1566) kommt der Titel eines Seniors bzw. Schöffensältesten (*eldister scheppe*) in den Quellen vor, der stets gleich nach dem Schöffensmeister genannt wird. Es scheint, daß dieser Titel, ähnlich wie später innerhalb des Rats, nicht mit einem bestimmten Platz, sondern eher mit einer Ehrenbezeichnung innerhalb des Gerichtskollegiums, die aus dem tatsächlichen Alter resultierte, zu verbinden ist. Während der Amtszeit 1552/1553 führt Hans Wayner zum ersten Mal diesen Titel, danach Balthasar Fluche (1553/1554, 1554), Franz Stolcz (1556/1557) und seit der Amtszeit 1558/1559 bis 1565/1566 beinahe dauerhaft Hans Dörffer. Später verschwindet dieser Titel, obwohl Letzterer weiterhin auf der Schöffensbank saß. Vermutlich ebenfalls zu dieser Kategorie muß der Titel *altscheppe* gerechnet werden, mit dem in der Amtszeit 1574/1575 Valentin Hedwiger

⁸⁵ In dieser Rolle tauchen jedoch auch andere Ratsherren auf.

⁸⁶ G. Thebesius, *op.cit.*, S. 30.

⁸⁷ CI 13.

erscheint. Nach einer langen Unterbrechung begegnet 1637 der Schöffe Balthasar Schaffe zum letzten Mal mit dem Titel des Seniors (*scabinorum senior*)⁸⁸.

b) Alternierender Wechsel auf den ersten Ratsstellen

Die oben beschriebenen Karrierewege innerhalb der Rats- und Schöffenbankstrukturen, die sich auf ein System von Rotation, Aufstieg und Absenz stützten, erlebte Anfang des 16. Jh. eine wichtige Modifizierung. Mit der Amtsperiode 1507/1508 taucht ein alternierender Wechsel innerhalb der ersten beiden Ratsplätze auf. Seitdem unterlagen der Bürgermeister und sein Stellvertreter (Prokonsul) nicht mehr dem Prinzip von Rotation und Absenzzzeit. Soweit aus den erhaltenen Quellen ersichtlich, brachte der Aufstieg in diese elitäre Gruppe die lebenslange Zugehörigkeit zu dieser Gruppe mit sich. Dies bedeutete aber auch die Entstehung einer eigenen, von anderen Prinzipien geleiteten Gruppe innerhalb des Rats. Offen bleibt hierbei jedoch, inwieweit diese Änderungen rechtlich sanktioniert wurden oder nur auf Eigeninitiative der Ratsherren oder Intervention des Herzogs zurückgingen. Auf jeden Fall tragen alle bekannten Quellen nichts Neues hinsichtlich dieser Praxis bei⁸⁹.

Eine solche Lösung war auch innerhalb des Magdeburger Rechts nicht außergewöhnlich. Eine eigene Gruppe von zwei oder vier abwechselnd regierenden Bürgermeistern besaßen z. B. Thorn⁹⁰ und Danzig⁹¹ (in beiden war die Kulmer Variante des Magdeburger Rechts bindend). Einem dem Liegnitzer sehr ähnlichen Modell begegnet man in Elbing (Lübisches Recht), wo sich ebenfalls der Bürgermeister und sein Stellvertreter abwechselten⁹², bis diese Praxis im Jahre 1561 in ein ständiges Kollegium von vier Bürgermeistern geändert wurde⁹³. Solche Lösungen sind in Schlesien nicht anzutreffen.

Der Mangel an Quellen läßt das Prinzip der Alternation nicht eindeutig erkennen. In den Jahren 1507 bis 1518 wechselten sich Balthasar von der Heide und Peter Virling (Fyerling) auf den beiden ersten Ratsplätzen ab.

⁸⁸ A884 i A885 s.p. 17 feb. 1637.

⁸⁹ Auch die aus dieser Zeit (1507) stammende Urkunde Herzog Friedrichs II. mit der Bestätigung der städtischen Privilegien schweigt hierzu, vgl. D804: 7 ian. 1507.

⁹⁰ K. Mikulski, *Urządnicy miejsy Torunia...*, S. 14.

⁹¹ J. Zdrenka, *Głównie, Stare i Młode miasto Gdańsk...*, S. 45.

⁹² R. Czaja, *Urządnicy miejsy Elbląga...*, S. 13.

⁹³ K. Mikulski, *Urządnicy miejsy Elbląga...*, S. 6f.

Später (1528/1529) nahmen ihre Plätze Kaspar Scholcz und Johann Prausnitz ein, wobei ersterer bis zur Amtszeit 1548/1549 in dieser Position blieb, der zweite allerdings aus unbekanntem Gründen den Platz innerhalb der beiden ersten Ämter (aber nicht im Rat) verlor. Prausnitz wurde zunächst durch einen anderen Balthasar von der Heide (bis zur Amtszeit 1538/1539) und später durch Melchior Jeschke ersetzt.

c) Reformen Herzog Friedrichs III. von 1548 und ihre Folgen

Nach der langen Herrschaft Herzog Friedrichs II. (1480–1547) wurde sein Land unter seine beiden Söhne geteilt – der ältere Friedrich (III.) erhielt das Herzogtum Liegnitz, der jüngere Georg (II.) das Herzogtum Brieg. Friedrich III. lebte zwar bis 1570, seine Regierung erwies sich aber als von kurzer Dauer. Der Herzog geriet schnell in Konflikt mit seinem jüngeren Bruder und verlangte einen größeren Anteil am väterlichen Erbe. Als er seine Forderungen nicht durchzusetzen vermochte, verließ er unerwartet sein Schlesien und reiste 1551 zunächst für längere Zeit nach Frankreich und danach nach Polen. In beiden Ländern unterhielt er engste Beziehungen zu den dortigen katholischen Königshöfen, obwohl er selber am lutherischen Glauben festhielt. Währenddessen wurde sein Herzogtum vom Kaiser verwaltet, für seine Söhne führten sein Bruder Georg und Bischof Balthasar von Promnitz die Vormundschaft. Friedrich III. kehrte schließlich 1556 nach Schlesien zurück und übernahm wieder die Herrschaft über das Herzogtum Liegnitz (außer der Stadt Liegnitz), um nach nur drei Jahren eines äußerst ausschweifenden Lebens (und der Versetzung aller Güter zur Schuldentilgung sowie der Auflegung neuer Steuern) auf Bitten des Liegnitzer Stadtrats vom Kaiser von der Herrschaft ausgeschlossen zu werden. Der unausgeglichene und verantwortungslose Herzog wurde schließlich in Breslau verhaftet und nach einigen Monaten im Liegnitzer Schloß festgesetzt, wo er bis zu seinem Tode verblieb⁹⁴. Die Herrschaft über das Herzogtum übernahm sein Sohn Heinrich XI., dessen Regentschaft ebenfalls wenig ruhmvoll verlief.

⁹⁴ K. R. Prokop, *Fryderyk III* [Friedrich III.], in: *Piastowie. Leksykon biograficzny*, hrsg. v. S. Szczur und K. Ozóg, Kraków 1999, S. 508–511.

In diesem Kontext muß die Politik Herzog Friedrichs III. und seiner Nachfolger gegenüber dem Liegnitzer Stadtrat sowie die Ereignisse des Jahres 1548 betrachtet werden:

- am 5. Juni bestätigte der Herzog der Stadt alle Privilegien⁹⁵
- am 8. (nach dem Bericht J. J. Bruckners) bzw. am 20. November (nach Thebesius) nominierte der Herzog Cornelius Scholtz auf den letzten Platz im Rat (*Ziegelherr*), der durch den früheren Aufstieg des Bonaventura Lange zum (städtischen oder herzoglichen) Rentmeister frei geworden war. Dies bedeutete jedoch eine Verletzung der freien Ratswahl. Bei dieser Gelegenheit ließ der Herzog auch die Urkunden und Stadtschlüssel ins Schloß verbringen (sie wurden am 3. Januar des folgenden Jahres zurückgegeben)⁹⁶.
- im gleichen Jahr wurde, das uns lediglich kopiał (und ohne Tagesdatum) überlieferte Privileg des Herzogs ausgestellt, welches die Prozedur der Ratswahl wesentlich änderte. Darin behielt sich der Herzog die Bestätigung der letzten vier Plätze im Rat, des Schöffensmeisters und aller Schöffen vor, der Bürgermeister und sein Stellvertreter (Prokonsul) sollten hingegen direkt vom Herzog nominiert werden. Die neugewählten (bzw. ernannten) Ratsherren hatten ihren Eid nun in die Hände des Herzogs und die Schöffen den ihren in die der Ratsherren abzulegen. Der Aschermittwoch wurde als Wahltermin bestätigt⁹⁷.

Sowohl mit der Einführung der erzwungenen Wahlbestätigung der Ratsherren und Schöffen, als auch mit den Nominierungen des Bürgermeisters und des Prokonsuls brach Herzog Friedrich III. das Recht der freien Ratswahl. In den hier veröffentlichten Verzeichnissen tritt die Reichweite des zwischen dem Herzog und dem Stadtrat schwelenden Konflikts deutlich zutage:

- 1548 bestätigte der Herzog zwar die Zusammensetzung des Rats, änderte aber gleichzeitig die Reihenfolge der Ratsherren (darunter auch die des Bürgermeisters).
- 1549 verbot er die Neuwahl und befahl, daß die vor einem Jahr gewählten und bestätigten Bürgermeister, Ratsherren, Schöffen und alle Zunfältesten in ihren Ämtern bis zur nächsten Amtszeit ver-

⁹⁵ D817: 5 iun. 1548.

⁹⁶ B436 50, 252; G. Thebesius, op.cit., S. 63 (Teil III).

⁹⁷ C8 83, 88; A. H. Kraffert, op.cit., Bd. II/2, S. 9.

blieben⁹⁸. Ähnliches geschah auch 1559⁹⁹, was anscheinend die Verbitterung der Ratsherren noch vertiefte und sie schließlich vor dem Kaiser klagen ließ.

- 1550 kam es wegen der Wahl wohl wieder zum Zwist, wovon die zwei erhaltenen Schöffnenlisten, beide auf den gleichen Tag datiert, aber in verschiedene Stadtbücher eingetragen, zeugen. Außer in der Reihenfolge der Schöffnen unterscheiden sie sich nur noch in der Person des Vogts, was wiederum für Veränderungen innerhalb des Rats spricht.
- im Januar 1551 ließ der Herzog – in den Augen der Bürger – ohne triftige Gründe den Bürgermeister und zwei Ratsherren verhaften, nahm das Stadtsiegel und die Stadtschlüssel an sich und beauftragte den vierten Ratsherren Cornelius Scholtz mit der Wahrnehmung der Aufgaben des Bürgermeisters, der anscheinend deutlich bessere Beziehungen zum Herzog als der übrige Rat pflegte¹⁰⁰. Hiermit wurde das Ziel verfolgt und auch erreicht, bei den Wahlen des Jahres 1551 Scholtz zum Bürgermeister wählen zu lassen, die übrigen Ratsherren aus dem Rat zu verdrängen und diesen mit neuem Personal zu ergänzen.
- eine ähnliche Situation wie die des Jahres 1548 (Rats- und Schöffnenwahl mehr oder weniger durch den Herzog verändert) wiederholte sich in den Jahren 1552, 1560, 1562, 1564 und 1566 sowie möglicherweise auch 1565, also bereits während des Aufenthalts Herzog Friedrichs in Frankreich bzw. während seines Hausarrests, was bedeutet, daß seine Politik gegenüber der Stadt von den Regenten bzw. seinem Sohn fortgeführt wurde.

Über das praktische Ausmaß der von Herzog Friedrich eingeführten freien Besetzung der ersten zwei Plätze im Rat durch den Herrscher zeugen Einträge folgender Art: *Burgermeister und Baysitzer pflegen wir nicht zubeschreibenn* (oder ähnliche). Die Ratsherren pflegten den Bürgermeister und seinen Stellvertreter wohl deswegen nicht „einzutragen“, da nach einem *alten brauch* – darin kommt wohl eine gewisse Ironie durch – sie zur Zeit der Wahl den herzoglichen Willen in dieser Sache wohl noch nicht kannten.

⁹⁸ A382 145.

⁹⁹ A162 69.

¹⁰⁰ G. Thebesius, op.cit., S. 76; A. H. Kraffert, op.cit., Bd. II/2, S. 17.

Es läßt sich nur vermuten, daß die Eingriffe des Herzogs in die Wahlen meistens „auf Entfernung“ stattfanden, denn es ist schwer vorstellbar, daß die Herzöge, auch solche „unkonventionellen“ wie Friedrich III. und Heinrich XI., an diesen regelmäßig persönlich teilnahmen. Allerdings existiert auch für eine persönliche Teilnahme ein Beispiel. Am 21. Mai 1561 kam laut J. J. Brückner und G. Thebesius Herzog Heinrich XI. ins Rathaus und veränderte die Zusammensetzung des Rats. Kurze Zeit vorher starb Bürgermeister Hans Staros, für dessen Stelle der Herzog den zweiten Ratsherren nominierte. An dessen Stelle setzte er wiederum den dritten Ratsherren (also den Vogt), zum Vogt ernannte er einen der Schöffen und in die Schöffenbank ließ er einen neuen Mann aufnehmen¹⁰¹. Wenn es sich tatsächlich so abgespielt hat, läge damit eine Verletzung der im oben genannten herzoglichen „Privileg“ von 1548 fixierten Praxis vor¹⁰². Das Problem liegt jedoch darin, daß erstens die oben beschriebenen Ereignisse in keiner zeitgenössischen Quelle erwähnt werden¹⁰³, zweitens berichtet das von Thebesius zitierte Stadtbuch zwar von außergewöhnlichen Wahlen, schweigt sich aber über eine Beteiligung des Herzogs aus¹⁰⁴. Schließlich bestätigen die von Thebesius herangezogenen Verzeichnisse der Ratsherren und Schöffen dieser Zeit nicht ganz die beschriebenen Ereignisse.

d) Die „dritte Ordnung“ (Die Zwölfer)

Der eingeschränkte, jedoch nicht ganz versperrte Zugang von Kaufleuten und Handwerkern zum Rat oder zur Schöffenbank führte in vielen, vor allem größeren Städten, zu mehr oder weniger heftigen Konflikten. Diese wiederum mündeten bisweilen in der Zulassung von Vertretern der aufbegehrenden Gruppen zur Herrschaft. Die sog. dritte Ordnung (neben dem Rat und der Schöffenbank) übte jedoch, im Gegensatz zu den beiden ersten, gewöhnlich keine reale Macht aus, sondern erhielt lediglich Beratungs- bzw. Kontrollfunktionen. So berief in den Jahren 1521–1524 der polni-

¹⁰¹ B436 56, 254; G. Thebesius, op.cit., S. 137.

¹⁰² Darin behielt sich zwar der Herzog das Recht vor, den Bürgermeister und seinen Stellvertreter zu wählen, aber nicht mehr den Vogt oder den Schöffen.

¹⁰³ Thebesius schrieb gut ein Jahrhundert, Brückner gar fast zwei Jahrhunderte später.

¹⁰⁴ A162 208.

sche König Sigismund I. der Alte die „dritte Ordnung“ für Krakau ein¹⁰⁵, im Jahre 1523 entstand ein ähnliches Kollegium in Thorn¹⁰⁶, zwei Jahre später in Elbing (32 Männer)¹⁰⁷ und 1526 in Lemberg (*Zehnerkommission*, seit 1686 *Elferkommission*)¹⁰⁸ und in Danzig (98 Mitglieder)¹⁰⁹. 1693 führte König Johann III. Sobieski die ‚dritte Ordnung‘ in Posen (20 Männer) ein¹¹⁰.

In schlesischen Städten war die Institution der ‚dritten Ordnung‘ bis dahin unbekannt, zumindest ist diese in der bisherigen Geschichtsschreibung unbekannt. Daher überrascht es, daß in Liegnitz ein Kollegium der Zwölf (*die Zwölfer*) auftaucht. Wir begegnen diesem Begriff zum ersten Mal 1587, als Herzog Friedrich IV. befahl, die städtischen Rechnungslegungen von den Ratsherren, den Schöffen, den Ältesten (der Zünfte), den *Zwölfern* und den Geschworenen abzeichnen zu lassen¹¹¹. Eines der Stadtbücher überliefert die Listen der neu berufenen *Zwölfer* der Jahre 1616–1642¹¹². Spuren realen Wirkens dieses Kollegiums finden wir in den Quellen jedoch nur gelegentlich: 1599¹¹³, 1604¹¹⁴, 1609¹¹⁵, etwas öfter dann ab den 1650er Jahren, obwohl auch dann kaum von einer Regelmäßigkeit gesprochen werden kann¹¹⁶.

¹⁰⁵ Die Krakauer „dritte Ordnung“ bestand aus 40 Personen – *quadragintaviratus*, vgl. Z. Noga, op.cit., S. XLIV.

¹⁰⁶ Zunächst 24 Mitglieder, dann zehn, seit 1565 – 50, seit 1602 – 60, vgl. K. Mikulski, *Urzednicy miejscy Torunia...*, S. 12.

¹⁰⁷ K. Mikulski, *Urzednicy miejscy Elbląga...*, S. 4.

¹⁰⁸ M. Kapral, op.cit., S. 27.

¹⁰⁹ J. Zdrenka, *Główne, Stare i Młode miasto Gdańsk...*, S. 30.

¹¹⁰ *Władze miasta Poznania...*, Bd. I, S. VI.

¹¹¹ **B436** 60: 5 mai. 1587.

¹¹² **A137** 2: 17 feb. 1616, 5: 1617, 13: 1620, 18: 2 dec. 1622, 26: 1626, 39: 1630, 42: 1632, 64: 1636, 115: 1638, 121: 1642.

¹¹³ **A487** 2: 28 sep. 1599.

¹¹⁴ **A870** s.p.: 27 ian. 1604.

¹¹⁵ **A169** 11: 10 feb. 1609.

¹¹⁶ **A137** 130: 8 mai. 1657 / **A172** 137: 27 aug. 1655 / **A178** 50: 7 apr. 1696, 113: 7 ian. 1697, 131: 22 feb. 1697, 446: 22 aug. 1704 / **A196** 62: 5 iun. 1653, 136-177: 1654 / **A206** 148: 24 apr. 1719, 295: 3 iul. 1721 / **A272** 154: 20 dec. 1696 / **A301** 25–26: 26 aug. 1665, 49: 23 aug. 1666 / **A314** s.p. 23 feb. 1682, 28 iun. 1685 / **A316** s.p. 31 iul. 1688 / **A319** 176: 9 iun. 1706, 188: 1 iun. 1707, 214–215: 13 dec. 1707 / **A322** 105-106: 5 sep. 1712, 118–119: 16 ian. 1713, 196: 11 feb. 1715 / **A324** 52: 5 mar. 1717, 191: 5 mai. 1719, 243: 3 iul. 1721, 352: 23 iun. 1724 / **A335** 95: 8 mai. 1673 / **A337** 168: 10 mar. 1681, 247: 7 feb. 1682 / **A339** 257: 19 aug. 1702, 267: 22 nov. 1702 / **A340** 723: 6 mar. 1717 / **A408** s.p. 25 ian. 1656.

Die *Zwölfer* wurden vom Rat, wohl nach vorherigen Beratungen mit den Zünften einberufen¹¹⁷. Unbekannt ist auch, ob sie für eine bestimmte Amtszeit oder lebenslang berufen wurden. Sie begegnen grundsätzlich nur in zwei Funktionen: Erstens als Unterzeichner der oben genannten Stadtrechnungen sowie zweitens, wenn der Rat sich an die *communitas* mit der Bitte um Beratung und Bestätigung entweder neuer Willküren oder (öfter) neuer Nominierungen für den Rat und für andere, vom Rat zu bestellende Ämter¹¹⁸ wandte. Sie treten in diesen Fällen immer nach den Schöffen und vor bzw. neben den Geschworenen (als Vertretern der Zünfte) auf. Letzterer Umstand sowie die Tatsache, daß die meisten von ihnen aus den Zünften hervorgingen, erlauben nicht, innerhalb der mehr als ein Dutzend bekannten Familiennamen die *Zwölfer* von den Geschworenen zu unterscheiden. Es scheint jedoch, daß sie entgegen ihrem Namen nur selten als vollzähliges Kollegium aufgetreten sind – meistens waren sie zu zweit, zu dritt oder viert. Nur ausnahmsweise, und zwar für die Jahre 1616–1642, 1665¹¹⁹ und 1696¹²⁰, ist es gelungen, Einträge mit vollständiger Zusammensetzung des Kollegiums zu finden, was schließlich zu der Entscheidung führte, auf die Veröffentlichung solch unvollständiger Listen zu verzichten.

e) Der Syndikus

Das in den Liegnitzer Quellen im Jahre 1592 zum ersten Mal vorkommende Amt des Stadt syndikus' ist – nach dem Beispiel Breslaus und anderer schlesischer Städte¹²¹ – schnell zu einem der wichtigsten Ämter überhaupt geworden. Formal kein Mitglied des Rats, hatte er ständig Anteil an dessen Arbeit als Wächter der rechtlichen Interessen der Stadt¹²². Im Liegnitzer Fall hat-

¹¹⁷ A137 13: 1620 (*sindt zwelffer vom Rath geordnet*), 18: 2 dec. 1622 (idem).

¹¹⁸ So z. B. die Geistlichen und die Kirchväter für die städtischen Pfarrkirchen.

¹¹⁹ A301 25–26: 26 aug. 1665.

¹²⁰ A272 154: 20 dec. 1696.

¹²¹ E. Wólkiewicz, *Syndycy wrocławscy w średniowieczu i czasach nowożytnych* [Die Breslauer Syndiki während des Mittelalters und der Frühen Neuzeit], in: *Město a intelektuálové (od středověku do roku 1848)*, hrsg. v. O. Fejtova (Documenta Pragensia, 26), Praha 2008, S. 149–175.

¹²² G. Thebesius, op.cit., S. 30 (Cap. IV 17): *Syndicus, zwar eine Persona publica de Collegio, nich aber ein Collega oder Senator ist. Daher Er auch besonders seinen Sitz und Tisch hat.*

te dieses Amt, vor allem im 17. Jh., einer der höher gestellten Ratsherren inne. Dies bewirkte wiederum, daß die Syndiki manchmal nur schwer in den Quellen identifiziert werden konnten, was die Bearbeiter schließlich dazu zwang, den von J. J. Brückner erstellten und von A. H. Kraffert¹²³ publizierten Verzeichnissen zu vertrauen.

4. DIE ENTWICKLUNGEN DES 17. UND 18. JAHRHUNDERTS

a) Verfall der jährlichen Ämterrotation und die Durchsetzung lebenslanger Stellen in Rat und Schöffbank

Die von Friedrich III. eingeführte herzogliche Aufsicht über die Ratswahl zog noch eine weitere Folge nach sich. In der Praxis wurden beide Kollegien nun voneinander separiert, womit der endgültige Verzicht auf die seit dem 14. Jh. praktizierte Ämterrotation und auf den freien Übergang von der Schöffbank in den Rat und wieder zurück einherging. Damit blieb nur noch eine Aufstiegsmöglichkeit übrig: von der Schöffbank in den Rat. Die Untersuchung der Verzeichnisse deutet darauf hin, daß sich dies endgültig in den 1560er Jahren durchsetzte. Seitdem sind nur noch zwei Ausnahmen zu belegen: Zum einen Hans Dorffer, der noch in den 1570er und 1580er Jahren als Schöffe und ein Mal auch als Vogt erscheint, sowie Valentin Fiebig, der dreißig Jahre auf der Schöffbank saß, dann aber für eine Amtszeit (1581/82) Ratsherr wurde, um schließlich wieder auf die Schöffbank zurückzukehren.

Eigentlich wäre also bereits von 1582 an die Zusammensetzung der Schöffbank nicht mehr traditionell, also nach den Amtszeiten anzugeben, sondern nach der Zugehörigkeitsdauer einzelner Personen zu diesem Gremium. Aus zwei Gründen wurde damit jedoch bis zum Ende des 16. Jh. gewartet: Erstens sind die Verzeichnisse der Ratsherren und Schöffen für die 80er und 90er Jahre wegen Quellenmangels nur fragmentarisch erhalten. Zweitens sieht man anhand der erhaltenen Quellen deutlich, daß weiterhin (eben bis zum Ende des Jahrhunderts) am herkömmlichen System festgehalten wurde, indem man die Fiktion der alljährlichen Wahl neuer Schöffen

¹²³ A. H. Kraffert, op.cit., Bd. III, S. 331.

durch den Rat aufrechterhielt. Dabei wurde hingenommen, daß immer wieder dieselben Leute bestätigt wurden und nur im Todesfall oder beim Aufstieg eines der Schöffen in den Rat der frei gewordene Platz einer neuen Person überlassen wurde.

Seit den 1580er Jahren war das Amt des Schöffen praktisch unbefristet, auch wenn anfangs die jährlich veranstalteten fiktiven Wahlen zumindest den Anschein der Befristung zu wahren bemüht waren. In der gleichen Art, jedoch deutlich später, geschah dies auch innerhalb des Rats. Vieles bleibt auch hierbei wegen des Quellenmangels aus den zwei letzten Jahrzehnten des 16. Jh. unvollständig, doch deuten die erhaltenen Verzeichnisse darauf hin, daß es bis in die 1620er Jahre immer zu einer, wenn auch nur minimalen Rotation innerhalb des Rats gekommen ist. Es ist allerdings auch zu berücksichtigen, daß langsam eine neue Ordnung angestrebt wurde. Die Rotation innerhalb der Ämter war nur gering, und angefangen mit dem Jahr 1602 wurden die Wahlen nicht mehr jährlich, sondern nur noch alle zwei Jahre veranstaltet. Die wichtigste Rolle bei der Durchsetzung dieses Systems muß der herzoglichen Herrschaft zugeschrieben werden, wofür das beste Beispiel aus dem Jahr 1607 vorliegt. In den Stadtbüchern steht hier eine lakonische Notiz über eine vom herzoglichen Hauptmann veranstaltete Wahl. Dieser entschied dabei, daß alle Ratsherren in ihren bisherigen Ämtern verbleiben sollten¹²⁴.

Die letzten Ratswahlen, bei denen es zumindest zu einer teilweisen Rotation gekommen war, fanden anscheinend im Jahre 1614 statt. Die nächste Wahl vom 17. Februar 1616¹²⁵ brachte keine Änderungen in der Zusammensetzung und in der Hierarchie des Rats mit sich, und in den folgenden zwei Jahren fanden gar keine Wahlen statt¹²⁶.

Über die nächsten Wahlen sprechen die uns bekannten Quellen erst zum 10. November 1622, aber es scheint, daß im Jahre 1620 noch eine Wahl stattgefunden hatte, deren Akten sich nicht erhalten haben¹²⁷. Das Fehlen dieser Akten bewirkt jedoch, daß wenn auch die Ergebnisse der Wahl des

¹²⁴ **A168** 166.

¹²⁵ Sie fand in Anwesenheit der herzoglichen Kommissare, darunter des Landeshauptmanns Wolfgang von Rothkirch, statt, vgl. **A137** 1: 17 feb. 1616.

¹²⁶ **A137** 5: 1617: *Anno 1617 ist die Rathskhür nicht gehalten worden*; 9: 1618: *Hoc Anno ist die Rathskuehr nichts gehalten worden*.

¹²⁷ Darauf deutet eine aufmerksame Lektüre der Ratsherrenlisten.

Jahres 1622 bekannt sind, sie dennoch nicht beweisen, welche Ratsherren damals aufgestiegen und welche zum ersten Mal in den Rat gelangt sind. Sicher ist lediglich der Aufstieg Kaspar Krebs' vom dritten auf den zweiten Platz im Rat (daher auch die Anwesenheit der sieben herzoglichen Kommissare, darunter des Hauptmanns Adam Stange) und die Besetzung des freigewordenen dritten Platzes mit dem Schöffen Johann Weigel¹²⁸.

Die Quellen verschweigen auch, aus welchen Gründen der Bürgermeister Kaspar Scholtz Anfang 1628 sein Amt niedergelegt hatte. Möglicherweise waren sein Alter und sein Gesundheitszustand der Grund dafür, obwohl sein Tod erst im Juni folgenden Jahres gemeldet wird. Auf jeden Fall ernannte Herzog Georg Rudolf am 22. Januar 1628 außerhalb der Wahlprozedur den zweiten Ratsherren Kaspar Krebs zum Bürgermeister¹²⁹. Da bereits im Juni 1625 der vierte Ratsherr J. L. Knobloch gestorben war, mußten zwei Stellen wiederbesetzt werden. Die Wahlen fanden *more usitato* am 6. September 1628 in Anwesenheit der herzoglichen Kommissare statt und endeten mit der Bestätigung K. Krebs' im Bürgermeisteramt, der Nominierung Fabian Schubarts auf den zweiten Platz, dem Aufstieg des fünften und des sechsten Ratsherren um einen Platz höher und der Berufung des Untervogtes Abraham Urban auf den sechsten Platz. Die beiden neuen Ratsherren (Schubart und Urban) begaben sich daraufhin nach Parchwitz, um vor dem Herzog den Treueeid zu leisten¹³⁰.

Bald darauf wurde wieder eine Neuwahl notwendig. Im Februar 1630 starb zunächst der Vogt Johann Weigel und im März folgenden Jahres der fünfte Ratsherr Johann Wittich. Hierauf übertrug Herzog Georg Rudolf bereits am 4. März 1630 das Amt des Vogts für ein Jahr (praktisch aber für zwei Jahre) dem vierten Ratsherren Kaspar Thilo¹³¹. Am 19. Juli 1632 genehmigte der Herzog die Wahl und ernannte seine Wahlkommissare. Diese wurde dann am 29. und 30. Juli durchgeführt. Man bestätigte K. Thilo im Amt des Vogtes, auf die von ihm freigemachte vierte Stelle wurde der Syndikus Michael Hene berufen, auf den fünften Platz stieg der sechste Ratsherr

¹²⁸ A137 17: 10 nov. 1622.

¹²⁹ A137 30: 22 ian. 1628.

¹³⁰ A137 31: 6 sep. 1628 / A 170 152: 6 sep. 1628.

¹³¹ A137 37: 4 mar. 1630.

A. Urban auf und zum sechsten Ratsherren wurde der Schöffe Daniel Hertwig ernannt¹³².

Der Tod des Vogtes K. Thilo im Oktober 1633 (während der Pest) erzwang die nächste Neuwahl. Sie fand am 15. August folgenden Jahres wiederum in Anwesenheit herzoglicher Kommissare statt, in deren Folge die drei letzten Ratsherren um einen Platz vorrückten. Auf den so freigewordenen letzten Platz wurde der Schöffe Israel Pauli nominiert¹³³.

Ende 1635 sind weitere Neubesetzungen notwendig geworden – im April verstarb der vierte Ratsherr A. Urban, im Juli der zweite Ratsherr F. Schubert¹³⁴, darüber hinaus fungierte der Vogt Michael Hene seit einem Jahr als Stadtschreiber, was bedeutete, daß er nicht lange beide Funktionen parallel ausüben konnte. Die Wahlen fanden in Anwesenheit herzoglicher Kommissare am 6. November statt und nahmen eine überraschende Wendung. Bürgermeister Kaspar Krebs von Romnitz resignierte sein Amt und übernahm erneut den vakanten zweiten Platz (er starb bald danach, Anfang 1636). Dies ist das einzige Beispiel für eine freiwillige Degradierung. Der dem Rang nach erste Ratsherr war in dieser Situation der den fünften Platz einnehmende Daniel Hertwig; er war es auch, der für die nächsten 19 Jahre das auf diese Weise freigewordene Bürgermeisteramt bekleidete. Der sechste Ratsherr I. Pauli fühlte sich anscheinend nicht stark genug, um höhere Ämter zu übernehmen, weshalb die Plätze drei, vier und fünf mit neuen Männern besetzt wurden (Andreas Früauff, Leonhard Baudis, Kaspar Heinrich), die eine Woche später (am 13. November) in die Hände der herzoglichen Kommissare den Treueid ablegten¹³⁵.

Nach nicht ganz zwei Jahren ist wieder die Hälfte des Rats nicht mehr am Leben gewesen: im Januar 1635 verstarb der zweite Ratsherr (und ehemalige Bürgermeister) K. Krebs, im März 1637 I. Pauli (der sechste) und im November L. Baudis (der vierte). Die Wahlen fanden am 26. Januar 1638 statt und bedeuteten für zwei Ratsherren einen Aufstieg – der dritte Ratsherr (und Vogt) A. Früauff erhielt den zweiten Platz und der fünfte Ratsherr K. Heinrich

¹³² A137 41: 19 iul. 1632 / A170 165: 30 iul. 1632 / C8 5: 29 iul. 1632.

¹³³ A137 51: 15 aug. 1634 / C8 14: 15 aug. 1634.

¹³⁴ A170 232: 16 iul. 1635.

¹³⁵ A137 53: 6 nov. 1635, 54: 13 nov. 1635.

wurde Vogt. Die Plätze vier, fünf und sechs wurden dieses Mal mit Schöffen ergänzt (Heinrich Bachman, Thobias Günther, Balthasar Schaff)¹³⁶.

Am 23. April 1640 wurde die nächste Wahl veranstaltet, da im September vergangenen Jahres mit dem Tod B. Schaffs der sechste Platz vakant geworden war, auf den dann Martin Leuschner nachrückte¹³⁷.

Nach knapp 14 Jahren Unterbrechung fanden am 29. Januar 1654 die nächsten Wahlen statt. Auf eine Wiederbesetzung warteten bereits lange zwei Ratsplätze – der zweite (A. Früauff starb im Jahre 1644) und der vierte (H. Bachmann starb im Jahre 1649¹³⁸). Besetzt wurde jedoch nur letztere Stelle, wohl wegen der Abwesenheit des Herzogs bzw. seiner Vertreter. Infolge der Wahl avancierte T. Günther vom fünften auf den vierten Platz und auf den von ihm frei gemachten fünften Platz wurde Thobias Francke nominiert¹³⁹.

Am 31. Dezember 1654 verstarb plötzlich der Bürgermeister Daniel Hartwig¹⁴⁰, unter Umständen war die Stadt damit zum ersten Mal in der Geschichte gleichzeitig ohne einen Bürgermeister (Konsul) und Prokonsul. Ganz sicher ist dies deshalb nicht, weil Ende 1654 noch eine Wahl stattgefunden zu haben scheint, aus der als Prokonsul der bisherige Vogt K. Heinrich und der Vogt Georg Wittich hervorgegangen sind. Hierfür liegen zwar keine Quellenbelege vor, doch deutet darauf die Analyse der Serien der zweiten und dritten Ratsherren hin. Sicher kam es jedoch am 12. April 1655 zur Wahl, an der auch Herzog Ludwig IV. teilgenommen hatte – der Wahlbericht spricht gar davon, daß der Herzog persönlich „die Ratsherren gewählt“ hätte. Bürgermeister wurde der bereits erwähnte K. Heinrich, Prokonsul G. Wittich und der bisherige fünfte Ratsherr T. Francke stieg einen Platz höher auf, womit innerhalb des Rats alle Mitglieder avancierten. Zum dritten Ratsherren (Vogt) ernannte man Georg Schultes. Über die Besetzung des fünften Platzes wurde damals nicht entschieden, weshalb er vom Herzog dem gesamten Rat zur Verwaltung übergeben wurde¹⁴¹. Dieses Problem löste sich allerdings sehr schnell, da am 31. Mai desselben Jahres (1655)

¹³⁶ A137 68: 26 ian. 1638 / A170 331: 26 ian. 1638 / C8 16–25: 26 ian. 1638.

¹³⁷ C8 26: 23 apr. 1640.

¹³⁸ C21: 29 nov. 1649 (der Rat an den Herzog, Henrich Bachman *weinherr* starb *unter der mittags predigt* in seinem 75-ten Lebensjahr).

¹³⁹ A137 68: 29 ian. 1654 / A171 187: 29 ian. 1654.

¹⁴⁰ A171 300: 31 dec. 1654.

¹⁴¹ A171 192: 12 apr. 1655.

bei der Installierung der neuen Ratsherren bekannt wurde, daß der bisherige sechste M. Leuschner zum fünften Ratsherren aufgestiegen war und dessen Platz Gottfried Groß eingenommen hatte¹⁴².

Am 18. März 1661 versammelten sich die Ratsherren nach dem Tode des Prokonsuls J. Wittich († 24. Februar 1661), um ihr Gremium zu ergänzen. Auf den vakanten Platz wurde der bisherige Vogt G. Schultes berufen, seinen Platz nahm wiederum der Schöffe Johann Rosenecker ein. Der vierte Ratsherr T. Francke bat wegen seiner militärischen Aufgaben (er war Kommandant der Stadtwache) um die Bestätigung seiner Ratsstelle, die er auch erhielt¹⁴³.

Gut einen Monat später (27. April 1661) ergänzte der Rat den Platz auf der Schöffenbank, der wegen des Übergangs von J. Rosenecker in den Rat vakant war. Dies wäre kaum der Rede wert, wenn es nicht ein interessantes Detail gäbe. Bis jetzt war die Frage nach der Existenz von Dauerplätzen, Hierarchien und Aufstiegsmöglichkeiten innerhalb der Schöffenbank, die analog zu dem innerhalb des Rats funktionierten, recht problematisch. Aus den bisherigen, insgesamt nicht besonders zahlreichen Belegen für das Auftreten der Bank *in gremio* scheint hervorzugehen, daß die Rangfolge der Schöffen (außer des Meisters) sich nach der Amtsdauer richtete. Bei dem Protokoll von 1661 handelt es sich um eine Quelle, die diesem Bild zu widersprechen scheint. Der Rat übergab bei der Ergänzung der Schöffenbank Augustin Früauff (Schöffe seit 1650) den zweiten Platz im Kollegium und dem neu berufenen Friedrich Scharfe den fünften und damit nicht den letzten Platz¹⁴⁴. Es läßt sich nicht entscheiden, ob es sich dabei um die einmalige Spur einer festen Praxis oder um einen Versuch, etwas Neues einzuführen, handelt. Man muß jedoch unterstreichen, daß die in den Ratsakten recht zahlreich erhaltenen früheren und späteren Einträge, die sich auf die Ergänzung der Schöffenbank beziehen, keine festen Plätze innerhalb dieses Kollegiums erwähnen.

Im Mai 1666 starb der fünfte Ratsherr Martin Leuschner. Die Wahl seines Nachfolgers fand ein Jahr später statt¹⁴⁵. Ihr genaues Datum ist zwar

¹⁴² A171 192: 31 mai. 1655.

¹⁴³ A173 86: 18 mar. 1661.

¹⁴⁴ A265 5: 27 apr. 1661. Es gab schließlich sieben Schöffenstellen.

¹⁴⁵ A198 s.p. 30 apr. 1667. Das genaue Datum ist zwar nicht bekannt, doch am 30. April 1667 bat der Rat den Herzog, den bisherigen sechsten Ratsherren G. Groß auf dem vakanten Platz zu bestätigen.

nicht bekannt, am 30. April 1667 bat jedenfalls der Rat den Herzog, den bisherigen sechsten Ratsherren G. Groß auf dem vakanten Platz zu bestätigen. Eine Bestätigung ist wohl auch ergangen, was die uns bekannten Quellen auch bestätigen. Es ist daher nur schwer verständlich, warum am 16. Juli desselben Jahres die Wahlprozedur wiederholt werden mußte¹⁴⁶. Zur gleichen Zeit wurde – obwohl dies im Brief an den Herzog nicht thematisiert worden ist – Georg Thebesius auf die durch G. Groß freigemachten letzte Ratsstelle berufen.

Leider wissen wir nicht, weshalb drei Jahre seit dem Tod des Bürgermeisters Kaspar Heinrich († 1669) vergehen mußten, bis sein Nachfolger ernannt werden konnte – die Zeiten waren vergleichsweise ruhig und die herzogliche Herrschaft stabil. Die Wahlen fanden erst am 27. Juli 1672 statt. Dabei mußten gar drei Plätze im Rat besetzt werden, da zwei Ratsherren auf ihre Plätze verzichtet hatten. Der Vogt Johann Rosenecker zog sich wohl aus Alters- und Gesundheitsgründen zurück (er starb noch im selben Jahr) und Georg Thebesius wiederum wollte wohl nicht drei Ämter gleichzeitig bekleiden – er war damals zugleich sechster Ratsherr, Syndikus und Stadtschreiber. Unter diesen Umständen ist der bisherige vierte Ratsherr, T. Francke, Bürgermeister geworden (bald danach wurde er als *von Franck und Franckenburg* geadelt), der fünfte Ratsherr G. Groß wurde Vogt und die vakanten drei letzten Stellen nahmen Adam Gregor Bernhardi, Michael Grimm (bisher Schöffmeister) und Theophil Milich (Schöffe) ein¹⁴⁷.

Im Dezember 1672 verstarb der Vogt Gottfried Groß. Die Wiederbesetzung des Amtes wurde erst über ein halbes Jahr später vorgenommen, indem der vierte Ratsherr A. G. Bernhardi auf die vakante Stelle aufrückte, auf seinen Platz der fünfte Ratsherr Michael Grimm aufstieg und auf den fünften Platz Samuel Alberti aus Brieg berufen wurde. Der sechste Ratsherr Theophil Milich lehnte die ihm angetragene Beförderung ab und blieb bis zu seinem Tode auf seinem angestammten Platz¹⁴⁸.

Die letzten Wahlen unter den Piasten fanden am 7. Oktober 1675 in Anwesenheit Herzog Georg Wilhelms statt. Da der Vogt A. G. Bernhardi gestorben war, nahm seinen Platz der vierte Ratsherr M. Grimm ein. Für des-

¹⁴⁶ **A173** 342: 16 iul. 1667. Möglicherweise waren Verfahrensfehler ein Grund dafür.

¹⁴⁷ **C8** 30–32:27 iul. 1672.

¹⁴⁸ **A4** 533: 1673 / **A173** 588: 21 iun. 1673 / **C8** 33-35: 21 iun. 1673.

sen Platz wurde wiederum Heinrich Hübner nominiert, der bis dahin als Prokonsul in Haynau wirkte¹⁴⁹.

Während keine Zweifel darüber bestehen, daß sowohl die Schöffenbank am Ende des 16. Jh. als auch der Rat Anfang des 17. Jh. endgültig auf die jährlichen Wahlen verzichteten, ist die Frage nach den rechtlichen Grundlagen dieser doch fundamentalen Veränderung sehr problematisch. Georg Thebesius schreibt in seiner Chronik, daß früher, entsprechend dem Privileg Herzog Wenzels von 1353, der Rat jährlich ausgetauscht wurde, doch wegen Unbequemlichkeit dieses Verfahrens (an dieser Stelle verweist der Autor auf den Abschnitt über die Ereignisse aus der Mitte des 15. Jh.) soll die Wahl durch die Präsentation ersetzt worden sein. Zwar beruft er sich dabei auf die 1676 erlassene kaiserliche Bestätigung der städtischen Privilegien, doch keines dieser Privilegien (außer dem von 1353) spricht über die hier interessierende Sache¹⁵⁰. Es scheint, daß der Rat in dieser Hinsicht aufrichtiger war. Als die Ratsherren nämlich 1690 beim Kaiser ihr *ius eligendi vel potius praesentandi senatores* einforderten, beriefen sie sich zwar auf das Privileg Herzog Wenzels sowie dessen von seinen Nachfolgern ausgestellten Bestätigungen und zitierten auch das Privileg Herzog Friedrichs III. von 1548 (obwohl dieses für den Rat nicht so günstig war); schließlich gaben sie jedoch zu, daß die Präsentation als Methode der Ratsergänzung zwar *de facto*, jedoch niemals *de iure* durchgesetzt worden wäre¹⁵¹.

b) Schöffen im Rat in den Jahren 1643–1656

Eine weitere verfassungsrechtliche Liegnitzer Eigentümlichkeit begegnet in den Stadtbüchern der Jahre 1643–1656. Die notwendige Bestätigung jeder Nominierung durch den Herzog, so auch während des Krieges und in Abwesenheit Herzog Georg Rudolfs, bedeutete für das Gremium in der Praxis das Fehlen von Ergänzungsmöglichkeiten, was wiederum seine Arbeit lähmte. In dieser Situation wurden *ex speciali commissione* unverzüglich andere Amtsträger, vor allem Schöffen hinzugezogen, die mit gleichen Rechten wie die nominierten Ratsherren ausgestattet waren:

¹⁴⁹ A211 s.p. 1675 / C8 36: 7 oct. 1675.

¹⁵⁰ G. Thebesius, op.cit., S. 30 (Cap. IV 18).

¹⁵¹ C8 80–84.

Caspar Hallgans	Schöffenmeister	1643, 1645–1650, 1652, 1654, 1656 ³⁵¹
Georg Wittich	Schöffe	1645–1648 ³⁵²
Christian Assmann	?	1645 ³⁵³
Georg Weis	?	1647–1648 ³⁵⁴
Andreas Heinze	Schöffe	1648, 1654, 1656 ³⁵⁵
Benjamin Herttwig	Schöffe	1650, 1654 ³⁵⁶
Augustin Fruaff	Schöffe	1654, 1656 ³⁵⁷

c) *Litterati* und *honorati*. Die „vierte Ordnung“?

Seit 1672 (also gegen Ende der Piastenzzeit) taucht in einem ähnlichen rechtlichen Kontext wie die *Zwölfer* (Abzeichnung der Stadtrechnungen sowie Bestätigung neuer Amtsträger und Geistlichen) eine neue, recht rätselhafte Gruppe (mit der Zeit sogar zwei Gruppen) auf – die *Litterati* und *Honorati*. Während die *Zwölfer* in ihrer Mehrheit als Vertreter der Zünfte gelten, finden wir unter den *Gebildeten* promovierte Wissenschaftler (vor allem Mediziner) und diplomierte Rechtsanwälte. Sie traten gewöhnlich paarweise auf, manchmal einzeln, seltener in größeren Gruppen. Auch in ihrem Fall wissen wir nichts über ihre rechtliche Verankerung, die Art und Weise ihrer Berufung bzw. Nominierung und die Dauer ihrer Amtszeiten. Ungewöhnlich ist jedoch ihr Platz innerhalb der Hierarchie der Stadtverwaltung. Die *Litterati* treten in den Büchern gleich hinter den Ratsherren und eventuell nach dem Syndikus, aber vor den Schöffen auf. Damit verdrängten sie letztere, mehr als dreihundert Jahre nach dem Privileg Herzog Wenzels I., vom zweiten Platz in der Hierarchie. Dies hatte allerdings keinen größeren Einfluß auf die Auf-

¹⁵² **A241** 54:30 apr. 1643, 115:27 oct. 1543 / **A243** 40:15 mar. 1645, 273:26 mar. 1646, 276:7 apr. 1646 / **A245** 38:24 apr. 1647 do 223:12 sep. 1648 / **A246** 17:31 mai. 1649, 142:12 feb. 1650, 254:16 sep. 1650 / **A251** 5:27 ian. 1652, 18:1 mar. 1652 / **A254** 56: 23 iul. 1654 / **A258** 2:7 ian. 1656.

¹⁵³ **A243** 112:18 sep. 1645 do 285:27 sep. 1646 / **A245** 25:23 mar. 1647 do 292:11 nov. 1648.

¹⁵⁴ **A243** 81:11 iul. 1645.

¹⁵⁵ **A245** 43: 8 mai. 1647, 121: 2 ian. 1648.

¹⁵⁶ **A245** 293: 12 nov. 1648 / **A254** 56: 23 iul. 1654 / **A258** 2:7 ian. 1656.

¹⁵⁷ **A246** 254: 16 sep. 1650 / **A254** 56: 23 iul. 1654.

¹⁵⁸ **A254** 56: 23 iul. 1654 / **A258** 2:7 ian. 1656.

stiegsmöglichkeiten innerhalb der Herrschaftsstrukturen. Von den uns bekannten *Litterati* stieg keiner in den Rat auf, Schöffen wurden nur zwei.

d) Die konfessionelle Frage nach 1675 und die Zusammensetzung von Rat und Schöffenbank

Der Tod des letzten Piastenherzogs Georg Wilhelm im Herbst 1675 und der darauf folgende Übergang des Herzogtums unter die unmittelbare Herrschaft der Habsburger bedeutete für alle bis dahin lutherischen Untertanen und Institutionen, daß sie umfassenden gegenreformatorischen Maßnahmen unterworfen wurden. Der neue Herrscher achtete zwar die Integrität des bestehenden Rates, was zweifelsohne durch die mittlerweile lebenslangen Amtszeiten begünstigt wurde, und bestätigte am 23. Juli 1676 die 55 städtischen Privilegien (darunter auch das Wenzels I. von 1353)¹⁵⁹. Beide Seiten werden sich aber wohl kaum größere Illusionen gemacht haben, daß damit der unvermeidliche Konflikt nur aufgeschoben wurde.

Eine erste Gelegenheit, die Kompromißbereitschaft beider Seiten auszuloten, bot sich erst fünf Jahre später an: am 9. März 1680 starb der Prokonsul Georg Schultes. Zur gleichen Zeit gab aus Altersgründen der Vogt Michael Grimm sein Amt auf. Bereits am 13. März schrieb der Rat dem Kaiser und schlug ihm als Prokonsuln Andreas Franz di Conti (einen Katholiken und bisherigen Vorsteher der Johannisstiftung), als Vogt Samuel Alberti (einen Lutheraner und bisherigen Ädilen) und für das auf diese Weise vakant gewordene Ädilenamt den Schöffen Daniel Eberhard Hertwig (einen Lutheraner und Sohn des bereits verstorbenen Bürgermeisters)¹⁶⁰ vor. Es handelte sich dabei anscheinend um einen vernünftigen Kompromiß, der möglicherweise vor dem formal unterbreiteten Vorschlag bereits ausgehandelt worden war, weshalb ihn der Kaiser akzeptierte, so daß am 29. Juli der Landeshauptmann des Fürstentums Liegnitz, Christoph Wenzel Graf von Nostitz die neuen Ratsherren installieren konnte¹⁶¹. Es war aber gleichzeitig das letzte Mal, daß Lutheraner für den Rat nominiert wurden.

¹⁵⁹ C8 85–86; G. Thebesius, op.cit., S. 30; A. H. Kraffert, op.cit., Bd. III, S. 14–15.

¹⁶⁰ A203 246: 13 mar. 1680 / C12: 13 mar. 1680.

¹⁶¹ A4 534: 1680 / A175 292: 29 iul. 1680 / A297 2: 29 iul. 1680 / B436 1322 / C8 48–60: 29 iul. 1680.

Die kaiserliche Verwaltung verfolgte seitdem eine Politik des langsamen konfessionellen Wandels der Stadt. Als im Dezember 1686 der Bürgermeister Thobias Francke starb, wählte der Rat A. F. di Conti zu seinem Nachfolger und an dessen Stelle wiederum D. E. Hertwig zum Ädilen, woraufhin er sich um die Bestätigung dieser Wahl bemühte¹⁶². Eher aus Prinzip als aufgrund des Ergebnisses akzeptierten die kaiserlichen Behörden diese Wahl nicht mehr und nominierten den aus Breslau stammenden Katholiken Christian Wolffgeil zum Bürgermeister¹⁶³. Nach seinem Tod 1693 folgte ihm der Katholik Kaspar Joseph Schwartz nach, der über 30 Jahre lang dieses Amt innehatte († 1725). Auf ähnliche Weise nutzte man den Tod des vierten Ratsherren Heinrich Hübner 1690 und des sechsten Ratsherren Theophil Milich ein Jahr später. Erst dann – 16 Jahre nach dem Tod Herzog Georg Wilhelms – errangen Katholiken die Mehrheit im Rat. Auf die vollständige Rekatholisierung mußte man noch neun Jahre warten – die oben erwähnten S. Alberti und D. E. Hertwig (sie starben im Februar und im Mai 1700) waren die letzten Lutheraner in diesem Kollegium.

Die fehlgeschlagene Wahl von 1686 bewirkte, daß die Ratsherren nicht mehr versuchten, weitere Wahlen vorzunehmen. In den Quellen sehen wir keine Spuren von formalen Wahlen, weder in der Zeit der „Übernahme“ des Rats durch die Katholiken (als klar war, daß die kaiserlichen Behörden ihre Kandidaten durchsetzen werden), noch nach dem Jahr 1700, als bereits der Rat vollständig aus kaiserlichen Nominierten bestand. Die Wahlen wurden durch die Nominierungen des Kaisers ersetzt, wobei jedoch das Aufstiegssystem im großen und ganzen beibehalten wurde – bei einer Vakanz erhielt jeweils der nächst folgende Ratsherr den freien Platz, seinen Platz wieder der nächste usw., der neue Mann erhielt jeweils den letzten Platz.

Die konfessionelle Teilung innerhalb des Rats hatte ohne Zweifel auch Konsequenzen für seine Arbeit, etwaige Konflikte sind jedoch in den amtlichen Quellen nur schwer faßbar. Spuren einer eindeutigen Kontroverse liegen aus dem Jahre 1694 vor – am 20. März diesen Jahres schrieb der Stadtrat an den Kaiser wegen der Ernennung eines neuen Stadtschreibers (der letzte Stelleninhaber C. J. Schwarz wurde gerade Bürgermeister). Der Bürgermeister, der Prokonsul und zwei katholische Ratsherren präsentierten dem Kai-

¹⁶² **A204** 232: 30 dec. 1686, 10 ian. 1687 / **A205** 131–2: 17 dec. 1686.

¹⁶³ Er wurde am 5. Januar 1688 vom Landeshauptmann Freiherrn von Schirowsky installiert, vgl. **A4** 538: 5 ian. 1688.

ser für dieses Amt Johann Franz Stenzel, einen Anwalt am Liegnitzer Königlichen Amt (wohl Katholik), die zwei lutherischen Ratsherren schlugen indessen den Schöffenmeister Andreas Mordebier (Lutheraner) vor¹⁶⁴. Letztendlich erlangte keiner der Vorgeschlagenen seine Nominierung, weil die kaiserlichen Behörden ihren eigenen Kandidaten, G. F. Baumann, durchsetzten.

Die harte gegenreformatorische Politik des Kaisers betraf jedoch nur den Rat. Die vom Rat nominierten Schöffen blieben größtenteils, möglicherweise mehrheitlich lutherisch – bei der Ergänzung der Schöffenbank wurde die Frage nach der Konfession der Kandidaten (zumindest offiziell) gar nicht gestellt, sie ist aber aus den Kirchenbucheinträgen bekannt. Unter den 29 Schöffen, die nach 1675 nominiert wurden, waren 20 zweifelsohne Lutheraner (Assmann, Baudis, Cirle, Dewerdeck, Dove, Gärtner [2], Grun, Hildebrandt, Hilliger, Leuschner [2], Milich, Pitiscus, Pusch, Schwebel, Sellge, Thebesius, Thilo, Zornitius), sieben Katholiken (Kobisch, Miccasa, Öhl, Schwartz [4]), bei zweien (Hildebrandi, Kayser) ließ sich die konfessionelle Zugehörigkeit nicht feststellen. Es fällt auf, daß der erste Katholik erst 1698 für die Schöffenbank nominiert wurde, bei dem es sich um den zehnten Nominierten seit 1675, aber den ersten seit der Durchsetzung der katholischen Mehrheit im Rat 1691 handelte. Im gleichen Jahr 1698 ernannte der Rat noch den Lutheraner G. Baudis zum Schöffenmeister, doch gleich nach seinem Tode 1702 erhielt der Katholik J. F. Kobisch dieses Amt, der zwar keine Erfahrung auf der Schöffenbank vorweisen konnte, aber dennoch die nächsten 40 Jahre in diesem Amt verblieb.

e) Überzählige Ratsherren

Eine weitere verfassungsrechtliche Innovation des 18. Jh. war das Aufkommen überzähliger Ratsherrenstellen (*supernumerarii*). 1703 wurde überraschenderweise auf Empfehlung des Breslauer Bischofs Joseph Pol zum überzähligen Liegnitzer Ratsherren ernannt¹⁶⁵. Außer über seine Installation besitzen wir keine weiteren Quellen, die von der Wahrnehmung seines Mandats zeugen. Nach weiteren dreißig Jahren (1736) nominierte der Kaiser Wil-

¹⁶⁴ A177 189–90: 20 mar. 1694.

¹⁶⁵ A4 161: 24 mai. 1703 legte Joseph Pol, der vom Breslauer Bischof empfohlene *supernumerarius*, in *curia* seinen Eid und wurde in den Rat eingeführt.

helm Carl Jockisch, doch wurde er, möglicherweise wegen Widerstands der lokalen Verwaltung, erst nach zwei Jahren und auf ausdrücklichen Befehl aus Wien, installiert. Jedenfalls bezog man den neuen Ratsherren in die Ämterlaufbahn ein, denn er ist nach einem Jahr sechster Ratsherr geworden. Seinen Platz nahm sofort ein neuer überzähliger Ratsherr, Ignaz Rosenberger, ein, der in dieser Stellung bis zum Ende der Habsburgerzeit verblieb.

f) Versuch der Ämtervererbung?

Nach der Durchsetzung und Konsolidierung der lebenslangen Ämter wäre es bis zu einem gewissen Grade eine natürliche Konsequenz, einen Schritt weiter zu gehen und die Vererbung von Ämtern durchzusetzen. Zwar ist es formal nie dazu gekommen, doch finden wir in den Akten der ausgehenden Habsburgerzeit zwei in diesem Kontext recht bezeichnende Fälle. Im August 1729 ernannte der Rat, gleich nach dem Verzicht seines gerade in den Dominikanerorden eingetretenen Bruders Leopold Joseph¹⁶⁶, Kaspar Joseph Schwartz zum Schöffen. Einige Jahre später, im Dezember 1736, verzichtete Michael Leuschner auf seinen Platz auf der Schöffenbank, und an seine Stelle wurde sofort sein Sohn Michael Ehrenfried berufen¹⁶⁷.

g) Nachwort

Die vorliegenden Verzeichnisse enden mit den sowohl für Liegnitz als auch für ganz Schlesien entscheidenden und symbolischen Jahren 1740-1741. Die Eroberung Schlesiens durch die preußischen Truppen König Friedrichs II. erwies sich, trotz des wechselhaften Kriegsglücks und der späteren Schlesischen Kriege, als dauerhaft und stieß bei der Bevölkerung, vor allem der lutherischen, größtenteils auf keinen Widerstand. Für Liegnitz bedeutete dies das Ende einer außerordentlichen Situation, in der eine größtenteils lutherische Stadt ausschließlich von Katholiken regiert wurde. Als die neue Herrschaft von den Ratsherren den Treueid verlangte, lehnten diese ab und legten gemeinsam am 14. August 1741 ihre Ämter nieder¹⁶⁸.

¹⁶⁶ **A283** 197: 31 aug. 1729.

¹⁶⁷ **A284** 606: 7 dec. 1736.

¹⁶⁸ A. H. Kraffert, op.cit., Bd. 3, S. 187; **B436** 155. Als einfache Bürger legten sie dann den geforderten Eid ab.

Dank dem Bericht J. J. Brückners kennen wir wenigstens teilweise die späteren Geschicke der letzten Ratsherren: Bürgermeister J. A. von Braun und Prokonsul L. B. Wittiber, beide formal Ausländer, blieben in Liegnitz und lebten noch 1748, doch werden sie wohl wegen ihres Alters keine neuen Ämter mehr bekleidet haben. Von den weiteren Ratsherren wanderte (der in Hirschberg geborene) Holzhausen nach Ungarn aus, wo er ein Amt bekleidete, Schlegelhoffer wurde Postmeister in Böhmen, Micara¹⁶⁹ wurde Regierungsrat in der Standesherrschaft Trachenberg der Fürsten Hatzfeld, Jockisch und Rosenberg bekleideten keine weiteren Posten mehr¹⁷⁰.

Bereits eine Woche nach der Resignation des alten Rats wurde ein neuer Rat berufen, doch wissen wir nichts über das Berufungsverfahren und den eventuell durch die neuen Machthaber ausgeübten Druck. Der auch in diesem Falle unschätzbare J. J. Brückner, der selber 1742 Ratsherr wurde, teilt uns die Zusammensetzung des Rats bis zum Jahre 1754 mit (deren Veröffentlichung wir unseren Nachfolgern überlassen), aus denen jedoch hervorgeht, daß die meisten der damals gewählten Personen (mit dem Bürgermeister, Prokonsul und Vogt an der Spitze) sich in ihren Ämtern zumindest bis zu diesem Jahr halten konnte¹⁷¹.

5. DER WAHLTERMIN

Der von Herzog Wenzel I. auf den Aschermittwoch festgelegte Wahltermin wurde sehr lange eingehalten. es stehen zwar keine Wahlprotokolle aus dem 14. und 15. Jh. zur Verfügung, aber zahlreiche Schöffenbücher zeigen uns den Termin der ersten Sitzung dieses Kollegiums. Von den 24 Büchern beginnen zwölf (1380, 1383, 1384, 1388, 1389, 1415, 1425, 1426, 1457, 1460, 1463, 1491¹⁷²) am ersten Mittwoch nach Aschermittwoch (bzw. nach Sonntag *Invocavit*), weitere zehn (1385, 1438, 1458, 1467, 1468, 1470, 1476, 1479, 1481, 1487¹⁷³) am übernächsten Mittwoch (also nach Sonn-

¹⁶⁹ Sein Vater war Italiener und verwaltete die Güter der Liegnitzer Benediktiner.

¹⁷⁰ **B436** 156–157.

¹⁷¹ **B436** 1326–1327.

¹⁷² **A350, A351, A352, A354, A355, A356, A357, A358, A362, A363, A360, A1202.**

¹⁷³ **A353, A359, A361, A364, A365, A366, A368, A369, A370, A371.**

tag *Reminiscere*), lediglich ein einziges (1471¹⁷⁴) am Mittwoch fünf Wochen nach Aschermittwoch (nach Sonntag *Judica*) und ein weiteres (1488¹⁷⁵) am Mittwoch nach *Quasimodogeniti*, also in der zweiten Woche nach Ostern. Wenn man berücksichtigt, daß die Schöffenbank ihre erste Sitzung nicht unbedingt am Tag der Wahl abhalten mußte, sondern erst eine oder zwei Wochen später, kann man folgern, daß der vorgeschriebene Termin generell eingehalten wurde, wobei eventuelle Abweichungen möglich waren.

Das 16. Jh. überliefert schließlich Quellen, die nicht nur den Beginn der Amtszeit sondern manchmal sogar den Moment der Wahl festhalten. Einige Male fand die Wahl tatsächlich am Aschermittwoch oder gleich danach statt (1516, 1547, 1548, 1597, 1608, 1614¹⁷⁶), vor allem weil dieser Termin in der bereits erwähnten Bestätigung Herzog Friedrichs III. aus dem Jahre 1548 festgehalten wurde. Häufiger wurde jedoch der Wahltermin auf die folgenden Wochen in der Fastenzeit gelegt, meistens vor Palmsonntag:

in der Woche nach Sonntag <i>Invocavit</i>	1551, 1554 ¹⁷⁷
in der Woche nach Sonntag <i>Reminiscere</i>	1514, 1515, 1526, 1549, 1562, 1568, 1590 ¹⁷⁸
in der Woche nach Sonntag <i>Letare</i>	1512, 1523, 1534, 1556 ¹⁷⁹
in der Woche nach Sonntag <i>Judica</i>	1527, 1533, 1535, 1537, 1542, 1543, 1544, 1545, 1548, 1550, 1551, 1553, 1555, 1557, 1558, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1569 ¹⁸⁰
in der Woche nach Sonntag <i>Palmarum</i>	1567 ¹⁸¹

¹⁷⁴ A367.

¹⁷⁵ A372.

¹⁷⁶ A158 68, 123 / A 168 224: 1608 / A 169 349: 1614 / A382 14 / A433 19: 1597 / A1204 44.

¹⁷⁷ A159 38: 1551 / A160 37: 1554.

¹⁷⁸ A162 269: 1562 / A164 321: 1568 / A375: 1526 / A382 145: 1549 / A431 9: 1590 / A1204 24: 1514, 33: 1515.

¹⁷⁹ A160 239–240: 1556 / A373 2: 1512 / A376: 1534 / A492a: 1523.

¹⁸⁰ A164 404–405: 1569 / A375: 1527 / A376: 1533, 1535, 1537 / A381 12: 1542, 32: 1543, 48: 1544, 58: 1545, 61: 1548, 175: 1550, 230: 1551 / A383 10: 1552, 32: 1553, 100: 1555 / A384 65: 1557 / A385 1: 1560, 29: 1561, 55: 1562, 112: 1563, 158: 1564 / A436 s.p. 1548, 1551, 1553 / A437 134: 1558, 191: 1560, 276: 1562 / A438 s.p. 1563, 1564.

¹⁸¹ A164 125:1567.

Sporadisch wurden die Wahlen auch nach Ostern veranstaltet. Wenn es dazu gekommen ist, dann gleich in der zweiten Woche nach Ostern, nach Sonntag *Quasimodogeniti* (1513, 1538, 1555, 1565¹⁸²) oder im Mai (1561, 1592, 1612¹⁸³), ausnahmsweise im Herbst (1517, 1610¹⁸⁴) oder gar am Jahresende (1575¹⁸⁵).

Die Ratswahlen der Jahre 1612 und 1614 scheinen die letzten gewesen zu sein, bei denen es zum echten (Teil)Austausch der Mannschaft gekommen war. Alle nachfolgenden Wahlen wurden lediglich unternommen, um vakante Stellen mit neuen Ratsherren wiederzubesetzen oder den Aufstieg der Rastherren auf höhere Plätze zu bestätigen. Im Jahre 1616 wurde bei dieser Gelegenheit noch der Februartermin eingehalten¹⁸⁶, bei den späteren Wahlen kann keine Regelmäßigkeit mehr festgestellt werden.

6. HONORARE

Der Vergleich mit anderen Städten läßt vermuten, daß anfangs (möglicherweise bis ins 16. Jh.) die Ratsherren und Schöffen keine Honorare für ihre Arbeit erhielten. Doch führte die Durchsetzung lebenslanger Stellen – auch wenn sie mittels vollendeter Tatsachen geschehen war – schnell zu Änderungen im Entlohnungssystem. Die erste „Lohnliste“ der höchsten Amtsträger finden wir in den Akten des Jahres 1610:

Der Bürgermeister erhielt jährlich	110 Taler sowie Deputate in Holz, Getreide usw.
Prokonsul	100 Taler und Deputate
Vogt	90 Taler und Deputate
übrigen drei Ratsherren	80 Taler und Deputate
Vorsitzender der Schöffenbank	20 Taler und Deputate

¹⁸² **A160** 167–168: 1555 / **A373** 27: 1513 / **A377**: 1538 / **A438**: 1565.

¹⁸³ **A162** 207: 21 mai. 1561 / **A 169** 304: 23 mai. 1612 / **A391** 47: 9 mai. 1592 / **A431** 193: 9 mai. 1592.

¹⁸⁴ **A169** 8: 26 oct. 1610 / **A398** s.p. 26 oct. 1610 / **A1204** 62: 2 oct. 1517.

¹⁸⁵ **A428** 59: 24 dec. 1575.

¹⁸⁶ **A137** 1: 17 feb. 1616.

Schöffen	nur Deputate
Stadtschreiber	90 Taler
Schreiber im Rentamt	50 Taler und Deputate ¹⁸⁷

Eine ähnliche Zusammenstellung finden wir in den Akten des Jahres 1661¹⁸⁸. Außerdem liegen einzelne Informationen über ausgezahlte Honorare (*salaria*) vor. So wurden Georg Thebesius anlässlich seiner Berufung zum Syndikus im Jahr 1672 jährlich 50 Taler zugestanden¹⁸⁹. Im gleichen Jahr verzichtete der Vogt J. Rosenecker auf seine Ratsstelle, wobei er lebenslang sein *salarium* und die Immunität behalten durfte¹⁹⁰. Ähnlich verhielt es sich im Jahre 1704 beim freiwilligen Rücktritt des Schöffen Ch. Weyrach; auch er behielt lebenslang die Immunität, die Einkünfte und ein jährliches Holzdeputat, was gleichzeitig beweist, daß damals auch die Schöffen für ihre Arbeit ein Entgelt erhielten¹⁹¹. Über dessen Höhe erfährt man mehr bei der Installation des neuen Schöffen J. J. Schwartz im Jahre 1724 – sein *salarium* wurde damals auf 32 Taler festgesetzt¹⁹².

Die seit 1610 geltenden Lohnsätze wurden erst 1716 geändert¹⁹³. Seit dieser Zeit waren sie beinahe doppelt so hoch:

Bürgermeister	200 Taler und Deputate
Prokonsul	180 Taler
Vogt	160 Taler
übrigen Ratsherren	114 Taler
Stadtschreiber	125 Taler
Syndikus	62 Taler und 18 Groschen
Schöffenmeister	40 Taler
Rentschreiber	125 Taler
Stadtmedikus	75 Taler
Untervögte	43 Taler

¹⁸⁷ A497 170-171.

¹⁸⁸ A496 s.p. 1661.

¹⁸⁹ A327 1: 2 aug. 1672 / A335 1: 2 aug. 1672.

¹⁹⁰ C8 30–32: 27 iul. 1672. Dieses Zugeständnis deutet eher auf den Übergang in den Ruhestand als auf Rücktritt.

¹⁹¹ A178 419: 27 mai. 1704.

¹⁹² A324 38 (nach 350): 6 mar. 1724.

¹⁹³ A.H. Kraffert, op.cit., Bd. III, S. 127.

Zolleinnehmer	16 Taler
Stockwärter	23 Taler 27 Groschen
Henker	13 Taler
Nachtwächter	1 Taler wöchentlich

7. ÄMTER UND KOMMUNALDIENSTE

Mehr über die Verwaltung der Stadt und deren Ämter erfahren wir erst aus Quellen des ausgehenden 17. und der 1. Hälfte des 18. Jh.¹⁹⁴ Aus diesen geht folgende Ämterhierarchie hervor:

1. Der Stadtrat bestehend aus sechs Ratsherren (Bürgermeister, Senior, Vogt, Bauherr, Weinherr, Ziegelherr) und dem Syndikus.
2. Die Schöffenbank bestehend aus dem Vogt, dem Schöffenmeister und fünf Schöffen.
3. *Die Zwölfer* („dritte Ordnung“) als Vertreter der Handwerker.
4. Älteste und Geschworene als Vertreter der Zünfte.
5. Älteste der Viertel und der Vorstädte. Die Ältesten der Viertel sorgten vor allem für die Aufstellung der Wachen auf der Stadtmauer und für die Einhaltung der strengen Brandschutzverordnungen. In Liegnitz wurde dieses Amt mit der Stadtwillkür von 1340 eingeführt¹⁹⁵, mit der für jedes Viertel jeweils zwei Hauptleute (*houptluyte*) berufen wurden. Im 17. Jh. wurden sie Gassenmeister genannt, von denen es acht in der Stadt (je zwei pro Quartal) und 17 in den Vorstädten (zwei bis fünf je Vorstadt) gab.
6. Die Kirchväter. Im Liegnitz des 17. Jh. gab es je zwei Kirchväter an den beiden Kirchen St. Peter (*Kirchenampt zu St. Peter* und *Pfarrhoffampt zu St. Peter*) und Liebfrauen (*Kirchvater ampt zur Lieben Frawe* und *Ander Kirchenampt zur Lieben Frawe*), deren Aufgabenteilung unklar bleibt. Hinzu kamen die Vorsteher der Hospitäler (*Hospital St. Stanislai* und *Hospital St. Nicolai*) und des Lazaretts (*Lazaret und beyder Seelenhaeuser ampt*).

¹⁹⁴ J. P. Warendorff, op.cit., S. 291–295; A137 s.p. Auflistung der Ämter des Jahres 1657; A138 201–287 Texte der Eide für Bürger, Amtsträger, Beamte und weitere Berufsgruppen in der Stadt.

¹⁹⁵ UBSL, Nr. 120.

7. Die Almosenämter (*Ober Allmosen oder kasten ampt* und *Nieder allmosenn oder klein kasten ampt*) sowie Verwalter der Kircheneinkünfte (*Büchsen, kasten und collectur ampt vor den kirchthüren* sowie *Geistliches collectur ampt*).
8. Das Schulamt (*Schulampt, Praesidium scholae*) verwaltete die städtischen Schulen.
9. Das Waisenamt (*Weysen-Ambt*) setzte sich stets aus einem der Ratsherren als Vorsitzenden und zwei Schöffen zusammen und verwaltete den Besitz minderjähriger Waisenkinder.
10. Das Rentamt wurde vom Rentmeister und einem Adjunkten besetzt – sie nahmen Steuer-, Gerichts- und Marktschulden ein.
11. Die Akzisstube (*Accis Stube*) wurde von einem Einnehmer, einem Kontrolleur und einem Adjunkten besetzt
12. Das Waageamt (*Wage*) wurde vom Waagenmeister (*Wage Meister*) und einem Waagediener (*Wag Bedienter*) besetzt, welche die aus dem Stapelrecht herrührenden Abgaben eintrieben.
13. Das Brückenamt (*Brückenampt im bruche*).
14. Das Zollamt (*Zollampt*).

Dazu kamen zahlreiche Beamte, die vom Stadtrat berufen und entlohnt wurden und damit auch von ihm abhängig waren. In erster Linie handelte es sich dabei um folgendes Personal: in der Kanzlei der Stadtschreiber und die ihm unterstellten Kanzlisten, dann die Untervögte und Schreiber anderer Ämter (Bau-, Zoll- und Toramt), die städtischen Ärzte sowie Polizei- und Wachbedienstete (Tor-, Nacht- und Brandschutzdienst), lutherische Geistliche und Kirchendiener (Sakristane, Glöckner, Organisten), Henker und Gefängniswärter, Stallmeister, Rohrmeister, Wärter, Boten und viele andere¹⁹⁶.

a) Stadtschreiber

Der Stadtschreiber (*scriba, notarius, grammateus publicus, grammateus et tabellio publicus*), der eine Schlüsselposition innerhalb der Stadtkanzlei innehatte, ist bereits in der 1. Hälfte des 14. Jh. bezeugt, jedoch sollte unterstri-

¹⁹⁶ Allgemein zu den Stadtdiensten in schlesischen Städten vgl. E. Wólkiewicz, op.cit., S. 146–159.

chen werden, daß er in den Quellen, die meistens unter seiner Beteiligung entstanden sind, nur schwer faßbar ist. Nachrichten zu den Schreibern finden wir sehr häufig nur zufällig. Bis zur 1. Hälfte des 17. Jh. leisten hierbei die von Ambrosius Bitschen angefertigten Listen mit Fortführungen¹⁹⁷ sowie Informationen über die Zusammensetzung des Rats, die hier und da auf den Titelseiten der Schöffebücher vermerkt wurden, unschätzbare Dienste.

Zu den Aufgaben des Stadtschreibers gehörten vor allem die Teilnahme an den Ratssitzungen und die Abfassung ihrer Protokolle, die Führung der Bücher, die Anfertigung von Abschriften sowie die Archivierung der Urkunden. Dazu waren ein umfassendes juristisches Wissen, Kanzlei Praxis und Kenntnisse bei der Führung von Akten sowie bei der Abfassung von Urkunden in beiden Amtssprachen (Deutsch und Lateinisch) vonnöten, weshalb die Kandidaten für dieses Amt häufig außerhalb der Stadt gesucht werden mußten. Die einzige Personengruppe, die nach dem Stadtrecht in der Redaktion Nikolaus Wurms dieses Amt nicht bekleiden durfte, waren Geistliche, denen anscheinend einerseits nicht völlig vertraut wurde, andererseits um Loyalitätskonflikten überhaupt vorzubeugen¹⁹⁸.

b) Untervögte

Der Kauf der Erbvogtei durch die Stadt 1373 stellte die Zukunft des Vogt-amtes in Frage. In Schweidnitz, wo ein ähnlicher Schritt zwei Jahre zuvor unternommen worden war, wurde der Vogt – seitdem Stadtvogt genannt – zu einem dem Rat und der Schöffebank unterstellten Kommunalbeamten. Ihm oblag die niedere Gerichtsbarkeit, die nicht das Engagement der ganzen Schöffebank erforderlich machte, und zu der die Ordnungs- und Polizeiangelegenheiten gehörten¹⁹⁹.

In Liegnitz wurde ein anderes Verfassungsmodell übernommen und das Amt des Vogtes jeweils dem dritten Ratsherren anvertraut. Dadurch mußte zur Ausübung der niederen Gerichtsbarkeit ein weiteres Amt geschaffen werden, das des Untervogts (*untervogt, underfoit, undir foite, geswornen dyner der undirfoit, untergerichtsvogt, geschwornen vogt, subpraetor*). Die Entstehung die-

¹⁹⁷ A844 281.

¹⁹⁸ H.-J. Leuchte, op.cit., S. 47.

¹⁹⁹ M. Goliński, J. Maliniak, op.cit., S. 23.

ses Amtes ist nicht ganz geklärt; es könnte bereits in der Zeit der Erbvogtei bestanden haben, doch die bekannten Quellen sprechen von einem Untervogt erst in den Jahren 1460²⁰⁰ und 1469²⁰¹. Möglicherweise war der aus dem (undatierten) Eintrag im Leubuser Nekrolog bekannte *viceiudex Legnicensis* Nikolaus Meisener ein Untervogt²⁰². Die genaue Auswertung der Liegnitzer Schöffebücher ergab, daß dem Untervogt, außer der genannten Gerichtsbarkeit, auch die Führung zumindest eines Teils der Bücher²⁰³ sowie die in Begleitung von zwei oder drei Schöffen ausgeübten kommissarischen Aufgaben (z.B. die Inventarisierung von Hinterlassenschaften) oblag, was sich bereits für das Jahr 1479²⁰⁴, für die Jahre 1534-1536²⁰⁵ und dann ständig seit der Mitte des 16. Jh. belegen läßt.

8. QUELLENGRUNDLAGEN

Für die Erstellung der vorliegenden Verzeichnisse wurde eine Quellenauswertung vor allem in den lokalen Archiven vorgenommen – dem Staatsarchiv Breslau mit der Zweigstelle in Liegnitz sowie im Erzbischöfliche Diözesanmuseum in Breslau. Die Suche im letzteren Archiv endete mit der größten Enttäuschung – es erhielt sich dort keine einzige Urkunde aus der Liegnitzer Stadtkanzlei; lediglich ein Matrikelbuch (Nr. 23) der St. Johannis-Kirche aus den Jahren 1651–1718 mit einigen wenigen Namen katholischer Ratsherren und Schöffen konnte einbezogen werden. Im Staatsarchiv Breslau brachte lediglich die Durchsicht von denjenigen Urkundenrepertorien positive Ergebnisse, die eng mit Liegnitz in Verbindung standen: denjenigen des Zisterzienserklosters Leubus (Rep. 91), des Benediktinerinnenklosters Liegnitz (Rep. 93) und des Kartäuserklosters Liegnitz (Rep. 95), des Fürstentums

²⁰⁰ A362 62: 11 iul. 1460.

²⁰¹ A365 132:1469.

²⁰² BUWr, IV F 214, unter dem 1. November.

²⁰³ Er erfüllte also eine dem Stadtschreiber beim Rat analoge Funktion bei der Schöffebank.

²⁰⁴ A369 76: *aus unser foits register ... in kegenwortigkeit czweyer scheppen und des geswornen foits.*

²⁰⁵ A376 25, 33, 38, 44, 86, 92, 151, 157, 168, 187, 196, 200, 209, 213, 223–224, 232, 242, 249.

Liegnitz-Brieg-Wohlau (Rep. 3) sowie der nahegelegenen Städte (vor allem Goldberg, Haynau und Lüben – alle Rep. 132a). In den großen Urkundensammlungen der Städte Breslau und Schweidnitz konnten zwar einige Liegnitzer Urkunden ermittelt werden, es handelte sich dabei aber entweder um Briefe oder um Urkunde mit dem oben genannten und keine Namen enthaltenden Formular.

Unter diesen Umständen konzentrierte sich die Quellensuche auf Materialien, die im Zweigarchiv Liegnitz des Staatsarchivs Breslau aufbewahrt werden, vor allem die Urkunden und Akten der Stadt Liegnitz. Letztere wurden bei der nachkriegszeitlichen Bearbeitung künstlich und nicht immer glücklich in Akten vorpreußischer (Teil II des Bestandes) und preußischer Zeit (Teil III) aufgeteilt. Wie es sich im Zuge der Bearbeitung herausstellte, entsprachen die zu den Beständen gehörigen Findbücher nicht immer dem Inhalt. Sie verwechseln hin und wieder die Ratsbücher mit den Schöffebüchern und sie heben innerhalb der letzteren die thematischen Reihen nicht hervor²⁰⁶. Ebenfalls werden die Schöffebücher des Stadtgerichts von denen des Hofgerichts nicht unterschieden (z.B. A386). Zumindest teilweise sind hierfür wohl schon deutsche Archivare verantwortlich, die auf die Buchrücken Zettel mit den falschen Titeln aufklebten. Dies alles brachte es mit sich, daß die Archivrecherchen – meistens bei Ignorierung der Inventareinträge – einerseits den Großteil des 1205 Archiveinheiten zählenden zweiten Teils des Bestandes (der vorpreußischen Zeit) betrafen, andererseits die interessanteren Einheiten im dritten Teil des Bestandes (formal Akten der preußischen Zeit, innerhalb derer sich allerdings auch mittelalterliche Materialien befinden) durchsucht werden mußten.

Aus Sicht der Forschung über die Amtsträger der Schöffensbank scheinen die zahlreich erhaltenen *Schöffebücher* (30 Bände für die Jahre 1380–1542) am wichtigsten zu sein, die als *Gerichtsbücher* in den Jahren 1542–1728 (40 Bände) und *Criminalia* der Jahre 1552–1733 (25 Bände) fortgeführt wurden. Außer diesen Bücherfolgen blieben noch zahlreiche Bände mit Abschriften sowie chronologisch oder thematisch angelegte Sammlungen von Exzerpten aus der Tätigkeit der Schöffensbank erhalten.

²⁰⁶ Eine Ausnahme bilden hier die Testamentbücher, aber auch hier gehört nur ein Teil davon tatsächlich zu dieser Kategorie.

Die Bücher des Stadtrats sind vor allem durch das *Stadtbuch* für die Jahre 1371–1445 vertreten, dessen Fortsetzung den Zweiten Weltkrieg nicht überdauerte (wir besitzen daraus allerdings Abschriften aus den Jahren 1477–1515). Von den mittelalterlichen Akten existieren ebenfalls noch einige, häufig zeitgenössische Abschriftenfaszikel. Geschlossene Folgen der Stadtbücher sind erst ab der Mitte des 16. Jh. erhalten:

<i>Acta Reipublicae Liegnicensis</i>	27 Bände aus den Jahren 1545–1736
<i>Acta Quotidiana</i>	9 Bände aus den Jahren 1651–1700
<i>Missiven</i>	24 Bände aus den Jahren 1590–1726

und vor allem

<i>Rathäusliches Protocoll</i>	72 Bände aus den Jahren 1608–1741.
--------------------------------	------------------------------------

Hinzu kommen die unvollständigen Bücherserien einzelner Ratsherren und städtischer Beamten:

<i>Protocollum Proconsulis</i>	3 Bände aus den Jahren 1671–1686
<i>Protocollum Praetoris</i>	15 Bände aus den Jahren 1673–1736 (mit Lücken)
<i>Protocollum Aedilis</i>	8 Bände aus den Jahren 1672–1742 (mit Lücken)
<i>Protocollum Vinarii</i>	6 Bände aus den Jahren 1672–1717 (mit Lücken)
<i>Protocollum Syndici</i>	6 Bände aus den Jahren 1663–1741 (mit Lücken)

sowie

<i>Protocollum Notariatus</i>	8 Bände aus den Jahren 1562–1563, 1593–1594, (des Stadtschreibers) 1687–1737
-------------------------------	--

Im Fall der Stadtschreiber ist die Lage etwas einfacher, da sie einen Großteil der Arbeit selber getan haben. Der im 15. Jh. lebende Stadtschreiber und spätere Bürgermeister Ambrosius Bitschen fertigte in einem der von ihm verfaßten Bände ein Verzeichnis seiner Vorgänger, in welchem sich nacheinander auch seine Nachfolger bis in die Mitte des 17. Jh. eingetragen haben²⁰⁷.

²⁰⁷ A844 281.

Eine gesonderte Einheit bilden die Urkunden der Stadt Liegnitz, in den Augen der Findbuchsöpfer zweifelsohne der erste Teil des gesamten Bestandes, mit einer recht großen Zahl an Urkunden des Rats und der Schöffenbank (insgesamt 354 Urkunden), deren Brauchbarkeit für unsere Recherchen eigentlich in der Mitte des 16. Jh. endet. Dazu kommen die bis heute nicht ganz bearbeiteten Fragmente eines unter dem enigmatischen Titel „*Zbiór materiałów dotyczących Legnicy*” (früher „*Rep. 29 – Außerurkundliche Papiere der Stadt Liegnitz*”) fungierenden Bestandes, in dem einige brauchbare Materialien zu finden sind, u.a. Kladden mit Protokollen der Stadtratswahlen aus dem 17. Jh.

Unter den in den Liegnitzer Archiven aufbewahrten Materialien wurden auch einige der Urkunden der Stadt Jauer und vor allem Totenbücher der beiden Liegnitzer Pfarreien (Liebfrauen und SS. Peter und Paul) benutzt. Dank dieser Überlieferung konnten die Todestage der meisten aus den Quellen bekannten Amtsträger des 17. und 18. Jh. ermittelt werden.

Unter den Handschriften der Universitätsbibliothek Breslau erwies sich die aus dem 17. Jh. stammende Abschrift des Nekrologs des Klosters Leubus (IV F 214) als nützlich. Dort finden sich einige undatierte Einträge, die über die Beziehungen der Liegnitzer Stadteliten zu diesem Kloster zeugen.

In Archiven außerhalb der Grenzen Schlesiens wurden lediglich der im Staatsarchiv Stettin aufbewahrte Nachlaß von Wilhelm Biereye²⁰⁸ sowie ein Verzeichnis von Begräbnissen in der Krypta der nicht mehr existierenden Franziskaner-Klosterkirche zur Schmerzhaften Muttergottes in der Haynauer Vorstadt aus dem Prager Nationalarchiv²⁰⁹ hinzugezogen.

Unter den gedruckten Quellen muß vor allem die bereits alte, jedoch für die mittelalterliche Stadtgeschichte immer noch fundamentale Edition F. W. Schirmachers²¹⁰ mit Edition der wichtigsten Urkunden aus den Beständen des Liegnitzer Stadtarchivs genannt werden. Im geringeren Umfang wurden die *Regesten zur schlesischen Geschichte* und die *Monumenta Germaniae Franciscana* benutzt.

²⁰⁸ Wie gesagt, befinden sich darin Abschriften aus den Schöffenbüchern des 14. Jh.

²⁰⁹ RF, kniha 59.

²¹⁰ vgl. Anm. 5. Dem Band angeschlossen ist die bereits oben genannte Liste der städtischen Amtsträger.

Die zahlreichen erhaltenen (und nicht erhaltenen) Epitaphien der Liegnitzer Kirchen konnten dem Band *Lignitzische Merckwürdigkeiten* J. P. Warendorffs entnommen werden²¹¹. Zwar stammte dieses Werk aus dem Jahre 1724, weshalb hier verständlicherweise keine späteren Epitaphien zu finden sind, aber auch die Inaugenscheinnahme der erhaltenen Objekte *in situ* erbrachte nichts Neues. Auch die riesige Sammlung der Leichenpredigten, die bis 1948 in der Bibliothek der Kirche St. Peter und Paul aufbewahrt wurde (in den anderen städtischen Sammlungen wurden kleinere Sammlungen verwahrt) und sich heute in der Abteilung für Alte Drucke der Universitätsbibliothek Breslau befindet, wurde mittels des 1938 von Richard Mende²¹² veröffentlichten und alle hierzu erforderlichen Informationen enthaltenden Katalogs ausgewertet.

9. VERÖFFENTLICHUNGSFORM DER VERZEICHNISSE

Bei der Bearbeitung der Verzeichnisse wurden die in den früheren Bänden der Reihe festgelegten Standards möglichst übernommen. So entspricht der Eintrag der publizierten Vor- und Nachnamen streng der Orthographie der Quellen – sie wurde weder vereinheitlicht (es wurde also nicht die am häufigsten vorkommende Form gewählt), noch in die heutige deutsche Orthographie übertragen (z.B. Czymmermann in Zimmermann). Eventuelle Unterschiede innerhalb eines Eintrags – soweit sie während einer Amtszeit vorkamen – wurden in Klammern vermerkt. Das auf diese Weise auftauchende Problem der Identifizierung und Gleichsetzung einzelner Personen wurde durch die eingeführte Personennummerierung und durch die Indices gelöst.

Für die Neuzeit wurde das für die frühere Zeit schwer lösbare Problem der Orthographie von Nachnamen (seltener der Vornamen, obwohl auch hierbei Unterschiede feststellbar sind) größtenteils aufgrund der Ein-

²¹¹ J. P. Warendorff, op.cit., passim. Die Konfrontation der in diesem Band enthaltenen Inschriften mit anderen Quellen förderte jedoch zahlreiche falsche Lesarten zutage.

²¹² R. Mende, *Katalog der Leichenpredigten-Sammlung der Peter-Paul-Kirchenbibliothek und anderer Bibliotheken in Liegnitz*, Marktschellenberg 1938.

träge in den Rechnungsbüchern der Stadt Liegnitz entschieden. Sie erfolgten üblicherweise einmal jährlich, doch wurde ihre Überprüfung alle paar Jahre vorgenommen. Nach dieser zeichneten die anwesenden Ratsherren, Schöffen, die *Zwölfer* und Geschworenen (später auch die *Litterati*) persönlich die Summen der Einkünfte und der Ausgaben ab. Davon ausgehend, daß jeder von ihnen am besten wußte, wie er heißt – haben wir diese Form als die beste übernommen, wobei Nebenformen wie zuvor in Klammern aufgeführt werden.

Auch die Reihenfolge der Amtsträger innerhalb der Spalten spiegelt die Einträge in den Quellen wieder – eventuell erkennbare Unterschiede wurden in den Fußnoten vermerkt. Unter der Jahreszahl wird zuerst die Zusammensetzung des Rats und dann der Schöffenbank dargeboten, die mit einem Doppelstrich (--) voneinander getrennt sind. Das mögliche Fehlen der Zusammensetzung der Schöffenbank (das aus dem Mangel an Quellen resultiert) wurde nicht vermerkt, das Fehlen der Ratszusammensetzung wurde wiederum, um Mißverständnisse zu vermeiden, mit „ / ” markiert. Wenn die wechselseitige Hierarchie der Mitglieder beider Kollegien unbekannt geblieben ist, so z.B. bei der Rekonstruktion der Zusammensetzung anhand fragmentarischer Quellen, werden sie in einer Zeile genannt und durch ein Komma voneinander getrennt. Wenn während einer Amtsperiode ein (meistens verstorbener) Amtsträger durch einen anderen ersetzt wurde, wird die nächste Zeile eingerückt.

Die oben erwähnten Listen der Ratsmitglieder, die von einem anonymen Autor um 1577 zusammengestellt und von J. J. Brückner übernommen wurden, werden unter Nennung des Letzteren und kursiv gesetzt angegeben, außer wenn sich die Namen anhand anderer Quellen verifizieren ließen.

Von der Veröffentlichung der Amtsträgerlisten in der Anordnung der jährlichen Amtszeiten mußte seit der Wende des 16. und 17. Jh. Abstand genommen werden, was daraus resultiert, daß die Amtsträger nicht mehr für eine bestimmte Amtsperiode, sondern meistens lebenslang im Rat und auf der Schöffenbank saßen. Letzten Endes wurden die Verzeichnisse nach Amtsperioden der Schöffenbank mit dem Ende des 16. Jh. abgeschlossen, wohingegen die Ratsverzeichnisse noch einige Jahre, und zwar bis zur endgültigen Etablierung des neuen Systems fortgeführt wurden. Gleichzeitig wurden getrennte, chronologische Verzeichnisse der Ratsherren (entsprechend ihren

Plätzen) und Schöffen angelegt. Im Falle des Rats bedeutet dies eine teilweise „Überlappung“ der Verzeichnisse nach Amtsperioden und der chronologischen Listen.

Den bereits erwähnten früheren Verzeichnissen folgend wurden die Amtsträgerlisten mit Nummern versehen. Ihre Vorzüge liegen auf der Hand – mit ihrer Hilfe wird Ordnung in die Einträge eingeführt und einzelne Personen identifiziert, so daß die Nummer, die bei der ersten Erwähnung innerhalb des Rats oder der Schöffenbank vergeben wird (was zusätzlich durch Fettdruck unterstrichen wird), sie bis zum Ende ihrer Amtskarriere begleitet. Die Nummerierung gibt auch – im Falle unserer Verzeichnisse lediglich bis zum Ende des 16. Jh. – die chronologische Ordnung ihres Vorkommens innerhalb der Verzeichnisse an. Die späteren Verzeichnisse des Rats und der Schöffenbank sowie alle Listen der niederen städtischen Amtsträger haben diese Vorzüge nicht mehr. Sie wurden jedoch ebenfalls mit Nummern versehen, um so die Kohärenz des Ganzen und die Identifizierung der Personen zu gewährleisten. Letztere wurden ebenfalls mit Zeichen versehen, die über die Art des Ausscheidens aus dem Amt informieren: durch Tod (†) oder durch den Aufstieg innerhalb des Herrschaftssystems²¹³.

Hierbei muß jedoch Mateusz Goliński zugestimmt werden, daß dieses System einige Nachteile aufweist. Vor allem ist das hier präsentierte Verzeichnis keineswegs vollständig; damit handelt es sich bei dem registrierten (und fett gekennzeichneten) Beginn der jeweiligen Karriere innerhalb des Rats oder der Schöffenbank um keinen reellen Einstieg in die Politik, sondern um ein aus den Quellen erschlossenes Debüt. Desweiteren erzwang dieses System mehrmals eine ohne Quellengrundlagen vorgenommene, häufig intuitive Identifizierung von Personen, welche die Autoren eigentlich unbedingt vermeiden wollten. Ein gutes Beispiel hierfür – ähnlich dem, das M. Goliński anführt, ist der Fall des Kaspar Scholtz bzw. mehrerer Personen dieses Namens, die in den Jahren 1459 bis 1549 innerhalb des Rats und der Schöffenbank vorkommen. Selbstverständlich handelt es sich hierbei um mehrere Personen, doch um wieviele? Und welche Amtszeit gehör jeweils zu welcher Person? Weder die Analyse der Laufbahnen, noch die Suche nach Unterbrechungen in der politischen Aktivität lieferte darauf eine Antwort.

²¹³ Vgl. hierzu die entsprechenden Zeichen aus dem Abkürzungen weiter unten.

Letztendlich wurden alle Einträge, mehr intuitiv als durch Quellen erhärtet, unter vier Personen aufgeteilt.

Einige Worte sollten zum Schluß noch über die von uns verwendete unkonventionelle Zitierweise der Quellen hinzugefügt werden. Da die meisten Quellen aus einem Archiv (und nur einigen seiner Bestände) stammen und alle gefundenen Informationen berücksichtigt werden sollten, fiel die Entscheidung für die knappste der möglichen Zitiationsweisen. Daher findet der Leser in den Fußnoten Einträge, die sich aus zwei oder drei Teilen zusammensetzen: zunächst einen Buchstaben mit Zahl im Fettdruck (z.B. **A350**, **D950**), in dem der Buchstabe den Archivbestand und die Zahl die Archiv-einheit symbolisiert. Dem Leerzeichen folgt dann die Seitenzahl (wenn es sich dabei um ein Buch oder ein Heft handelte und es eine Paginierung aufwies), woraufhin nach dem Doppelpunkt das Tagesdatum aus der Quelle angegeben wird. Eventuelle Zusätze wurden in Klammern gesetzt und die einzelnen Einträge nicht chronologisch, sondern ihrer alphabetischen und Ziffernreihenfolge entsprechend geordnet. Diese wurden schließlich durch einen Schrägstrich voneinander getrennt.

10. SCHLUSS

Den Autoren bleibt zum Schluß, sich ganz herzlich bei all denen zu bedanken, die bei der Abfassung des Bandes geholfen haben – zunächst seinen Initiatoren, Herrn Prof. Krzysztof Mikulski von der Nikolaus-Kopernikus-Universität Thorn, dem Leiter des gesamt-polnischen Forschungsprojekts, sowie Herrn Prof. Mateusz Goliński von der Universität Breslau, dem Koordinator des schlesischen Projektteils, der uns stets mit Rat und Tat zur Seite stand. Ein eigener, ebenso herzlicher Dank gebührt den Mitarbeiterinnen und Mitarbeitern der Archive, die wir für unsere Forschungen nutzten. Dies betrifft vor allem Milena Tarnowiecka und Maria Gała in der Liegnitzer Zweigstelle des Staatsarchivs Breslau, die buchstäblich das Gewicht und die Dimension unserer Forschungen zu spüren bekamen.

SKRÓTY / ABKÜRZUNGEN

B	Burmistrz	Bürgermeister	(consul)
LH	Litteratus / Honorabilis		
R	Rajca	Ratsherr	(senator)
	<i>dla XVII i XVIII wieku z podziałem na miejsca w radzie: R2, R3, R4, R5, R6 für das 17. und 18. Jh. mit der Unterteilung auf Plätze innerhalb des Rats: R2, R3, R4, R5, R6</i>		
S	Ławnik	Schöffe	(scabinus, Schoppe)
Sm	mistrz ławniczy	Schöffenmeister	(magister scabinorum, Schoppenmeister)
Sn	Rajca nadliczbowy	überzähliger Ratsherr	(supernumerarius)
Pm	Pisarz miejski	Stadtschreiber	(notarius civitatis)
Pw	Podwójci	Untervogt	(subpraetor)
Sy	Syndyk	Syndikus	(syndicus)
W	Wójt	Vogt	(praetor)
W.dz.	Wójt dziedziczny	Erbvogt	(advocatus haereditarius)
[X]z	Urząd w zastępstwie	Amt in Verwaltung	

SKRÓTY BIBLIOGRAFICZNE BIBLIOGRAPHISCHE ABKÜRZUNGEN

Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Oddział w Legnicy
Staatsarchiv Breslau, Zweigstelle Liegnitz

- A Akta miasta Legnicy II: okres przedpruski
Akten der Stadt Liegnitz II: Vorpreussische Zeit
- B Akta miasta Legnicy III: okres pruski
Akten der Stadt Liegnitz III: Preussische Zeit
- C Zbiór materiałów dotyczących Legnicy (szczątki zespołu Rep. 29
Außerurkundliche Papiere der Stadt Liegnitz)
*Materialsammlung betreffend Liegnitz (Fragmente des Bestandes
Rep. 29 Außerurkundliche Papiere der Stadt Liegnitz)*
- D Dokumenty miasta Legnicy
Urkunden der Stadt Liegnitz
- J Dokumenty miasta Jawora
Urkunden der Stadt Jauer
- M Kościół Mariacki w Legnicy
Liebfrauenkirche Liegnitz
- PP Kościół św. Piotra i Pawła w Legnicy
Kirche SS. Peter und Paul Liegnitz

Archiwum Państwowe we Wrocławiu
Staatsarchiv Breslau

- R Repozytorium nr ...
Repositorium Nr. ...

Archiwum Państwowe w Szczecinie

Staatsarchiv Stettin

Sz Rękopisy i spuścizny (odpisane przez W. Biereye legnickie księgi ławnicze)

Handschriften und Nachlässe (von W. Biereye abgeschriebene Liegnitzer Schöffebücher)

Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu

Erzbischöfliches Diözesanarchiv Breslau

AJ księga metrykalna nr 23 (kościół św. Jana w Legnicy)

Matrikelbuch Nr. 23 (der Johanniskirche Liegnitz)

Archiwum Narodowe w Pradze

Nationalarchiv Prag / Národní Archiv Praha

F RF, kniha 59

- Biereye Wilhelm Biereye, *Über die Ergänzung des Schöffenkolligiums der Stadt Liegnitz im 14. Jahrhundert*, in: MGAVL 10 (1924–1925), S. 300–310
- Mende R. Mende, *Katalog der Leichenpredigten-Sammlung der Peter-Paul-Kirchenbibliothek und anderer Bibliotheken in Liegnitz*, Marktschellenberg 1938
- MGAVL Mitteilungen des Geschichts- und Altertums-Vereins zu Liegnitz
- MGF *Urkundenbuch der Kustodien Goldberg und Breslau*, Teil I: 1240–1517, hrsg. von Chrysogonus Reisch (*Monumenta Germaniae Franciscana*, II. Abteilung: Urkundenbücher, I. Band), Düsseldorf 1917
- Schuchard Carl Joseph Schuchard, *Die Stadt Liegnitz. Ein deutsches Gemeinwesen bis zur Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts. Mit einem Anhang: Das Buch der Verfestungen 1339–1354*, Berlin 1868

- SR *Regesten zur Schlesischen Geschichte (Codex diplomaticus Silesiae*, Bd. 7/1: *bis zum Jahre 1250*, hrsg. von C. Grünhagen, Breslau 1868; Bd. 7/2: *bis zum Jahre 1280*, hrsg. von C. Grünhagen, Breslau 1875; Bd. 7/3: *bis zum Jahre 1300*, hrsg. von C. Grünhagen, Breslau 1886; Bd. 16: *1301–1315*, hrsg. von C. Grünhagen und K. Wutke, Breslau 1892; Bd. 18: *1316–1326*, hrsg. von C. Grünhagen und K. Wutke, Breslau 1898; Bd. 22: *1327–1333*, hrsg. von C. Grünhagen und K. Wutke, Breslau 1903; Bd. 29: *1334–1337*, hrsg. von K. Wutke, E. Randt und H. Bellée, Breslau 1923; Bd. 30/1–3: *1338–1342*, hrsg. von K. Wutke und E. Randt, Breslau 1925, 1927, 1930.
- UBSL *Urkundenbuch der Stadt Liegnitz und ihres Weichbildes bis zum Jahre 1455*, hrsg. von Friedrich Wilhelm Schirmacher, Liegnitz 1866
- Wahrendorff Johann Peter Wahrendorff, *Lignitzische Merckwürdigkeiten oder Historische Beschreibung der Stadt und Fürstenthums Liegnitz im Herzogtum Schlesien*, Budissin 1724
- BUWr Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu
Universitätsbibliothek Breslau
- D. Doctor
- I.U.D. Iuris Utriusque Doctor
- JCtus Juris Candidatus
- LP kazanie pogrzebowe
Leichenpredigt
- M.Doct. Medicinae Doctor
- p. przed
vor
- s.p. brak paginacji
ohne Paginierung
- tyt. strona tytułowa
Titelseite

SPISY RAJCÓW I ŁAWNIKÓW DO POCZĄTKU XVII W.

[ca. 1253]

- 1 **Wolckmarus** W.dz.¹

od 1280

- 2 **Fridericus** i 3 **Hellebold**, wójtowie dziedziczni²

1293

rajcy?

- 4 *Hartungus de Buntzlavia*
5 *Bartholdus dictus Kleinhouf*
6 *Joh. de Wyzechisdorf*
7 *Hermannus Pellifex*
8 *Theodricus distus de Slich*
9 *Theodricus dictus de Wyzechisdorf*³

1302

rajcy?

- 10 *Conradus de Mychaelis villa*
9 *Teodericus de Woycesdorf*⁴

¹ Wpisany do nekrologu lubiąskiego pod dniem 22 lipca: *O. Wolckmarus aduocatus de Legnicz. Joannes Conradus Nicolaus eius*. Radomilus fr. eius (BUWr, IV F 214, Necrologium Lubense 1619).

² **UBSL** nr 13:1 iul. 1280.

³ **D5** (= **B436** 1300 = **UBSL** nr 18):17 iun. 1293.

⁴ **UBSL** nr 22:25 feb. 1302.

1306/1307

/

--

- 11 Frychzo W.dz.**
- 12 Andreas**
- 13 Henricus de Ruya**
- 14 Henricus de Holzmulen**
- 15 Jordanus**
- 16 Ulmannus dictus Steynkelr**
- 17 Lutherus**
- 18 Gerlacus⁵**

1314/1315

/

--

- 19 Tilo W.dz.**
- 20 Hermannus Ribiroc**
- 21 Henricus Tuchansdorff**
- 22 Hecardus**
- 23 Johannes Niclini**
- 24 Opez Tribilwicz**
- 25 Andreas Giton**
- 26 Conradus Budissov⁶**

1315/1316

- 27 Nicolaus B.⁷**

1316/1317

/

--

- 28 Nicolaus W.dz.**
- 29 Henricus de Croczic**
- 30 Pezoldus de Caliz**

⁵ Biereye 301 (= UBSL nr 27 = R91 nr 145):16 iun. 1306.

⁶ UBSL nr 40 (= A1139 IV 34):2 dec. 1314.

⁷ UBSL nr 45:18 oct. 1315.

- 17 Lutherus Colbil
31 Conradus Cingil
32 Gisco
33 Conradus Lantman
34 Ditwinus⁸

1317/1318

/

--

- 28 Nicolaus W.[dz.]
 29 Heynricus Croczicz
 30 Peczold Kalys
 17 Luther Kolbil
 33 Conrad Lantman
 31 Conrad Czingil
 32 Gysco
 34 Ditwinus⁹

1320/1321

- 16 Ulmanus Steynkeler B.
 13 Henricus de Rugia
 34 Dithwinus
35 Petrus Sibotonis
36 Sydilmannus Broccotindorf

--

- 28 Nicolaus W.[dz.]
37 Jacobus Pannicida
38 Johannes Longus
39 Johannes Frankenstein
 21 Henricus Tuchansdorf
40 Heinmannus Ottonis
 22 Petrus Hechardi
41 Ticzco de Cant¹⁰

⁸ UBSL nr 48 (= R91 nr 187):21 iul. 1316.

⁹ UBSL nr 61:25 dec. 1317.

¹⁰ UBSL nr 69:13 dec. 1320.

1324/1325**42 Henricus de Woycesdorf B.**

29 Henricus de Croczicz

43 Johannes Ledersnider**44 Wernherus Parvus****45 Nicolaus Merclini**

--

46 Nicolaus de Woycesdorf W.[dz.]**47 Jesco Cerstani****48 Hermannus Lubez**

30 Peczoldus Kalis

49 Conradus Albi**50 Henricus Ysinberch****51 Duringus****52 Vinricus Pistor¹¹****1326/1327**

34 Ditwinus B.

43 Johannes Ledirsneyder

30 Pezoldus de Kalis

53 Jacobus Lutheri36 Sydilmannus Procotindorf¹²**1329/1330**

36 Sydilmannus Procotindorf B.

54 Henricus Ottonis**55 Hebbardus de Mulcz****56 Wynandus de Novo Foro****57 Nicolaus Hartungi¹³**

¹¹ UBSL nr 74 (= B2402 s.p., odpisy z XV i XVII w.):9 aug. 1324.

¹² UBSL nr 80 (= B436 1300):17 sep. 1326.

¹³ R91 nr 245:18 ian. 1330.

1331/1332

/

--

- 58 Franczko** W.dz.
17 Luther Colbel
59 Wencel
60 Jacob Hanebalke
61 Ticzco Brokotindorf
62 Nicolaus Phutor
22 Petir Echardi
63 Jacob von Frauwenstat¹⁴

1332/1333

/

--

- 28 Nicolaus W.dz.
57 Nicolaus Hartungi
36 Sidil Prokotindorf
64 Hermann Clare
65 Cunrad Hese
66 Richil der weber
67 Petir claviger
68 Siffrid Kulburn¹⁵

1333/1334

- 50 Henricus Ysinberc B.
69 Claus de Lubic
41 Ticzco de Cant
70 Petrus Institor
71 Cristanus Hammonis¹⁶

¹⁴ Biereye 301 / SR 5029.

¹⁵ Biereye 301 / SR 5168.

¹⁶ B436 1300 / UBSL nr 103:s.d.1333.

1335

- 72 **Nicolaus Helmboldi** i **73 Thilonus**, wójtowie dziedziczni¹⁷

1336/1337

- 69 *Claus von Lubeck* B.
 30 *Petzold (Betzold) Kalis*
 41 *Thitzo von Kandt*
 73 **Petrus Syback**
 74 **Frantz Dytzo**¹⁸
 --
 58 Franczko W.dz.
 17 Luthir Colbil
 75 **Johannes Pussil**
 62 Nicolaus Phutir
 76 **Thodricus Duringus**
 77 **Hanco Michilsdorf**
 38 Johannes Longus
 68 Siffrid Culburn¹⁹

1337/1338

- 78 **Pezoldus Colbil** B.
 70 Petrus Institor
 66 Richil Textor
 57 Nicolaus Hartungi
 75 Johannes Puschil²⁰

1338/1339

- 67 Peter Slewsser (Claviger) B.

¹⁷ **UBSL** nr 107:2 sep. 1335.

¹⁸ **B436** 237–8, 1300.

¹⁹ **Biereye** 301 / **SR** 5841.

²⁰ **UBSL** 483 (pod rokiem 1327) / A. Tarnas-Tomczyk, *Czy istniał dokument z 1327 roku wystawiony przez radę miejską Legnicy dla klasztoru w Lubiążu, poświadczający cystersom prawo do wymienionych dóbr i dochodów legnickich? W sprawie początków domu cystersów w Legnicy*, [w:] *Studia i materiały z dziejów Śląska i Małopolski*, pod red. R. Żerelika, Wrocław 2001, s. 49–55.

- 50 Heinrich (Henricus) Ysenberg (de Ysenberg)
79 Hanko Geitan (Gytan)
80 Ticzco (Taczco) Mertschitz (de Mertschitz)²¹
 --
 58 Franczko de Trebelwicz W.dz.
 45 Niclas Megirlyn
81 Ticzco Geitan
82 Geyseler vom Newenmargte
 60 Jacob Hanebalke
 63 Jacob Frawenstad
 34 Ditwin Kolbil
 59 Wenczeslaus²²

1339/1340

- 65 Cunandus Hezler B.
 69 Claus de Lubec
 71 Cristanus Hammonis
 64 Hermannus Clare
83 Nicolaus Ulrici
 --
 58 Franczko Trebelwicz W.dz.
 17 Luther Colbel
 59 Wenczeslaus
 60 Jacobus Hanebalke
 61 Ticzco de Brocotendorf (Brokotendorf)
 62 Nicolaus Phutor
 22 Petrus Echardi (Ekhardi)
 63 Jacobus de Vrowenstat (Wrwenstat)²³

1340/1341

- 36 Sydlo Brocotendorf B.

²¹ **D48** (= **UBSL** nr 113):5 feb. 1339 / **B436** 1300 (tu na czwartym miejscu nieznaną skądinąd Rudel Vleman).

²² **UBSL** 484.

²³ **B436** 1301 (rada) / **D52** (= **UBSL** nr 119):7 mai. 1339 / **Biereye** 302 / **Schuchard** 24:7 mai. 1339, 162.

- 45 Nicolaus Merklini
 56 Wynandus de Novoforo
 41 Taczke de Kant
84 Johannes Saxonis
 --
 58 Franczko W.dz.
 62 Nicolaus Phutor
 22 Peter Ekhardi
 38 Johannes Longi
 49 Conadus (Cunadus) Albus
 68 Siffridus Kulburn
 59 Welczlinus Kaczbach
85 Johannes Duringi²⁴

1341/1342

/

--

- 58 Franczko W.dz.
 38 Johannes Longi
 49 Cunadus Wernheri Albus
 68 Siffridus Kulborn
 59 Welczlinus Caczbach
 85 Johannes Thuringus
 67 Petrus Clavigerus
86 Arnoldus de Nizza²⁵

1342/1343

- 65 Cunrad Hezeler B.
 69 Claws de Lubic
 79 Johannes de Gythan
 75 Johannes Puschel
 64 Hermannus Clare²⁶

²⁴ **UBSL** nr 120:s.d. 1340 (rada) / **Schuchard** 154, 163 (ława).

²⁵ **UBSL** 484 / **Biereye** 302 / **Schuchard** 5, 155:11 apr.1341 (ława), 164.

²⁶ **UBSL** nr 126:17 aug. 1342.

--

- 58 Franczko W.dz.
 67 Petrus Clavigerus
 86 Arnoldus de Nizza
 63 Jacobus de Vrowenstat
87 Hertlinus
88 Johannes Conradi
 77 Hanco de Michelsdorf
 59 Wencezlaus²⁷

1343/1344

- 56 Wynandus de Novoforo B.
 36 Sydlo de Brocotendorf
 62 Nicolaus Phuter
 22 Petrus Ekhardi
89 Petrus Siffridsdorf

--

- 58 Franczko W.dz.
 63 Jacobus de Frowenstat (Vrowestat)
 87 Hertlo Garnczuger
 88 Johannes Conradi
 77 Hanco Michelsdorf
 59 Wencezlaus
 41 Ticzko de Kant
90 Henslinus Woycechsdorf²⁸

1344/1345

- 50 Henricus Ysenberg B.
 67 Petrus Clavigeri
 78 Peczold Kolbil
 71 Kirstanus (Kerstanus) Hammonis
91 Ticzko de Monte²⁹

²⁷ UBSL 484:20 mar. 1342 / **Schuchard** 155, 165 (ława).

²⁸ UBSL 484 / **Biereye** 302 / **Schuchard** 5:13 aug. 1343, 155 (ława), 166 (rada i ława).

²⁹ **Schuchard** 156 (brak P. Kolbel), 166.

--

- 58 Franczko W.dz.
 41 Ticz de Kant
 90 Hensil Wocesdorf
 60 [Jacobus] Hanebalk
 68 [Siffridus] Kulburn
 80 Ticz Mertschicz
92 Nicolaus Stoube
93 Martinus Colbil³⁰

1345/1346

- 41 Ticzco de Kant B.
 63 Jacobus de Vroenstat (Vrowenstat)
 65 Cunadus Heslerus
 75 Johannes Puschił
94 Hanko Wernheri

--

- 58 Franczko W.dz.
 60 Jacobus Hanebalke (Hanbalk)
 68 Syffridus Kulbern (Kulburn)
 80 Ticzco Mertschicz
 92 Nicolaus Stoube
 93 Martinus Colbel (Kolbil)
 77 Hanko Michelsdorf
95 Paul Colbel (Kolbil)³¹

1346/1347

- 62 [Nicolaus] Pfutir B.
 36 Sidlo Brokotter
96 Petrus de Beckern
 89 Petrus Sifridisdorf (P. Hammonis)
 87 Herlinus (Hertlinus) [Garnczuger]
97 Johannes Walken (Walkun)

³⁰ Biereye 302 / Schuchard 8.

³¹ UBSL nr 139:12 oct. 1345 / Schuchard 157 (ława), 167 (rada i ława – zamieniona kolejność, ostatni H. Michilsdorf, M. Kolbil, P. Kolbil).

--

- 58 Franczko W.dz.
 95 Paul Kolbil
 64 Hermannus Clare
98 Jost Hosebert
 59 Wenczlaus
99 Gisilbertus
100 Johannes Caluus
101 Petrus Dirscowicz³²

1347/1348

- 50 Henricus Ysinberg B.
 78 Peczoldus Kolbil
 45 Nicolaus Megerlin
102 Peczco Viow
 93 Martinus Kolbi
103 Hanco de Lubes³³

1348/1349

- 41 Ticzco de Kant B.
 65 Cunadus Hezeler
 64 Hermannus Clare (Clar)
 92 Nicolaus Stuben (Stoub)
 80 Ticzco (Ticz) Mertschicz
 61 Ticzco (Ticz) Brockottindorf (Brokot)

--

- 58 Franczko W.dz.
 94 Johannes Wernheri
 101 Petrus Dirscowicz
 100 Johannes Caluus
 75 [Johannes] Puschil
 68 [Siffridus] Kulburn
104 Cuno Stoube
105 Sidil Walkun³⁴

³² UBSL 484–5 / **Schuchard** 158 (rada i ława), 168 (rada i ława).

³³ UBSL 485 / **Schuchard** 158 (burmistrz), 169 (rada).

³⁴ **B436** 1301 (rada) / UBSL 485 / **Schuchard** 155 (rada i ława).

1349/1350

36 Sidilmannus Brockotindorf B.

62 Nycolaus Pfutir

89 Petrus Sifridsdorf

87 Hertlinus Garnczuger

106 Heynuscho Institor**107 Johannes Luban**

--

58 Franczko W.dz.

75 Johannes Puschił

68 Sifridus Kulburn

104 Cuno Stoube

105 Sidil Walkun

63 Jacobus Vrowenstat

108 Petrus Polenwicz**109 Niczco Pellificis³⁵****1350/1351**

78 Pecz (Peczold) Kolbil B.

102 Pecz Vio

93 Martinus Kolbil

104 Cuno Steub

110 Nicolaus Kale**111 Pex de Heide**

--

58 Franczko W.dz.

63 Jacobus Vrowenstat

108 Petrus Polenwicz

109 Niczco Pellificis

50 Henricus Ysinberg

59 Wencezlaus

112 Eberhard (Ebirhard) Golschco (Goltsch)**113 Michael Bonifacii³⁶**

³⁵ **D71** (= **UBSL** nr 167):25 nov. 1349 / **B436** 1301 (tu brak Garnczugera) / **Biereye** 302 / **Schuchard** 5:25 nov. 1349 (ława), 155 (rada).

³⁶ **D73** (= **UBSL** nr 173):12 ian. 1351 / **Schuchard** 159 (rada i ława).

1351/1352

- 103 Hanco Lubes B.
 63 [Jacobus] Vroenstat
 77 Hanco Michelsdorf (Michilsdorf)
 94 Hanco Wernheri
114 Johannes Hayno
 111 Pex Heider³⁷

1352/1353

- 86 Arnoldus de Nysa B.
 36 Sydilmannus de Brocotindorph
 62 Nicolaus Pfutir
115 Nicolaus Kolbenow
116 Nicolaus Hermenczil
 --
 58 Franczko W.dz.
 50 Henricus Isinberg
 77 Johannes Michilsdorph
 112 Ebirhardus Goltschow
 94 Johannes Wernheri
117 Henricus Sporer
 114 Johannes Haynow
118 Nicolaus Dirskowicz³⁸

1353/1354

/

--

- 58 Franczko W.dz.
 112 Ebirhard Golschkow
 118 Niclas Dirschkewicz
 50 Henricus Yzinberg
 77 Hanco Michelsdorf
 94 Johannes Wernheri

³⁷ Schuchard 175.

³⁸ UBSL nr 186:29 nov. 1352.

- 117 Heyno Sporer
 114 Johannes Haynow³⁹

1354/1355

- 89 Peter Syffridisdorf B.⁴⁰

1355

- 93 *Mertin Coewil B.*
 102 *Petzck Vio*
119 *Nikol Welzel*
 111 *Petzker Heider*
120 *Mathes Pomsin*
121 *Hancke Melzer*⁴¹

1356/1357

/

--

- 58 Franczko W.dz.
 62 Nicolaus Phutir
 77 Hanco Michelsdorff
122 **Peczolt Elle**
 45 Nicolaus Megerlein
 104 Cuno Steube
123 **Nicolaus scultetus de Waldaw**
124 **Nicolaus Crodini**⁴²

1358/1359

/

--

- 58 Franczko W.dz.
 62 Nicolaus Phutir

³⁹ D87 (= UBSL nr 194):27 feb. 1353.

⁴⁰ Schuchard 161.

⁴¹ B436 1301.

⁴² UBSL nr 204:11 ian. 1357.

- 122 Peczuldus Elle
 87 Hertelinus
 114 Johannes Haynaw
125 Ticzco Pellifex
126 Andirlinus Gurteler
127 Nicolaus Mertschicz⁴³

1361/1362

- 128 Petir Hame B.**
129 Mathis von Lubis
 124 Nicklos Crodin
130 Hanke Qwentyn
131 Hannus Schramm
 120 Mathis vom Pomsyn
 --
 58 Franczke W.dz.⁴⁴

1362/1363

- 132 Martinus Kolbil B.**
 77 *Hancko Michelsdorff*
 119 *Nitschko Weltzelini*
133 Nicolaus Coucenau
134 Johannes Botchini
135 Jecklo Beyer⁴⁵
 --
 58 Franczko W.dz.
 50 Henricus Yzinberg
 103 Hanko Lubens
 122 Peczoldus Ellen
136 Hantsch Rycholff
137 Niclas Sporer
138 Andreas Gythan
139 Petz Moyes⁴⁶

⁴³ UBSL nr 209:26 sep. 1358.

⁴⁴ D104 (= UBSL nr 226):11 dec. 1361.

⁴⁵ B436 1301.

⁴⁶ UBSL 485.

1364/1365

/

--

- 140 Jechzko** W.dz.
 128 Petrus Hammonis
 124 Nicolaus Crodini
 129 Mathias Lubes
 125 Ticzko Pellificis
141 Hans Wynandi
142 Peczeko Vogelerdorff
143 Laurencius Kalis⁴⁷

1365/1366

- 144 Heyno Moyes** B.
145 Hanco Hezeler
146 Nicolaus Viow
147 Hanco Teschener⁴⁸

1366/1367

/

--

- 140 Johannes iun. W.dz.
 103 Hanco Lubens (Lubes)
 122 Peczoldus (Peczuldus) Elle
148 Thammo Meyenwald
 124 Nicolaus Crodini
149 Hanco Polkewicz
150 Henselinus Gythan
151 Petrus Sculteti⁴⁹

1367/1368

- 136 Hans Rycholf B.

⁴⁷ UBSL nr 243:17 apr. 1364.

⁴⁸ UBSL nr 249:29 nov. 1365.

⁴⁹ Biereye 305 / A350 15:10 feb. 1367 / Sz27 35.

--

- 140 Johannes jun. W.dz.
140 Jezsko i **152 Hanko**, bracia, wójtowie dziedziczni
- 148 Thammo Meynwald
- 153 Georgius Brockotendorf**
- 124 Nicolaus Crodini
- 146 Nicolaus Vyov
- 154 Niczko Cromaer**
- 155 Peczko Helwici**
- 156 Petrus**⁵⁰

1368/1369

/

--

- 152 Hanco W.dz.
- 128 Peter Hammonis
- 153 Georg Brockotindorff
- 155 Petschco Helvici
- 145 Hanco Hezeler
- 157 Bernhard Gor**
- 158 Georg Brokotendorf jun.**
- 159 Peter Knote**⁵¹

1369/1370

/

--

- 140 Jeczho W.dz.
- 128 Peter Hamraonis
- 132 Martin Colbel
- 160 Hanco Cromer**
- 145 Hanco Hezeler
- 157 Bernhard Gor

⁵⁰ **D116** (= UBSL nr 253):27 oct. 1367 (ława) / **D117** (= UBSL nr 254):25 nov. 1367 (burmistrz i bracia wójtowie).

⁵¹ UBSL 486.

158 Georg Brokotendorf jun.

159 Peter Knote⁵²

1370/1371

132 Martin Colbel B.

--

152 Hanco W.dz.

160 Hanco Cromer

136 Hannus Reycholff

118 Nicolaus Dirskwicz

149 Hanko Polkwicz

161 Hanko Weller

162 Hanko Steube

163 Georgius Gythan⁵³

1371/1372

128 Petir Hamme B.

160 Hanco Cromer

124 Nicol Crodin

164 Nicze Knote

165 Nicze Kursener

166 Bozeuerkel

--

167 Peter W.dz.

168 Nickel Heyner

136 Hantsch Rycholff

118 Nickel Dirskewicz

149 Hanke Polkwicz

162 Hanke Steube

161 Hanke Weller

163 Yorge Gythan⁵⁴

⁵² **D121** (= **UBSL** nr 259):14 mar. 1369.

⁵³ **UBSL** nr 268:10 iul. 1370, 486.

⁵⁴ **D125** (= **UBSL** nr 272):s.d. 1371 (rada) / **UBSL** 486 (ława).

1372/1373

168 Nicolaus (Nickel) Heyner B.

168 Nitsche Theschner

149 Hanns Polkewicz

169 Henslin Corb**170 Nyczco de Heyde****171 Peter Kulborn**⁵⁵

--

172 Heinrich W.dz.

153 Jorge Brockotindorf

146 Nicolaus Viaw

173 Junge Hannus

150 Hentschel Gythan

174 Nickel Lowtirbach

157 Bernhard Gor

175 Petir Hezeler⁵⁶**1373/1374****176 Henricus Wynandi B.**⁵⁷

--

11 ian. 1374

174 Nickel Lowterbach W.

174 Nickel Lowterbach W.

168 Nickel Heyner

153 Jorge Brokkotindorff

153 Jorge Brockotindorf

147 Hanco Tesschener

118 Nickel Dirskewicz

146 Nicolaus Viaw

161 Hanco Weller

173 Jungehannus

177 Pauwel Schoneione

150 Hentschil Gythan

175 Petir Hertil

157 Bernhard Gor

178 Hannus Scharschuch⁵⁸175 Petir Hezeler⁵⁹

⁵⁵ **A351** dokument w okładce (bez daty) / **A491** 1-8 / **B436** 1301 / **D136** (= **UBSL** nr 275):20 aug. 1372 / **UBSL** nr 274:31 mar. 1372.

⁵⁶ **D131** (= **UBSL** nr 283):26 ian. 1373.

⁵⁷ **A491** 11.

⁵⁸ **UBSL** 486.

⁵⁹ **Biereye** 305 / **D138** (= **UBSL** nr 295):11 ian. 1374.

1374/1375

147	Hanco Teschener B.		
128	Petir Hamonnis		
150	Hentschelin Gythan ⁶⁰		
	--		
	3 mai. 1374		31 mai. 1374
149	Hannus Polkewicz W.	157	Bernhart Gore W.
168	Nickel Heyner	168	Nickel Heyner
153	Jorge Brockotindorff	132	Merten Kolbel
118	Nickel Dirskewicz	118	Nickel Dirskewicz
161	Hanco Weller	161	Hanco Weller
177	Pauwel Schoneione	180	Johannes Cranch
179	Petir Hertil	179	Petir Hertil
178	Hannus Scharschoch ⁶¹	178	Hannos Scharschoch ⁶²

1375/1376

132	Martin Kolbil B.
149	Johannes Polkewicz
173	Jungehannus
145	Hanco Hezeler
163	Jorge Gythan
180	Johannes Cranch
181	Hanco Gultberg
166	Jacob Bozeuerkil ⁶³

1376/1377

153	Georg Brockotindorff B.
124	Nicolas Crodin (Crodyn)
176	Heynrieh Wynand
179	Petir Hertil
182	Nicolaus Girdan (Gyrdan)
183	Johannes Cleynkawff (Kleinkauff)⁶⁴

⁶⁰ A491 30.

⁶¹ D141 (= UBSL nr 298):3 mai. 1374.

⁶² UBSL nr 299:31 mai. 1374.

⁶³ A491 16 (pierwszych pięciu) / UBSL 486.

⁶⁴ A241 tyt. / A491 21 (pierwszych trzech) / B436 1301.

1377/1378

- 147 Hanco Teschener B.
150 Hentschil Gythan
184 Pauwel Wysgerwer
185 Nicclos Heylgetag
186 Pauwel Czigilstrycher⁶⁵

--

- 150 Hentschil Gythan W.
128 Peter Hamme
174 Nickel Lowtirbach
157 Bernhard Gor
163 Jorge Gythan
175 Peter Hezeler
187 Pauwel Brockotindorf
188 Niclos Thammendorf⁶⁶

1378/1379

- 132 Mertin Kolbil B.
173 Jungehannus
161 Hanco Vettir
180 Johannes Cranch
187 Pauwel Brockotindorff
189 Petsche Crebil⁶⁷

1379/1380

- 157 Bernhard Gor B.
128 Peter Hammen
179 *Peter Hertyl*
188 *Nicolaus Tammendorff*
190 Henfling Kern
166 *Jocol Bozeükil*⁶⁸

⁶⁵ **A491** 25 (pierwszych dwóch) / **UBSL** 487.

⁶⁶ **D145** (= **UBSL** nr 305):1 iul. 1377.

⁶⁷ **A491** 31 (tylko burmistrz) / **B436** 1301 / **UBSL** 487.

⁶⁸ **A491** 18 (pierwszych dwóch) / **B436** 1302 / **UBSL** 487.

--

188 Nicclos Thammendorff W.

147 Hanco Tesschener

153 Jorge Brockotindorff

124 Nicolaus Crodyn

174 Nickel Lowtirbach

161 Hanco Weller

191 Pawel Schonebir**192 Nicclos Kolbil**⁶⁹**1380/1381**

147 Hanco Teschener B.

124 Nicolas Crodyn

150 Hentschlin Gythan

172 Nicclos Kolbil

181 Hanco Gultberg

186 Pauwel Czigilstrycher (Czigilstreycher)⁷⁰

--

150 Hentschil Gythan W.

132 Mertin Kolbil

180 Johannes Cranch

163 Yorge (George) Gythan

161 Hanco Weller

187 Pauwel (Paulus) Brockotindorf

193 Petir (Peter) Cromer**194 Hanco Bakoven**⁷¹**1381/1382**

132 Martin Kolbil B.

180 Johannes Crauch

177 Paul Schonejone

193 Peter Cromer

⁶⁹ UBSL 487.⁷⁰ A491 34 (pierwszych trzech rajców) / A350 tyt. / B436 1302.⁷¹ A350 tyt. / Sz27 20 / UBSL 487.

- 182 Nicolaus Girdan
 183 Johannes Cleynkawff⁷²
 --
 177 Pauwel Schoneione W.
 163 Georg (Yorge, Jorge) Gythan
 153 Georg (Yorge, Jorge) Brockotindorf
 157 Bernhard Gor
 179 Peter (Petir) Hertil (Hertel)
 187 Paulus (Pauwel) Brockotindorf
 194 Hanko Bakoven (Backoffen)
195 Johannes (Hannus) Quentyn (Qwentin)⁷³

1382/1383

- 187 Paul Brockotindorff B.
 179 Peter Hertyl (Hertill)
 157 Bernhard Gor
 163 Georg Gythan
 184 Paul (Pauwil) Wysgerwer
196 Hanco Kern⁷⁴

--

- 157 Bernhard Gor W.
 153 Georgius (Jorge) Brockotindorf
 124 Nicolaus Crodin (Crodyn)
 188 Nicklos Tammendorf
 172 Niclos Kolbil
 175 Petir Hezeler
 195 Hannus Quentyn
 191 Pawel Schonebyr (Schonebir)⁷⁵

1383/1384

- 192 Nicolaus Kolbil B.

⁷² **A491** 9 (tylko Kolbil i Schonejone) / **B436** 1302 / **Sz28** 3.

⁷³ **D151** (= **UBSL** nr 317):12 iun. 1381 / **UBSL** nr 318:7 aug. 1381 / **Sz28** 3.

⁷⁴ **A241** tyt. / **A491** 39 (pierwszych trzech rajców) / **B436** 1302 / **Sz29** 1.

⁷⁵ **D152** (= **UBSL** nr 319):30 apr. 1382 / **D153** (= **UBSL** nr 320):14 mai. 1382 / **Sz29** 1.

- 124 Nicolaus Crodyn
 150 Hentschlin Gythan
 195 Johannes Quentyn
 181 Hanco Gultberg
 186 Paul Czigilstrycher⁷⁶
 --
 150 Henschelinus Gythan W.
 175 Peter Hezeler
 177 Paul Schonejone (Schoneione)
 193 Peter Cromer
 188 Nicclos Tammendorf
197 Peter de Heyde
 191 Paul Schonebir
198 Nicclos Stewben⁷⁷

1384/1385

- 177 Paul Schonejone B.
 153 Georg Brockotindorff,
 175 Petir Hezeler
 193 Petir Cromer
199 Nicolaus Tschaslaw
 182 Niclas Girdan⁷⁸
 --
 175 Peter Hezeler W.
 187 Pauwel (Paulus) Brockotindorff
 157 Bernhard Gor
 179 Peter Hertil
 163 Yorge (George) Gythan
 197 Petir von der Heyde
 198 Nicclos Stewbe
200 Hannus Wysewernher⁷⁹

⁷⁶ A351 tyt. / A491 43 / B436 1302.

⁷⁷ A351 tyt. / UBSL 487.

⁷⁸ A352 tyt. / A491 45 / B436 1302.

⁷⁹ A352 tyt. / D156 (= UBSL nr 324–325):20 mai. 1384.

1385/1386

157 Bernhard Gor B.

187 Paul Brockotindorff

179 Petir Hertil

197 Petir de Heyde

184 Paul Wysgerwer

196 Hanco Kern⁸⁰

--

179 Peter Hertel W.

150 Hentschil Gythan

163 Yorge (George) Gythan

172 Nicclos Kolbil

188 Nicolaus Tammendorf

201 Nitschko Ungeroten

200 Hannus Wysewernher

147 Hannus Tesschener⁸¹**1386/1387**

172 Nicolas Kolbil B.

163 Georg Gythan

188 Nicolas Tammendorff

186 Paul Czigilstricher (Czigilstrycher)

202 Nicolas Quentin183 Johannes Cleynkawff⁸²

--

188 Nicclos Tammendorf W.

150 Hentschil Gythan

175 Petir Hezeler

193 Petir Cromer

182 Nickel Girdan

201 Nitsche Vngeroten

191 Pauwel Schonebir

147 Hannus Tesschener⁸³⁸⁰ A353 tyt. / A491 48 / B436 1302 / UBSL nr 327:22 mar. 1385 (burmistrz i P. Hertil).⁸¹ A353 tyt. / D157 (= UBSL nr 330):24 ian. 1386.⁸² A491 52 / B436 1302.⁸³ D158 (= UBSL nr 331):22 aug. 1386.

1387/1388

- 187 Paul Brockotindorff B.
 150 Hentschlin Gythan
 175 Peter Hezeler
 193 Peter Cromer
 199 Nicolas Tschaslaw
 182 Niclas Girdan⁸⁴

1388/1389

- 179 Petir Hertil B.
 184 Paul Wysgerwer
 157 Bernhard Gor
 197 Peter de Heyde (Heida)

203 Peter Slotenik

- 196 Johannes (Hanko) Kern⁸⁵

--

- 157 Bernhard Gor W.
 172 Nicclos Kolbil
 163 Georgius Gythan
 188 Nicolaus Tammendorff
 161 Hanco Weller
 147 Hannus Tesschener
 166 Jacobus Bozeuerkil

204 Nicclos Crebil⁸⁶**1389/1390**

- 172 Nicolaus Kolbil B.
 163 Georg Gythan
 188 Nicolaus Tammendorff
 186 Paul Czigilstrycher
 147 Johannes Teschener
 183 Hanco Cleynkawff⁸⁷

⁸⁴ A491 55 / B436 1303.

⁸⁵ A354 tyt. / A491 59 / B436 1303 / D165 (= UBSL nr 341):18 mar. 1388.

⁸⁶ A354 tyt.

⁸⁷ A355 tyt. / A491 61 / B436 1303.

--

- 188 Nicolaus Tammendorff W.
187 Paulus Brockotindorff
175 Petrus Hezeler
193 Petrus Cromer
191 Paulus Schonebir
202 Nicolaus Quentyn
204 Nicolaus Crebil
205 Jost Tammendorff⁸⁸

1390/1391

- 157 Bernhard Gor B.
187 Paul Brockotindorff
175 Petir Hezeler
193 Petir Cromer
202 Niclas Quentin
185 Niclas Heilgetag⁸⁹

--

- 175 Petir Hezeler W.
179 Petir Hertil
201 Nitsche Ungeratin
191 Pauwel Schonebir
166 Jacob Bozenerkil
206 Petir Engil
205 Jost Tammendorff
207 Pauwel Tesschener⁹⁰

1391/1392

- 179 Peter Hertil B.
184 Paul Wysgerber
188 Nicolaus Tammendorff
203 Petir Slotenik

⁸⁸ **A355** tyt.

⁸⁹ **A491** 63 / **B436** 1303.

⁹⁰ **R66** nr 317:15 iun. 1390.

- 207 Paul Teschener
 166 Jacob Bozenerkil⁹¹
 --
 188 Niclas Tammendorf W.
 172 Niclas Kolbil
 163 Jorge Geythan
 201 Nitsche Vngeroten
 206 Peter Engil
 204 Niclas Crebil
208 Gregor Teschner
209 Cristophorus Viaw⁹²

1392/1393

- 186 Paul Czigilstrycher B.
 163 Jorge Gythan
 193 Petir Cromer
 205 Jost Tammendorff
210 Martinus Mysner
211 Nicolas Pfaffendorff⁹³

--

- 193 Peter Cromer W.
 157 Bernhard Gor
 175 Peter Hezeler
 187 Pauwil Brockotindorf
 204 Nicclos Crebil
 208 Gregor Teschener
 209 Cristoforus Viaw
212 Hannus Hertil⁹⁴

1393/1394

- 157 Bernhard Gor B.

⁹¹ A491 68 / B436 1303.

⁹² UBSL 488.

⁹³ A491 74 / B436 1303.

⁹⁴ D173 (= UBSL nr 354):15 ian. 1393.

- 187 Paul Brochotindorff
 175 Petir Hezeler
213 Nicolaus de Heide
 185 Nicolaus Heilgetag
214 Heinco Grybean⁹⁵
 --
 175 Petir Hezeler W.
 188 Niclos Tammendorff
 161 Hanco Weller
 203 Petir Slotenig
 207 Pauwel Tesschener
 212 Hanus Hertil
215 Mathis Tammendorff
216 Niclas Son⁹⁶

1394/1395

- 163 Georg (Jorge) Gythan B.
 203 Peter Slotenig
 204 Nicolas Crebil
 212 Johannes Hertil
 166 Jacob Bozeuerkil
 182 Nicolaus Girdan⁹⁷
 --
 204 Niclos Crebil W.
 186 Pauwel Czigilstycher
 161 Hanco Weller
 193 Petir Cromer
 207 Pauwel Tesschener
 215 Mathis Tammendorff
 216 Niclos Son
217 Petir Ungeroten⁹⁸

⁹⁵ **A491** 78 / **B436** 1303.

⁹⁶ **D176** (= **UBSL** nr 358):22 oct. 1393 / **R3** nr 755e:18 iun. 1393.

⁹⁷ **A536** 27 / **A491** 80 / **B436** 1303.

⁹⁸ **R3** nr 673:17 oct. 1394.

1395/1396

- 187 Paul Brockotindorf B.
 161 Hanco Weller
 215 Mathias Thammendorf
 146 Nicolaus Viaw
 210 Martin Mysner
218 Nicolaus Grybean⁹⁹

1396/1397

- 203 Petir Slotenig B.
 186 Paul (Pawel) Cziggillstrycher (Czigilstricher)
 175 Petir Hezeler
 213 Nicolaus (Niclos) de Heyde (von der Heyde)
 216 Nicolaus (Nicclos) Son
 214 Heynco (Heinco) Grybean¹⁰⁰
 --
 175 Peter Hezeler W.
 163 Jorge Gythan
 204 Niccolos Crebil
 206 Peter Engel
 207 Pawel Teschener
 205 Jost Tammendorf
219 Niccolos Elle¹⁰¹

1397/1398

- 187 Paul Brockotindorf B.
 204 Nicolaus Crebil
 146 Nicolaus Viaw
 219 Nicolaus Elle
 211 Nicolaus Pfaffindorff (Pfaffendorff)
 182 Nicolaus Girdan¹⁰²

⁹⁹ **A536** 27 / **A491** 84 / **B436** 1304 / **D177** (= **UBSL** nr 362):7 iul. 1395.

¹⁰⁰ **A491** 86 / **A241** tyt. / **B436** 1304 / **R91** nr 379:14 nov. 1396.

¹⁰¹ **D180-181** (= **UBSL** nr 369-370):14 feb. 1397.

¹⁰² **A241** tyt. / **A536** 35 / **A491** 87 / **B436** 1304 / **D184** (= **UBSL** nr 373):s.d.1397 / **Sz30** 3.

--

- 146 Nickel Viaw W.
 163 Georg (Jorge) Geythan
 161 Hanco Weller
 215 Mathias (Matis) Tammendorff (Temendorf)
 207 Paulus (Pawel) Teschner
 217 Peter Vngeroten
 209 Cristoforus Viaw
 212 Johannes (Hannos) Hertil¹⁰³

1398/1399

- 186 Paul Czigilstrycher B.
 161 Hanco Weller
 212 Johannes (Hans) Hertil
 209 Cristoforus Viaw
 207 Paul Teschener (Teschner)
 218 Nicolaus Grybean¹⁰⁴

1399/1400

- 203 Peter Slotenig B.
 175 Petir Hezeler
 213 Nicolaus de Heyde
 215 Mathias Tammendorff
 214 Heynco Grybean
220 Petir Lutirbach¹⁰⁵

--

- 213 Nicclos von der Heyde W.
 187 Pawil Brockotindorf
 163 Jorge Gytan
 146 Nickil Viaw
 216 Nicclos Son

¹⁰³ **D184** (= **UBSL** nr 373):s.d.1397 (inna kolejność: ostatni Ungeroten, brak Tischnera) / **Sz30 3** / **UBSL** nr 374:13 feb. 1398.

¹⁰⁴ **A536** 21:s.d. 1398 / **A491** 91 / **B436** 1304.

¹⁰⁵ **A241** tyt. / **A536** 27 36 41 / **A491** 93 / **B436** 1304.

- 219 Nicclos Elle
221 Nicclos Popelaw
 182 Nicclos Girdan¹⁰⁶

1400/1401

- 187 Paul Brockotindorff B.
 186 Paul Czigilstrycher
 146 Nicolaus Viaw
 219 Nicolaus Elle
 211 Nicolaus Pfaffendorff (Pfaffindorff)
222 Johannes Mittelaw¹⁰⁷

--

- 146 Nickel Viaw W.
 161 Hence Weller
 204 Niclos Crebil
 217 Petir Vngeroten
 212 Hannus Hertil
 209 Christoforus Viaw
 205 Jost Tammendorf
 182 Niclos Girdan¹⁰⁸

1401/1402

- 212 Johannes Hertil B.
 161 Hanco Weller
 209 Cristoforus Viaw
 216 Nicolaus Son
 218 Nicolaus Grybean
 182 Nicolaus Girdan¹⁰⁹

1402/1403

- 146 Nicolaus Viaw B.

¹⁰⁶ **D187** (= **UBSL** nr 378):4 iun. 1399 / **D189** (= **UBSL** nr 380):18 iun. 1399.

¹⁰⁷ **A491** 95 / **B436** 1304.

¹⁰⁸ **D190-192** (= **UBSL** nr 381–382):5 i 17 mar. 1400 / **D197** (= **UBSL** nr 388):20 ian. 1401 / **UBSL** nr 384:12 mai. 1400.

¹⁰⁹ **A491** 98 / **B436** 1304.

- 203 Petir Slotenig
 213 Nicolaus de Heyde
223 Conrad Brockotindorff
 214 Heinco Grybean
 220 Petir Lautirbach (Lewtirbach)¹¹⁰

--

- 213 Niccolos von der Heyde W.
 175 Petir Hezeler
 187 Pawil Brockotindorf
 186 Pawil Czigilstrycher
 215 Mathis Tammendorf
 219 Nicclos Elle
 207 Pawil Teschener
224 Hannus Gysilher¹¹¹

1403/1404

- 187 Paul Brockotindorff B.
 175 Peter Hezeler
 219 Nicolaus Elle
 207 Paul Teschener
 222 Johannes Mittelaw
225 Johannes Sydenfaden¹¹²

--

- 219 Nicclos Elle W.
 186 Pawil Czigilstrycher
 212 Hannus Hertil
 161 Hanco Weller
 217 Peter Vngeroten
 209 Cristoforus Viaw
 215 Matis Tammendorf
 224 Hannus Gysilher¹¹³

¹¹⁰ **A491** 101 / **B436** 1304.

¹¹¹ **D200** (= **UBSL** nr 394):15 iun. 1402 / **D201** (= **UBSL** nr 395):14 feb. 1403.

¹¹² **A491** 105 / **B436** 1305.

¹¹³ **D204** (= **UBSL** nr 400):24 oct. 1403.

1404/1405

- 212 Johannes Hertil B.
 161 Hanco Weller
 209 Cristoforus Viaw
 215 Mathias Thammendorff
226 Paul Tamme
 182 Nicolaus Girdan¹¹⁴

1405/1406

- 146 Nickil Viaw B.
 203 Petir Slotenig
 204 Nic[olaus] Crebil
 221 Nic[olaus] Popelaw
 218 Nic[olaus] Grybean
 211 Nic[olaus] Pfaffindorff¹¹⁵
 --
 204 Nicclos Crebil W.
 187 Pawil Brockotindorf
 219 Nicclos Elle
 223 Conrad Brockotindorf
227 Hannus Hezeler
228 Hannus Rychulff¹¹⁶

1406/1407

- 187 Paul Brockotindorff B.
 219 Nic[olaus] Elle
 217 Peter Ungeroten
229 Georg Kromschreiber
 214 Heynko Greybean
 225 Johannes Seydenfaden¹¹⁷

¹¹⁴ **A491** 107 / **B436** 1305.

¹¹⁵ **A359** okładka: 6 apr. 1405 / **A491** 109 / **B436** 1305.

¹¹⁶ **D210** (= **UBSL** nr 414):20 mai. 1405 / **D211** (= **UBSL** nr 415):21 oct. 1405.

¹¹⁷ **A491** 111 / **B436** 1305.

--

- 217 Petir Ungeroten W.
 212 Hans Hertil
 161 Hanco Weller
 209 Cristoforus Viaw
 215 Mathis Thammendord
 224 Hans Gysilher
230 Hanns Bythulff
231 Andres Gythan¹¹⁸

1407/1408

- 212 Johannes Hertil B.
 161 Hanco Weller
 209 Cristoforus Viaw
 224 Johannes Gysilher
 222 Johannes Mittelaw
 182 Nicolaus Girdan¹¹⁹

--

- 209 Cristoforus Viaw W.
 146 Nickil (Nickel) Viaw
 204 Nicclos (Nickel) Crebil
 215 Matis (Mathis) Tammendorf
 223 Conrad Brockotindorf
 227 Hanns Hezeler
 231 Anders (Andres) Gythan
232 Hannus Girdan¹²⁰

1408/1409

- 146 Nickil Viaw B.
 203 Peter Slotenig
 204 Nicolaus Crebil

¹¹⁸ R3 nr 674:7 iul. 1406.

¹¹⁹ A491 113 / B436 1305.

¹²⁰ D216 (= UBSL nr 428):20 apr. 1407 / D217 (= UBSL nr 429):5 oct. 1407 / D218 (= UBSL nr 430):19 oct. 1407 / J20:3 aug. 1407.

- 231 Andreas Gythan
 226 Paul Thamme
 211 Nicolaus Pfaffindorff¹²¹
 --
 204 Nicclos Crebil W.
 187 Pawil Brockotindorf
 219 Nicclos Elle
 217 Petir Vngerotin
 221 Nicclos Popelaw
 223 Conrad Brockotindorf
 227 Hannus Hezeler
 232 Hannos Girdan¹²²

1409/1410

- 187 Paul Brockotindorff B.
 217 Petir Ungeroten
 227 Johannes Hezeler
233 Nicolaus de Lehen
 229 Georg Kromschreiber
 225 Johannes Sydenfaden¹²³

1410/1411

- 212 Johannes (Hans) Hertil B.
 219 Nicolaus Elle
 209 Cristoforus Viaw
 223 Conrad Brockottindorff
 232 Johannes (Hans) Girdan
 214 Heynke Grybean¹²⁴
 --
 209 Cristofforus Viaw W.
 146 Nickil (Nickel) Viaw

¹²¹ A491 116 / B436 1305.

¹²² D223 (= UBSL nr 434):27 iun. 1408.

¹²³ A491 121 / B436 1305.

¹²⁴ A491 125 / B436 1305.

- 224 Hans (Hannos) Gyselher
 231 Andreas Gythan (Geitan)
 228 Hans Richulff
 226 Pawil Thamme (Tammo)
234 Hans Hertwig (Hertwig)
 199 Nickil (Nickel) Tschaslaw¹²⁵

1411/1412

- 146 Nickil Viaw B.
 224 Hans Gysilher
 231 Andreas Gythan
 221 Nicolaus Poppelaw
 222 Hans Mittelaw
 211 Nicolaus Pfaffindorff (Pfaffendorff)¹²⁶

--

- 231 Andris Gythan W.
 187 Pawel Brockotindorff
 217 Peter Vngeroten
 227 Hanns Hezeler
 226 Pawil Thamme
 233 Niclas vom Lehen
235 Marcus Goltberg
236 Peter Tschaslaw¹²⁷

1412/1413

- 227 Johannes (Hans) Hezeler B.
 217 Petir Ungeroten
 233 Nicolaus vom Lehen
237 Otto Cretschmer
 225 Hans Sydenfaden
238 Nicolaus Grosing (Grising)¹²⁸

¹²⁵ UBSL nr 446:28 mai. 1410 / UBSL nr 425: z błędną datą 16 feb. 1407!

¹²⁶ A491 131 / B436 1306.

¹²⁷ UBSL 490.

¹²⁸ A491 136 / B436 1306.

1413/1414

- 212 Johannes (Hans) Hertil B.
 219 Nicolaus Elle
 209 Cristoforus Viaw
 229 Georg (Jorge) Cromschreiber (Kromschreiber)
239 Nicolaus Schonejone
240 Nicolaus Ryman¹²⁹

--

- 209 Cristoforus Viaw W.
 146 Nickel Viaw
 224 Johannes Gysilher
 231 Andreas Gythan
 223 Conrad Brockotindorf
 232 Johannes Girdan
241 Paul Poplaw
242 Daniel Rustusscher¹³⁰

1414/1415

- 223 Conrad Brockottindorff B.
 224 Johannes (Hans) Gysilher
 232 Johannes (Hans) Girdan
243 Andreas Prewse
 222 Johannes (Hans) Mittelaw
 211 Nicolaus Pfaffindorff (Pfaffendorff)¹³¹

1415/1416

- 219 Nicolaus Elle B.
 217 Peter Ungeroten
 231 Andreas Gythan
 226 Paul Thamme
 225 Johannes (Hans) Sydenfaden
244 Johannes (Hans) Scheyteler¹³²

¹²⁹ A491 140 / B436 1306 / D241 (= UBSL nr 460):25 apr. 1413 / D242 (= UBSL nr 463):
 9 aug. 1413.

¹³⁰ UBSL 490.

¹³¹ A668 tyt. / A491 142 / B436 1306.

¹³² A356 tyt. / A491 146 / B436 1306.

--

- 231 Andres Gythan W.
 212 Johannes (Henricus?) Hertil
 209 Cristoforus Viaw
 229 Georgius (Jorge) Cromschreiber
 221 Nicklas Popelaw (Popplow)
 237 Otto Cretschmer (Kretschmer)
 228 Johannes (Hanns) Rychulff
 235 Marcus Gultberg (Goltberg)¹³³

1416/1417

- 212 Johannes Hertil B.
 229 Georg Cromschreiber (Cromschreyber)
 209 Cristoforus Viaw
 237 Otto Cretschmer
 240 Nicolaus Ryman
 239 Nicolaus Schonejone¹³⁴

--

- 209 Cristoforus Viaw W.
 223 Conrad Brockotindorff
 224 Johannes Gysilher
 232 Johannes Girdan
 221 Niclas Popelaw
 228 Hanns Rychulff
 235 Marcus Gultberg
245 Petsche Hertil¹³⁵

1417/1418

- 223 Conrad Brockottindorff B.
 232 Johannes (Hans) Girdan
 224 Johannes (Hans) Gysilher

¹³³ **A356** tyt. / **A369** 50–1:7 aug. 1415 / **UBSL** nr 483:7 aug. 1416 (recte 1415, tu Henricus Hertil).

¹³⁴ **A491** 149 / **B436** 1306.

¹³⁵ **D264** (= **UBSL** nr 494):27 nov. 1416.

- 221 Nicolaus Popelaw
 222 Johannes (Hans) Mittelaw
246 Martin (Mertin) Polen¹³⁶
 --
 224 Hannus Gysilher W.
 217 Petir Ungeroten
 219 Niclas Elle
 231 Andres Gythan (Geythan)
 226 Pawil Tamme (Thame)
 243 Andres Prewse
 245 Petir Hertil (Herteil)
247 Jacob Gor¹³⁷

1418/1419

- 231 Andreas Gythan B.
 217 Peter Ungeroten
 226 Paulus (Pawel) Thamme
 241 Paulus (Pawel) Popelaw
 244 Johannes (Hans) Scheyteler
 225 Johannes (Hans) Sydenfaden¹³⁸
 --
 226 Pawl Thamme W.
 219 Niclos Elle
 229 Jorge Cromschreiber
 209 Cristoferus Viaw
 228 Hanns Richulff
 243 Andres Prewse
 247 Jacob Gor
248 Ruland vom Goltberge¹³⁹

¹³⁶ **A536** 4a, 5:10 iun. 1417 / **A491** 151 / **B436** 1306.

¹³⁷ **B2402** 23:15 sep. 1417 / **D268** (= **UBSL** nr 501):28 ian. 1418 / **R66** nr 414a:26 sep. 1417 / **R66** nr 415:14 ian. 1418 / **UBSL** nr 497:5 mai. 1417.

¹³⁸ **A491** 153 / **B436** 1306.

¹³⁹ **D269** (= **UBSL** nr 504):9 nov. 1418.

1419/1420

- 232 Johannes (Hans) Girdan B.
 219 Nicolaus Elle
 229 Georg (Jorge) Cromschreiber
 237 Otto Cretschmer
 240 Nicolaus Ryman
 239 Nicolaus Schonejone¹⁴⁰

--

- 229 Jorge Cromschreiber W.
 223 Conrad Brockotindorff
 209 Cristoforus Viaw
 224 Hannus Gysilher
 227 Hannus Hezeler
 228 Hannus Rychulff

249 Caspar Vngeroten**250 Pawil von der Heyde¹⁴¹****1420/1421**

- 227 Johannes (Hans) Hezeler B.
 223 Conrad Brockotindorff
 224 Johannes (Hans) Gysilher
 243 Andreas Prewser (Prewse)
 222 Johannes (Hans) Mittelaw
 246 Martinus (Mertin) Polen¹⁴²

--

- 224 Hannus Gysilher W.
 217 Petir Vngeroten
 231 Andres Gythan
 226 Pawil Thamme
 221 Niklas Popelaw
 245 Petsche Hertil
 249 Caspar Vngeroten
 250 Pawil von der Heyde¹⁴³

¹⁴⁰ **A491** 157 / **B436** 1307.¹⁴¹ **D275** (= **UBSL** nr 516):17 ian. 1420.¹⁴² **A491** 162 / **B436** 1307 / **D281** (= **UBSL** nr 521):18 sep. 1420.¹⁴³ **D277** (= **UBSL** nr 518):22 mai. 1420.

1421/1422

- 231 Andreas Gythan B.
 221 Nicolaus Popelaw
 226 Paulus Thamme
 250 Paulus de Heide
 225 Johannes Sydenfaden
251 Nicolaus Redder¹⁴⁴

--

- 226 Pawil Thamme W.
 219 Niclas Elle
 232 Hannos Girdan
 229 Jorge Cromschreiber
 237 Otto Cretechemer
 228 Hannus Richulff
 245 Petsche Hertil
252 Gregor Teschener¹⁴⁵

1422/1423

- 232 Johannes Girdan B.
 219 Niclas Elle
 229 Jeorg Cromschreiber
 237 Otto Cretschemer
253 Nicolaus Rimberg
 240 Nicolaus Ryman¹⁴⁶

--

- 229 Jorge Cromschreiber W.
 223 Conrad Brockotindorff
 227 Hannus Hezeler
 224 Hannus Gysilher
 228 Hannus Rychulff
 241 Pawil Popelaw
 252 Gregor Terschener
254 Niclas Son¹⁴⁷

¹⁴⁴ **A491** 167 / **B436** 1307.

¹⁴⁵ **D283** (= **UBSL** nr 525):12 feb. 1421 / **D284** (= **UBSL** nr 526):30 apr. 1421.

¹⁴⁶ **A491** 170 / **B436** 1307.

¹⁴⁷ **D289** (= **UBSL** nr 531):27 mai. 1422 / **R91** nr 429:27 nov. 1422.

1423/1424

223 Conrad Brockotindorf B.

227 Johannes Hezeler

245 Peter Hertel

255 Nitschko Hezeler

246 Martin Polan

239 Nicolaus Schonejon¹⁴⁸

--

245 Petir Hertil W.

231 Andres Gythan

224 Hannus Gysilher

209 Cristoforus Viaw

226 Pawil Thamme

241 Pawil Popelaw

243 Andres Prewse

254 Niclas Son¹⁴⁹**1424/1425**

231 Andreas Geithan (Geythan) B.

224 Johannes (Hannus) Gysilher

252 Gregor Tesschen (Tesschener)

256 Johannes Son

251 Niclas Redder

257 Peter Schonewelder¹⁵⁰

--

252 Gregor Teschener (Tesschener) W.

219 Niclos (Niclas) Elle

232 Hannus Girdan

209 Cristoforus Viaw

229 Jorge Cromschreiber

226 Pawel (Pawil) Thamme

243 Andres Prewsze (Prewse)

250 Pawil von der Heide (Heyde)¹⁵¹¹⁴⁸ A491 174 / B436 1307.¹⁴⁹ D293 (= UBSL nr 535):1 iul. 1423 / D298 (= UBSL nr 540):17 dec. 1423.¹⁵⁰ A491 177 / B436 1307 / D301 (= UBSL nr 545):1 mai. 1424.¹⁵¹ B2402 23 (= UBSL nr 549):25 oct. 1424 / R3 nr 675:8 nov. 1424.

1425/1426

- 232 Johannes (Hannos) Girdan B.
 219 Nicolaus (Niclas) Elle
 229 Georg Cromschreiber
 250 Paulus de (Pawil von der) Heyde
 225 Johannes (Hannus) Sydenfadem (Zeydenfadem)
 253 Nicolaus (Niclas) Rymberg¹⁵²
 --
 229 Georg Cromschreiber W.
 223 Conrad Brockotindorff
 227 Johannes (Hanns) Hezeler
 245 Peter Hertil
 237 Otto Cretschemer
 241 Paul (Pawil) Poppelaw
 254 Nicolaus (Nicklas) Son
259 Sigismund Weysewernher¹⁵³

1426/1427

- 223 Conrad Brockotindorf B.
 227 Johannes (Hannos) Hezeler
 245 Petir Hertil
260 Petir Roten
 255 Nitschko Hezeler
 246 Martin Polan¹⁵⁴
 --
 245 Petir Hertil W.
 231 Andreas Gytan
 224 Johannes Gysilher
 252 Gregor Tesschener

¹⁵² **A357** tyt. / **A491** 180 (tu zamieniona kolejność dwóch ostatnich rajców) / **B436** 1307 / **D312** (= **UBSL** nr 558):18 mar. 1425 / **D313** (= **UBSL** nr 559): 1 mai. 1425 (w obu zamieniona kolejność dwóch ostatnich rajców).

¹⁵³ **A357** tyt. / **R66** nr 446:23 mai. 1425 / **R66** nr 447:6 iun. 1425 (w obu brak ostatniego ławnika).

¹⁵⁴ **A358** tyt. / **A491** 186 / **B436** 1307 / **D320–321** (= **UBSL** nr 567, 569):24 iun. 1426 / **D324** (= **UBSL** nr 571): 29 sep. 1426.

- 237 Otto Cretschmer
 241 Paul Poppelaw
 254 Nicolaus Son
261 Andreas Hokschar¹⁵⁵

1427/1428

- 231 Andreas Gitan B.
 224 Johannes Gesilher (Gysilher)
 252 Gregor Tesschen (Teschner)
 256 Johannes Son
262 Wenczeslaus (Wenczlaw) Schoneyon
 257 Peter Schonewelder¹⁵⁶

--

- 252 Gregor Teschener W.
 219 Niclas Elle
 232 Hannus Girdan
 229 Jorge Cromschreiber
 250 Pawil von der Heide
 261 Andres Hokschar
263 Jorge Hezeler
264 Alexius Popelaw¹⁵⁷

1428/1429

- 232 Johannes Girdan B.
 219 Nicolaus Elle
 229 Georg Cromschreiber
 250 Paul de Heide
 253 Nicolaus Rymberg
265 Franciscus Tisch[ener]¹⁵⁸

--

- 229 Georg Cromschreiber W.
 223 Conrad Brockotindorff

¹⁵⁵ A358 tyt. / UBSL 491.

¹⁵⁶ A491 193 / B436 1308.

¹⁵⁷ D325 (= UBSL nr 575):14 mai. 1427 / D331 (= UBSL nr 581):22 oct. 1427.

¹⁵⁸ A491 194 / B436 1308.

- 227 Hannus Hezeler
 245 Petir Hertel
 241 Pawil Poppelaw
 254 Niclas Son
 263 Jorge Hezeler
 264 Alexius Poppelaw¹⁵⁹

1429/1430

- 245 Peter (Petsche) Hertel B.
 223 Conrad Brokkotindorff (Brockottindorff)
 260 Peter Roten
 264 Allexius Poppelow
 261 Andreas Hokschar
 246 Martin Polan¹⁶⁰

--

- 260 Peter Rote W.
 231 Andreas Gytan
 227 Hanns Hezeler
 224 Hanns Geyseler (Gysilher)
 252 Gregor Tesschener
 241 Paul Popplow (Poppelaw)
 243 Andris Prewse
 254 Niclas Son¹⁶¹

1430/1431

- 231 Andreas Gitan B.
 227 Johannes Heseler
 252 Gregor Tesschen
 256 Johannes Son
 254 Niclas Son
 262 Wenczeslaus Schoneion¹⁶²

¹⁵⁹ **D335** (= **UBSL** nr 585):24 nov. 1428.

¹⁶⁰ **A491** 199 / **B436** 1308 / **C6** 1:1429 (burmistrz Petsche Hertel świadkiem na dokumencie ks. Ludwika II).

¹⁶¹ **D337** (= **UBSL** nr 587):6 apr. 1429 / **R91** nr 454:6 iul. 1429 / **UBSL** nr 594–595:11 ian. 1430.

¹⁶² **A491** 201 / **B436** 1308 (brak burmistrza).

-
- 252 Gregor Teschener W.
 219 Nicklas Elle
 232 Hanns Girdan
 229 George Cromschriber
 250 Pawil von der Heide
 243 Andres Prewsse
 263 Jorge Hezeler
266 Hanns Sebir¹⁶³

1431/1432

- 232 Johannes Girdan B.
 219 Niclas Elle
 250 Paul de Heyde
 221 Nicolaus Poppelaw
 253 Niclas Rymberg
 265 Franciscus Tissch[ener]¹⁶⁴

--

- 250 Paulus de (Pawil von der) Heide W.
 223 Conrad Brockotindorff
 245 Peter Hertil
 229 Gregor (Jorge) Cromschreiber
 241 Paul (Pawil) Poppelaw
 263 Georg (Jorge) Hezeler
 266 Johannes Zeber (Sebir)
267 Paul (Pawil) Tschaslaw¹⁶⁵

1432/1433

- 245 Peter Hertil B. (†)
 232 Johannes Girdan B.
 223 Conrad Brockotindorff
 260 Petrus Roten

¹⁶³ **R66** nr 485:29 mar. 1430.

¹⁶⁴ **A491** 201 / **B436** 1308 / **UBSL** nr 605:1 feb. 1432.

¹⁶⁵ **A363** 102: 30 ian. 1432 / **R66** nr 491:22 aug. 1431 / **R91** nr 463-464:27 feb. 1432 / **UBSL** 491.

- 261 Andreas Hokschar (Hochschar)
 257 Peter Schoneweldir (Schonewelder)
 246 Martin (Mertin) Polan¹⁶⁶
 --
 260 Peter Rote W.
 231 Andreas Gythan
 227 Hannos Hezeler
 252 Gregor Teschner
 241 Pawil Poppelaw (Popplow)
 254 Niclos Son
 267 Pawel Tschaslaw
268 Philipp Kober¹⁶⁷

1433/1434

- 231 Andreas Geithan (Geitan, Gytan) B.
 227 Johannes Hezeler (Heseler, Hesseler)
 252 Gregor Tesschen (Tesschener)
269 Vincencius Schultis (Schultheis, Schults)
270 Peter Schultis (Schawltis, Schulteis)
 262 Wenzel (Wenczlaw) Schoneion¹⁶⁸
 --
 252 Gregor Teschner (Tesschener) W.
 232 Johannes (Hannos) Girdan
 250 Paul de (Pawil von der) Heide
 221 Nicolaus (Niclas) Poppelaw
 254 Nicolaus (Niclas) Son
 263 Georg (Jorge) Hezeler
 268 Philipp Kober
271 Johannes (Hannos) Gregor¹⁶⁹

¹⁶⁶ **A491** 204 do 21 mai. 1432 burmistrz Peter Hertil, potem *tempore Johannis Girdan* / **A1139** IV 28 (= UBSL nr 609):11 nov. 1432 (burmistrz P. Hertil) / D343 (= UBSL nr 608):25 mai. 1432 (burmistrz P. Hertil) / **B436** 1308.

¹⁶⁷ **A362** 167 / **A1139** II 18 (= UBSL nr 610):26 nov. 1432 / **D342** (= UBSL nr 607):14 mai. 1432.

¹⁶⁸ **A491** 207 / **A1139** II 4 (= UBSL nr 617):12 iul. 1433 / **B436** 1308 / **D655/4** (= UBSL nr 622):20 ian. 1434.

¹⁶⁹ **D346** (= UBSL nr 616):1 iul. 1433.

1434/1435

- 232 Johannes Girdan B.
 243 Andreas Prewssen
 221 Nicolaus Poppelaw
 268 Philipp Kobir (Kober)
 253 N[icolaus] Rimberg
 265 F[ranciscus] Tisschener¹⁷⁰

--

- 221 Niclas Poppelaw W.
 250 Pawl von der Heyde
 241 Pawil Poppelaw
 260 Peter Rote
 263 Jorge Heseler
 267 Pawil Tschaslaw
 271 Hans Gregor
 255 Nickil Hezeler¹⁷¹

1435/1436

- 250 Paul de Heide (von der Heyde) B.
 260 Peter Rote
 271 Johannes Gregor
 267 Paul Tschaslaw
272 Andreas Kosschewicz
273 Johannes Elle¹⁷²

--

- 271 Johannes (Hans) Gregor W.
 252 Gregor Teschner
 269 Vincentius (Vecencz) Schultheis (Schulcz)
 216 Nicolas (Niclas) Son
 255 Nicolas (Niclas) Hezeler
274 Peter (Petir) Emerich

¹⁷⁰ A491 215 / B436 1308.

¹⁷¹ D352 (= UBSL nr 629):25 feb. 1435.

¹⁷² A491 221 / B436 1309.

275 Mathis (Matis) Kochinschreiber (Kochenschreiber)

276 Johannes Dresler¹⁷³

1436/1437

221 Nicolaus Poppelaw B.

274 Peter Emmerich

263 Georg Hezeler

277 Johannes Slottenig

270 Peter Schultis (Schultcz)

262 Wenceslaus Schonejon¹⁷⁴

--

263 Georg Hezeler W.

232 Hannos Girdan

268 Philipp Kober

241 Pawil Poppelaw

254 Niclas Son

275 Matis Kochinschreiber

276 Hannos Dresler

278 Peter von der Heyde¹⁷⁵

1437/1438

232 Johannes (Hannus) Girdan B.

268 Philipp Kobir (Kober)

278 Peter de Heide (von der Heide)

279 Caspar Rote

253 Niclas Rimberg (Rymberg)

280 Jodocus (Jost) Lindener¹⁷⁶

--

278 Peter (Petir) von der Heide W.

250 Pawel (Pawil) von der Heide

241 Pawil Popplaw

¹⁷³ **B2402** 26 (= **UBSL** nr 598): z błędną datą 28 apr. 1430 (recte 1435) / **D356** (= **UBSL** nr 634):1 iun. 1435 / **D358** (= **UBSL** nr 636):5 aug. 1435.

¹⁷⁴ **A491** 223 230 / **B436** 1309.

¹⁷⁵ **D385** (= **UBSL** nr 638): 20 iun. 1436.

¹⁷⁶ **A491** 227 / **B436** 1309.

- 281 **Jorge Fogeler**
 282 **Matis Kalis**
 283 **Matis Tyle (Tile)**
 284 **Stephan (Stepfen) Michelsdorff**
 285 **Niclos (Niclas) Horspitze (Horspitze)**¹⁷⁷

1438/1439

- 250 Paulus de Heide B.
 286 **magister Johannes Kochinscriber**
 254 Nicolaus Son
 287 **Johannes Schobir**
 272 Andreas Kosschewicz
 273 Johannes Elle¹⁷⁸
 --
 254 Nicolas Son W.
 221 Nicolas Poppelaw
 274 Peter Emerich
 263 Georg Heseler (†)
 277 Johannes Slottenig
 275 Mathias Kochenschreiber
 288 **Johannes Goltsmied**
 281 Georg Fogeler¹⁷⁹

1439/1440

- 221 Nicolaus Poppelaw B.
 274 Peter Emmerich
 277 Johannes Slottenig
 289 **Caspar Greibean**
 270 Peter Schulcz
 262 Wenczeslaus Schoneion¹⁸⁰

¹⁷⁷ B2402 27 (= UBSL nr 646):21 feb. 1438 / R66 nr 522:3 iul. 1437 / UBSL 492.

¹⁷⁸ A359 tyt. / A491 235 / B436 1309.

¹⁷⁹ A359 tyt., 11:(*Georgius Hezeler obiit et peramplius non scribatur* – wzmianka po *judicio feria quarta ante Judica* [26 mar.]) / UBSL 492.

¹⁸⁰ A491 241 / A1139 I 5 (= UBSL nr 665):18 nov. 1439 (bez burmistrza i ostatniego rajcy) / B436 1309.

1440/1441

- 232 Johannes (Hannus) Girdan B.
 268 Philipp Kobir (Kober)
 278 Petir (Peter) de Heide (von der Heide)
 279 Caspar Rote
290 Nicolaus (Niclas) Wechter
 280 Jodocus (Jost) Lindener¹⁸¹
 --
 278 Peter von der Heide W.
 250 Paul von der Heide
 286 magister Johannes Kochenschreiber
 254 Niclas (Nickil) Son
 287 Hannos (Hanns) Schober (Schobir)
 241 Paul Popplaw (Popplow)
 283 Matis (Mathis) Tile (Tyle)
291 Hannos (Hanns) Bantsch¹⁸²

1441/1442

- 250 Paul de Heide B.
 286 Johannes Kochinschreiber
 254 Niclas Son
 287 Johannes Schober
 272 Andreas Kosschewicz
 273 Johannes Elle¹⁸³
 --
 254 Niclas Son W.
 274 Peter Emmerich
 277 Hans Slotnig
 289 Caspar Greibean
 275 Matis Kochenschreiber
 276 Hans Dresler

¹⁸¹ **A491** 251 / **A1139** I 4 (= **UBSL** nr 673):4 oct. 1440.

¹⁸² **A372** 29:16 sep. 1440 / **D393** (= **UBSL** nr 671):1 iul. 1440 / **D394** (= **UBSL** nr 675):
 10 feb. 1441 / **R66** nr 537:14 oct. 1440.

¹⁸³ **A491** 258.

- 275 Niclas Horspitze
291 Hannos Bantsch¹⁸⁴

1442/1443

- 274 Peter Emmerich B.
277 Johannes Slottenig
275 Matis Kochinschreiber
289 Caspar Gribean
285 Nicolaus Horspitcze
270 Peter Schulcz¹⁸⁵
--
275 Mathis Kochenschreiber (Kochinschreiber) W.
232 Hans Girdan
268 Philipp Kober
278 Peter von der Heide
279 Caspar Rote
283 Matis Tile
276 Hannos Dresler
281 Jorge Fageler¹⁸⁶

1443/1444

- 232 Johannes Girdan B.
254 Nicolaus Son
278 Peter de Heide
279 Caspar Rote
290 Nicolaus Wechter
280 Jodocus (Jost) Lindener¹⁸⁷
--
278 Peter von der Heide W.
250 Pawel von der Heide
286 meister Johannes Kochinschreiber (Kochenschreiber)

¹⁸⁴ **D395** (= **UBSL** nr 680):15 dec. 1441.

¹⁸⁵ **A491** 262.

¹⁸⁶ **D402** (= **UBSL** nr 685):30 ian. 1443 (brak Kobera) / **R66** nr 548:2 mai. 1442.

¹⁸⁷ **A491** 266.

- 287 Hannos (Hans) Schober
 284 Steffan (Stephan) Michelsdorf (Michilsdorff)
292 Pawel (Paul) Bantsch
293 Jeronimus Popplaw
294 Pawil Fageler¹⁸⁸

1444/1445

- 250 Paul de Heide B.
 286 magister Johannes Kochinschreiber
 287 Johannes Schobir
 293 Jeronimus Poppelaw
 272 Andreas Koschewicz
 273 Johannes Elle¹⁸⁹

--

- 287 *Hannus Schobir W.*
 274 *Peter Emmerich*
 275 *Matis Cochenschreiber*
 285 *Niclus Horspitcze*
 276 *Hans Dresler*
 284 *Stephan Michelsdorff*
 294 *Pauel Fageler*
295 *Niclus Peczold*¹⁹⁰

1445/1446

- 274 Peter Emmerich B.
 277 Johannes Slottenig
 275 Mathias Kochinschreiber
 285 Niclas Horspitcze
 276 Johannes Dresler
 270 Peter Schultcz¹⁹¹

¹⁸⁸ **R91** nr 499:17 iul. 1443 / **UBSL** 493.

¹⁸⁹ **A491** 267.

¹⁹⁰ **A362** 175 cytowany bez daty dokument ławniczy, z uwagi na osobę wójta jego przyporządkowanie możliwe jest także dla kadencji 1447/1448.

¹⁹¹ **A491** 269.

--

- 275 Mathis Kochinschreiber W.
 254 Niclas Son
 278 Peter von der Heide
 279 Caspar Rote
 281 Jorge Fageler
 291 Hannus Bantsch
296 Nickel von der Heyde
297 Hans Kober¹⁹²

1446/1447

- 286 magister Johannes Kochinschreiber B.
 293 Jer[onimus] Poppelaw
 278 Peter de Heide
 279 Caspar Rote
 290 Nicolaus Wechter
 280 Jodocus Lyndener¹⁹³

--

- 278 Peter von der Heyde W.
 287 Hans Schober
 281 Jorge Fagler
 291 Hans Bantsch
 296 Nickel von der Heyde
 297 Hans Kober¹⁹⁴

1447/1448

- 298 Ambrosius Bitschen B.**
 277 Johannes Slotnig
 287 Johannes Schobir
 279 Caspar Rote
 292 Paul Bantsch¹⁹⁵

¹⁹² **UBSL** 493.

¹⁹³ **A491** 274.

¹⁹⁴ **D411** (= **UBSL** nr 704):2 sep. 1446.

¹⁹⁵ **D423** (= **UBSL** nr 724):29 nov. 1447.

1448/1449

- 275 Mathis Kochenschreiber B.
 274 Peter Emerich
 279 Caspar Rote
 285 Nicolaus Horspiteze
 276 Johannis Dresler
 270 Peter Schultis¹⁹⁶

--

- 279 Caspar Rote W.
 286 Meister Johannes Kochinschreiber
 293 Jeronim Popplaw (Popplow)
 278 Peter von der Heide
 291 Hanns Bantsch
 284 Stephan (Steffan) Michelsdorf
 294 Paul Vagler (Vageler)
299 Alexius Gregor¹⁹⁷

1449/1450

- 293 Jeronimus Popplow B.
 286 Magister Johannes Kochenschreiber
 278 Peter von der Heide
 291 Hans Bantsch
 290 Nickil Wechter
 280 Jost Lindener¹⁹⁸

--

- 278 Petir von der Heyde W.
 298 Ambrosius Bitschen
 292 Paul Bantsch
 287 Hans Schobir
 296 Nickel von der Heyde
 281 Jorge Vagler
 297 Hans Kobir
 299 Alexius Gregor¹⁹⁹

¹⁹⁶ B436 1309.

¹⁹⁷ UBSL 493 / R66 nr 569:21 iun. 1448.

¹⁹⁸ B436 1309.

¹⁹⁹ UBSL 493.

1450/1451

298 Ambrosius Bitschen B.

292 Paul Bantsch

287 Hans Schober

296 Nickel von der Heide

300 Hans Scheyde

273 Hans Elle²⁰⁰

--

287 Johannes (Hans) Schober W.

275 Mathes Kochinschreiber (Croczenschreiber)

274 Peter Emerich

279 Caspar Rote

285 Niclas Horspitze

276 Johannes Dresseler (Dressler)

281 Gorge (Jorge) Ffogeler (Vageler)

297 Hanns Kober (Kobir)²⁰¹

1451/1452

275 Mathis Kochenschreiber B.

274 Peter Emmerich

285 Niclos Horspicze

297 Hans Kobir

276 Hans Dresler

270 Peter Schulcz²⁰²

--

285 Niclas Horspicz W.

286 magister Johannes Kochenschreiber

278 Peter von der Heide

291 Hans (Hannes) Bantsch

284 Steffan Michilsdorff (Michelsdorff)

294 Paul Vagler (Fageler)

299 Alexius Gregor²⁰³

²⁰⁰ B436 1309.

²⁰¹ A363 48:22 iun. 1450 / UBSL 493.

²⁰² B436 1310.

²⁰³ UBSL 493 / D438:20 aug. 1451.

1452/1453

- 285 Nicolaus Horspitzche B.
286 magister Johannes Kochenschreiber
278 Peter von der Heyde
291 Hans Bantsch
290 Nickil Wechter
280 Jost Lindener
--
278 Peter von der Heyde W.
298 Ambrosius Bitschen
292 Paul Bantsch
287 Hans Schobir
296 Nickil von der Heyde
281 Jorge Vageler
301 Peter Teschner
302 Casper von der Heyde²⁰⁴

1453/1454

- 298 Ambrosius Bitschen B.
292 Paul Bantsch
287 Johannes Schober
296 Nicolaus von der Heide
294 Paul Fagel
273 Johannes Elle
--
287 Hans Schober W.
275 Mathis Kochenschreiber
274 Peter Emerich
297 Hans Kober (Kobir)
276 Hans Dresler
281 Jorge Fageler
302 Caspar von der Heide
303 Caspar Geisilher (Geissler)²⁰⁵

²⁰⁴ **R66** nr 583:3 mar. 1452.

²⁰⁵ **R132a** (Lubin) nr 23:13 iun. 1453 / **R93** nr 131:23 ian. 1454.

1454

- 292 Paul Bantsch B.
 278 Peter von der Heyde
 297 Johannes Kober
304 Thomas Brockotindorff
 276 Johannes Dresler
 270 Peter Schulz
 --
 297 Johannes (Hans) Kober W.
 285 Nicolaus (Nicklas) Horspitcze
 286 Meister Johannes Kochenschreiber
 287 Johannes Schober
 291 Hans Bantsch
 284 Stephan Michelsdorff (Michilsdorf)
 303 Caspar Geysilher
 281 Georg (Iorge) Vageler (Fageler)²⁰⁶

1454

- 272 Andreas Koschwicz B.
305 Georg Kindeler
306 Jacob Smed
307 Vincentius Radeler
308 Johannes Langehannus
309 Nicolaus Morgenroth
 --
306 Jacob (Jacob) Smed W.
310 Andreas Slawp
311 Johannes (Hans) Mankelwicz (Manckilwicz)
312 Nicolas (Niclas) Clericus
313 Laurencius (Lorenz) Witwer
314 Johannes (Hans) Tschepan
 270 Peter Schaulcz (Schulcz) von Jenewicz (Jhenewitz)
315 Dompnig (Dompnik) Prawss (Prawßnitz, Prawsenicz)²⁰⁷

²⁰⁶ UBSL 494 / R66 nr 589:5 apr. 1454.

²⁰⁷ D473 (= UBSL nr 783):s.d. 1454 / D480:11 sep. 1454 / A361 23:8 feb. 1454.

1455

- 312 *Nicolaus Clericus B.*
 311 *Johannes Manckilwiz*
 310 *Andreas Schlaup Judex*
 314 *Johannes Tschepau*
 315 *Dominic Prausniz*
316 *Peter Kune*²⁰⁸

1455/1456

/

--

- 317 Niclas Arnold W.**
 272 Andris Koschwicz
 305 Georgius (George) Kindeler
 306 Jacobus (Jacob) Smed
 307 Vincencius (Vecencz) Radler (Radeler)
 308 Johannes (Hans) Langehans (Langehanns, Lange hans)
318 Andreas (Andris) Heyncke (Heinigke, Heynke)
319 Johannes (Hans) Photzen (Pfortzen)²⁰⁹

1457/1458

/

--

- 306 Jacob Smed W. († 10 aug. 1457)
 307 Vincentius Radeler W.
 312 Niclas Clericus
 311 Hans Manckilwicz
 310 Andreas Slawp
 315 Dompnig Prawssnicz
 316 Petir Kune
 318 Andres Haynicke
320 Simon Ebirleyn²¹⁰

²⁰⁸ **B436** 1310.

²⁰⁹ **D482**:21 ian. 1456 / **A363** 70:17 feb. 1456 / **A366** 131:13 aug. 1455.

²¹⁰ **R93** nr 134:11 mai 1457 / **A360** 35: Nota - feria quarta ante Assumptionis Marie [10 aug.] obiit Jacobus Smed Iudex. Ideo amplius non schribatur. Requiescat in Pace. Item

1458/1459

- 312 Nicolaus Clericus B.
 311 Johannes Manckilwicz
 310 Andreas Slawp
321 Matheus Worsagir
 315 Dominicus Prawsnicz
 316 Petrus Kwne²¹¹
 --
 310 Andreas Slawp W.
 309 Nicolaus Morgenroth
322 Nicolaus Kirchoff
 317 Nicolaus Arnold
323 Nicolaus Keyser
 270 Petrus Scultetus de Jenewicz
324 Stephanus Segemer
 320 Symon Ebirleyn²¹²

1459

- 309 *Nicolaus Morgenroth* B.
 322 *Nicolaus Kirchhoff*
 317 *Nicolaus Arnold*
325 Johannes Lamprecht
 320 *Simon Eberlein*
 270 *Peter Schultz de Jenowiz*²¹³

1459/1460

/

--

- 326 Hanns Dompnig** W.
 325 Johannes Lamprecht
 310 Andreas Slawp

loco suo fuit constitutus in Judicem Vincentius Radeler.

²¹¹ **A361** tyt.

²¹² **A361** tyt.

²¹³ **B436** 1310.

302 Caspar von der Heyde

317 Niclas Arnold

320 Symon Ebirlein

324 Steffan Segemer

327 Caspar Schultcz²¹⁴

1460/1461

[fer. 4 post Invocavit²¹⁵]

311 Johannes Manckilwicz B.

328 Jorge Lyndener

307 Vecencz Radeler

326 Johannes Dompnygk (Dompnyk)

308 Hans Langehans

318 Andres (Andreas) Heyncke (Heynke)²¹⁶

--

307 Vecencz Radeler W.

312 Niclas Clericus

310 Andreas Slawp

321 Mathis Worsager

315 Domnik Prawssnicz

316 Peter Kwne

323 Niclas Keiser

329 Caspar Czelder²¹⁷

1463/1464

311 Johannes Manckilwicz B.

305 Jorge Kyndeler (Kindeler)

326 Hans (Johannes) Dompnigk (Domnig)

281 Jorge (Georgius) Fageler (Vagler)

318 Andreas Heyncke

302 Caspar von der Heide²¹⁸

²¹⁴ **B2402** 28.

²¹⁵ **A362** 1.

²¹⁶ **A144** 37–39:26 aug. 1460, 29–41, 44–45:14 nov. 1460, 41–43:18 mar. 1460 / **B436** 1310.

²¹⁷ **R93** nr 138:11 iul. 1460.

²¹⁸ **A144** 46–47:30 sep. 1463, 47–49:5 sep. 1463, 49–51:7 nov. 1463, 52–57:31 mar. 1463, 58:10 iun. 1463 / **A363** tyt. (tu zamieniona kolejność dwóch ostatnich rajców) / **B436**

--

- 326 Hans Dominici (Domnig) W.
 312 Nicolaus (Niclas) Clericus
 310 Andreas Slawp
 315 Dompnig (Dompnigk) Prawsnicz (Prawśnicz)
 316 Peter Kwne
 320 Symon Ebirleyn
 324 Stefan Segemer
 329 Caspar Czelder (Czeldir)²¹⁹

1464/1465

- 315 Dompnigk Prawsnicz B.
 312 Niclas Clericus
 310 Andreas Slawp
 316 Peter Kune (Kwne)
 320 Symon Ebirleyn
 324 Steffan Segemer²²⁰

--

- 310 Andreas Slawp W.
 309 Niclas Morgenrot
 325 Johannes Lampricht
 289 Caspar Greibean
 317 Niclas Arnold
330 Petir Thomas
 323 Niclas Keiser
 329 Caspar Czeldir²²¹

1465/1466

- 309 Niclas Morgenroth B.
 325 Johannes Lamprecht
 289 Caspar Greibean

1310.

²¹⁹ A363 tyt. / D502:1 feb. 1464.²²⁰ A144 59–62:21 mar. 1464, 62–69:29 oct. 1464 / B436 1310²²¹ D501:21 mar. 1464.

331 Paul Hertil

330 Peter Thomas (Eysenmenger)

329 Caspar Czelder²²²

--

289 Caspar Greybean W.

311 Johannes Manckilwicz

305 Jorge Kindeler

326 Johannes Dompnigk

332 Malchior von der Heide

318 Andris Heincke

302 Caspar von der Heide

323 Niclas Keiser²²³**1466/1467**

311 Johannes Manckilwicz B.

305 Jorge Kyndeler

326 Johannes Dompnigk (Dompnig)

332 Malchior von der Heide

318 Andris Heincke (Heyncke)

323 Nicklas Keiser (Keysir)²²⁴

--

326 Johannes Dompnigk W.

312 Niclas Clericus

310 Andreas Slawp

320 Symon Ebirleyn

302 Caspar von der Heyde

317 Niclas Arnold

324 Steffan Segemer

333 Malchior Czekorn²²⁵

²²² **A144** 75–77:21 aug. 1465, 93–95:24 mai. 1465, 95–97:24 apr. 1465 / **B436** 1310.²²³ **R93** nr 144:27 mar. 1465.²²⁴ **D845**:12 sep. 1466 / **A144** 69–75:12 sep. 1466, 78–81:19 dec. 1466 / **A444** 12:1466 (tylko burmistrz), 50: 16 ian. 1467 (burmistrz, Dompnig i Heyde) / **A845** 12 sep. 1466 / **B436** 1310.²²⁵ **D503**:1 oct. 1466 / **A366** 32 (niedatowane).

1467/1468

- 325 Johannes Lamprecht (Lampert) B.
 310 Andreas Slawp
 302 Caspar von der Heide (von der Heyde, Heider)
 317 Niclas Arnold
 320 Simon (Symon) Eberleyn (Ebirleyn)
 324 Stefan (Steffan) Segemer²²⁶
 --
 302 Caspar von der Heide W.
 289 Caspar Greibean
 331 Paul Hertil
 330 Petir Thomas Eysenmegir
 333 Malchior Czekorn
 329 Caspar Czeldir
334 Hans Hewseler
335 Hans Sperling²²⁷

1468/1469

- 331 Paulus Hertil B.
 289 Caspar Greibean
 330 Peter Eisenmenger (Thomas)
 334 Johannes (Hans) Hezeler
 334 Hanns Hewseler
 329 Caspar Czelder (Czeldir, Zelder)²²⁸
 --
 330 Petir Thomas W.
 332 Malchior vonn der Heide
 305 Jorge Kyndeler (Kindeler)
 326 Johannes Dompnigk (Dompnig)
 318 Andris Heyncke (Heincke) (†)

²²⁶ **D513**:13 nov. 1467 / **D655/6**:2 oct. 1467 / **A144** 82–86:26 iun. 1467, 86–91, 102–104: 22 apr. 1467, 91–93:7 iul. 1467, 98–99, 105–106:13 nov. 1467 / **A364** tyt. / **A1139** I 3–4:22 apr. 1467, IV 40–43:26 iun. 1467 / **B436** 1311.

²²⁷ **A364** tyt. / **D514**, **D515**:23 sep. 1467 / **D974**:23 oct. 1467.

²²⁸ **A144** 107–108:10 mai. 1468, 108–120:19 oct. 1468, 120–124:16 nov. 1468, 124–134: 24 ian. 1469 / **A365** tyt. / **D655/7**:24 ian. 1469 / **B436** 1311.

- 323 Niclas Keiser (Kaiser)
 335 Hanns (Hans) Sperling
336 Hanns Regil²²⁹

1469/1470

- 332 Malchior von der Heide B.
 305 Jorge Kyndeler
 326 Hanns Dompnigk
337 Petir Schonefeldt
338 Nickil Kunczil (Cunczil)
 336 Hanns Regil²³⁰

--

- 326 Johannes Dompnigk W.
 325 Johannes Lamprecht
 310 Andreas Slawp
 302 Caspar von der Heyde
 317 Niclas Arnold
 320 Symon Ebirleyn
 324 Steffan Segemer
339 Caspar Schulcz²³¹

1470/1471

- 325 Johannes Lampert B.
 310 Andreas Slawp
 302 Caspar von der Heyde
 317 Niclas Arnold
 334 Hanns Hewseler
 324 Steffan Segemer²³²
-
- 302 Caspar von der Heyde W.
 331 Paul Hertil

²²⁹ **A365** tyt. / **R93** nr 150:4 apr. 1468 / **D973**:6 apr. 1468 / **D527**:11 ian. 1469 (tu brak A. Heyncke).

²³⁰ **A144** 134–145:2 sep. 1469, 146–150:8 nov. 1469, 151–153:9 aug. 1469 / **B436** 1311.

²³¹ **D525**:22 mar. 1469 / **D529**, **D530**:10 ian. 1470 / **R95** nr 9:14 dec. 1469.

²³² **A366** tyt.

- 289 Caspar Greybean
 330 Petir Thomas
340 Hans (Hanns) Hezeler
 320 Symon Ebirleyn
 329 Caspar Czeldir
 339 Caspar Schulcz²³³

1471/1472

- 331 Paul Hertil B.
 289 Caspar Greybean
 330 Petir Thomas
 340 Hans Hezeler
 320 Symon Ebirleyn
 329 Caspar Czeldir²³⁴
 --
 330 Petir Thomas W.
 332 Malchior von der Heyde
 305 Jorge Kyndeler (Kindeler)
 326 Johannes Dompnig
 337 Petir Schonefeld
 338 Nickel Cunczil
 336 Hanns Regil
 339 Caspar Schulcz²³⁵

1472/1473

/

--

- 305 Jorge Kyndeler W.
 334 Hanns Hewseler
 310 Andreas Slawp
 317 Niclas Arnold
 339 Caspar Schulcz

²³³ A366 tyt. / D535:3 iul. 1470.

²³⁴ A367 tyt. / A1139 III 25–27:26 mar. 1471 (Melchior Heider, proconsul).

²³⁵ A367 tyt. / D537:23 oct. 1471.

- 324 Steffan Segemer
 335 Hanns Sperling
341 Hanns Rymberg²³⁶

1473/1474

/

--

- 330 Petir Thomas W.
 331 Paul Hertil
 289 Caspar Greibean
 310 Andreas Slawp
 340 Hanns Heseler (Hezeler)
 329 Caspar Czeldir
 335 Hanns Sperling
342 Hanns Czekorn²³⁷

1475/1476

/

--

- 326 Hanns Dompnig W.
 334 Hanns Hewseler
 339 Caspar Schulcz
 317 Niclas Arnold
 330 Petir Thomas
 342 Hanns Czekorn
 324 Steffan Segemer
 336 Hanns Regil²³⁸

1476/1477

- 334 Johannes Hewseler B.
 339 Caspar Schulcz
 317 Niclas Arnold

²³⁶ **R93** nr 157:2 oct. 1472 / **D539**:2 oct. 1472.

²³⁷ **R3** nr 756:17 mar. 1473 / **D542**:15 dec. 1473.

²³⁸ **D547**:25 oct. 1475 / **D545**, **D546**:27 oct. 1475.

- 330 Petir Thomas
 342 Hanns Czekorn
 234 Steffan Segemer²³⁹
 --
 330 Peter Thomas W.
 331 Paulus Hertil
 340 Johannes (Hanns) Hezeler
 310 Andreas Slawp
 338 Niclas Cunczil
 336 Hanns Regil
343 Thomas Kobir
344 Michil Flegil²⁴⁰

1477/1478

- 331 Paul Hertil B.
 338 Niclas Cunczil
 344 Michil Flegil
 340 Hans Hezeler
 343 *Thomas Kobir*
 310 Andreas Slawp²⁴¹
 --
 344 Michil Flegil W.
 332 Malchior von der Heyde
 337 Petir Schonefelt
 326 Hanns Dompnig
 341 Hanns Rymberg
345 Hanns Heydenrich
346 Nickil Schobir
 335 Hanns Sperling²⁴²

²³⁹ A368 tyt.

²⁴⁰ A368 tyt. / D548:5 iul. 1476.

²⁴¹ D551, D655/8:1 dec. 1477 / B436 1311 (tylko tu Kobir).

²⁴² R93 nr 164:16 apr. 1477 / D549:17 dec. 1477 (tu brak M. von der Heyde i H. Sperlinga).

1478/1479

- 337 Petir Schonefelt B.
 330 Petir Thomas
 346 Nickil Schobir
 341 Hanns Rymberg
 345 Hanns Heydenrich
347 Hanns Kretschmer²⁴³

--

- 346 Nickil Schober (Schobir) W.
 334 Hanns Hewseler
 339 Caspar Schulcz
 317 Niclas Arnold
 326 Hanns Dompnig
 342 Hanns Czekorn
 324 Steffan Segemer
348 Paul Bantsch²⁴⁴

1479/1480

- 334 Johannes Hewseler B.
 339 Caspar Schulcz
 317 Niclas Arnold
 342 Hanns Heze Czekorn
349 Andris Hubener
 324 Steffan Segemer²⁴⁵

--

- 317 Niclas Arnold W.
 331 Paul Hertil
 340 Hanns Hezeler
 338 Niclas Cunczil
 344 Michil Slegil (Flegil)
 326 Hanns Dompnig
 348 Paul Bantsch
350 Michil (Michael) Bewgintanz (Bewgentanz)²⁴⁶

²⁴³ **D560**:13 dec. 1478 / **B436** 1311 (tylko burmistrz).

²⁴⁴ **D559**:3 iun. 1478 / **D562**:27 ian. 1479 / **D564**:10 feb. 1479.

²⁴⁵ **A369** tyt. / **B436** 1311 (tylko burmistrz).

²⁴⁶ **A369** tyt. / **D563**:17 sep. 1479.

1480/1481331 *Paul Hertil B.*²⁴⁷

--

338 Niclas Cunczil W.

351 Merten Sebir**352 Jeronimus Lampricht****353 Vecentz Sachse****354 Paul Dithman****355 Hanns Tischer****356 Malchior Burger****357 Hanns Morgenroth**²⁴⁸**1481/1482**

337 Petrus Schonefeldt (Schonefelt) B.

330 Peter (Petir) Thomas

346 Niclas Schobir

341 Hans (Hanns, Johannes) Rymberg

342 Hans (Hanns, Johannes) Zcekornn (Czekorn)

347 Hans (Hanns, Johannes) Kretschmer (Cretschmer)²⁴⁹

--

346 Niclas Schobir W.

334 Hans (Johannes) Hewseler

339 Caspar Schülcz (Schulcz)

317 Niclas Arnold

358 Malchior Koswitz (Koschwicz)**359 Nickil Maczke (Matzke)**

349 Andris Hubener

360 Augustinus Meisner (Meißner)²⁵⁰**1482/1483**

334 Hanns Hewseler B.

339 Caspar Schulcz

²⁴⁷ **B436** 1311.²⁴⁸ **D569**:22 mar. 1480.²⁴⁹ **D571**:18 aug. 1481 / **D577**:5 feb. 1482 / **A370** tyt. / **A1139** I 8–9:5 feb. 1482 / **B436** 1311 (tylko burmistrz).²⁵⁰ **A370** tyt. / **A1139** II 14:28 nov. 1481 / **D572**:28 nov. 1481 / **D580**:23 ian. 1482.

- 359 Niclas Matzke
 317 Niclas (Nickil) Arnoldt
 350 Michael Bewgentancz (Bewgentantz)
 358 Malchior (Melchior) Koschwitz (Koswitz)²⁵¹

--

- 359 Niclas Matzke W.
 331 Paul Hertil
 340 Hanns Hezeler
 338 Niclas Cunczil
 344 Michil Flegil
 345 Hanns Heydenrich
 360 Austen Meissner (Meißner)
361 Lorencz Prawser²⁵²

1483/1484

- 330 Petir Thomas B.
 340 Hanns Hezeler
 331 Paul Hertil
 345 Hans Heydenrich
 338 Niclas Cunczil
 361 Lorencz Prawser²⁵³

--

- 331 Paul Hertil W.
 337 Petir Schonefelt
 346 Nickel Schobir
 341 Hanus Rymberg
 344 Michil Flegil
 341 Hanns Czekorn (†)
 360 Austen Meisner
 347 Hanns Kretschmer (†)²⁵⁴

²⁵¹ **D573**:1 iun. 1482 / **D575**:6 aug. 1482 / **D576**:15 aug. 1482 / **A1139** II 19:21 aug. 1482 / **B436** 1311.

²⁵² **D578**:19 iun. 1482 / **D579**:11 dec. 1482 / **D586**:31 ian. 1483 / **D972**:13 nov. 1482.

²⁵³ **D582**:4 iul. 1483 / **B436** 1311 (tylko burmistrz).

²⁵⁴ **R132a** (Złotoryja) nr 133 i 134:20 iun. 1483 / **Ibidem** nr 135:9 ian. 1484 / **Ibidem** nr 136 i 137:23 ian. 1484 / **D589**:23 ian. 1484 (9 i 23 ian. 1484 brak H. Czekorna

1484/1485

- 337 Petir Schonefelt B.
 341 Johannes Rymberg
 344 Michael Flegil
 346 Nickel Schobir
 354 Paul Dithman
362 Dompnig Ronberg²⁵⁵

--

- 344 Michil Flegil W.
 334 Hanns Hewseler
 339 Caspar Schulcz
 317 Niclas Arnold (Arnolt)
 350 Michil Bewgentantz
 360 Austen (Augsten) Meißner
 351 Merten Sebir
 353 Vecentz Sachse²⁵⁶

1485/1486

- 334 Hans Hewseler B.
 351 Mertin (Hanns !) Sebir
 350 Michel (Michil) Bewgentantz (Bewgintantz)
 340 Hans (Hanns) Hezeler
 338 Niclas Kuntzil (Cunczil)
 353 Vetzentz (Vecentz) Sachse²⁵⁷

--

- 350 Michil Bewgintancz W.
 330 Petir Thomas
 339 Caspar Schulcz
 331 Paul Hertil
 345 Hanns Heydenrich
 317 Niclas Arnolt (Arnoldt)

i H. Kretschmera).

²⁵⁵ **B2402** 106:27 aug. 1484 / **B436** 1311 (tylko burmistrz).

²⁵⁶ **D590**:18 iun. 1484 / **D591**:24 sep. 1484 / **D592**:2 iun. 1484.

²⁵⁷ **A140a** tyt. / **A1139** 10–11:4 oct. 1485.

- 361 Lorencz Prawserer (Prawser)
 352 Jeronimus Lampricht²⁵⁸

1486/1487

- 330 Petir Thomas B.
 341 Hanns Rymberg
 352 Jeronimus Lampricht
 339 Caspar Schulcz
 345 Hans Heydenrich
 361 Lorencz Prawser²⁵⁹
 --
 352 Jeronimus Lampricht W.
 337 Petir Schonefelt
 362 Dompnig Ronberg
 344 Michil Flegil
 317 Niclas Arnolt
 354 Paul Dithman
363 Balczar Kobir
 355 Johannes Tischer²⁶⁰

1487/1488

- 337 Petrus Schonefelt B.
 340 Johannes Heseler
 344 Michael Flegil
 362 Dompnic Ronberg apotecarius
 338 Niclas Cunczil
 317 Niclas Arnold²⁶¹
 --
 344 Michil (Michael) Flegil W.
 334 Hanns Hewseler
 351 Mertin (Merten) Zebir (Sebir)

²⁵⁸ **A140a** tyt. / **D593**:19 oct. 1485 / **D596**:27 ian. 1486 / **R93** nr 170:9 nov. 1485.

²⁵⁹ **D595**:22 iun. 1486 / **B436** 1312.

²⁶⁰ **D597**:14 iun. 1486 / **D598**:11 oct. 1486.

²⁶¹ **A371** tyt.

- 350 Michil Bewgintancz (Bewgintantz)
 353 Vecencz (Vecentz) Sachse
 354 Paul Dithman
 363 Balczar (Baltazar) Kobir
 355 Johannes Tischer²⁶²

1488/1489

- 334 Hanns Hewseler B.
 351 Mertin Sebir
 352 Jeronimus Lampricht
 353 Vecentz Sachse
 354 Paul Dithman
 355 Johannes (Hans) Tischer²⁶³

--

- 352 Jeronimus Lampricht W.
 330 Petir Thomas
 341 Hanns Rymberg
 339 Caspar Schulcz
 345 Hans (Hanns) Heydenrich
 361 Lorencz (Lorentz) Prawser
 363 Balczar (Baltazar) Kobir
 356 Malchior Burger²⁶⁴

1489/1490

/

--

- 345 Hans Heydenrich (Heydenreich) W.
 337 Petir Schonefelt
 340 Hanns Hezeler (Heseler)
 362 Dompnigk (Domnick) Romberg
 338 Niclas Cunczil (Cuntzel)
 317 Niclas Arnolt

²⁶² A371 tyt. / D603:5 sep. 1487 / D604:12 dec. 1487.

²⁶³ A241 tyt. (błędnie 1389) / A372 tyt. / A536 52:16 dec. 1489!

²⁶⁴ A372 tyt. / A375 56:26 sep. 1488 / D606:5 sep. 1488 / D607:17 dec. 1488.

- 356 Melchir (Melcher) Burger
364 Hanns Walter (Walther)²⁶⁵

1490/1491

/

--

- 338 Niclas Cunczil W.
 351 Mertin Zebir
 352 Jeronimus Lampricht
 353 Vecencz Sachse
 354 Paul Dithman
 355 Hans Tischer
 356 Melchior Burger
 357 Hans Morgenrot²⁶⁶

1491/1492

- 341 Johannes Rymberg B.
 339 Caspar Schulcz
 352 Jeronimus Lampricht
 355 Johannes Tischer
 354 Paul Dithman
 353 Vecentz Sachse²⁶⁷
-
- 352 Jeronimus Lampricht W.
 351 Mertin Sebir (Zebir)
 330 Petir Thomas (†)
 345 Hanns Heÿdenrich (Heydenrich)
 363 Baltazar Kobir
 361 Lorentz (Lorencz) Prawser
 356 Malchior Burger
 357 Hanns Morginroth (Morgenroth)²⁶⁸

²⁶⁵ **D608**:6 mai. 1489 / **D609**:20 mai. 1489 / **A445** 22:19 feb. 1490.

²⁶⁶ **D615**:17 dec. 1490.

²⁶⁷ **A1202** tyt.

²⁶⁸ **A375** 58:2 dec. 1491 / **A1202** tyt. (Petir Thomas obiit amplius non scribatur) / **D622**: 23 sep. 1491.

1493/1494

/

--

365 Lorencz Prawßnicz (Prawsnicz) W.

341 Hans Rymberg

352 Jeronimus Lampricht

355 Hanns Tischer

354 Paul Dithman

353 Vecentz (Vecenz) Sachse

356 Malchior Burger

366 Hanns von der Heÿde (Heide)²⁶⁹**1494/1495**

/

--

352 Jeronimus Lampricht W.

339 Caspar Schulcz

351 Mertin Zebir

345 Hanns Heydenrich

367 Caspar Winter

361 Lorencz Prawser

356 Malchior Burger

366 Hanns von der Heyde²⁷⁰**1495/1496**

/

--

345 Hans (Hanns) Heydenrich (Heidenrich) W.

337 Peter (Petir) Schonefelt

362 Dompnig Ronberg (Romberg)

361 Lorentz Prawsnitz (Prawsnicz)

363 Balczar (Baltazar) Kober (Kobir)

368 Peter (Petir) Virling (Firling)²⁶⁹ D629:21 aug. 1493 / D630:9 oct. 1493 / D631:18 dec. 1493 / D639:29 ian. 1494.²⁷⁰ D636:17 oct. 1494.

- 366 Hans (Hanns) von der Heide
369 Merten (Mertin) Czymmerman²⁷¹

1496/1497

/

--

- 361 Lorenz Prawsnitz W.
 341 Hans Rymberg
 355 Hanns Tischer
 363 Baltazar Kobir
 354 Paul Dithman
 366 Hanns von der Heide (Heyde)
 353 Vecenz (Vecencz) Sachse
370 Nickel Slosser²⁷²

1497/1498

/

--

- 367 Caspar Winter W.
 339 Caspar Schulz
 345 Hanns Heydenreich
 361 Lorentz Prawßer
 363 Baltazar Kobir
 354 Paul Dithman
 366 Hanns von der Heyde²⁷³

1498/1499

- 339 Caspar Schulz B.
 362 Dompnig Ronberg
 345 Hans Heydenrich
 361 Lorenz (Lorentz) Prausser (Prawßer)
 354 Paul Dithman
371 Mathiass (Mathis) Possmann (Posman)²⁷⁴

²⁷¹ A1139 II 12–13:26 aug. 1495 / D642:26 aug. 1495.

²⁷² A375 59:15 iul. 1496 / D643:2 dec. 1496 / D644:27 ian. 1497.

²⁷³ D649:31 ian. 1498.

²⁷⁴ A646, A655/10:13 mar. 1498.

--

- 345 Hans Heydenrich (Heidenreich) W.
 337 Petir Schonefelt
 365 Lorencz Prawśnicz (Prawsnitz)
 363 Baltazar Kobir
 369 Mertin Czymmerman
 368 Petir Firling
 366 Hanns von der Heyde
372 Andris Hewselers²⁷⁵

1499/1500

- 337 Petir Schonefelt B.
 362 Dompnig Ronberg
 365 Lorencz Prawśnicz
 369 Merten Czymmerman
 368 Petir Virling
 353 Vecentz Sachse²⁷⁶

--

- 365 Lorencz Prawśnicz W.
 341 Hans Rymberg
 355 Hanns Tischer
 367 Caspar Winter
 366 Hanns von der Heide
 372 Andris Hewselers
373 Nickil Schulcs²⁷⁷

1500/1501

/

--

- 367 Caspar Winter W.
 345 Hanns Heydenrich
 355 Hanns Tischer

²⁷⁵ **D648**:17 oct. 1498 / **D971**:14 nov. 1498 / **A373** (niedatowana kartka).

²⁷⁶ **D654**:4 ian. 1500.

²⁷⁷ **D650**:18 dec. 1499.

- 354 Paul Dithman
 353 Vecentz Sachse
374 Laurentius (Laurencius) Grose
375 Hanns Schonefelt
 372 Andris Hewseler²⁷⁸

1501/1502

- 355 *Johannes Tischer* B.
 --
 371 Mathis Possman (Posmann) W.
 345 Hans (Hanns) Heidenreich
 365 Lorentcz (Lorencz, Lorenncz) Prewsnicz (Prawßnitz, Prawßnicz)
 354 Pawl (Paul) Dithman
 353 Vecencz (Vecenncz) Sachse
 366 Hanns von der Heide (Heyder, Heide)
 368 Petir Firling
376 Jorge Thumer²⁷⁹

1502/1503

- 341 Johannes Rymberg B.
 345 Hanns Heydenreich (Heidenrich)
 367 Caspar Wintter (Winter)
 366 Hanns von der Heide (Heyde)
 368 Peter Firling
 376 Jorge Thumer²⁸⁰
 --
 367 Caspar Winter (Winther) W.
 361 Lorencz Prawser
 374 Laurentius Grose (Grafe, Graff)
 353 Vecencz Sachse (†)
377 Baltczar (Balthazar, Balczer, Baltzar) von der Heyde (Heide)

²⁷⁸ D652:2 sep. 1500 / D653:23 oct. 1500 / D656:15 ian. 1501 / MGF II/1 nr 745.

²⁷⁹ D658, D979:31 mar. 1501 / A165a 363 (tylko burmistrz) / A1139 I 105–16: 18 aug. 1501.

²⁸⁰ D669, D672:25 feb. 1503

378 Malchior Rursdorff (Ruersdorff)

379 Pawl (Paul, Pawll) Schulcz²⁸¹

1503/1504

341 *Hanns Riemberg B.*

369 *Mertin Zimmermann*

374 *Laurentius Graffe*

375 *Hanns Schönfeld*

377 *Balzer Heider*

379 *Paul Scholtz*²⁸²

--

374 Laurentius Graff (Graffe) W.

355 Hanns (Johannes) Tischer

361 Lorentcz (Lorentz, Lorencz) Prawsser (Prawser)

371 Mathis Possman (Poseman)

366 Hanns (Hans) von der Heide (Heyder)

376 Jorge Thumer

378 Malchior Ruerssdorf (Rurßdorff)

380 Malchior Sebir²⁸³

1504/1505

355 *Hanns Tischer B.*

369 *M[artin] Zimmermann*

367 *Caspar Winther*

366 *H[ans] Heider*

368 *P[eter] Vierling*

376 *Jorge Thumer*²⁸⁴

--

367 Caspar Winter W.

345 Hanns Heyderich (Heidenrich)

²⁸¹ **D980**:20 apr. 1502 / **D659**, **D663**:1 iun. 1502 / **D664**:18 ian. 1503 (brak V. Sachse) / **D671**:8 feb. 1503.

²⁸² **B436** 1312.

²⁸³ **D662**:13 dec. 1503 / **D675**:5 apr. 1503 / **R93** nr 193:5 apr. 1503.

²⁸⁴ **B436** 1312.

- 361 Lorenncz Prawsser (Prawser)
 374 Laurentius (Laurencius) Grosse (Grose)
 371 Mathis Posseman (Poßeman)
 378 Malchior Rurssdorf
 380 Malchior Sebir
381 Caspar Schulcz²⁸⁵

1505/1506

- 369 *M[artin] Zimmermann* B.
 367 *Caspar Winther*
 361 *Lorenz Prauser*
 371 *Matz Posemann*
382 Jorge Scholtz²⁸⁶

--

- 367 Caspar Winter W.
 345 Hanns Heidenrich
 374 Laurencius Grose
 375 Hans Schonefelt
 379 Paul Schulcz
 380 Malchior Sebir
 381 Caspar Schulcz
383 Cristoff Fulgkmann²⁸⁷

1506/1507

- 377 *Balzer von der Heide* B.
 345 *Hanns Heidenreich*
 367 *Caspar Winther*
 375 *Hanns Schönfeld*
 379 *Paul Scholtz*
 381 *Casper Scholtz*²⁸⁸

²⁸⁵ **D668**:11 dec. 1504 / **R93** nr 195:11 dec. 1504 / **A1139** I 79:17 feb. 1505 (tu zamieniona kolejność dwóch pierwszych ławników); II 81–82:15 dec. 1504.

²⁸⁶ **B436** 1312.

²⁸⁷ **D680**:9 apr. 1505.

²⁸⁸ **B436** 1312.

--

- 367 Caspar Winter W.
 368 Petir Firling (Viriling)
 374 Laurentius Groffe (Graffe)
 376 Jorge Thomer (Thumer)
 383 Cristoff Fulgman (Volckman)
 384 Thomas Eckart (Eckarth)
 385 Bernhard (Bernhardt, Bernnhart) Hoffman (Hofeman)
386 Jacob (Jocop) Seidemfadem (Seydenfaden, Seydefadem)²⁸⁹

1507/1508

- 377 Baltazar Heider proconsul
 368 Petrus Viriling consul²⁹⁰
 367 *Caspar Winter*
 385 *Bernhard Hofmann*
 382 *Jorge Scholz*
 339 *Caspar Scholz*²⁹¹

--

- 367 Caspar Winter W.
 345 Hans Heidenrich
 361 Lorentz Prawsser
 374 Laurentius Grosse
 371 Mathis Peüsmann
 378 Melchiar Rorsdorf
 380 Melchar Sebir
 381 Caspar Scholcz²⁹²

1508/1509

- 368 *Peter Vierling B.*
 377 *Balzer von der Heide*
 385 *B[ernhard] Hoffmann*

²⁸⁹ D673, D679:27 mai. 1506 / D682, D684:27 ian. 1507 / A437 45:27 mai. 1506 /

A1139 I 83–84:22 apr. 1506; I 84–85, 88–89:27 mai. 1506; II 37:27 ian. 1507.

²⁹⁰ A1139 II 38–41:1 feb. 1508

²⁹¹ B436 1312.

²⁹² A1139 I 78–79:9 iul. 1507

- 374 *L[Laurentius] Graffe*
387 *Paul Koschwiz*
 376 *G. Thumer*²⁹³
 --
 367 Caspar Winter W.
 374 Laurentius Grosse
 361 Lorentz Prawsser
 376 George Thumer
 383 Cristoff Fulgman
 384 Thomas Eckhardt
 386 Jacob Seydenfadem²⁹⁴

1509/1510

- 377 *Baltzer von der Heide B.*
 368 *P[eter] Vierling*
 376 *Jorge Thumer*
 381 *Caspar Scholtz*
 379 *Paul Scholtz*
388 *Balzer Güttel*²⁹⁵
 --
 376 Jorge Thumer W.
 374 Laurentius Grosse (Grose)
 345 Hans Heidenreich (Heidenrich)
 361 Lorentz Prawsser (Prawser, Praußer, Prawßer)
 384 Thomas Eckarth
 383 Cristoff (Crystoff) Fulgman
 386 Jacob (Jacob) Seydenfaden (Seydefadem)²⁹⁶

²⁹³ **B436** 1312.

²⁹⁴ **D686**:11 feb. 1508 (popielec 8 mar. !).

²⁹⁵ **B436** 1312.

²⁹⁶ **D688**, **D689**:12 dec. 1509 / **D695**:9 ian. 1510 / **A1139** I 97–98:25 iul. 1509; I 99:16 ian. 1510; II 40:23 ian. 1510.

1510/1511

/

--

17 apr., 24 apr., 15 mai., 9 oct., 27 nov. 1510, 8 ian. 1511

381 Caspar Schulcz (Schultcz) W.

345 Hanns Heydenreich

376 Jorge Thumer

361 Lorencz Prawsser

383 Cristoff Fulgman

389 Jacob Eylen**390 Jorge Vhywegk (Vhyweg)****391 Merten Jeschke**²⁹⁷

28 aug. 1510

386 Jacob Seydefadem W.

381 Caspar Schulcz

376 Jorge Thumer

388 Balczar Guttill

383 Cristoff Fulgman

392 Balczar Hezeler

390 Jorge Fywegk

393 Hanns Gunderle⁶²⁹⁸

29 ian. 1511

381 Caspar Schultcz W.

379 Paul Schultcz

376 Jorge Thumer

383 Cristoff Fulgman

390 Jorge Fywegk

392 Baltazar Hezelir

393 Hans Gunderlein⁷²⁹⁹

²⁹⁷ **D690**:27 nov. 1510 / **D691**:24 apr. 1510 / **D694**:9 oct. 1510 / **D696**:17 apr. 1510 / **D697**:15 mai. 1510 / **D701**:8 ian. 1511 / **A1139** I 107–108:9 oct. 1510.

²⁹⁸ **D699**:28 aug. 1510.

²⁹⁹ **A1139**:29 ian. 1511.

1511/1512

[fer. 4 post Letare]

- 368 Petrus Fyerling B.
 377 Balthazar von der Heyde B. [9 aug.]
- 368 Petrus Fyerling
 386 Jacob Seydenfadem
 391 Merte Jeschke
 379 Pawl Schulcz
 388 Baltazar Guttel³⁰⁰
 --
- 386 Jacob Seydefadem W.
 381 Caspar Schulcz
 345 Hanns Heydenrich
 361 Lorencz Prawsser
 376 Jorge Thumer
 383 Cristoff Fulgman
 390 Jorge Fyweg
 380 Melchior Sebir³⁰¹

1512/1513

- 377 *Baltzer von der Heyde B.*
 368 *Petrus Fierling*
 386 *Jacob Seydenfaden*
 391 *Merten Jeschke*
 379 *Paul Scholtz*
 380 *Melchior Sebyr*³⁰²
 --
- 381 Caspar Schulcz W.
 386 Jacob Seydefadem
 379 Paul Schulcz
 376 Jorge Thumer
 383 Cristoff Fulgman
 390 Jorge Fyweg

³⁰⁰ **A373** 2 (tylko burmistrz) / **D700**:9 aug. 1511.

³⁰¹ **R93** nr 196:20 mai. 1511 / **R93** nr 197:9 iul. 1511.

³⁰² **B436** 1313.

392 Balczar Hezeler

393 Hanns Gunderle³⁰³

1513/1514

[fer. 4 post quasimodogeniti]

368 Petrus Fyerling B.³⁰⁴

--

386 Jacob Seydefadem W.

381 Caspar Schulcz

376 Jorge Thumer

388 Balczar Guttil

383 Cristoff Fulgmann

392 Balczar Hezeler

390 Jorge Fywegk

393 Hanns Gunderle³⁰⁵

1514/1515

[fer. 5 post Reminiscere]

377 Baltazar de Heyde B.³⁰⁶

--

381 Caspar Schulcz W.

386 Jocop Seydefadem

376 Jorge Thumer

379 Paul (Pawl) Schulcz

383 Cristoff Fulgman

392 Balczar (Baltazar) Hezeler

390 Jorge Fywegk (Fiwegk)

393 Hans Gunderle (Gunderleynn)³⁰⁷

1515/1516

[fer. 5 post Reminiscere]

368 Petrus Fyerling B.³⁰⁸

³⁰³ D703:11 nov. 1512.

³⁰⁴ A373 27.

³⁰⁵ D709:3 feb. 1514

³⁰⁶ A1204 24.

³⁰⁷ D706:26 apr. 1514 / D708:13 sep. 1514.

³⁰⁸ A374 tyt. / A1204 33.

-
- 376 Jorge Thumer W. († in vigilia dedicationis ad sanctum Petrum [17 XI])
381 Caspar Schultch W. (an statt des seligen Jorgen Thumers [12 XII])
- 386 Jacob (Jacobus) Seydefadem (Seystenfadem, Seidefadem) *magister scabinorum*
- 379 Pawl (Paul) Schultch (Schulcz, Scholcz)
- 388 Baltazar (Balczar) Guttel (Gutil, Gurttel)
- 380 Malchiar (Malchior) Sebir (Sebyr, Sieber)
- 383 Cristoff Fulgman (Fulgkman, Folckman)
- 390 Jorge Vÿwegk (Vywegk, Fywegk)
- 393 Hans Gunderleyn (Gunderle)

393a Georg Hubrig³⁰⁹

1516/1517

[fer. 6 ante Invocavit]

- 377 Baltazar de Heyde B.³¹⁰
- 368 *Peter Vierling*
- 367 *Caspar Winter*
- 385 *Bernhard Hoffmann*
- 382 *George Scholz*
- 381 *Casper Scholz*³¹¹

--

- 367 Caspar Winter W.
- 381 Caspar Schulcz
- 394 Mertin Sebir**
- 345 Hanns Heidenrich
- 361 Lorencz Prawser
- 395 Balczel Kobir**
- 354 Paul Dithman
- 366 Hanns von der Heide³¹²

³⁰⁹ D710:5 sep. 1515 / D711:12 dec. 1515 / A374 tyt., 102:30 ian. 1516 (na przedostatnim miejscu jest Georg Hubrig).

³¹⁰ A1204 44.

³¹¹ B436 1313.

³¹² D721:18 mar. 1516.

1517/1518

[fer. 6 post michael]

- 368 Petrus Vyerling B.³¹³
 --
 386 Jacob Seydenfaden (Seydefadem) W.
 381 Caspar Schulcz (Scholcz)
 391 Merten Jeschke (Jesske)
 388 Balczer (Balczar) Guttel (Gutil)
 380 Melchior (Malcher) Siber (Syber, Sebir)
 392 Balczer Hezeler
 383 Christoff (Cristoff) Fulgman (Fulgmann)
 393 Hanns Gunderleyn (Gunderle)³¹⁴

1518/1519

- 377 Baltazar von der Heyde B.
 381 Caspar Schulcz
 388 Baltazar Gu^ttlet
 391 Merte Jeschke
 380 Melchiar Sebyr
 392 Baltazar Heyzeler³¹⁵
 --
 388 Balczar Gutil W.
 368 Peter Firling
 386 Jacob Seydefadem
396 Hans Bogentancz
 379 Paul Schulcz
 390 Jorge Fyweg
 383 Cristoff Fulgmann
 393 Hans Gunderleyn³¹⁶

³¹³ **A1204** 62.

³¹⁴ **D713**:1 apr. 1517 / **D716**, **D717**:30 sep. 1517 / **D719**:18 nov. 1517 / **A1139** I 115–117, II 44:1 apr. 1517, I 117–121:9 sep. 1517, I 121, II 45:30 sep. 1517, II 44–45:6 mai. 1517.

³¹⁵ **R93** nr 201:20 mar. 1518 / **B436** 1313.

³¹⁶ **D725**:20 oct. 1518.

1519/1520

- 368 *Petrus Vierling* B.
 377 *B[althasar] von der Heide*
 381 *C[aspar] Scholz*
 391 *Martin Jeschke*
 396 *H[ans] Bogentanz*
 390 *G[eorg] Vierdeck*³¹⁷
 --
 381 Caspar Scholcz (Scholtz, Schulcz) W.
 386 Jocop (Jacob) Sedefadem (Seydenfadem)
 388 Balthazar (Balczar) Guttel (Gutil)
 379 Pawl (Paul) Scholtz (Schulcz)
 380 Malchiar Syber (Sobir, Sebir, Siber)
 392 Balthazar (Balczar) Heseler (Hezeler)
 383 Cristoff Fulgman
 393 Hans Gunderleyenn (Gunderleyn, Gunderlen)³¹⁸

1520/1521

/

--

- 396 Hans Bogentanz W.
 386 Jocop Seydenfadem
 388 Balthazar Guttel
 380 Melchiar Syber
 383 Cristoff Fulgman
 393 Hans Gunderleyenn
 358 Malchiar Koschwitz
397 Ignatius Morgenroth³¹⁹

1521/1522

- 377 *B. von der Heide* B.
 381 *Caspar Scholz*

³¹⁷ B436 1313.³¹⁸ D727:12 oct. 1519 / D728:6 iul. 1519 / D729:23 nov. 1519 / A438 s.p.:8 feb. 1520 / A1139 I 124–125:12 oct. 1519, I 125:4 aug. 1520 (?).³¹⁹ A1139 I 125–126:9 mai. 1520.

- 388 *B. Güttel*
 391 *M. Jeschke*
 396 *H. Bogentanz*
 380 *Melchior Saabir*³²⁰
 --
 388 Balthazar (Balczar) Guttel W.
 386 Jocop (Jacob) Seydenfadem (Seydefadem)
 379 Paul Scholtz (Scholcz)
 392 Balthasar (Balczer) Heseler (Hezeler)
 390 Georg Viwegk (Viweck, Fyweck)
 383 Cristoff Folckman
 393 Hans Gunderleyn (Gunderlen)
 358 Malchiar (Melcher) Koschwitz (Koschwicz)³²¹

1522/1523

- 381 *Caspar Schulz* B.
 377 *B. von der Heide*
 396 *H. Bogentanz*
 391 *Martin Jeschcke*
 390 *Jorge Vierdeck*
 392 *Balzer Heyzeler*³²²

1523/1524

[fer. 4 post letare]

- 377 Balthasar von der Heyde B.

398 C. Scholz

- 391 Merten Jeschke *iudex*³²³
 380 *M. Sebir*

399 Georg Jeschke

- 392 *Balzer Heyzeler*³²⁴

--

- 391 Merten Jeschke *iudex*
 386 Jacob Seidenfadem *Scheppenmeister*

³²⁰ B436 1313.³²¹ D731:11 sep. 1521 / D732:24 apr. 1521 / A1139 I 126:11 sep. 1521.³²² B436 1313.³²³ A492a tyt.³²⁴ B436 1313.

- 379 Pawl Schwltcz (†)
 396 Hans Bogentantz
 383 Cristoff Fulgkman
 393 Hans Gunderleyn († in vigilia penthecostes)
 358 Melcher Koschwitz
 397 Ignatius Morgenroth (†)³²⁵

1524/1525

- 381 Caspar Schulcz B.
 377 Baltazar von der Heyde
 386 Jacob Seydefadem
 380 Melchiar Sebir
 358 Melchiar Koschwitz
 390 Jorge Vywegk³²⁶

1526/1527

- 377 Balthazar von der Heyde B.³²⁷
 398 Caspar Schultcz
 386 Jacob Seydefadem
 380 Melcher Sebir
 368 Peter Fyerlingk
400 Hans Prawsnitz³²⁸
 --
 386 Jacob Seydefadem W.
 396 Hans Bogentantz *Scheppenmeister*
 391 Merten Jeschke
 390 Jorge Fywegk
 358 Melchar Kojšchwitz (Koschwicz)
 392 Baltzer (Blathasar) Hezeler (Heyzeler)
 383 Cristoff Fulgmann (Fulgkman)
401 Baltzer (Balthasar) Fluche (Floche)³²⁹

³²⁵ **A492a** tyt. 57:23 sep. 1523 (ostatnia wzmianka o I. Morgenroth) 73:5 nov. 1523 (ostatnia wzmianka o P. Schulczu).

³²⁶ **D735**:2 apr. 1524 / **B436** 1313.

³²⁷ **A375** tyt.

³²⁸ **D737**:2 mar. 1526 / **B436** 1314.

³²⁹ **A375** tyt. / **D738**:25 apr. 1526 / **D739**, **D740**:12 dec. 1526.

1527/1528

- 381 Caspar Scholz B.³³⁰
 377 *B. v. Heide*
 396 *H. Bogentanz*
 400 *Johannes Prausniz*
 358 *Melchior Koschwiz*
 368 *P. Vierling*³³¹
 --
 396 Johannes Bogentantz W.
 386 Jacob Seidefadem *magister scabinorum*
 391 Merte[n] Jeschke
 380 Melcher Sebir
 390 Jorge Vywegk
 392 Balthasar Heyzeler
 383 Cristoff Fulgkman
 401 Balthasar Floche³³²

1528/1529

- 381 Caspar Scholcz *prothoconsul*
 400 Johannes Prausnitz *dominus salis*
 396 Johan Bogentantz *dominus iudicii*
 391 Marten Jeschke *dominus vini*
 358 Melcher Koschwitz *dominus aedificiorum*
 390 Jorge Vywegk *dominus cellari*³³³
 --
 396 Han[n]s Bogentantz (Bogentannz) W.
 386 Jacob Seydefadem
 368 Petir (Peter) Fyerlingk
 392 Baltzer (Balczer) Hezeler
 383 Cristoff Fulgkman (Folckmann)
 401 Baltzer (Balczer) Fluche (Floche)

³³⁰ A375 79.³³¹ B436 1314.³³² A375 79.³³³ A669 tyt. / B436 1314.

402 Han[n]s Seydel (Seydell)388 Baltzer (Balczer) Guttel (Gutthell)³³⁴**1529/1530**381 *Scholcz* B.377 *Heyde*400 *Prausniz*368 *Vierling*358 *Koschwiz*402 *Seydel*³³⁵

--

400 Hans Praussnitz W.

396 Hans Bogentantz

391 Merten Jeschke

390 Jorge Fywigk (Fywegk)

392 Balczer (Baltzer) Hezeler (Heseler)

383 Cristoff Fulgman (Fulgkmann)

401 Baltzer Fluche

388 Baltzer Gutthel (Guttel)³³⁶**1530/1531**377 *Heide* B.381 *Scholz*396 *Bogentanz*391 *M. Jeschke*368 *Vierling*392 *Heyzeler*³³⁷

--

396 Hans Bogentantz W.

400 Hans Prawsnitz

358 Melcher Koÿschwitz

³³⁴ D742, D743:22 apr. 1528 / R66 nr 814:27 iun. 1529 [!].³³⁵ B436 1314.³³⁶ D744:17 nov. 1529 / R93 nr 209:31 mar. 1529.³³⁷ B436 1314.

- 390 Jorge Fywegk
 402 Hanns Seydell
 383 Cristoff Fulgkman
 401 Baltzer Fluche
 388 Baltzer Gutthel³³⁸

1531/1532

- 398 *Scholz B.*
 377 *Heide*
 400 *Prausniz*
 368 *Vierling*
 358 *Koschwiz*
 401 *Floche*³³⁹

--

- 400 Hans Prausnitz W.
 396 Hans Bodentantz
 390 Jorge Fywegk
 402 Hans Seydell
 392 Baltzer Hezeler
 383 Cristoff Fulgkman
 388 Balzer Guttell³⁴⁰

1532/1533

- 377 *Balzer von der Heyde B.*
 398 *Caspar Scholtze*
 396 *Hanns Bogentanz*
 358 *Melchior Koschwiz*
 368 *Peter Vierling*
 401 *Balzer Floche*³⁴¹

--

- 396 Hans Bogentanz W.
 400 Hans Prausnitz

³³⁸ D750:26 oct. 1530.

³³⁹ B436 1314.

³⁴⁰ D751:7 iun. 1531.

³⁴¹ B436 1314.

- 402 Hans Seidel (Seydel)
 390 Jorge Viewig (Viewigk, Fiewig)
 392 Baltzer Heseler
 383 Cristoff Fulckman
 388 Baltzer Güttel
403 Math Weyntritt³⁴²

1533/1534

- 398 Caspar Schultz *consul*
 377 *nobilis* Balthasar (der Eldir) von der Heide *ab intimis consiliis*
 402 Ioannes (Hans) Seydel *presidens iudicii*
 401 Baldasar (Baltzer) Fluch (Fluche) *vinorum praefectus*
 358 Melchiar (Melcher) Koschwitz *aedificiorum magister*
 392 Baldasar (Baltzer) Heseler *cervisarius curator*³⁴³

--

- 402 Hans Seydel (Seidel) W.
 396 Hans Bogentantz *scheppenmeister*
 368 Peter Fyerling (Fierling, Fyrling)
 390 Jorge (George) Fywegk (Fiweg)
 383 Cristoff Fulgkman (Fulckman)
 403 Math[is] Weyntrith (Weintrit)
 391 Melcher Jeschke
404 Mat[t]ern Gerst[h]man³⁴⁴

1534/1535

- 377 Baldassar Heider *consul*
 398 Caspar Schultz
 401 Baldasar Fluch *iudex*
 391 Melchiar Jeschke *curator oenopoli*
 368 Petrus Fyrling *curator edificiorum*
 403 Matthias Weintritt *curator cervisarius*³⁴⁵

³⁴² **D752**:15 mai. 1532 / **D753**:24 apr. 1532 / **D754**:22 ian. 1533.

³⁴³ **A672** 1 / **B436** 1314 / **D757**:30 mai. 1533.

³⁴⁴ **A376** 7 / **D755**:26 nov. 1533 / **D756**:12 nov. 1533.

³⁴⁵ **A376** 75 (tylko burmistrz) / **A672** s.p. / **B436** 1315

-
- 401 Baltzer Fluche W.
 404 Matern Gerst[h]man *Scheppenmeister*
 396 Hans Bogentantz
 402 Hans Seydell (Seidel)
 358 Melcher Kayschwitz (Koschwitz)
 392 Baltzer Hezeler (Heseler)
405 Valten Fyerlingk (Fierling)
406 Barthel (Bartil) Kromphorn (Crumphorn)³⁴⁶

1535/1536

- 398 Caspar Schultz *consul*
 377 Baldasar Heider *assessor*
 401 Baldasar (Baltzer) Fluch (Fluche) *iudex*
 391 Melchiar (Melcher) Jeschke *oenopola*
 358 Melchiar (Melcher) Koschwitz *edilis*
 405 Valentinus (Valten) Fyrling *curator cervisiarius*³⁴⁷

--

- 401 Baldasar (Balczar) Fluche (Fluch) W.
 368 Peter Firling (Fierling, Fyrling, Fyerlingk) *Scheppenmeister*
 404 Matern Gerstmann (Gersthman)
 396 Hanns Bogintantz (Bogentantz)
 403 Matus (Math, Mathis) Weintrit (Weyntritt, Weyntrith)
 392 Balczer (Balthasar) Heseler (Hesler, Hezeler)
 406 Bartell (Barttel) Kromphornn (Cromphorn, Crumphorn)
407 George (Jorge) Keller (Kelner, Kelner)³⁴⁸

1536/1537

- 377 Balthasar von der Heide *consul*
 398 Caspar Schultz *ab intimis consiliis*
 401 Balczer Fluch *iudex*
 391 Melchiar Jeschke *curator oenopolii*

³⁴⁶ A376 75 / D760:20 mai. 1534.

³⁴⁷ A376 165 (tylko burmistrz) / A672 s.p. / B436 1315 / D762:21 apr. 1535 (brak B. Heidera).

³⁴⁸ A376 165 / A445 56–57: 3 dokumenty z 1535 (17 mar., 27 aug., 10 sep.) / D763:17 mar. 1535.

358 Melchiar Koschwitz *edificiorum magister*

407 George Kellner *prefectus cervisarie*³⁴⁹

--

401 Baldasar (Balczer) Fluch (Fluche) *iudex*

404 Matern Gerstman *iuditorum magister*

403 Mathes Weintritt (Weintrit)

392 Baltzer Heseler

406 Bartel Kremphorn (Krumphorn)

408 George Bartsch (Bartisch)

409 Hanns Staris (Stariß)

410 Bartel Wagner (Weyner)³⁵⁰

1537/1538

398 Caspar Schultz *consul*

377 Balczer Heider *Beisitzer*

391 Melchior Jeschke *Foit*

401 Balczer Fluche *Weinherr*

358 Melchior Koschwitz *Bawmeister*

404 Matern Gersman *Kellerherr*³⁵¹

--

391 Melchior (Melchiar) Jeschke W.

407 George Kellner *magister scabinorum*

403 Mathis (Mathias) Weintritt (Weyntrith)

392 Baldasar (Baltzer) Heseler (Hezeler)

406 Bartel (Bartholomaeus) Krumphorn (Cromphorn)

408 George (Jorge) Bartisch

409 Hanns (Johannes) Staris (Stariß, Starus)

411 Simon Langner (Langener, Schultz Langener)³⁵²

³⁴⁹ A672 s.p. / B436 1315 (inna kolejność: Heide, Scholtze, Jeschke, Fluch, Koschwiz i za miast Kellnera M. Gerstmann).

³⁵⁰ A672 s.p. / D750:23 iun. 1536 / D765:28 apr. 1536 / D768:12 ian. 1537 (brak ostatniego ławnika) / D769:11 oct. 1536 (tak samo).

³⁵¹ A672 s.p.

³⁵² A376 361 / A672 s.p. (tu inna kolejność: Starus, Bartisch) / D770:23 mar. 1537 / D771:22 iun. 1537.

1538/1539

- 377 Balczer von der Heide *consul*
 398 Caspar Schultz *Beisitzer*
 391 Melcher Jeschke *Foit*
 358 Melchior Koschwitz *Weinherr*
 409 Hanns Staris *Bawmeister*
 403 Matthes Weintritt *Kellerherr*³⁵³
 --
 391 Melcher Jeschke *Foit*
 407 George Kellner *Schoeppenmeister*
 401 Balczer (Baltzer) Fluche
 404 Matern (Mattern) Gerstman
 392 Balczer (Baltzer) Hessler
 403 Matthes Weintritt
 406 Bartel Krumphorn
 408 George Bartusch (Bartsch)
 411 Simon Langner³⁵⁴

1539/1540

- 398 Caspar Schultz *consul*³⁵⁵
 --
 409 Johannes Starist W.
 407 Georgius Kellner
 404 Mettern Gerstman
 403 Matthes Weintritt
 392 Balczer Hessler
 408 Georgius Bartsch
412 Jacob Wanne
413 Valten Seidel³⁵⁶

³⁵³ A672 s.p.

³⁵⁴ A377 10 / A672 s.p. (tu dodatkowo błędnie wpisany wśród ławników Mathis Weintritt, wówczas rajca) / D773, D774:28 aug. 1538.

³⁵⁵ A672 s.p.

³⁵⁶ A377 92–177 / D778:23 apr. 1539 / D781, D782:7 ian. 1540 (brak G. Bartscha) / R66 nr 838:7 ian. 1540 (tak samo).

1540/1541

- 391 Melchiar Jeschke *consul*
 398 Caspar Schultz *adessor*
 401 Baldasar Fluch *judex*
 409 Joannes Stariss *vinorum curator*
 358 Melchiar Korschwitz *aedificiorum magister*
 404 Matern Gerstman *cervisiarius dominus*³⁵⁷
 --
 401 Baltasar Fluche W.
 407 Georgius Kellner
 403 Matthes Weintritt
 406 Bartel Crumphorn
 408 Georgius Bartsch
 412 Jacob Wanne
 413 Valten Seidel
 405 Valten Fierling³⁵⁸

1541/1542

/

--

- 401 Baltzer Fluche, 403 Mathes Weintritt (Weyntrit), 404 Matern Gerstman, 406 Barthel Cromphorn, 408 Jorge Bartsch, 413 Valten Seydel (Seidel), 405 Valten Fierlingk³⁵⁹

1542/1543

[fer. 4 post Judica]

- 391 Melchior (Melchiar) Jeschke *consul*
 398 Caspar Schulcz
 409 Hanns Staris
 358 Melchior Koschwitz
 405 Valten Firling
 403 Mathes Weintrit³⁶⁰

³⁵⁷ A672 s.p.³⁵⁸ D783:7 apr. 1540.³⁵⁹ A377 188: 29 aug. 1541 do 232:13 mar. 1542.³⁶⁰ A381 11 (tylko burmistrz) / D789, D790:3 feb. 1543.

-
- 409 Johannes (Hans) Staros (Staris) *iudex*
 407 Georgius Keller (Kellner) *Scheppenmeister*
 401 Baltasar (Balczer) Fluche
 404 Maternus (Matern) Gersman
 412 Jacobus Wann
 406 Bartholomaeus (Bartel) Krombhorn (Kromphorn)
 408 Georgius Bartsch (Bartzch)
 413 Valentin (Valten) Seidel³⁶¹

1543/1544 [fer. 4 post Judica]

- 391 Melchior Jeschke *consul*³⁶²

-
- 407 Georgius Keller *iudex*
 409 Hanns Staros (Staris) *Scheppenmeister*
 405 Valten Fierling (Virling)
 403 Matths (Matthis) Weintrit (Weintritt)
 401 Baltzer (Balczer) Fluche
 406 Barthel (Bartel) Krombhorn (Kromphorn, Cromphorn)
 408 Georg Bartsch (Bartz, Bartisch)
414 Georg Stummel (Schtummel)³⁶³

1544/1545 [fer. 4 post Judica]

- 391 Melchior Jeschke (Jeschko) *consul*³⁶⁴

-
- 409 Johannes Staros *iudex*
 407 Georgius Keller *praeses*
 405 Valentin Fierlingk
 412 Jacob Wann
 403 Matthes Weintrit
 401 Balthasar Fluche

³⁶¹ A381 11 / D786:29 mar. 1542.

³⁶² A381 31.

³⁶³ A381 31 / D791:18 apr. 1543 / D792:14 mar. 1543 / D793:19 dec. 1543 / D795:20 feb. 1544.

³⁶⁴ A381 47 / J470:9 apr. 1544.

406 Bartholomaeus Krombhorn

408 Georg Bartsch³⁶⁵

1545/1546 [fer. 4 post Judica]

391 Melchior Jeschke *consul*³⁶⁶

--

413 Valentinus Seidel *iudex*

409 Hanns Staros (Starus)

407 Georg Keller

401 Baltzer (Balczer) Fluche

404 Matern Gerstman

405 Valten Fierling (Firling, Firlingk)

406 Barthel (Bartel) Krombhorn (Kromphorn)

408 Georg Bartsch (Partsch)³⁶⁷

1546/1547

391 Melchior Jeschke *consul*³⁶⁸

--

407 Georgius Keller *iudex*

409 Hans Staros *Scheppenmeister*

403 Mattis (Matths) Weintritt

401 Balczer (Baltzer) Fluche

405 Valentin (Valten) Firling (Fierling, Fierlingk)

408 Georg Bartsch (Bartzch)

415 Melcher Gyrdan (Girdan)

416 Hanns Fligenner (Fligener)³⁶⁹

1547/1548 [dies cinerum]

391 Melchiar Jeschke *consul*

398 Caspar Sculteti (Scholcz, Schultze) *senior*

³⁶⁵ A381 47.

³⁶⁶ A381 57.

³⁶⁷ A381 57 / D797:26 mar. 1545 / R3 nr 755d:15 apr. 1545.

³⁶⁸ A158 tyt.

³⁶⁹ A436 tyt. / A158 25:11 sep. 1546 (Fierlingk i Girdan) / D810:5 mai. 1546 / D811:23 iun. 1546 / D812:9 iun. 1546.

- 409 Hans Stariss (Staruss, Staros) *praetor urbanus* (Voigt)
 412 Jacob(us) Cramer (Wann, Wanne) *pi[n]cerna vinarius* (Weynherr)
 413 Valentinus (Valten) Seydell (Seidell, Seydel) *aedilis* (*Bawmeister, -herr*)
 404 Mattern(us) Gersthman (Gerstmhan) *cerevisiarius curator* (*Kellerherr*)³⁷⁰

--

- 409 Hans Staruss (Staros) *Voigt*
 407 Georg Keller *Scheppenmeister*
 403 Mats Weyntritt
 405 Valten Fyrling
 401 Baltzer Fluche
 408 Georg Bartsch
 415 Melcher Gyrdan
 416 Hans Fligener³⁷¹

1548/1549

[montage nach Reminiscere]

- 398 Caspar Scholcz B.
 391 Melchior Jeschke *Beisitzer*
 409 Hanns Staruss *Voigt*
 405 Valten Firling *Weinherr*
 413 Valten Seydell *Bawmeister*
 417 **Bonaventura Lange** *Kellerherr*³⁷²

In annum [15]48 ab Illustri principe D. Frederico post electionem confirmati

- 409 Johannes Saryss *consul*
 398 Caspar Sculteti *assessor*
 391 Melchior Jeschke *praetor*
 405 Valentinus Firling *vinarius*
 413 Valentinus Seydell *aedilis*
 417 Bonaventura Lange *tabernarius*³⁷³

20 nov. 1548 zastąpił go **418. Cornelius Scholtz**

³⁷⁰ **A382** 14:23 feb. 1547 / **A158** 123:23 feb. 1547, 68:14 feb. 1548 / **B436** 1315 / **D816**:30 mar. 1547.

³⁷¹ **A158** 123: 23 feb. 1547, 68:14 feb. 1548 / **A457** 90: 14 dec. 1547 (Fluche i Fliegener).

³⁷² **A158** 156: 27 feb. 1548 / **B436** 1315.

³⁷³ **A382** 84 / **A381** 62 (Johannes Staros consul i Melchior Jeschke iudex).

--

- 409 Hanns Staruss *voigt* / Melchior Jeschke *praetor* [fer. 4 post judica]
 403 Mats (Matts, Mathaeus) Weyntritt (Weintritt) *Scheppenmeister*
 401 Balthasar Fluche (Fluch)
 408 George (Georgius) Bartsch
 415 Melcher (Melchiar) Gyrdan (Girdan, Girden)
 416 Hanns (Johannes) Fligener
 414 Georg Stymmel (Stommel)
419 Hanns Weyner (Wayner, Wainer)³⁷⁴

1549/1550 [mitfoche nach dem Aschtage]

Na polecenie księcia wybrani rok wcześniej burmistrz, rajcy, ławnicy i starsi wszystkich cechów pozostają na swoich stanowiskach na następną kadencję³⁷⁵.

- 403 Mathaeus Weintrit *Scheppenmeister*
 401 Balthasar Fluch
 408 Georgius Bartsch
 415 Melchiar Girdan
 416 Johannes Fligener
 414 George Stommel
 419 Hans Wainer³⁷⁶

Od [4 sep. 1549] jako pierwszy 413 Valentinus Seidell³⁷⁷

1550/1551

- 391 Melchior Jeschke *consul*³⁷⁸
 409 Hanns Staros
420 Hanns Heider
 418 *Cornel Scholtze Weinherr*
 415 *Melchior Girdan*
 413 *Valentin Seydler*³⁷⁹

³⁷⁴ **A158** 156:27 feb. 1548 / **A436** s.p.:21 mar. 1548 / **A381** 62: między 8 feb. i 11 apr. 1548 / **A457** 91–93:7 feb. 1548, 29 feb. 1548 (Staros, Fierling, Girdan, Fluche, Fliegener) 95:s.d. (Jeschke, Fliegener, Stommel) / **D819**, **D820**, **D821**:2 mai. 1548 (Jeschke etc.).

³⁷⁵ **A382** 145.

³⁷⁶ **A381** 103: 7 apr. 1549 do 174:25 mar. 1550.

³⁷⁷ **A381** 139:4 sep. 1549, 170:23 feb. 1550.

³⁷⁸ **A381** 175.

³⁷⁹ **B436** 1315.

--

- 404 Maternus Gerstman *iudex* [fer. 4 post Judica]
 405 Valentinus Fierling
 403 Mathias Weintrit
 401 Balthasar Fluche
 414 George Stommel (Stummel, Stymmel)
 408 George Bartsch
 416 Hans Fligener
 419 Hans Wayner³⁸⁰

Inny skład ławy

[fer. 4 post judica]

- 420 Hanns von der Heide W.
 405 Valten Firling
 403 Mats Weintritt
 401 Baltzer Fluche
 408 George Bartsch
 414 Georg Stymmel
 416 Hanns Fligener
 419 Hanns Wayner³⁸¹

1551/1552

[montage nach Invocavit]

- 418 Cornelius Scholcz (Scholcze) *consul*³⁸²
 416 Hanns Fligener (Flegener) *eldister Ratsherr (Beisitzer)*
 415 Melcher Gyrdan *Voigt (Voyt, Obervoigt)*
 405 Valten Firlingk *Weinherr*
 413 Valten Seidell *Bawherr*
 403 Mats Weintrit *Kellerherr*³⁸³

--

- 415 Melchiar Girdan *iudex* [fer. 4 post Judica]
 404 Mattern Gerstmhan *Scheppenmeister*
 414 Georgius Stymmel (Stummell) - zastąpił Gerstmana jako *praeses scabinorum (Scheppenmeister)*

³⁸⁰ **A381** 175 / **A382** 214:4 iul. 1550 (burmistrz Jeschke, H. Staris, V. Firling).

³⁸¹ **A436** 97.

³⁸² **A381** 230 / **A161** 17.

³⁸³ **A159** 38:16 feb. 1551 / **A161** tyt. / **A457** 108 (Weintritt) / **A383** 7: 3 feb. 1552 (Flieger) / **B436** 1315.

- 408 Georgius Bartsch
 419 Hans Wayner (Waynner)
421 Bartel (Bartell) Grunbergk (Grunenbergk, Grunepergk)
422 Domnick Wenrich
423 Caspar Jeschke
424 Lorencz Moheupt³⁸⁴

1552/1553

[z wyboru:]

- 409 Hans Staruss (Staros) B.
 391 Melchior Jeschke *Beysitzer*
 418 Cornel Scholtz *Voigt*
 404 Mattern Gerstmhan *Weinherr*
 415 Melcher Gyrdan *Bawmeister*
 401 Baltzer Fluch *Kellerherr*
 --
 418 Cornel (Cornelius) Scholtz W.
 414 George Stummell (Stummel)
 416 Hans Fligener
 419 Hans Wayner (Waihner)
 422 Dompnigk Wenrich (Wanrich)
 421 Bartell Grunenbergk (Grinbergk)
 423 Casper Jeschke
 424 Lorentz Moheupt (Mohaupt)³⁸⁵

[zatwierdzenie księcia:]

[dinstage nach oculi]

- 409 Hans Staruss (Staross) B.
 391 Melchior Jeschke *Beisitzer*
 415 Melcher Gyrdan (Girdan) *Voigt*
 414 Georg Stimmel *Weinherr*

³⁸⁴ **A161** tyt. (sm Gerstman) / **A159** 38 (Gerstman / Stummel) / **A381** 230 (sm Stummel) / **A436** s.p. (sm Stummel) / **A457** 108 (Stymmell, Jeschke), 115 (Gyrdan, Wenrich) / **A383** 1: 25 nov. 1551 (Grunepergk, Moheupt), 7:3 feb. 1552 (Grunepergk) / **D824**:8 apr. 1551 (bez Gerstman) / **D825**:6 mai. 1551 (bez Gerstman).

³⁸⁵ **A159** 53 (rada i ława) / **B436** 1315 (rada) / **D829**:s.d. (ławnicy w tym składzie, zamieniona kolejność Wenricha i Grunenbergka).

- 416 Hans Fligener (Fliegener) *Bawmeister*
 401 Baltzer Fluche *Kellerherr*
 --
 415 Melcher Gyrdan (Girdan) W. [mittwoch noch judica]
 418 Cornelius Scholtz *Schoeppenmeister*
 419 Hans Wayner (Wanner, Wayhmer) *eldister Scheppe*
 421 Bartell Grunenbergek (Grunbergk, Grunbrigk, Grunepergk)
 422 Dompnigk Wenrich (Wennrich)
 424 Lorentz Moheupt
425 Hanns Schell (Schel, Schehl)
426 Hanns Henreich (Hainrich, Heinrich)³⁸⁶

1553/1554

- 391 Melcher Jeschke B.
 409 Hans Staross *eldister Beysitzer*
 418 Cornelius Scholcz *Voigt*
 414 Georg Stymmel (Stimmel) *Weinherr*
 424 Lorencz Moheupt *Bawmeister*
 416 Hans Fligner (Fliegner) *Kellerherr*
 --
 420 Cornelius Scholcz (Schulcz) W. [mitwoch post judica]
 415 Melcher Girdan *Scheppenmeister*
 401 Balthasar (Balczer) Fluche *eldister Scheppe / der Alter*
 419 Hans Wainer (Weyner, Wayhmer, Weihner)
 421 Bartel Grunbergk (Grunberg, Grunepergk)
 422 Domnigk (Domninck) Weinrich (Wenrich, Wennrich)
 425 Hans Schell (Schel)
 426 Hans Hainrich (Heinrich)³⁸⁷

³⁸⁶ **A159** 106 (rada i ława bez ostatnich dwóch ławników), 160-161 (ława) / **A382** 314:9 feb. 1552 (H. Stariss, M. Jeschke, M. Girdan), 358:5 mar. 1552 (M. Jeschke i M. Girdan) / **A383** 10 (burmistrz i ława) / **A436** s.p. (ława).

³⁸⁷ **A159** s.p.:22 feb. 1553 (rada i ława) / **A160** 31 (rada i ława) / **A383** 32-51 / **A436** s.p. (ława) / **A500** tyt. (burmistrz) / **B436** 1316 (rada) / **D830, D831**:22 mar. 1553 (ława).

1554*Burgermeister und Beysitzer pflegen wir nicht zubeschreibenn*

- 415 Melcher Girdan *Vogt*
 418 Cornelius Scholtz *Weinherr*
 419 Hans Weiner *Keller herre*
 421 Bartel Grunberg *Bawmeister*

--

- 415 Melcher Girdan W.
 414 Georg Stymmel *Scheppenmeister*
 401 Baltasar Fluche *eldister Scheppe*
 424 Lorentz Moheupt
 422 Doming Wenrich
 425 Hans Schel
 426 Hans Heinrich³⁸⁸

1554/1555

[montag nach Invocavit]

- 409 Johannes (Hanns) Staross (Staros) B.
 391 Melchior Jeschke *eldister Beisitzer*
 415 Melchior Girdann *Voigt*
 414 Georg Stimmel *Weinherr*
 418 Cornelius Scholtz *Pauherr*
 419 Hanns Wayner *Keller herr*

--

- 415 Melchior (Melcher) Girdan W. [fer. 4 post Oculi]
 424 Lorentz Mohaupt (Mohaupt, Moheupt) *Scheppenmeister / praeses*
 421 Barttel Grunbergk (Grunberg, Grunepergk, Grunperg)
 422 Domnigk Wenrich (Wennrich)
 426 Hanns Heinrich
427 Hanns Derffer (Doerffer)
428 Balthasar (Balczer) Hainrich (Heinrich)
429 Frantz (Franz) Stoltz (Stolcz, Stolcze)³⁸⁹

³⁸⁸ A160 31.³⁸⁹ A160 37 (rada i ława) / A383 51 (burmistrz i ława) / A436 s.p. (ława) / A437 34:22 ian. 1555 (wójt Girdan) / A458 10: 10 apr. 1554 (wójt Girdan, ławnicy Grunbergk i Stolcz) / B436 1316 (rada) / D836:30 mai. 1554 (ława).

1555/1556

- 391 Melchior Jeschke B.
 409 Hanns Staros *Beisitzer*
 414 Georg Stimmel *Vogt*
 415 Melchior Girdan *Weinherr*
 424 Lorentz Mohaubt *Bawmeister*
 429 Frantz Stoltz *Keller herr*
 --
 414 Georg Stimmel (Stommel) W.
 418 Cornelius Scholtz (Schulcz) *Scheppenmeister*
 419 Hans Wayner (Wayhner)
 421 Barttel (Bartell) Grunbergk (Grunepergk Grunperg, Grunperk)
 422 Domnig (Dominick, Dömnick) Wenrich (Wennrich)
 426 Hans Heinrich (Hainrich)
 427 Hans Dorffer (Doerffer, Dörffer)
 428 Baltzer (Balczer) Heinrich³⁹⁰

1556/1557

[mittwoch nach letare]

- 409 Johannes (Hans) Staros B.
 391 Melchior Jeschke *Beisitzer*
 415 Melcher Girdan *Vogt*
 414 Georg Stymmel (Stimmel) *Weinherr*
 418 Cornelius Scholcz *Bawherr*
 419 Hans Wayner *Kellerherr*
 --
 415 Melchiar (Melcher) Girdan W.
 424 Lorentcz (Lorentz, Lorencz) Mohaupt (Moheupt) *Scheppenmeister / praeses*
 429 Frantz (Francze) Stolcz *eldister Scheppe*
 422 Domnig (Dominig, Domnick) Wenrich (Wennerich)
 428 Balczer (Baltzer) Hainrich (Hennerich)
 427 Hans Doerffer (Dorffer)

³⁹⁰ **A160** 167-168:24 apr. 1555 / **A383** 100-124 / **A384** 7:6 nov. 1555 (ławnicy Wenrich i Hans Heinrich) / **B436** 1316 (rada) / **D839, D840, D843**:12 iun. 1555 / **D841**:20 apr. 1555 / **D842**:25 sep. 1555 (5 dok. ławnicznych).

430 Hieronymus Langner

431 Georg (Jorge) Leysske (Laysske, Leiske, Leyske, Leÿsche)³⁹¹

1557/1558

Burgermeister und beysitzer pflegen wir nicht zubeschreibenn

414 Georg Stymmel *Vogt*

415 Melcher Girdan *Weinherr*

424 Lorentz Moheupt *Bawmeister*

419 Hans Wayner *Kellerherr*

--

414 Georg Stymmel W.

418 Cornelius Scholtz *Scheppenmeister*

429 Frantz Stoltz

422 Domnig Wenrich

428 Baltzer Hainrich (Heinrich)

427 Hans Dorffer

430 Hieronymus Langner

431 Georg Laysske (Leyschke)³⁹²

1558/1559

391 Melchior Jeschke B.

409 Hans Staross *Beysitzer*

415 Melcher Girdan *Vogt*

414 Georg Stymmel (Stimmel) *Weinherr*

416 Hans Fligner (Fliegner) *Bauherr*

419 Hans Wayner (Weyner) *Kellerherr*

--

415 Melchior (Melcher) Girdan W. [fer. 4 post judica]

424 Lorencz Moheupt *Scheppenmeister*

427 Hanns Dorffer (Doerffer) *eldister Scheppe*

428 Balczar Heinrich (Hainrich)

³⁹¹ **A160** 239-240:18 mar.1556, 297 (dwa spisy rady i ławy) / **A384** 20 (burmistrz, wójt i ława) / **A437** 23:16 apr. 1556 (ława) 63 (wójt i ława) / **B436** 1316 (rada) / **D844**:17 iun. 1556 / **D845**, **D846**:26 aug. 1556 (3 dok. ławnicze).

³⁹² **A160** s.p. (rada i ława) / **A384** 65-110 (ława).

- 430 Hieronimus Langner
 431 George Laischke (Laiske, Leysche)
432 Andres Haunolt
433 Valten Hedwiger³⁹³

1559/1560

*Auffs 1559 ist kein verenderung gescheen*³⁹⁴

1560/1561

[z wyboru?]

Burgermeister und Beisiczer pflegen wir alten brauch nach nit zubeschreibung

- 414 Georg Stymmel *Vogt*
 415 Melcher Girdan *Weinherr*
 427 Hans Doerfer *Bawherr*
 419 Hans Weyner *Kellerherr*
 --
 414 Georg Stymmel W.
 424 Lorentz Moheupt *Scheppenmeister*
 428 Baltzer Hainrich *eldister Scheppe*
 430 Hieronymus Langner
 431 Georg Laisske
 432 Andres Haunolt
 433 Valten Hedwiger
 426 Hans Heinrich

Skład przy końcu kadencji (z zatwierdzenia książęcego?)

- 409 Hans Staros B.
 391 Melchiar Jesske (Jeschke) *Beysitzer*

³⁹³ **A162** 68–69 (rada i ława) / **A384** 111 (burmistrz i ława) / **A437** 134 (ława) / **B436** 1316 (rada) / **D848**:23 nov. 1558 (dok. ławniczy).

³⁹⁴ **A162** 69 / **A458** 39:4 apr. 1559 (wójt Girdan, ławnicy Heinrich i Langner) 41:6 apr. 1559 (wójt Girdan, ławnicy Hawnolt i Hedwiger) 42:10 apr. 1559 (Hans Wayner an stadt des obervoygtes, ławnicy Doerffer, Langner i Hawnolt) 43:11 apr. 1559 (Georg Stummel an stadt des obervoygtes, ławnicy Doerffer, Langner, Hawnolt).

³⁹⁵ **A162** 68–69.

- 415 Melcher Girdan *Vogt*
 414 Georg Stymmel (Stimmel) *Weinherr*
 418 Cornelius Scholtz *Bauherr*
 419 Hans Wayner (Weyner) *Kellerherr*
 --
 415 Melcher Girdan W. [donnerstag nach / fer. 4 post Judica]
 424 Lorentz Moheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Baltzer Hainrich (Heinrich)
 430 Hieronymus Langner (Langener)
 431 Georg Laisske (Leiske, Laissky)
 432 Andres Haunolt (Hawnolt)
 433 Valten Hedwiger³⁹⁶

1561

*Burgermesiter und Beysiczer pflegen wir alten brauch noch nit
 zubeschreyben und nam hafftig zumachen*

- 409 Hans Staros B. (†)
 [391 Melchior Jeschke]
 414 Georg Stymmel *Vogt*
 415 Melchior Girdan *Weinherr*
 418 Cornelius Scholtz *Bauherr*
 419 Hans Wainer *Kellerherr*
 --
 424 Lorencz Moheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balczer Hainrich
 430 Hieronymus Langner
 431 Georg Laisske (Leiske)
 432 Andres Haunolt
 433 Valten Hedwiger³⁹⁷

³⁹⁶ **A162** 188 / **A385** 1-28 / **A437** 191 / **B436** 1316 (rada).

³⁹⁷ **A162** 188, 208 (informacja o śmierci burmistrza H. Starosa) / **A458** 54:28 mar. 1561 (ławnicy Heinrich i Leiske).

1561/1562 [21 mai. 1561]

- 391 Melchiar (Melchior) Jesske B.
 415 Melcher Girdan *Beisitzer*
 430 Hieronymus (Jheronimus) Langner *Vogt*
 414 Georg Stymmel (Stimmel) *Weinherr*
 418 Cornelius Scholcz *Bauherr*
 419 Hans Wayner (Weiner) *Kellerherr*
 --
 424 Lorencz Maheupt (Moheupt) *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balczer Heinrich
 431 Georg Leisske (Laiske, Leiske)
 432 Andres Haunoldt (Haunolt)
 433 Valten Hedwiger
434 Christoff Elssmer (Elssner, Oelssner, Olsener)³⁹⁸

1562/1563

I skład [freitag nach Reminiscere = 28 feb.]
*Burgermeister und Beisitzer pflegen wir alten brauch nach nit auf
 zuschreiben*

- 415 Melcher Girdan B.
 [391 Melchior Jesske, *Beisitzer*]
 414 Georg Stymmel *Vogt*
 430 Hieronymus Langner *Weinherr*
 418 Cornelius Scholtz *Bauherr*
 419 Hans Waynner *Kellerherr*
 --
 424 Lorencz Maheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*

³⁹⁸ **A162** 207–208 ist kein sunderliche ordnung gescheen, dan weil herr Hans Staross burgermeister gewesen und abgestorben ist, Hieronymus Langner am Radte und Cristoff Elssmer als ein neue scheppe am scheppen, 269 / **A385** 29–54 / **A457** 197 (ława) / **A458** 55:24 iun. 1561 (wójt Langner, ławnicy Leisske i Haunolt) 57:15 aug. 1561 (wójt Langner, ławnicy Haunolt i Elsner) 62: 1562 s.d. (wójt Langner, ławnicy Leisske i Haunolt) 64:14 feb. 1562 (tak samo) 66:13 mar. 1562 (tak samo) / **B436** 1316 (rada) – przy H. Weynerze dopisek: *als ein Emeritus gehalten.*

- 428 Balczer Hainrich
 431 George Laisske
 432 Andreas Haunalt
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Elssner³⁹⁹

II skład

- 415 Melchior Girdan
 391 Melchior Jeschke
 431 George Leiske
 414 George Stimmel
 418 Cornelius Scholtz
 430 Hieronymus Langner
 --
 Ława od 11 mar. 1562 [fer. 4 post Judica]
 424 Lorenz Moheupt *Scheppenmeister*
 427 Johannes (Hans) Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balthasar (Balczer) Hainrich
 432 Andreas Haunolt
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Elssner (Oelsner, Olsener)
435 Valten Fiebigk⁴⁰⁰

1563/1564 [fer. 4 post Judica]

/

--

- 431 Georg Laisske W.
 430 Hieronymus Langner *Scheppenmeister*
 427 Johannes (Hans) Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balthasar (Balczer) Hainrich (Heinrich)
 432 Andreas Haunolt
 433 Valten Hedwiger

³⁹⁹ A162 269 / A385 91:26 aug. 1562 (burmistrz).

⁴⁰⁰ A385 55–112 / A437 276:11 mar. 1562 / B436 1316 / A458 71:31 aug. 1562 (ławnik G. Leiske).

- 434 Christoff Elssner (Oelsner)
 435 Valten Fiebigk (Fibigk, Viebigk)⁴⁰¹

1564/1565

Burgermeister und Beisitzer pflegen wir nicht zubeschreiben

- 431 George Laisske *Vogt*
 414 Georg Stymmel *Weinherr*
 418 Cornelius Scholtz *Bawherr*
 430 Hieronymus Langner *Kellerherr*
 --
 424 Lorencz Moheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Baltzer Hainrich
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Alssner
 435 Valten Fiebig
 432 Andres Haunolt (†), proponowani na jego miejsce:
436 Hans Grynberg, 409 Hans Staros, **437 Balthasar Fierling**
 i **438 Mauritius Lochman**⁴⁰²

II skład

[montag nach Reminiscere = 28 feb.]

- 415 Melchior Girdan B.
 391 Melchior Jesske *Beisitzer*
 431 Georg Leisske *Vogt*
 414 Georg Stymmel *Weinherr*
 430 Hieronymus Langner *Baumeister*
 418 Cornelius Scholtz *Kellerherr*
 --
 424 Lorenz Moheupt (Mohaupt) *Scheppenmeister*
 427 Johannes (Hans) Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balthasar (Balczer) Hainrich
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Elssner (Elsener, Oelsner Olsener)

⁴⁰¹ A385 112–158 / A438 s.p.

⁴⁰² A162 361.

- 435 Valten Fiebig (Fiebigk, Fibigk, Viebigk)
 438 Mauritius (Moritz) Lochman⁴⁰³

1565/1566

*Burgermeister und beisiczer pflegen wir alten gebrauch nachmit
 zubeschreiben*

- 431 Georg Laisske (Leyske, Loyske) *Vogt*
 414 Georg Stymmel *Weinherr*
 418 Cornelius scholtz *Bauherr*
 430 Hieronymus Langner *Kellerherr*

--

[ława z wyboru:]

- 424 Lorencz Moheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer *eldister Scheppe*
 428 Balthasar Heinrich
 433 Valten Hedwiger
 435 Valten Fiebigk
 434 Christoff Elssner
 438 Mauritius Lochman⁴⁰⁴

[ława realnie urzędująca:]

- 430 Hieronimus (Jheronimus) Langner *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerffer (Dorffer) *eldister Scheppe*
 428 Balthasar (Balczer) Heinrich (Hainrich)
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Elssner (Ellssner)
 435 Valten Fiebigk (Fiebieg, Fiebig)
 438 Mauritius Lochman⁴⁰⁵

1566/1567

- 391 Melchior Jescke *consul*
 415 Melchior Girdan *proconsul*

⁴⁰³ **A162** 361 (brak wójta) / **A385** 157–173 (ławnicy) / **A438** s.p.:22 mar. 1564 (wójt i ława) / **A427** 2–18 (ławnicy) / **A458** 76:22 dec. 1564 (wójt i ławnicy Elsener i Viebigk).

⁴⁰⁴ **A162** 387 (rada i ława).

⁴⁰⁵ **A427** 22–56 (ławnicy) / **A438** s.p.:2 mai. 1565 / **A458** 79:30 nov. (wójt i ławnicy Elsner i Lochman) / **D854**:16 mai. 1565 / **D855**:20 iun. 1565 / **D856**:3 oct. 1565.

- 431 Georgius Leiske (Laisske) *praetor*
 414 Georgius Stimmel *senator*
 424 Laurentius Moheupt *senator*
439 Hieronimus Fierlingk *senator*⁴⁰⁶

II skład rady

- 391 Melchior Jesske B. [dornstag nach Reminiscere = 22 mar.]
 415 Melchior Girdan *Beisiczer*
 431 Georg Laisske *Vogt*
 414 Georg Stymmel *Weinherr*
 424 Lorencz Moheupt *Bauherr*
 420 Cornelius Scholtz *Kellerherr*⁴⁰⁷
 --
 Hoc Anno 1566 scabini quisque suo loco manserunt
 430 Hieronimus Langner *Scheppenmeister* [fer. 4 post vocem iocundatis]
 427 Hans Doerffer
 428 Balthasar Hainrich
 433 Valten Hedwiger
 434 Christoff Elssner (Elssner)
 435 Valten Fiebigk (Vieweg)
 438 Mauritius Lochman⁴⁰⁸

1567/1568

- 415 Melchior Girdan B. [montag nach palmarum = 24 mar.]
 391 Melchior Jeschke *Beysitzer*
 431 Georg Leyske *Voigt*
 414 Georg Stimmel *Weinherr*
 430 Hieronimus Langner *Bauherr*
 439 Hieronimus Fierlingk *Kellerherr*

⁴⁰⁶ A163 tyt. / A164 3.

⁴⁰⁷ A162 387.

⁴⁰⁸ A162 387 (Langner) / A427 61-100 (ławnicy bez B. Heinricha) / A438 s.p. (ława) / A458 100:11 nov. 1566 (wójt Langner !, ławnicy Hedwiger, Elssner i Viewegk) 108:12 ian. 1567 (wójt, ławnicy Langner, Elssner i Lochman) – H. Langner zapewne omyłkowo nazwany wójtem.

--

- 424 Lorentz Monheupt (Mohaubt) *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerfer (Dorffer)
 433 Valtin Hedwiger
 435 Valtin Fiebigk (Viewigk)
 434 Christof Elssner
 438 Mauritius (Moritz) Lochman
 440 **Caspar Uttlandt (Uttlant)**⁴⁰⁹

1568/1569

[mittwoch nach Reminiscere = 17 mar.]

- 391 Melchior Jeschke B.
 415 Melchior Girdan *Beysitzer*
 431 Georg Leysske *Voigt*
 414 Georg Stimmel *Weinherr*
 430 Hieronymus Langner *Bawherr*
 439 Hieronymus Fierlingk *Kellerherr* († p. 6 aug. 1568)

--

- 424 Lorentz Monheupt *Scheppenmeister*
 427 Hans Doerfer (Dorffer)
 433 Valtin Hedwiger
 435 Valtin Fiebigk
 434 Christof Elssner
 438 Mauritius (Moritz) Lochman
 440 Caspar Uttlandt (Uttlant, Utlandt, Uthland, Utland)⁴¹⁰

1569/1570

- 415 Melchior Girdan B. [dinstage nach judica = 29 mar.]
 391 Melchior Jeschke *Beysitzer*
 430 Hieronymus Langner *Voigt*

⁴⁰⁹ **A164** 125 (rada i ława) / **A427** 102–138 (ławnicy) / **A438** s.p. (ławnicy Doerffer i Uttlandt) / **A458** 114:24 feb. 1567 (wójt Leyske, ławnicy Elssner i Viewigk) 120:8 mar. 1567 (wójt Leyske, ławnicy Langner [raczej błędnie] i Lochman).

⁴¹⁰ **A164** 321 (rada i ława) / **A427** 140–171 (burmistrz, ławnicy) / **A438** s.p. (ławnicy Fiebigk i Lochman) / **A458** 125:9 apr. 1568, 126:26 apr. 1568, 130:26 iul. 1568 (wójt Leyske, ławnicy Elssner, Uthland i Lochman) / **P. Mertin**, op. cit., s. 83 (informacja o śmierci rajcy Fierlingka).

- 431 Georg Leysske *Weinherr*
 414 Georg Stimmel *Kellerherr* († p. 12 sep. 1569)
 424 Lorentz Monheupt *Bawmeister*
 --
 427 Hans Doerfer (Dorffer) *Scheppenmeister*
 433 Valten (Valtin) Hedwiger
 435 Valten (Valtin) Fiebigk
 434 Christof Elsner (Elssner)
 438 Mauritius (Moritz) Lochman
 440 Caspar Utlandt (Uttlant, Utlandt)
440a Hans Staros⁴¹¹

1570/1571

- 415 Melchior Girdan *consul* († p. 1 nov. 1570)
 391 Melchior Jeschke *proconsul* (1 nov. 1570 *consul*)
 430 Hieronim Langner *iudex*
 424 Laurentius Monheupt *senator*
 431 Georgius Leisske *senator*
 414 Georgius Stimmel (die 17 mensis septembris anni praecedentis vita functus est)
 --
 427 Johannes (Hanns) Doerffer *magister scabinorum*
 433 Valentinus (Valten) Hedwiger
 434 Christophorus (Christoff) Elsner
 438 Mauritius Lochmann
 440 Caspar Uthlandt (Uttlant, Utlandt)
 440a Johannes (Hans) Staross
 435 Valten Fiebig (Fiebigk)
441 Peter Scheell (Scheel)⁴¹²

⁴¹¹ **A164** 404–405 (rada i ława) / **A427** 173-198 / **P. Mertin**, op. cit., s. 84.

⁴¹² **A387** 1:25 nov. 1570 (burmistrz M. Jeschke, M. Girdan nie żyje, wójt Langner) do 20 (wójt i ławnicy) / **A427** 200–219 (ławnicy) / **A439** s.p. (rada i ława bez dwóch ostatnich).

1571/1572

- 391 Melchior Jeschke *regirender Bürgermeister*.
 430 Hieronimus Langner *Obervoygtt*
 431 Gorge Leysske *Weinherr*
 434 Christoff Elssner *Bawherr*
 424 Lorenz Moheupt *Kellerherr*
 --
 427 Hans Dorffer *Scheppenmeister*
 433 Valthen Hedwiger
 435 Valthen Viehwigk (Fiebigk, Fiebig)
 440 Caspar Utthlandt (Utland)
 440a Hans Staros
 441 Peter Scheell⁴¹³

1572/1573

- 442 Martin Schubart** *regierender Bürgermeister* [18 iun.]
 431 George Leysske *Beyszitzer*
 430 Hieronimus Langner *Obervoygtt*
 424 Lorentz Moheuptt *Weinherr*
 434 Christoff Elssner *Bawherr*
 440 Caspar Utthlandt *Kellerherr*
 --
 430 Jheronimus Langner W.
 427 Hans Dorffer *Scheppenmeister*
 433 Valten Hedwiger
 435 Valten (Valtin) Fiebig (Fiebigk, Viewigk)
 440a Hans Staros (Staross)
 441 Peter Schell (Scheel)
443 Melchior (Melcher) Schmidt
444 Melchior (Melcher) Schubert (Schubart)⁴¹⁴

⁴¹³ **A165** 136:7 feb. 1572 (2 ławnicy) / **A387** 19–99 (burmistrz, wójt i ławnicy) / **A439** 2 (rada i ława) / **A458** 142:8 dec. 1571, 148:13 iun. 1572 (wójt i ławnicy).

⁴¹⁴ **A387** 83–145 (wójt i ławnicy) / **A428** 26:28 apr. 1573 (wójt) / **A439** 3:18 iun. 1572 (rada), 95:18 iun. 1572 (rada zatrzymana przez książąt Henryka i Fryderyka, ława) / **A441** s.p.:4 mai. 1573 (ławnicy Fiebig i Schmidt) / **A458** 150:10 iul. 1572, 153:10 oct.

1573/1574

- 445 **Mathias Staros B.** [4 aug.]
 424 Lorentz Moheuptt *Beysitzer*
 430 Hieronimus (Jheronimus) Langner *Obervoygtt*
 446 **Hans Schram** *Weinherr*
 434 Christoff Elssner *Bawherr*
 440 Caspar Utthlandty *Kellerherr*
 --
 427 Hanss Dorffer *Scheppenmeister*
 433 Valthen (Valten) Hedwiger
 435 Valthen (Valten) Viehwig (Fiebig, Viehwig)
 441 Peter Scheel
 443 Melchior Schmidt
 444 Melchior Schubartt
 437 Baltzer Firligk⁴¹⁵

1574/1575

- 445 Mathaeus Starus *consul*
 424 Lorenz Mohaupt *proconsul*
 430 Hieronimus Langner *iudex*
 446 Johannes Schram *senator*
 434 Christopher Elsner *senator quaestor*
 440 Caspar Utlandt *senator*
 --
 427 Johannes (Hans) Doerffer (Dorffer) *magister scabinorum*
 433 Valentinus (Valten) Hedwiger *Altscheppe*
 435 Valentinus (Valten) Fiebigk (Fiebig)
 441 Petrus Schel (Scheel)
 443 Melchior Schmidt
 444 Melchior Schubart (Schubardt)
 437 Palczer Firling⁴¹⁶

1572, 155:18 feb. 1573, 160:12 mar. 1573, 166:27 iul. 1573 (wójt i ławnicy) / **D861**, **D862**:8 oct. 1572 (dok. ławnicze).

⁴¹⁵ **A387** 148–208 (wójt i ławnicy – bez ostatniego) / **A439** 4:9 aug. 1573 (rada i ława) / **A458** 166:8 feb. 1574 (wójt i 2 ławnicy).

⁴¹⁶ **A387** 206–264 (ławnicy – bez Firlinga) / **A420** 53:6 dec. 1574 (ławnicy Fiebig i Schubart) / **A428** 18:6 mai. 1574, 53:4 nov. 1574 (ława – bez Firlinga) 59 (rada i ława) /

1575/1576

- 445 Mathias Starus *consul* [24 dec.]
 441 Petrus Scheel *proconsul*
 430 Jeronimus Langner *iudex*
 440 Caspar Utlandt
 434 Christoff Elsner
 444 Melchior Schubart
 --
 427 Hans Doerffer *magister scabinorum*
 433 Valten Hedtwiger
 435 Valten Fiebigk
 443 Melchior Schmidt
 437 Balczer Fierling
447 Merten Nieblig
448 Hans Simmon⁴¹⁷

1576/1577

- 445 Matheus Staros *consul*
 424 Lorencius Moheupt *proconsul*
 430 Hieronimus Langner *iudex*
 446 Johann Schram *senator*
 434 Christophor Elsner *senator*
 440 Caspar Uthlandt *senator*
 --
 427 Johannes Dorfer *magister scabinorum*
 433 Valentinus Hedwiger
 435 Valentinus Viewigk
 441 Peter Scheell
 443 Melchior Schmidtt
 444 Melchior Schubardt
 437 Balthasar Fierlingk⁴¹⁸

A458 169:12 iul. 1574, 173:14 nov. 1575 (wójt i ławnicy)

⁴¹⁷ **A428** 59:24 dec. / **A458** 176:11 apr. 1576 (wójt i 2 ławnicy).

⁴¹⁸ **A440** tyt.

1577/1578

- 445 Matthias Staros B.
 441 Peter Scheel *Beysitzer*
 430 Hieronimus Langner *Obervoygt*
 440 Caspar Uttlandt *Weinherr*
 434 Christoph Elssner *Bauherr*
 444 Melchior Schubartt *Kellerherr*⁴¹⁹
 --
 427 Hans Doerffer *Scheppenmeister*, 433 Valten Hedtwiger, 435 Valten Fiebigk, 443 Melchior Schmidt, 437 Balczer Fierling, 447 Merten Nieblig, 448 Hans Simmon⁴²⁰

1578/1579

- 445 Matheus Staros *consul*
449 Peter Heinrich *assessor*
 430 Hieronimus Langner *Ober vogt*
 441 Petter Scheel *Weinherr*
 434 Cristoff Elsener *Bauherr*
 444 Melcher Subart *Kellerherr*
 --
 427 Hans Doerffer *Scheppenmeister*
 433 Valten Hedwiger
 435 Valentinus Fiebigk
 443 Melcher Schmiedt
 437 Palczer Fierlingk
 447 Merten Nibligk
 448 Hans Simon⁴²¹

1579/1580

- 445 Machis Staros B.
 449 Petter Heinrich *Salczherr*
 430 Hieronimus Langner *Vogt*

⁴¹⁹ A165a tyt.⁴²⁰ A428 107-145.⁴²¹ A440 3 / A428 146-185 (ławnicy).

- 441 Petter Scheel *Weinherr*
 434 Cristof Elsener *Bauherr*
 444 Melcher Schubartt *Kellerherr*⁴²²
 --
 430 Jeronimus Langner W.
 427 Hanns Dorffer
 433 Valtenn Hedwiger
 435 Valten Fiebigk
 443 Melcher Schmidt
 437 Palczer Fierling
 447 Martenn Veiblig
 448 Hanns Sinne[n]⁴²³

1580/1581

- 444 Melchior Schubartt *consul*
 449 Peter Hinrich
 430 Hieronimus (Jheronimus) Langner *praetor* († 18 oct. 1580)
 445 Mathias Starus (Gerichtsverwalter po śmierci Langnera)
 434 Christoff Elssner
 443 Melchior Schmidt
 --
 427 Hans Doerffer (Dorffer) *praeses scabinorum*
 433 Walten (Valten) Hedtwiger (Hedwiger)
 435 Valten Fiebigk (Fiebig)
 437 Baltasar (Balczer, Palczer) Firlingk (Fierling)
 447 Merten (Marten, Martenn) Niebling (Veiblig, Viblig, Vyebling)
 448 Hans Simmon (Simon, Sinen)
450 Hanss Fligner (Fliegner, Fliegner, Fielgener)⁴²⁴

⁴²² A388 s.p.:1 dec.1579.

⁴²³ D877:1 iul. 1579 / A428 186–240 (wójt i ławnicy).

⁴²⁴ A420 71:3 mar. 1580 (ławnicy Firling i Simon) / A428 241 (rada i ława) / A440 200:16 dec. 1580 (ława) / D878:7 iul. 1580 / D879, D880, D881:9 iun. 1580 (4 dok. ławnicze) / A420 71:3 mar. 1580 (ławnicy Firling i Simon).

1581/1582

- 446 Hans Schramme B.
 451 Hans Heilman *Altherr*
 444 Melchior (Melcher) Schubart *Voigt*
 445 Mathias Starus *Weinherr*
 434 Christoff Elssner (Elsener) *Bauherr*
 435 Valten Fiebig *Kellerherr*
 --
 427 Hans Doerffer *Scheppenmeister*
 433 Valten Hedtwiger (†)
 437 Balthasar Firling
 447 Mertten Niebligk
 448 Hans Simmon
 450 Hans Fliegner
451 Mertten Hertelig⁴²⁵

1582/1583

/

--

- 444 Melchior Schubert *Obervoigt*
 437 Balthasar (Balczer) Firling, 447 Mertten (Merten) Nieblig (Nieblig),
 448 Hans Simmon (Simon), 450 Hans Fliegner (Fligner), 451
 Mertten (Merten) Hertwigk (Hertwig), **452 Valten Lindner**⁴²⁶

1583/1584

/

--

- 450 Hans Fligner, 437 Balczer Firling, 447 Merten Nieblig, 451 Merten
 Hertwig, 448 Hans Simon, 452 Valten Lindner⁴²⁷

⁴²⁵ **A389** 112:6 aug. 1581 (rajcy i H. Doerffer) / **A428** 311 (rada i ława, ławnik Hedwiger *est mortuus in hoc anno*).

⁴²⁶ **A428** 385, 386 (ławnicy Firling, Nieblig i Simon) / **A429** 3:30 mai. do 16:15 oct. 1582 (ławnicy Fligner, Firling, Nieblig, Hertwig, Simon, Lindner) / **A459** s.p. [1582] (wójt, ławnicy Firling i Simon).

⁴²⁷ **A429** 26–70.

1584/1585

/

--

- 435 Valten Fiebig *Scheppenmeister*, 450 Hans Fligner, 437 Balczer Firling, 447 Merten Nieblig, 451 Merten Hertwig, 448 Hans Simon, 452 Valten Lindner⁴²⁸

1585/1586

- 446 Hanns Schramm B.⁴²⁹

--

- 444 Melchior Schubart *Obervoigt*
 435 Valten Fiebig *scheppenmeister*, 450 Hans Fligner (Fliegner, Fligener, Fliegener), 437 Balthasar (Balczer) Firling (Fierling), 447 Merten (Martten) Nieblig (Niebling), 451 Merten Hertwig, 448 Hans Simon (Symmon, Siemon), 452 Valten Lindner (Lindtner)⁴³⁰

1586/1587

/

--

- 446 Hans Schramme W.
 435 Valten Fiebrig (Fiebig) *Scheppenmeister*
 437 Balthasar Firling (Fierling)
 447 Martin (Martten) Niblnig (Nieblig)
 448 Hanns Simon (Siemon, Symmon)
 450 Hanns Fliegner
 451 Martin Herttwig (Hertwig)
 452 Valten Lindener (Lindtner)⁴³¹

⁴²⁸ **A429** 71–157.

⁴²⁹ **A420** 79:31 ian. 1586.

⁴³⁰ **A429** 158–232 (ławnicy) / **A430** 13:21 nov. do 23:21 dec. 1585 (ławnicy Fliegner, Firling, Nieblig, Symmon, Lindtner) / **A441** 17 iun., 3 dec., 17 dec. 1585 (ławnicy Fligener, Firling, Niebling, Siemon) / **A442** 77:21 nov. 1585 (ławnicy Fierling, Lindtner) / **A459** s.p. [1585] (wójt, ławnicy Firling, Fliegner).

⁴³¹ **A430** 28–131 (ławnicy), 124:6 dec. 1586 (ława) / **A441** s.p. 24 dec. 1586 (ławnicy Siemon i Lindener) / **A459** s.p. [1586] (wójt, ławnicy Fierling i Herttwig) / **D884**:30 oct. 1586 (wójt i ława – bez Fierlinga).

1587/1588

/

--

- 446 Hanns Schramme W.
 435 Valten Fiebig *Scheppenmeister*
 437 Balthasar (Baltzer) Firling (Fierling)
 447 Martinus (Martten) Niebling (Nieblig)
 448 Hans Siemon (Symmon)
 443 Hans Fliegner
 451 Martin (Mertten) Herttwig (Hertwig)
 452 Valten Lindener (Lindtner)⁴³²

1588/1589

/

--

- 435 Valten Fiebig *Scheppenmeister*
 437 Balthasar (Baltzer) Fierling
 447 Martten Nieblig
 450 Hans Fliegner
 452 Valten Lindtner
453 George Hertwig
454 Michael (Michell) Leuschner⁴³³

1589/1590

/

--

- 435 Valten Fiebig *Scheppenmeister*, 437 Balthasar (Baltzer) Fierling (Firling, Vierling), 447 Martten Nieblig, 450 Hans Fliegner (Fliegener), 452 Valten Lindtner, 453 George Hertwig, 454 Michell Leuschner⁴³⁴

⁴³² **A430** 131–218 (ławnicy), 142:17 mar. 1587 (ława) / **A441** s.p. ca. mai. 1587 (ława), 5 aug., 21 dec. 1587 (ławnicy Fiebig, Firling, Fliegner) / **A460** s.p. 19 iun. 1587 (ławnicy Fierling i Lindtner), 16 nov. 1587 (wójt, ławnicy Fierling, Hertwig i Lindtner).

⁴³³ **A430** 218–288 (ławnicy), 256:28 mai. 1588, 262:22 iun. 1588, 276:22 sep. 1588 (ława) / **A441** s.p. 5 mar., 9 mar., 25 apr., 19 sep. 1588 (ławnicy Fiebig, Firling, Fliegner, Lindener).

⁴³⁴ **A430** 289–372 (ławnicy) / **A441** s.p. 7 iun. 2 dec. 1589 (ławnicy Fiebig, Firling i Fliegner).

1590/1591

[freitag nach Reminiscere = 23 mar.]

446 Johannes Schramm *consul*449 Petter Heinrich *subconsul***455 Frantz Blumner** *praetor*

443 Melchior Schmidt

447 Merten Nieblingk *quaestor* (†)453 Georgius Hertwigk *cellarius*

--

435 Valten Fiebigk (Fiebig) *Scheppenmeister* († 21 ian. 1591)

437 Baltzer Fierlingk (Fierling)

443 Hans Fligner (Fliegner)

452 Valten Lindtner (Lindener)

454 Michael (Michel) Leuschner

456 Melchior Titz (Titze)**457 George (Jorge) Schubartt (Schuebardtt)**⁴³⁵**1591/1592**455 Franz Blumner *Obervoigt*

--

435 Valten Fiebieg [*Scheppenmeister*]

437 Balczer Firling

450 Hans Fliegner

452 Valten Lindener

454 Michel Leuschner

456 Melchior Titz (Titze)

457 Georg Schuebert (Schubart)⁴³⁶

⁴³⁵ **A390** 19:7 mai. 1590 (wójt jako Gerichts Verwalter) / **A430** 372–411 (ławnicy) / **A431** 9 (rada i ława – *anno 1590 jbar freitag nach Reminiscere renovatus atque confirmatus est senatus ut sequitur*) / **A460** s.p. 7 sep. 1590 (wójt i ława), 10 dec. 1590 (wójt i ławnicy Hertwig! i Leuschner) / **A462** 3:28 ian. 1591 (ławnicy Schubart i Titze).

⁴³⁶ **A390** 226:25 iun. do 260:12 sep. 1591 (wójt) / **A391** okł.:1 nov., 3:1 nov. 1591, 13:22 ian. 1592 (wójt) / **A430** 409:17 nov. 1591 (wójt, ławnicy Fliegner i Leuscher) / **A431** 166:19 feb. 1592 (wójt) / **A461** s.p. 30 mai. 1591 (wójt) / **A462** 6:2 mar. 1591 (wójt, ławnicy Titze i Schubart), 9:10 nov. 1591 (wójt, ławnicy Fliegner i Lindener) / **D887**:17 mai. 1591 (wójt i ława).

1592/1593

*Annorum 1592 im 9 may hatt Irr F[uerstliche] G[nade] die Raths
Kubr gehalten unnd folgende Personen verordnet*

446 Hans (Hannus) Schram B.

458 Magister Burghardus (Burhardus Mathie, Matthai) Alltherr

455 Frantz Blumner *Obervoigt*

443 Melcher (Melchior) Schmidt *Weinherr*

453 Georg Hertwig (Herttwigk) *Bawherr*

459 Mathis Peucker (Peicker) Kellerherr

--

Ein Erbar Rath hatt dem 4 Junii Anno 92 die Gerichte gestellet

450 Hans Fligner (Fligener, Fliegener) *Scheppenmeister* 4 iun.

437 Balczer (Baltzer) Firling (Vierling)

452 Valten Lindener

454 Michel (Melchior!) Leuschner

456 Melcher Titze

457 George Schubartt (Melcher Schibart)

460 Michel Lindtner⁴³⁷

1593/1594

446 Hans Schram B.

455 Franz Blumner *Obervoigt*

443 Melcher Schmidt

453 George Hertwig

--

452 Valten Lindener

443 Hans Fligner

456 Melcher Titze

454 Michel Leuschner

460 Hans Schmidt⁴³⁸

⁴³⁷ **A391** 32:20 mai., 36:6 apr., 41:27 apr., 100:13 dec. 1592 (wójt), 47 (wybory rady i ławy) / **A431** 193:9 mai. 1592 (rada i ława – brak ławnika Titze) / **A441** s.p. 5 iul., 14 iul., 4 sep. 1592, 4 feb., 22 feb. 1593 (ławnicy Firling, Schubartt, Titze) / **A460** s.p. 10 feb. 1593 (wójt i ława – brak ostatniego ławnika) / **A462** 11:29 aug. 1592 (wójt, Peicker kellerherr, ławnicy Lindener i Leuschner) / **Wahrendorff** 229-230.

⁴³⁸ **A391** 104:9 ian. 1593 do 237:14 mar. 1594 (wójt), 157:26 iun. 1593 (przedstawiciele rady i ławy obecni na posiedzeniu w Mikołajowicach – Nickelstadt).

1594/1595

/

--

437 Balthasar Firling, 457 Georg Schubart⁴³⁹**1595/1596**

/

--

450 Hans Fliegener *Scheppenmeister*, 457 George Schubart, 460 Hans Schmide, 437 Balthasar Firling, 456 Melchior Titze⁴⁴⁰**1596/1597**461 **Heinrich Grissauer**, [rajca]⁴⁴¹

--

460 Hans Schmide (Schmidt), 437 Balzer (Balczer) Firling, 457 George Schubart, 454 Michael Leuschner, 456 Melcher Titze⁴⁴²**1597/1598**462 **Balthasar Gerstman B.** [20 feb.]458 Magister Burckhart *Altherr*463 **Paul Fridrich Obervoigt**464 **Valtin Ludwigs Weinherr**452 Valten Lindener *Bauherr*461 Heinrich Grissaur *Kellerherr*

--

450 Johannes (Hans) Fligener (Fliegener) *Scheppenmeister*

437 Balthasar (Baltzer) Firling (Fierling, Firlig)

454 Michael (Michil) Leuschner

456 Melcher Titze

457 George Schubartt

⁴³⁹ **A441** s.p. 24 dec. 1594.⁴⁴⁰ **A441** s.p. 14 mai. 6 apr. 1595 (Firling, Titze) / **A442** 11:22 mar., 25:17 iun. 1595 (Schmide) / **A462** 19:13 mai. 1595 (Fliegener, Schubart).⁴⁴¹ **A420** 150:9 iun. 1596.⁴⁴² **A433** 1:2 ian. do 12:7 feb. 1597 (Firling, Schubart, Leuschner, Titze, Schmidt) / **A442** 78:30 iun. 1596 (Schmide) / **A462** 21:4–6 apr. 1596 (Firling, Schubart).

460 Johann (Hans) Schmidt (Schmid, Schmide)

465 Caspar Lincke (Lingke, Linncke)⁴⁴³

1598/1599

462 Balthasar (Bartholomaeus) Gerstman B. 5 feb.

458 Magister Burckhart (Burckhardus Mattheus) *Aldtherr*

463 Paul Fridrich (Friedrich) *Obervoigt*

464 Valten Ludwigg *Weinherr*

452 Valten Lindener *Bauherr*

461 Heinrich Crissauer (w trakcie kadencji został *Sigelherr*?)
na jego miejsce:

466 Adam Neuhman (Neumann)

--

450 Johann (Hans) Fligener (Fliegenger) *Scheppenmeister*

437 Balthasar (Baltzer) Firling (Fierling)

454 Michael (Michil) Leuschner

456 Melchior (Melcher) Titze

457 George Schubartt

460 Johann (Hans) Schmidt (Schmide)

465 Caspar Lincke (Lingke, Linncke)⁴⁴⁴

1599/1600

462 Bartholomaeus Gerstmann B.

458 Burckhardus Matheus *Altherr*

463 Paulus Friedrich *Obervogt / Richter zur Liegnitz*

464 Valentinus Ludwig *Weinherr*

466 Adam Newmann [*Bauherr*]

452 Valten Lindner [*Ziegelherr*]

⁴⁴³ **A392** 1:13 mar., 6:13 mar. 1597 (wójt i ława) / **A420** 148:21 dec. 1597 (ławnicy Schmid i Lincke) / **A432** 164:25 mar. do 218:17 nov. 1597 (wójt) / **A433** 19: 20 feb. 1597 (wybory rady i ławy) / **A442** 35:29 mar. 1597 (Schmide) / **A461** s.p. 8 iul. 1597 (wójt, ławnicy Firling i Schmide) / **A462** 25:5 iul. 1597 (tak samo), 30:1 aug. 1597 (tak samo oraz Titze).

⁴⁴⁴ **A392** 18:26 feb. 1598, 22:1 mai. 1599 (wójt i ława) / **A432** 233:6 feb. 1598 do 303:19 ian. 1599 (wójt) / **A433** 107: 5 feb. 1598 (wybory rady i ławy) / **A461** s.p. 31 dec. 1598 (ławnicy Schubart i Lincke) / **A462** 44:13 apr. 1598 (ławnicy Schmide i Lincke), 48:29 nov. 1598 (ławnik Firling) / **A865** s.p. 30 ian. 1599 (burmistrz, wójt, Neumann, ławnicy Leuschner i Schubartt).

--

- 437 Balthasar (Baltzer) Fierling (Firling) [post 1 mai.]
 454 Michael Leuschner
 457 George Schubart
 465 Caspar Liencke (Lincke, Lingke)
467 Christoff Schreiber
468 Michael (Michel) Weintritt (Weintritt)
469 Casper Fiebig⁴⁴⁵

1600/1601

- 462 Barthol. Gerstmann B.
 458 M. Burgh. Matheus *Altherr*
 463 Paul Friedrich *Obervoigt*
 455 Franz Blumer *Weinherr*
 466 Adam Neumann *Bauherr*
 464 Valentin Ludwig *Ziegelherr⁴⁴⁶*

1601/1602

- 462 Bartholomaeus Gerstman B.
470 Johannes Fridrich (Friedrich) I.U.D., proconsul
 455 Frantz Blumner *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Weinherr*
 466 Adam Newhmann (Neumann) *Bawherr*
 450 Johannes (Hans) Fliegenger (Fliegner) *Ziegelherr⁴⁴⁷*

1602/1603

- 470 Johann Friderich I.U.D., B.
 462 Bartholomaeus Gerstman *Altherr*
 455 Frantz Blumner *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Weinherr*

⁴⁴⁵ **A392** 31:7 oct. 1599, 41:4 mai. 1600 (ława – bez ostatniego) / **A432** 303:19 ian. do 345:17 dec. 1599 (wójt) / **A433** 287:10 mar. do 317:9 mai. 1599 (wszyscy ławnicy) / **A461** s.p. 7 iul. 1599 (wójt, ławnicy Schreiber i Weintritt) / **A462** 49:9 aug. 1599 (ławnicy Leuschner i Lincke), 50:s.d. (wójt, ławnicy Fierling i Fiebig), 51:s.d., 52:18 aug. 1599 (wójt, ławnicy Schreiber i Weintritt) / **A487** 2:28 sep. 1599 (obaj rajcy, ławnicy Schubart, Lingke, Schreiber) / **A866** s.p. 4 feb. 1600.

⁴⁴⁶ **A394** 40:28 feb. 1601 (rajca V. Ludwig) / **A867** s.p. 21 feb. 1601 (burmistrz i trzech ostatnich rajców) / **B436** 1318:1600.

⁴⁴⁷ **A868** 16 ian. 1602 / **B436** 1318:1601.

- 466 Adam Newmann *Bawherr*
 450 Hans Fliegenger *Ziegelherr*⁴⁴⁸

1603/1604

- 470 Johannes Fridrich I.U.D., B.
 462 Bartholomaeus Gerstman *Altherr*
 455 Frantz Blumner *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Wagherr!*
 466 Adam Newmann *Bawherr*
 450 Hans Fliegenger *Ziegelherr*⁴⁴⁹

1604/1605

- 462 Bartholomaeus Gerstman B.
 470 Doctor Johann Friedrich *Altherr*
 455 Franz Blumner *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Weinherr*
 466 Adam Neuman *Bauherr*
 443 Johann Fliegenger *Ziegelherr*⁴⁵⁰

1606/1607

- 462 Bartholomeus (Bartell) Gerstman *consull / Burgermeister*
 470 D. Johannes Friedrich I.U.D. *proconsul*
 455 Franz Blumner *praetor / Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *vinarius / Weinherr*
 466 Adam Neuman *quaestor / Bauherr*
 443 Hans Fliegner *cellarius / Ziegelherr*⁴⁵¹

1607/1608

starosta książęcy urządził wybory rady i pozostawił wszystkich na swoich miejscach⁴⁵²

1608/1609

[22 feb. 1608]

- 470 D. Johann Friedrich, beiden Rechten Doctor, *consul / Bürgermeister zur Liegnitz*
471 D. Johannes Baptista Reyman *Altherr*

⁴⁴⁸ **A869** 14 ian. 1603 / **A393** 202:24 nov. 1602 (wójt).

⁴⁴⁹ **A870** 27 ian. 1604.

⁴⁵⁰ **A166** 25:3 mar. 1604.

⁴⁵¹ **A168** 128:8 mar. 1606 / **A397** 159.

⁴⁵² **A168** 166.

- 455 Franz Blumner *Obervoigt*
 464 Valten Ludwig *Weinherr*
 450 Johann Fliegner *Bauherr*
 466 Adam Neuman *Ziegelherr*⁴⁵³

1610/1612

[26 oct. 1610]

- 466 Adam Neuman B.
472 D. Caspar Scholcz *Altherr*
 450 Johann Fliegner *Obervoigt*
 464 Valten Ludwig *Weinherr*
 457 George Schubart *Bauherr*
473 Joachim Baudis *Ziegelherr*⁴⁵⁴

1612/1614

[23 mai. 1612]

- 466 Adam Neuman B.
 472 D. Caspar Scholcz *Altherr*
 450 Johann Fliegner *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Weinherr*
 473 Joachim Baudis *Bauherr*
474 Caspar Gebhart *Ziegelherr*⁴⁵⁵

1614

[12 feb. 1614]

- 450 Johan Fliegner consul
 472 D. Caspar Scholcz *Altherr*
475 Caspar Krebs *Obervoigt*
 464 Valentin Ludwig *Weinherr*
 473 Joachim Baudiss *Bauherr*
476 Caspar Thilo *Ziegelherr*⁴⁵⁶

⁴⁵³ **A168** 224: 22 feb. 1608 (wybory) / **A396** 148:14 apr. 1608 (rajca Fliegner) / **R93** nr 299:29 ian. 1609 (burmistrz).

⁴⁵⁴ **A169 s.p.** 26 oct. 1610 (wybory) / **A443** tyt. 1611 / **A464** 102:5 aug. 1611, 103:24 aug. 1611 (Baudis) / **A465** s.p. 5 aug. 1611, 22 aug. 1611 (Baudis).

⁴⁵⁵ **A169** 304:23 mai. 1612 (wybory) / **A464** 114:2 oct. 1612 (dwaj ostatni rajcy) / **A465** s.p. 2 oct. 1612 (dwaj ostatni rajcy).

⁴⁵⁶ **A169** 349:12 feb. 1614 (wybory).

SPISY RAJCÓW Z XVII I XVIII W. WEDŁUG ZAJMOWANYCH MIEJSC W RADZIE

1. BURMISTRZ

(*Bürgermeister, Consul, Prothoconsul*)

12 feb. 1614 – [19 apr. 1618]

450 Johann (Hans) Fliegner (Fligener), zm. 22 feb. 1628⁴⁵⁷

[10 nov. 1622] – p. 22 ian. 1628

472 Caspar Scholtz (Sculteti), I.U.D., zm. 5 iun. 1629⁴⁵⁸

22 ian. 1628 – 6 nov. 1635 (R2)

475 Caspar Krebs von Romnitz⁴⁵⁹

⁴⁵⁷ **A137** 1:17 feb. 1616 (wybory) / **A169** 349:12 feb. 1614 (wybór) / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **B436** 272 (Johann Fliegner, zm. 22 feb. 1628) / **M2** 710:19 apr. 1618 / **M95** 629:29 feb. 1628 (pogrzeb - Hans Fliegner, alter Bürgermeister, Liegn. Cammer rath) / **M97** 201:13 ian. 1661 (pogrzeb – Maria, wdowa po Joh. Fliegner, zm. burmistrzu) / **Wahrendorff** 339-40 (Johann Fligner, Burmistrz, zm. 22 feb. 1628).

⁴⁵⁸ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór) / **B436** 272 (Kaspar Scultetus, zm. 5 iun. 1629, 61 lat) / **M95** 691:17 iun. 1629 (pogrzeb – Caspar Scholcz, DIV, fuerstl. Liegn. Rath) / **Mende** 488 i **Wahrendorff** 404/405 (Kaspar Scultetus, IUD, Bürgermeister der Stadt Liegnitz, fürstl. Liegn. Geheimrat, ur. 1568, zm. 5(3) iun. 1629).

⁴⁵⁹ **A137** 30:22 ian. 1628 (zatwierdzenie książęce) 31:6 sep. 1628 (wybór) 41:19 iul. 1632 (wybór) 46:21 feb. 1633, 51:15 aug. 1634 (wybór) / **A170** 152:6 sep. 1628 (wybór) 165:30 iul. 1632 (wybór) / **A401** 134: 25 iul. 1628 / **A421** s.p. 24 ian. 1632 / **A423** 37:18 aug. 1635 (testament) / **B436** 272 (Kaspar Krebs von Romnitz, zm. 2 ian. 1636, 45 lat) 1318:1634 / **PP6** 946:27 iun. 1630 (pogrzeb – syn Caspar) 956:8 dec. 1630 (pogrzeb – żona Barbara Schaffin) 1016:28 aug. 1633 (pogrzeb syna) / **M96** 244:27 ian. 1636 (pogrzeb – Caspar Krebs von Romnitz, fuerstl. Liegn. Cammerath und Bürgermeister) / **Mende** 263 i **Wahrendorff** 280 (Kaspar Krebs von Romnitz, Bürgermeister der Stadt Liegnitz, ur. 1581, zm. 2 ian. 1636).

6 nov. 1635 – 31 dec. 1654 (†)

477 Daniel Hertwig (Hertwig, Härtwig), zm. 31 dec. 1654⁴⁶⁰

12 apr. 1655 – 3 aug. 1669 (†)

478 Caspar Heinrich (Heinrici), zm. 3 aug. 1669⁴⁶¹

27 iul. 1672 – 12 dec. 1686 (†)

479 Tobias Franck (od 1 aug. 1679 nobilitowany jako von Franck und Franckenburg), zm. 12 dec. 1686⁴⁶²

⁴⁶⁰ **A137** 53:6 nov. 1635 (wybór), 68:26 ian. 1638 (potwierdzenie), 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór) / **A171** 124–5:iul. 1650 do 300:31 dec. 1654 (burmistrz Daniel Hartwig zmarł nagłe) / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A239** passim 1641–1642 / **A241** 18:3 feb. 1643 do 4 mar. 1644 / **A243** s.p. 1638 do 40:15 mar. 1645 / **A244** 248:1647 / **A245** 4:12 ian. 1647 do 1648 passim / **A246** passim 1649 / **A251** passim 1652–1654 / **A255** 145:31 dec. 1654 / **A256** 86:19 mar. 1652 / **A401** 377:11 apr. 1641, 458:14 mai. 1652 / **A402** 279:19 oct. 1639 / **A404** 136:26 feb. 1639 do 246:8 mai. 1645 / **A422** 249:16 iun. 1650 / **A423** 71:30 mar. 1638 / **A468** 232:1650 do 233:30 oct. 1650 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** do **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** i **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **B436** 272 (Daniel Hertwig, zm. 31 dec. 1654, 58 lat) / **B2651** s.p. 30 dec. 1654 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 / **M96** 245:3 feb. 1636 (pogrzeb – żona) / **M97** 91:11 ian. 1655 (pogrzeb – Daniel Hertwig burmistrz) 326:6 mar. 1667 (pogrzeb – wdowa) 449:20 aug. 1653 (dzwon w kościele NMP) / **PP7** 698:17 iun. 1646, 726:11 aug. 1652, 732:10 ian. 1655 (pogrzeb – Daniel Hertwig burmistrz, 58 lat) / **Mende** 202 (LP) i **Wahrendorff** 329–30 (Daniel Hertwig, Bürgermeister der Stadt Liegnitz, ur. 7 aug. 1596 Liegnitz, zm. 31 dec. 1654 Liegnitz, per omnes officiorum gradus ascenderat, Consul Ann. XIX).

⁴⁶¹ **A137** 129:12 apr. 1655 (wybór) 129:31 mai. 1655 (instalacja?) / **A171** 192:12 apr. 1655 (wybór), 192:31 mai. 1655 / **A172** 94:9 mai. 1655 / **A173** tyt. 1658 do 101-102:1661 / **A255** 149:16 ian. 1655 do 454:30 iun. 1656 / **A256** 50:1 oct. 1655 / **A257** s.p. 4 iul. 1656 do dec. 1658 / **A260** 1:10 ian. 1659 do 135:11 ian. 1661 / **A264** 67:17 apr. 1662 / **A301** 9:29 iul. 25-26:26 aug. 1665 (autografy) / **A402** 314:22 iun. 1656 / **A423** 113:3 apr. 1655 / **A496** s.p. 17 iun. 1661 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **B436** 272 (Kaspar Heinrici, zm. 3 aug. 1669, 72 lata) / **M97** 58:11 aug. 1652 (pogrzeb – żona Susanna) 383:11 aug. 1669 (pogrzeb – Caspar Heinrich burmistrz) / **Mende** 190 (LP) i **Wahrendorff** 567-8 (Caspar Heinrich, ur. 10 mar. 1597 Sagan, zm. 3 aug. 1669 Liegnitz, Reip. Lignicens. Consul meritissimus).

⁴⁶² **A4** 537:1687 (zmarły) / **A173** 575:1673, 588:21 iun. 1673 (wybór) / **A175** 57:7 oct. 1675 (wybór) do 244:1677 (dzwon) / **A205** 131-2:17 dec. 1686 (zmarły) / **A210** tyt. 1678 /

8 ian. 1688 – 25 oct. 1693 (†)

480 Christian Wolffgeil, zm. 25 oct. 1693⁴⁶³

[18 iun. 1694] – 30 aug. 1725 (†)

481 Caspar Joseph Schwartz, zm. 30 aug. 1725⁴⁶⁴

30 oct. 1726 – 28 nov. 1736 (†)

482 Laurentius Antonius de la Garde, zm. 28 nov. 1736⁴⁶⁵

A211 tyt. 1676 / **A301** 149:14 feb. 1671 (autograf) / **A329** 111:13 mai. 1678 do 381:23 iul. 1681 / **A335** tyt. 1672 / **A410** 328:4-6 aug. 1672 / **A423** 263, 265:16 oct. 1686 / **A425** 22:16 oct. 1686 (testament) / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **B436** 272 (Tobias Franck von Franckenburg, zm. 12 dec. 1686, 71 lat) 1321:7 oct. 1675 (nobilitowany 1 aug. 1679 z predykatem von Franckenburg) 1322:1680 / **C8** 30-32:27 iul. 1672 (wybór Tobias Francke Weinherr zostaje burmistrzem) 36:7 oct. 1675 / **PP114** 30:29 dec. 1686 (pogrzeb – Tobias von Franck und Franckenburg Raths und Bürgermeister) / **Wahrendorff** 288, 412 (Tobias von Franck und Franckenburg, ur. 1616, zm. 1686, od 1654 Raths, Bau- und Wein Herr, Bürger und Oberster Wachtmeister in Liegnitz).

⁴⁶³ **A4** 538:5 ian. 1688 (Christian Wolffgeil instalowany na urzędzie przez starostę ziemskiego barona Schiroffsky'ego) / **A273** tyt:3 ian. 1689 / **A303** tyt:3 iul. 1690 do 150:7 dec. 1693 (zmarły) / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **B436** 272 (Christian Wolffgeil 1687, zm. 26 oct. 1693, 50 lat) 1135:feb. 1689 / **M98** 572:29 oct. 1693 (pogrzeb – Christian Wolffgeil, Bürgermeister, in das Closter mit der Catholischen Schule begraben, zm. 25 oct.) / **Mende** 588 i **Wahrendorff** 206/7 (Christianus Wolffgeil, zm. 26 oct. 1693 Lignitii consul et deputatus ad publicos conventus Silesiae benemeritus, ur. 1643 Breslau, zm. 26 oct. 1693 Liegnitz).

⁴⁶⁴ **A4** 184:3 aug. 1725 (zmarł Caspar Joseph Schwartz burmistrz, poch. u Fraciszkanów) / **A178** 406:12 apr. 1704 / **A182** tyt. 14 mar. 1714 do 628:9 mar. 1716 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A281** s.p. 22 dec. 1717 / **A283** 1:1726 (consul Caspar Joseph Schwartz zmarł 30 aug. 1725) / **A303** 197:28 iun. 1694 / **A324** 8:22 iun. 1716 / **A339** 63:9 aug. 1698 do 249:5 mai. 1702 / **A340** 89:7 iun. 1710 do 237:20 feb. 1712 / **A412** 373:18 iun. 1694 / **A418** s.p. 2 ian. 1711 do 2 feb. 1718 / **A425** 53:5 nov. 1709 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** do **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 272 (Kaspar Joseph Schwartz, zm. 30 aug. 1725, 72 lat) 1323:1695 (kath.) 1325:1725 / **F** s.p. 27 apr. 1707, 10 apr. 1714, 1 sep. 1725 (poch. u Fraciszkanów) / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 220-221:27 apr. 1707, 292-5:1724, 500-501:1698 (dzwon w kościele NMP).

⁴⁶⁵ **A5** 34-35:28 nov. 1736 (zmarł burmistrz de la Garde, 85 lat, poch. 1 dec. 1728 u Fraciszkanów na przedmieściu chojnowskim) / **A183** tyt. 1727 do 89:19 mai. 1727 / **A282**

8 ian. 1737 – rez. 14 aug. 1741

483 Johann Adam von Braun⁴⁶⁶

21 aug. 1741 – [1754]

484 Friedrich Gottlob Peltz⁴⁶⁷

2. PROKONSUL (STARSZY RADY)

(Proconsul, Altherr, Beisitzer, Raths eldiste, Senior, Saltzherr)

26 oct. 1610 – [1 feb. 1618, 1625?] (B)

472 Caspar Scholcz IUD (Schultz, Schulthes, Sculteti, Scultetus)⁴⁶⁸

10 nov. 1622 – 22 ian. 1628 (B)

475 Caspar Krebs (Krebss) von Romnitz⁴⁶⁹

6 sep. 1628 – p. 16 iul. 1635 (†)

485 Fabian Schubert (Schuberth, Schubartt)⁴⁷⁰

58-60:20-28 sep. 1726 / **A283** 1:1726 (Laur. Anton de la Garde proconsul zostaje burmistrzem po śmierci C. J. Schwartzta) / **A283** 1:30 oct. 1726 (instalacja na urządzenie) / **A284** 7:1731 (zm. 28 nov. 1736, 85 lat, consul od 10 lat, senator od 35) / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **B436** 272 (Laurentius Anton de la Garde, zm. 28 nov. 1736, 85 lat) / **C6** 21-23:4 oct. 1727 / **C14**:4 sep. 1730 / **F** s.p. 1 dec. 1736 (poch. u Franciszkanów) / **M99a** 492:1 dec. 1736 (pogrzeb u Franciszkanów, w kościele NMP 29 i 30 listopada biły dzwony).

⁴⁶⁶ **A284** 192-3:8 ian. 1737 (instalacja) / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **B436** 272 (Johann Adam von Braun, rez. 14 aug. 1741) 1325:8 ian. 1737 (instalacja) 1326:12 iul. 1741 / **C85** 5:16 sep. 1737.

⁴⁶⁷ **B436** 2:1749, 273:21 aug. 1741 (mianowanie) 1326:21 aug. 1741, dec. 1741, ian. 1742, 1327:1751, 1754.

⁴⁶⁸ **A137** 1:17 feb. 1616 (wybór) / **A169** tyt. 26 oct. 1610 (wybór), 304:23 mai. 1612 (ponowny wybór), 349:12 feb. 1614 / **A218** Protocollum senatus 1610 manus Dn. D. Caspari Scholtzens / **A219** tyt. 17 feb. 1612 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **B436** 274:1625.

⁴⁶⁹ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór) 30:22 ian. 1628 (zostaje burmistrzem) / **A170** 181:7 iun. 1623.

⁴⁷⁰ **A137** 31:6 sep. 1628 (wybór, jako nowy w radzie pojechał do Prochowic złożyć księciu przysięgę), 41:19 iul. 1632 (ponowny wybór jako Saltzherr), 46:21 feb. 1633

6 nov. 1635 – 18 ian. 1636 (†)

475 Caspar Krebs (Krebss) von Romnitz, ponownie⁴⁷¹

26 ian. 1638 – 19 iun. 1644 (†)

486 **Andreas Früauff (Frühauff)**, zm. 13 iun. 1644⁴⁷²

[1651. 1652]

*altherre stell vaciret*⁴⁷³

12 apr. 1655 – p. 24 feb. 1661 (†)

487 **Georg Wittich (Wittig)**, zm. p. 24 feb. 1661⁴⁷⁴

(Saltzherr), 51:15 aug. 1634 (ponowny wybór jako Saltzherr) / **A170** 152:6 sep. 1628 (wybór) 165:30 iul. 1632 (ponowny wybór) 232:16 iul. 1635 (wsp. o zmarłym, senior in senatu Lignicensi) / **B436** 274:1628 do 1318:1634 / **M96** 200:10 sep. 1634 (pogrzeb – żona Anna) / **PP6** 966:20 iul. 1631 (pogrzeb – Ursula Krestin żona Fabiana Schubart Fürstl. Liegn. Cammerraths und Rathseltesten).

⁴⁷¹ **A137** 53:6 nov. 1635 wybór (Caspar Krebs salzherr, zm. 18 ian. 1636) / **A881** s.p. 22 ian. 1636!

⁴⁷² **A137** 68:26 ian. 1638 (zatwierdzenie książęce z informacją o dacie śmierci:13 iun. 1644) 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór) 360:9 ian. 1639 / **A239** s.p. 4 mar. 1641 do 1642 / **A241** 18:5 feb. 1643 do 18 mai. 1643 / **A245** 4:12 ian. 1647 (And. Frühauff senator dudum ex hac vita beate recessit) / **A251** 185:29 ian. 1653 (wymienieni Andreas Früauff proconsuls erben) / **A402** 278:28 sep. 1639 / **A404** 132:3 ian.1639 do 187:16 iul. 1642 / **A423** 100:Ostern 1644 (testament) / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** i **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **B436** 274:1638 / **C8** 16–25:26 ian. 1638 (wybór) / **M96** 429:21 dec. 1642 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła – żona) 455:26 iun. 1644 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła – A. Früauff) / **PP7** 681:21 dec. 1642 (pogrzeb – żona Hedwig) 689:26 iun. 1644 (pogrzeb A. Früauffa) / **Mende** 137 (= **Wahrendorff** 327 i LP: Andreas Früauff, Ratsältester in Liegnitz, ur. 28 nov. 1578 Schweidnitz, zm. 19 iun. 1644 Liegnitz, poch. 26 iun. 1644 Liegnitz, kościół św. Piotra i Pawła).

⁴⁷³ **A208** tyt. 1651, 1652.

⁴⁷⁴ **A137** 129:12 apr. 1655 (wybór) 129:31 mai. 1655 / **A171** 192:12 apr. 1655 (wybór książęcy) 192:31 mai. 1655 (potwierdzenie) / **A172** 1:5 ian. 1655 do 94: 9 mai. 1655 / **A173** tyt. 1658, 86:18 mar. 1661 (wybory po śmierci Witticha, który zmarł 24 feb.) / **A256** 89:1 feb. 1656 / **A258** 16: 4 feb. 1656 / **A402** 314:22 iun. 1656 do 314:22 feb. 1657 / **A404** 348:14 apr. 1655 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **B436** 274:1646 / **B2402** s.p. 29 mai. 1657 / **M97** 141:10 iun. 1657 (pogrzeb syna) 206:24 feb. 1661 (pogrzeb – Georg Wittich fuerstl. Liegn. Consistorial Rath und Proconsul) / **M98** 251:2 feb. 1681 pogrzeb – Hedwig geb. Schubartin wdowa po Georgu Wittich, Juris Cons., lange zeit gewesener Raths Syndicus und Proconsul, und Fuerstl. Liegn. Consistorial Rath) / **Mende** 587

18 mar. 1661 – 9 mar. 1680 (†)

488 George Schultes, JCTus⁴⁷⁵

29 iul. 1680 – 15 mar. 1696 (†)

489 Andreas Franciscus (Franz) Diconti (diConti) de Gavelin, zm. 15 mar. 1696⁴⁷⁶

[26 mai. 1696] – 30 oct. 1726 (B)

482 Laurenz (Laurentius, Lorenz) Anton de la Garde (Guarde)⁴⁷⁷

(LP: Georg Wittich, Ratsaeltester in Liegnitz, ur. 4 aug. 1604, zm. 24 feb. 1661 Liegnitz, poch. 6 mar. 1661 Liegnitz).

⁴⁷⁵ **A173** 86:18 mar. 1661 (wybór po śmierci G. Witticha) do 588 21 iun. 1673 / **A175** 57:7 oct. 1675 (wybory) 244:1677 (inskr. na dzwonie) 292:1680 (wybory po śmierci G. Schultesa, który zmarł 9 mar. 1680 w wieku 69 lat 12 dni) / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A200** 44:3 mar. 1672 / **A203** 246: [mar. 1680] wybory po śmierci G. Schultesa (9 mar.) / **A209** tyt. 1671 / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 95:5 feb. 1675 / **A266** tyt. 1664 do 1667 / **A267** 298:sep. 1669 (inskr. na dzwonie) / **A268** tyt. 1667 do 1669 / **A335** tyt. 1672 do 125:6 nov. 1673 / **A410** 328:4–6 aug. 1672 / **A412** 9:18 iul. 1671 do 105:18 aug. 1673 (210, 213:12 feb. 1683??) / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **B436** 274:1662, 1321:7 oct. 1675 (wybory, George Schultz! Pro-consul war der Schwieger Vetter von Herren Consul), 1322:1680 (zmarł) / **C8** 30-32:27 iul. 1672, 36:7 oct. 1675 / **M98** 228:17 mar. 1680 (pogrzeb) / **PP7** 919:17 mar. 1680 (pogrzeb, 69 lat) / **Mende** 477 (= **Wahrendorff** 266 i LP: epitafium Georg Schultes, JCTus, Reip. Lignic. Pro-Cons. Syndic., ur. 26 feb. 1611 Liegnitz, zm. 9 mar. 1680 Liegnitz).

⁴⁷⁶ **A4** 534:1679 (Franz Andreas di Conti Stifft verwalter zu St. Johannes zum Proconsul) / **A175** 292:29 iul. 1680 (mianowanie cesarskie) / **A273** tyt.:3 ian. 1689 / **A297** 2:29 iul. 1680 Andreas Frantz Diconti zostaje rajcą i proconsulem na polecenie (resolutio) cesarza Leopolda I. Wprowadza go w urząd hrabia Krzysztof Waclaw von Nostitz, starosta księstwa legnickiego / **A303** tyt.:3 iul. 1690 s.p. 10 iun. 1690 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **B436** 274:1680, 1135:feb. 1689, 1322:29 iul. 1680 (mianowanie), 1323:1695 / **C8** 48–60:29 iul. 1680 (instalacja na urządzie) / **C12**:13 mar. 1680 (rada miejska proponuje cesarzowi A. F. di Conti na urząd prokonsula) / **Mende** 90 i **Wahrendorff** 205 (Andreas Franziskus Diconti von Gavelin, Kais. Kriegshauptmann, Prokonsul der Stadt Liegnitz, ur. 15 aug. 1628 Prag, zm. 15 mar. 1696 Liegnitz).

⁴⁷⁷ **A182** tyt.:14 mar. 1714 do 400:23 aug. 1715 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A283** 1:30 oct. 1726 (instalacja na urząd burmistrza)

[1726] – 3/4 sep. 1730 (†)

490 Carl Franz (Carolus Franciscus) Dittman, zm. 3/4 sep. 1730⁴⁷⁸

[11 iul. 1731] – rez. 14 aug. 1741

491 Bernhard Ludwig Wittiber, zm. 19 nov. 1741⁴⁷⁹

[14 aug. 1741]

492 Johann Ehrenfried Hillebrand, *proconsul adjunctus*⁴⁸⁰

21 aug. 1741 – [14 feb. 1758]

492 Johann Ehrenfriedt Hillebrandt (Hildebrand)⁴⁸¹

/ **A322** 55:22 apr. 1711, 57:2 mai. 1711 / **A324** 207:4 sep. 1719 do 299:26 sep. 1722 / **A339** 54:4 iun. 1698 do 86:21 feb. 1699 / **A418** s.p. 2 ian. 1711 do 13 iul. 1724 / **A813** tyt.:25 apr. 1713 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **B436** 274:1701 do 1325:1725 / **AJ** s.p. 26 mai. 1696 (zm. Jan Antoni syn Antoniego de la Garde altherrs) / **F** s.p. 30 oct. 1700, 27 apr. 1707, 10 apr. 1714.

⁴⁷⁸ **A4** 12:3/4 sep. 1730 (zm. Carl Franz Dittmann, ziegel, weinherr, potem wójt i proconsul) / **A183** tyt 1727 / **A282** 85:23 iul. 1727 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **B436** 274:1726 / **C6**:21–23:4 oct. 1727 / **C14**:4 sep. 1730 (rada miejska informuje cesarza o śmierci proconsula C. F. Dittmana).

⁴⁷⁹ **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **B436** 274:1731, rez. 14 aug. 1741, zm. 19 nov. 1741, 1326:12 jul. 1741 / **C85** 5:16 sep. 1737.

⁴⁸⁰ **B436** 1326:14 aug. 1741 (proconsul adjunctus).

⁴⁸¹ **B436** 2:1749, 274:21 aug. 1741, 275 (od 12 iul. 1741 Koenigl. Feld-Kriegs Commisariat), 1326:21 aug. 1741, dec. 1741, ian. 1742, 1327:1751–1754) / **PP115** 876:14 feb. 1758 (pogrzeb – Maria Kunigunda geb. Fritschin żona Joh. Ehr. Hildebrand, hochverordnete Polizei Buergermeister und Proconsul allhier).

3. WÓJT

(Richter, Obervogt, Obervoigt, Obergerichtsvogt, Oberherr, Praetor, Praetor superior)

[4 feb. 1600 – 8 feb. 1601] (†)

463 Paul Friedrich, zm. p. 23 feb. 1601⁴⁸²

[21 feb. 1601 – 15 iul. 1610] (†)

455 Franz Blumner, zm. p. 8 sep. 1610⁴⁸³

[26 oct. 1610 – 6 feb. 1614] (B)

450 Hans (Johann) Fliegner (Fligner, Fliegner)⁴⁸⁴

[12 feb. 1614 – 20 mar. 1622] (R2)

475 Caspar Krebs⁴⁸⁵

10 nov. 1622 – 14 feb. 1630 (†)

493 Hans (Johannes) Weigel (Weigell), senior et praetor Reip. Legnicensis (Elter des Rathes und Obergerichts Voigt), zm. 14 feb. 1630⁴⁸⁶

⁴⁸² **A394** 6:3 aug. 1600 do 32:8 feb. 1601 / **A432** 354:9 mar. 365:4 mai. 1600 / **A442** 97:9 mar. 1600 do 111:4 mai. 1600 / **A462** 55:22 mar. 1600 do 71:s.d. 1600 / **A463** 9:4 mai. 1600 do 13:10 mai. 1600 / **A866** s.p. 4 feb. 1600 / **B436** 1318:1600 / **M94** 261:23 feb. 1601 (pogrzeb).

⁴⁸³ **A167** 7:6 feb. 1603 do 325: 7 ian. 1610 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 170:15 oct. 1609 / **A394** 50:1 mar. 1601 do 305:feb. 1604 / **A395** 1:25 feb. 1604 do 255:12 aug. 1606 / **A396** 18:14 dec. 1606 do 284:23 dec. 1609 / **A397** 159:1606 / **A442** 154:12 apr. 1601 do 366:18 ian. 1607 / **A462** 102:9 aug. 1601 do 127:19 aug. 1601 / **A464** 1:27 dec. 1606 do 89:15 iul. 1610 / **A867** s.p. 21 feb. 1601 / **B436** 1318:1601 / **PP5** 682: 8 sep. 1610 (pogrzeb) / **R3** nr 755b:31 aug. 1606.

⁴⁸⁴ **A169** s.p. 26 oct. 1610 do 304:23 mai. 1612 / **A392** 175:23 feb. 1612 do 203:10 oct. 1613 / **A398** 20 dec. 1610 do 10 mai. 1613 / **A443** tyt. 1611 / **A464** 102:5 aug. 1611 do 134:23 mai. 1613 / **A465** s.p. 5 aug. 1611 do 29 apr. 1613 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **PP5** 700:8 mai. 1711.

⁴⁸⁵ **A137** 1:17 feb. 1616 (ponowny wybór) / **A169** 349:12 feb. 1614 / **A392** 211:13 oct. 1616 do 244:2 mar. 1617 / **A463** s.p. 12 sep. 1617 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **M2** 683:10 oct. 1617, 710:19 apr. 1618, 815:3 dec. 1619 / **M3** 50:16 nov. 1621, 69:20 mar. 1622.

⁴⁸⁶ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór, z informacją o dacie śmierci: 14 feb. 1630), 31:6 sep. 1628 (ponowny wybór) / **A170** 152:6 sep. 1628, 181:7 iun. 1623 / **A392** 253:7 dec. 1623

4 mar. 1630 – 27 oct. 1633 (†)

476 Caspar Thilo (Thiele) von Gränowitz, zm. 27 oct. 1633⁴⁸⁷

15 aug. 1634 – 6 nov. 1635 (Pm)

494 **Michael Hene (Heene)**⁴⁸⁸

6 nov. 1635 – 26 ian. 1638 (R2)

486 Andreas Früauff (Frühauff)⁴⁸⁹

26 ian. 1638 – [19 sep. 1654] (B)

478 Caspar Heinrich (Henricus, Heinrici)⁴⁹⁰

do 279:14 oct. 1627 / **A401** 134: 25 iul. 1628 / **A402** 36:29 mai. 1625 do 120:16 dec. 1628 / **A421** s.p. 21 ian. 1630 (testament) / **B436** 276:1620 / **M95** 415:11 feb. 1624 (pogrzeb w kościele św. Piotra i Pawła – żona), 744:20 feb. 1630 (pogrzeb w kościele św. Piotra i Pawła – Johannes Weigel obervogt) / **PP6** 820:11 feb. 1624 (pogrzeb – żona Maria) 939:20 feb. 1630 (pogrzeb wójta) / **Mende** 570 i **Wahrendorff** 355 (epitafium: Johann Weigelius, Haynoviensis, ur. 1578 Haynau, zm. 14 feb. 1630, Senator et Praetor Reip. Lignicensis).

⁴⁸⁷ **A137** 37:4 mar. 1630 (po śmierci Joh. Weigella książę mianuje Caspar Thilo zarządcą Obervogteiamptes na rok), 41:19 iul. 1632 (wybór, z informacją o dacie śmierci: 27 oct. 1633), 46:21 feb. 1633 / **A170** 165:30 iul. 1632 / **A401** 172: 9 sep. 1630 do 221:28 apr. 1633 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A468** 40:22 oct. 1632 do 70:14 mar. 1633 / **B436** 276:1631 / **M96** 153:28 oct. 1633 (pogrzeb – Caspar Thilo des Rath's Obervogt und Kirchenvater bey dieser Kirche, heran in der Kirche am Tauffstein begraben worden) / **Mende** 538 i **Wahrendorff** 568-9 (epitafium: Caspar Thilo von Gränowitz, Jctus, ur. 1579, zm. 27 oct. 1633 Liegnitz, 54 lata, Curiae Lignicensis individuum).

⁴⁸⁸ **A137** 51:15 aug. 1634 (wybór) 51:19 nov. 1635 (mianowanie pisarzem miejskim) / **B436** 276, 1318.

⁴⁸⁹ **A137** 53:6 nov. 1635 (wybór) / **A468** 89:10 dec. 1635 do 100:15 ian. 1637 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **B436** 276:1635 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 (awans w radzie).

⁴⁹⁰ **A137** 68:26 ian. 1638 (zatwierdzenie książęce), 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór) / **A171** 124–5:iul. 1650 do 148:10 dec. 1652 / **A196** 15:1653 do 177:4 apr. 1654 / **A208** tyt: 1651, 1652 / **A243** 158:18 ian. 1646 / **A245** 4:12 ian. 1647 / **A246** 2:20 feb. 1649 / **A251** 1: 17 ian. 1652 do 405:7 feb. 1654 / **A255** 1: 2 mar. 1654 / **A256** 86: 19 mar. 1652 / **A392** 337:28 mar. 1647 / **A401** 442:1 iul. 1650 / **A402** 282:20 mar. 1642, 301:11 ian. 1652 / **A404** 332:27 iun. 1654 do 339:19 sep. 1654 / **A468** 182:15 aug. 1644 do 328-9:25 aug. 1653 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** i **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** i **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **B436** 276:1638 / **C8** 16-

[3 mai. 1644, 9 mai. 1647]

495 *Martin Leuschner* zur Zeit verwalter des Richter Ambtes⁴⁹¹

[1-3 dec. 1644]

496 *Tobias Günther* Raths und Bawherr, zur zeit verwalter des Richter Ambtes der Stadt Liegnitz⁴⁹²

[17 ian. 1655 – 8 apr. 1655] (R2)

487 Georg Wittich⁴⁹³

12 apr. 1655 – 18 mar. 1661 (R2)

488 Georg Schultes (Schulthes)⁴⁹⁴

18 mar. 1661 – rez. 27 iul. 1672

497 *Johann Rosenecker (Rosenecke)*, zm. 13 dec. 1672⁴⁹⁵

25:26 ian. 1638 (wybór) / **M96** 366:1 nov. 1640 (pogrzeb – żona Urszula) 454:19 iun. 1644 (pogrzeb – syn Hans Heinrich 18 lat), 456:28 iul. 1644 (pogrzeb – córka Elisabeth), 479:18 mar. 1646 (pogrzeb – syn Ernst Fridrich) / **M97** 449:20 aug. 1653 (dzwon w kościele NMP) / **Wahrendorff** 231:1650 (inskr. na dzwonie w kościele św. Piotra i Pawła).

⁴⁹¹ **A392** 345:9 mai. 1647 / **A468** 175:3 mai. 1644.

⁴⁹² **A392** 301:1–3 dec. 1644.

⁴⁹³ **A406** 268:8 apr. 1655 / **A423** 113:3 apr. 1655 / **A468** 356:17 ian. 1655 do 367:8 apr. 1655.

⁴⁹⁴ **A137** 129:12 apr. 1655 (wybór), 129:31 mai. 1655 / **A171** 192:12 apr. 1655 (wybór) 192:31 mai. 1655 (potwierdzenie), 393:17 dec. 1657 / **A172** 78–94:9–21 mai. 1655 / **A173** tyt. 1658, 18:1660 do 86:18 mar. 1661 (wybór na prokonsula) / **A257** s.p. 5 iul. 1656 do dec. 1658 / **A258** 2:7 ian. 1656 / **A260** 1:10 ian. 1659 do 135:11 ian. 1661 / **A402** 314:22 iun. 1656 / **A404** 348:14 apr. 1655 / **A405** 658:28 dec. 1655 / **A406** 276:13 mai. 1655 do 300:18 nov. 1655 / **A409** 3:9 ian. 1656 do 72:14 nov. 1658 / **A468** 397:13 feb. 1658 do 410:31 ian. 1659 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **B436** 276:1655, 576:17 dec. 1657 / **B2402** s.p. 29 mai. 1657 / **R93** nr 382:14 sep. 1655.

⁴⁹⁵ **A173** 86:18 mar. 1661 (wybór) 510:sep. 1669 (inskr. na dzwonie w kościele NMP) do 534:1671 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A200** 44:3 mar. 1672 / **A209** tyt. 1671 / **A264** 3:23 apr. 1661 do 80:9 mai. 1662 / **A265** tyt. Protocollum Domini Praetoris Domini Johannis Rosenecen 1661 do 22:13 feb. 1662 / **A267** 298:sep. 1669 (inskr. na dzwonie) / **A301** 9:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A407** 106:20 iul. 1667 do 108:1 oct. 1667 / **A409** 130:22 iul. 1666 do 157:10 nov. 1667 / **A423** 171:22 ian. 1671 / **A469** s.p. 6 iul. 1663 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7

27 iul. 1672 – 25 dec. 1672 (†)

498 Gottfriedt Gross, zm. 25 dec. 1672⁴⁹⁶

21 iun. 1673 – 14 ian. 1675 (†)

499 Adam Gregor Bernhardt (Bernhardi) Herr auf Baudmannsdorff, Schlag und Preichau zm. 14 ian. 1675⁴⁹⁷

7 oct. 1675 – rez. 1680

500 Michael Grimm (Grimme, Grim), zm. p. 14 iul. 1680⁴⁹⁸

apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **B436** 276:1662 / **C8** 30-32:27 iul. 1672 (wójt J. Rosenecker składa dymisję z urzędu, zachowuje salarium i immunitet) / **M98** 27:18 dec. 1672 (pogrzeb – Johann Rosenecker, IUC, des Rathes und Obervogt) / **Mende** 417 i **Wahrendorff** 564 (epitafium: Johannes Rosenecker, ur. 1609, zm. 13 dec. 1672 Liegnitz, Pract. Iur., Senator Lignicensis).

⁴⁹⁶ **A200** 121:28 dec. 1672 (RM pisze do księżnej Ludwiki, że am heyligen weynacht tag gegen abend, w wieku 50 lat zmarł wójt G. Gross) / **A327** 40:24 iul. i 41:8 aug. 1673 (występuje Andreas Mordebier Scheppenmeister jako opiekun dzieci zmarłego Gottfrieda Grossa rajcy i wójta) / **C8** 30-32:27 iul. 1672 (wybór) **M98** 29:8 ian. 1673 (pogrzeb – Gottfried Gross, des Rathses und Obervogt) / **Mende** 165 (LP - Gottfried Groß, Obervogt in Liegnitz, ur. 6 oct. 1622 Guhrau, poch. 8 ian. 1673 Liegnitz).

⁴⁹⁷ **A173** 588:21 iun. 1673 (wybór) / **A175** 35:14 ian. 1675 (Bernhardi umiera w wieku 44 lat) / **A201** 366:16 ian. 1675 (RM pisze do księżnej Ludwiki o śmierci wójta 14 ian. 1675 w wieku 44 lat) / **A211** tyt. 1676 (zmarł 14 ian. 1675) / **A335** 227:17 sep. 1674 / **A407** 170:17 aug. 1674 / **A469** s.p. 29 dec. 1673 / **A470** 49:29 dec. 1673, 4 ian. 1674 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **B436** 276:1673, 1321:14 ian. 1675 (data śmierci, 44 lata) / **C8** 33-35:21 iun. 1673 (wybór) / **M98** 74:20 ian. 1675 (pogrzeb - des Rathes und Obervogt, Fuerstl. Liegn. Hoffgerichts assessor primarius, 44 lata) / **PP7** 836:20 ian. 1675 (pogrzeb) / **Mende** 33 (LP – Obervogt in Liegnitz, ur. 23 aug. 1630 Crossen, zm. 14 ian. 1675, poch. 20 ian. 1675 Liegnitz).

⁴⁹⁸ **A175** 57:7 oct. 1675 (wybór) 244:1677 (inskr. na dzwonie) 292:1680 (rezygnacja ze względu na wiek) / **A210** tyt. 1678 / **A211** 162:25 aug. 1675 / **A337** 60:8 ian. 1680 / **A409** 289:10 mar. 1676 295:12 mar. 1676 / **A414** 147:23 iun. 1678 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **B436** 276:1676 (w wieku 61 lat), 1321:7 oct. 1675 (wybór), 1322 1680 (rezygnacja) / **C8** 36:7 oct. 1675 (wybór) / **M98** 182:18 dec. 1678 (zm. syn Gottlieb, 22 lata, zm. w Jaworze) 236:14 iul. 1680 (pogrzeb – Michael Grimm, obervogt und hoff gericht's assessor primarius, 61 lat) / **PP7** 924:14 iul. 1680 (pogrzeb – Michael Grimm, Rath's und Obervogt, wie auch Assessor primarius der königl. Hoff Gerüchts, 61 lat).

[5-20 mar. 1680]

501 Samuel Alberti, *verwalter der obergerichtsvogtei*⁴⁹⁹

29 iul. 1680 – 25 feb. 1700 (†)

501 Samuel Alberti, zm. 25 feb. 1700⁵⁰⁰

[22 nov. 1683 – 10 ian. 1684]

502 Daniel Eberhardt Hertwig, *verwalter der obergerichtsvogtei*⁵⁰¹

[28 iul. 1699 – 31 mar. 1700]

Daniel Eberhard Hertwig, *verwalter der obergerichtsvogtei*⁵⁰²

[30 iun. 1700 – 5 iul. 1726] (R2)

490 Carl Frantz Dittmann⁵⁰³⁴⁹⁹ **A470** 253:5 mar. 1680 / **A472** s.p. 20 mar. 1680.⁵⁰⁰ **A175** 292:29 iul. 1680 (mianowanie cesarskie) / **A273** tyt:3 ian. 1689 / **A303** tyt:3 iul. 1690 s.p. 10 iun. 1690 / **A339** 8:3 iun. 1697, 135:28 apr. 1700 (zm.) / **A410** 469:2 mai. 1681 do 506: 5 aug. 1682 / **A472** s.p. 13 dec. 1683 do 3 mai. 1687 / **A474** 61:23 sep. 1690 do 99:17 nov. 1690 / **A475** s.p. 17 aug. 1699 / **A476** 219:17 aug. 1699 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do A955 s.p. 26 sep. 1692 / **B436** 276:1681 (w wieku 62 lat), 1135:feb. 1689, 1322:29 iul. 1680 (awans na urząd wójta), 1323:1695 / **C8** 48–60:29 iul. 1680 (instalacja na urzędzie) / **C12**:13 mar. 1680 (rada miejska proponuje cesarzowi Samuela Alberti na urząd wójta) / **M99** 144:28 feb. 1700 (pogrzeb – Samuel Albertus, obervogt, 61 lat) / **PP114** 214:28 feb. 1700 (pogrzeb – Samuel Albertus oberovogt, der schulen praeses) / **Mende** 5 i **Wahrendorff** 346 (epitafium: Samuel Alberti, ur. 12 mar. 1638, zm. 25 feb. 1700, Reip. Lignic. Senator et Praetor) 500-501: 1693 lub 1698 (inskr. na dzwonie w kościele NMP).⁵⁰¹ **A472** s.p. 22 nov. 1683, 10 ian. 1684.⁵⁰² **A476** 209:28 iul. 1699 do 298:31 mar. 1700.⁵⁰³ **A182** tyt. 14 mar. 1714 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A318** tyt.:31 mar. 1701 do 278:22 apr. 1706 / **A319** tyt. 1703 / **A321** tyt. 1710 do 528:7 apr. 1716 / **A322** tyt. 1710 / **A323** 4:4 iun. 1716 do 413:30 dec. 1722 / **A418** s.p. 2 ian. 1711, 18-20 feb., 30-31 mar. 1716, 2 feb. 1718, 13 iul. 1724 / **A477** s.p. 11 mar. 1702 / **A479** s.p. 10 nov. 1725, 5 iul. 1726 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 276:1701, 1325:1725 / **F** s.p. 27 apr. 1707 / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 220-221:27 apr. 1707, 292-5:1724.

[6 iun. 1720 – 21 apr. 1721]

491 *Bernhard Ludwig Wittiber, pro tempore Obervogteiambts verwalter*⁵⁰⁴

[1726, 19 mai. 1727 – 24 sep. 1731] (R2)

491 Bernhard Ludwig Wittiber⁵⁰⁵

4 sep. 1731 – [1736] (B)

483 Johannes Adam Braun⁵⁰⁶

16 sep. 1737 – p. 18 iun. 1738 (†)

503 Johann Sigismund Postinger, zm. p. 18 iun. 1738⁵⁰⁷

[1739, 16 feb. 1740] – rez. 14 aug. 1741

504 Albertus Maximilianus Holtzhaus[en]⁵⁰⁸

21 aug. 1741 – nov. 1758

505 Gottlieb Ehrenfriedt Pusch⁵⁰⁹

4. PAN WINNY

(Weinherr, vinarius, vinariae rei praefectus, vini praefectus, oenopola)

1601 – [1 feb. 1618]

464 Valentin Ludwig (Ludovicus), zm. 26 apr. 1625⁵¹⁰

⁵⁰⁴ **A323** 203:6 iun. 1720 do 313:21 apr. 1721.

⁵⁰⁵ **A183** tyt. 1727 do 89:19 mai. 1727 / **A325** 476:7 oct. 1730 do 635:21 nov. 1731 / **A476** s.p. 19 sep. 1731, 24 sep. 1731 (administrator des Obervogtey ambts) / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **B436** 276:1726 / **C14**:4 sep. 1730.

⁵⁰⁶ **A4** 186:4 sep. 1731 (instalacja) / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **B436** 276:1731.

⁵⁰⁷ **A334** 96: 20 mar. 1738 / **B436** 276:1737 (46 lat) / **F** s.p. 18 iun. 1738 (J. S. Postinger wójt poch. u Franciszkanów) / **C85** 5:16 sep. 1737.

⁵⁰⁸ **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **B436** 276:1739, 1326:12 jul. 1741.

⁵⁰⁹ **B436** 2:1749, 276: 21 aug. 1741, 1326–7:1741–1754.

⁵¹⁰ **A137** 1:17 feb. 1616 (wybory) / **A166** 25:3 mar. 1604 / **A168** 128:8 mar. 1606 do 224: 22 feb. 1608 (wybory) / **A169** s.p. 26 oct. 1610 (wybory), 304:23 mai. 1612 (wybory),

1620, 10 nov. 1622 – 18 iun. 1625 (†)

506 Johann Leonhart Knobloch, Herr auf Buchwald und Siegersdorff, zm. 18 iun. 1625⁵¹¹

6 sep. 1628 – 19 iul. 1632 (R3)

476 Caspar Thilo⁵¹²

19 iul. 1632 – 15 aug. 1634 (Pm)

494 Michael Hene⁵¹³

15 aug. 1634 – p. 27 apr. 1635 (†)

507 Abraham Urban, zm. p. 27 apr. 1635⁵¹⁴

6 nov. 1635 – 8 nov. 1637 (†)

508 mgr Leonhard Baudis, zm. 8 nov. 1637⁵¹⁵

349:12 feb. 1614 / **A397** 159:1606 / **A443** tyt. 1611 / **A868** s.p. 16 ian. 1602 / **A869** s.p. 14 ian. 1603 / **A870** s.p. 27 ian. 1604 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **B436** 1318:1601 / **Mende** 297 i **Wahrendorff** 350 (Valentin Ludovicus, Fuerst. Liegn. Quaestor und Ratsherr in Liegnitz, Senat. Dignit. In hac Rep. Ann. XXVII functus, ur. 1553 Brandenburg, zm. 26 apr. 1625 Liegnitz).

⁵¹¹ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór, z informacją o dacie śmierci: 18 iun. 1625) / **B436** 278:1620 (Johann Leonhard Knobloch, 40 lat) / **M95** 481:24 iun. 1625 (pogrzeb - Johann Leonhart Knobloch auff Sigendorff und Buchwald und des Rathes) / **Mende** 252 i **Wahrendorff** 416 (Johannes Leonhard Knobloch, Herr auf Buchwald und Siegersdorff, Lignic. Reip. Senator, ur. 7 ian. 1585, zm. 18 iun. 1625 Liegnitz).

⁵¹² **A137** 31:6 sep. 1628 (wybór) 41:19 iul. 1632 (awans w radzie?) / **A170** 152:6 sep. 1628 (wybór) / **B436** 278:1628.

⁵¹³ **A137** 41:19 iul. 1632 (wybór), 46:21 feb. 1633, 51:15 aug. 1634 (ustępuje z rady) / **A170** 165:30 iul. 1632 (wybór) / **B436** 278:1632 / **C8** 14:15 aug. 1634 (ustępuje z rady) / **M96** 44:7 oct. 1632 (pogrzeb córki).

⁵¹⁴ **A137** 51:15 aug. 1634 (wybór) / **M96** 227:27 apr. 1635 (pogrzeb – Abraham Urban des Rathes).

⁵¹⁵ **A137** 53:6 nov. 1635 (wybory – M. Leonhart Baudiss, conrector scholae, Weinherr) / **A170** 302:8 nov. 1637 (zmarł M. Leonhartus Baudisius senator et vinariae rei praefectus, 51 lat) / **A403** 474:16 aug. 1636 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **B436** 278:1636 / **M96** 281:11 nov. 1637 (pogrzeb - mag. Leonhart Baudis, Rathes herr und dieser Kirchen verordneter kirchenvater) / **PP7** 634:11 nov. 1637 (pogrzeb – mag. Leonhardt Baudiss Rathes und Weinherr) / **Mende** 22 i **Wahrendorff** 375 (Leonhard Baudisius, M., Senator in Liegnitz, ur. 1681 Liegnitz, zm. 1632 Liegnitz).

26 ian. 1638 – 28 nov. 1649 (†)

509 Heinrich Bachman, zm. 28 nov. 1649⁵¹⁶

[1651, 1652]

*Weinherrs stell vaciret*⁵¹⁷

29 ian. 1654 – p. 25 oct. 1654 (†)

496 **Tobias Günther**, zm. p. 25 oct. 1654⁵¹⁸

12 apr. 1655 – 27 iul. 1672 (B)

479 **Tobias Francke (Franck)**⁵¹⁹

⁵¹⁶ **A137** 68:26 ian. 1638 (zatwierdzenie książece) 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór), 360:9 ian. 1639 / **A239** passim 1641–1642 / **A241** 18:3 feb. 1643 do s.p. 18 mai. 1643 / **A243** passim oct. 1644 do 2 ian. 1645 / **A245** 4:12 ian. 1647 (Henricus Bachman vinarius per duos annos jam propter hemiplexia decubuit) / **A401** 431:30 apr. 1646 / **A404** 132:3 ian. 1639 do 187:16 iul. 1642 / **A423** 71:30 mar. 1638 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** do **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **B436** 278:1638 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 (wybór) / **C21**:29 nov. 1649 (rada miejska zawiadamia księcia o śmierci H. Bachmana, 75 lat) / **M96** 425:21 oct. 1642 (pogrzeb – żona Maria) / **M97** 20:3 dec. 1649 (pogrzeb – Heinrich Bachman des Rathes und Weinherr, wcześniej diakon u NMP) / **PP7** 716 3 dec. 1649 (pogrzeb – Heinrich Bachman raths und weinherr) / **Mende** 17 i **Wahrendorff** 308 (Heinrich Bachmann, Kantor, Lehrer und Ratsherr in Liegnitz, zm. 28 nov. 1649 Liegnitz).

⁵¹⁷ **A208** tyt. 1651, 1652.

⁵¹⁸ **A137** 68:29 ian. 1654 (mianowanie) / **A171** 187:29 ian. 1654 (mianowanie) / **A196** 136–177:1654 do 4 apr. / **A251** 394:5 feb. 1654 / **A254** passim do 63:1 aug. 1654 / **M97** 87:25 oct. 1654 (pogrzeb – Tobias Guenther, Weinherr) / **PP7** 731:25 oct. 1654 (pogrzeb – Tobias Guenther, Weinherr).

⁵¹⁹ **A137** 129:12 apr. 1655 (wybór), 129:31 mai. 1655 (instalacja?) / **A171** 192:12 apr. 1655 (wybór), 192:31 mai. 1655 / **A172** 94: 9 mai. 1655 / **A173** tyt. 1658, 18:1660, 86:18 mar. 1661 (wybory), 101–102 1661, 510:sep. 1669, 534:1671 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 / **A255** 454:30 iun. 1656 / **A257** s.p. passim 1656–1658 / **A258** 1:3–5 ian. 1656 / **A260** 2:18 ian. 1659 do 135:11 ian. 1661 / **A265** 22:13 feb. 1662 / **A267** 298:sep. 1669 (dzwon) / **A301** 9:29 iul. 1665 do 25–26:26 aug. 1665 / **A402** 314:22 iun. 1656 / **A406** 294:21 oct. 1655 / **A408** s.p. 16 iul. 1655 do 24 mar. 1656 / **A423** 113:3 apr. 1655 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **B436** 278:1655 / **C8** 30–32:27 iul. 1672 (awans w radzie) / **M97** 140:3 iun. 1657 (pogrzeb córki), 283:21 mar. 1665 (pogrzeb syna), 316:14 oct. 1666 (pogrzeb syna), 386:27 sep. 1669 (pogrzeb – syn George Ulrich) / **PP7** 741 3

27 iul. 1672 – 21 iun. 1673 (R3)
 499 Adam Gregor Bernhardt⁵²⁰

21 iun. 1673 – 7 oct. 1675 (R3)
 500 Michael Grimm (Grim)⁵²¹

7 oct. 1675 – 2 iun. 1690 (†)
510 Heinrich Hübner (Hiebner), zm. 2 iun. 1690⁵²²

[1691 – 1695] (R2)
 482 Laurentius Antonius de la Garde⁵²³

[12 apr. 1696 – 1698] (R3)
 490 Carl Franz Dittman⁵²⁴

[1701] – p. 28 iul. 1703 (R5)
 491 Bernhard Ludwig Wittiber⁵²⁵

iun. 1657 (pogrzeb – córka Sabina Elizabeth), 773: 22 mar. 1665 (pogrzeb – syn Christian Gotthart), 781:14 oct. 1666 (pogrzeb – syn Tobias Cunrad).

⁵²⁰ **A173** 575:1673 / **A335** tyt. 1672 / **A410** 328:4–6 aug. 1672 / **C8** 30–32:27 iul. 1672 (wybór) 33–35:21 iun. 1673 (awans w radzie).

⁵²¹ **A173** 588 21 iun. 1673 (wybory) / **A211** tyt. 1675, 95:5 feb. 1675 / **A335** 227:17 sep. 1674 / **A409** 225:11 sep. 1673 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **C8** 33-35:21 iun. 1673 (wybór) 36:7 oct. 1675 (awans w radzie).

⁵²² **A175** 57:7 oct. 1675 (wybory) 244:1677 (dzwon) / **A210** tyt. 1678 / **A211** s.p. 1675 (wybory) / **A273** tyt:3 ian. 1689 / **A416** 125:13 sep. 1688 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **B436** 278:1673, 1135:feb. 1689, 1321:7 oct. 1675 (wybór), 1322:1680 / **C8** 36:7 oct. 1675 (wybór, wcześniej prokonsul w Chojnowie), 48–60:29 iul. 1680, 61:23 iun. 1690 (zm.) / **M98** 494:11 iun. 1690 (pogrzeb – Heinrich Hübner des Raths und Weinherr, 54 lata) / **PP114** 77:11 iun. 1690 (pogrzeb – Heinrich Hübner, Raths und Weinherr, 54 lata) / **Mende** 221 (LP: Heinrich Hübner, Rats und Weinherr, ur. 12 mar. 1636 Haynau, zm. 2 iun. 1690 Liegnitz) / **Wahrendorff** 403 (Heinricus Hübner, zm. 2 iun. 1690 Reip. Lignic. Senat. et Oenop.).

⁵²³ **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **B436** 278:1691, 1323:1695.

⁵²⁴ **A339** tyt. 1697 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **B436** 278 1696 / **Wahrendorff** 500–501:1698 (dzwon w kościele NMP).

⁵²⁵ **A4** 162:28 iul. 1703 (awans w radzie) / **B436** 278:1701.

- [26 mai. 1704 – 30 sep. 1710] (†)
511 Alexander Tux, zm. p. 2 ian. 1711⁵²⁶
- [14 mar. 1714 – 1726] (R5)
 483 **Johann Adam Braun**⁵²⁷
- [1726 – 1731] (R5)
512 Peter Nikolaus Nürnberger⁵²⁸
- [11 iul. 1731 – 1732?] (R5)
 503 **Johann Sigismundus Postinger**⁵²⁹
- 29 ian. 1733 – [8 ian. 1737] (R5)
 504 **Adalbert (Albert) Maximilian Holtzhausen**⁵³⁰
- [23 mar. 1737 – 26 mar. 1739] (R5)
513 Joseph Anton Schlegelhoff⁵³¹
- [1739] – rez. 14 aug. 1741
514 (Johann?) Franz Micara⁵³²
- 21 aug. 1741 – [ian. 1742]
515 Christian Gottfriedt Andre (Andreas) M.D.⁵³³

⁵²⁶ **A319** 45-46:6 aug. 1704 / **A322** 68:12 iun. 1711 (zm.) / **A340** 67:24 iul. 1709 / **A418** s.p. 2 ian. 1711 (inwentarz pośmiertny) / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **B436** 278 1703 / **F** s.p. 27 apr. 1707, 3 dec. 1709 (pogrzeb dziecka u Franciszkanów), 30 sep. 1710 (tak samo) / **Wahrendorff** 220-221:27 apr. 1707.

⁵²⁷ **A182** tyt. od 14 mar. 1714 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A322** 196:11 feb. 1715 / **A323** 300:21 mar. 1721 / **A418** s.p. 13 sep. 1719, 13 iul. 1724 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 278:1719, 1325:1725 / **F** s.p. 10 apr. 1714, 1717 / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 292-5:1724.

⁵²⁸ **A183** tyt. 1727, 89:19 mai. 1727 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **B436** 278:1726 / **C6** 21-23:4 oct. 1727.

⁵²⁹ **A284** 7:1731 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **B436** 278 1731.

⁵³⁰ **A4** 59:29 ian. 1733 (mianowanie – ponowne?) 186:4 sep. 1731 (instalacja) / **A285** 192-3:8 ian. 1737 / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **B436** 278:1733.

⁵³¹ **A285** 231-5:12-15 iul. 1737 / **A287** s.p. 23 mar. 1737 do 3 sep. 1738 / **A334** 96:20 mar. 1738 do 113:26 mar. 1739 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **B436** 278:1737 / **C85** 5:16 sep. 1737.

⁵³² **A334** 124:1740 / **B436** 278:1739, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 iul. 1741.

⁵³³ **B436** 278:21 aug. 1741, 1326: 21 aug. 1741, dec. 1741, 1327:ian. 1742.

5. PAN BUDOWLANY (EDYL)

(Bauherr, Aedilis)

26 oct. 1610 – p. 17 iul. 1611 (†)

457 Georg Schubart⁵³⁴

23 mai. 1612 – p. 24 iun. 1619 (†)

473 Joachim Baudis⁵³⁵

[1620] 10 nov. 1622 – 6 sep. 1628 (R4)

476 Caspar Thilo⁵³⁶

6 sep. 1628 – 21 mar. 1631 (†)

516 **Johann (Hans) Wittich (Wittig)**⁵³⁷

19 iul. 1632 – 15 aug. 1634 (R4)

507 Abraham Urban⁵³⁸

⁵³⁴ **A169** s.p. 26 oct. 1610 (wybór) / **A443** tyt. 1611 / **M97** 106:7 nov. 1655 (pogrzeb – Melchior Schubart, Rechts erfahrenen und Practicus zur Bombst in Pohlen, syn zm. Georga Schubarta Bauherra) / **PP5** 706:17 iul. 1611 (pogrzeb – George Schubart der Bauherr) / **Mende** 474 i **Wahrendorff** 402–3 (Georg Schubarth, Rats und Bauherr in Liegnitz, ur. 1556, zm. 29 iul. 1611 Liegnitz).

⁵³⁵ **A137** 1:17 feb. 1616 (wybór) / **A169** 304:23 mai. 1612 (wybór) 349:12 feb. 1614 (wybór) / **A464** 114:2 oct. 1612 / **A465** s.p. 2 oct. 1612 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **B436** 277:1617 / **M2** 683:10 oct. 1617, 710:19 apr. 1618 / **M95** 190:24 iun. 1619 (pogrzeb – Joachim Baudis Raths und Bauherr) / **PP6** 720 24 iun. 1619 (pogrzeb – Joachim Baudis Bauherr) / **Wahrendorff** 163 (Joachim Baudis, Lignic. Reip. Senator et Aedil., Senat Dignit. IX, zm. 28 iun. 1619).

⁵³⁶ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór), 31:6 sep. 1628 (awans w radzie – Weinherr) / **A170** 181:7 iun. 1623 / **A401** 134:25 iul. 1628 / **B436** 277:1620 / **M95** 424:8 mai. 1624 (pogrzeb – córka Susanna) / **Wahrendorff** 502:1626.

⁵³⁷ **A137** 31:6 sep. 1628 (wybór) / **A170** 152:6 sep. 1628 (wybór) / **A402** 131:4 iul. 1629 / **B436** 277:1628 / **M95** 707:4 sep. 1629 (pogrzeb – córka Christina) / **M97** 316:22 oct. 1666 (pogrzeb – wdowa Agneta Wüttichin geb. Starossin) / **Mende** 587 i **Wahrendorff** 554-5 (Johannes Wittich, Bauherr usw. in Liegnitz, ur. 1577 Liegnitz, zm. 21 mar. 1631 Liegnitz).

⁵³⁸ **A137** 41:19 iul. 1632 (wybór) 48:16 dec. 1633, 51:15 aug. 1634 (awans w radzie - Weinherr) / **A170** 165:30 iul. 1632 (wybór) / **B436** 277:1632 do 1318:1634.

- 15 aug. 1634 – 6 nov. 1635 (B)
517 Daniel Hertwig⁵³⁹
- 6 nov. 1635 – 26 ian. 1638 (R3)
 478 Caspar Heinrich (Heinrici)⁵⁴⁰
- 26 ian. 1638 – 29 ian. 1654 (R4)
 496 Tobias Günther⁵⁴¹
- 29 ian. 1654 – 12 apr. 1655 (R4)
 479 Tobias Francke⁵⁴²

⁵³⁹ **A137** 51:15 aug. 1634 (wybór) 53:6 nov. 1635 (awans w radzie – burmistrz).

⁵⁴⁰ **A137** 53:6 nov. 1635 (wybór), 68:26 ian. 1638 (awans w radzie – wójt) / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **B436** 277:1636 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 (awans w radzie).

⁵⁴¹ **A137** 68:26 ian. 1638 (zatwierdzenie książęce), 68:29 ian. 1654 (awans w radzie) 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór) / **A171** 124-5:iul. 1650 do 187:29 ian. 1654 (zostaje Weinherr) / **A196** 15-134:1653 / **A208** tyt.: 1651, 1652 / **A239** s.p. 4 mar. 1641 do 1642 / **A241** 38:12 mar. 1643 do s.p. 12 mai. 1644 / **A243** s.p. oct. 1644 / **A245** 4:12 ian. 1647 / **A246** 5:13 apr. 1649 do 232:11 aug. 1650 / **A250** 1:7 feb. 1652 do 10:12 feb. 1652 / **A251** 2:17 ian. 1652 do 394:5 feb. 1654 / **A256** 86:19 mar. 1652 / **A392** 301:1–3 dec. 1644 (Raths und Bawherr zur zeit verwalter des Richter Ambtes der Stadt Liegnitz) / **A401** 396:26 ian. 1643 do 424:3 mai. 1645 / **A404** 173–5:30 sep. 1641 do 324:17 nov. 1653 / **A406** 47:1 dec. 1644 / **A422** 268:24 nov. 1652 / **A423** 71:30 mar. 1638 / **A468** 232:1650 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** do **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** i **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **B436** 277:1638 / **C8** 16–25:26 ian. 1638 (wybór) / **M96** 355:15 iul. 1640 (pogrzeb – córka Helena), 357:24 iul. 1640 (pogrzeb – córka) / **M97** 17:18 aug. 1649 (pogrzeb – córka Hedwigis), 449:20 aug. 1653 (dzwon u NMP) / **PP7** 657 15 iun. 1640 (pogrzeb – córka Helena), 658:24 iul. 1640 (pogrzeb – córka Barbara), 715:18 aug. 1649 (pogrzeb – córka Hedwig) / **Wahrendorff** 231:1650 (inskr. na dzwonie w kościele św. Piotra i Pawła) / **Mende** 169-170 (LP: dwie córki – Barbara 1639-1640 i Helene 1630-1640).

⁵⁴² **A137** 68:29 ian. 1654 (wybór) 129:12 apr. 1655 (awans w radzie – Weinherr z powierzeniem Bauamt w administrację) / **A171** 187:29 ian. 1654 (wybór) 192:12 apr. 1655 (awans w radzie – Weinherr z powierzeniem Bauamt w administrację) / **A172** 1:5 ian. 1655 do 83:21 mai. 1655 / **A196** 136–177:1654 do 4 apr. / **A254** 4:13 mar. do 156: 31 dec. 1654 / **A404** 332:27 iun. do 337:10 sep. 1654 / **B2651** s.p. 30 dec. 1654 do 18 mar. 1655.

12 apr. 1655 – 31 mai. 1655

Tobias Francke administrator

31 mai. 1655 – 6 mai. 1666 (†)

495 Martin Leuschner, zm. 6 mai. 1666⁵⁴³

30 apr. 1667 – 27 iul. 1672 (R3)

498 Gottfridt Gross⁵⁴⁴

27 iul. 1672 – 21 iun. 1673 (R4)

500 Michael Grimm⁵⁴⁵

21 iun. 1673 – 29 iul. 1680 (R3)

501 Samuel Alberti⁵⁴⁶

⁵⁴³ **A137** 129:31 mai. 1655 (wybór) / **A171** 192:31 mai. 1655 (wybór) / **A172** 94:9 mai. 1655 / **A173** tyt. 1658 do 101–102:1661 / **A198** s.p. 30 apr. 1667 (Rada miasta informuje księcia, że 6 mai. 1666 zmarł Bauherr M. Leuschner) / **A255** 260–1:31 mai. 1655 (wybór) do 454:30 iun. 1656 / **A257** s.p. 5 iul. 1656 do dec. 1658 / **A258** 1:3 ian. 1656 / **A260** 4:24 ian. 1659 do 135:11 ian. 1661 / **A265** 22:13 feb. 1662 / **A301** 9:29 iul. 1665 do 25-26:26 aug. 1665 / **A406** 295:10 nov. 1655 / **A407** 51:4 nov. 1658 do 82:17 mai. 1664 / **A408** s.p. 16 iun. do 5 nov. 1655 / **423** 113:3 apr. / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **B436** 277:1655 / **M97** 307:16 mai. 1666 (pogrzeb – Martin Leichner Bauherr, przez 21 lat wityryk w kościele NMP).

⁵⁴⁴ **A173** 510:sep. 1669 (dzwon w kościele NMP) do 534:1671 / **A198** s.p. 30 apr. 1667 (Rada miejska prosi księcia aby zatwierdził G. Grossa jako Bauherra na miejsce zmarłego 6 mai. 1666 M. Leuschnera) do 332:19 mar. 1671 / **A200** 44:3 mar. 1672 / **A209** tyt. 1671 / **A267** 298:sep. 1669 (dzwon) / **A301** 149:14 feb. 1671 (autograf) / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **B436** 277:1667 / **M97** 368:1668 (Gottfried Gross kupił grób u NMP za 12 legnickich grzywien i 24 groszy) / **M98** 1:24 nov. 1671.

⁵⁴⁵ **A173** 575:1673 / **C8** 30–32:27 iul. 1672 (wybór), 33–35:21 iun. 1673 (awans w radzie).

⁵⁴⁶ **A4** 533:1673 (Samuel Alberti von Brieg zum Ratsherrn und aedile berufen bis 1680) / **A173** 588:21 iun. 1673 (wybory) / **A175** 57:7 oct. 1675 (wybory), 244:1677 (dzwon), 292:29 iul. 1680 (mianowanie cesarskie na urząd wójta) / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 do 95:5 feb. 1675 / **A407** 170:17 aug. 1674 do 193:30 iun. 1677 / **A410** 435:16/26 nov. 1677 / **A415** 9:11 iul. 1678 / **A470** 253:5 mar. 1680 (Bauherr und verwalter der obergerichtsvogtei) / **A472** s.p. 20 mar. 1680 (Bauherr und verwalter der Obergerichtsvogtei) / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **B436** 277:1673, 1321:7 oct. 1675 (wybory) / **C8** 33–35:21 iun. 1673 (wybór),

29 iul. 1680 – 25 mai. 1700 (†)

502 Daniel Eberhard Hertwig Jctus, zm. 25 mai. 1700⁵⁴⁷

28 iul. 1703 – [1726] (R3)

491 Bernhard Ludwig Wittiber⁵⁴⁸

[1726, 16 iul. 1727 – 11 iul. 1731] (R3)

483 Johann Adam Braun⁵⁴⁹

36:7 oct. 1675, 48–60:29 iul. 1680 (awans w radzie) / **C12**:13 mar. 1680 / **M98** 123:14 oct. 1676 (pogrzeb – syn George Samuel) 187:22 ian. 1679 (pogrzeb – żona Martha Albertissin geb. Seydelin) / **PP7** 861:14 oct. 1676 (pogrzeb – syn Georg Samuel).

⁵⁴⁷ **A4** 534:1680 (Dan. Eb. Hertwig zum Bauherr und von Graff Wentzel von Nostitz auf Lobris und Profen installiert worden) / **A175** 292:29 iul. 1680 (mianowanie cesarskie) / **A273** tyt:3 ian. 1689 / **A303** tyt:3 iul. 1690 do 197:28 iun. 1694 / **A330** tyt. 1680 / **A331** tyt. 1680 / **A332** tyt. 1685 / **A410** 469:2 mai. 1681 do 539:8 sep. 1683 / **A412** 395:31 ian. 1688 / **A415** 55:30 nov. 1682 / **A416** 99:12 iul. 1687 do 236:20 nov. 1696 / **A472** s.p. 22 nov. 1683, 10 ian. 1684 (bauherr und verw. Obergerichtsvogtei), 2 mai. 1685 / **A476** s.p. 209:28 iul. 1699 do 298:31 mar. 1700 (Bauherr und verwalter der obergerichtsvogtei) / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **B436** 277:1676/, 1135:feb. 1689, 1322:29 iul. 1680 (mianowanie cesarskie), 1323:1695 / **C8** 48–60:29 iul. 1680 (instalacja na urzędzie) / **C12**:13 mar. 1680 / **M98** 278:18 ian. 1682 (pogrzeb – syn Sigmund Daniel), 326:29 aug. 1683 (pogrzeb – córka Louise Margarethe), 454:24 oct. 1688 (pogrzeb – syn Gottfried Daniel) / **M99** 152:31 mai. 1700 (pogrzeb - Daniel Eberhard Hertwig des Rats und Bauherr, 62 lata) / **PP7** 945:10 ian. 1682 (pogrzeb – syn Sigmundt Daniel) 967:29 aug. 1683 (pogrzeb – córka Louise Margarethe) / **Mende** 202 i **Wahrendorff** 355 (epitafium – Daniel Eberh. Hertwig, Jctus, ur. (25 feb.) 1638 Liegnitz, zm. 25 mai. 1700 Liegnitz, Senator et Aedil in Rep., munerum publ. in scabinatu et senatu An. XXXIV).

⁵⁴⁸ **A4** 162:28 iul. 1703 (po śmierci Dan. Eb. Hertwiga zostali instalowani następcy na Bau-, Wein und Ziegelampt, bez nazwisk) / **A182** tyt. od 14 mar. 1714 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A319** 45–46:6 aug. 1704 / **A320** 153:13 nov. 1706 do 164:11 dec. 1706 / **A321** 395:16 apr. 1714 / **A323** 203:6 iun. 1720 do 313:21 apr. 1721 / **A324** 234:5 apr. 1720 do 265:23 ian. 1722 / **A418** s.p. 18–20 feb. 1716 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 277:1703 do 1325:1725 / **F** s.p. 27 apr. 1707, 10 apr. 1714 / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 220–221:27 apr. 1707, 292–5:1724.

⁵⁴⁹ **A183** tyt. 1727 / **A324** 433:15 mar. 1728 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **B436** 277:1726 / **C6**:21–23:4 oct. 1727 / **C14**:4 sep. 1730.

[1731] – 18 feb. 1732 (†)

512 Peter Nikolaus Nürnberger (Nirrenberger), zm. 18 feb. 1732⁵⁵⁰

4 sep. 1732 – [8 ian. 1737] (R3)

503 Johannes Sigismundus (Siegmund) Postinger⁵⁵¹

[13 aug. 1737 – 2 dec. 1737]

503 *J. S. Postinger, pro tempore Bauambts verwalter*⁵⁵²

[16 sep. 1737 – 14 apr. 1739] (R3)

504 Albert Maximilian Holtzhausen⁵⁵³

[31 dec. 1739] – rez. 14 aug. 1741

513 Joseph Anton Schlegelhoffner (Schlegerhofer)⁵⁵⁴

21 aug. 1741 – 16 ian. 1754 (†)

518 Johann Christian Kindt⁵⁵⁵

⁵⁵⁰ **A4** 6:18 feb. 1732 (zmarł Peter Nuernberger, przez 22 lata Ziegel und Weinherr, 69 lat) / **A283** 306:18 feb. 1732 (zmarł Peter Nikolaus Nürnberger Bauherr, od 1717 w radzie) / **A284** 7:1731 (zm. 18 feb. 1732, 69 lat, od 22 lat senator) 61:18 feb. 1732 (zmarł Peter Nicolaus Nürenberger, Bauherr, rajca od 1711) / **B436** 277 1731 / **F** s.p. 21 feb. 1732 (Petrus Nierenberger, senator od 21 lat, poch. u Franciszkanów).

⁵⁵¹ **A4** 186:4 sep. 1732 (instalacja) / **A285** 192–3:8 ian. 1737 / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 14:1732 s.d. (Joh. Sig. Postinger p.t. Vinarius pisze, że po tym jak Peter Nicolas Nuernberger aedilis zmarł 18 feb., Bau amt został jemu powierzony), 33:2 apr. 1733 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **B436** 277 1733.

⁵⁵² **A334** 76:13 aug. 1737 do 84:2 dec. 1737.

⁵⁵³ **A288** 60:13 mar. 1739 / **A334** 89:6 mai. 1738, 96: 20 mar. 1738, 104:14 apr. 1739, 113: 26 mar. 1739 / **B436** 277 1737 / **C85** 5:16 sep. 1737..

⁵⁵⁴ **A334** 116:31 dec. 1739, 119:s.d., 120:15 mar. 1740, 130:28 mar. 1741 / **B436** 277:1739, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 jul. 1741.

⁵⁵⁵ **A334** 136:16 dec. 1741 / **B436** 277:21 aug. 1741 (zm. 16 ian. 1754, 57 lat), dec. 1741

6. PAN CEGLANY

(Ziegelherr, Laterarius, Rei laterariae praefectus, Laterum Quaestor, Officinae laterum Praefectus)

12 feb. 1614 – [3 dec. 1619] (R5)

476 Caspar Thilo (Thiel)⁵⁵⁶

[1620] 10 nov. 1622 – 6 sep. 1628 (R5)

516 Johannes (Hans) Wittig (Wittich)⁵⁵⁷

6 sep. 1628 – 19 iul. 1632 (R5)

507 Abraham Urban⁵⁵⁸

19 iul. 1632 – 15 aug. 1634 (R5)

517 Daniel Hertwig⁵⁵⁹

15 aug. 1634 – 12 mar. 1637 (†)

518 Israel Paul, zm. 12 mar. 1637⁵⁶⁰

26 ian. 1638 – 16 sep. 1639 (†)

519 Balthasar Schaff⁵⁶¹

⁵⁵⁶ **A137** 1:17 feb. 1616 (wybór) / **A169** 349:12 feb. 1614 (wybór) / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **M2** 683:10 oct. 1617, 710:19 apr. 1618, 815:3 dec. 1619 / **Wahrendorff** 505:iun/iul. 1619.

⁵⁵⁷ **A137** 17:10 nov. 1622 (wybór) 31:6 sep. 1628 (awans w radzie) / **A401** 100: 26 oct. 1627 do 134: 25 iul. 1628 / **A402** 57:29 nov. 1625 / **B436** 279:1620 / **M95** 472:24 apr. 1625 (pogrzeb córki) / **Wahrendorff** 502:1626.

⁵⁵⁸ **A137** 31:6 sep. 1628 (wybór) 41:19 iul. 1632 (awans w radzie) / **A170** 152:6 sep. 1628 (wybór) 165:30 iul. 1632 (awans w radzie) / **B436** 279:1628.

⁵⁵⁹ **A137** 41:19 iul. 1632 (wybór), 46:21 feb. 1633, 51:15 aug. 1634 (awans w radzie) / **A170** 165:30 iul. 1632 (wybór).

⁵⁶⁰ **A137** 50:14 iul. 1635, 51:15 aug. 1634 (wybór) 53:6 nov. 1635 (ponowny wybór, zm. 12 mar. 1637) / **A402** 251:21 mar. 1635 do 263:28 dec. 1636 / **A423** 56:29 nov. 1636 (testament) / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **B436** 279:1634, 1318:1634 / C8 14:15 aug. 1634 (wybór) / **M96** 269:19 apr. 1637 (pogrzeb – Israel Paul des Raths ziegelherr).

⁵⁶¹ **A137** 68:26 ian. 1638 (wybór, z informacją o dacie śmierci: 16 sep. 1639), 69:1 iun. 1638 / **A170** 331:26 ian. 1638 (wybór) 363:16 sep. 1639 (dzień śmierci, poch. 20 sep.)

23 apr. 1640 – 31 mai. 1655 (R5)

495 Martin Leuschner⁵⁶²

31 mai. 1655 – 30 apr. 1667 (R5)

498 Gottfried Gross⁵⁶³

[3 iun. 1667] – 27 iul. 1672 (Sy)

520 Georg Thebes (Thebesius)⁵⁶⁴

/ **A404** 136:26 feb. 1639 / **A423** 71:30 mar. 1638 / **B436** 279:1638 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 (wybór) / **M96** 325:20 sep. 1639 (pogrzeb – Balczer Schaff des Raths und Ziegelherr) / **PP7** 645:20 sep. 1639 (pogrzeb – Balthasar Schaff des Raths und Ziegelherr).

⁵⁶² **A137** 129:12 apr. 1655 / **A170** 392:23 apr. 1640 (wybór) / **A171** 124–5:iul. 1650 do 192:31 mai. 1655 (awans w radzie) / **A172** 1:5 ian. 1655 do 94:9 mai. 1655 (awans w radzie) / **A196** passim 1653, 1654 / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A239** passim 1641, 1642 / **A241** 18:3 feb. 1643 do 59:22 mai. 1643 / **A243** oct. 1644 do 40:15 mar. 1645 / **A245** passim 1647, 1648 / **A246** 2:20 feb. 1649, 5:13 apr. 1649 / **A250** passim 1652 / **A251** 1:17 ian. 1652 do 405:7 feb. 1654 / **A254** passim 1654 / **A255** 1:2 mar. 1654 do 260–1:31 mai. 1655 (awans w radzie) / **A256** 86: 19 mar. 1652 / **A392** 345:9 mai. 1647 / **A401** 409:28 dec. 1643 do 424:3 mai. 1645 / **A402** 301:11 ian. 1652 do 305:9 aug. 1653 / **A404** 173-5:30 sep. 1641 do 339:19 sep. 1654 / **A406** 47:1 dec. 1644 / **A422** 249:16 iun. 1650 / **A423** 117:2 mar. 1647 / **A424** 50:28 apr. 1642 / **A468** 175:3 mai. 1644 do 367:8 apr. 1655 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** i **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** i **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **B436** 279:1640 / **B2651** s.p. 15. ian. 1655 do 6 apr. 1655 / **C8** 26:23 apr. 1640 (wybór) / **M96** 418:20 iul. 1642 (pogrzeb – córka Barbara) 488:27 aug. 1646 (pogrzeb – żona Sybilla) / **PP7** 676 20 iul. 1642 (pogrzeb – córka Barbara) 700 28 aug. 1646 (pogrzeb – żona Sybilla) 719:13 iul. 1650 (pogrzeb – syn Joh. Heinrich) / **Wahrendorff** 231:1650 (dzwon z kościoła św. Piotra i Pawła).

⁵⁶³ **A137** 129:31 mai. 1655 (wybór) / **A171** 192:31 mai. 1655 (wybór) / **A172** 94:9 mai. 1655 (wybór?) / **A173** tyt. 1658 do 101–102:1661 / **A198** s.p. 30 apr. 1667 (rada prosi księcia o zatwierdzenie G. Grossa jako Bauherra na miejsce zmarłego M. Leuschnera) / **A255** 260–1: 31 mai. 1655 (wybór) do 454:30 iun. 1656 / **A256** 50:1 oct. 1655 / **A257** s.p. 4 iul. 1656 do 1658 / **A258** 1–2:4–7 ian. 1656 / **A260** 1:10 ian. 1659 do 135:11 ian. 1661 / **A264** 51:20 dec. 1661 / **A301** 9:29 iul. 1665, 25–26:26 aug. 1665 / **A402** 314:22 feb. 1657 / **A406** 294:21 oct. 1655, 300:18 nov. 1655 / **A409** 3:9 ian. 1656 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **B436** 279:1655 / **B2402** s.p. 29 mai. 1657 / **M97** 299:24 ian. 1666 (pogrzeb – córka Christina Sophia).

⁵⁶⁴ **A173** 510: sep. 1669 (dzwon w kościele NMP), 534:1671 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A200** 44:3 mar. 1672 / **A267** 298:sep. 1669 (dzwon) / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A335** tyt. 1672, 1:2 aug. 1672 (mianowanie syndykiem) / **A407** 111:16 iul. 1668 / **A410**

27 iul. 1672 – 31 aug. 1691 (†)

521 Theophil Milich, zm. 31 aug. 1691⁵⁶⁵

[1694 – 1695] (R4)

490 Carl Franz Dittmann⁵⁶⁶

[1696 – 30 oct. 1700] (R4)

491 Bernhard Ludwig Wittiber⁵⁶⁷

[1701] (R4)

511 Alexander Tux⁵⁶⁸

[1703] – 24 iun. 1711 (†)

522 Johann d'Erstenberg (de Erstenberg, von Erstenberger), zm. 24 iun. 1711⁵⁶⁹

328:4–6 aug. 1672 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **C8** 30–32:27 iul. 1672 (rezygnacja) / **M98** 10:25 mar. 1672 (pogrzeb – syn George) / **PP7** 811:25 mar. 1672 (pogrzeb – syn Georg).

⁵⁶⁵ **A173** 575:1673, 588:21 iun. 1673 / **A175** 57:7 oct. 1675 (wybory), 244:1677 (dzwon) / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676, 95:5 feb. 1675 / **A273** tyt:3 ian. 1689 / **A303** tyt:3 iul. 1690, s.p. 10 iun. 1690 / **A327** 34:10 mai. 1673 / **A329** 6:6 feb. 43:28 sep. 1677 / **A407** 170:17 aug. 1674 / **A410** 607:27 oct. 1684 / **A416** 17:3 iun. 1681 do 92:25 aug. 1685 / **A423** 282:11 nov. 1689 (testament) / **A636** 70:26 sep. 1678 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **B436** 279:1673, 1135:feb. 1689, 1321:7 oct. 1675, 1322:1680 / **C8** 30-32:27 iul. 1672 (wybór), 33–35:21 iun. 1673 (wybory), 36:7 oct. 1675 (wybory), 48–60:29 iul. 1680 / **M98** 266:31 aug. 1681 (pogrzeb – żona Catharina geb. Hoffmanin), 342:12 mar. 1684 (pogrzeb – syn Ehrenfried), 524:23 sep. 1691 (pogrzeb – Theophil Milich Ziegelherr, kaufmann, 72 lata) / **PP114** 92:23 sep. 1691 (pogrzeb - Theophilus Milich, Raths und Ziegelherr) / **Mende** 322 (LP: Theophil Milich, Rats und Ziegelherr in Liegnitz, ur. 21 apr. 1619 Liegnitz, zm. 31 aug. 1691 Liegnitz).

⁵⁶⁶ **B436** 279:1694, 1323:1695.

⁵⁶⁷ **B436** 279:1696 / **F** s.p. 30 oct. 1700 / **Wahrendorff** 500-501:1698 (inskr. na dzwonie w kościele NMP).

⁵⁶⁸ **B436** 279:1701.

⁵⁶⁹ **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **B436** 279:1703 / **AJ** s.p. 6 aug. 1706 (pogrzeb – syn Franciszek Józef), 22 feb. 1708 (pogrzeb – syn Karol Ferdynand), 7 apr.

- [14 apr. 1714 – 1726] (R4)
 512 Peter Nicolaus Nürenberger (Nürnberger, Nirrenberg, Nirrenberger, Niernberger)⁵⁷⁰
 30 oct. 1726 – [1731] (R4)
 503 Johann Sigmund Postinger⁵⁷¹
 11 iul. 1731 – [1733] (R4)
 504 Albert Maximilianus Holtzhausen⁵⁷²
 29 ian. 1733 – [1736] (R4)
 513 Joseph Anton Schlegelhoff⁵⁷³
 29 nov. 1736 – [13 apr. 1739] (R4)
 514 Johann Franz Miccara (Miccara)⁵⁷⁴
 [1739] – rez. 14 aug. 1741
523 Carl Wilhelm (Wilhelm Carl) Jockisch⁵⁷⁵
 21 aug. 1741 – [1754]
524 Gottfried Falcke⁵⁷⁶

1710 (pogrzeb – syn), 24 iun. 1711 (informacja o śmierci, 49 lat) / **F** s.p. 27 apr. 1707, 24 iun. 1711 (pochowany u Franciszkanów; Joannes Erstenberg vir 49, Eques Romani Imperii, senator hujus urbis) / **Wahrendorff** 220–221:27 apr. 1707.

⁵⁷⁰ **A182** tyt. od 14 mar. 1714 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A418** s.p. 13 sep. 1719 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 279:1720, 1325:1725 / **AJ** s.p. 1 mai. 1714 (pogrzeb – syn Franz Christoph Caietan) / **F** s.p. 10 apr. 1714 / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 292–5:1724.

⁵⁷¹ **A183** tyt. 1727, 89:19 mai. 1727 / **A283** 1: syndyk Joh. Sigmund Postinger mianowany na wolne ostatnie miejsce w radzie, instalacja 30 oct. 1726 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **B436** 279:1726 / **C14** s.p. 4 sep. 1730.

⁵⁷² **A284** 1–2:1731 na ostatnie miejsce w radzie zatwierdzony przez cesarza Albert Maximilian Holtzhausen, instalacja – 11 iul., 7:1731 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **B436** 279:1731.

⁵⁷³ **A4** 59:29 ian. 1733 (instalacja) / **A283** 363:29 ian. 1733 (instalacja) / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **B436** 279:1733.

⁵⁷⁴ **A285** 192–3:16 nov. 1736 (syndyk Joh. Franz Miccara mianowany na ostatnie miejsce w radzie, pismo dotarło do Legnicy 29 nov. 1736), 230–234:3–13 iul. 1737 / **A287** s.p. 30 ian. 1737 do 11 mar. 1739 / **A288** 5:24 nov. 1738 do 68:13 apr. 1739 / **A334** 96:20 mar. 1738 do 113:26 mar. 1739 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **B436** 279:1737.

⁵⁷⁵ **A334** 124:1740 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **B436** 279:1739, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 iul. 1741.

⁵⁷⁶ **B436** 2:1749, 279:21 aug. 1741, 1326:21 aug. 1741, dec. 1741, ian. 1742, 1327:1751, 1754.

7. RAJCY NADLICZBOWI
(Supernumerarius)

24 mai. 1703 – ?

525 Joseph Pol⁵⁷⁷

16 nov. 1736 – [1739] (R6)

523 Wilhelm Carl Jockisch⁵⁷⁸

1739 – rez. 14 aug. 1741

526 Ignaz Rosenberger⁵⁷⁹

[dec. 1741 – 1754]

527 (Gottfried) Daniel Schwebel, supernumerarius cum voto et succedenti⁵⁸⁰

⁵⁷⁷ **A4** 161:24 mai. 1703 Józef Pol, supernumerariusz rekomendowany przez biskupa wrocławskiego złożył przysięgę in curia i został wprowadzony do Rady / **Kraffert** III 32.

⁵⁷⁸ **A285** 192–3:16 nov. 1736 (mianowanie) / **A288** s.p. 12 nov. 1738 (ponowna? instalacja na polecenie cesarza) / **B436** 282:1738 / **C85** 5:16 sep. 1737 / **Kraffert** III 32.

⁵⁷⁹ **B436** 282:1739, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 iul. 1741.

⁵⁸⁰ **B436** 2:1749, 282:1741, 1326:dec. 1741, ian. 1742, 1327: 1751 (senator) 1754 (senator)

SPIS ŁAWNIKÓW Z XVII I XVIII W.

MISTRZOWIE ŁAWNICZY

- 1600 – 1605
437 Balthasar Fierling
- 1606 – 1610
457 Georg Schubartt
- 1611 – 1622
465 Caspar Lincke
- 1622 – 1626
527 Hans (Johannes) Mordebier
- 1627
528 Sebastian Gebhart
- 1628 – 1629
494 Michael Hene
- 1629 – 1632
529 Adam Neuman
- 1632 – 1638
496 Tobias Günther
- 1638 – 1671
530 Caspar Hallgans
- 1672 – 1697
530 Andreas Mordebier
- 1698 – 1702
531 Gottfried Baudiss
- 1702 – 1742
532 Johann Friedrich Kobisch

- [9 mar. 1600] – p. 2 aug. 1605 (†)
 437 Balthasar (Baltzer, Balczer) Fierling (Firling), zm. p. 2 aug. 1605,
 scheppenmeister⁵⁸¹
- [9 mar. 1600 – 8 sep. 1605]
 454 Michael Leuschner⁵⁸²
- [4 feb. 1600 – 15 oct. 1610] (R5)
 457 Georg Schubartt (Schubarth, Schubhartt)⁵⁸³
 od [14 mar. 1606] scheppenmeister
- [9 mar. 1600] – rez. 9 nov. 1622
 465 Caspar Lincke (Liencke), zm. p. 28 mai. 1623⁵⁸⁵
 od [23 iun. 1611] scheppenmeister

⁵⁸¹ **A167** 7:6 feb. 1603 do 119: 8 sep. 1605 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 126:9 iun. 1605 / **A442** 97:9 mar. 1600 do 316:8 sep. 1605 / **A462** 55:22 mar. 1600 do 127:19 aug. 1601 / **A463** 9:4 mai. 1600 do s.p. 18 iul. 1601 / **A868** s.p. 16 ian. 1602 / **A869** s.p. 14 ian. 1603 / **A870** s.p. 27 ian. 1604 / **PP3** 900:2 aug. 1605 (pogrzeb – Balczer Firlingk der schoepenmeister) / **PP5** 817:30 dec. 1615 (pogrzeb Marty wdowy po B. Firlingu).

⁵⁸² **A167** 7:6 feb. 1603 do 119: 8 sep. 1605 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 126:9 iun. 1605 / **A442** 97:9 mar. 1600 do 316:8 sep. 1605.

⁵⁸³ **A167** 7:6 feb. 1603 do 325:1610 / **A168** 129:14 mar. 1606 do 204:22 ian. 1608 / **A169** 11:10 feb. 1609 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 170:15 oct. 1609 / **A397** 159:1606 do 735:15 oct. 1610 / **A442** 97:9 mar. 1600 do 366:18 ian. 1607 / **A462** 81:s.d. 1600 do 163:1 mai. 1604 / **A463** s.p. 18 apr. 1601 do 1 oct. 1601 / **A464** 89:15 iul. 1610 do 92:4 sep. 1610 / **A866** s.p. 4 feb. 1600 / **A867** s.p. 21 feb. 1601 / **A868** s.p. 16 ian. 1602 / **A869** s.p. 14 ian. 1603 / **A870** s.p. 27 ian. 1604 / **R3** nr 755b:31 aug. 1606.

⁵⁸⁴ **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617 / **A167** 7:6 feb. 1603 do 325:1610 / **A168** 129:14 mar. 1606 / **A170** 52:29 apr. 1617, 105:9 nov. 1622 (rezygnacja) / **A392** 44:7 apr. 1601 do 244:2 mar. 1617 (od 175:23 feb. 1612 sm) / **A397** 1:1606 do 735:15 oct. 1610 / **A420** 185–188:20 mar. 1623 (testament) / **A442** 97:9 mar. 1600 do 366:18 ian. 1607 / **A443** 1611 (sm) / **A462** 58:4 mai. 1600 do 169:9 iun. 1604 / **A463** 9:4 mai 1600 do s.p. 18 iul. 1601 / **A464** 86:14 iun. 1610 do 127:29 apr. 1613 (od 98:23 iun. 1611 scheppenmeister) / **A465** s.p. 28 apr. 1612 do 30 apr. 1613 / **A466** s.p. 14 ian. 1616 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 (sm) / **M3** 93:9 sep. 1622 / **M95** 179:24 mar. 1619 (pogrzeb – żona, u św. Jana), 388:28 mai. 1623 (Caspar Lincke gewesen Schoepenmeister, zm. we Wrocławiu) / **PP6** 811:25 aug. 1623 (pogrzeb Kaspra syna zm. Kaspra Lincke mistrza ławniczego) / **R3** nr 755b:31 aug. 1606.

- [4 feb. 1600] – p. 13 feb. 1618 (†)
 467 Christoff Schreiber, zm. p. 13 feb. 1618⁵⁸⁵
- [4 feb. 1600] – p. 3 sep. 1610 (†)
 468 Michael Weintritt (Weinrid, Weintridt, Weinriet), zm. p. 3 sep. 1610⁵⁸⁶
- [29 iul. 1600 – 23 apr. 1613]
 533 Christoff Elssner (Olsner, Olssner, Oelssner)⁵⁸⁷
- [20 iun. 1601] (R)
 450 Hans Fliegner⁵⁸⁸

⁵⁸⁵ **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617 / **A167** 7:6 feb. 1603 do 325:1610 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 244:2 mar. 1617 / **A397** 159:1606 do 650:2 apr. 1610 / **A422** 1:21 apr. 1614 do 88:5 dec. 1617 / **A442** 97:9 mar. 1600 do 366:18 ian. 1607 / **A443** 77:1612 do 366:1614 / **A462** 55:22 mar. 1600 do 100:18 iul. 1601 / **A463** 9:4 mai. 1600 do s.p. 18 iul. 1601 / **A464** 36:20 mai. 1607 do 133:25 mai. 1613 / **A465** 15:7 feb. 1611 do s.p. 30 apr. 1613 / **A466** s.p. 19 apr. 1616, 6 iun. 1616 / **A866** s.p. 4 feb. 1600 / **A867** 21 feb. 1601 / **A868** 16 ian. 1602 / **A869** s.p. 14 ian. 1603 / **A870** s.p. 27 ian. 1604 / **M95** 116:13 feb. 1618 (pogrzeb - Christof Schreiber senior auf der Burggassen, auch dieser Kirchen kirchenvater) / **R3** nr 755b:31 aug. 1606.

⁵⁸⁶ **A167** 7:6 feb. 1603 do 325:1610 / **A168** 129:14 mar. 1606 / **A169** 11:10 feb. 1609 / **A392** 44:7 apr. 1601 do 170:15 oct. 1609 / **A397** 159:1606 do 657:21 apr. 1610 (716:2 oct. 1610 inwentarz posm.) / **A442** 97:9 mar. 1600 do 366:18 ian. 1607 / **A462** 55:22 mar. 1600 do 169:9 iun. 1604 / **A463** 9:4 mai. 1600 do s.p. 18 apr. 1601 / **A464** 1:27 dec. 1606 do 84:26 apr. 1610 / **A866** s.p. 4 feb. 1600 / **A867** 21 feb. 1601 / **A868** 16 ian. 1602 / **A869** s.p. 14 ian. 1603 / **A870** s.p. 27 ian. 1604 / **R3** nr 755b:31 aug. 1606 / **PP5** 644:20 ian. 1609 (pogrzeb dziecka) 682:3 sep. 1610 (pogrzeb – Michael Weintriedt, gewesener Stadtschoeppe und Kastenherr).

⁵⁸⁷ **A167** 7:6 feb. 1603 do 325:1610 / **A187** 42:14 sep. 1609 / **A392** 72:6 nov. 1603 do 203:10 oct. 1613 / **A397** 1:1606 do 735:15 oct. 1610 / **A442** 154:12 apr. 1601 do 366:18 ian. 1607 / **A443** 77:1612 do 315:1613 / **A462** 80:29 iul. 1600 do 163:1 mai. 1604 / **A463** s.p. 18 iul. 1601 do 1 oct. 1601 / **A464** 1:27 dec. 1606 do 127:23 apr. 1613 / **A465** 15:7 feb. 1611 do s.p. 23 apr. 1613 / **R3** nr 755b:31 aug. 1606 / **PP5** 672:17 mar. 1610 (pogrzeb – syn Jerzy).

⁵⁸⁸ **A462** 97:20 iun. 1601.

[14 mar. 1606] – p. 12 apr. 1626 (†)
 527 Hans (Johannes) Mordebier, zm. p. 12 apr. 1626 we Wiedniu⁵⁸⁹
 od [1622] scheppenmeister

[31 aug. 1606] – p. 20 mar. 1611 (†)
 534 **Laurentius (Lorenz, Lorentz) Heinrich (Hennerich)**, zm. p.
 20 mar. 1611⁵⁹⁰

[12 nov. 1610 – 28 apr. 1612] (R)
 474 Caspar Gebbart (Gebharth, Gebbartt, Gebhart)⁵⁹¹

[-- nov. 1610] – 10 nov. 1622 (R)
 493 Hans Weigel (Weygel, Weygell)⁵⁹²

[21 iun. 1612 – 24 iul. 1616]
 535 **Paul Hoffmann**, zm. p. 1618⁵⁹³

⁵⁸⁹ **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617, 18:22 nov. 1622 (Schoepfenmeister, Viennae moritur Anno 1626) / **A167** 138:31 aug. 1607 do 325:1610 / **A168** 129:14 mar. 1606 / **A392** 156:18 iul. 1609 do 267:4 sep. 1625 (sm od 253:7 dec. 1623) / **A397** 1:1606 do 735:15 oct. 1610 / **A401** s.p. 1623 (sm) 43:30 mai. 57:11 sep. 1625 / **A406** 172:s.d. 1622 (sm) / **A422** s.p. 2:31 mai. 1614 do 166:2 feb. 1622 / **A442** 329:13 apr. 1606 do 366:18 ian. 1607 / **A443** 77:1612 – 315:1613 / **A464** 91:12 aug. 1610 do 118:13 nov. 1612 / **A465** s.p. 3 oct. 1611 do 13 nov. 1612 / **A466** s.p. 13 iun. 1616 do 17 mar. 1620 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618 / **M95** 527:12 apr. 1626 (Hans Mordebuehr schoepfenmeister zu Wien in Osterreich gestorben und gedachten tag aussgeleuet worden) / **PP5** 798:4 iun. 1615 (pogrzeb – córka Urszula) / **R3** nr 755b:31 aug. 1606.

⁵⁹⁰ **A167** 187:7 aug. 1607 do 325:1610 / **A392** 156:18 iul. 1609 do 170:15 oct. 1609 / **A397** 1:1606 do 735:15 oct. 1610 / **A442** 366:18 ian. 1607 / **A464** 23:27 mar. 1607 do 89:15 iul. 1610 / **R3** nr 755b:31 aug. 1606 / **PP5** 693:13 feb. 1611 (pogrzeb – syn Jerzy), 696:20 mar. 1611 (pogrzeb - Lorenz Heinrich, Schoeppe).

⁵⁹¹ **A392** 175:23 feb. 1612 / **A397** 743:12 nov. 764:14 dec. 1610 / **A443** 1611–1612 / **A464** 95:7 apr. 1611 do 111:28 apr. 1612 / **A465** s.p. 5 aug. 1611 do 28 apr. 1612.

⁵⁹² **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617, 17:10 nov. 1622 (mianowany wójtem) / **A392** 175:23 feb. 1612 do 244:2 mar. 1617 / **A397** 750:nov.1610 / **A422** 1:12 mar. 1614 do 193:17 sep. 1622 / **A443** do 366:iun. 1614 / **A463** s.p. 5 apr. 1622 / **A464** 98:23 iun. 1611 do 133:25 mai. 1613 / **A465** s.p. 22 oct. 1611 do 29 apr. 1613 / **A466** s.p. 18 iun. 1616 do 10 mar. 1622 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618.

⁵⁹³ **A137** 1:17 feb. 1616 / **A392** 184, 190:24 ian. 1613 do 203:10 oct.1613 / **A422** 1:12 mar. 1614 do 50:24 iul. 1616 / **A443** 109:21 iun. 1612 do 366:1614 / **A464** 118:13 nov. 1612

[13 iul. 1612] – 1625 (†)

536 Caspar Schmidt (Schmide)⁵⁹⁴

[12 nov. 1614 – 10 mar. 1622]⁵⁹⁵

[7 dec. 1623 – 4 sep. 1625]⁵⁹⁶

537 Melchior Marschky (Marschke, Marschki), zm. p. 19 mar. 1651

[7 apr. 1617 – 6 sep. 1628]

538 Bernhardt (Berndt, Bernt) Diettrich (Dietrich, Dittrich, Ditrich), zm. p. 3 mai. 1632⁵⁹⁷

15 mar. 1618 – [3 sep. 1622] (R6)

516 Hans Wittig⁵⁹⁸

/ **A465** s.p. 13 nov. 1612 do 21 iun. 1613 / **A466** s.p. 6 iun. 1616 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **M95** 123:1 apr. 1618 (pogrzeb wdowy po Paulu Hoffmanie, u św. Piotra i Pawła).

⁵⁹⁴ **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617, 18:22 nov. 1622 (mortuus 1625) / **A392** 184, 190:24 ian. 1613 do 261:3 oct. 1624 / **A401** 5:21 nov. 1623 do 35:29 oct. 1624 / **A421** 15 sep. 1622 / **A422** 1:21 apr. 1614 do 191:8 aug. 1623 / **A443** 114:13 iul. 1612 do 366:1614 / **A463** s.p. 5 apr. 1622 / **A464** 114:2 oct. 1612 do 133:25 mai. 1613 / **A465** s.p. 25 sep. 1612 do 21 iun. 1613 / **A466** s.p. 25 iun. 1615 do 10 mar. 1622 / **A871** s.p. 6 feb. 1614 / **A872** s.p. 25 ian. 1617 / **A879** s.p. 1 feb. 1618.

⁵⁹⁵ **A392** 211:13 oct. 1616 do 244:2 mar. 1617 / **A422** 11:12 nov. 1614 do 161:27 sep. 1621 / **A466** s.p. 25 iun. 1615 do 10 mar. 1622.

⁵⁹⁶ **A137** 1:17 feb. 1616, 5:1617, 18:22 nov. 1622 / **A392** 253:22 nov. 1623 do 267:4 sep. 1625 / **A401** s.p. 1624 (nowa nominacja) 7:9 ian. 1624 / **A402** 12:21 iun. 1624 do 36:29 mai. 1625 / **M95** 403:1 oct. 1623 (pogrzeb żony Melchera Marszkes), 505:13 dec. 1625 (pogrzeb syna), 710:9 sep. 1629 (pogrzeb dziecka) / **M96** 106:23 aug. 1633 (pogrzeb dziecka) / **M97** 39:19 mar. 1651 (pogrzeb – Melchior Marschke, 88 lat).

⁵⁹⁷ **A137** 5:1617, 18:22 nov. 1622, 32:1628 po 6 sep. / **A392** 253:7 dec. 1623 do 279:14 oct. 1627 / **A401** 1:18 oct. 1623 do 112:11 ian. 1628 / **A421** 15 sep. 1622 / **A422** 76:7 apr. 1617 do 190:25 iul. 1623 / **A466** s.p. 15 ian. 1619 do 23 ian. 1620 / **M95** 325:3 feb. 1622 (pogrzeb córki, u św. Piotra i Pawła) / **PP6** 987:3 mai. 1632 (Bernhard Ditterich gewesene Stadtschöffe und Almosen Verwalter in diese kirche begraben worden).

⁵⁹⁸ **A137** 9:15 mar. 1618 (mianowanie i przysięga) / **A422** 93:21 mar. 1618 do 172:3 sep. 1622 / **A466** s.p. 12 dec. 1619 do 10 mar. 1622 / **M95** 200:18 aug. 1619 (pogrzeb syna).

[15 sep. 1622 – 26 aug. 1632 (†)
529 Adam Neuman (Neumann), zm. 26 aug. 1632⁵⁹⁹
od 25 aug. 1629 schoeppenmeister

[15 sep. 1622] – 26 ian. 1638 (R)
496 Tobias Günther⁶⁰⁰
Od 7 sep. 1632 schoeppenmeister

22 nov. 1622 – p. 12 nov. 1626 (†)
539 Jeremias Erckenberg (Erckenberger, Erstenberg), zm. p. 12 nov.
1626⁶⁰¹

26 iun. 1625 – p. 18 sep. 1631 (†)
540 Melchior Neumart, zm. p. 18 sep. 1631⁶⁰²

⁵⁹⁹ **A137** 18:22 nov. 1622, 32:1628 po 6 sep., 36:25 aug. 1629 (mianowany mistrzem ławniczym), 42:1632 po 19 iul. / **A170** 181:7 iun.1623 / **A392** 253:7 dec. 1623 do 279:14 oct. 1627 / **A401** 1:18 oct. 1623 do 203:15 apr. 1632 (od 169:18 iul. 1630 schoeppenmeister) / **A402** 118:2 oct. 1628 (hoff und stadtschoeppe) / **A421** 15 sep. 1622 / **A422** 178:3 ian. 1623 do 192:25 aug. 1625 / **A468** 9:8 dec. 1631 / **M96** 39:29 aug. 1632 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła, schöppenmeister, Hoff und Stadtschöppe) / **PP6** 993:29 aug. 1632 (Adam Neuman Schöffmeister und Weysenherr in diese kirche mit einer Leichpredigt zur erden bestattet worden) / **Mende** 343 i **Wahrendorff** 385 (Adam Neumann, Schoeppenmeister in Liegnitz, ur. 1592 Liegnitz, zm. 26 aug. 1637! Liegnitz).

⁶⁰⁰ **A137** 18:22 nov. 1622, 32:1628 po 6 sep., 42:1632 po 19 iul., 42:7 sep. 1632 mianowany mistrzem ławniczym) 55:16 feb. 1636, 68:26 ian. 1638 (wybór do rady) / **A170** 181:7 iun.1623 / **A229** 10:9 ian. 1636 (sm) / **A392** 253:7 dec. 1623 do 279:14 oct. 1627 / **A401** 1:18 oct. 1623 do 308:11 dec. 1637 (od 210:15 sep. 1632 schoeppenmeister) / **A402** 109:23 dec. 1627 / **A403** 111:26 aug. 1634 do 483:28 oct. 1636 (sm) / **A421** s.p. 15 sep. 1622 / **A422** 177–186:31 dec. 1622 do 20 feb. 1625 / **A423** 3:7 iul. 1633 (sm) / **A468** 1:3 dec. 1631 do 100:15 ian. 1637 (od 70:14 mar. 1633 sm) / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 (sm) / **C8** 16–25:26 ian. 1638 (wybór do rady).

⁶⁰¹ **A137** 18:22 nov. 1622 (mianowanie?) / **A392** 253:7 dec. 1623 do 270:23 iul. 1626 / **A401** 1:18 oct. 1623 do 68: 7 mai. 1626 / **A402** 57:29 nov. 1625 / **A422** 181:1 feb. 1623 do 191:8 aug. 1623 / **M95** 559:12 nov. 1626 (pogrzeb) / **PP6** 885:12 nov. 1626 (pogrzeb).

⁶⁰² **A137** 18:juravit 26 iun. 1625, 32:1628 po 6 sep. / **A392** 270:23 iul. 1626 do 279:14 oct. 1627 / **A401** 50:17 iul. 1625 do 188:19 iul. 1631 / **A402** 121:17 ian. 1629 do 177:30 ian. 1631 / **A422** 192:25 aug. 1625 / **M95** 862:18–19 sep. 1631 (pogrzeb) / **M95** 862:18

- 8 oct. 1626 – [14 oct. 1627] (Sy)
541 Sebastian Gebhart⁶⁰³
 [14 oct. 1627] schoeppenmeister
- 8 oct. 1626 – 19 iul. 1632 (R6)
 517 Daniel Hertwig (Hardtwig, Härdtwig)⁶⁰⁴
- 8 oct. 1626 – p. 28 nov. 1634 (†)
542 Zacharias Junge (Jung, Junger), zm. p. 28 nov. 1634⁶⁰⁵
- 4 nov. 1628 – 25 aug. 1629 (Sy)
 494 Michael Hene, schoeppenmeister⁶⁰⁶
- 30 apr. 1631 – 26 ian. 1638 (R6)
 519 Balthasar (Balczer) Schaffe (Schaff, Scharffe, Schaffen)⁶⁰⁸
 [17 feb. 1637] scabinorum senior

sep. 1631 (pogrzeb – Melcher Neumardt, gewes. Stadtschoeppe) / **PP6** 971:19 sep. 1631 (pogrzeb).

⁶⁰³ **A137** 18:22 nov. 1622 (skreślony) 25: 8 oct. 1626 (mianowanie i przysięga) / **A392** 279:14 oct. 1627.

⁶⁰⁴ **A137** 25: 8 oct. 1626 (mianowanie i przysięga), 32:1628 po 6 sep. / **A392** 279:14 oct. 1627 / **A401** 86:4 ian. 1627 do 207:19 iul. 1632 / **A402** 148:15 ian. 1630 do 181:29 apr. 1631 / **A468** 1:3 dec. 1631 do 40:22 oct. 1632.

⁶⁰⁵ **A137** 25: 8 oct. 1626 (mianowanie i przysięga), 32:1628 po 6 sep., 42:1632 po 19 iul. / **A392** 279:14 oct. 1627 / **A401** 86:4 ian. 1627 do 234:24 mar. 1634 / **A403** 120:27 sep. 1634 do 271:15 mai. 1635 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A467** s.p. 27 ian. 1633 / **A468** 9:8 dec. 1631 do 78:17 sep. 1633 / **M95** 731:5 dec. 1629 (pogrzeb żony Marty) / **M96** 217:28 nov. 1634 (pogrzeb).

⁶⁰⁶ **A137** 32: 4 nov. 1628 (mianowany mistrzem ławniczym, składa przysięgę), 36:25 aug. 1629 (Adam Neumann zostaje mistrzem ławniczym).

⁶⁰⁷ **A137** 39:30 apr. 1631 (mianowanie i przysięga) 42:1632 po 19 iul., 55:16 feb. 1636, 68:26 ian. 1638 (wybór do rady) / **A229** 10:9 ian. 1636 / **A401** 184:3 mai. 1631 do 304:9 dec. 1637 / **A403** 66:17 mai 1634 do 517:4 sep. 1637 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A467** s.p. 26 ian. 1633 / **A468** 1:3 dec. 1631 do 115:4 iul. 1637 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **C8** 16–25:26 ian. 1638 (wybór do rady) / **M96** 137:4 oct. 1633 (pogrzeb żony).

- 4 oct. 1631 – p. 13 oct. 1633 (†)
542 Christoff Reussner, zm. p. 13 oct. 1633⁶⁰⁸
- 9 iul. 1632 – [2 sep. 1633] (†)
543 Christoff Erckenberger (Erckenberg), zm. p. 7 oct. 1633⁶⁰⁹
- 18 sep. 1632 – p. 30 nov. 1632 (†)
544 mgr Andreas Baudis (Baudisius), zm. p. 30 nov. 1632⁶¹⁰
- 18 sep. 1632 – 15 aug. 1634 (R6)
 518 Israel Paul⁶¹¹
- 7 oct. 1633 – p. 8 mai. 1637 (†)
545 George Süsse (Süssen, Susse, Süss), zm. p. 8 mai. 1637⁶¹²

⁶⁰⁸ **A137** 40:4 oct. 1631 (mianowanie i przysięga) 42:1632 po 19 iul. / **A401** 194:24 oct. 1631 do 226:5 aug. 1633 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A467** s.p. 7 ian. do 11 feb. 1633 / **A468** 1:3 dec. 1631 do 75:8 mai. 1633 / **M96** 144:13 oct. 1633 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła).

⁶⁰⁹ **A137** 40:9 iul. 1632 (mianowanie i przysięga) 42:1632 po 19 iul. / **A222** 305:7 oct. 1633 (po śmierci ławnika Erckenberga rada wybiera jego następcę) / **A401** 207:19 iul. 1632 do 223:11 mai. 1633 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A467** s.p. 11 feb. 1633 / **A468** 40:22 oct. 1632 do 75:8 mai. 1633 / **M96** 112:31 aug. 1633 (pogrzeb córki) 115:2 sep. 1633 (pogrzeb syna).

⁶¹⁰ **A137** 42:18 sep. 1632 (przysięga) / **A401** 213:1 oct. 215:1 nov. 1632 / **A468** 40:22 oct. 1632 / **M96** 51:30 nov. 1632 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła – m. Andreas Baudis fuerstl. Bibliothecarius und geschw. Land und Stadtschoeppe) / **PP6** 998:30 nov. 1632 (m. Andreas Baudiss, fürstl. Bibliothecarius, Hoff und Stadt Schoeffe bei dieser Kkirchen mit einer Leichpredigt begraben worden).

⁶¹¹ **A137** 42:18 sep. 1632 (przysięga), 51:15 aug. 1634 (wybór do rady) / **A401** 213:1 oct. 1632 do 230:31 iul. 1634 / **A402** 236:5 ian. 1634 / **A423** 3:7 iul. 1633 / **A467** s.p. 7 ian. do 11 feb. 1633 / **A468** 40:22 oct. 1632 do 70:14 mar. 1633 / **C8** 14:15 aug. 1634 (wybór do rady).

⁶¹² **A137** 47:7 oct. 1633 (mianowanie) 55:16 feb. 1636 (w składzie ławy, z dopiskiem: beate obiit) / **A222** 305:7 oct. 1633 (mianowanie) / **A401** 230:3 nov. 1633 do 300:6 apr. 1637 / **A403** 69:15 iun. 1634 do 510:24 mar. 1637 / **A468** 78:17 sep. 1633, 89:10 dec. 1635 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **M96** 270:8 mai. 1637 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła – scheppe und spittalherr zur st. Niclas) / **PP7** 630:8 mai. 1637 (pogrzeb).

7 oct. 1633 – [21 mai. 1671]

- 530 Caspar Hallgans (Heyllgas), zm. p. 22 aug. 1677⁶¹³
od 8 mar. 1638 scheppenmeister / scabinorum magister

19 oct. 1633 – p. 2 aug. 1647 (†)

- 546 **Samuel Kirchner auf Palewicz und Johnsdorff**, zm. p. 2 aug. 1647⁶¹⁴

⁶¹³ **A137** 47:7 oct. 1633 (mianowanie), 55:16 feb. 1636, 69:8 mar. 1638 (mianowanie mistrzem ławniczym, przysięga) 69:1 iun. 1638, 121:21 oct. 1642, 130:1656 / **A170** 332:24 mar. 1638 (potwierdzenie mianowania na mistrza ławniczego) / **A171** 124–5:iul. 1650 / **A172** 47:8 apr. 1655 do 78:13 mai. 1655 / **A173** 39:12 aug. 1659 do 101–102:1661 / **A196** 62:5 iun. 1653 do 177:4 apr. 1654 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A209** tyt. 1671 / **A222** 305:7 oct. 1633 (mianowanie) / **A234** s.p.:feb. 1638 / **A255** 251:22 mai. 1655 / **A256** 63:30 oct. 1655 do 388:1 iul. 1658 / **A261** s.p. 12 aug. 1659 / **A264** 17:2 iul. 1661 do 224:7 sep. 1663 / **A265** 182: sep. 1663 / **A267** 254:18 mar. 1669 / **A301** 5–6:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A392** 301:1–3 dec. 1644 do 345:9 mai. 1647 / **A401** s.p. (nominacja 1633), 235: 1 apr. 1634 do 489:19 iun. 1655 / **A402** 302:6 mar. 1652 / **A403** 69:15 iun. 1634 do 759:1 oct. 1646 (od 583:28 iun. 1638 scheppenmeister) / **A405** 20:31 oct. 1641 do 673:1-3 mar. 1657 / **A406** 47:1 dec. 1644 do 300:18 nov. 1655 / **A407** 1:20 mar. 1654 do 121:11 oct. 1669 / **A408** s.p. 25 ian., 3 feb. 1656 / **A409** 3:9 ian. 1656 do 157:10 nov. 1667 / **A410** 57:2 apr. 1660 do 126:25 oct. 1668 / **A419** s.p. 28 sep. 1666 / **A422** 195:27 dec. 1637 do 336:22 mai. 1669 / **A423** 83:29 oct. 1652 do 171:22 ian. 1671 / **A468** 89:10 dec. 1635 do 500:28 sep. 1662 (od 148:31 ian. 1641 sm) / **A469** s.p. 6 iul. 1663 do 19 feb. 1665 / **A891** i **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** s.p. 19 mar. 1652 / **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **M96** 163:12 nov. 1633 (pogrzeb – syn Gottfridt), 249:13 apr. 1636 (pogrzeb córki), 291:14 mar. 1638 (pogrzeb syna), 491:25 oct. 1646 (pogrzeb syna) / **M97** 128:15 dec. 1656 (pogrzeb – syn Joh. Casper) / **M98** 146:22 aug. 1677 (pogrzeb – Caspar Hallgans, gewesener scheppenmeister, 87 lat) / **PP7** 701:24 oct. 1646 (pogrzeb – syn Gottfridt), 727:2 feb. 1653 (pogrzeb – syn Ehrenfriedt), 755:10 aug. 1661 (pogrzeb – syn Gottlieb), 873:22 aug. 1677 (pogrzeb – Caspar Hallgans, alter bedinnter scheppenmeister, 87 lat) / **Wahrendorff** 473 (zmarł w wieku 87 lat).

⁶¹⁴ **A137** 47 19 oct. 1633 (mianowanie) 55:16 feb. 1636, 69:8 mar. 1638, 69:1 iun. 1638, 121:21 oct. 1642 / **A170** 332:24 mar. 1638 (ponowne mianowanie?) / **A222** 308:19 oct. 1633 (potwierdzenie mianowania) / **A229** 10:9 ian. 1636 / **A243** 36:23 feb. 1645 do 40:15 mar. 1645 / **A392** 301:1–3 dec. 1644 do 337:28 mar. 1647 / **A401** 232: 1 feb. 1634 do 403:21 nov. 1643 / **A403** 31:21 apr. 1634 do 791:26/27 iul. 1641 / **A405** 89:6 mar. 1643 do 436–463:27 aug. 1647 (inwentarz pośmiertny) / **A406** 47:1 dec. 1644 do

- 10 ian. 1636 – 26 ian. 1638 (R4)
 509 Heinrich Bachman⁶¹⁵
- 10 ian. 1636 – 6 iul. 1639 (†)
 547 Thobias Francke, zm. 6 iul. 1639⁶¹⁶
- 5 iun. 1636 – [5 nov. 1639]
 548 Martin Gäbel (Göbel, Goebel)⁶¹⁷
- [8 mar. 1638 – 30 apr. 1638]
 549 Nicolaus Ludewige (Ludwig)⁶¹⁸

68:18 oct. 1645 / **A422** 202:19 iul. 1640 do 243:11 iul. 1647 / **A467** s.p. 23 feb. 1645 / **A468** 86:30 sep. 1635 do 204:7 mar. 1647 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A891** s.p. 11 feb. 1640 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A884** i **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **M96** 314:9 mar. 1639 (pogrzeb syna), 322:7 aug. 1639 (pogrzeb córki), 505:2 aug. 1647 (pogrzeb u św. Piotra i Pawła – Samuel Kirchner der Stadt hauptman) / **PP6** 1028:20 nov. 1633 (pogrzeb – żona Hedwigis Hoffmanin) / **PP7** 642:9 mar. 1639 (pogrzeb – syn Samuel), 695:9 iun. 1645 (pogrzeb – żona Rosina), 698:18 mai. 1646 (pogrzeb – synek Samuel), 707:2 aug. 1647 (pogrzeb ławnika) / **Mende** 245 i **Wahrendorff** 385/386 (Samuel Kirchner auf Pahlowitz und Johnsorf, Hauptmann der Stadt Liegnitz / capitaneus bellicus, ur. 1591, zm. 27 iun. 1648 Liegnitz).

⁶¹⁵ **A137** 55:16 feb. 1636 (ławnik i kantor) 68:26 ian. 1638 (wybór do rady) / **A170** 251:16 feb. 1636 (potwierdzenie wyboru) / **A229** 10:10 ian. 1636 (wybór 2 nowych ławników) / **A401** 286:1 aug. do 308:11 dec. 1636 / **A403** 514:11 iun. 1637 / **A468** 91:18 feb. 1636 do 115:4 iul. 1637 / **C8** 16-25:26 ian. 1638 (wybór do rady).

⁶¹⁶ **A137** 55:16 feb. 1636, 69:1 iun. 1638 (zm. 6 iul. 1639) / **A229** 10:10 ian. 1636 (wybór 2 nowych ławników) / **A234** s.p. feb. 1638 / **A401** 275:7 mar. 1636 do 335:11 iun. 1639 / **A403** 379:21 feb. 1636 do 584:8 iul. 1638 / **A468** 92:18 mar. 1636 do 115:4 iul. 1637 / **PP7** 691:7 sep. 1644 (pogrzeb – wdowa Sabina Neisserin), 713:24 ian. 1649 (pogrzeb – córka Hedwig).

⁶¹⁷ **A137** 64:5 iun. [1636?] ad scabinatum electus, 69:5 iun. 1637 (zostaje ławnikiem), 69:1 iun. 1638 / **A234** s.p. feb. 1638 / **A401** 310:21 apr. 1637 do 341:5 nov. 1639 / **A403** 516:9 iul. 1639 do 637:15 oct. 1639 / **A422** 195:27 dec. 1637 do 221:24 mai. 1639 / **A468** 108:10 iun. 1637 do 132:16 iul. 1639.

⁶¹⁸ **A137** 69:8 mar. 1638 / **A170** 332:24 mar. 1638 (zatwierdzenie na urzędzie) / **A401** 310:21 apr. 1638, 312:22 apr. 1638 / **A403** 563:12 apr. 1638 do 573:30 apr. 1638 / **A466** 117:26 mar. 1638.

1 iun. 1638 – p. 1 mai. 1667 (†)

550 Andreas Heintze (Heinz), zm. p. 8 mai. 1667⁶¹⁹

1 iun. 1638 – p. 19 ian. 1645 (†)

551 Christian Krumbhorn (Kromphorn, Krombhorn), zm. p. 19 ian. 1645⁶²⁰

1 iun. 1638 – p. 17 feb. 1650 (†)

552 Paul Hoffman⁶²¹

⁶¹⁹ **A137** 69:1 iun. 1638 (przysięga) 121:21 oct. 1642, 130:1656 / **A172** 17:6 feb. 1655 do 89:26 mai. 1656 / **A173** 39:12 aug. 1659 do 101–102:1661 / **A196** 62:5 iun. 1653 do 177:1654 / **A208** tyt: 1651, 1652 / **A241** 59:22 mai. 1643 do 97:1 sep. 1643 / **A243** 40:15 mar. 1645 / **A245** 17:25 feb. 1647 / **A251** 248:5 iun. 1653 / **A254** 56:23 iul. 1654 / **A255** 189: 6 mar. 1655 / **A256** 64: 8 nov. 1655 do 388:1 iul. 1658 / **A258** 2:7 ian. 1656 / **A261** s.p. 16 ian. 1659 do 12 aug. 1659 / **A264** 224:7 sep. 1663 do 248:8 dec. 1663 / **A265** 31:16 mar. 1662 do 182: sep. 1663 / **A301** 5–6:29 iul. 1665 do 25–26:26 aug. 1665 / **A392** 301:1–3 dec. 1644 do 345:9 mai. 1647 / **A401** 318–359:11 iun. 1638 do 704:8 mar. 1657 / **A403** 596:26 nov. 1638 do 791:26/27 iul. 1641 / **A404** 263:11 feb. 1647 / **A405** 5:1 aug. 1641 do 658:28 dec. 1655 / **A406** 47:1 dec. 1644 do 300:18 nov. 1655 / **A407** 3:30 apr. 1654 do 103:11 dec. 1666 / **A408** s.p. 25 ian., 5 feb. 1656 / **A409** 3:9 ian. 1656 do 126:9 sep. 1666 / **A410** 1:15 mar. 1657 do 114:1 mar. 1667 / **A422** 200:28 iun. 1640 do 349:11 sep. 1659 / **A468** 140:22 nov. 1640 do 499:28 sep. 1662 / **A469** s.p. 2 mar. 1661 do 19 feb. 1665 / **A891** i **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **A920** s.p. 19 mar. 1652 / **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **M97** 330:1 mai. 1667 (pogrzeb) / **PP7** 785:8 mai. 1667 (pogrzeb).

⁶²⁰ **A137** 69:1 iun. 1638 (przysięga) 121:21 oct. 1642 / **A401** 319:29 iul. 1638 do 412:9 iul. 1644 / **A403** 637:15 oct. 1639 do 787:4 feb. 1641 / **A405** 5:1 aug. 1641 do 171:2 mar. 1644 / **A422** 204:9 oct. 1640 do 230:22 aug. 1644 / **M96** 463:19 ian. 1645 (pogrzeb - schoeppe und Allmosen ambts verwalter) / **PP7** 693:19 ian. 1645 (pogrzeb), 1091:18 ian. 1645 (dzwony) / **Wahrendorff** 436 (Scabinus et Eleemosinae. Curator).

⁶²¹ **A137** 69:1 iun. 1638 (przysięga), 121:21 oct. 1642 / **A401** 327:16 dec. 1638 do 435:12 feb. 1647 / **A403** 593:6 aug. 1638 do 789:23 mar. 1641 / **A405** 5:8 aug. 1641 do 180:13 mai. 1644 / **A406** 108:10 apr. 1647 / **A422** 200:28 iun. 1640 do 243:11 iul. 1647 / **A423** 103:5 mar. 1645 (testament) / **A468** 150:24 iul. 1642 do 220:5 iun. 1649 / **A891** i **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **M97** 23:17 feb. 1650 (pogrzeb).

10 aug. 1641 – [1652] (Sy, R3)
487 Georg Wittig (Wittich, Witich) I.U.C.⁶²²

21 oct. 1642 – p. 11 oct. 1655 (†)
553 Benjamin Hertwig (Herttwig), zm. p. 17 oct. 1655⁶²³

27 sep. 1650 – 28 mai. 1680 (†)
554 Augustin Früauff (Fruauff, Fruaff, Fruehauff), zm. 28 mai. 1680⁶²⁴

⁶²² **A137** 69:10 aug. 1641 (mianowanie), 121:21 oct. 1642 (ławnik i Weysenherr) / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A241** 76:6 iul. 1643 / **A243** 40 :15 mar. 1645 do 285:27 sep. 1646 / **A245** 17:25 feb. 1647 do 292:11 nov. 1648 / **A392** 337:28 mar. 1647 do 345:9 mai. 1647 / **A401** 384:26 sep. 1641 do 442:1 iul. 1650 / **A405** 29:17 dec. 1641 do 308:17 sep. 1648 / **A406** 74:11 nov. 1645 do 85:25 mai. 1646 / **A422** 216:25 iul. 1642 do 252:30 iul. 1650 / **A467** s.p. 23 feb. 1645 / **A468** 148:31 ian. 1641 do 232:1650 / **A897** s.p. 14 feb. 1642 / **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648.

⁶²³ **A137** 121:21 oct. 1642 (przysięga) / **A172** 47:8 apr. 1655 do 78:13 mai. 1655 / **A196** 62:5 iun. 1653 / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A245** 17:25 feb. 1647 / **A246** 254:16 sep. 1650 / **A251** 248:5 iun. 1653 / **A254** 56:23 iul. 1654 / **A392** 301:1–3 dec. 1644 do 345:9 mai. 1647 / **A401** 397:25 feb. 1643 do 489:19 iun. 1655 / **A405** 75:11 dec. 1642 do 486:11 oct. 1655, 558:8 iun. 1655, 644:14 dec. 1655 (inwentarz pośmiertny) / **A406** 47:1 dec. 1644 do 276:13 mai. 1655 / **A407** 1:20 mar. 1654 do 20:28 iul. 1655 / **A422** 232:27 ian. 1645 do 290:9 iul. 1655 / **A468** 200:23 feb. 1647 do 369:20 apr. 1655 / **PP7** 719:13 nov. 1650 (pogrzeb – żona Barbara), 734:17 oct. 1655 (pogrzeb – Benjamin Hertwig ławnik) / **M97** 105:17 oct. 1655 (pogrzeb – Benjamin Härdtwig).

⁶²⁴ **A137** 130:1656 / **A172** 47:8 apr. 1655 do 165:13 oct. 1655 / **A173** 12:aug. 1658 do 101–102:1661 / **A175** 55–6:3–5 oct. 1675 / **A196** 62:5 iun. 1653 do 177:1654 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A209** tyt. 1671 / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A246** 258:27 sep. 1650 Rada akceptuje Augustina Fruauff na ławnika w miejsce Witticha / **A251** 248:5 iun. 1653 / **A254** 56:23 iul. 1654 / **A256** 86:19 mar. 1652 do 91:13 feb. 1656 / **A258** 2:7 ian. 1656 / **A261** s.p. 16 ian. 1659 do 12 aug. 1659 / **A264** 102:25 iul. 1662 do 171:12 apr. 1663 / **A265** 5:27 apr. 1661 (wardt H. Augustinus Fruehauffes die andere stelle in scabinatu conferirt) do 171:13 iul. 1663 / **A301** 6:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A327** 135:7 sep. 167? / **A335** 95:8 mai. 1673 / **A401** 445:28 oct. 1650 do 489:19 iun. 1655 / **A405** 332:30 nov. 1650 do 667:26 iun. 1656 / **A406** 268:8 apr. do 300:18 nov. 1655 / **A407** 1:20 mar. 1654 do 187:7 ian. 1677 / **A408** s.p. 25 ian. 3 feb. 1656 / **A409** 3:9 ian. 1656 do 286:11 mar. 1676 / **A410** 1:15 mar. 1657 do 452:18 mai. 1678 / **A412** 24:25 oct. 1667 / **A414** 11:27 iun. 1676 do 211:29 dec. 1679 / **A415** 9:11 iul. 1678 do 29:24 feb. 1680 / **A422** 257:16 apr. 1651 do 307:22 mar. 1677 / **A423** 136:2 apr. 1655 do 171:22 ian. 1671 / **A468** 232:1650 do 499:28 sep. 1662 / **A469** s.p.

[25 ian. 1656] – p. 13 dec. 1665 (†)

555 Johannes Porman (Purman), zm. p. 13 dec. 1665⁶²⁵

[29 mar. 1656] – 27 iul. 1672 (R6)

521 Theophilus Milich (Mylich, Muelich)⁶²⁶

[26 apr. 1656] – 27 iul. 1672 (R5)

500 Michael Grimm (Grim, Grimme, Grumm[en])⁶²⁸
od 8 apr. 1672 magister scabinorum

2 mar. 1661 do 22 dec. 1672 / **A470** 1:21 iul. 1672 do 253:5 mar. 1680 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 3 apr. 1680 do 29 apr. 1680 / **A920** s.p. 19 mar. 1652 / **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **M98** 235:24 iun. 1680 (pogrzeb – Augustin Früauff, ławnik miejski i dworski) / **PP7** 799:10 nov. 1669 (pogrzeb – córka Juliana Amanda), 924:24 iun. 1680 (pogrzeb – Hoff und Stadt Gerüchts Adessor und Weissenherr, 62 lata) / **Mende** 137 i **Wahrendorff** 389 (Augustin Früauff, Jctus, Assessor am Fürstl. Liegn. Hoff- und Stadtgericht, ur. 3 sep. 1615, zm. 28 mai. 1680 Liegnitz).

⁶²⁵ **A137** 130:1656 / **A173** 39:12 aug. 1659 / **A261** s.p. 16 ian. 1659 do 12 aug. 1659 / **A265** 31:16 mar. 1662 do 182: sep. 1663 / **A264** 64:29 nov. 1659 do 224:7 sep. 1663 / **A301** 6:29 iul. 1665 / **A405** 667:26 iun. 1656 do 703:6 mar. 1657 / **A407** 38:6 oct. 1657 do 83:28 mai. 1664 / **A408** s.p. 25 ian. 1656 / **A409** 69:4 oct. 1658 do 86:26 mai. 1659 / **A410** 11:21 mar. 1657 do 94:15 sep. 1661 / **A422** 208:9 mai. 1659 do 333:25 aug. 1661 / **A468** 397:13 feb. 1658 do 497:20 sep. 1662 / **A469** s.p. 2 mar. 1661 do 19 feb. 1665 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **M97** 296:13 dec. 1665 (pogrzeb – Johann Purman, Buerger, Handelsman, Stadtschoeppe und Verwalter des Hospitals zu st. Stanislaum) / **PP7** 757:28 feb. 1662 (pogrzeb – córka Anna Ursula) 777:13 dec. 1665 (pogrzeb – Hans Purman).

⁶²⁶ **A137** 130:1656 / **A173** 39:12 aug. 1659 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 / **A261** s.p. 12 aug. 1659 / **A264** 224:7 sep. 1663 / **A265** 31:16 mar. 1662 do 182: sep. 1663 / **A301** 6:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A405** 676:4 aug. 1656 do 673:1–3 mar. 1657 / **A407** 32:23 sep. 1656 do 116:12 sep. 1669 / **A408** s.p. 29 mar. 1656 / **A409** 88:14 iun. 1659 do 157:10 nov. 1667 / **A410** 45:4 feb. 1659 do 106:9 dec. 1665 / **A419** s.p. 28 sep. 1666 / **A422** 304:13 iul. 1656 do 341:8 mar. 1659 / **A468** 397:13 feb. 1658 do 499:28 sep. 1662 / **A469** s.p. 6 iul. 1663 / **A470** 1:21 iul. 1672 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **C8** 30–32:27 iul. 1672 (wybór do rady).

⁶²⁷ **A137** 130:1656 / **A173** 39:12 aug. 1659 do 101-102:1661 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 (Michael Grimme, 8 apr. 1672 constitutus scabinorum magister) /

[1656 – 23 aug. 1660] (R3)

497 Johann Rosenecken (Rosenecker)⁶²⁸

27 apr. 1661 – 16 apr. 1681 (†)

556 Johann Friedrich Scharffe (Scharff), zm. 16 apr. 1681⁶²⁹

A256 161:3 ian.1657 do 388:1 iul. 1658 / **A261** s.p. 12 aug. 1659 / **A264** 51:20 dec. 1661 do 118:7 sep. 1662 / **A265** 5:27 apr. 1661 (H. Michael Grimmes die ander stelle) do 171:13 iul. 1663 / **A301** 6:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A405** 676:4 aug. 1656 do 704:8 mar. 1657 / **A407** 32:23 sep. 1656 do 121:11 oct. 1669 / **A409** 32:17 mai. 1657 do 200:5 feb. 1669 / **A410** 1:15 mar. 1657 do 114:1mar. 1667 / **A412** 31:29 iul. 1668 do 70:29 iun. 1671 / **A419** s.p. 28 sep. 1666 / **A422** 300:26 apr. 1656 do 336:22 mai. 1669 / **A423** 171:22 ian. 1671 / **A468** 391:6 nov. 1657 do 499:28 sep. 1662 / **A469** s.p. 6 iul. 1663 do 19 feb. 1665 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 sm / **C8** 30-32:27 iul. 1672 (wybór do rady) / **M97** 421:19 apr. 1671 (pogrzeb – Blandina Wendin żona Mich. Grimmes Hof und Stadtschöffes) / **PP7** 807:19 apr. 1671 (to samo).

⁶²⁸ **A137** 130:1656 / **A173** 39:12 aug. 1659 / **A261** s.p. 12 aug. 1659 / **A407** 46:28 sep. 1658 / **A409** 43:22 sep. 1657 do 84:3 mai. 1659 / **A468** 397:13 feb. 1658 do 441:23 aug. 1660 / **A925** s.p. 22 sep. 1659.

⁶²⁹ **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 / **A210** tyt. 1678 (obiit 16 apr. 1681) / **A211** tyt. 1676 / **A264** 32:6 sep. 1661 do 247:27 nov. 1663 / **A265** 5:27 apr. 1661 (H. Johann Friedrich Scharffe die fuenfte stelle und zugleich die dritte stelle bey dem weysenambte) do 171:13 iul. 1663 / **A301** 6:29 iul. 1665 do 149:14 feb. 1671 / **A337** 83:19 apr. 1680 / **A407** 59:2 dec. 1661 do 195:5 aug. 1677 / **A409** 93:9 nov. 1665 do 295:12 mar. 1676 / **A410** 69:6 mai. 1661 do 467:29 ian. 1681 / **A414** 5:17 iun. 1676 do 261:24 mar. 1681 / **A415** 20:8 oct. 1678 do 33:27 aug. 1680 / **A422** 245, 307:22 mar. 1677, 316:17 iun. 1669 / **A423** 171:22 ian. 1671 / **A468** 469:19 iul. 1661 do 499:28 sep. 1662 / **A469** s.p. 6 iul. 1663 do 29 dec. 1673 / **A470** 1:21 iul. 1672 do 253:5 mar. 1680 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 1 apr. 1680 do 15 feb. 1681 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **A927** s.p. 6 nov. 1664 / **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **M97** 101:6 iul. 1655 (pogrzeb nieochrzczonego dziecka, ojciec Johann Friedrich Scharff ławnik), 209:12 mai. 1661 (pogrzeb dziecka), 336:13 iul. 1667 (pogrzeb dziecka), 358:6 iun. 1668 (pogrzeb córki), 381:7 iul. 1669 (pogrzeb syna), 383:9 aug. 1669 (pogrzeb syna) / **M98** 171:29 aug. 1678 (pogrzeb – syn Christian Gottlieb), 258:27 apr. 1681 (pogrzeb – Johann Friedrich Scharff, iuris practicus, Stadtschoeppe, Weysenherr, Stipendien Ambtes Curator, 59 lat) / **PP7** 889:29 aug. 1678 (pogrzeb – syn Christian Gottlieb), 937:27 apr. 1681 (pogrzeb

[7 apr. 1666] – 29 iul. 1680 (R5)

502 Daniel Eberhart (Eberhard, Eberhardt) Hertwig (Hartwig)⁶³⁰

[7 apr. 1666] – rez. feb. 1676

557 **George Weiss**, zm. p. 22 iun. 1677⁶³¹

– Johann Friedrich Scharff, Stadtschoeppe und Weisenherr) / **Wahrendorff** 408 (epitafium – scabinus publicus et stipendiatorum hujus curiae curator) / **Mende** 439 (LP) i **Wahrendorff** 408 (Johann Friedrich Scharff, Juris Practicus in Liegnitz, ur. 18 mai. 1622 Linz in Oesterreich, zm. 16 apr. 1681 Liegnitz, poch. 27 apr. 1681 Liegnitz).

⁶³⁰ **A175** 55–6:3–5 oct. 1675 292 (wybory 1680 Daniel Eberhard Hertwig na Questierambt) / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A267** 299:21 sep. 1669 / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A312** 263:20 mai. 1675 / **A327** 135:7 sep. 167? / **A335** 95:8 mai. 1673 do 163:14 feb. 1674 / **A337** 115:27 iul. 1680 / **A407** 95:1 iul. 1666 do 195:5 aug. 1677 / **A409** 106:8 apr. 1666 do 286:11 mar. 1676 / **A410** 114:1mar. 1667 do 435:26 nov. 1677 / **A412** 41:27 sep. 1668 / **A414** 5:17 iun. 1676 do 191:1 sep. 1679 / **A415** 1:22 apr. 1678 do 23:30 iun. 1679 / **A419** s.p. 28 sep. 1666 / **A422** 316:17 iun. 1669 / **A423** 171:22 ian. 1671 / **A469** s.p. 8 sep. 1672 do 29 dec. 1673 / **A470** 1:21 iul. 1672 do 186:26 aug. 1679 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 12 apr. 1680 / **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **C8** 48–60:29 iul. 1680 (instalacja w radzie) / **C12**:13 mar. 1680 rada miejska proponuje cesarzowi Daniela Eb. Hertwiga syna zm. burmistrza na wakujące miejsce w radzie) / **M97** 306:7 mai. 1666 (pogrzeb – córka Catharina Blandina), 331:15 mai. 1667 (pogrzeb dziecka 6 tyg.) / **M98** 120:23 aug. 1676 (pogrzeb – żona Anna Maria Herttwigin geb. Wendin, 37 lat), 204:18 iun. 1679 (pogrzeb – syn Sigmundt Gottfried) / **PP7** 797:7 iul. 1669 (pogrzeb – syn Daniel Christian), 858:23 aug. 1676 (pogrzeb – żona Anna Maria Wendin), 908:18 iun. 1679 (pogrzeb – syn Sigmund Gottfried).

⁶³¹ **A175** 55–6:3–5 oct. 1675 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A209** tyt. 1671 / **A211** tyt. 1676 (George Weiss resignieret mense febr. 1676) / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A327** 43:23 aug. 1673 / **A407** 108: dec. 1667 do 169:20 aug. 1674 / **A409** 148:14 iun. 1667 do 225:11 sep. 1673 / **A410** 117:25 oct. 1668 do 119:24 dec. 1669 / **A423** 171:22 ian. 1671 / **A469** s.p. 8 sep. 1672 / **A470** 7:22 iul. 1672 do 54:4 ian. 1674 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 / **A928** s.p. 7 apr. 1666 / **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A930** s.p. 3 iun. 1667 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **M98** 140:22 iun. 1677 (pogrzeb – George Weiss, gewesener Stadtschoeppe, 79 lat).

[19 mar. 1671] – 20 dec. 1697 (†)

530 Andreas Mordebier, zm. 20 dec. 1697⁶³²

od [4 aug. 1672] schoeppenmeister / scabinorum magister

2 aug. 1672 – 17 iun. 1702 (†)

531 Gottfried Baudiss J.D., zm. 17 iun. 1702⁶³⁴

od [8 apr. 1698] schoeppenmeister

⁶³² **A175** 55–6:3–5 oct. 1675 do 471:1682 / **A198** 332:19 mar. 1671 / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A324** 362:19 aug. 1688 / **A327** 40:24 iul. do 41:8 aug. 1673 / **A337** 51:4 dec. 1679 / **A407** 140:17 aug. 1672 do 197:29 mar. 1678 / **A409** 214:4 mai. 1673 do 295:12 mar. 1676 / **A410** 328:4–6 aug. 1672 do 573:9 feb. 1684 / **A414** 40:25 aug. 1677 do 317:8 ian. 1682 / **A415** 20:8 oct. 1678 do 70:3 sep. 1687 / **A416** 46:28 feb. 1682 do 99:12 iul. 1687 / **A469** s.p. 8 sep. 1672 do 9 ian. 1673 / **A470** 9:1 aug. 1672 do 261:25 nov. 1683 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 8 apr. 1680 do 14 oct. 1688 / **A474** 39:31 mar. 1690 do 235:7 ian. 1695 / **A475** s.p. 11 mar. 1694 / **A934** s.p. 21 mai. 1671 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **M98** 36:30 apr. 1673 (pogrzeb – córka Blandina), 55:15 apr. 1674 (pogrzeb – syn Johann Sigmundt), 143:1 aug. 1677 (pogrzeb – córka Helena Blandina), 208:20 aug. 1679 (pogrzeb – żona Anna Rosina geb. Schottin, 38 lat), 216:5 nov. 1679 (pogrzeb – córka Helena Blandina), 337:30 ian. 1684 (pogrzeb – syn Johann Ehrenfriedt), 499:13 sep. 1690 (pogrzeb – córka Catharina Margaretha), 514:9 mai. 1691 (pogrzeb – syn Johann Andreas) / **M99** 89:23 dec. 1697 (pogrzeb – Andreas Mordebier, Schoeppenmeister, Weysenherr, Schulen praeses, 66 lat) / **PP7** 820:30 apr. 1673 (pogrzeb – dziecko), 829:15 apr. 1674 (pogrzeb – syn Johann Sigmund, 19 lat), 839:9 mai. 1675 (pogrzeb – córka Helena Elisabeth), 872:1 aug. 1677 (pogrzeb – córka Helena Blandina), 910:20 aug. 1679 (pogrzeb – żona Anna Rosina), 914:5 nov. 1679 (pogrzeb – córka Helena Blandina), 971:30 ian. 1684 (pogrzeb – syn Johann Ehrenfriedt) / **PP114** 180:23 dec. 1697 (pogrzeb: Scheppe und Weisenherr, 66 lat) / **Mende** 328 i **Wahrendorff** 307, 428 (epitafium i LP: Andreas Mordebier, Schoeppenmeister und Weisenherr, Praeses der Schulen, ur. 4 dec. 1631, zm. 20 dec. 1697 Liegnitz).

⁶³³ **A178** 11:27 ian. 1696 / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A327** 1:2 aug. 1672 (Gottfried Baudisius Juris Practicus zum Schöppen geordnet, miejsce między H. Weyrach i H. Weiss) / **A335** 1:2 aug. 1672 (idem) / **A339** 28:27 ian. 1698 do 255:21 iul. 1702 / **A407** 141:27 aug. 1672 do 192:27 apr. 1677 / **A409** 225:11 sep. 1673 do 295:12 mar. 1676 / **A410** 328:4–6 aug. 1672 do 713:28 nov. 1689 / **A414** 63:3 iul. 1677 do 294:3 sep. 1681 / **A415** 20:8 oct. 1678 do 90:28 nov. 1698 (od 88:3 mai. 1698 schoeppenmeister) / **A416** 20:31 ian. 1682 do 355:21 oct. 1697 / **A469** s.p. 8 sep. 1672, 23 dec. 1672 / **A470** 16:1 aug. 1672 do 253:5 mar. 1680 / **A471** s.p. 23 dec.

[4 aug. 1672] – rez. 29 mai. 1704

558 Christian (von) Weyrach (Weirach, Weihrach)⁶³⁴

[10 mai. 1676] – 19/20 oct. 1692 (†)

559 Gottfried Schwebel, zm. 19/20 oct. 1692⁶³⁵

1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 1 apr. 1680 do 14 oct. 1688 / **A473** s.p. 4 oct. 1688 / **A474** 1:21 oct. 1688 do 254:2 sep. 1695 / **A475** s.p. 12 nov. 1693 do 8 oct. 1699 (od 17 sep. 1699 sm) / **A476** s.p. 61:29 apr. 1697 do 214:12 aug. 1699 (od 95:8 apr. 1698 sm) / **A477** s.p. 12 ian. 1700 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **F** s.p. 30 oct. 1700 / **M98** 106:16 feb. 1676 (pogrzeb – syn Bernhardt), 150:17 oct. 1677 (pogrzeb – syn Christian Gottlieb), 270:27 oct. 1681 (pogrzeb – córka Anna Rosina) / **M99** 201:25 iun. 1702 (pogrzeb – Gottfried Baudiss, ICtus, schoeppenmeister, Schull Praeses, Hoffgerichts Assessor, Notarius provincialis, 60 lat) / **PP114** 253:25 iun. 1702 (pogrzeb – Gottfried Baudis scheppenmeister, koenigl. Hoffgerichts Assessor, Notarius Provincialis) / **Mende** 23 i **Wahrendorff** 419 (epitafium: Gottfried Baudiß, Advokat, Notar, Schoeppenmeister usw. in Liegnitz, ur. 1640 Liegnitz, zm. 17 iun. 1702 Liegnitz).

⁶³⁴ **A178** 419:29 mai. 1704 (Ch. Weyrach zrezygnował z miejsca w ławie, ale z zachowaniem immunitetu, dochodów, deputatu drewna, weisenambt i innych *ad dies vitae*) / **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A327** 135:7 sep. 167? / **A337** 209:6 sep. 1681 / **A407** 145:19 oct. 1672 do 197:29 mar. 1678 / **A409** 225:11 sep. 1673 do 289:10 mar. 1676 / **A410** 333:4 aug. 1672 do 712:31 oct. 1689 / **A414** 23:29 iun. 1676 do 321:23 ian. 1682 / **A415** 1:22 apr. 1678 do 98:20 apr. 1701 / **A416** 1:28 ian. 1682 do 360:13 nov. 1697 / **A469** s.p. 8 sep. 1672, 9 ian. 1673 / **A470** 52:21 feb. 1674 do 258:11 mar. 1680 / **A471** s.p. 23 dec. 1673 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 3 apr. 1680 do 14 iul. 1688 / **A474** 4:29 oct. 1688 do 230:3 dec. 1694 / **A475** s.p. 1 mar. 1694 do 8 oct. 1699 / **A476** 68:19 oct. 1697 do 298:31 mar. 1700 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **M98** 215:25 oct. 1679 (pogrzeb – córka Anna Christiana) / **M99** 280:9 dec. 1705 (pogrzeb – Christian von Weyrach, Erbherr auf Cunern und Siegendorff, Stadtschoeppe, Weysenherr, wityryk w kościele NMP, Schulen Praeses, 62 lata, nach herrn Motschelnitz in sein begräbniss abgeföhret worden).

⁶³⁵ **A210** tyt. 1678 / **A324** 411:25 sep. 1681 / **A407** 187:7 ian. 1677 / **A410** 431:10 mai. 1676 do 704:18 iun. 1689 / **A414** 34:20 iun. 1676 do 304:28 sep. 1681 / **A415** 9:11 iul. 1678 do 67:13 aug. 1686 / **A416** 20:31 ian. 1682 do 154:19 apr. 1692 / **A470** 112:22 dec. 1676 do 253:5 mar. 1680 / **A471** s.p. 3 apr. 1680 do 12 apr. 1680 / **A472** s.p. 1 apr. 1680 do 7 oct. 1688 / **A473** s.p. 4 oct. 1688 / **A474** 5:1 dec. 1688 do 101:23 nov. 1690 / **A937**

[26 nov. 1680] – p. 15 oct. 1690 (†)

560 Daniel Pitiscus, JCTus⁶³⁶

[29 ian. 1681 – 9 iun. 1706]

561 Johann (Hans) Christoph Sellge (Selge, Sellgas, Sellges, Seeliger, Seelger, Selliger), awans do administracji książęcej, zm. p. 16 mai.

1717⁶³⁷

[8 iul. 1681] – 20 iul. 1683 (†)

562 Reinhard Dove, zm. 20 iul. 1683⁶³⁸

s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **M98** 549:23 oct. 1692 (pogrzeb – Gottfried Schwebel, ICTus, Stadtscheppe, Almosen Herr) / **PP114** 106:23 oct. 1692 (pogrzeb – Gottfried Schwebel, Stadtschoeppe und Almosen Herr, 46 lat) / **Mende** 481 i **Wahrendorff** 408–409 (epitafium Gottfried Schwebelius, ur. 1651, zm. 19/20 oct. 1697!, JCTus, Scabinus, Eleemosynarius).

⁶³⁶ **A324** 362:19 aug. 1688 / **A410** 468:3 mar. 1681 do 683:18 oct. 1687 / **A414** 242:26 nov. 1680 do 321:23 ian. 1682 / **A415** 37:29 aug. 1681 do 69:19 sep. 1687 / **A416** 3:1 mai. 1682, 13:4 oct. 1682 / **A472** s.p. 12 nov. 1681 do 29 ian. 1688 / **A474** 4:29 oct. 1688 do 41:8 apr. 1690 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **M98** 501:15 oct. 1690 (pogrzeb – Daniel Pitiscus, JCTus, Stadtschoeppe, 57 lat).

⁶³⁷ **A272** 154:20 dec. 1696 / **A319** 176:9 iun. 1706 / **A339** 44:26 apr. 1698 do 280:2 apr. 1703 / **A410** 467:29 ian. 1681 do 721:1 iun. 1693 / **A412** 367:24 apr. 1697 do 481:6 iul. 1703 / **A414** 268:22 apr. 1681 do 304:28 sep. 1681 / **A415** 37:10 apr. 1681 do 98:10 mai. 1701 / **A416** 1:28 ian. 1682 do 365:21 ian. 1698 / **A423** 259:17 oct. 1686 / **A470** 261:25 nov. 1683 / **A472** s.p. 15 feb. 1681 do 12 oct. 1688 / **A474** 5:1 dec. 1688 do 258:25 iun. 1692 / **A475** s.p. 12 nov. 1693 do 8 oct. 1699 / **A476** s.p. 63:7 iun. 1697 do 298:31 mar. 1700 / **A477** s.p. 11 mar. 1702 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **M98** 291:3 mai. 1682 (pogrzeb – syn Joh. Christian), 557:15 mar. 1693 (pogrzeb – córka Susanna) / **M99** 70:3 feb. 1697 (pogrzeb – syn Gottfried Benjamin), 639:16 iun. 1717 (pogrzeb – Johann Christoph Sellge, des Koenigl. Consistorii im Liegn. Fürstentumb Secretarius, Königl. Regierung, Adv. Iuratus, Schulen Praeses, 73 lata) / **PP114** 508:16 mai. 1717 (pogrzeb – Johann Christoph Sellge des Königl. Consistorii im Fürst. Liegnitz hochverordneter Secretarius, geschw. Königl. Regierung Advocat, der vereinigten Schulen Presid. und Administrator der Kirchen Ambt zu St. Peter und Paul, 73 lata) / **Mende** 495 i **Wahrendorff** 410 (epitafium: Johannes Christoph Sellge, Advoc. Iur., Ass. usw. in Liegnitz, ur. 1645 Freystadt, zm. 12 iun. 1717 Liegnitz).

⁶³⁸ **A410** 476:8 iul. 1681 do 535:4 iun. 1683 / **A414** 292:18 sep. 1681 / **A415** 38:2 oct. 1681 do 57:19 feb. 1683 / **A416** 3-42: 26 mar. do 20 mai. 1682 / **A472** s.p. 21 aug. 1681

- [20 iun. 1683] – p. 9 iul. 1706 (†)
563 Georg (Joerg) Assman (Asman)⁶³⁹
 [1 oct. 1683] – p. 22 nov. 1685 (†)
564 Johann Matthaeus Hilliger, zm. p. 22 nov. 1685⁶⁴⁰
 [13 feb. 1686] – 29 mar. 1687 (†)
565 Caspar Thilo, Jctus, zm. 29 mar. 1687⁶⁴¹
 [18 iul. 1688] – p. 12 mar. 1705 (†)
566 Anton Milich, zm. p. 12 mar. 1705⁶⁴²

do 8 ian. 1683 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **M98** 323:25 iul. 1683 (pogrzeb – Reinhart Dove, Stadtschoeppe, Curator des Allmosen Buchsen Ambtes und Apothecker allhier) / **PP7** 965:25 iul. 1683 (pogrzeb – Reinhard Dove Stadt Gerichts Assessor und wohlverordneter Apothecker) / **Mende** 94 (LP) i **Wahrendorff** 423 (epitafium: Reinhard Dove, Apothecker, Beisitzer des Schoepfenstuhls der Stadt Liegnitz, ur. 21 sep. 1629 Minden, zm. 20 iul. 1683 Liegnitz).

⁶³⁹ **A178** 11:27 ian. 1696 do 445:16 aug. 1704 / **A272** 132:22 sep. 1692 do 154:20 dec. 1696 / **A339** 201:18 sep. 1700 do 263:9 oct. 1702 / **A410** 683:18 oct. 1687 do 721:1 iun. 1693 / **A412** 321:28 nov. 1691 do 535:30 iun. 1706 / **A415** 69:19 sep. 1687 do 84:11 mai. 1696 / **A416** 130:4 mar. 1689 do 362:16 nov. 1697 / **A417** 55:21 iul., 56:30 iul. 1691 / **A419** s.p. 13 mar. 1694 / **A472** s.p. 3 mai. 1687 do 14 oct. 1688 / **A474** 1:21 oct. 1688 do 257:3 mar. 1696 / **A475** s.p. 11 mar. 1694 do 8 oct. 1699 / **A476** 52:24 iul. 1696 do 290:29 mar. 1700 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **M99** 138:13 dec. 1699 (pogrzeb – córka Blandina Christiana), 139:16 dec. 1699 (pogrzeb – syn Georg Friedrich), 296:9 iul. 1706 (pogrzeb – Georg Assmann, Koenigl. Regierung Advocatus Jur., Stadtschoeppe, 67 lat).

⁶⁴⁰ **A410** 547:1 oct. 1683 do 637:14 iul. 1685 / **A416** 64:7 mar. 1684 do 87:17 mar. 1685 / **A472** s.p. 4 dec. 1683 do 11 mai. 1685 / **M98** 383:22 nov. 1685 (pogrzeb – Joh. Mathaeus Hillinger, geschw. Königl. Ambts Advocat und Stadtschoeppe, 33 lata) / **PP114** 11:22 nov. 1685 (pogrzeb – Joh. Mathias Hillinger Iuris Practicus und Stadt Gerichts Assessor, 33 lata).

⁶⁴¹ **A410** 644:13 feb. 1686 do 675:8 ian. 1687 / **A472** s.p. 29 apr. 1686 / **M98** 423:1 apr. 1687 (pogrzeb – Caspar Thilo, Jctus, ławnik, 31 lat) / **PP114** 34:1 apr. 1687 (pogrzeb, 31 lat) / **Mende** 538 i **Wahrendorff** 352-3 (Kaspar Thilo, Jctus und Schoeffe in Liegnitz, ur. 24 mar. 1656 (Liegnitz), zm. 29 mar. 1687 Liegnitz).

⁶⁴² **A138** 225:1 dec. 1692 (przysięga) / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A319** 45–46:6 aug. 1704 / **A415** 73:18 iul. 1688 do 96:12 mar. 1701 / **A416** 164:22 apr. 1693 do 234:31 oct. 1696 / **A474** 132:19 dec. 1692 do 254:2 sep. 1695 / **A475** s.p. 11 mar. 1694 do 8 oct. 1699 / **A476** s.p. 57:22 sep. 1696 do 298:31 mar. 1700 / **A477** s.p. 11 mar. 1702 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **M99** 39:30 oct. 1695 (pogrzeb – syn Theophil), 111:23 nov. 1698 (pogr-

23 mar. 1691 – p. 4 oct. 1711 (†)

567 Christoff (Christoph) Gärtner (Gertner)⁶⁴³

22 ian. 1698 – 12 apr. 1713 (†)

568 Johann (Hans) George Schwartz⁶⁴⁴

19 aug. 1702 – p. 13 iul. 1742 (†)

532 Johann Friedrich Kobisch, scheppenmeister⁶⁴⁵

zeb – córka Justina Catharina), 142:20 ian. 1700 (pogrzeb – syn Christian Gottlieb), 262:15 mar. 1705 (pogrzeb – Anthon Milich, Scheppe und Handelsherr, 51 lat) / **PP114** 298:12 mar. 1705 (pogrzeb, 51 lat).

⁶⁴³ **A138** 225:23 mar. 1691 (przysięga) / **A178** 11:27 ian. 1696 / **A272** 154:20 dec. 1696 / **A339** 44:26 apr. 1698 / **A415** 75-97:29 aug. 1693 do 12 apr. 1701 / **A416** 149:29 mar. 1691 do 365:21 ian. 1698 / **A419** s.p. 13 mar. 1694 / **A474** 105:19 feb. 1692 do 257:3 mar. 1696 / **A475** s.p. 10 sep. 1696 do 8 oct. 1699 / **A476** s.p. 52:24 iul. 1696 do 298:31 mar. 1700 / **A477** s.p. 11 mar. 1702 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **M99** 449:4 oct. 1711 (pogrzeb, 73 lata).

⁶⁴⁴ **A138** 225:22 ian. 1698 (przysięga) / **A178** 380:1 dec. 1703 / **A320** 65:12 iul. 1706 / **A322** 57:27 apr. 1711 do 114:16 dec. 1712 / **A339** 64:27 aug. 1698 do 199:2 sep. 1700 / **A340** 331:2 sep. 1712 / **A412** 482:6 iul. 1703 / **A415** 91:29 ian. 1699 do 97:12 apr. 1701 / **A475** s.p. 28 aug. 1699 do 28 sep. 1699 / **A476** s.p. 89:4 apr. 1698 do 298:31 mar. 1700 / **A477** s.p. 12 ian. 1700, 11 mar. 1702 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **AJ** s.p. 30 iul. 1703 (śmierć dziecka), 14 apr. 1713 (śmierć ławnika) / **F** s.p. 30 oct. 1700, 12 apr. 1713 (zm. Joannes Georgius Schwartz ławnik, poch. u Franciszkanów).

⁶⁴⁵ **A178** 374:16 nov. 1703 / **A182** 178:21 ian. 1715 / **A319** 45-46:6 aug. 1704 do 176:9 iun. 1705 / **A321** 245:18 ian. 1712 / **A322** 34:19 dec. 1710 do 78:11 sep. 1711 / **A339** 257:19 aug. 1702 (Rada proponuje go *Communitati* jako mistrza ławniczego po śmierci Gottfrida Baudisa), 261:15 sep. 1702 (Johann Gottfried) / **A340** 104:12 iul. 1710 / **A412** 521:29 apr. 1705 do 534:20 mar. 1706 / **A418** 2 ian. 1711 / **A479** s.p. 10 nov. 1725, 5 iul. 1726 / **A480** s.p. 28 mar. 1727, 19 iul. 1728 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **M99** 494:29 iun. 1713 (pogrzeb – żona Barbara Grundmannin, 69 lat) / **PP115** 633:13 iul. 1742 (pogrzeb – Johann Friedrich Kobisch, wohlverordnete gewesener Schoepfenmeister, pochowany w krypcie w klasztorze, dzwonił w Bischoffs- und Klosterkirche, 87 lat).

27 mai. 1704 – p. 3 iul. 1712 (†)

569 Andreas Pusch⁶⁴⁶

? – p. 21 dec. 1708 (†)

570 Caspar Godtfried Hillebrandt, zm. p. 21 dec. 1708⁶⁴⁷

25 apr. 1706 – p. 27 aug. 1724 (†)

571 George Christoff Baudis (Baudiss, Baudisius), J Ctus⁶⁴⁸

19 mai. 1706 – rez. 7 dec. 1736

572 Michael Leuscher (Leuschner), zm. p. 21 oct. 1742⁶⁴⁹

⁶⁴⁶ **A138** 225:27 mai. 1704 (przysięga) / **A178** 419:29 mai. 1704 (po rezygnacji Ch. Weyracha starosta legnicki hrabia von Schaffgotsch oddał jego miejsce A. Puschowowi) / **A319** 188:1 iun. 1707 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **M99** 320:27 mar. 1707 (pogrzeb – córka Susanna Margaretha) 467:3 iul. 1712 (pogrzeb – Andreas Pusch ławnik, Accis Einnehmer, 47 lat).

⁶⁴⁷ **A340** 26:11 ian. 1709 (Ch. M. Zornitius otrzymuje miejsce w ławie po zmarłym C. G. Hillebrandt) / **M99** 366:27 dec. 1708 (pogrzeb – Caspar Godtfried Hillebrandt ławnik, Weysenherr, poch. 21 dec.) / **PP114** 365:21 dec. 1708 (pogrzeb – advocatus juratus und assessor, 29 lat).

⁶⁴⁸ **A138** 225:25 apr. 1706 (przysięga) / **A182** 178:21 ian. 1715 / **A281** s.p. 14 mar. 1718 do 27 sep. 1723 / **A322** 28:21 nov. 1710 do 118:16 ian. 1713 / **A323** 165:29 nov. 1719 do 237:26 sep. 1720 / **A324** 71:16 iul. 1717 do 349:26 mai. 1724 / **A340** 88:23 mai. 1710 do 252:6 apr. 1712 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **M99** 357:2 aug. 1708 (pogrzeb – córka Justina Elisabeth), 415:1 sep. 1710 (pogrzeb – córka Johanna Elisabeth) 904:27 aug. 1724 (pogrzeb – Georg Christoph Baudis stadterichts und weysenambs assessor, 52 lata).

⁶⁴⁹ **A4** 13:9 mai. 1732 / **A138** 225:19 mai. 1706 (przysięga) / **A182** 178:21 ian. 1715 / **A281** s.p. 30 apr. 1721, 29 oct. 1721 / **A284** 606:7 dec. 1736 (ławnik Michael Leuschner rezygnuje z urzędu, na jego miejsce rada mianuje jego syna M. E. Leuschnera) / **A322** 148:28 mai. 1714 / **A323** 113:22 dec. 1718 / **A324** 312:6 feb. 1723 / **A325** 159:29 nov. 1726 / **A340** 219:16 dec. 1711 / **A479** s.p. 23 feb. 1725 do 26 oct. 1726 / **A480** s.p. 21 mai. 1728, 20 oct. 1728 / **A481** s.p. 14 iul. 1731 do 23 nov. 1731 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **M99** 332:16 aug. 1707 (pogrzeb – córka Johanna Magdalena) 461:6 apr. 1712 (pogrzeb – syn Carl Christian) 642:25 iul. 1717 (pogrzeb – syn Ernst Got-

11 ian. 1709 – p. 16 mar. 1730 (†)

573 Christian Martin Zornitius, JCTus⁶⁵⁰

[25 feb. 1711 – 16 feb. 1740]

574 Christoph Samuel Gärtner, zm. po 16 oct. 1749⁶⁵¹

6 iul. 1712 – [21 apr. 1717]

575 Heinrich Ehrenfried Thebesius⁶⁵²

tlob) 673:7 aug. 1718 (pogrzeb – córka Anna Eleonora) 776:3 iun. 1721 (pogrzeb – córka Lovysa Charlotta) / **M99a** 746:21 oct. 1742 (pogrzeb – Michael Leuschner Schoeppenstuhls emeritus, bey dieser kirche administrator, 78 lat, poch. u św. Piotra i Pawła) / **PP115** 470:21 oct. 1742 (pogrzeb – Michael Leuschner, Kauf und Handelsman, gewesener Stadtschoeppe).

⁶⁵⁰ **A182** 178:21 ian. 1715 / **A281** s.p. 29 apr. 1719 do 15 sep. 1721 / **A321** 398:12 mai. 1714 do 506:9 ian. 1706 / **A322** 23:3 sep. 1710 do 245:16 dec. 1715 / **A323** 54:8 apr. 1717 do 390:8 iun. 1722 / **A324** 8:22 iun. 1716 do 432:10 nov. 1726 / **A325** 301:28 apr. 1728 / **A340** 26:9 ian. 1709 (Ch. M. Zornitius składa przysięgę i otrzymuje prawa miejskie) 26:11 ian. 1709 (otrzymuje miejsce w ławie po zmarłym C. G. Hillebrandt) 655:5 sep. 1716 do 744:23 mai. 1717 / **A418** s.p. 30 sep. 1716 / **A479** s.p. 19 apr. 1725, 10 nov. 1725 / **A480** s.p. 21 mai. 1728 do 19 iul. 1728 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **M99** 422:14 dec. 1710 (pogrzeb – syn Martin Friedrich) 480:28 dec. 1712 (pogrzeb – żona Maria Catharina Klosin) / **M99a** 219:16 mar. 1730 (pogrzeb – Ch. M. Zornitius, Königl. Regierung Advocat Jur., der Löbl. Stadtgericht Assessor, und des bauamts bey der Kirche Curator, 58 lat, poch u św. Piotra i Pawła) / **PP115** 72:16 mar. 1730 (pogrzeb – Ch. M. Zornitius, ławnik, bei hiesiger Königl. Regierung gewesener Advocatus juratus, 58 lat).

⁶⁵¹ **A4** 13:9 mai. 1732 / **A182** 178:21 ian. 1715 / **A281** s.p. 23 oct. 1720 / **A322** 56:22 apr. 1711 / **A323** 371:5 feb. do 393:6 iul. 1722 / **A324** 330:13 sep. 1723 do 351:23 aug. 1724 / **A340** 252:6 apr. 1712 do 499:28 feb. 1714 / **A479** s.p. 5 iul. 1726 / **A481** s.p. 3 aug. 1731 do 13 sep. 1733 (Samuel) / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **M99** 539:28 sep. 1714 (pogrzeb – syn Samuel Ehrenfried) 561:31 mai. 1715 (pogrzeb – żona Maria Eleonora Brendelin), 863:29 aug. 1723 (pogrzeb – syn Christoph Laurentius) / **PP115** 449:7 feb. 1742 (pogrzeb – córka Barbara Elisabeth) 667:16 oct. 1749 (pogrzeb – żona Anna Susanna geb. Leuschnerin).

⁶⁵² **A182** 178:21 ian. 1715 / **A322** 118:16 ian. 1713 / **A340** 299:6 iul. 1712 (przyjmuje prawo miejskie i otrzymuje stanowisko ławnika po zm. Andrzeju Puschu) / **A973** s.p. 14

11 sep. 1713 – [11 iul. 1731]

576 Franz Miccara (Micara)⁶⁵³

[15 mai. 1719 – p. 2 feb. 1724 (†)]

577 Martinus Joseph Schwartz⁶⁵⁴

6 mar. 1724 – rez. p. 31 aug. 1729

578 Leopold Joseph Schwartz, wstąpił do Dominikanów⁶⁵⁵

[23 feb. 1725 – 18 iun. 1737]

579 Joseph Wentzel Öhl, zm. p. 31 mai. 1743⁶⁵⁶

7 sep. 1729 – p. 20 ian. 1738 (Sy)

580 Caspar Joseph Schwartz⁶⁵⁷

nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717.

⁶⁵³ **A182** 178:21 ian. 1715 / **A281** s.p. 23 apr. 1721 / **A322** 148:28 mai. 1714 do 187:21 ian. 1715 / **A324** 208:6 sep. 1719 do 317:2 apr. 1723 / **A325** 316:1 iul. 1728 / **A340** 435:11 sep. 1713 (mianowany przez RM ławnikiem po śm. Schwartza) / **A479** s.p. 10 nov. 1725, 5 iul. 1726 / **A480** s.p. 4 iul. 1727, 9 feb. 1728 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **F** s.p. 27 dec. 1721 (pogrzeb córki).

⁶⁵⁴ **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **F** s.p. 2 feb. 1724 (Martinus Schwartz scabinus pochowany u Franciszkanów).

⁶⁵⁵ **A283** 197:31 aug. 1729 (Leopold Joseph Schwartz ławnik i Stadt Zoll Einnehmer wstąpił do Dominikanów i wakują jego urzędy, otrzymuje je jego brat Caspar Joseph) / **A324** 38(po 350): 6 mar. 1724 (instalacja, 32 talary salarium) / **A479** s.p. 9 apr. 1725 do 19 oct. 1726 / **A480** s.p. 28 mar. 1727 do 1 iun. 1728 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **F** s.p. 1 sep. 1726 (Leopold Schwartz, ławnik, syn burmistrza C. J. Schwartz, nunc in ordine vocatus: fr. Josephus).

⁶⁵⁶ **A325** 313:12 iun. 1728 do 678:8 mar. 1732 / **A326** 87:9 iul. 1736 / **A479** s.p. 23 feb. 1725 do 26 oct. 1726 / **A480** s.p. 1 iul. 1727 do 20 oct. 1728 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **F** s.p. 31 mai. 1743 (Josephus Oehl, per multos annos scabinus, poch. u Franciszkanów).

⁶⁵⁷ **A5** 16:4 aug. 1736, 112:27 ian. 1738 (zostaje syndykem) / **A282** 212:7 sep. 1729 (przyjmuje prawo miejskie i zostaje ławnikiem), 258:10 feb. 1730 (rada prosi *Communitas* o zatw. nominacji) / **A283** 197:31 aug. 1729 (rada mianuje C. J. Schwartz ławnikiem po rezygnacji i wstąpieniu do zakonu jego brata Leopolda Josepha Schwartz) / **A311** 144:apr. 1737 / **A325** 363:31 oct. 1729 / **A481** s.p. 21 mar. 1730 do 13 sep. 1733 / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734.

- 17 mar. 1730 – p. 15 ian. 1733 (†)
581 Melchior Gottlieb Grun (Gruhn)⁶⁵⁸
- 17 ian. 1733 – [16 feb. 1740]
582 Johann Gottfried Dewerdeck⁶⁵⁹
- 24 oct. 1734 – p. 27 dec. 1741 (†)
583 George Bernhard Cirle (Zirl, Zirle)⁶⁶⁰
- 7 dec. 1736 – [16 feb. 1740]
584 Michael Ehrenfried Leuschner⁶⁶¹
- [18 iun. 1737]
585 Johann Ehrenfried Hildebrandi⁶⁶²
- 20 ian. 1738 – [1746]
586 Simon Kayser, von Würzburg⁶⁶³

⁶⁵⁸ **A282** 284:24 apr. 1730 (instalacja) / **A283** 232:17 mar. 1730 (mianowanie) 357:17 ian. 1733 (zmarły) / **A325** 413:17 mar. 1730 (mianowany przez RM po śmierci Christiana Martina Zornitiusa), 424:24 apr. 1730 (inwestytura), 747:13 oct. 1732 / **A481** s.p. 29 iun. 1730 (Melchior) i 19–21 aug. 1731 do 7 mai. 1732 (Gottlieb) / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **M99a** 333:15 ian. 1733 (pogrzeb - Melchior Gottlieb Grune, Juris Consult, Scabinus und des Pfarrhoffs zu Peter und Paul Bauambts Curator, 35 lat, nabożeństwo u NMP, pochówek u św. Piotra i Pawła).

⁶⁵⁹ **A283** 357:17 ian. 1733 (mianowanie po śmierci M. G. Gruna) / **A311** 144:apr. 1737 / **A481** s.p. 28 apr. 1733 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740

⁶⁶⁰ **A5** 16:4 aug. 1736, 119:28 apr. 1738 / **A138** 225:24 oct. 1734 (przysięga) / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **M99a** 708:27 dec. 1741 (pogrzeb – George Bernhardt Cirle Adv. Jur. i ławnik, 55 lat).

⁶⁶¹ **A284** 606:7 dec. 1736 (mianowanie po rezygnacji ojca M. Leuschnera) / **A311** 144:apr. 1737 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740.

⁶⁶² **A992** s.p. 18 iun. 1737.

⁶⁶³ **A5** 112:27 ian. 1738 (Simon Kayser, der Ausländer in das Schoeppen collegium geschet), 120:28 apr. 1738 / **A138** 225:20 ian. 1738 (przysięga) / **A285** 227:21 iun. 1737 (mianowanie po wyborze Caspara Josepha Schwartz na syndyka), 259:20 ian. 1738 (instalacja i przysięga) / **A287** s.p. 20 ian. 1738 (instalacja i przysięga) / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 / **F** s.p. 1746.

SYNDYCY

[1592]

587 Johannes Weintritt auf Pollwitz⁶⁶⁴

[15 feb. 1612 – 28 ian. 1621] (B)

472 Caspar Scultetus (Scholcz, Sculteti), I.U.D.⁶⁶⁵

3 dec. 1622 – 13 iun. 1628 (†)

528 Sebastian Gebhardt (Gephart), zm. 13 iun. 1628⁶⁶⁶

21 oct. 1628 – 1632? (R4)

494 Michael Hene (Heene)⁶⁶⁷

19 iul. 1632 – p. 17 iul. 1640 (†)

588 Nicolaus Krebs von Romnitz, zm. p. 17 iul. 1640⁶⁶⁸

1640, [1650 – 22 iun. 1656] (R2)

487 Georg Wittig (Wittich)⁶⁶⁹

⁶⁶⁴ **Wahrendorff** 230.

⁶⁶⁵ **A169** s.p. 15-17 feb. 1612 / **A219** tyt. 17 feb. 1612 pro tempore proconsul et syndicus / **B436** 280:1617 / **Wahrendorff** 404 (epitafium – Caspar Sculteti, zm. 5 iun. 1629, JUD, Reip. Lignic. Syndicus et Consul) / **Mende** 188 (LP – Barbara Hein, ur. 1570 Liebenthal, zm. 28 ian. 1621 Liegnitz jako żona Kaspra Scultetusa, Dr. iur., Fürstl. Liegn. Rat, Syndicus der Stadt Liegnitz).

⁶⁶⁶ **A137** 21:3 dec. 1622 Sebastian Gebhart zum Syndico providuet, 25:1626 mianowany ławnikiem, iuravit 8 oct. 1626 / **A170** 106:3 dec. 1622 Sebastian Gebhart vocatio zum syndicat, 181:7 iun.1623, 152:6 sep. 1628!! / **B436** 280:1626 / **M95** 642:18 iun. 1628 (pogrzeb - Sebastian Gephart der Stadtsyndicus) / **Wahrendorff** 411 (= **Mende** 606, LP – Sebastian Gebhardus, zm. 13 iun. 1628, Reip. Syndicus, Scabin. Praesid., Pupil. Praefectus, 502:1626.

⁶⁶⁷ **A137** 32:1628 (Michael Hene zum Syndico angenommen, iuravit 21 oct. 1628) / **B436** 280:1628.

⁶⁶⁸ **A137** 41:19 iul. 1632 (wybór), 54:22 nov. 1635 / **B436** 280:1638 / **M96** 356:17 iul. 1640 (pogrzeb – Nicolaus Krebs von Romnitz, syndyk)

⁶⁶⁹ **A137** 129:12 apr. 1655 / **A171** 148:10 dec. 1652 / **A172** 94:9 mai. 1655 / **A402** 314:22 iun. 1656 / **A403** 384:1 feb. 1653 / **A404** 332:27 iun. 1654 do 348:14 apr. 1655 / **A468** 232:1650 do 356:17 ian. 1655 / **B436** 280:1640 / **M4** 547:5 iun. 1654.

1656, [1664 – 6 nov. 1673] (R2)
488 Georg Schultes⁶⁷⁰

2 aug. 1672 – p. 10 sep. 1688 (†)
520 Georg Thebesius, zm. p. 10 sep. 1688⁶⁷¹

[feb. 1689]
*syndicatus et notariatus vacabant*⁶⁷²

3 iul. 1690 – [p. 28 aug. 1694]
589 Michael Carl Dhombky (Dombki, Dompky)⁶⁷³

[1694 – 27 apr. 1707]
590 Franz Ignatz Ponde (Bonde, Ponte)⁶⁷⁴

⁶⁷⁰ **A266** tyt. 1664–1667 / **A268** tyt. 1667–1669 / **A335** 125:6 nov. 1673 / **A412** 9:18 iul. 1671 do 105:18 aug. 1673 / **B436** 280:1656.

⁶⁷¹ **A173** 575:1673 / **A175** 57:7 oct. 1675 do 244:1677 / **A211** tyt. 1676 / **A327** 1:2 aug. 1672 (Georg Thebesius otrzymuje od Rady tytuł syndyka i salarium 50 Rth.) / **A335** 1:2 aug. 1672 (D. Georg Thebesius syndykiem, 50 tal. salarium) / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **B436** 280:1670!, 1321:7 oct. 1675, 1322:1680 / **C8** 48-60:29 iul. 1680 / **M98** 434:9 nov. 1687 (pogrzeb – córka Maria Elisabeth), 452:10 sep. 1688 (pogrzeb – Georg Thebesius, U.I.D., Stadt Notarius und Syndicus, Schulen praeses, 52 lata) / **PP114** 53:19 sep. 1688 (pogrzeb – Georg Thebesius, Syndicus und Notarius, 52 lata) / **Wahrendorff** 331-332 i **Mende** 536 (epitafium i LP: George Thebesius, I.U.D., Syndicus und Notar der Stadt Liegnitz, ur. 13 ian. 1636 Liegnitz, zm. 16 sep. 1688 Liegnitz, poch. 19 sep. 1688 Liegnitz).

⁶⁷² **B436** 1135.

⁶⁷³ **A177** 240–1:28 aug. 1694 (Rada miejska informuje cesarza, że syndyk Michael Carl Dhombky został sekretarzem urzędu książęcego w Ziębicach i stąd wakuje urząd syndyka. Rada prezentuje na to miejsce Franciszka Ponde, katolika i prosi o konfirmację) / **A303** s.p. 3 iul. 1690 (instalacja na urządzie na podstawie patentu cesarskiego z 10 iun. 1690) / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **B436** 280:1689! / **C8** 63:3 iul. 1690 (nominacja na syndykata).

⁶⁷⁴ **A177** 240–1:28 aug. 1694 (zobacz regest w poprzednim przypisie) / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** do **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **B436** 280:1694, 1323:1695 / **F** s.p. 30 oct. 1700, 27 apr. 1707 / **Wahrendorff** 220–221:27 apr. 1707, 500–501:1698.

- [25 feb. 1711] – 4 sep. 1719 (†)
591 Johann (Hans) Anthon Ludwig Sartori (Sartory, Sartorius), zm.
 4 sep. 1719⁶⁷⁵
- [10 mai. 1721 – 1726] (R6)
503 Johann Sigismund Postinger⁶⁷⁶
- [19 mai. 1727]
*Johannes Sigismundus Postinger, Syndicats verwalter*⁶⁷⁷
- [4 oct. 1727]
*vacat*⁶⁷⁸
- 26 mai. 1728 – 29 nov. 1736 (R6)
514 Johann Franz Micara (Miccara)⁶⁷⁹
- 18 iun. 1737 – rez. 14 aug. 1741
580 Caspar Joseph Schwartz⁶⁸⁰
- 21 aug. 1741 – [1754]
592 David Christian Wuttig⁶⁸¹

⁶⁷⁵ **A4** 182:4 sep. 1719 (informacja o śmierci) / **A182** tyt. od 14 mar. 1714 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A975** s.p. 2 apr. 1715 / **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **B436** 280:1711 / **AJ** 295:13 dec. 1712, s.p. 23 nov. 1709 (pogrzeb – córka Maria Josepha Francisca), 30 dec. 1713 (pogrzeb – córka Maria Josepha Theresia), 12 iul. 1714 (pogrzeb – syn Wenzel Anton Joseph), 11 apr. 1716 (pogrzeb – syn Albrecht Joseph Anton) / **F** s.p. 31 dec. 1713 (pogrzeb córki), 11 apr. 1716 (pogrzeb syna), 5 sep. 1719 (pogrzeb syndyka Sartori).

⁶⁷⁶ **A206** 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **B436** 280:1720, 1325:1725 / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 292:[1724].

⁶⁷⁷ **A183** 89:19 mai. 1727.

⁶⁷⁸ **C6** 21–23:4 oct. 1727 Rada informuje cesarza o wakacie syndykatu.

⁶⁷⁹ **A283** 120:26 mai. 1728 (J. Miccara instalowany jako syndyk), 363:29 ian. 1733 / **A284** 8:1731 / **A285** 116:24 oct. 1735 (publikacja testamentu zm. ławnika Franza Miccara, obecny jego syn Johann Franz Miccara syndyk), 192–3:16 nov. 1736 (Joh. Franz Miccara syndyk mianowany na ostatnie miejsce w radzie, pismo dotarło do Legnicy 29 nov. 1736) / **A310** tyt. 1734–1735 / **A311** tyt. 1736 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **B436** 280:1726 / **C14**:4 sep. 1730 / **R93** nr 711:24 sep. 1736 (syndyk J.F. Miccara przedstawił radzie miejskiej testament swego ojca, Franciszka Miccary, ławnika sądu dworskiego i miejskiego w Legnicy, zarządcy opactwa św. Krzyża).

⁶⁸⁰ **A5** 112:27 ian. 1738 (ławnik Schwartz zostaje syndykiem) / **A285** 226:18 iun. 1737 (instalacja nowego syndyka – Caspar Joseph Schwarz) / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **B436** 280:1737, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 iul. 1741 / **C85** 5:16 sep. 1737 / **F** s.p. 8 oct. 1737 (pogrzeb syna), 14 apr. 1748 (pogrzeb córki Casparis Schwartz subpraetoris), 14 iul. 1749 (pogrzeb żony), 24 apr. 1751 (pogrzeb – Caspar Joseph Schwartz, syn consula).

⁶⁸¹ **B436** 2:1749, 280:21 aug. 1741, 1326:dec. 1741, ian. 1742, 1327:1751, 1754.

PISARZE MIEJSCY

(Stadtschreiber, Statschreiber, scriba, notarius, notarius Reipublicae Lignicensis, grammateus publicus, grammateus et tabellio publicus)

[ante 1342?]

593 mgr Theodoricus⁶⁸²

134? – 137?

594 Hunnco, pisarz miejski przez ok. 30 lat za czasów książąt Wacława (zm. 1364) i Ludwika (zm. 1398)⁶⁸³

1372 – 1392

595 Nicolaus de Monte⁶⁸⁴

[16 dec. 1380 – 13 ian. 1384]

596 Hensil⁶⁸⁵

1392 – 1420

597 Johannes Bitschen, zm. 1422⁶⁸⁶

1420 – 24 iul. 1454 (†)

298 Ambrosius Bitschen⁶⁸⁷

⁶⁸² **A844** 281 (mgr Theodoricus fuit notarius huius civitatis tempore ducis Boleslai filii Henrici 3ti patris Wencelai primi ducis).

⁶⁸³ **A844** 281.

⁶⁸⁴ **A844** 281.

⁶⁸⁵ **A351** 98:13 ian. 1384 / **Sz27** 57:16 dec. 1380.

⁶⁸⁶ **A844** 281.

⁶⁸⁷ **A844** 282.

[ante 1458]

598 Leonard Furman⁶⁸⁸

[4 mai. 1468 – 1472]

599 Ambrosius Bronig (Bronigk)⁶⁸⁹, zm. p. 1476⁶⁹⁰

[1477]

289 Caspar Greybean⁶⁹¹

[7 nov. 1481 – 10 feb. 1492]

600 Mathias Leymgruber (Leimgrüber)⁶⁹²

30 mai. 1532 – [18 mar. 1534]

601 mgr Fabian Geppert (Gepert, Gebbert, Gebhart)⁶⁹³

[s.a.]

602 Johannes Pfister⁶⁹⁴

⁶⁸⁸ **A361** 87:4 sep. 1458 (*Barbara Leonhardes des statschreibers gelassene wittewe*, 137:24 ian. 1459 *fraw Barbara etwan Leonarden des statschreibers nachgelasene witwe icz under Vetzencz Brewers eliche hawsfraw*), 111:4 oct. 1458 (Ława cytuje wcześniejszy, niedatowany dokument Rady – stawili się Anna Tymynne z Wrocławia i Leonard Furman *die czeit statschreiber zu Legnicz* i czynią zapisy dla synów Anny i Barbary, żony Leonarda).

⁶⁸⁹ **A165a** 349:1472 / **A365** 27:4 mai. 1468 / **A366** 107:19 sep. 1470.

⁶⁹⁰ A. Bronig jako pisarz występuje tylko trzy razy, ale bez tego tytułu widoczny jest w księgach ławniczych dużo częściej – **A361** 51 (1358) / **A362** 78 (1460) / **A363** 28 29 72 92 99 (1463) / **A364** 75 96 (1467) / **A365** 29 45 77 92 154 162 167 (1468/69) / **A366** 19 (1470) / **A367** 26 27 113 (1471/72) / **A368** 77:11 sep. 1476 (A. Bronig zmarły, Agnieszka wdowa po nim ma już nowego męża).

⁶⁹¹ **A844** 282:s.a. / **B436** 1311:1477.

⁶⁹² **A370** 56:7 nov. 1481 do 87:23 ian. 1482 / **A372** 19:21 mai. 1488, 39:24 sep. 1488, 44:8 oct. 1488 / **A844** 282:s.a. / **A1202** 14:15 iun. 1491 do 52:10 feb. 1492 / **B436** 1311:1483 (Matheus Notarius) / Wpisany do nekrologu klasztoru cystersów w Lubiążu - BUWr, rkp. IV F 214 (Necrologium Lubense 1619), pod dniem 29 I: Item o. Matthias Leymgruber notarius in Legnicz confrater noster, fautor maximus monasterij nec non Melchior Margaretha Catherina Vrsula filij eius.

⁶⁹³ **A373** 200:Nach dem ist an das stadtschreiber ampt kommen Fabianus Geppert im jar 1532 am tage Corporis Christi [30 mai.] / **A376** 76:18 mar. 1534 / **A672** 1:1533 / **A844** 282:1532 / **B436** 1314:1532.

⁶⁹⁴ **A844** 282:s.a.

[24 nov. 1544]

603 M. Anthonius Pausius⁶⁹⁵

[1546 – 9 feb. 1552]

604 Valentinus Nitius⁶⁹⁶

[1553 – 1554] (R)

439 Hieronimus Firling (Fierling)⁶⁹⁷

[1566] – 6 mai. 1570 (†)

605 Nicolaus Kelheymer (Keilheimer, Keilhammer) Torgensis, zm. 6 mai. 1570⁶⁹⁸

[9 aug. 1573 – 1577]

606 George Unrhu (Unruhe)⁶⁹⁹

[1578 – 9 mai. 1592] (Sy)

587 Johann (Hans) Weintritt (Weintritt), zm. p. 27 oct. 1595⁷⁰⁰

[20 feb. 1597] – 31 mar. 1607 (†)

607 Crispin Ritter (Rietter) Jaurensis, zm. 31 mar. 1607⁷⁰¹

⁶⁹⁵ A844 282:24 nov. 1544.

⁶⁹⁶ A158 tyt. 1546 / A381 259:22 aug. 1551 / A382 14:23 feb. 1547 do 314:9 feb. 1552 / A844 282:1546.

⁶⁹⁷ A160 40:1554 / A500 tyt. 1553 / A844 282 s.a.

⁶⁹⁸ A163 tyt. 1566 / A164 3:1566 / A844 282 s.a. / Mende 238 i Wahrendorff 269 (epitafium: Johannes Keilheimer, Notar in Liegnitz, ur. 1535 Torgau, zm. 6 mai. 1570 Liegnitz).

⁶⁹⁹ A165a tyt. 1577 / A428 59:24 dec. 1575 / A439 4:9 aug. 1573 / A440 tyt. 1576 / A844 282 s.a. (cyt. Transsumpt. Priv. fol. 244 b).

⁷⁰⁰ A391 47:9 mai. 1592 / A420 79:30 ian. 1586 do 84:12 mar. 1588 / A440 3:1578 / A844 282 s.a. / PP3 721:27 oct. 1595 (pogrzeb - Johannes Weindritt alhie gewesener stadtschreyber).

⁷⁰¹ A166 25:3 mar. 1604 / A168 186:zm. 31 mar. 1607 / A397 159:1606 Ciprianus ! Ritter / A433 19:20 feb. 1597 / A844 282 (Crispinus Ritter. Moritur anno 1607. 31 Martii zwischen acht und neune vor mittage. Reliquit ampla legata ad pias causas) / B407 1:24

7 aug. 1607 – 16 apr. 1634 (†)

608 M. Matthaeus Rüdinger (Rhudinger, Riediger, Rödinger, Rydinger) Fraustadiensis, zm. 16 apr. 1634⁷⁰²

19 nov. 1634 – [11 feb. 1640]

494 Michael Hene Vratislaviensis⁷⁰³

[8 – 16 iul. 1642] (R3)

487 G[eorg] Wittich⁷⁰⁴

[24 nov. 1643] – 22 oct. 1650 (†)

494 Michael Hene Vratislaviensis, zm. 22 oct. 1650⁷⁰⁵

[s.a.]

487 *Georg Wittig, Verwalter*⁷⁰⁶

mar. 1607 (testament) / **Mende** 410 (LP) i **Wahrendorff** 286 (Krispinus Ritter, Stadtschreiber der Stadt Liegnitz (przez 13 lat), ur. 3 iul. 1549 Jauer, zm. 31 mar. 1607 Liegnitz).

⁷⁰² **A137** 1:17 feb. 1616, 17:10 nov. 1622, 41:19 iul. 1632, 46:21 feb. 1633 / **A168** 186:7 aug. 1607 (*M. Matthaeus Ruedinger poeta laureatus et notarius publicus von der Frauenstadt bürtig* powołany przez Radę na następcę zmarłego C. Rittera) 248:3 iun. 1608 / **A170** 152:6 sep. 1628, 181:7 iun. 1623 / **A421** s.p. 1623 / **A443** tyt. 1611 / **A844** 282 (*M. Matthaeus Rüdinger Fraustadiensis Poeta Laureatus Caesareus decessit 16 april 1634*) / **B436** 281:1617 / **M95** 208:22 oct. 1619 (pogrzeb syna) / **M96** 186:21 apr. 1634 (pogrzeb – M. Matthaeus Rüdiger stadtschreiber) / **PP5** 761:26 dec. 1613 (pogrzeb – syn Fryderyk), 804:16 aug. 1615 (pogrzeb – córka Urszula) / **PP6** 727:22 oct. 1619 (pogrzeb – syn Gottfriedt) / **PP7** 609:21 apr. 1634 (pogrzeb – magister Mathaeus Ruedinger stadtschreiber) / **Mende** 422 i **Wahrendorff** 322-3 (*Matthäus Rüdiger, JcTus, Notar der Stadt Liegnitz, ur. 1571 Fraustadt, zm. 21 apr. 1633 Liegnitz*).

⁷⁰³ **A137** 51:19 nov. 1635! (*Michael Hene zum notariat*) / **A844** 282 (*Michael Hene von Breslau successit Anno 1634 mense novembr.*) / **A880** 11 feb. 1636 / **A881** 22 ian. 1636 / **A891** 11 feb. 1640 / **B436** 281:1634.

⁷⁰⁴ **A239** 206:8 iul. 1642 / **A404** 187:16 iul. 1642.

⁷⁰⁵ **A208** tyt. (zm. 22 oct. 1650) / **A245** 4:12 ian. 1647 / **A406** 47:1 dec. 1644 / **A422** 224:24 nov. 1643 do 249:16 iun. 1650 / **A468** 200:22–23 feb. 1647 / **A844** 282 (*Michael Hene von Breslau successit Anno 1634 mense novembr., zm. 22 oct. 1650*) / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **M97** 393:12 ian. 1670 (pogrzeb wdowy) / **PP7** 719:30 oct. 1650 (pogrzeb – Michel Hene Stadtschreiber) / **Mende** 196 i **Wahrendorff** 383 (*epitafium: Michael Hene, Notar in Liegnitz, ur. 1588 Breslau, zm. 22 oct. 1650 Liegnitz*).

⁷⁰⁶ **A844** 282.

7 feb. 1652 – p. 23 nov. 1664 (†)

609 Johannes Thilo Lignicensis, zm. p. 23 nov. 1664⁷⁰⁷

27 nov. 1664 – 16 sep. 1688 (†)

520 Georgius Thebes (Thebesius) U.I.D., zm. 16 sep. 1688⁷⁰⁸

[feb. 1689]

*syndicatus et notariatus vacabant*⁷⁰⁹

[1689] (B)

481 Caspar Joseph Schwarz⁷¹⁰

⁷⁰⁷ **A137** 129:12 apr. 1655, 31 mai. 1655 / **A171** 148:10 dec. 1652 393:17 dec. 1657 / **A173** tyt. 1658 do 101–2:1661 / **A208** tyt. 1651, 1652 / **A251** 11:16 feb. 1652 do 177:21 ian. 1653 / **A255** 1:2 mar. 1654 do 260–1:31 mai. 1655 / **A256** 86:19 mar. 1652 / **A265** tyt. 1662, 1663 / **A402** 314:22 iun. 1656 / **A406** 276:13 mai. 1655 do 300:18 nov. 1655 / **A409** 3:9 ian. 1656 do 72:14 nov. 1658 / **A468** 367:8 apr. 1655 / **A844** 282:7 feb. 1652 (instalacja na urządzie) / **A920** i **A921** s.p. 19 mar. 1652 / **A925** s.p. 22 sep. 1659 / **A926** s.p. 27 iul. 1663 / **B436** 281:1651, 576:17 dec. 1657 / **B2651** s.p. 30 dec. 1654 do 18 mar. 1655 / **M97** 109:16 ian. 1656 (pogrzeb – córka Rebeca), 128:11 dec. 1656 (pogrzeb – córka Anna Maria) 276:23 nov. 1664 (pogrzeb – Johannes Thilo, I.U.C., Stadtschreiber) / **PP7** 735:16 ian. 1656 (pogrzeb – córka Rebecca), 735:25 ian. 1656 (pogrzeb – córka Augusta), 739:16 dec. 1656 (pogrzeb – córka Anna Maria), 771:23 nov. 1664 (pogrzeb – Johann Thilo) / **Mende** 538 (LP: Johann Thilo, Notar und Hoffgerichts Assessor in Liegnitz, ur. 27 dec. 1611 Liegnitz, zm. 16 nov. 1664 Liegnitz, poch. 23 nov. 1664 Liegnitz, kościół św. Piotra i Pawła).

⁷⁰⁸ **A173** 534:1671 do 575:1673 / **A175** 57:7 oct. 1675 do 292:9 mar. 1680 / **A209** tyt. 1671 / **A211** tyt. 1676 / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A928** i **A929** s.p. 7 apr. 1666 / **A931** s.p. 18 sep. 1668 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun. 1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **B436** 281:1664!, 1321:7 oct. 1675, 1322:1680 / **M98** 10:25 mar. 1672 (pogrzeb – syn George) 434:9 nov. 1687 (pogrzeb – córka Maria Elisabeth), 452:10 sep. 1688 (pogrzeb – Georg Thebesius, U.I.D., Stadt notarius und Syndicus, Schulen praeses, 52 lata) / **PP7** 811:25 mar. 1672 (pogrzeb – syn Georg) / **PP114** 53:19 sep. 1688 (pogrzeb – Georg Thebesius, syndicus, notarius, 52 lata) / **Mende** 536 (LP) i **Wahrendorff** 331–332 (George Thebesius, I.U.D., Syndicus und Notar der Stadt Liegnitz, ur. 13 ian. 1636 Liegnitz, ur. 16 sep. 1688 Liegnitz, poch. 19 sep. 1688 Liegnitz) / **Thebesius** 10 (mianowanie na urząd pisarza 27 nov. 1664).

⁷⁰⁹ **B436** 1135.

⁷¹⁰ **B436** 281:1689.

1695 – 10 feb. 1732 (†)

610 Gotthard Franz Bauman (Baumann), zm. 10 feb. 1732⁷¹¹

29 ian. 1732 – 12 oct. 1737 (†)

611 Daniel Theophil Feige, zm. 12 oct. 1737⁷¹²

12 iul. 1738 – rez. 14 aug. 1741

612 Friedrich Valentin König⁷¹³

21 aug. 1741 – rez. 1741

582 Johann Gottfried Dewerdeck⁷¹⁴

[dec. 1741 – 1754]

613 Gottlieb Benjamin Schwann⁷¹⁵

W nekrologu klasztoru cystersów w Lubiążu znajduje się również (pod dniem 29 sierpnia) niedatowany wpis: **614 O[biit] Gotfridus scriba legnicensis qui dedit magnam eleemosynam.**⁷¹⁶

⁷¹¹ **A182** tyt. 14 mar. 1714 do 628:9 mar. 1716 / **A183** tyt. 1727 / **A206** tyt. 19 apr. 1717 do 266:10 mai. 1721 / **A207** tyt. 1722 do 1726 / **A283** 1:30 oct. 1726, 305:10 feb. 1732 (zmarł G. F. Baumann pisarz miejski) / **A284** 8:1731 (G. F. Baumann notarius, zm. 10 feb. 1732, 67 lat, pisarz od 37 lat), 59:10 feb. 1732 (zm. G. F. Baumann, pisarz miejski od 1695) / **A322** 34:19 dec. 1710 / **A418** s.p. 2 ian. 1711 do 13 iul. 1724 / **A956** do **A959** s.p. 12 apr. 1696 / **A961** i **A962** s.p. 30 iun. 1700 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A980** s.p. 17 iul. 1724 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **B436** 281:1694!, 1323:1695, 1325:1725 / **AJ** s.p. 8 mar. 1701 (zm. córka Maria Victoria), oct. 1707 (zm. córka Maria Anthonia) / **Wahrendorff** 185:17 nov. 1721, 220–221:27 apr. 1707, 292–5:1724, 500–501:1698.

⁷¹² **A4** 59:29 ian. 1733 (instalacja na urzędzie) / **A283** 363:29 ian. 1733 (instalacja na urzędzie) / **A284** 8:1731 (Daniel Theophilus Feige, ust. 29 feb. 1733!, zm. 12 oct. 1737) / **A286** 324:12 oct. 1737 (dzień śmierci) / **A310** tyt. 1734, 1735 / **A311** tyt. 1736 / **A334** 33:2 apr. 1733 / **B436** 281:1733.

⁷¹³ **A5** 123:12 iul. 1738 (instalacja na urzędzie) / **A334** 124:1740 / **A995** s.p. 16 feb. 1740 (Friedrich Cristian! König) / **B436** 281:1738, rez. 14 aug. 1741, 1326:12 iul. 1741.

⁷¹⁴ **B436** 281:21 aug. 1741 (instalacja z informacją o szybkiej rezygnacji) 1326:21 aug. 1741

⁷¹⁵ **B436** 2:1749, 281:[1741], 1326:dec. 1741, ian. 1742, 1327:1751, 1754.

⁷¹⁶ BUWr, IV F 214 (Necrologium Lubense 1619): 29 aug.

PODWÓJCI

(Untervogt, Underfoit, undir foite, gesworner dyner der undirfoit, Untergerichtsvoigt, Geschworner vogt, subpraetor)

[27 nov. 1471]

614 Johannes Woger⁷¹⁷

[18 dec. 1476 – 7 mai. 1479] (Pm)

600 Mathias Leymgruber⁷¹⁸

[11 iun. 1533 – 13 mar. 1542]

615 Caspar Newman⁷¹⁹

[24 aug, 30 sep. 1546]

616 Mats Hillebrand⁷²⁰

[24 ian. 1549 – 9 iul. 1551]

617 Joachim Langfeldt⁷²¹

[25 nov. 1551 – 29 aug. 1564]

541 Sebastian Geppart (Geppert, Gephart, Gepffhart, Gepfart)⁷²²

⁷¹⁷ **A367** 137:27 nov. 1471.

⁷¹⁸ **A368** 116:18 dec. 1476 / **A369** 26:7 mai. 1479.

⁷¹⁹ **A376** 17:11 iun. 1533 do 344:26 dec. 1537 / **A377** 177:15 nov. 1539 do 232:13 mar. 1542.

⁷²⁰ **A436**: 24 aug. 30 sep. 1546.

⁷²¹ **A381** 92:24 ian. 1549 do 254:9 iul. 1551.

⁷²² **A383** 1:25 nov. 1551 do 123:30 sep. 1555 / **A384** 7:6 nov. 1555 do 181:4 mar. 1560 / **A385** 1:4 apr. 1560 do 173:7 aug. 1564 / **A427** 2:29 aug. 1564 / **A436** 13 aug. 1553 do 4 sep. 1554 / **A437** 88:18 feb. 1557 do 315:22 dec. 1562 / **A438** s.p. 17 nov. 1563 do 29 aug. 1564 / **A458** 54:28 mar. 1561 do 76:22 dec. 1564.

[10 oct. 1564 – 14 nov. 1575]

618 Mathias (Matthes, Mathaeus) Eckert (Eckart, Eckerdt, Eckardt)⁷²³

[1 ian. 1576 – 26 mar. 1582]

456 Melchior Titze⁷²⁴

[23 apr. 1582 – 5 mar. 1584]

618 Matheus Eckhart⁷²⁵

[26 mar. 1584 – 10 dec. 1590] (S)

456 Melchior Titze⁷²⁶

[28 ian. 1591 – 29 nov. 1598]

619 Lucas Homberger (Honberger, Hoenberger, Humbert, Humberger)⁷²⁷

[31 dec. 1598] – p. 9 mar. 1608 (†)

456 Melchior Titze, zm. p. 9 mar. 1608⁷²⁸

⁷²³ **A387** 2:20 dec. 1570 do 264:18 apr. 1575 / **A420** 53:6 dec. 1574 / **A427** 3:10 oct. 1564 do 219:1570 / **A428** 18:6 mai. 1575 / **A438** s.p. 1 apr. 1566 do 22 mai. 1568 / **A439** 45:13 iul. 1571 do 84:15 ian. 1572 / **A441** s.p. 4 mai. 1573 / **A458** 79:30 nov. 1565 do 173:14 nov. 1575.

⁷²⁴ **A420** 71:3 mar. 1581 / **A428** 62:1 ian. 1576 do 386:26 mar. 1582 / **A440** 131:20 ian. 1581 / **A458** 176:11 apr. 1576.

⁷²⁵ **A429** 2:23 apr. 1582 do 76:5 mar. 1584 / **A459** s.p. [1582].

⁷²⁶ **A429** 84:26 mar. 1584 do 232:1585 / **A430** 15:1 nov. 1585 do 411:iun. 1590 / **A431** 5:21 iun. 1590 / **A441** s.p. 17 iun. 1585 do 2 dec. 1589 / **A442** 77:21 nov. 1585 / **A460** s.p. 19 iun. 1587 do 10 dec. 1590.

⁷²⁷ **A391** 47: 4 iun. 1592 / **A420** 148:21 dec. 1597 / **A431** 65:17 mar. 1591 do 207:26 dec. 1592 / **A432** 74:11 apr. 1595 / **A433** 1:2 ian. 1597 do 212:5 nov. 1598 / **A441** s.p. 5 iul. 1592 do 14 mai. 1595 / **A442** 3:9 nov. 1595 do 54:4 aug. 1598 / **A461** s.p. 8 iul. 1597 / **A462** 3:28 ian. 1591 do 48:29 nov. 1598.

⁷²⁸ **A167** 15:27 feb. 1603 / **A364** 1:27 dec. 1606 do 36:20 mai. 1607 / **A397** 1:1606 do 357:1 feb. 1608 / **A433** 255:12 ian. 1599 do 317:9 mai. 1599 / **A442** 75:4 mar. 1599 do 330:22 feb. 1606 / **A461** s.p. 31 dec. 1598, 7 iul. 1599 / **A462** 52:18 aug. 1599 do 169:9 iun. 1604 / **A463** 9:4 mai 1600 do s.p. 1 oct 1601 / **PP5** 625:9 mar. 1608 (pogrzeb), 746:28 apr. 1613 (pogrzeb – wdowa Anna).

[3 apr. 1608]

434 *Christoff Elssner, verwalter der untervogtei*⁷²⁹

[25 apr. 1608] – p. 23 iun. 1614 (†)

620 George Walter (Waltter, Walther), zm. 23 iun. 1614⁷³⁰

[18 aug. 1614 – 8 aug. 1623] (R6)

507 Abraham Urban⁷³¹

9 aug. 1623 – 12 sep. 1633 (†)

621 Johann Weigel, zm. 12 sep. 1633⁷³²

[12 sep. 1633] – p. 6 aug. 1649 (†)

622 Zacharias Christian (Christianus) von Nürnberg, zm. p. 6 aug. 1649⁷³³

⁷²⁹ **A464** 44:3 apr. 1608.

⁷³⁰ **A167** 236:18 sep. 1608 / **A169** 356:23 iun. 1614 (moritur Georgius Walther gewesener unter voigt) / **A364** 52:4 aug. 1608 do 133:25 mai. 1613 / **A397** 405:25 apr. 1608 do 767:1610 / **A422** 1:21 apr. 1614 / **A443** 72:1 dec. 1611 do 366:1614 / **A465** 15:7 feb. 1611 do s.p. 21 iun. 1613 / **PP5** 774:27 iun. 1614 (pogrzeb – George Walter Untervogt) 789:13 mar. 1615 pogrzeb – wdowa Anna) / **Mende** 565 i **Wahrendorff** 438-9 (Georgius Walther, zm. 24 iun. 1614, hujus Reip. Prorector).

⁷³¹ **A407** 27:23 iun. 1618 / **A422** 8:18 aug. 1614 do 191:8 aug. 1623 / **A425** 123:20 aug. 1614.

⁷³² **A137** 22:9 aug. 1623 (instalacja na urządzie) 42:1632 / **A401** tyt. (1623) 1:18 oct. 1624 do 226:5 aug. 1633 / **A402** 89:12 ian. 1627 do 223:20 iun. 1633 / **A421** s.p. 18 aug., 15 sep. 1623 / **A422** 179:20 feb. 1625 / **A468** 1:3 dec. 1631 do 70:24 mar. 1633 / **PP6** 893 31 mar. 1627 (pogrzeb – syn Johannes), 1024:23 oct. 1633 (pogrzeb – córka Barbara) / **PP7** 732:22 nov. 1654 (pogrzeb – wdowa Barbara).

⁷³³ **A137** 47:19 oct. 1633 (instalacja) do 121:21 oct. 1642 / **A222** 308:19 oct. 1633 (Zacharias Christian von Nürnberg składa przysięgę jako podwójci) / **A243** 40:15 mar. 1645 / **A401** 230:3 nov. 1633 do 437:1 apr. 1648 / **A402** 288:15 apr. 289:9 iun. 1643 / **A403** 140:11 dec. 1634 do 759:1 oct. 1646 / **A405** 1:1 aug. 1641 do 316:25 mar. 1649 / **A406** 47:1 dec. 1644 do 124:27 feb. 1649 / **A422** 195:27 dec. 1637 do 251:18 apr. 1649 / **A468** 78:12 sep. 1633 do 214:19 dec. 1648 / **A880** s.p. 11 feb. 1636 / **A881** s.p. 22 ian. 1636 / **A884** s.p. 17 feb. 1637 / **A885** s.p. 17 feb. 1637 / **A891** i **A892** s.p. 11 feb. 1640 / **A897** i **A901** s.p. 14 feb. 1642 / **A902** s.p. 20 feb. 1643 / **A904** s.p. 7 apr. 1644 / **A906** s.p. 3 apr. 1645 / **A908** s.p. 1 mar. 1646 / **A914** s.p. 22 mai. 1648 / **M96** 287:31 ian. 1638 (pogrzeb – żona Regina) / **M97** 17:6 aug. 1649 (pogrzeb – Zacharias Christianus) / **PP7** 621:2 aug. 1635 (pogrzeb – córka Regina), 635:31 ian. 1638 (pogrzeb – żona Re-

[28 oct. 1650] – 24 oct. 1656 (†)

623 Balthasar Hildebrand, zm. 24 oct. 1656⁷³⁴

8 mai. 1657 – p. 11 oct. 1665 (†)

624 Andreas Sevelenberg, zm. p. 11 oct. 1665⁷³⁵

[16 oct. 1665 – 4 iul. 1672] (S)

530 **Andreas Mordebier**⁷³⁶

[30 iul. 1672] – p. 5 nov. 1702 (†)

585 **Johann Friedrich Hildebrand**, zm. p. 5 nov. 1702⁷³⁷

gina Gregorin), 636:13 mai. 1638 (pogrzeb - córka Anna Christina), 715:6 aug. 1649 (pogrzeb – Zacharias Christianus).

⁷³⁴ **A401** 444:28 oct. 1650 do 489:19 iun. 1655 / **A405** 331:18 nov. 1650 do 676:4 aug. 1656 / **A406** 134:9 nov. 1650 do 298:19 oct. 1655 / **A407** 1:20 mar. 1654 do 29:2 iun. 1656 / **A409** 2:31 dec. 1655 do 21:29 mai. 1656 / **A422** 256:15 nov. 1650 do 320:14 sep. 1656 / **A468** 232:1650 do 379:6 aug. 1655 / **M97** 123:30 sep. 1656 (pogrzeb córki), 124:26 oct. 1656 (pogrzeb – Balthasar Hillebrandt untervogt und organist zu St. Peter und Paul, ist an der Pest gestorben) / **PP7** 739:31 oct. 1656 (pogrzeb – Baltzer Hillebrand organist und untervogt) / **Mende** 206 (LP: Balthasar Hildebrand, Untergeichtsvogt usw. zu Liegnitz, ur. 25 feb. 1609 Peterwitz, zm. 24 oct. 1656 Liegnitz).

⁷³⁵ **A137** 130:8 mai. 1657 (Andreas Sevelenberg Lignicensis instalowany jako Untervogt) / **A407** 35:13 aug. 1657 do 84:23 iun. 1664 / **A409** 30:11 mai. 1657 do 88:16 iun. 1659 / **A410** 21:13 iul. 1657 do 94:15 sep. 1661 / **A422** 325:9 nov. 1657 do 348:28 oct. 1664 / **A468** 397:13 feb. 1658 do 502:24 nov. 1662 / **M97** 293:11 oct. 1665 (pogrzeb) / **PP7** 776:11 oct. 1665 (pogrzeb).

⁷³⁶ **A209** tyt. (1671) / **A301** 149:14 feb. 1671 / **A407** 90:6 apr. 1666 do 121:11 oct. 1668 / **A409** 90:24 oct. 1665 do 195:15 mai. 1671 / **A410** 99:16 oct. 1665 do 133:11 nov. 1669 / **A412** 31:29 iul. 1668 / **A419** 25 sep. – 28 sep. 1666 / **A422** 316:17 iun. 1669 do 336:22 mai. 1669 / **A932** s.p. 22 feb. 1669 / **A933** s.p. 2 iun. 1670 / **A935** s.p. 4 iul. 1672 / **M97** 367:13 dec. 1668 (pogrzeb dziecka) / **PP7** 792 14 dec. 1668 (pogrzeb – syn Hans Andreas).

⁷³⁷ **A210** tyt. 1678 / **A211** tyt. 1676 / **A272** 132:22 sep. 1692 do 154:20 dec. 1696 / **A339** 32:15 feb. 1698 do 109:21 oct. 1699 / **A407** 140:17 aug. 1672 do 197:29 mar. 1678 / **A409** 200³:30 iul. 1672 do 298:30 apr. 1676 / **A410** 328:4–6 aug. 1672 do 721:1 iun. 1693 / **A412** 225:12 iul. 1683 / **A414** 1:21 mai. 1676 do 321:23 ian. 1682 / **A415** 1:22 apr. 1678 do 98:20 apr. 1701 / **A416** 18:13 mai. 1681 do 371:14 sep. 1698 / **A417** 1:10 oct. 1684 do 195:31 aug. 1702 / **A419** 13 mar. 1694 / **A422** 245:22 mar. 307:22 mar. 1677 / **A425** 3–11:27 sep. 1702 (testament) / **A936** s.p. 20 oct. 1673 / **A937** s.p. 3 apr. 1678 / **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679 / **A945** s.p. 13 mar. 1682 / **A946** s.p. 20 iun.

[11 dec. 1702] – p. 8 feb. 1730 (†)

625 Ignatz Franz Habel⁷³⁸

8 feb. 1730 – [16 feb. 1740]

626 Johann Heintz von Breslau⁷³⁹

1683 / **A947** s.p. 10 apr. 1684 / **A948** s.p. 8 iul. 1685 / **A949** s.p. 3 aug. 1688 / **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692 / **M98** 370:10 apr. 1685 (pogrzeb – syn Friedrich Wilhelm), 489:10 apr. 1690 (pogrzeb – syn Ernst Friedrich) / **M99** 93:23 feb. 1698 (pogrzeb – syn Daniel Friedrich), 153:10 iun. 1700 (pogrzeb – córka Johanna Florentina), 211:5 nov. 1702 (pogrzeb – Johann Friedrich Hildebrand untervogt, Curator des Stipendien und Pfarrhoff bauamts allhir) / **PP114** 261:5 nov. 1702 (pogrzeb – Johann Friedrich Hillebrand, Untevogt, wie auch Curator des Stiebends amts und Pfarrhoff amts, 59 lat).

⁷³⁸ **A182** 178: 21 ian. 1715 / **A319** 45-46:6 aug. 1704 do 176:9 iun. 1706 / **A320** 248':16 apr. 1708 / **A322** 35:22 dec. 1710 do 137:6 nov. 1713 / **A323** 64:3 iul. 1717 do 234:19 sep. 1720 / **A324** 128:27 aug. 1718 do 287:18 mai. 1722 / **A325** 394:8 feb. 1730 (zmarły) / **A339** 267:22 nov. 1702 (Rada proponuje go *Communitati* po śmierci Joh. Friedr. Hildebranda), 270:11 dec. 1702 / **A340** 207:13 mai. 1711 do 449:7 oct. 1713 / **A412** 527:25 sep. 1705 do 544:19 nov. 1707 / **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704 / **A968** i **A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711 / **A973** s.p. 14 nov. 1712 / **A975** i **A976** s.p. 2 apr. 1715 / **A977** s.p. 21 apr. 1717 / **A979** s.p. 21 iul. 1721 / **A981** i **A982** s.p. 16 iul. 1727 / **A1048** s.p. 15 mai. 1719 / **R93** nr 623:27 iul. 1728 / **R93** nr 624:28 iul. 1728.

⁷³⁹ **A282** 257:8 feb. 1730 (mianowanie po śmierci F. I. Habela) 258:10 feb. 1730 (Rada prosi *Communitas* o zatwierdzenie tej nominacji) / **A283** 224:8 feb. 1730 (mianowanie) / **A325** 394:8 feb. 1730 (mianowanie) / **A985** s.p. 11 iul. 1731 / **A989** s.p. 2 dec. 1734 / **A992** s.p. 18 iun. 1737 / **A995** s.p. 16 feb. 1740.

LITTERATI ET HONORATI

4 iul. 1672

627 Martin Karger M.D. et Physicus⁷⁴⁰

20 oct. 1673

628 Jonas Günther M.D.

629 Israel Volckmann M.D.⁷⁴¹

10 iul. 1675

630 George Strich

560 Daniel Pitiscus⁷⁴²

3 apr. 1678

628 Jonaes Günther M.D.

629 Israel Volckmann M.D.⁷⁴³

10 mar. 1679

631 Johan Georg Walter M.D.⁷⁴⁴

10 mar. 1681

632 George Ulrich Scholtz

628 Jonas Günther

630 George Streich

563 George Assman⁷⁴⁵

7 feb. 1682

632 Scholtz D.

629 Volckman D.

⁷⁴⁰ **A935** s.p. 4 iul. 1672.

⁷⁴¹ **A936** s.p. 20 oct. 1673.

⁷⁴² **A175** 42-3:10 iul. 1675.

⁷⁴³ **A937** s.p. 3 apr. 1678.

⁷⁴⁴ **A938** do **A941** s.p. 10 mar. 1679.

⁷⁴⁵ **A337** 168:10 mar. 1681.

- 630 George Strich
563 George Assmann⁷⁴⁶
23 feb. 1682
632 Scholtz D.
629 Wolckmann D.
630 George Streich
563 George Assmann⁷⁴⁷
13 mar. 1682
632 George Ulrich Schultes D.
629 Israel Volckmann D.⁷⁴⁸
20 iun. 1683
628 Jonas Günther D.⁷⁴⁹
10 apr. 1684
628 Jonas Günther D.⁷⁵⁰
28 iun. 1685
628 Günther D.
630 George Streichen
563 George Assmann⁷⁵¹
8 iul. 1685
628 Jonas Günther D.⁷⁵²
31 iul. 1688
627 Martin Kerger D.
630 Streichen D.
563 George Assmann⁷⁵³

⁷⁴⁶ A337 247:7 feb. 1682.

⁷⁴⁷ A314 s.p. 23 feb. 1682.

⁷⁴⁸ A945 s.p. 13 mar. 1682.

⁷⁴⁹ A946 s.p. 20 iun. 1683.

⁷⁵⁰ A947 s.p. 10 apr. 1684.

⁷⁵¹ A314 s.p. 28 iun. 1685.

⁷⁵² A948 s.p. 8 iul. 1685.

⁷⁵³ A316 s.p. 31 iul. 1688.

- 3 aug. 1688
 627 Martin Karger D.
633 Johann Christian Hoefichen D.
 630 George Strich⁷⁵⁴
- 26 sep. 1692
 628 Jonas Günther M.D., Physicus Lignicensis et Lubensis⁷⁵⁵
- 20 dec. 1696
 628 Jonas Günther M.D., Physicus et emeritierte Fürstl. Leib medicus
 629 Israel Volckman D.⁷⁵⁶
- 30 iun. 1700
634 Johann Ehrenfrid Thebesius D. Physicus Lubensis⁷⁵⁷
- 26-27 mai. 1704
635 Martin Hohberg D., Königl. Kayserl. Mayestät Hoff Medicus⁷⁵⁸
- 6 aug. 1704
 635 Martin Hoberg D.
 634 Johann Ehrenfriedt Thebesius⁷⁵⁹
- 9 iun. 1706
 635 Martin Hoberg D.
 634 Christian Ehrenfriedt Thebesius⁷⁶⁰
- 25–26 feb. 1711
 634 Johann Ehrenfrid Thebesius D.⁷⁶¹
- 5 sep. 1712
ex honorationibus
 634 Thebesius D.
636 Christian Gottlieb Assman Juris Practicus⁷⁶²

⁷⁵⁴ **A949** s.p. 3 aug. 1688.

⁷⁵⁵ **A952** do **A955** s.p. 26 sep. 1692.

⁷⁵⁶ **A272** 154:20 dec. 1696.

⁷⁵⁷ **A961** do **A962** s.p. 30 iun. 1700.

⁷⁵⁸ **A964** s.p. 26 mai. 1704 / **A966** s.p. 27 mai. 1704.

⁷⁵⁹ **A319** 45–46:6 aug. 1704.

⁷⁶⁰ **A319** 176:9 iun. 1706.

⁷⁶¹ **A968, A970** s.p. 25 feb. 1711 / **A971** s.p. 26 feb. 1711.

⁷⁶² **A322** 105–106:5 sep. 1712.

- 14 nov. 1712
 634 Johann Ehrenfrid Thebesius D.⁷⁶³
- 16 ian. 1713
ex honorationibus
 634 Johann Ehrenfriedt Thebesius M.D.
 636 Christian Gottlieb Assman Juris Practicus⁷⁶⁴
- 21 ian. 1715
 634 Johann Ehrenfried Thebesius M.D.
 560 Daniel Pitiscus⁷⁶⁵
- 11 feb. 1715
ex honorati[onibus]
637 Daniel Assman D.
 560 Daniel Pitiscus⁷⁶⁶
- 2 apr. 1715
 634 Johann Ehrenfrid Thebesius D.⁷⁶⁷
- 5 mar. 1717
 634 Thebesius D.
638 Reyman D.
 639 Krischtein Advocatus juratus
640 Breytchen Advocatus juratus⁷⁶⁸
- 6 mar. 1717
 634 Thebesius D.
 638 Reymann D.
 639 Kirschtein
 640 Breit[schen?]⁷⁶⁹

⁷⁶³ **A973** s.p. 14 nov. 1712.

⁷⁶⁴ **A322** 118–19:16 ian. 1713.

⁷⁶⁵ **A182** 178:21 ian. 1715.

⁷⁶⁶ **A322** 196:11 feb. 1715.

⁷⁶⁷ **A975** s.p. 2 apr. 1715.

⁷⁶⁸ **A324** 52–5 mar. 1717.

⁷⁶⁹ **A340** 723:6 mar. 1717.

24 apr. 1719

- 634 Thebesius D.
 637 Assmann D.
 560 Pitiscus Advocatus juratus
 639 Kirstein advocatus juratus⁷⁷⁰

5 mai. 1719

ex Honoratioribus

- 634 Thebesius D.
 637 Assmann D.
 560 Daniel Pitiscus
 639 George Ernst Kurschitin⁷⁷¹

3 iul. 1721

*von denen Hn. Doctoribus et Litteratis
 aus denen Doctoribus*

- 634 Johann Ehrenfriedt Thebesius D.
 637 Daniel Assmann D.

aus denen Honoratioribus

- 639 George Kirschtein (Kirchtin) Advocatus juratus
 484 Friedrich Gottlob Peltz Advocatus juratus⁷⁷²

23 iun. 1724

von den Honoratioribus

- 637 Assmann D.
 638 Reuman D.
 484 Friedrich Gottlob Peltz
641 George Samuel Guettich⁷⁷³

⁷⁷⁰ A206 148:24 apr. 1719.

⁷⁷¹ A324 191:5 mai. 1719.

⁷⁷² A206 295:3 iul. 1721 / A324 243:3 iul. 1721.

⁷⁷³ A324 352: 23 iun. 1724.

INDEKS NAZWISK

A

Alberti Samuel (501), zm. 1700: R5 1673–1680, R3 1680–1700

Albus (Albi) Conradus (49): S 1324/1325, 1340/1341, 1341/1342

Andre (Andreas) Christian Gottfriedt (515): R4 1741–1742

Andreas (12): S 1306/1307

Arnold (Arnolt) Nicolaus (Niclas, Nickil) (317): W 1455/1456, S 1458/1459, R 1459, S 1459/1460, 1464/1465, 1466/1467, R 1467/1468, S 1469/1470, R 1470/1471, S 1472/1473, 1475/1476, R 1476/1477, S 1478/1479, W 1479/1480, R 1479/1480, S 1481/1482, R 1482/1483, S 1484/1485, 1485/1486, 1486/1487, R 1487/1488, S 1489/1490

Assman (Asman, Assmann):

– Christian Gottlieb (636): LH 1712, 1713

– Daniel (637): LH 1715, 1719, 1721, 1724

– George (Georg, Joerg) (563): LH 1681, 1682, S 1683-1706, LH 1685, 1688

B

Bachman Heinrich (509), zm. 1649: S 1636–1637, R4 1638–1649

Bakoven (Backoffen) Hanco (Hanko) (194): S 1380/1381, 1381/1382

Bantsch:

– Hannos (Hans, Hanns) (291): S 1440/1441, 1441/1442, 1445/1446, 1446/1447, 1448/1449, 1449/1450, 1451/1452, 1452/1453, 1454

– Paul (Pawel) (292): S 1443/1444, R 1447/1448, S 1449/1450, R 1450/1451, S 1452/1453, R 1453/1454, B 1454

– Paul (348): S 1478/1479, 1479/1480,

Bartsch (Bartz, Bartisch) Georg (408): S 1536/1537, 1537/1538, 1538/1539, 1539/1540, 1540/1541, 1541/1542, 1542/1543, 1543/1544, 1544/1545, 1545/1546, 1546/1547, 1547/1548, 1548/1549, 1549/1550, 1550/1551, 1551/1552

Baudis (Baudiss, Baudisius)

- Andreas (544), mgr, zm. 1632: S 1632
- George Christoff, Jctus (571): S 1710–1724
- Gottfried, J.D. (531), zm. 1702: S 1672-1698; Sm 1698–1702
- Joachim (473), zm. 1619: R 1610/1612, R5 1612–1619
- Leonhard, mgr (508), zm. 1637: R4 1635–1637

Bauman (Baumann) Gotthard Franz (610), zm. 1732: Pm 1695–1732**Beckern** Petrus de (96): R 1346/1347**Beyer** Jecklo (135): R 1362/1363**Bernhardt** (Bernhardi) Adam Gregor, Herr auf Baudmannsdorff, Schlag und Preichau (499), zm. 1675: R4 1672–1673, R3 1673–1675**Bitschen:**

- Ambrosius (298), zm. 1454: Pm 1420-1454, B 1447/1448, S 1449/1450, B 1450/1451, S 1452/1453, B 1453/1454,
- Johannes (597), zm. 1422: Pm 1392–1420

Blumner Franz (455), zm. 1610: R 1590/1591, 1591/1592, W 1592/1593, R 1593/1594, 1601/1602, 1602/1603, 1603/1604, 1604/1605, 1606/1607, 1608/1609, R3 1601–1610**Bogentantz** (Bodentantz, Bogentanz, Bewgentancz, Bewgentantz):

- Hanns (Hans, Johannes) (396): S 1518/1519, W 1520/1521, S 1523/1524, 1526/1527, W 1527/1528, W 1528/1529, W 1530/1531, R 1530/1531, W 1532/1533, 1533/1534, S 1534/1535, 1535/1536, R 1519/1520, 1522/1523, 1527/1528, 1531/1532, 1532/1533
- Michael (Michel, Michil) (350): S 1479/1480, R 1482/1483, 1484/1485, 1485/1486, 1487/1488

Bonifacii Michael (113): S 1350/1351**Botchini** Johannes (134): R 1362/1363**Bozeuerkel** (Bozeuerkil, Bozenerkil) Jacob (Jacob) (166): R 1371/1372, 1375/1376, 1379/1380, S 1388/1389, 1390/1391, R 1391/1392, 1394/1395**Braun** Johannes Adam (von) (483): R4 1714–1726, R5 1726–1731, R3 1733–1736, B 1737–1741**Breytschen** N. (640): LH 1717**Brockotindorf** (Brockotindorff, Brokotendorf, Brocotendorf, Brockottindorff, Brocotendorf, Brokot, Brokotter, de Brocotindorph, Prokotindorf)

- Conrad (223): S 1405/1406, 1407/1408, 1408/1409, R 1410/1411, S 1413/1414, B 1414/1415, S 1416/1417, B 1417/1418, S 1419/1420, 1422/1423, B 1423/1424, S 1425/1426, B 1426/1427, S 1428/1429, R 1429/1430, S 1431/1432, 1402/1403, 1420/1421, 1432/1433

- Georg (Georgius, Jorge, Yorge) (153): S 1367/1368, 1368/1369, 1369/1370, 1372/1373, 1373/1374, 1374/1375, B 1376/1377, S 1379/1380, 1381/1382, 1382/1383, R 1384/1385
- Georg jun.(158): S 1368/1369, 1369/1370
- Paul (Paulus, Pauwel, Pauwil, Pawel) (187): S 1377/1378, 1378/1379, 1380/1381, 1381/1382, B 1382/1383, S 1384/1385, R 1385/1386, B 1387/1388, S 1389/1390, R 1390/1391, S 1392/1393, R 1393/1394, B 1395/1396, 1397/1398, S 1399/1400, B 1400/1401, S 1402/1403, B 1403/1404, S 1405/1406, B 1406/1407, S 1408/1409, B 1409/1410, S 1411/1412
- Sidilmannus (Sidil, Sydlo, Sidlo) 36): R 1320/1321, 1326/1327, B 1329/1330, S 1332/1333, B 1340/1341, 1343/1344, R 1346/1347, B 1349/1350, R 1352/1353
- Thomas (304): R 1454
- Ticzco (Taczco) (61): S 1331/1332, 1339/1340, R 1348/1349
- Bronig** (Bronigk) Ambrosius (599), zm. p. 1476: Pm 1468–1472
- Budissov** Conradus (26): S 1314/1315
- Buntzlvavia** Hartungus de (4): *B 1293*
- Burger** Melchior (Malchior, Melchir, Melcher) (356): S *1480/1481*, 1488/1489, 1489/1490, 1490/1491, 1491/1492, 1493/1494, 1494/1495
- Bythulff** Hanns (230): S 1406/1407

C / K

- Caczbach** (Kaczbach) Welczlinus (Wenceczlaus, Wencel, Wencezlaus, Wenczeslaus, Wenczlaus) (59): S 1331/1332, 1338/1339, 1339/1340, 1340/1341, 1341/1342, 1342/1343, 1343/1344, 1346/1347, 1350/1351
- Kaiser** (Kayser, Keiser, Keysir, Keyser)
 - Nicolaus (Nicklas, Niclas) (323): S 1458/1459, 1460/1461, 1464/1465, 1465/1466, R 1466/1467, S 1468/1469
 - Simon (586): S 1738–1740
- Kale** Nicolaus (110): R 1350/1351
- Kalis** (Kalys, de Caliz):
 - Laurencius (143): S 1364/1365
 - Matis (282): S 1437/1438
 - Peczold (Peczoldus, *Petzold*, *Betzold*) (30): S 1316/1317, 1317/1318, 1324/1325, R 1326/1327, *1336/1337*
- Caluus** Johannes (100): S 1346/1347, 1348/1349

- Kant** (Kandt, Cant) Taczke (Ticz, Thitzo, Ticzco) de (41): S 1320/1321, R 1333/1334, R 1336/1337, 1340/1341, S 1343/1344, 1344/1345, B 1345/1346, 1348/1349
- Karger** (Kerger) Martin Med.D. (627): LH 1672, 1688
- Kelheymer** (Keilheimer, Keilhammer) Nicolaus, zm. 1570 (605): Pm 1566–1570
- Keller** (Kellner, Kelner, Kelnner) Georgius (Georg, George, Jorge) (407): S 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, 1538/1539, 1539/1540, 1540/1541, 1542/1543, W 1543/1544, 1544/1545, 1545/1546, W 1546/1547, 1547/1548
- Kern:**
- Hanco (Hanko) (196): R 1382/1383, 1385/1386, 1388/1389
 - *Henfling* (190): R 1379/1380
- Cerstani** Jesco (47): S 1324/1325
- Christian** (Christianus) Zacharias (622), zm. 1649: Pw 1633–1649
- Kindeler** (Kyndeler) Georg (Georgius, Jorge) (305): R 1454, 1463/1464, 1466/1467, 1469/1470, S 1455/1456, 1465/1466, 1468/1469, 1471/1472, W 1472/1473
- Kindt** Johann Christian (518), zm. 1754: R5 1741–1754
- Cingil** (Czingil) Conrad (31): S 1316/1317, 1317/1318
- Kirstein** (Kirschtein, Krischtein, Kurschitin, Kirchtin) Georg Ernst (639): LH 1717, 1719, 1721
- Kirchner** Samuel, auf Palewicz und Johnsdorff (546), zm. 1647: S 1633–1647
- Kirchoff** Nicolaus (322): S 1458/1459, R 1459
- Circle** George Bernhard (583), zm. 1741: S 1734–1741
- Clare** Hermann (Hermannus) (64): S 1332/1333, 1346/1347, R 1339/1340, 1342/1343, 1348/1349
- Claviger** (Clavigeri, Slewsser) Peter (Petir, Petrus) (67): S 1332/1333, B 1338/1339, S 1341/1342, 1342/1343, R 1344/1345
- Kleinkauff** (Cleynkawff, *Kleinkauff*):
- *Bartholdus dictus* (5): R 1293
 - Johannes (183): R 1376/1377, 1389/1390
- Clericus** Nicolas (Niclas) (312): S 1454, B 1455, S 1457/1458, B 1458/1459, 1460/1461, 1463/1464, R 1464/1465, S 1466/1467
- Knobloch** Johann Leonhart, Herr auf Buchwald und Siegersdorff (506), zm. 1625: R4 1620, 1622–1625
- Knote:**
- Nicze (164): R 1371/1372
 - Peter (159): S 1368/1369, 1369/1370

Kober (Kobir):

- Balczar (Baltazar) (363): S 1486/1487, 1487/1488, 1491/1492, 1495/1496, 1496/1497, 1497/1498, 1498/1499
- Balczel (395): S 1516/1517
- Hanns (Hans, Johannes) (297): S 1445/1446, 1446/1447, 1449/1450, 1450/1451, 1451/1452, 1453/1454, W 1454
- Philipp (268): S 1432/1433, 1433/1434, 1436/1437, 1442/1443, R 1434/1435, 1437/1438, 1440/1441
- Thomas (343): S 1476/1477, R 1477/1478

Kobisch Johann Friedrich (532): Sm 1702–1742**Kochenschreiber** (Kochinschriber, Kochinschreiber, Kochenschreiber, Kochinschreiber, Croczenschreiber, *Cochenschreiber*)

- Johannes (286): R 1438/1439, S 1440/1441, R 1441/1442, S 1443/1444, R 1444/1445, B 1446/1447, S 1448/1449, R 1449/1450, S 1451/1452, 1452/1453, S 1454,
- Mathias (Mathes, Mathis) (275): S 1435/1436, 1436/1437, 1441/1442, W 1442/1443, R 1442/1443, S 1444/1445, W 1445/1446, R 1445/1446, B 1448/1449, S 1450/1451, B 1451/1452, S 1453/1454

Kolbenow Nicolaus (115): R 1352/1353**Kolbil** (Colbel, Colbil, Kolbel, *Coewil*):

- Ditwinus (Dithwinus, Ditwin) (34): S 1316/1317, 1317/1318, R 1320/1321, B 1326/1327, S 1338/1339
- Luther (Lutherus, Luthir) (17): S 1306/1307, 1316/1317, 1317/1318, 1331/1332, 1336/1337, 1339/1340
- Martin (Martinus, Merten, Mertin) (93): S 1344/1345, 1345/1346, R 1347/1348, 1350/1351
- Martin (132):, B 1362/1363, 1369/1370, 1370/1371, S 1374, B 1375/1376, 1378/1379, S 1380/1381, B 1381/1382
- Nicolaus (Nicclos, Niclas, Niclos, Nicolas) (192): S 1379/1380, R 1380/1381, S 1382/1383, B 1383/1384, S 1385/1386, B 1386/1387, S 1388/1389, B 1389/1390, S 1391/1392,
- Paul (Paulus) (95): S 1345/1346, 1346/1347
- Pezoldus (Pecz, Peczoldus) (78): B 1337/1338, R 1347/1348, B 1350/1351

Conradi Johannes (88): S 1342/1343, 1343/1344**Corb** Henslin (169): R 1372/1373**Koschwitz** (Koschewicz, Koschwicz, Kosschewicz, Koswitz, Kojšchwitz, Koschwiz):

- Andreas (272): R 1435/1436, 1438/1439, 1441/1442, 1444/1445, B 1454, S 1455/1456

- Melchior (Malchior) (358): S 1481/1482, R 1482/1483
- Melchior (Melchar, Melchiar, Melcher) (397): S 1520/1521, 1521/1522, 1523/1524, 1526/1527, 1530/1531, 1534/1535, R 1524/1525, 1527/1528, 1528/1529, 1532/1533, 1533/1534, 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, 1538/1539, 1540/1541, 1542/1543
- *Paul* (387): R 1508/1509
- Coucenu** *Nicolaus* (133): R 1362/1363
- König** Friedrich Valentin (612): Pm 1738–1741
- Cranch** Johannes (180): S 1374/1375, R 1375/1376, 1378/1379, S 1380/1381, R 1381/1382
- Crebil:**
 - Nicolaus (Nicclos, Niclas, Nicolas, Nickel) (204): S 1388/1389, 1389/1390, 1391/1392, 1392/1393, W 1394/1395, S 1396/1397, R 1397/1398, S 1400/1401, W 1405/1406, S 1407/1408, W 1408/1409
 - Petsche (189): R 1378/1379
- Krebs** (Krebss, Krebs von Romnitz)
 - Caspar (475), zm. 1636: R3 1614–1618; R2 1622–1628, B 1628–1635, R2 1635–1636
 - Nicolas, zm. 1640 (588): Sy 1632–1640
- Kretschmer** (Cretschmer, Cretechemer)
 - Hanns (Hans, Johannes) (347): R 1481/1482, S 1483/1484
 - Otto (237): R 1412/1413, 1426/1427, 1416/1417, 1419/1420, 1422/1423, S 1415/1416, 1421/1422, 1425/1426,
- Crocic** (de Croczicz) Henricus (Heynricus) (29): S 1316/1317, 1317/1318, R 1324/1325
- Crodin** (Crodyn) Nicklos (Niklas, Nicol) (124): S 1356/1357, R 1361/1362, S 1364/1365, 1366/1367, 1367/1368, R 1371/1372, R 1376/1377, 1379/1380, 1380/1381, S 1382/1383, R 1383/1384
- Cromer** (Institor):
 - Hanco (160): S 1369/1370, 1370/1371, R 1371/1372
 - Heynuscho (106): R 1349/1350
 - Petrus (70): R 1333/1334, 1337/1338
 - Peter (Petir, Petrus) (193): S 1380/1381, R 1381/1382, S 1383/1384, R 1384/1385, S 1386/1387, R 1387/1388, S 1389/1390, R 1390/1391, W 1392/1393, S 1394/1395
- Cromschreiber** (Cromschriber, Cromschreyber, Kromschreiber) Georg (George, Georgius, Jorge, Jeorg) (229): W 1406/1407, R 1409/1410, 1413/1414, S 1415/1416, 1416/1417, S 1418/1419, 1419/1420, W 1419/1420,

S 1421/1422, W 1422/1423, S 1422/1423, 1424/1425, 1425/1426,
S 1427/1428, W 1428/1429, S1428/1429, 1430/1431, 1431/1432,

Croraer Niczko (154): S 1367/1368

Krumbhorn (Kromphorn, Krombhorn, Krumphorn, Cromphorn)

– Bartholomaeus (Bartel) (406): S 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537,
1537/1538, 1538/1539, 1540/1541, 1541/1542, 1542/1543, 1543/1544,
1544/1545, 1545/1546

– Christian (551), zm. 1645: S 1638–1645

Kulborn (Culburn, Kulburn, Kulbern):

– Peter (171): R 1372/1373

– Siffrid (Siffridus) (68): S 1332/1333, 1336/1337, 1340/1341,
1341/1342, 1344/1345, 1345/1346, 1348/1349, 1349/1350

Kune (Kwne) Peter (316): R 1455, 1458/1459, 1464/1465, S 1457/1458, 1460/
1461, 1463/1464

Cunczil (Kunczil, Kuntzil, Cuntzel) Niclas (Nickil, Nickel) (339): R 1469/1470,
S 1471/1472, 1476/1477, R 1477/1478, S 1479/1480, W 1480/1481,
S 1482/1483, R 1483/1484, R 1485/1486, 1487/1488, S 1489/1490,
1490/1491

Kursener Nicze (168): R 1371/1372

Czekorn (Zcekornn)

– Johannes (Hans, Hanns) (342): S 1473/1474, 1475/1476, R 1476/1477,
S 1478/1479, R 1481/1482, S 1483/1484

– Melchior (Malchior) (333): S 1466/1467, 1467/1468

Czelder (Czeldir, Zelder) Caspar (329): S 1460/1461, 1463/1464, 1464/1465,
R 1465/1466, S 1467/1468, R 1468/1469, S 1470/1471, R 1471/1472,
S 1473/1474

Czigilstricher (Czigilstrycher) Paul (Pauwel, Pawil) (186): R 1377/1378, 1380/1381,
1383/1384, 1386/1387, 1389/1390, B 1392/1393, S 1394/1395, R 1396/
1397, B 1398/1399, R 1400/1401, S 1402/1403, 1403/1404

D

Dewerdeck Johann Gottfried (582): S 1733–1740, Pm 1741

Diconti (diConti) de Gavelin Andreas Franciscus (Franz) (489): R2 1680–1695

Diettrich (Dietrich, Dittrich, Ditrich) Bernhardt (Berndt, Bernt) (538), zm. 1632:
S 1617–1628

Dirskewicz (Dirskowicz, Dirscowicz):

- Nicolaus (Nickel, Niclas) (118): S 1352/1353, 1353/1354, 1370/1371, 1371/1372, R 1373/1374, S 1374/1375
- Petrus (101): S 1346/1347, 1348/1349

Dittmann (Dithman):

- Carl Frantz (490), zm. 1730: R6 1694–1695, R4 1696–1698, R3 1700–1726; R2 1726–1730
- Paul (Pawl) (354): S 1480/1481, R 1484/1485, 1486/1487, 1487/1488, 1488/1489, 1490/1491, 1491/1492, 1493/1494, 1496/1497, 1497/1498, 1498/1499, 1500/1501, 1501/1502, 1516/1517

Dhombky (Dombki, Dompky) Michael Carl (589): Sy 1690–1694**Dompnig** (Dompnigk, Dominici) Johannes (Hanns, Hans) (326): W 1459/1460, 1463/1464, 1466/1467, 1469/1470, 1475/1476, S 1465/1466, 1468/1469, 1471/1472, 1477/1478, 1478/1479, 1479/1480, R 1460/1461, 1463/1464, 1466/1467, 1469/1470**Dorffer** (Doerffer, Dörffer) Hans (Hanss, Hanns, Johannes) (427): S 1554/1555, 1555/1556, 1556/1557, 1557/1558, 1558/1559, R 1560/1561, S 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565, 1565/1566, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, W 1570/1571, S 1571/1572, 1572/1573, 1573/1574, W 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, S 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, W 1580/1581, S 1581/1582,**Dove** Reinhard (562), zm. 1683: S 1681–1683**Dresler** Johannes (Hannos, Hans) (276): S 1435/1436, 1436/1437, 1441/1442, 1442/1443, 1444/1445, R 1445/1446, 1448/1449, S 1450/1451, R 1451/1452, S 1453/1454, R 1454**Duringus** (Duringi, Thuringus):

- (51): S 1324/1325
- Johannes (85): S 1340/1341, 1341/1342
- Theodricus (76): S 1336/1337

Dytzo Frantz (74): R 1336/1337

E

Ebirlein (Ebirleyn) Symon (320): S 1457/1458, 1458/1459, R 1459, S 1459/1460, 1463/1464, R 1464/1465, S 1466/1467, R 1467/1468, S 1469/1470, 1470/1471, R 1471/1472**Echardi** (Ekhardi, Hechardi) Peter (Petir, Petrus) (22): S 1320/1321, 1331/1332, 1339/1340, 1340/1341, R 1343/1344

Eckart (Eckarth, Eckert, Eckerdt, Eckardt):

- Mathias (Matthes, Mathaeus) (618): Pw 1564–1575, 1582–1584
- Thomas (384): S 1506/1507, 1508/1509, 1509/1510

Eylen Jacob (389): S 1510/1511

Elle (Ellen):

- Hans (Johannes) (273) R 1435/1436, 1438/1439, 1441/1442, 1444/1445, 1450/1451, 1453/1454
- Nicolaus (Nicclos, Niclos, Nicklas, Niccolos) (219): S 1396/1397, R 1397/1398, S 1399/1400, R 1400/1401, S 1402/1403, W 1403/1404, S 1405/1406, R 1406/1407, S 1408/1409, R 1410/1411, 1413/1414, B 1415/1416, S 1417/1418, 1418/1419, R 1419/1420, S 1421/1422, R 1422/1423, S 1424/1425, R 1425/1426, S 1427/1428, R 1428/1429, S 1430/1431, R 1431/1432
- Peczoldus (Peczuldus) (122): S 1356/1357, 1358/1359, S 1362/1363, 1366/1367

Elssner (Elsner, Olsner, Olssner, Oelssner, Olsener, Allsner)

- Christof (Christoff) (434): S 1561/1562, 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565, 1565/1566, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1570/1571, 1581/1582, R 1571/1572, 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581
- Christoff (533): S 1600-1613

Emerich (Emmerich) Peter (274): S 1435/1436, R 1436/1437, S 1438/1439, R 1439/1440, S 1441/1442, B 1442/1443, S 1444/1445, B 1445/1446, R 1448/1449, S 1450/1451, R 1451/1452, S 1453/1454

Engel (Engil) Peter (Petir) (206): S 1390/1391, 1391/1392, 1396/1397

Erckenberg (Erckenberger)

- Christoff (543): S 1632–1633
- Jeremias (539), zm. 1626: S 1622–1626

Erstenberg (de Erstenberg, von Erstenberger) Johann (522), zm. 1711: R6 1703–1711

F

Falcke Gottfried (544): R6 1741–1754

Feige Daniel Theophil (611), zm. 1737: Pm 1732–1737

Fiebig (Fiebigk, Viebigk, Viehwig, Viewigk)

- Casper (669): S 1599/1600
- Valentin (Valentinus, Valten) (435): S 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565, 1565/1566, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1570/1571, 1571/

1572, 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, R 1581/1582, S 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588, 1588/1589, 1589/1590, 1590/1591, 1591/1592,

Fierling (Firling, Firlingk, Fierlingk, Fyrling, Fyerlingk, Vierling, Virling, Vyerling):

– Balthasar (Baltzer, Balczer, Palczer) (437), zm. 1605: S 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, 1581/1582, 1582/1583, 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588, 1588/1589, 1589/1590, 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1594/1595, 1595/1596, 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, Sm 1600–1605

– Hieronimus (439): Pm 1553–1554, R 1566/1567, 1567/1568, 1568/1569

– Peter (Petir) (368): S 1495/1496, 1498/1499, R 1499/1500, S 1501/1502, R 1502/1503, *1504/1505*, S 1506/1507, R 1507/1508, *B 1508/1509*, *R 1509/1510*, 1511/1512, [*1512/1513*], 1515/1516, *1516/1517*, 1517/1518, S 1518/1519, *B 1519/1520*, R 1526/1527, *1527/1528*, S 1528/1529, R *1532/1533*, S 1533/1534, R 1534/1535, S 1535/1536
– Valentin (Valentinus, Valten) (405): S 1534/1535, R 1535/1536, S 1540/1541, 1541/1542, R 1542/1543, S 1543/1544, 1544/1545, 1545/1546, 1546/1547, 1547/1548, R 1548/1549, S 1550/1551, R 1551/1552

Flegil (Slegil) Michil (Michael) (344): R 1477/1478, 1484/1485, 1487/1488, W 1476/1477, 1477/1478, S 1479/1480, 1482/1483, 1483/1484, 1484/1485, 1486/1487, 1487/1488

Fliegener (Fligner, Fliegner, Fligenner, Fligener, Fligner):

– Hanns (Hans, Johann, Johannes) (416): S 1546/1547, 1547/1548, 1548/1549, 1549/1550, 1550/1551, 1552/1553, R 1551/1552, 1552/1553, 1553/1554, 1558/1559,

– Hans (Johann) (450), zm. 1628: S 1580/1581, 1581/1582, 1582/1583, 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588, 1588/1589, 1589/1590, 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1593/1594, 1595/1596, 1597/1598, 1601, R 1601/1602, 1602/1603, 1603/1604, 1604/1605, 1606/1607, 1608/1609, R3 1610–1614, B 1614–1618

Fluche (Fluch, Floche) Balczer (Baltzer, Baldasar, Balthasar) (401): R *1532/1533*, 1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, 1540/1541, 1552/1553, S 1526/1527, 1527/1528, 1528/1529, 1529/1530, 1530/1531, W 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, R 1538/1539, W 1540/1541, 1541/1542, R 1542/1543, 1543/1544, 1544/1545, 1545/1546,

1546/1547, 1547/1548, 1548/1549, 1549/1550, 1550/1551, 1553/1554,
1554

Francke (Francke, 1679 nob.: von Franck und Franckenburg):

– Tobias (547), zm. 1644: S 1636–1639

– Tobias (479), zm. 1686: R5 1654–1655, R5z 1655, R4 1655–1672,
B 1672–1686

Frankenstein Johannes (39): S 1320/1321

Frawenstad (von Frauwenstat, de Frowenstat, de Vroenstat, de Vrowenstat, Vrouwenstat, Vrowenstat) Jacob (63): S 1331/1332, 1338/1339, 1339/1340, 1342/1343, 1343/1344, R 1345/1346, S 1349/1350, 1350/1351, R 1351/1352

Fridericus (2): W 1280

Friedrich (Friderich, Fridrich):

– Johann (470): R 1601/1602, B 1602/1603, 1603/1604, R 1604/1605,
1606/1607, B 1608/1609,

– Paul (4630, zm. 1601: W 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, R3
1600–1601

Frychzo (11): W1306/1307

Früauff (Fruauff, Fruaff, Fruehauff, Frühauff)

– Andreas (486), zm. 1644: R3 1635–1638; R2 1638–1644

– Augustin (554), zm. 1680: S 1650–1680

Fulgman (Fulgmann, Folckman, Fulckman) Christoff (Cristoff) (383): S 1505/
1506, 1506/1507, 1508/1509, 1509/1510, 1510/1511, 1511/1512, [1512]/
1513, 1513/1514, 1514/1515, 1515/1516, 1517/1518, 1518/1519, 1519/
1520, 1520/1521, 1521/1522, 1523/1524, 1526/1527, 1527/1528, 1528/
1529, 1529/1530, 1530/1531, 1531/1532, 1532/1533, 1533/1534

Furman Leonard (598): Pm p. 1458

G

Garde (Guarde) Laurenz (Laurentius, Lorenz) Anton de la, zm. 1736 (482): R4
1691–1695, R2 1695–1726, B 1726–1736

Garnzuger Hertlinus (Hertelinus, Herlinus) (87): S 1342/1343, 1343/1344, R 1346/
1347, 1349/1350, S 1358/1359

Gäbel (Göbel, Goebel) Martin (548): S 1637–1639

Gärtner (Gertner)

– Christoff (Christoph) (567): S 1691–1711

– Christoph Samuel (574): S 1711–1740

Gebhart (Gebbart, Gebharth, Gebbartt Geppart, Geppert, Gepffhart, Gepfart, Geppert, Gebbert):

- Caspar (474): S 1610–1612, R 1612–1614
- Fabian (601): Pm 1532–1534
- Sebastian (541): Pw 1551–1564
- Sebastian, zm. 1628 (528): Sy 1622–1628, Sm 1627

Geisilher (Geysilher, Geissler, Gysilher, Geyseler):

- Caspar (303): S 1453/1454
- Hannus (Hans, Johannes) (224): S 1402/1403, 1403/1404, 1406/1407, R 1407/1408, S 1410/1411, R 1411/1412, S 1413/1414, R 1414/1415, S 1416/1417, R 1417/1418, W 1417/1418, S 1419/1420, W 1420/1421, R 1420/1421, S 1422/1423, 1423/1424, R 1424/1425, S 1426/1427, R 1427/1428, S 1429/1430

Geitan (Gythan, Geythan, Giton, Gytan)

- Andreas (25): S 1314/1315
- Andreas (139): S 1362/1363
- Andreas (Anders, Andres) (231): S 1406/1407, 1407/1408, R 1408/1409, S 1410/1411, W 1411/1412, S 1413/1414, W 1415/1416, S 1417/1418, B 1418/1419, S 1420/1421, B 1421/1422, S 1423/1424, B 1424/1425, S 1426/1427, B 1427/1428, S 1429/1430, B 1430/1431, S 1432/1433, B 1433/1434
- Georg (Georgius, Jorge, Yorge) (163): S 1370/1371, 1371/1372, 1377/1378, 1380/1381, 1381/1382, 1384/1385, 1385/1386, 1388/1389, 1391/1392, 1396/1397, 1397/1398, 1399/1400, R 1375/1376, 1382/1383, 1386/1387, 1389/1390, 1392/1393, M.C. 1394/1395
- Hanko (Johannes de) (79): R 1338/1339, 1342/1343
- Henselinus (Hentschel, Hentschelin, Hentschelinus) (150): S 1366/1367, 1372/1373, 1373/1374, R 1374/1375, 1377/1378, W 1377/1378, R 1380/1381, W 1383/1384, R 1383/1384, S 1385/1386, 1386/1387, R 1387/1388,
- Ticzco (81): S 1338/1339

Gerlacus (18): S 1306/1307

Gerstman (Gerstmann, Gersthman):

- Balthasar (Bartholomaeus) (462) B 1597/1598, 1598/1599, 1601/1602, R 1602/1603, 1603/1604, B 1604/1605, 1606/1607,
- Matern (Mattern) (404) S 1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, R 1537/1538, S 1538/1539, 1539/1540, 1540/1541, 1541/1542, 1542/1543, 1545/1546, R 1547/1548, W 1550/1551, S 1551/1552, R 1552/1553

Girdan (Gyrdan, Girden):

- Hannos (Hanns, Hannus) (232): S 1407/1408, 1408/1409, R 1410/1411, S 1413/1414, R 1414/1415, S 1416/1417, B 1419/1420, S 1421/1422, B 1422/1423, S 1424/1425, B 1425/1426, S 1427/1428, B 1428/1429, S 1430/1431, B 1431/1432, 1432/1433, S 1433/1434, B 1434/1435, S 1436/1437, B 1437/1438, S 1417/1418, B 1440/1441, S 1442/1443, B 1443/1444
- Melcher (Melchiar, Melchior) (415): S 1546/1547, 1547/1548, 1548/1549, 1549/1550, R 1550/1551, W 1551/1552, R 1551/1552, 1552/1553, W 1552/1553, S 1553/1554, W 1554/1555, R 1555/1556, W 1556/1557, R 1556/1557, 1557/1558, W 1558/1559, R 1558/1559, 1560/1561, W 1560/1561, R 1561/1562, B 1562/1563, 1564/1565, R 1566/1567, B 1567/1568, R 1568/1569, B 1569/1570, 1570/1571
- Nicolaus (Nicclos, Nickel, Niclos) (182): R 1376/1377, 1381/1382, 1384/1385, S 1386/1387, R 1387/1388, 1394/1395, 1397/1398, S 1399/1400, 1400/1401, 1401/1402, 1404/1405, 1407/1408

Gisco (Gysco) (32): S 1316/1317, 1317/1318**Gisilbertus** (99): S 1346/1347**Golschco** (Goltsch, Goltschow) Eberhard (Ebirhardus) (112): S 1350/1351, 1352/1353, 1353/1354**Goltberg** (Goltberge, Gultberg):

- Hanco (181): R 1375/1376, 1380/1381, 1383/1384
- Marcus (235): S 1411/1412, 1415/1416, 1416/1417
- Ruland vom (248): S 1418/1419

Goltsmed Johannes (288): S 1438/1439**Gor** (Gore):

- Bernhard (157): S 1368/1369, 1369/1370, 1372/1373, S 1373/1374, W 1374/1375, 1377/1378, B 1379/1380, S 1381/1382, W 1382/1383, R 1382/1383, S 1384/1385, B 1385/1386, R 1388/1389, W 1388/1389, B 1390/1391, S 1392/1393, B 1393/1394
- Jacob (247): S 1417/1418, 1418/1419

Gotfridus: Pm ? –?**Gregor**:

- Alexius (299): S 1448/1449, 1449/1450, 1451/1452
- Johannes (Hans) (271): S 1433/1434, 1434/1435, R 1435/1436, W 1435/1436

- Greibean** (Grybean, Greybean, Gribean):
 – Caspar (289): R 1439/1440, S 1441/1442, R 1442/1443, S 1464/1465, W 1465/1466, R 1465/1466, S 1467/1468, R 1468/1469, S 1470/1471, R 1471/1472, S 1473/1474, Pm 1477
 – Heinco (Heynke, Heynko, Heynco) (214): R 1393/1394, 1396/1397, 1399/1400, 1402/1403, 1406/1407, 1410/1411
 – Nicolaus (218): R 1395/1396, 1398/1399, 1401/1402, 1405/1406
- Grimm** (Grimme, Grim, Grummen, Grumm) Michael, zm. 1680 (500): S 1656–1672; Sm 1672; R5 1672–1673, R4 1673–1675, R3 1675–1680
- Grissauer** (Grissaur, Crissauer) Heinrich (461): R 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599
- Grose** (Gross, Graff, Graffe) Laurentius (Laurentius) (374): R 1500/1501, S 1502/1503, *R 1503/1504*, W 1503/1504, S 1504/1505, 1505/1506, 1506/1507, 1507/1508, *R 1508/1509*, S 1508/1509, *1509/1510*,
- Grosing** (Grising) Nicolaus (238): R 1412/1413
- Gross** Gottfriedt, zm. 1672 (498): R6 1655–1667, R5 1667–1672, R3 1672
- Grün** (Gruhn) Melchior Gottlieb (581), zm. 1733: S 1730–1733
- Grunbergk** (Grunperg, Grunepergk, Grunenbergk, Grunbrigg, Grunepergk):
 – Bartel (Bartell) (421): S 1551/1552, 1552/1553, 1553/1554, 1554/1555, 1555/1556
 – Hans (436): 1564/1565
- Günther**:
 – Jonas M.D. (628): LH 1673, 1678, 1681, 1683, 1684, 1685, 1692, 1696
 – Tobias (496): S 1622–1632, Sm 1632–1638, R5 1638–1654, R3z 1644, R4 1654
- Guettich** George Samuel (641): LH 1724
- Gunderleyn** (Gunderle, Gunderlen) Hans (393): S 1510/1511, [1512]/1513, 1513/1514, 1514/1515, 1515/1516, 1517/1518, 1518/1519, *1519/1520*, 1520/1521, 1521/1522, 1523/1524,
- Gurteler** Andirlinus (126): S 1358/1359
- Guttel** (Güttel, Guttill, Gurttel, Gu^{ttel}, Gutthell) Balczar (Baltzer, *Balzer*, Baltazar, Balczar) (388): R *1509/1510*, S 1510/1511, R 1511/1512, S 1513/1514, 1515/1516, 1517/1518, R 1518/1519, W 1518/1519, S 1519/1520, 1520/1521, 1528/1529, 1529/1530, 1530/1531, 1531/1532, 1532/1533, 1521/1522

H

- Habel** Ignatz Franz (625): Pw 1702–1728
- Haynaw** (Hayno, Haynow) Johannes (114): R 1351/1352, S 1352/1353, 1353/1354, 1358/1359
- Halgans** (Halgans) Caspar, zm. 1677 (530): S 1633–1638; Sm 1638–1671
- Hammonis** (Hamonnis, Hamraonis, Hammen, Hamme):
- Cristanus (Kirstanus) (71): R 1333/1334, 1339/1340, 1344/1345
 - Peter (128): B 1361/1362, S 1364/1365, S 1368/1369, 1369/1370, B 1371/1372, R 1374/1375, S 1377/1378, R 1379/1380
- Hanco** (152): W 1367/1368, 1368/1369, 1370/1371
- Hanebalke** (Hanebalk) Jacob (60): S 1331/1332, 1338/1339, 1339/1340, 1344/1345, 1345/1346
- Hartungi** Nicolaus (57): R 1329/1330, S 1332/1333, R 1337/1338,
- Haunoldt** (Haunolt) Andres (432): S 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565
- Hecardus** (Hechardi) Petrus (22): S 1314/1315, 1320/1321
- Hedwiger** Valentinus (Valten, Valtenn, Walten) (433): S 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565, 1565/1566, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1570/1571, 1571/1572, 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, 1581/1582
- Heide** von der (von der Heyde, de Haide, de Heyde, Heider, Heyder):
- Balthazar (Baltczar, Balczer, Baltzar) (377): S 1502/1503, R 1503/1504, B 1506/1507, R 1507/1508, 1508/1509, B 1509/1510, 1511/1512, [1512]/1513, R 1516/1517, 1518/1519, 1519/1520, B 1521/1522, R 1522/1523, B 1523/1524, R 1524/1525, B 1526/1527, R 1527/1528, B 1532/1533, B 1534/1535, R 1535/1536, B 1536/1537, B 1537/1538, R 1538/1539
 - Caspar (Casper) (302): S 1452/1453, 1453/1454, 1459/1460, R 1463/1464, S 1465/1466, 1466/1467, W 1467/1468, S 1469/1470, R 1470/1471, W 1470/1471
 - Hanns (Hans) [I] (366): S 1493/1494, 1494/1495, 1495/1496, 1496/1497, 1497/1498, 1498/1499, 1499/1500, 1501/1502, R 1502/1503, S 1503/1504, R 1504/1505, S 1516/1517
 - Hanns [II] (420): W 1550/1551
 - Malchior (332): S 1465/1466, R 1466/1467, S 1468/1469, B 1469/1470, S 1471/1472, 1477/1478

- Nicolaus (Nicclos, Niccolos) [II] (213): R 1393/1394, 1396/1397, W 1399/ 1400, 1402/1403
- Nicolaus (Nickel (Nickil) [III] (296): S 1445/1446, 1446/1447, 1449/ 1450, R 1450/1451, S 1452/1453, R 1453/1454
- Nyczco [I] (168) : R 1372/1373
- Paul (Paulus, Pawil, Pawel) (250): R 1418/1419, S 1419/1420, 1420/ 1421, R 1421/1422, S 1424/1425, R 1425/1426, S 1427/1428, R 1428/ 1429, S 1430/1431, R 1431/1432, S 1433/1434, 1434/1435, B 1435/ 1436, S 1437/1438, B 1438/1439, S 1440/1441, B 1441/1442, S 1443/ 1444, B 1444/1445
- Peter (Petir) [I] (197): S 1384/1385, R 1385/1386
- Peter (Petir) [II] (278): S 1436/1437, W 1437/1438, 1440/1441, S 1442/1443, W 1443/1444, S 1445/1446, W 1446/1447, S 1448/1449, W 1449/1450, S 1451/1452, W 1452/1453, R 1454,
- Petzker (Pex) (111): R 1350/1351, 1351/1352, 1355
- Heidenreich** (Heydenreich, Heÿdenrich, Heydenrich) Hanns (Hans) (345): S 1477/ 1478, R 1478/1479, S 1482/1483, R 1483/1484, S 1485/1486, R 1486/ 1487, S 1488/1489, W 1489/1490, S 1491/1492, 1494/1495, W 1495/ 1496, R 1497/1498, W 1498/1499, R 1500/1501, S 1501/1502, R 1502/ 1503, S 1504/1505, 1505/1506, R 1506/1507, S 1507/1508, 1509/1510, 1510/1511, 1511/1512, 1516/1517
- Heilgetag** (Heylgetag) Nicolaus (Niclas, Nicclos) (185): R 1377/1378, 1390/1391, 1393/1394
- Heilman** Hans (451): R 1581/1582
- Heyncke** (Heinigke, Heynke, Haynicke, Heincke) Andreas (Andris, Andres) (418): S 1455/1456, 1457/1458, R 1460/1461, 1463/1464, S 1465/1466, R 1466/1467, 1468/1469
- Heyner** Nickel (Nikel) (168): S 1371/1372, B 1372/1373, S 1374/1375, R 1373/ 1374
- Heinrich** (172): W 1372/1373
- Heinrich** (Henricus, Heinrichi, Hennerich, Hainrich, Henreich, Hinrich)
 - Balthasar (Balczer) (428): S 1554/1555, 1555/1556, 1556/1557, 1557/ 1558, 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1563/1564, 1564/1565, 1565/1566
 - Caspar, zm. 1669 (478): R5 1635–1638, R3 (1638) 1640–1654, B 1655– 1669
 - Hanns (426): S 1552/1553, 1553/1554, 1554/1555, 1555/1556, 1560/ 1561
 - Laurentius (Lorencz, Lorentz), zm. 1611 (534): S 1606–1611
 - Peter (Petter) (449): R 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, 1590/1591

Heintz Johann (626): Pw 1730–1740

Heintze (Heinz) Andreas, zm. 1667 (550): S 1638–1667

Hellebold (3): W 1280

Helwici (Helvici) Peczeko (Petschco) (155): S 1367/1368, 1368/1369

Hene (Heene) Michael, zm. 1650 (494): Sm 1628–1629, Sy 1628–1632?, R4 1632–1634, R3 1634–1635, Pm 1634–1640, 1643–1650

Hensil (596): Pm 1380–1384

Hermenczil Nicolaus (116): R 1352/1353

Hertil (Hertel, Hertyl, Hertill):

– Johannes (Hannus, Hannos) (212): S 1392/1393, 1393/1394, R 1394/1395, S 1397/1398, R 1398/1399, S 1400/1401, 1403/1404, 1406/1407, 1401/1402, 1404/1405, 1407/1408, 1410/1411, 1413/1414, 1415/1416, 1416/1417

– Paul (331): R 1465/1466, S 1467/1468, B 1468/1469, S 1470/1471, B 1471/1472, S 1473/1474, S 1476/1477, B 1477/1478, S 1479/1480, B 1480/1481, S 1482/1483, W 1483/1484, S 1485/1486,

– Peter [I] (179): S 1373/1374, 1374/1375, R 1376/1377, S 1379/1380, 1381/1382, R 1382/1383, S 1384/1385, W 1385/1386, B 1388/1389, S 1390/1391, R 1391/1392,

– Peter (Petir, Petsche) [II] (245): S 1416/1417, 1417/1418, 1420/1421, 1421/1422, W 1423/1424, S 1425/1426, W 1426/1427, S 1428/1429, B 1429/1430, 1431/1432, R 1432/1433

Hertwig (Herttwig, Herttwigk, Hertwigk, Hartwig, Hardtwig, Härdtwig, Härtwig, Herteligk)

– Benjamin (553), zm. 1655: S 1642–1655

– Daniel, zm. 1654 (517): S 1626–1632, R6 1632–1634, R5 1634–1635, B 1635–1654

– Daniel Eberhardt (Eberhart, Eberhard), zm. 1700 (502): S 1666–1680, R5 1680–1700, R3z 1683–1684, 1699–1700

– Georg (George, Georgius) (453): S 1588/1589, 1589/1590, R 1590/1591, 1592/1593, 1593/1594

– Hans (234): S 1410/1411

– Martin (Merten, Mertten) (451): S 1581/1582, 1582/1583, 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588

Heseler (Hezeler, Hesler, Heyzeler, Hewseller, Hezler):

– Andris (372): S 1498/1499, 1499/1500, R 1500/1501

– Balthasar (Balczar, Baltazar, Balczer, Baltzer) (392): S 1510/1511, [1512]/1513, 1513/1514, 1514/1515, 1517/1518, 1518/1519, 1519/1520, 1521/1522, 1522/1523, 1523/1524, 1526/1527, 1527/1528, 1528/

- 1529, 1529/1530, 1531/1532, 1532/1533, 1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, 1538/1539, 1539/1540
- Cunadus (Cunandus) (65): S 1332/1333, B 1339/1340, 1342/1343, R 1345/1346, 1348/1349
 - Georg (Jorge) (263): S 1427/1428, 1428/1429, 1430/1431, 1433/1434, 1434/1435, W 1436/1437, S 1438/1439
 - Hanco (145): R 1365/1366, R 1375/1376, S 1368/1369, 1369/1370
 - Johannes (Hanns, Hannos) [I] (227): S 1405/1406, 1407/1408, 1408/1409, R 1409/1410, S 1411/1412, B 1412/1413, S 1419/1420, B 1420/1421, S1422/1423, R 1423/1424, S 1425/1426, R 1426/1427, S 1428/1429, 1429/1430, R 1430/1431, S 1432/1433, R 1433/1434
 - Johannes (Hans, Hanns) [II] (334): S 1467/1468, R 1468/1469, 1470/1471, S 1472/1473, 1475/1476, B 1476/1477, S 1478/1479, B 1479/1480, S 1481/1482, B 1482/1483, S 1484/1485, B 1485/1486, S 1487/1488, B 1488/1489
 - Johannes (Hans, Hanns) [III] (340): S 1470/1471, R 1471/1472, S 1473/1474, 1476/1477, R 1477/1478, S 1479/1480, 1482/1483, R 1483/1484, 1485/1486, 1487/1488, S 1489/1490,
 - Nicolas (Nickil, Nitschko) (254): R 1423/1424, 1426/1427, S 1434/1435, 1435/1436
 - Peter (Petir, Petrus) (175): S 1372/1373, 1373/1374, 1377/1378, 1382/1383, 1383/1384, W 1384/1385, S 1386/1387, R 1387/1388, S 1389/1390, R 1390/1391, S 1392/1393, R 1393/1394, W 1396/1397, R 1399/1400, S 1402/1403, R 1403/1404
- Hildebrand** (Hildebrandi, Hillebrandt, Hillebrand)
- Balthasar, zm. 1656 (623): Pw 1650–1656
 - Caspar Godtfried, zm. 1708 (570): S ? –1708
 - Johann Ehrenfried (492): S 1737; R2 1741–1754
 - Johann Friedrich, zm. 1702 (585): Pw 1672–1702
 - Mats (616): Pw 1546
- Hilliger** Johann Matthaëus, zm. 1685 (564): S 1683–1685
- Hoberg** Martin (635): LH 1704, 1706
- Hoefichen** Johann Christian (633): LH 1688
- Hoffman** (Hoffmann, Hofeman)
- Bernhard (Bernhardt, Bernnhart) Hoffman (385) S 1506/1507, R 1507/1508, 1508/1509, 1516/1517
 - Paul, zm. 1618 (534): S 1612–1616
 - Paul (552): S 1638–1650

- Hokschar** (Hochschar) Andreas (Andres) (261): S 1426/1427, 1427/1428, R 1429/1430, 1432/1433
- Holtzhaus[en]** Albertus Maximilianus (504): R6 1731–1733, R4 1733–1737, R5 1737–1739, R3 1739–1741
- Holzmulen** Henricus de (14): S 1306/1307
- Homberger** (Honberger, Hoenberger, Humberg, Humberger) Lucas (619): Pw 1591–1598
- Horspitzce** (Horspicz, Horspitze) Niclos (Niclas) (285): S 1437/1438, 1441/1442, R 1442/1443, S *1444/1445*, R 1445/1446, 1448/1449, S 1450/1451, W 1451/1452, B 1452/1453, S 1454
- Hosebert** Jost (98): S 1346/1347
- Hubrig** Georg (393a): S 1515/1516
- Hubener** Andris (349): R 1479/1480, S 1481/1482
- Hübner** (Hiebner) Heinrich, zm. 1690 (510): R4 1675–1690
- Hunnco** (594): Pm 134? –137?

I / Y

- Isinberg** (Ysenberg, Ysinberc, Ysinberch, Yzinberg) Henricus (50): S 1324/1325, B 1333/1334, R 1338/1339, B 1344/1345, 1347/1348, S 1350/1351, 1352/1353, 1353/1354, 1362/1363

J

- Jeschke** (Jesske, Jescke, Jeschke Jeschke, Jesske, Jeschcke, Jeschke):
- Caspar (Casper) (423): S 1551/1552, 1552/1553
 - Georg (399): R *1523/1524*
 - Melchior (Melchiar, Melcher) (404): S 1533/1534, R 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, W 1537/1538, 1538/1539, B 1540/1541, 1542/1543, 1543/1544, 1544/1545, 1545/1546, 1546/1547, 1547/1548, S 1548/1549, B 1550/1551, S 1552/1553, B 1553/1554, 1555/1556, S 1556/1557, B 1558/1559, S 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1564/1565, B 1566/1567, S 1567/1568, B 1568/1569, S 1569/1570, 1570/1571, B 1571/1572
 - Merten (Merte, Martin) (391): S 1510/1511, R 1511/1512, [*1512*]/*1513*, 1517/1518, 1518/1519, *1519/1520*, *1521/1522*, *1522/1523*, W 1523/1524, S 1526/1527, R 1527/1528, 1528/1529, S 1529/1530
- Jockisch** Carl Wilhelm (Wilhelm Carl) (523): Sn 1736–1739, R6 1739–1741

- Johannes Junior** (Jechzko, Jeczho) (140): W 1364/1365, 366/1367, 1367/1368, 1369/1370
Jordanus (15): S 1306/1307
Junge (Jung, Junger) Zacharias, zm. 1634 (542): S 1627–1634
Junge Hannus (Jungehannus) (173): S 1372/1373, 1373/1374, R 1375/1376, R 1378/1379

L

- Lamprecht** (Lampricht, Lampert):
 – Jeronimus (352): S 1480/1481, 1485/1486, W 1486/1487, 1488/1489, S 1490/1491, W 1491/1492, S 1493/1494, W 1494/1495
 – Johannes (325): R 1459, S 1459/1460, 1464/1465, R 1465/1466, B 1467/1468, S 1469/1470, B 1470/1471
Lange Bonaventura (417): R 1548/1549
Langehans (Langehanns, Langehannus, Lange hans) Hans (Johannes) (308): R 1454, S 1455/1456, R 1460/1461
Langfeldt Joachim (617): Pw 1549–1551
Langner (Langener):
 – Hieronimus (Hieonymus, Jheronimus, Hieronim) (430): S 1556/1557, 1557/1558, 1558/1559, 1560/1561, R 1561/1562, 1562/1563, S 1563/1564, R 1564/1565, R/S 1565/1566, R 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1578/1579, 1570/1571, 1571/1572, W 1572/1573, R 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, W 1579/1580, R 1580/1581
 – Simon (411): S 1537/1538, 1538/1539
Lantman Conrad (33): S 1316/1317, 1317/1318
Lautirbach (Lewtirbach, Lowterbach, Lutirbach):
 – Nikel (174): S 1372/1373, W 1373/1374, S 1377/1378, 1379/1380,
 – Petir (220): R 1399/1400, 1402/1403
Ledirsneyder (Ledersnider) Johannes (43): R 1324/1325, 1326/1327
Lehen Niclas vom (Nicolaus de) (233): R 1409/1410, S 1411/1412, R 1412/1413
Leymgruber (Leimgrüber) Mathias (600): Pw 1476–1479, Pm 1481–1492
Leisske (Laiscke, Laissky, Leyske, Leiske, Leysche, Leyschke, Loyscke, Laysske, Leÿsche) Georg (Jorge) (431): S 1556/1557, 1557/1558, 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, R/S 1562/1563, R 1562/1563, W 1563/1564, R 1564/1565, W 1565/1566, R 1566/1567, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1570/1571, 1571/1572, 1572/1573

Leuscher (Leuschner):

- Michael (572): S 1711–1736
- Michael Ehrenfried (584): S 1736–1740

Leuschner:

- Martin, zm. 1666 (495): R6 1640–1655, R3z 1644, 1647, R5 1655–1666
- Michael (Michel, Michell, Michil): S 1588/1589, 1589/1590, 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1593/1594, 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, S 1600–1605

Lincke (Liencke, Lincke, Linncke, Lingke) Caspar, zm. 1623 (454): S 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, S 1600–1611, Sm 1611–1617**Lindener** (Lyndener, Lindtner, Lindtner):

- Jodocus (Jost) (280): R 1437/1438, 1440/1441, 1443/1444, 1446/1447, 1449/1450, 1452/1453
- Jorge (328): R 1460/1461
- Michel (460): S 1592/1593
- Valten (452): S 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588, 1588/1589, 1589/1590, 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1593/1594, R 1597/1598, 1598/1599

Lochman Mauritius (Moritz) (438): S 1564/1565, 1565/1566, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570, 1570/1571**Longi** (Longus) Johannes (38): S 1320/1321, 1336/1337, 1340/1341, 1341/1342**Luban** Johannes (107): R 1349/1350**Lubec** Claus de (de Lubic, von Lubeck) (69): R 1333/1334, B 1336/1337, 1339/1340, 1342/1343,**Lubes** (de Lubes, Lubens, Lubis, Lubez):

- Hanco (Hanko) (103): R 1347/1348, B 1351/1352, S 1362/1363, 1366/1367
- Hermannus (48): S 1324/1325
- Mathias (Mathis von) (129): R 1361/1362, S 1364/1365

Ludwig (Ludewige, Ludwigk, Ludwigs, Ludovicus):

- Nicolaus (549): S 1638
- Valentin (Valten, Valtin, Velentin) (464): R 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, 1601/1602, 1602/1603, 1603/1604, 1604/1605, 1606/1607, 1608/1609, R4 1601–1618

Lutheri Jacobus (53): R 1326/1327

M

- Manckilwicz** (Mankelwicz, Manckilwiz) Johannes (Hans) (311): S 1454, R 1455, S 1457/1458, R 1458/1459, B 1460/1461, 1463/1464, S 1465/1466, B 1466/1467
- Marschky** (Marschke, Marschki) Melchior (537): S 1614–1622, 1623–1625
- Mattheus** Burckhart (Burckhardus, Burhardus, Burghardus) (458): R 1592/1593, 1597/1598, 1598/1599
- Matzke** (Maczke) Niclas (Nickil) (359): S 1481/1482, W 1482/1483
- Miccara** (Micara):
- Franz (576): S 1713–1731
 - Johann Franz (514): Sy 1728–1736, R6 1736–1739, R4 1739–1741
- Megerlein** (Megerlin, Megirlyn, Merklini) Nicolaus (Niclas) (45): R 1324/1325, S 1338/1339, R 1340/1341, 1347/1348, S 1356/1357
- Meyenwald** Thammo (148): S 1366/1367, 1367/1368
- Meisner** (Meißner) Augustinus (Austen, Augsten) (360): S 1481/1482, 1482/1483, 1483/1484, 1484/1485
- Melzer** Hancke (121): R 1355
- Mertschicz** (Mertschitz):
- Nicolaus (127): S 1358/1359
 - Ticzco (Taczco) (80): R 1338/1339, S 1344/1345, 1345/1346
- Michelsdorff** (Michelsdorf, Michilsdurph, Michilsdorf, Michilsdorff, Mychaelis villa):
- Conradus (10): R 1302
 - Johannes (Hanco, Hancko, Hanko) (77): S 1336/1337, 1342/1343, 1343/1344, 1345/1346, 1352/1353, 1353/1354, R 1351/1352, S 1356/1357, 1362/1363
 - Stephan (Steffan, Steffen) (284): S 1437/1438, 1443/1444, 1444/1445, 1448/1449, 1451/1452, 1454
- Milich** (Mylich, Muelich):
- Anton, zm. 1705 (566): S 1688–1705
 - Theophilus, zm. 1691 (521): S 1656–1672, R6 1672–1691
- Mysner** Martinus (Martin) (210): R 1392/1393, 1395/1396
- Mittelaw** Johannes (Hans) (222): R 1400/1401, 1403/1404, 1407/1408, 1411/1412, 1414/1415, 1417/1418, 1420/1421
- Moheupt** (Monheupt, Mohaubt) Laurentius (Lorencius, Lorencz, Lorentz) (424): S 1551/1552, R 1552/1553, R 1553/1554, 1554/1555, 1555/1556, 1556/1557, R 1557/1558, S 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1564/1565, 1565/1566, R 1566/1567, S 1568/1569, R 1567/1568,

1569/1570, 1570/1571, 1571/1572, 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575,
1576/1577

Moyes:

- Heyno (144): B 1365/1366
- Petz (139): S 1362/1363

Monte Ticzko de (91): R 1344/1345

Mordebier:

- Andreas (zm. 1697) (530): Pw 1665–1672; S 1671–1672; Sm 1672–1697
- Hans (Johannes) (527), zm. 1626: S 1606–1622; Sm 1622–1626

Morgenroth (Morginroth, Morgenrot):

- Hanns (Hans) (557): S 1480/1481, 1490/1491, 1491/1492
- Nicolaus (Niclas) (309): S 1454, 1458/1459, B 1459, 1464/1465, B 1465/1466

Mulcz Hebbardus de (55): R 1329/1330

N

Neuman (Neumann, Newman, Neuhman, Newhmann):

- Adam (466): R 1598/1599, 1601/1602, 1602/1603, 1603/1604, 1604/1605, 1606/1607, 1608/1609, B 1610/1612, 1612/1614
- Adam (529), zm. 1632: S 1622–1630; Sm 1630–1632
- Caspar (615): Pw 1533–1542

Neumart Melchior, zm. 1631 (540): S 1625–1631

Nibligk (Niebligk, Veiblig, Viblig, Vyebling) Merten (Martin, Martten, Martenn) (447): S 1575/1576, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, 1581/1582, 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588, 1588/1589, 1589/1590, R 1590/1591

Niclini Johannes (23): S 1314/1315

Nicolaus (27): B 1315, W 1317/1318, 1320/1321, 1332/1333

Nicolaus Helmboldi (72): W 1335

Nicolaus de Monte (595): Pm 1372–1392

Nysa (Nizza) Arnoldus de (86): S 1341/1342, 1342/1343, B 1352/1353

Nitius Valentinus (604): Pm 1546–1552

Newenmargte (Novo Foro, Novoforo):

- Geyseler vom 982): S 1338/1339
- Winandus (Wynandus) de (56): R 1329/1330, 1340/1341, B 1343/1344

Nürnberg (Nirrenberger, Nürenberger, Nirrenberg, Nirrenberger, Niernberger)
Peter Nikolaus, zm. 1732 (512): R6 1714–1726, R4 1726–1731, R5
1731–1732

O / Ö

Ottonis:

- Heinmannus (40): S 1320/1321
- Henricus (54): R 1329/1330

Öhl Joseph Wentzel (579): S 1725–1738

P

Pannicida Jacobus (37): S 1320/1321

Parvus Wernherus (44): R 1324/1325

Paul Israel (518), zm. 1637: S 1632–1634, R6 1634–1637

Pausius Anthonius (603): Pm 1544

Pellifex (Pellificis):

- Hermannus (7): *R 1293*
- Niczco (109): S 1349/1350, 1350/1351
- Ticzco 9125): S 1358/1359, 1364/1365

Peltz Fridrich (Friedrich) Gottlob (484): LH 1721, 1724, B 1741–1754

Peter (167): W. S 1371/1372

Petrus (156): S 1367/1368

Peucker (Peicker) Mathis (459): R 1592/1593

Pfaffendorff (Pfaffindorff) Nicolaus (Nicolas) (211): R 1392/1393, 1397/1398,
1400/1401, 1405/1406, 1408/1409, 1411/1412, 1414/1415

Pfister Johannes (602): Pm 153?

Photzen (Pfcotzen) Johannes (319): S 1455/1456

Phuter (Phutir, Pfutir, Phutor) Nicolaus (Nycolaus) (62): R 1331/1332, S 1336/
1337, 1339/1340, 1340/1341, 1343/1344, B 1346/1347, R 1349/1350,
1352/1353, S 1356/1357, 1358/1359

Pistor Vinricus (52): S 1324/1325

Pitiscus Daniel (560): LH 1675, S 1680-1690, LH 1715, 1719

Pol Joseph (525): Sn 1703

Polan (Polen) Martin (Martinus, Mertin) (246): R 1417/1418, 1420/1421, 1423/
1424, 1426/1427, 1429/1430, 1432/1433

Polenwicz Petrus (108): S 1349/1350, 1350/1351

- Polkewicz** (Polkwicz) Johannes (Hanko, Hanke, Hannus, Hanns) (149): S 1366/1367, 1370/1371, 1371/1372, R 1372/1373, W 1374/1375, R 1375/1376
- Pomsin** (Pomsyn) Mathes (Mathis) (120): R 1355, 1361/1362
- Ponde** (Bonde, Ponte) Franz Ignatz (590): Sy 1694–1707
- Poppelaw** (Popelaw, Popplaw, Poplaw, Popplow):
- Alexius (Allexius) (264): S 1427/1428, 1428/1429, 1429/1430
 - Jeronim (Jeronimus) (293): S 1443/1444, R 1444/1445, 1446/1447, S 1448/1449, B 1449/1450
 - Nicolaus (Nicclos, Nicklas) (221): S 1399/1400, R 1405 /1406, S 1408/1409, R 1411/1412, S 1415/1416, 1416/1417, R 1417/1418, S 1420/1421, R 1421/1422, 1431/1432, S 1433/1434, W 1434/1435, B 1436/1437, S 1438/1439, B 1439/1440
 - Paul (Paulus, Pawel, Pawil) (241): S 1413/1414, 1422/1423, 1423/1424, 1425/1426, 1426/1427, 1428/1429, 1429/1430, 1431/1432, 1432/1433, 1434/1435, 1436/1437, 1437/1438, 1440/1441
- Porman** (Purman) Johannes (zm. 1665) (555): S 1656–1665
- Possmann** (Posman, Posseman, Possman, Posmann, Poßeman, Peüsmann, Posemann) Mathias (Mathis) (371): R 1498/1499, W 1501/1502, S 1503/1504, 1504/1505, R 1505/1506, S 1507/1508
- Postinger** Johann Sigismund, zm. 1738 (503): Sy 1721–1726, Syz 1727, R6 1726–1731, R4 1731–1732, R5 1732–1737, R5z 1737, R3 1737–1738
- Prausnitz** (Praussnitz, Prawsnicz, Prawssnicz, Prawss, Prawßnitz, Prawßnicz, Prawsenicz, Prausniz, Prawßnitz, Prawsnitz, Prewsnicz):
- Domnik (Dominic, Dominicus, Dompnig, Dompnigk) (315): R 1454, 1455, 1457/1458, 1458/1459, S 1460/1461, 1463/1464, B 1464/1465
 - Johannes (Hans) (400): R 1526/1527, 1527/1528, 1528/1529, W 1529/1530, S 1530/1531, W 1531/1532, S 1532/1533
 - Lorencz (Lorentcz, Lorenncz, Lorentz, Lorenz) (365): W 1493/1494, S 1495/1496, W 1496/1497, S 1498/1499, W 1499/1500, S 1501/1502
- Prawser** (Prawsser, Prawserer, Prawser, Praußser, Prawßer) Lorencz (Lorentcz, Lorenncz, Lorentz, Lorenz) (361): S 1482/1483, R 1483/1484, S 1485/1486, R 1486/1487, S 1488/1489, 1491/1492, 1494/1495, 1497/1498, R 1498/1499, S 1502/1503, 1503/1504, 1504/1505, R 1505/1506, S 1507/1508, 1508/1509, 1509/1510, 1510/1511, 1511/1512, 1516/1517,
- Prowse** (Prewser, Prewssen, Prowsze) Andreas (Andres) (243): R 1414/1415, S 1417/1418, 1418/1419, R 1420/1421, S 1423/1424, 1424/1425, 1429/1430, 1430/1431, R 1434/1435
- Pusch:**
- Andreas (569): S 1704–1711
 - Gottlieb Ehrenfriedt (505): R3 1741–1758

Puschil (Puschel) Johannes (75): S 1336/1337, R 1337/1338, 1342/1343, 1345/1346, S 1348/1349, 1349/1350

Q

Quentyn (Qwentyn, Quentin):

– Hanke (130): R 1361/1362

– Johannes (Hannus) (195): S 1381/1382, 1382/1383, R 1383/1384

– Nicolaus (Niclas, Nicolas) (202): R 1386/1387, S 1389/1390, R 1390/1391

R

Radeler (Radler) Vincentius (Vincencius, Vecencz) (307): S 1454, 1455/1456, W 1457/1458, 1460/1461

Redder Nicolaus (Niclas) (251): R 1413/1414, 1416/1417, 1419/1420, 1421/1422, 1422/1423, 1424/1425, 1425/1426, 1428/1429

Regil Hanns (336): S 1468/1469, 1471/1472, 1475/1476, 1476/1477, R 1469/1470

Reyman (Reuman):

– Johannes Baptista (471): R 1608/1609

– N. (638): LH 1717, 1724

Reussner Christoff, zm. 1633 (542): S 1631-1633

Ribiroc Hermannus (20): S 1314/1315

Rycholff (Rycholf, Richulff, Rychulff, Reycholff):

– Hans (Hannus, Hantsch) (136): S 1362/1363, B 1367/1368, S 1370/1371, 1371/1372

– Hans (Hannus, Johannes) (228): S 1405/1406, 1410/1411, 1415/1416, 1416/1417, 1418/1419, 1419/1420, 1421/1422, 1422/1423

Ryman Nicolaus (240): R 1413/1414, 1416/1417, 1419/1420, 1423/1424

Rimberg (Rymberg, Riemberg):

– Johannes (Hannus) (341): S 1472/1473, 1477/1478, R 1478/1479, 1481/1482, S 1483/1484, R 1484/1485, 1486/1487, S 1488/1489, B 1491/1492, R 1493/1494, 1496/1497, 1499/1500, B 1502/1503, 1503/1504

– Niclas (353): R 1431/1432, 1434/1435, 1437/1438

Ritter (Rietter) Crispin (607), zm. 1607: Pm 1597–1607

Ronberg (Romberg) Dompnig (Dompnigk, Domnick) (362): R 1484/1485, S 1486/1487, R 1487/1488, S 1489/1490, 1495/1496, R 1498/1499, 1499/1500

- Rosenberger** Ignaz (497): Sn 1739–1741
- Rosenecker** (Rosenecken, Rosenecke) Johann, zm. 1672 (497): S 1656–1660;
R3 1661–1672
- Rote** (Roten):
- Caspar (279): S 1437/1438, R 1440/1441, S 1442/1443, R 1443/1444,
S 1445/1446, R 1446/1447, 1447/1448, W 1448/1449, S 1450/1451
 - Peter (Petir) (260): R 1426/1427, W 1429/1430, 1432/1433, S 1434/
1435, R 1435/1436,
- Rugia** (Ruya) Henricus de (13): S 1306/1307, R 1320/1321
- Rursdorff** (Ruerssdorf, Rurßdorff, Rorsdorf) Melchiar (Malchior) (378): S 1502/
1503, 1503/1504, 1504/1505, 1507/1508
- Rustusscher** Daniel (242): S 1413/1414
- Rüdinger** (Rhudinger, Riediger, Rödinger, Rydinger) Matthaues, zm. 1634 (608):
Pm 1607–1634

S

- Sachse** Vecenz (Vecenncz, Vecencz, Vetzentz, Vecentz) (353): S 1480/1481, 1484/
1485, R 1485/1486, S 1487/1488, R 1488/1489, S 1490/1491, R 1491/
1492, S 1493/1494, 1496/1497, R 1499/1500, 1500/1501, S 1501/1502,
1502/1503
- Sartori** (Sartory, Sartorius) Johann (Hans) Anthon Ludwig, zm. 1719 (591): Sy
1711–1719
- Saxonis** Johannes (84): R 1340/1341
- Schaffe** (Schaff, Scharffe, Schaffen) Balthasar (Balczer), zm. 1639 (519): S 1631–
–1637, R6 1638–1639
- Scharffe** (Scharff) Johann Friedrich (zm. 1681) (556): S 1661–1681
- Scharschoch** (Scharschuch) Hannus (178): S 1373/1374, 1374/1375
- Scheyde** Hans (300): R 1450/1451
- Scheyteler** Johannes (244): R 1415/1416, 1418/1419
- Schel** (Scheel, Schell, Scheel, Scheell):
- Hans (425): S 1552/1553, 1553/1554, 1554
 - Peter (441): R 1570/1571, S 1571/1572, 1572/1573, 1573/1574, 1574/
1575, R 1575/1576, S 1576/1577, R 1577/1578, 1578/1579, 1579/
1580
- Schlegelhoffer** (Schlegerhofer) Joseph Anton (513) : R6 1733–1736, R4 1737–
1739, R5 1739–1741
- Schlich** Theodricus de (8): R 1293

Schmidt (Schmide, Schmid, Schmiedt, Schmidtt):

- Caspar (536): S 1612–1624
- Hans (460): S 1593/1594, 1595/1596, 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599
- Melcher (Melcher, Melchior) (443): S 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, R 1580/1581, 1590/1591, 1592/1593, 1593/1594

Schober (Schobir):

- Johannes (Hans, Hannos) (287): R 1438/1439, S 1440/1441, R 1441/1442, S 1443/1444, W 1444/1445, S 1446/1447, R 1447/1448, S 1449/1450, W 1450/1451, S 1452/1453, W 1453/1454, S 1454,
- Nickil (346): S 1477/1478, W 1478/1479, W 1481/1482, S 1481/1482, 1483/1484, R 1484/1485,

Schonebir (Schonebyr) Paul (Paulus, Pauwel, Pawel) (191): S 1379/1380, R 1381/1382, S 1382/1383, 1383/1384, 1386/1387, 1389/1390, 1396/1397, 1390/1391**Schonefelt** (Schönfeld, Schonefeld, Schoneweldir, Schonewelder, Schonewelder):

- Hans (Hanns) (375): R 1500/1501, *1503/1504*, *1506/1507*, S 1505/1506
- Peter (257): R 1424/1425, 1427/1428, 1432/1433
- Peter (Petir, Petrus) (337): R 1469/1470, S 1471/1472, 1477/1478, B 1478/1479, 1481/1482, S 1483/1484, B 1484/1485, S 1486/1487, B 1487/1488, S 1489/1490, 1495/1496, 1498/1499, B 1499/1500

Schonejone (Schonejon, Schoneyon, Schoneione, Schoneion):

- Paul (177): S 1373/1374, 1374/1375, R 1381/1382, S 1383/1384, B 1384/1385
- Wenceslaus (Wenczeslaus, Wenczlaw, Wenzel) (262): R 1427/1428, 1430/1431, 1433/1434, 1436/1437, 1439/1440

Scholcz (Scholz, Scholtz, Schultz, Schulz, Schulcz, Schultcz, Schaulcz, Schawltis, Schulthes, Schultis, Sculteti, Scultetus, Schülcz, Schultze):

- Caspar (327): S 1459/1460
- Caspar (339): S 1469/1470, 1470/1471, 1471/1472, 1472/1473, 1475/1476, R 1476/1477, S 1478/1479, R 1479/1480, S 1481/1482, R 1482/1483, S 1484/1485, 1485/1486, R 1486/1487, S 1488/1489, R 1491/1492, 1494/1495, B 1497/1498, 1498/1499, R 1507/1508
- Caspar (398): S *1523/1524*, 1526/1527, R *1532/1533*, S 1533/1534, 1534/1535, 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, 1538/1539, 1539/1540, 1540/1541, 1542/1543, 1547/1548, S/B 1548/1549

- Caspar (381): S 1504/1505, 1505/1506, *1506/1507*, S 1507/1508, R *1509/1510*, S/W 1510/1511, 1511/1512, W [1512]/1513, S 1513/1514, W 1514/1515, S 1516/1517, 1517/1518, R 1518/1519, W 1519/1520, R *1521/1522*, B *1522/1523*, 1524/1525, *1527/1528*, 1528/1529,
- Caspar I.U.D., zm. 1629 (472): R2 1610–1618, Sy 1621–1621, B 1622–1628
- Cornel (Cornelius) (418): R 1548/1549, 1550/1551, B 1551/1552, W/S 1552/1553, R 1553/1554, 1554/1555, S 1555/1556, R 1556/1557, 1557/1558, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1564/1565, 1565/1566, 1566/1567
- George (Jorge) (382): R *1505/1506*, *1507/1508*, *1516/1517*
- George Ulrich (632): LH 1681, 1682
- Nickil (373): S 1499/1500
- Nicolaus S. de Waldaw (123): S 1356/1357
- Paul (Pawl) (379): S 1502/1503, R *1503/1504*, 1505/1506, R *1506/1507*, *1509/1510*, S 1510/1511, 1511/1512, R/S [1512]/1513, 1514/1515, 1515/1516, 1518/1519, 1519/1520, 1521/1522, 1523/1524
- Peter (Petrus) von Jenewicz (Jhenewitz) (270): R 1433/1434, 1436/1437, 1439/1440, 1442/1443, 1445/1446, 1448/1449, 1451/1452, S 1454, R 1454, S 1458/1459, R *1459*
- Petrus (157): S 1366/1367

Schramm (Schram, Schramme):

- Hannus (131): R 1361/1362
- Johannes (Hans) (446): R 1573/1574, 1574/1575, 1576/1577, B 1581/1582, 1585/1586, W 1586/1587, 1587/1588, B 1590/1591, 1592/1593, 1593/1594,

Schreiber Christoff, zm. 1618 (467): S 1599/1600, 1600–1617**Schubartt** (Schubarth, Schubhartt, Schuebert, Schuebardtt, Schubart, Schubert, Schuberth):

- Fabian, zm. 1635 (485): R2 1628–1635
- Georg (Jorge) (457): S 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1594/1595, 1595/1596, 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599, 1599/1600, 1600–1606, Sm 1606–1610, R5 1610–1611
- Martin (442) B 1572/1573
- Melchior (Melcher) (444): S 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, R 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, B 1580/1581, R 1581/1582, 1582/1583, W 1585/1586

Schultes (Schulthes) Georg, zm. 1680 (488): R3 1655–1661, Sy *1656*, 1664–1673, R2 1661–1680

Schultis (Schultheis) Vincencius (Vincentius) (469): R 1433/1434, S 1435/1436

Schwann Gottlieb Benjamin (613): Pm 1741–1754

Schwartz:

– Caspar Joseph (Thaddäus), zm. 1725 (481): Pm 1689, B 1694–1725

– Caspar Joseph (580): S 1729–1737, Sy 1737–1741

– Johann (Hans) George (568), zm. 1713: S 1698–1713

– Leopold Joseph (578): S 1724–1728

– Martinus Joseph, zm. 1724 (577): S 1719–1724

Schwebel:

– Gottfried, zm. 1692 (559): S 1676–1692

– Gottfried Daniel (527): Sn 1741–1754

Sebir (Saabir, Sobir, Siber, Sebyr, Sieber, Zebir, Zeber):

– Hanns (Johannes) (266): S 1430/1431, 1431/1432

– Malchiar (Malcher, Malchior, Melchar, Melchiar) (380): S 1503/1504, 1504/1505, 1505/1506, 1507/1508, 1511/1512, R [1512]/1513, S 1515/1516, 1517/1518, R 1518/1519, S 1519/1520, 1520/1521, R 1521/1522, R 1524/1525, 1526/1527, S 1527/1528

– Mertin (351): R 1488/1489, S 1490/1491, 1491/1492, 1494/1495

– Mertin (394): S 1516/1517

Segemer Steffan (Stefan, Stephanus) (324): S 1458/1459, 1459/1460, 1463/1464, R 1464/1465, S 1466/1467, R 1467/1468, S 1469/1470, R 1470/1471, S 1472/1473, 1475/1476, R 1476/1477, S 1478/1479, R 1479/1480

Seidel (Seydell, Seidell, Seydel):

– Hanns (Iohannes) (402): S 1528/1529, 1530/1531, 1531/1532, 1532/1533, W 1533/1534, S 1534/1535

– Valentin (Valentinus, Valten) (413): S 1539/1540, 1540/1541, 1541/1542, 1542/1543, W 1545/1546, R 1547/1548, 1548/1549, 1550/1551, 1551/1552

Sellge (Selge, Sellgas, Sellges, Seeliger, Seelger, Selliger) Johann (Hans) Christoph, zm. 1717 (561): S 1681–1706

Sevelenberg Andreas, zm. 1665 (624): Pw 1657–1665

Syback Petrus (73): R 1336/1337

Sibotonis Petrus (35): R 1320/1321

Sydenfaden (Sydenfadem, Zeydenfaden, Seydefadem, Seydenfadem, Seidefadem):

– Hans (225): R 1403/1404, 1406/1407, 1409/1410, 1412/1413, 1415/1416, 1418/1419, 1421/1422, 1425/1426

– Jacob (Jacobus, Jacob, Jocop) (386): S 1506/1507, 1508/1509, 1509/1510, W 1510/1511, 1511/1512, S/R [1512]/1513, W 1513/1514, S 1514/1515, 1515/1516, W 1517/1518, S 1518/1519, 1519/1520, 1520/

1521, 1521/1522, 1523/1524, R 1524/1525, W 1526/1527, S 1527/1528, 1528/1529,

Sifridisdorf (Sifridsdorf, Syffridisdorf) Peter (Petrus), zob. Hammonis Peter (89):
R 1343/1344, 1346/1347, 1349/1350, B 1354/1355

Simon (Siemon, Symmon, Sinne) Hanns (448): S 1575/1576, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, 1580/1581, 1581/1582, 1582/1583, 1583/1584, 1584/1585, 1585/1586, 1586/1587, 1587/1588

Slawp (Schlaup) Andreas (310): S 1454, R 1455, S 1457/1458, W 1458/1459, S 1459/1460, 1460/1461, 1463/1464, W 1464/1465, S 1466/1467, R 1467/1468, S 1469/1470, R 1470/1471, S 1472/1473, 1473/1474, 1476/1477, R 1477/1478,

Slosser Nickel (370): S 1496/1497

Slotenig (Slotenik, Slotnig, Stottenig):

– Johannes (Hans) (277): R 1436/1437, S 1438/1439, R 1439/1440, S 1441/1442, R 1442/1443, 1445/1446, 1447/1448,

– Peter (Petir) (203): R 1388/1389, 1391/1392, S 1393/1394, R 1394/1395, B 1396/1397, 1399/1400, R 1402/1403, 1405/1406, 1408/1409

Smed Jacob (Jacob) (306): R 1454, W 1454, S 1455/1456, W 1457/1458

Son:

– Johannes (256): R 1424/1425, 1427/1428, 1430/1431

– Niclas (Niclos, Nicclos) (216): S 1393/1394, 1394/1395, R 1396/1397, S 1399/1400, R 1401/1402

– Niclas (Nickil) (254): S 1422/1423, 1423/1424, 1425/1426, 1426/1427, 1428/1429, 1429/1430, R 1430/1431, S 1432/1433, 1433/1434, 1435/1436, 1436/1437, W 1438/1439, S 1440/1441, W 1441/1442, R 1443/1444, S 1445/1446

Sperling Hanns (Hans) (335): S 1467/1468, 1468/1469, S 1472/1473, 1473/1474, 1477/1478

Sporer:

– Henricus (Heyno) (117): S 1352/1353, 1353/1354

– Niclas (137): S 1362/1363

Staros (Staross, Staris, Stariß, Starus, Staruss):

– Hanns (Johannes) (409): S 1536/1537, 1537/1538, R 1538/1539, W 1539/1540, R 1540/1541, W 1542/1543, R 1542/1543, S 1543/1544, W 1544/1545, S 1545/1546, R 1546/1547, 1547/1548, B 1548/1549, R 1548/1549, 1550/1551, B 1552/1553, R 1553/1554, B 1554/1555, R 1555/1556, B 1556/1557, R 1558/1559, B 1560/1561, 1561

– Hans (440a): S 1569/1570, 1570/1571, 1571/1572, 1572/1573

- Mathaeus (Matthias, Mathias, Machis) (445): B 1573/1574, 1574/1575, 1575/1576, 1576/1577, 1577/1578, 1578/1579, 1579/1580, R 1580/1581, 1581/1582

Steynkeler (Steynkelr) Ulmanus (Ulmannus) (16): B 1320/1321

Steube (Steub, Stewbe, Stewben, Stoub, Stoube, Stuben):

- Cuno (104): S 1348/1349, 1349/1350, R 1350/1351, S 1356/1357
- Hanke (162): S 1370/1371, 1371/1372
- Nicclos (198): S 1383/1384, 1384/1385
- Nicolaus (92): S 1344/1345, 1345/1346, R 1348/1349

Stimmel (Stommel, Schtummel, Stommel, Stummel, Stymmel) Georg (Georgius) (414): S 1543/1544, 1548/1549, 1549/1550, 1550/1551, 1551/1552, 1552/1553, 1554, W 1555/1556, 1557/1558, 1560/1561, R 1552/1553, 1553/1554, 1554/1555, 1555/1556, 1556/1557, 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563, 1564/1565, 1565/1566, 1566/1567, 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570

Stoltz (Stolcz, Stolcze) Frantz (Franz, Francze) (429): S 1554/1555, R 1555/1556, S 1556/1557, 1557/1558

Strich (Streich, Streichen) George (630): LH 1675, 1681, 1682, 1685, 1688

Suesse (Süssen, Süsse, Susse) George, zm. 1637 (545): S 1633–1637

T

Thamme (Tamme, Thame) Paul (Pawil) (226): R 1404/1405, 1408/1409, 1415/1416, 1418/1419, 1421/1422, S 1410/1411, 1411/1412, 1417/1418, 1418/1419, 1420/1421, 1421/1422, 1423/1424, 1424/1425

Tammendorf (Tammendorff, Thammendorf, Temmendorf, Thammendorff):

- Jost (205): S 1389/1390, 1390/1391, 1396/1397, 1400/1401, R 1392/1393
- Mathias (Matis, Mathis) (215): S 1393/1394, 1394/1395, R 1395/1396, S 1397/1398, 1399/1400, S 1402/1403, 1403/1404, 1406/1407, 1407/1408, R 1404/1405
- Nicclos (Niclas, Nicolaus) (188): S 1377/1378, R 1379/1380, S 1382/1383, 1383/1384, 1385/1386, W 1386/1387, R 1386/1387, S 1388/1389, R 1389/1390, W 1391/1392, R 1391/1392, S 1393/1394,

Thebesius (Thebes):

- Georgius, U.I.D., zm. 1688 (520): Pm 1664–1688, R6 1667–1672, Sy 1672–1688
- Heinrich Ehrenfriedt (575): S 1712–1717

- Johann Ehrenfrid, Med.D. (634): LH 1700, 1704, 1706, 1711, 1712, 1713, 1715, 1717, 1719, 1721

Theodoricus (593): Pm ante 1342

Teschener (Teschner, Theschner, Tesschener, Tisschener):

- Franciscus (265): R 1428/1429, 1431/1432, 1434/1435
- Gregor (208): S 1391/1392, 1392/1393
- Gregor (252): S 1421/1422, 1422/1423, W 1424/1425, R 1424/1425, S 1426/1427, W 1427/1428, R 1427/1428, W 1430/1431, R 1430/1431, S 1432/1433, R 1433/1434, W 1433/1434, S 1435/1436
- Hanco (Hannus, Johannes) (147): R 1365/1366, S 1373/1374, B 1374/1375, 1377/1378, 1380/1381, S 1385/1386, 1386/1387, 1388/1389, R 1389/1390
- Nitsche (168): R 1372/1373
- Paul (Paulus Pawel) (207) S 1390/1391, R 1391/1392, S 1393/1394, 1394/1395, 1397/1398, R 1398/1399, S 1402/1403, R 1403/1404
- Peter (301): S 1452/1453

Textor Richil (66): S 1332, R 1337/1338

Tile (Tyle) Matis (Mathis) (283): S 1437/1438, 1440/1441, 1442/1443

Tilo (19): W 1314/1315

Thilonus (73): W 1335

Thilo (Thiele):

- Caspar, zm. 1633 (476): R6 1614–1619, R5 1620–1628, R4 1628–1632, R3 1630–1633
- Caspar, Jctus, zm. 1687 (565): S 1686–1687
- Johannes, zm. 1664 (609): Pm 1652–1664

Tischer Hanns (Johannes) (355): S *1480/1481*, 1486/1487, 1487/1488, R 1488/1489, 1490/1491, 1491/1492, S 1493/1494, 1496/1497, 1499/1500, R 1500/1501, *B 1501/1502*, S 1503/1504, *B 1504/1505*

Titze Melchior (Melcher), zm. 1608 (456): Pw 1576–1582, 1584–1590, S 1590/1591, 1591/1592, 1592/1593, 1593/1594, 1595/1596, 1596/1597, 1597/1598, 1598/1599, Pw 1598–1608

Thomas (Eysenmenger, Eisenmenger, Eysenmegir) Peter (330): S 1464/1465, R 1465/1466, S 1467/1468, W 1468/1469, R 1468/1469, S 1470/1471, R 1471/1472, W 1471/1472, W 1473/1474, S 1475/1476, R 1476/1477, W 1476/1477, R 1478/1479, S 1481/1482, B 1483/1484, S 1485/1486, B 1486/1487, S 1488/1489, 1491/1492

Trebelwicz (Tribilwicz):

- Franczko (Franczke) (58): W 1331/1332, *1336/1337*, 1338/1339, 1339/1340, 1340/1341, 1341/1342, 1342/1343, 1343/1344, 1344, 1345/

1346, 1346/1347, 1348/1349, 1349/1350, 1350/1351, 1352/1353,
1353/1354, 1356/1357, 1358/1359, 1361/1362, 1362/1363

– Opez (24): S 1314/1315

Tschaslaw (Tschasslaw):

– Nicolaus (Nicolas, Nickil) (199): R 1384/1385, R 1387/1388, S 1410/
1411

– Paul (Pawel, Pawil) (267): S 1431/1432, 1432/1433, 1434/1435, R 1435/
1436

– Peter (236): S 1411/1412

Tschepan (Tschepau) Johannes (314): S 1454

Tuchansdorf (Tuchansdorff) Henricus (21): S 1320/1321

Thumer (Thomer) Jorge (Georg) (376): S 1501/1502, R 1502/1503, S 1503/1504,
R 1504/1505, S 1506/1507, 1508/1509, R 1509/1510, W 1509/1510,
S 1510/1511, 1511/1512, [1512]/1513, 1513/1514, 1514/1515, W 1515/
1516

Tux Alexander, zm. 1711 (511): R6 1701, R4 1704–1711

U

Ulrici Nicolaus (83): R 1339/1340

Ungeroten (Ungeratin, Vngerotin):

– Caspar (249): S 1419/1420, 1420/1421

– Nitsche (201): S 1385/1386, 1386/1387, 1390/1391, 1391/1392

– Peter (Petir) (217): S 1394/1395, 1397/1398, 1400/1401, 1403/1404,
R 1406/1407, S 1408/1409, R 1409/1410, S 1411/1412, R 1412/1413,
1415/1416, S 1417/1418, R 1418/1419, S 1420/1421

Unrhu (Unruhe) George (606): Pm 1573–1577

Urban Abraham, zm. 1635 (547): Pw 1614–1623, R6 1628–1632, R5 1632–1634,
R4 1634–1635

Uthlandt (Uttlant, Utlandt) Caspar (440): S 1567/1568, 1568/1569, 1569/1570,
1570/1571, 1571/1572, R 1572/1573, 1573/1574, 1574/1575, 1575/
1576, 1576/1577, 1577/1578

V / W

Vageler (Vagler, Fageler, Fogeler, Ffogeler):

– Georg (Gorge, Jorg, Jorge, Iorge) (231): S 1437/1438, 1438/1439,
1442/1443, 1445/1446, 1446/1447, 1449/1450, 1450/1451, 1452/
1453, 1453/1454, 1454, R. 1463/1464

- Paul (*Pauel*, Pawel): S 1443/1444, 1444/1445, S 1448/1449, 1451/1452, R 1453/1454
- Wainer** (Wayner, Weiner, Weyner, Wayhmer, Weihner) Hans (419): S 1548/1549, 1549/1550, 1550/1551, 1551/1552, 1552/1553, 1553/1554, R 1554/1555, S 1555/1556, R 1556/1557, 1557/1558, 1558/1559, 1560/1561, 1561/1562, 1562/1563
- Walken** (Walkun):
- Johannes (97): R 1346/1347
- Sidil (105): S 1348/1349: 1349/1350
- Walter** (Waltter, Walther):
- George, zm. 1614 (620): Pw 1608–1614
- Hanns (364): S 1489/1490
- Johan Georg Med.D. (631): LH 1679
- Wann** (Wann, Wanne, Cramer) Jacob (Jacobus) (412): S 1539/1540, 1540/1541, 1542/1543, 1544/1545, R 1547/1548
- Wechter** Nicolaus (Nickil) (290): R 1440/1441, 1443/1444, 1446/1447, 1449/1450, 1452/1453
- Weigel** (Weygel, Weygell, Weigell)
- Hans (Johannes) (493), zm. 1630: S 1610–1622; R3 1623–1630
- Johann, zm. 1633 (621): Pw 1623–1633
- Weintritt** (Weintrid, Weyntrit, Weintridt, Weintriet, Weintrit, Weyntrith):
- Johann (Hans) auf Pollwitz, zm. 1595 (587): Pm 1578-1592, Sy 1592
- Matthias (Math, Mathaeus, Mathes, Mats, Matus) (403): S 1532/1533, 1533/1534, R 1534/1535, S 1535/1536, 1536/1537, 1537/1538, R 1538/1539, 1539/1540, 1540/1541, S 1541/1542, R 1542/1543, S 1543/1544, 1544/1545, 1546/1547, 1547/1548, 1548/1549, S 1549/1550, 1550/1551, 1551/1552
- Michael (Michel), zm. 1610 (468): S 1599–1610
- Weiss** George (557): S 1666–1676
- Weller** Hanco (Hanco, Hanke) (161): S 1370/1371, 1371/1372, 1373/1374, 1374/1375, 1379/1380, 1380/1381, 1388/1389, 1393/1394, 1394/1395, 1397/1398, R 1395/1396, 1398/1399, S 1400/1401, R 1401/1402, 1404/1405, 1407/1408, S 1403/1404, 1406/1407
- Welzel** (Weltzelini) Nikol (Nitschko) (119): R 1355, R 1362/1363
- Wenrich** (Wanrich, Wennrich) Domnig (Dominick, Domninck, Domnick) (422): S 1551/1552, 1552/1553, 1553/1554, 1554/1555, 1555/1556, 1556/1557, 1557/1558
- Wernheri** Johannes (Hanko) (94): R 1345/1346, S 1348/1349, R 1351/1352, S 1352/1353, 1353/1354

- Weyrach** (Weirach, Weihrach) Christian, zm. 1705 (558): S 1672–1704
- Viaw** (Via, Viow, Vio, Vyov):
- Christoforus (Cristoferus, Cristofforus) (209): S 1392/1393, 1397/1398, 1391/1392, R 1398/1399, S 1400/1401, R 1401/1402, S 1403/1404, R 1404/1405, S 1406/1407, W 1407/1408, R 1407/1408, 1410/1411, W 1410/1411, R 1413/1414, W 1413/1414, S 1415/1416, R 1416/1417, W 1416/1417, S 1418/1419, 1419/1420, 1423/1424, 1424/1425
 - Nickel (Nickil, Nickolaus) (146): R 1365/1366, S 1367/1368, 1372/1373, 1373/1374, R 1395/1396, W 1397/1398, S 1399/1400, W 1400/1401, B 1402/1403, 1405/1406, 1408/1409, S 1407/1408, 1410/1411, B 1411/1412, S 1413/1414
 - Peczco (Pecz, *Petz*k) (102): R 1347/1348, 1350/1351, 1355
- Wynandi:**
- Hans (141): S 1364/1365
 - Henricus (Heynrieh) (176): B 1373/1374, R 1376/1377
- Winter** (Winther) Caspar (367): S 1494/1495, W 1497/1498, 1500/1501, S 1499/1500, W 1502/1503, R 1502/1503, W 1504/1505, R 1504/1505, W 1505/1506, R 1505/1506, 1506/1507, W 1506/1507, R 1507/1508, W 1507/1508, 1508/1509, 1516/1517, R 1516/1517
- Wysesewernher** (Wysesewernher):
- Hannus (200): S 1384/1385, 1385/1386
 - Sigismund (258): S 1425/1426
- Wysgerber** (Wysgerwer) Paul (Pauwel) (184): R 1377/1378, 1382/1383, 1385/1386, 1388/1389, 1391/1392
- Wittiber** Bernhard Ludwig, zm. 1741 (491): R6 1696–1700, R4 1701–1703, R5 1703–1726, R3z 1720–1721, R3 1727–1731, R2 1731–1741
- Wittig** (Wittich, Witich)
- Georg I.U.C., zm. 1661 (487): Sy 1640, 1650–1656, S 1641–1652, Pm 1642, Pmz 1650–1652, R3 1655, R2 1655–1661
 - Johann (Hans), zm. 1631 (316): S 1618–1622, R6 1622–1628, R5 1628–1631
- Witwer** Laurentius (Lorencz) (313): S 1454
- Viwegk** (Viweck, Vhywegk, Vjwegk, *Vierdeck*, Fywegk, Fyweck) Georg (Jorge): S 1510/1511, 1511/1512, [1512]/1513, 1513/1514, 1514/1515, 1515/1516, 1518/1519, R 1519/1520, S 1521/1522, R 1522/1523, R 1524/1525, S 1526/1527, 1527/1528, R 1528/1529, S 1529/1530, 1530/1531, 1531/1532, 1532/1533, 1533/1534
- Vogelerdorff** Peczeko (142): S 1364/1365

- Woger** Johannes (624): Pw 1471
- Volckmann** (Wolckmann) Israel Med. D. (614): LH 1673, 1678, 1682, 1696
- Wolckmarus** (1): W ca. 1253
- Wolffgeil** Christian, zm. 1693 (480): B 1688–1693
- Worsegir** (Worsager) Matheus (Mathis) (321): R 1458/1459, S 1460/1461
- Woyzechsdorff** (Woycesdorf, *Woizechisdorf*, *Woyzechisdorf*, Wocesdorf):
- Henricus (420): B 1324/1325
 - Hensil (Hensilinus) (90): S 1343/1344, 1344/1345
 - Johannes (6): *R 1293*
 - Nicolaus (29): B 1316/1317
 - Nicolaus (46): W 1324/1325
 - Theodricus (9): *R 1293*, *R 1302*
- Wuttig** David Christian (592): Sy 1741–1754

Z

- Zimmermann** (Czymmerman) Merten (Mertin) (369): S 1495/1496, 1498/1499,
R 1499/1500, *1503/1504*
- Zornitius** Christian Martin, J Ctus (573): S 1709–1730

Wydawnictwo Adam Marszałek poleca:

Mateusz Goliński, Jarosław Maliniak
Urzednicy miejscy Świdnicy do 1740 r.

Myron Kapral
Urzednicy Lwowa w XIII–XVIII wieku

Ewa Grin-Piszczyk
Urzednicy miejscy Przemyśla w XIV–XVIII wieku

Stanisław Jujeczka, Krzysztof Kupeć
*Urzednicy miejscy Legnicy
do 1740/1741 roku*

ISBN 978-83-62941-10-0

9 788362 941100